

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

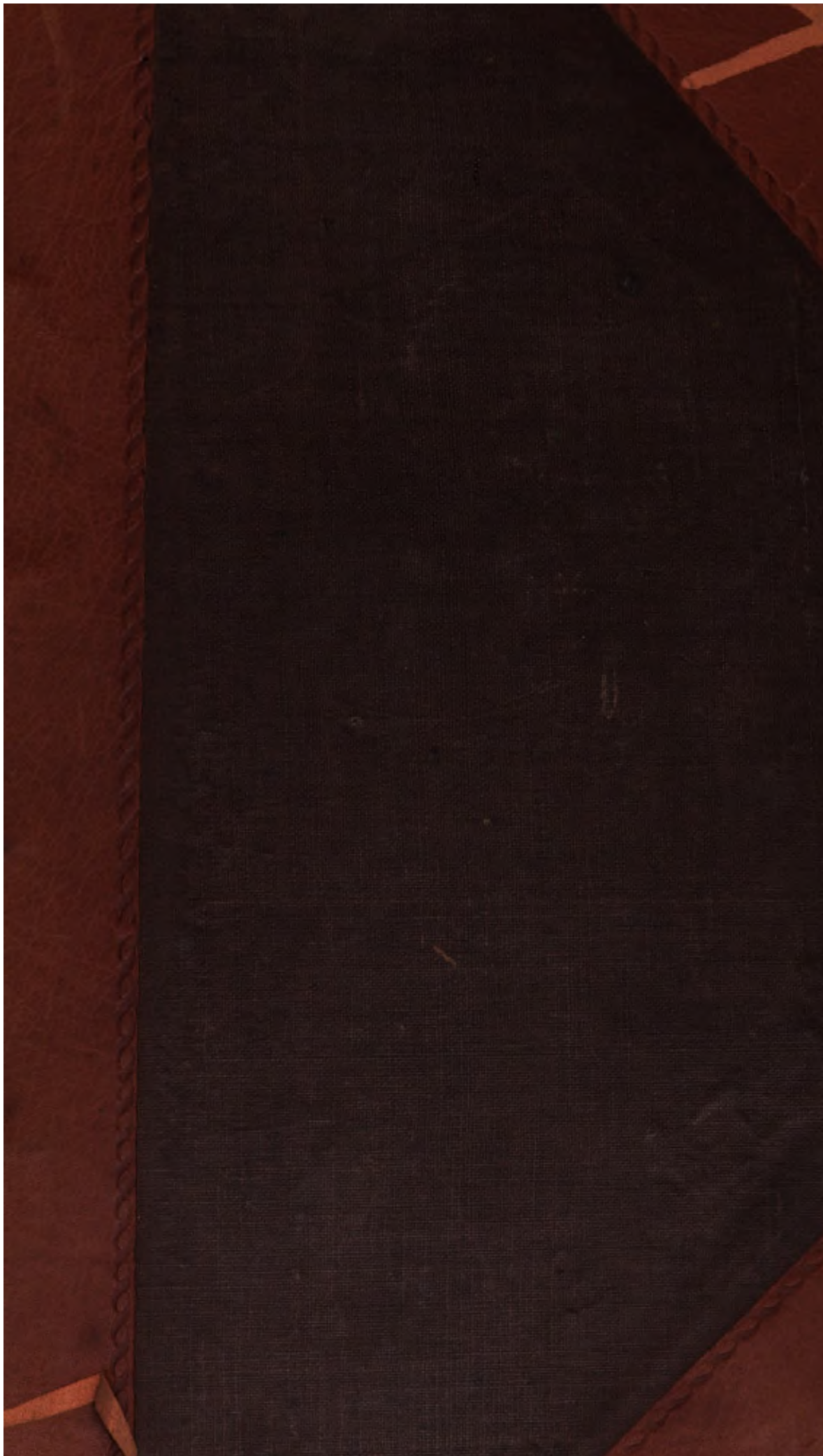
This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

6000085050

42.

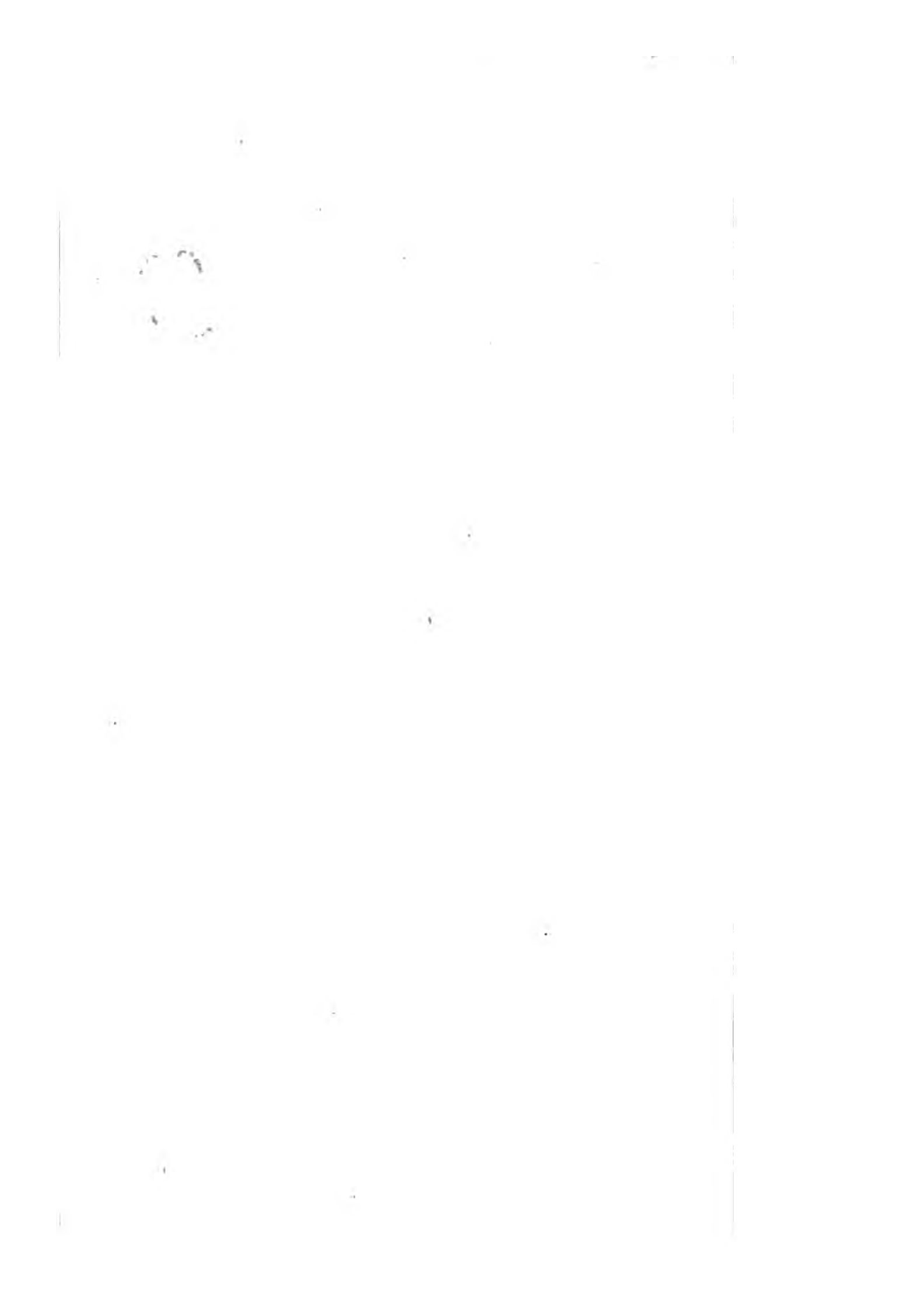
240.

DE SYNODO

DIOECESANA.

BENEDICTI XIV

PONTIFICIS MAXIMI

DE

SYNODO DIOECESANA

LIBRI TREDECIM.

EDITIO SECUNDA MECHLINIENSIS, AD FIDEM OPTIMARUM EDITIONUM
ITALICARUM DENUO AUCTA ET CASTIGATA.

TOMUS PRIMUS.

MOGUNTIAE.

KIRCHHEIM-SCHOTT ET THIELMANN, BIBLPOLE.

CUM APPROBATIONE. 1842.

240.

MECHLINIÆ.

**EXCUDERAT P. J. HANICQ, SUMMI PONTIFICIS, SS. CONGREGATIONIS
DE PROPAGANDA FIDE, ET ARCHIEP. MECHL. TYPOGRAPHUS.**

DE VITA ET SCRIPTIS

BENEDICTI XIV

SYNOPSIS HISTORICA.

BENEDICTUS XIV (*Prosper Lambertini*) in summis habitus est Romanis Pontificibus, resque multas memoriâ dignas gessit. Natus Bononiæ anno 1675, Romam anno 1687 se contulit. In Clementinum collegium receptus, illos in scientiis, Theologiæ ac jurisprudentiæ canonicæ potissimum, fecit progressus, quos ejus dein edita opera ita notos testatosque fecerunt, ut ab ipsis etiam hæreticis et Ecclesiæ hostibus commendari meruerit.

Sub Pontificibus *Clemente XI* ac *Innocentio XII* variis honoribus ac dignitatibus auctus fuit, quibus ad ampliores sibi gradum fecit. Fuit enim Canonicus Theologalis ad S. Petrum Romæ, advocatus consistorialis, consultor S. Officii ac promotor fidei; demùm Congregationis Rituum assessor; postremò Congregationis Cardinalium, interpretum Concilii Tridentini, Secretarius, quod munus per decem et amplius annos summa cum laude obivit.

Benedictus XIII mirè in Lambertinum beneficus, eum Theodosiopolis Archiepiscopum in *partibus* designavit. Adstitit Concilio Provinciali, anno 1725 ab eodem Pontifice Romæ indicto. Mense Decembri 1726 Episcopus Anconitanus, ac 30 Aprilis 1728 Cardinalis renunciatur, *titulo* S. Crucis in Jerusalem.

Defuncto *Benedicto XIII*, Romam profectus, conclavi interfuit, in quo 12 Julii 1750 *Laurentius Corsini* in Pontificem fuit electus, sumpto *Clementis XII* nomine. Vix Anconam redierat, cum mense Aprili anni 1751 ad Archiepiscopatum fuerit translatus civitatis Bononiensis, in qua ante annos quinquaginta sex in lucem editus fuerat. Hanc suam patriam non modò eruditis suis scriptis, Bononiæ editis, sed piâ insuper munificentia egregiè illustravit. Namque *Scientiarum et Artium institutum*, Bononiæ *Ludovico Ferdinando* comite *Marsigli* auctore coeptum et 13 Martii 1714 inauguratum, porticibus et museis magnificè extractis, ornavit, et numerosa viginti millium præstantissimorum librorum supellectile,

suisque manuscriptis, numismatibus, statuisque antiquis, cæteroque omni apparatu instruxit, quo juvari litterarum et artium studia possent.

Post obitum *Clementis XII* anno 1740 Romam profectus, 5 Martii conclave subintravit; quod ante ipsum archiepiscopus Mechliniensis *Thomas Philippus*, Cardinalis ab *Alsatia*, inter primos ingressus fuerat. Post dissidium mensium amplius sex, dignissimus est habitus, qui ad summum Sacerdotium proveheretur; instinctu planè divino: nam cùm in Cardinalem *Aldrovandi*, ipse Cardinalis *Lambertini*, ac plures alii Cardinales conspirarent; ecce 17 Augusti, scedulis scrutinii (vulgò *Bolletini*) reclusis; Cardinalis *Lambertini* deprehenditur omnium suffragiis (ejus solius excepto suffragio) electus fuisse *Clementis* successor et Ecclesiæ catholicæ summus Pontifex. Coronatus 21 Augusti, sui benefactoris nomine optato, **BENEDICTUS XIV** vocari voluit.

Cæterùm quæ præclare à celeberrimo illo Pontifice gesta fuerunt, nulla ex re melius intelligi potest, quàm ex ingenii ejus monumentis, toto orbe notissimis. Operum ejus prima collectio, 12 voluminibus in-fol. Romæ anno 1747 prodiit, studio *P. Emmanuelis de Azevedo*. Hujus editionis exemplar *Benedictus XIV* Universitati Lovaniensi dono dedit, juncto Brevi honorifico. Altera, Venetiis edita, sedecim constat voluminibus in-fol. Complectitur enim *Benedicti XIV* Bullarium, quo prior caret. Continentur *de Servorum Dei beatificatione et Canonizatione* plura volumina, quibus totam hanc exhaustit materiam. Edidit idem postea Epistolam, datam 5 Octobris 1745 ad Episcopum Augustanum: *de Cautelis præstandis in conficiendis processibus, super fama sanctitatis servorum Dei*: In ea Epistola, citans libros *de Canonizatione*, ait, se in eo opere elaborando, ultra annos viginti operam posuisse; « ut » certam ac tutam methodum traderet, dirigendi seriem causarum Beatificationis ac Canonizationis. » His finem imposuit, cùm Bononiæ esset Archiepiscopus. Primum typis Patavinis seorsim impressi sunt hi libri; postea in Collectione operum ejus recusi.

Eruditione ac crisi consimili, scripsit: *de sacrificio Missæ; de festis in honorem J. C. ejusque Matris institutis* (Italicè Bononiæ, cum Præfatione); *nec non de Sanctis, qui divino officio coluntur Bononiæ*. Hos omnes libros edidit, cùm adhuc Bononiæ versaretur, quos factus Pontifex, additionibus locupletatos, iterùm emisit typis Seminarii Patavini.

Institutiones ecclesiasticas, quas italicè ediderat, pariter

Bononiæ, ipso Pontifice, in latinam linguam ab ILDEFONSO A S. CAROLO, Scholarum piarum, translatae fuerunt, ac typis Romæ anno 1747 *in-fol.* editæ. Latine etiam redditi, libri de *Festis, etc.* cum alibi, tum Lovanii typis academicis lucem aspexerunt; uti et libri de *Synodo Diocesana*, quibus non existit, quoad disciplinæ ecclesiasticæ regulas, doctior simul ac utilior elucubratio. (1) Porro libros de *Synodo*, à se recognitos, Romæ typis commisit, gerens Pontificatum.

In Bibliotheca Corsiniorum Romæ asservantur *Acta et scripta Autographa* Congregationis particularis, à *Benedicto XIV* anno 1741 coactæ pro *reformatione Breviarii Romani*. Vid. MART. GIBERTI iter Italicum anno 1765. *in-8.* editum, pag. 467.

Anno 1748 prodiit Romæ, BENEDICTI XIV diligentia auctum, et castigatum ROMANUM MARTYROLOGIUM; præmissa ad Joannem V Portugalliæ regem, de 1 Julii, longiori Epistola. In eadem multa in præcedentibus *Martyrologii* editionibus castigantur et emendantur. Adversus hanc tamen Epistolam quædam disputat Cardin. ANGELUS MARIA QUIRINI, in epistola 5 *Octobris* 1748 ad Archiepiscopum Mechlin. Thomam Philippum scripta; quæ extat *Decade VI* Epistolarum illius præsulis doctissimi.

Anno 1756 mittit *Benedictus IV* ad Episcopos, aliosque ritus Græci ecclesiasticos encyclicam Epistolam, quæ inserta est *Tom. IV* BULLARII ejus pag. 365-405. Hortatur, ut nova EUCHOLOGII editione, quæ Romæ anno 1754 typis Congregationis de *Propaganda fide in-folio* impressa fuerat, omnes utantur. Porro Rituales Græcorum libri uno ferè EUCHOLOGIO continentur. Complectitur enim ritus et ordinem divinæ Liturgiæ, formulas Ordinationum, Sacramentorum, etc. cum benedictionibus. In monitis, quæ novæ editioni præmittuntur, occurrunt quæstiones non pauca, Sacramentorum administrationem concernentes (2).

(1) Admonendus hac occasione curiosus Lector extare insuper, EUCHOLOGIUM seu Rituale Græcorum, græcè et latinè, observationibus illustratum studio JACOBI GOAR Ord. Prædic. Parisiis 1747 *in-fol.* opus valdè æstimatum: accuratiùs Venetiis, anno 1750 *in-fol.* recusum: item, *Archieraticum*, seu liber Pontificalis Ecclesiæ Græcæ, collectus ex Mss. latina interpretatione, notis ac observationibus illustratus, studio ISAACI HABERTI. Parisiis 1643 *in-fol.*

(2) Eximius Dominus Van de Velde in sua Synopsi monum. tom. 2 p. 395 complures de Synodo Diocesana recenset tractatus et ait: *sed nemo copiosiùs aut accuratiùs in hoc argumento versatus est, ac nominatissimus Ecclesiæ catholicæ Pontifex, Benedictus XIV.*

Bullarium edidit quatuor voluminibus *in-fol.* quod *Doctoribus et scholaribus Universitatis, Bononiæ commorantibus*, inscripsit. Prodiit Bullarium Romæ, annis 1746-1757. Continentur Constitutiones, Epistolæ, aliaque scripta sapientissimi Pontificis, ab initio Pontificatus ejus, seu ab 11 Novembris 1741 quo Jubilæum universale indixit, usque ad 5 Septembris 1757 cum ille octo post mensibus vitæ ac laborum finem invenit. Altera Bullarii editio anno 1827 Mechliniæ typis Hanicquianis prodiit, tom. XIII in-12, cui accedunt plures constitutiones quæ in priori editione desiderantur.

Die 2 Julii 1759 in pseudo-Archiepiscopum Ultrajectinum electus fuerat *Joan. Petrus Meindarts*, et 18 Octobris consecratus. Hujus consecrationem 24 Januarii 1741 damnat Pontifex. Moritur paulò post *Dominicus Maria Varlet*, Episcopus Babylonienensis; die nimirum 12 Septembris 1741 ille idem qui ausu sacrilego *Meindarts*, ejusque tres decessores in Ultrajectinos Archiepiscopos consecrarat. Itaque, ne illo mortuo deesset Episcopus consecrator, *Meindarts* Episcopatum Harlemensem, ante annos centum quinquaginta extinctum, sua solius auctoritate instaurat, et in Episcopos Harlemenses primò consecrat *Hieronymum de Bock*, et triennio post *Joan. van Stiphout*. Utriusque probrosam atque schismaticam electionem ac consecrationem condemnat *Benedictus XIV.* Extant Bullæ huc spectantes in supplemento ad Historiam Ecclesiæ Ultrajectini Cornelii Pauli Hoyneck, p. 13, 17 et seqq.

Idem pseudo-Archiepiscopus *Meindarts* sedem Episcopalem *Daventriensem* pari temeritate restaurat. Hæc sedes speciali Bulla Pii Papæ IV die 7 Augusti 1561 (quæ extat pag. 4 *Historiæ Episcopatus Daventriensis*, Auctore JOAN. LINDBORN) instituta fuerat. Postquam verò in tertium hujus Ecclesiæ antistitem *Gisbertus Cœverincx* esset anno 1590 nominatus; ille successorem alium nactus non fuit. Ante enim in potestatem Ordinum fœderati Belgii devenit civitas Episcopalis, quam confirmatio Romæ impetraretur, *Mauritii Nassovii* armis 1 Junii 1591 expugnata.

Electionem *Bartholomæi Joannis Byevelde* pariter *Benedictus XIV* suo Brevi, de 29 Decembris 1757, nullam ac illegitimam pronuntiat. Extat in *Supplemento HOYNECK* pag. 26.

Anno 1741 1 Septembris confirmat *Benedictus XIV* Synodum nationalem Maronitarum, anno 1756 in Monte-Libano habitam. Postquam Conciliorum utilitatem, ex antiquitate et Concilio Tridentino, Pontifex asseruisset, accuratè refert, quæ occasione hujus Synodi acta fuerunt. *BULLARII tom I. pag. 74*,

item acta Consistoralia, pro approbatione Synodi, tom. II appendices pag. XXXV.

Anno 1743 die 16 Martii Archiepiscopum Damascenum, Simonem Evodium, transfert ad Ecclesiam patriarchalem Antiochenam nationis Maronitarum; forma professionis fidei speciali adversus errores Orientalium ipsi à Pontifice præscripta. Eidem transmittit pallium. BULLARII tom. I pag. 256 et 563. (1)

Anno 1749 5 Maii, Jubilæum universale indicit, anni MDCCCL die 15 Maii festo Ascensionis Romæ, et Mechliniæ, die 8 Octobris publicatum. Extat Bulla tom. III BULLARII pag. 128-139. Præcesserat ad Cardinales in Consistorio, die 5 Martii, allocutio de præparatione ad annum Jubilæi, ubi de reparandis ecclesiis Urbis; qua parte, de his aliisque antiquitatis sacræ monumentis, haud pauca inseruntur, scitu digna. Refert præterea Pontifex, à Bonifacio VIII, qui sæculo XIII exeunte Jubilæum primus vel instituit vel saltem restituit, sancitum fuisse, ut annus Jubilæi, non nisi centum annis peractis, indiceretur: quod tempus dein à Clemente VI ad annos quinquaginta; postea ab Urbano ad annos triginta tres contractum fuit. Paulus II anno 1440 decrevit, ut Jubilæum post annos viginti quinque, in posterum ageretur.

Die 5 Maii altera habita fuit allocutio, ubi de consuetudine, quæ antiquissima est, publicandi Jubilæi in *Cæna Domini*; « his tamen, inquit, temporibus mos obtinuit, festo » Ascensionis indicendi magni Jubilæi » (BULLARII tom. III pag. 121 et 125). Sequitur de præparatione ad annum Jubilæi, die 26 Junii 1749 ad omnes Episcopos, Epistola encyclica (*ibid.* pag. 145). Insigne eruditionis ac theologicæ scientiæ monumentum: ubi de peregrinationibus ad sacra Palestinæ loca, Hierosolymam, ac Romam ad limina Apostolorum, crebro susceptis. Instructiones quoque continentur, quibus præparandi sunt populi, ad indulgentiæ valorem æstimandum, ac inprimis confessionum generalium ostenditur utilitas, ratioque Sacramentum pœnitentiæ ritè administrandi, etc. BULLARII tom. III pag. 145-160.

(1) De Maronitis vid. FELLER, *Dictionnaire Géographique*, verbo *Maronites*. — PIERRE LE BRUN, *explication de la Messe*, editionis Parisiensis, 1777 in-8.º tom. III pag. 625-644. *Des Maronites et de leurs Liturgies*. — Item *Vies des SS. par BUTLER et GODSCHARD*, ad diem 14 Februarii, tom. II pag. 192. S. MARON.

Sequuntur aliæ in hanc rem constitutiones : Extensio universalis Jubilæi ad universum catholicum orbem, de 25 Decembris 1750 et de hac extensione, ad omnes Episcopos, Epistola encyclica, de 1 Januarii 1751, (*ibid. pag. 262 et 268*). Item anno 1749 die 17 *Maii* edita constitutio (*ibid. pag. 140-142*) qua cæteras indulgentias ac facultates Pontifex suspendit, exceptis tamen indulgentia Benedictionis Papalis in articulo mortis, item indulgentiis altarium privilegiatorum, aliisque pro defunctis. In Constitutione de 3 Decembris 1749 quæstiones et controversiæ, olim excitatæ, circa opera injuncta pro Jubilæi acquisitione, nec non facultates Confessariis concessæ, earumdemque usus, elucidantur. (*tomo. III pag. 170-248.*)

Anno 1758 die 6 Junii, Aquilejensi Patriarchatu suppresso et extincto, duos erigit Archiepiscopatus, Utinensem (*Udine*) et Goritiensem (*Goritz*) in circulo Austriaco. Eam verò Aquilejensis Diocesis partem, quæ sub temporali Austriaca ditioe constituta erat, decrevit in spiritualibus per Vicarium Apostolicum administrandam fore, ac die 27 Junii 1750 Vicarium designaverat *Carolus de Altemps*, Canonicum et thesaurarium ecclesiæ Basileensis. Extant *tomo III Bullarii* monumenta huc spectantia, in quibus de Vicarii Apostolici officio traduntur plura, cognitu digna. « Personis, inquit Pontifex, ad hoc munus » electis concedi solent facultates visitandi ecclesias, etc. » celebrandi Synodum, etc. ac demùm omnia et singula exercendi, quæ Ordinario loci, ratione jurisdictionis.... de jure » et consuetudine competere. » Præmiserat Pontifex, ad suum et Sedis Apostolicæ beneplacitum constitui Vicarium; nulla competente facultate supremo territorii Domino, Vicarii nominandi; « cùm nullum inveniatur exemplum, quo facultatem » hujusmodi permissam umquam fuisse alicui, demonstratur. » Idem *Carolus comes d'Altemps* primus fuit Goritiensis Archiepiscopus, cui *Joan. Henricus à Franckenberg* coöperarius adjunctus fuit. Cæterum Archiepiscopatus Goritiensis per Bullam *Pii VI* Pontificis, anno 1788 *Labacum* (*Laubach*) Carniolæ Metropolim translatus fuit.

Anno 1754 ad exercendos, erudiendosque picturæ atque sculpturæ Tyrones, in ædibus capitulinis Gymnasium erexit, annuo censu constituto in necessarios sumptus. Musæum *Clementinum* magna Græcorum, Ægyptiorum, Romanorumque monumentorum accessione locupletavit, insigniumque Pictorum tabulas, multo ære comparatas, in eodem Capitolio collocavit. Confluunt Romam ex Belgica nostra, et omni ferè

Europa, artis pictoriæ aut statuariæ amatores, ut tot artis prodigia admirentur, ac sibi exemplo proponant.

Sed his aliisque ejus generis prætermissis, quæ sive ad Urbis splendorem, sive ad Status ecclesiastici regimen providè ac sapienter à *Benedicto XIV* fuerunt constituta; ad ea animum convertere placuit, quæ ad doctrinæ christianæ ac disciplinæ ecclesiasticæ conservationem ac incrementum, sapientissimus ille Pontifex præclarè decrevit. Possidemus immortale ejus opus, ante Mechliniensem editionem anni 1827 rarò in his regionibus obvium, BULLARIUM scilicet. Constitutiones Pontificiæ, quas magno numero complectitur, totidem sunt *Dissertationes*, quibus, seu Fidei dogmata, seu morum ac disciplinæ regulæ, mirificè illustrantur.

Doctrinæ christianæ ediscendæ, ac eidem ab erroribus vindicandæ, solerter incubuit. Extat *Benedicti XIV* de anno 1742 encyclica Epistola (*tom. I pag. 110-115*) de doctrina christiana populis tradenda: qua ratione ac methodo id fieri debeat; et à quibus consulendum sit fidelium cujusque ætatis instructioni; piis etiam sodalitiis in hunc finem erectis. Hortatur, ut adhibeatur *Catechismus* à Cardinali *Bellarmino* pro sua Capuana Diocesi compositus, et à *Clemente VIII* in lucem edi jussus. Prodiit anno 1598 italicè; postea in latinam linguam aliasque vulgares translatus. Idem flandricè versus ab *Alberto Pethey*, Antverpiæ 1611 in-8.º editus fuit, ac R.^{mo} D. *Jo. Maldero* dedicatus. Anno 1754 idem Pontifex edidit alias ad Episcopos Italiæ litteras, hortans, præscriptis insuper variis adminiculis, ut illorum diligentia Christi fideles in rudimentis Fidei instituantur, proposito *S. Caroli Borromæi* exemplo. *tom. IV pag. 213-218.*

Jo. Mart. de Prades, Presbyter et in Academia Parisiensi S. Th. baccalaureus, mirum dictu, anno 1751 inter primos signum extulit impietatis, quæ velut aggere rupto, Galliam dein ac Europam ferè totam obruit ac perturbavit. Pseudo-philosophis, *Diderotio* in primis, addictus, seduci se ab his permiserat; Thesi publica Parisiis, in Sorbonæ scholis ad defendendum proposita, quæ illorum impiis dogmatibus faveret. Thesim seu foliolum præfatum *Benedictus XIV* die 22 Martii 1752 « tamquam continens.... propositiones hæreticas, ac » faventes Deistarum ac Materialistarum erroribus, » auctoritate apostolica damnavit. *tom. III pag. 477 BULLARII.*

Anno 1752 damnat quinque propositiones, duellorum usui faventes; veteresque leges adversus duellantes editas, eas potissimum Concilii Trid. *Sess. XXV de ref. cap. 10*, excom-

municationis, etc. ac privationis ecclesiasticæ sepulturæ, innovat, ac novis pœnalibus sanctionibus confirmat. *tom. IV pag. 55-59.*

Præter opera, *Mariæ de Agreda* attributa, de quorum examine copiosè ac eruditè agit, in sua constitutione de 16 *Januarii 1748 (tom. II. pag. 383-393.)* ac partem alteram *Historiæ populi Dei*, auctore Jos. ISAACO BERRUYER, S. J. quam suo Brevi de 17 *Februarii 1758* proscripsit; ad serpentes ea tempestate schismaticorum errores evellendos præcipuam curam impendit.

Itaque anno 1756 die 16 Octobris encyclicam misit ad Galliæ Episcopos epistolam, quâ declarat, publicis et notoriis refractariis constitutioni *Unigenitus* SS. Viaticum jure denegari: qui verò tales habendi sint, accuratè Pontifex exponit, unàque methodum præscribit, cui in hac causa Sacramentorum minister tutò adhærere possit.

Fuerunt, qui Pontificis epistolam, nec non Cardinales, quorum operâ ac consiliis in ea edenda usus fuerat, malignè carperent, *foliolo* manuscripto, cujus inter alios exemplar transmiserant Cardinali secretario statûs. Sed pejores adhuc in Gallia, adversus clerum et ecclesiasticam potestatem exiêre libri, quos omnes sub censuris proscripsit.

Tandem die 3 *Maii 1758* annis et laboribus fractus, *Benedictus XIV* è vita discessit. Pontifex optimus, et cum iis, quos omnis mirata est ætas, facilè comparandus.

Descripta est hæc synopsis historica de Vita et scriptis Benedicti XIV ex viri doctissimi Joannis Francisci van de Velde *Synopsi Monumentorum. Tom III p. 947.* Amplias rerum a sapientissimo illo Pontifice gestarum notitia exstat tom. I operum Venetiis editorum. Cfr. Sandini *Vitæ Pontificum Romanorum*, p. 590, et Picot, *Mémoires pour servir à l'hist. eccl. tom. II p. 359 et tom IV p. 607.*

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO

BENEDICTO XIV

P. O. M.

EMMANUEL DE AZEVEDO SOCIETATIS JESU. (*)

MULTÆ me causæ impulerunt, ut libros quos hactenùs edidi, SANCTITATI TUÆ inscriptos dedicatosque vellem. Primùm, quod sunt TUI : deindè, quod de hujusmodi rebus scripti, quæ in Pontificem Romanum convenire maximè videantur : postremò Canonorum Regularium Conimbricensium voluntas, quos innumeris maximisque beneficiis obstrinxisti : atque ii gratias, quas Tibi maximas habent, referre verò nullo modo possunt, agere saltem, atque aliquod eorum animi testimonium extare ad futurorum temporum memoriam cupiunt. Horum librorum, qui nunc vulgantur, non communis est causa cùm ceteris, sed præcipua quædam ac singularis : sunt illi videlicet Tui, sed à Te scripti cum imperium teneres, atque ut eo verbo utar, quod, Zonara teste, Græci usurpabant de liberis quos pater regnum adeptus suscepisset, ἐν πορφύρᾳ nati. Quamquam enim de his conscribendis consilium suscepas cùm Bononiensi Ecclesiæ Tuæ præesses, atque etiam eorum adumbrationem

(*) Ex edit. Romana anni 1748.
Tom. I.

quamdam facere institueras; plenius tamen digere, et partibus omnibus informare cœpisti, postquam es in Romana Sede collocatus. Quis autem non videt liberorum eorum (sunt autem ut filii corporis, sic libri animi atque ingenii fœtus) præcipuam habendam esse rationem, quos non privatus, sed regnum adeptus pater susceperit? Certè eos solos spectari oportere cùm de regni successione agitur, et Xersis exemplum declarat, quod tanto post tempore Ludovicus Sfortia renovavit; et nobiles Jurisconsulti tradiderunt, quos laudant Raynaldus Corsus *Indagat. Jur. lib. 3.*, et Joannes le Cirier *de Primogenitur.* Sunt igitur hi libri præ reliquis verè habendi atque appellandi Tui. Quid de eorum argumento dicam? Estne quod magis Pontificem Romanum deceat, atque eum, cui Ecclesiarum omnium fuit cura demandata? Quod si ad Eugenium Papam scribens Bernardus *lib. 3. de Considerat.* id inter Pontificis Maximi munera veluti præcipuum recensuit, quod ad Conciliorum Decreta pertinet, et Remensis, quod recens celebratum fuerat exempla sumpsit; quanto hoc magis ad eundem pertinere arbitramur, ut Concilia ritè, et ex sanctissimis disciplinæ Ecclesiæ institutis celebrentur? Atque huic quidem argumento contigit, quod nescio an præterea ulli, ut cum multa haberet cognitu difficilia, nec satis explicata, disceptatores nancisceretur eos, non dico qui scientiâ prudentiâque non abundarent; sed qui usum atque experientiam, quantam res exigebat, ad hujusce rei pertractationem minimè afferrent; qui desertam, credo, provinciam attingere, quam va-

cuam relinquere maluerunt. Nam Thomas Valdensis, qui *lib. 2. doctrinalis Fidei* de Conciliis copiosè scripsit, Joannes Gerson qui occasione data Constantiensis Synodi multa itidem edidit, quique eodem tempore floruit Joannes Breviscoxa, et paulò pòst Basileense Concilium Cataldinus Boncompagnus, Dionysius quoque Carthusianus, Joannes Eckius, Judochus Glichtoveus, Joannes Cochlæus, Alphonsus Guerrerius, Marcus Mantua Bonavitus, Cyprianus Benettus, Rodulphus Cupers, Thomas Stapletonius, Adamus Tannerus, Stephanus Quaranta; quique de Synodo Diocesana separatim diligenterque egerunt, Michael Thomasius, Joannes Antonius Massobrius, Bartholomæus Gavantus, Henricus Bottus, privati omnes fuère, infra Episcoporum ordinem cùm scriberent constituti: hanc ergo secuti vitæ rationem destituebantur maximis præsiidiis, quibus generatim de Conciliis quæ necessaria erant, aut utilia, atque eorum habendorum modum decernerent; quod item valet de ceteris, qui in unius vel alterius fuerunt Ecclesiæ gubernatione versati: sive enim vitia caverent, quæ committi in Synodo habenda possunt, sive quæ facienda erant præscriberent, ad unam tantùm vel alteram fortè Diocesim animum referre poterant, atque ex ea conjecturam facere ceterarum. Atqui is requirebatur, qui cùm scientiâ in primis polletet, jurisque latebras omnes peragrasset; tum verò in rebus esset maximis gravissimisque versatus; denique plurium, et si fieri posset, omnium Ecclesiarum curam sustinisset. Nunc si res scriptorem ipsa suum per se deligere potuisset;

quem alium depoposcisset sibi, præter Te unum? Unus Tu nimirum eras, qui plures annos negotiorum molem, quæ deferri ad Patres sacri Concilii Tridentini Interpretes consueverunt, fermè solus sustinuisti; cujus prudentiâ, solertiâque plurimæ fuerant æque impeditissimæ quæstiones explicatæ; qui postea in Cardinalium Collegium cooptatus plures Diœceses sortitus, quarum altera mari alluitur, altera in mediterraneis regionibus sita est, multa cognoscere, de plurimis judicare, et quæ Tuâ ingenii ac mentis solertiâ est, omnia spectare potuisti. Eiectus es in sublimen istam celsissimæ dignitatis Sedem. Quàm multa his annis delata sunt ad Te; quàm multa acciderunt magnarum conversionum momenta! Quàm impedita, et plena tricarum negotia! quæ vel ad Ecclesiasticas personas spectabant, vel ad jura Ecclesiarum, vel ad Laïcorum auctoritatem, finienda Tibi ac decernenda fuerunt! Quæ quidem admirabili prudentia illa Tua scientiaque felicissimè expeditivisti. Cùm igitur harum rerum pertractationem Tu potissimum suscepisti, quæ nisi Te scriptorem nactæ fuissent, facilè futurum erat, ut neminem alium idoneum reperire fortasse possent; cùm omnia, quæ ad Synodum spectant, vel decerni in Synodo possunt, vel non sunt Synodalibus Statutis attingenda, diligentissimè doctissimèque explicaveris; cui libros hos inscribi dedicarique par erat, nisi Tibi? Restat ut de Canonicis Regularibus Reformatis Congregationis S. Crucis Conimbricensis dicam, qui summo se ac immortalis beneficio cumulatoprofitentur, cùm iidem hi Tui libri ut ad Academiæ

Liturgicæ usum et institutionem absolutissimam ederentur, à Te benignè impetrarunt. Atque illi quidem, ut memores se, nec planè ingratos esse constet, summopere cupiunt; atque id contendunt, ut beneficiis tuis, quæ plurima maximaque acceperunt, per me aliqua ex parte satisfactum videatur: quod quidem cùm difficillimum semper judicavi, tum verò hoc tempore, quo mihi ipsi pro me multum est, vehementerque laborandum. Ego, BEATISSIME PATER, nisi ornatum à Te semper, summisque beneficiis me confitear affectum fuisse, videar exuisse humanitatem omnem. Sed habent præteriti dies, quòd me vel recordatione ipsa obruant atque percellant. Quantum enim illud fuit, quod Sodalitium Sanctissimæ Dei Parentis ab Angelo salutatæ (*Primam Primariam* vocant), cujus mihi demandata cura est, præsentia ac majestate Tua honestare voluisti; quod ad juvenum eorum pietatem fovendam amplificandamque, me quædam orantem benignè audivisti; quod amplissimis illud privilegiis nuper auxisti: hæc Tu honestissimis adolescentibus, ceterisque, qui festis diebus ad preces fundendas convenire eò solent, contulistj. Est etiam quòd Collegium Romanum universum Tibi referat acceptum, qui, ut Bibliotheca quæ adjecto non exiguo ædificio amplificata est, annuis quoque redditibus augetur, litteris Apostolicis amantissimè honorificentissimèque scriptis indulxisti. Est quod præterea Societas tota habet à Te maximum præclarissimumque beneficium, cùm aliquem ex eadem Societate in sacrorum rituum Congregatione ad Consultoris munus

obeundum perpetuò destinari sanxisti. Hæc cùm ab omnibus gratias expostulant, tum verò præcipuo quodem jure à me, vel quòd nominatim me cum illa conferres, non semel appellasti; vel quòd planiùs perspicere potui animum Tuum, quem maximè in beneficiis conferendis attendendum officiorum Magistri volunt. Habes igitur, BEATISSIME PATER, pro tot tantisque beneficiis munus à nobis, quod neque propter tenuitatem despiciere potes, neque propter indignitatem respuere; dignum Te, dignum doctrinâ ac majestate Tua, ex quo omnes intelligent, Te Dei O. M. exemplo, cujus vices geris, id ipsum nobis, quo non ingrati esse videremur, præstitisse.

LITURGICÆ ACADEMIÆ

CONIMBRICENSIS

AUDITORIBUS

EMMANUEL DE AZEVEDO, S. J.

Quanto vobis emolumento futuri libri sint, qui de Synodo Diœcesana in Academicæ vestræ usum eduntur, nemo est, qui non videat. Habetis in his primò ritus omnes sacrasque cœremonias, quæcumque usurpari solent, non in Synodo dumtaxat Diœcesana, sed in Provincialibus, in Nationalibus, atque in OEcumenicis ipsis Conciliis explicatas. Habetis personarum omnium quæ Conciliis intersunt, aut ad ea quoquomodo spectant enarrationem, et de illorum officiis muneribusque multa nec vulgaria, et scitu digna. Habetis uberrimam tractationem, eamque singulari doctrina ac perspicuitate institutam difficilium Controversiarum, rerumque gravissimarum, quæ decerni in Synodis solent, vel quæ tanti sunt ponderis, ut pleniorum consessum, vel majorem aliquam auctoritatem exposcant. Denique sacrarum Congregationum Decreta plurima, et Consulta, dignissima quæ cognoscantur. Quamobrem si sacrarum disciplinarum atque Ecclesiasticæ eruditionis veluti summam quamdam his libris proponi vobis affirmavero, nihil à veritate, nihil à judicio prudentum alienum dixero. Hic enim verò constat quod Aristoteles lib. 1. analect. poster. aliique

viri summi tradiderunt, artium omnium ac disciplinarum quoddam esse commune vinculum, et cognitione quadam inter se contineri; quarum ut nulla earum disci perfectè sine aliarum cognitione potest, ita neque edoceri. Quod Musarum nomen ipsum declarat; quamquam enim singulæ propria quadam arte ac facultate continentur, à qua nomen etiam inveniunt, hoc tamen nomine appellantur, quòd convenire simul debeant, atque esse, ut Cassiodorus lib. 3. var. epist. 31. et Synesius in Dion. explicavit ὁμύσαι. Itaque non omnium est tractationem argumenti alicujus instituire, et Præceptoris personam sustinere; sed oportet ut sit is Rerum omnium magnarum atque artium scientiam consequutus. Quod de Oratore suo Cicero agebat: quod nos de librorum, de quibus agimus, Scriptore luculentissimo dicimus, qui ita per omnia spatiatur, ut simul ostendat singularum rerum scientiam perfectè esse assequutum. Tanti Auctoris aliquid deperire, aut non omnia ad commodum, utilitatemque vestram repræsentare nefas esse duco. Itaque non solùm quæ hoc in Opere allegantur ab eo scripta dum Secretarii sacræ Congregationis Concilii munere fungeretur, sed opuscula alia quæcumque reperiri poterunt, separatim in alio volumine, quod Appendicis nomine distinguetur, exhibebimus. Vos cum in hisce libris, tum in ceteris omnibus quibus doctissimi sapientissimique Principis ingenii, ac judicii vim suspiciatis, quibus animum ad præclarissima studia informetis, quæ certam viam ad sanam solidamque doctrinam commonstrent, uno in volumine conclusa omnia, et contenta habetis.

AUCTORIS PRÆFATIO.

Post exactam vitæ nostræ partem ferè maximam Romæ in iis Congregationibus, ubi gravissima Religionis, et Ecclesiasticæ disciplinæ negotia tractari solent; ut primùm honore Cardinalatûs per fel. rec. Benedictum XIII. licèt immerentes, insigniti fuimus, cùm regendam accepissemus Anconitanam Ecclesiam, et indè mox ad Bononiensem Metropolim, natale solum, traducti essemus, animadvertere jam tum cœpimus, ignorari passim, aut certè non satis notas esse multas ex Apostolicis Constitutionibus, quibus Ecclesiæ instituta gravissima continentur: decreta autem, et responsa Congregationum, aut nesciri penitùs, aut non rectè intelligi, plura sinistris interpretationibus in sequiorem partem accipi, atque corrumpi: quæ demùm alii ante nos Antistites in Diœcesanis Synodis benè, sapienterque constituerant, ea vigere parùm, negligi omninò, suam vim, pretium, ac dignitatem non obtinere; propterea quòd ignoti essent fontes, unde scita, et consulta illa omnia deducta, ac corrivata fuissent. Id nos perspicere certò potuimus cùm in theologicis consultationibus, quæ identidem nobis præsentibus habebantur, tum in privatis colloquiis, quæ sæpè varias ob causas cum Ecclesiasticis hominibus ferebamus; maximè verò quoties ad examen accedebant sive minores Clerici, sive Pœnitentiæ administri, sive Parœciarum petitores, ut de singulorum scientia cognosceremus.

Hanc porrò tantam, tamque damnosam inscientiam considerantibus nobis, atque, ùt par erat, dolentibus, multa ad eam depellendam obversabantur. Erant qui opportunissimum fore cen-

sebant, Academiam instituere, in qua per intervalla temporum disputandum esset de iisdem rebus, uti passim fieri in litteratorum conventibus solet. Verùm, præterquam quòd haud facilè inveniri poterant viri laboriosi, impigri, et idonei eo numero, qui ad conflandum cœtum Academicum requiritur, id semper habent incommodi ejusmodi Academiæ, quòd, uno dumtaxat laborante, otiantur ceteri, quæque ille aptè, copiosèque proloquitur, aut non subeunt audientium animos (nisi si jam eruditi illi sint, et iisdem rebus exculti), aut citò effluunt, ad summum rudem tantummodo, et indigestam post se notitiam relinquunt: nunquam verò latè manant, nec ad notitiam publicam, uti opus est, propagantur. Alii alia subiciebant, quæ longum esset hoc loco enumerare.

In tanta consiliorum multitudine, ac varietate, visum nobis inire viam intentatam hactenùs, et quâ non alia fortassè planior, et expeditior. Usu enim ipso edocti, ad rectè administrandam civitatem, atque diœcesim, proponenda subindè esse populo aliqua Edicta; ea nos exarare instituimus, non, ut alii solent, solâ præcipiendi formulâ, sed arte quâdam, et aptâ ad erudiendum methodo, præceptorum scilicet causas, et fundamenta commonstrantes, disciplinam Ecclesiæ veterem, recentioremq; explicantes, ea demùm expromentes omnia, quibus non solùm permoveri quisque posset ad imperata facienda, verùm etiam rationem disceret, propter quas unaquæque res injuncta esset, aut vetita, idque nullo suo labore, et incommodo.

Hoc institutum, quod legentibus quidem facile, at nobis, tametsi diu in ejusmodi rerum tractatione exercitatis, laboriosissimum accidebat, brevì intelleximus, Deo nostra cœpta secundante, magnas reipublicæ utilitates afferre.

Exceptæ approbatione omnium secundissimâ nostræ illæ Sanctiones , non intra Diœceseos Bononiensis fines continuerunt sese , sed ad circumpositas civitates primò , deindè ad remotiores volitare cœperunt , donec aliquot Voluminibus comprehensæ , et pluribus in locis impressæ , ad universam latè Italiam pervaserunt. Illud autem nobis optandum maximè , ut siquidem eadem nunc ex italico in latinum sermonem cum fide conversæ sunt , tam fructuosæ inveniantur ultra montes , et apud omnes ubique gentes , quàm in Italia fuerunt.

Secundùm hæc parabamus Diœcesanam celebrare Synodum , certis tamen præfinitis rerum discutiendarum capitibus , præter quæ spatiari non liceret. Erant pleraque educta ex Edictis nostris , quæ cupiebamus Synodali auctoritate rata , ac firma esse. Et videbamus nobis iis Edictis , et Litteris attigisse omnia , quæ gravissima sunt , quæque ad Episcopi sollicitudinem , et cognitionem pertinent. Sed , ubi manum operi admoveere cœpimus , tot simul obortæ voces , tot exauditæ sententiæ sunt , ut aliò convertenda consilia nostra judicaverimus. Negabant aliqui , viri ceteroqui probi , nec indocti , ullum exiturum Operis pretium , nisi ad alia multa rerum genera Synodi cognitio traduceretur. Hoc scilicet decerni malebant , illud interdici ; has , atque illas proponi contumacibus pœnas ; hoc , illudve malis publicis remedium adhiberi ; res , maximam partem , extra Synodi potestatem positas , quasque ipsi nos sæpè Romæ rejeceramus , et à sacris Congregationibus improbatas , à summis Pontificibus reprehensas , atque emendatas videramus.

His ergo tollendis ex hominum mentibus præjudiciis , venit nobis in mentem Commentationem edere de *Diœcesana Synodo*, eaque congerere simul,

quæ circa hoc argumentum sparsa multis in Libris invenirentur, additis, Patrum, Conciliorum, et Ecclesiasticæ Historiæ documentis: quarum rerum ingentem copiam habebamus in promptu, partim privato studio, partim muneribus publicis, et experientiâ collectam. Ut rem totam ordinatè perageremus, amplam divisimus materiam in plura capita: omniaque complexi, quæ ad rem ullo modo, et maximè ad praxim facere videbantur, Opus nostrum ad calcem deduximus. Sed, quo maximè tempore illud relegere, expolire, et multis partibus augere meditabamur, obitu Clementis XII. abrumpere opus coacti fuimus, Romam vocati scilicet ad Cardinalium Comitia. Illam igitur rudem hactenùs, mancam, et impolitam reliquimus in nostra Bibliotheca Bononiensi; hâc tamen mente, ut, simul ac regressi essemus ad nostram Sedem, supremam illi manum imponeremus.

Verùm inter hæc ad supremum Ecclesiæ regimen nullo nostro merito, ac præter omnem opinionem evecti, id unum efficere potuimus primò, ut scripta omnia, et adversaria nostra Romam exportarentur: in quibus cùm esset Commentatio, de qua dicimus, eam per diu nec attingere licuit: tam multis, tam variis, tamque gravibus districti fuimus curis toto hoc præterito tempore nostri Pontificatùs. Nunquam tamen ejus perficiendæ, vulgandæque cogitationem abjecimus. Itaque post recognitos, auctos, et iterùm typis impressos quatuor nostros *de Canonizatione Sanctorum* Tomos; post eundem laborem adhibitum nostris Operibus *de Festis Domini et Beatæ Mariæ Virginis, de sanctissimo Missæ Sacrificio*, aliisque, quæ in Latinum conversa, et additamentis pluribus locupletata, vel prodierunt

jam , vel prælo parata sunt ; post vulgatum præterea Bullarii nostri priorem Tomum , huc postremò animum convertimus : nactique subindè inter difficillima , et assidua Pontificatùs negotia aliquid vacui temporis , idque raptim Commentationi nostræ impendentes , eam aliquando tandem confecimus , seu veriùs ferè ex integro elaboravimus : adeò multa sunt de novo addita partim ex Libris nostræ Bibliothecæ , partim ex nostris Bononiensibus Litteris , et Edictis , partim denique ex iis , quæ toto nostri Pontificatùs septennio decreta à nobis , et constituta sunt.

Ita in hanc qualemcumque formam redacta est Commentatio ; quam nos dum in publicum edimus , aliud nihil spectamus , nisi ut Episcopi suas celebrare Synodos ritè , ac laudabiliter possint , nullumque præbeant locum querelis , quæ sæpè contra Synodalia Decreta ad Sedem Apostolicam perferuntur. Spe autem certâ ducimur , non exiguum exiturum fructum laboris , et industriæ nostræ , si modò Præsules Ecclesiarum animo suo reputabunt , quod in Concilio Tridentino decretum est de Synodis celebrandis , nec leve negotium esse , nec temerè , aut sine certis legibus peragendum. Sed ut nullum fore arbitramur , qui velit , sine justa causa , hanc officii sui partem gravissimam prætermittere ; ita votorum nostrorum summam consequemur , si deinceps suas singuli Synodos celebrare instituent non solùm crebrò , verùm etiam rectè , et ex præscripto illarum rerum , quas toto hoc Opere complexi sumus.

Et hæc quidem olim præfati sumus , cùm nostrum hoc Opus *de Synodo Diocesana* anno Domini MCCCXLVIII. Romanis typis ederetur : eademque leguntur præfixa ceteris editionibus , quæ in hunc usque diem prodierunt. Sed postea , cùm certis

argumentis nobis innotuerit, labores hosce nostros gratâ utentium approbatione exceptos fuisse, quin etiam multorum rogatu excitati fuerimus ad novam hujusmet Operis editionem curandam, iis auclam additamentis, quæ necessaria nobis, aut opportuna viderentur; arduis licet et assiduis Pontificalis officii curis distracti, parva quædam temporis intervalla captare conati sumus, quibus nos in domesticam Bibliothecam abderemus, ibique in manus resumeremus non solum impressa prælo Scriptorum volumina, sed etiam veteres nostras lucubrationes, tunc maximè calamo exaratas, cùm in minoribus Romanæ Curiae ministeriis versantes, à Pontificibus Prædecessoribus nostris beneficentissimis ad occurrentia adhibebamur negotia, et sententiam nostram nunc voce, nunc scripto explicare jubebamur: ut his veluti subsidiis adjuti, requirentium desideriis satisfaceremus. Lectorum nunc partes erunt, de editione hac, ejusque additamentis judicium ferre; quod quidem in nos, operamque nostram satis æquum nobis pollicemur, si unusquisque eorum, qui lecturi sunt, nobis vel scribentibus, vel dictantibus præsens adstitisset, vidissetque objectas studiis nostris interpellationes, quibus multoties inceptum opus abrumpere, sæpè etiam quæ scripta, aut dictata fuerant, relinquere coacti sumus, donec elapsis pluribus horis, aliquando diebus integris, quandoque etiam hebdomadis, et mensibus totis, eadem resumere pateretur vel temporis magis commoda opportunitas, vel minùs aspera et difficilis pendentium negotiorum natura.

Jam verò, ut de nova hac editione dicamus aliquid, hoc primùm monebimus, nihil nos in superioribus editionibus animadvertisse, quod delen-

dum , aut emendandum judicaverimus. Mutatas tantummodò voluimus Operis sectiones : divisis nimirum in plures libros materiis , et argumentis , quæ in prioris editionis libro septimo continenter tractata , unum illum librum longiorem ceteris , et plus æquò prolixum effecerant. At verò multis in locis , prout occasio se obtulit , opportuna aptavimus additamenta , quibus ea confirmaremus , quæ in priore editione asserta per nos fuerant. Insuper non pauca ex integro capitula elaboravimus , quibus plures rerum notitias , easque non levis momenti , in prioribus editionibus omis- sas , complexi sumus ; quibusque editio hæc reverà auctior , et cumulatio prodibit.

Monendi sunt autem Lectores , qui tam in priore , quàm in præsentis hujus Operis editione allatas frequenter offendent resolutiones Congregationis Cardinalium , Concilii Tridentini Interpretum , ne in aliquam incidant perplexitatem et confusionem , propterea quòd hujusmodi resolutiones non semper eadem ratione , ac methodo allegari conspiciunt. Cujus diversitatis hæc causa est. Cùm nos olim munere Secretarii prædictæ Congregationis ornati fuerimus , eam instituimus consuetudinem , quæ deindè à Secretariis successoribus nostris servata fuit , ut in foliis causarum , quæ ante singulas ipsius Congregationis sessiones typis impressa distribuuntur , antiquiores ejusdem Tribunalis resolutiones adnotaremus , si quæ ad alicujus controversiæ tunc vertentis decisionem facere viderentur ; adjectis etiam nonnullis præstantiorum Canonistarum auctoritatibus , quæ ad propositam quæstionem illustrandam conferrent. Hinc factum est , ut hujusmodi folia tam à nobis , quàm à successoribus nostris exarata , utpote studiosorum usibus proficua , deindè in unum

veluti corpus collecta simul ederentur, hoc inscripta titulo : *Thesaurus Resolutionum Sacræ Congregationis Concilii* : cujus Thesauri jam plura Volumina extant; et quatuor quidem priora nostris lucubrationibus constant, reliqua ad eos pertinent, qui nobis in eodem Secretarii munere successerunt. Cùm itaque in præsentis Opere *de Synodo Diœcesana* citandum occurrit decretum aliquod, seu resolutio, ex iis, quæ in hujusmodi Collectione vulgata habentur, satiùs duximus Thesaurum ipsum allegare, quem facilè adire, et consulere poterit quicumque decretum, sive resolutionem, in fonte, ut ajunt, recognoscere cupiet.

Sed aliæ complures sunt resolutiones, in quibus citandis indicatur à nobis dies, mensis, et annus, quibus emanârunt, ac præterea liber, et libri pagina, unde fuerunt desumptæ. Hæ nimirum sunt, quæ, cùm à sæpè dicta Congregatione ante collatum nobis ipsius Secretarii munus editæ fuerint, in illius regestis descriptæ asservantur. Cùm autem nos per decennium, et ultrà, officium illud obtinuerimus, adeòque in potestate habuerimus ipsius Congregationis Tabularium; multum sanè tempus insumpsimus in perlegendis veteribus ejusdem Congregationis actis, graviora quæque adnotando, atque ea, quæ scitu digna, aut necessaria nobis videbantur, ex authenticis Archivi regestis in privata nostra adversaria transferendo. His autem et sæpè aliàs, et in hujus maximè Operis scriptione utentes, adnotatas à nobis indicationes diei, mensis, et anni, necnon libri, et paginæ, unde monumentum olim extraximus, Lectorum oculis subjicere non prætermisimus; ut si quis de allegato decreto, aut resolutione certior fieri velit, Congregationis Se-

cretarium adeat, exhibitisque hujusmodi indicationibus (juxta celeberrimi auctoris Prosperi Fagnani monitum, illius Operibus præfixum) authenticum decreti, aut resolutionis exemplum facile obtinere valeat: nisi fortè nobis tantùm tribuere non recusaverit, quantum nos cum ceteris omnibus eidem Fagnano tribuendum meritò censemus: cui scilicet, utpote eodem Secretarii munere perfuncto, ejusdemque olim Tabularii custodi, plenam fidem adhibere solemus, ejusque testimonio, absque ulteriori indagine, aut perquisitione, acquiescere. De aliis etiam aliarum Congregationum decretis atque resolutionibus, quæ in hoc Opere allegantur, testari possumus, eandem adhibitam fuisse curam, ut cum authographis regestis conferrentur, et ad eorum fidem exigerentur.

Porro in novissimis hisce additionibus usitatam semper nobis scribendi rationem secuti sumus; nihil scilicet pro certo, ac definito venditantes, quod re ipsâ definitum non sit; nihil contumeliosè jacentes in alios, quantumvis ab opinione nostra longè dissentiant. Id enim homine Christiano indignum, et honesto viro indecens existimamus; neque verò minùs validè unumquemque sententiam suam tueri posse censemus, si ab aliorum contemptu, et injuria abstineat.

Prima hujus Operis lineamenta, ut suprà diximus, adumbrata à nobis sunt, mox etiam ad aliquod complementum adducta, cum Cardinalatùs honore fungentes, ad Metropolitanæ Bononiensis Ecclesiæ gubernacula sederemus. Ad summum deindè Pontificatum evecti, idem Opus multis partibus expolitum paucis abhinc annis edidimus, et nunc amplificatum et auctum de novo in lucem proferimus. At, ubi neque à Romanis Pontifici-

bus Prædecessoribus nostris , neque à nobis ipsis aut in Bullario , aut alibi , Apostolicâ auctoritate quidquam definitum est , ac generaliter omnibus in rebus , quibus nullum ex publica Ecclesiæ auctoritate pondus accessit , nihil nos definire , ac veluti decretorium exhibere intendimus. Ea enim nobis et semper fuit , et adhuc mens est , ut sententiam nostram proponentes , hanc eatenus tueamur , quatenus illi ex rationibus , et auctoritatibus , quæ nos ad eam amplectendam impulerunt , satis roboris et firmitatis adesse dignoscatur ; libentique animo subscribimus doctrinæ Scriptoris egregii Melchioris Cani , qui *lib. 6. de Locis Theologicis cap. 8. in responsione ad nonum argumentum* , de Libris agens , qui à summis Pontificibus conscripti publicantur , hæc ait : *Cùm edunt Libros de re qualibet Romani Pontifices , sententiam suam ut homines alii docti exprimunt , non tamquam Ecclesiæ Judices de Fide pronunciant.* Magnus ille Prædecessor noster Innocentius IV Commentaria sua in libros Decretalium scripsit , cùm summum Pontificatum gereret : *Trahens moram Lugduni , post Concilium ibi celebratum , composuit Apparatum super Decretalibus* : uti testatur Thomas Diplovatatus in Vita ipsius Innocentii antedictis Commentariis præmissa. Neque profectò Innocentius hoc sibi unquam arrogavit , ut , quidquid in eo Opere scripsisset , pro re definita haberetur ; sed facile passus est , opiniones suas , quas tamquam privatus Doctor proposuerat , ab aliis Doctoribus oppugnari : ut patet ex ipsa , quam citavimus , illius Vita ; multoque magis ex ea , quam sibi amplissimam hac in re licentiam sumpserunt posteriores Canonistæ , dum sententias ab Innocentio suis Commentariis insertas sæpè deserere , et in alia omnia ire non dubitarunt.

DE

SYNODO DIOECESANA

LIBER PRIMUS.

NOTIONES, QUÆSTIONESQUE PRÆLIMINARES.

CAPUT PRIMUM.

De Synodi nomine et Synodorum divisione.

SYNODUS, ut ipsa præsefert nominis etymologia, idem est, ac Concilium; seu plurium in unum locum, aliquid deliberandi gratiâ, conventus. Quocirca in Annalibus Francorum *ad annum 773. tom. 2. Collectionis Andreæ Du Chesne pag. 28.* legitur: *Tunc Synodum supradictus Rex gloriosus tenuit generaliter cum Francis apud Jenuam civitatem, ibique exercitum dividens, etc.* Et *ad annum 776. pag. 30.* ejusdem Collectionis: *Conjunxit Synodum ad eandem civitatem, et ibi placitum publicum tenens, etc.* Et in Annalibus Bertinianis *ad annum 767, tom. 3. Collectionis citatæ pag. 153.* habetur: *Synodum fecit cum omnibus Francis solito more in campo.* Idem videre est apud Plinium *lib. 35. cap. 9. sect. 35.* Aliquando autem locus ipse, seu oppidum, ejusmodi congressibus habendis stabiliter destinatum, appellatur *Concilium*; ac proindè etiam Christianorum ecclesias, ad quas Fideles conveniunt, ab antiquissimis Scriptoribus non rarò Concilia, et Synodos nuncupatas legimus: in quo sensu Constantinus Magnus *leg. 4. Cod. Theodosiani, lib. 16. tit. 2. de Episcopis, et Clericis,* inquit: *Habeat unusquisque licentiam, sanctissimo Catholicæ, venerabilique Concilio*

decedens, bonorum quod optavit relinquere : nomine enim *Concilii* hîc, ùt in multis aliis antiquorum locis, ecclesiam intelligi, observat ibidem Gothofredus. Eamdem vocis significationem elicuit Baronius in *Martyrologium Romanum ad diem 23 Junii* ex epistola S. Hieronymi ad Heliodorum, ubi Nepotianum laudat, quòd *Basilicas ecclesiæ, et Martyrum Conciliabula diversis floribus, et arborum comis, vitiumque pampinis adumbravit* : per Martyrum quippe Concilia, denotari ecclesias super Martyrum sepulcra erectas, fidem facit S. Gaudentius *serm. 17. tom. 5. maximæ Bibliothecæ Patrum editionis Lugdunensis anni 1677. pag. 970.* in dedicatione cujusdam ecclesiæ, quam vocat *Concilium Sanctorum*. Neque certè aliud, quàm ecclesias indicare potuere Liber Pontificalis, cùm Damasum narrat versibus adornasse *Martyrum Concilia*; et Gesta S. Stephani Papæ, cum de Nemesio referunt : *Circuibat cryptas, et Concilia Martyrum* : quæ loca benè perpendit Du-Cangius in *Glossar.* et Joannes Molanus *ad diem 23 Jun. in Martyrol. Usuardi*, in quo Martyrologio eâdem die narratur, corpus Joannis Presbyteri, martyrio coronati, à Concordio itidem Presbytero *collectum, et sepultum juxta Concilia Martyrum*. Verùm postea apud nos usus passim obtinuit, ut *Synodi*, et *Concilii* nomine, non locus, nec quicumque hominum cœtus, sed ii significantur, in quibus Episcopi intersunt, et Ecclesiastica negotia potissimùm pertractantur.

II. Ejusmodi Synodorum ex Petro de Marca *lib. 6. de Concordia, etc. c. 24. n. 5.* aliæ olim dicebantur *Regiæ* : quæ non ex Episcopis solùm constabant, verùm etiam ex Optimatibus, et Comitibus Regni, ut omnium suffragiis leges conderentur, ad utramque politiam, Ecclesiasticam, et civilem, disponendam. Hujus generis Concilia frequentia fuisse Constantinopoli, observat Thomassinus *de veter. et nov.*

Eccles. disciplin. part. 2. lib. 3. cap. 46. Frequentissima verò fuerunt in Gallia, cujus piissimi Reges, uti animadvertit Baluzius *in notis ad Capitularia Regum Francorum tom. 2. col. 1028.* nihil grave decernebant, sine Episcoporum, et optimatum consilio, quod ipsimet fatebantur in suis edictis, quorum vetustissima formula, edita à Bignonio *in notis ad Marculphum lib. 1. cap. 25.* hæc erat: *Nos unà cum Apostolicis viris Patribus nostris Episcopis, Optimatibus, ceterisque Palatii nostri Ministris, etc.* Aliæ fuerunt, et sunt Synodi *Ecclesiasticæ*, in quas soli conveniunt Sacerdotes, ut de rebus statuunt ad Ecclesiam pertinentibus. Tres istarum species commemoravit S. Augustinus *lib. 2. de Baptismo contra Donatistas cap. 3. tom. 9. Oper. edit. Parisiens. Monachor. Benedictinor. S. Mauri col. 98,* nimirum, quæ per singulas regiones, quæ per singulas provincias fiunt, et quæ ex universo Christiano orbe congregantur; quibus quartam addidit Concilium Toletanum IV. *cap. 3. tom. 3. Collectionis Harduini col. 579.* illius mentionem faciens, quæ ex unius regni, vel nationis Episcopis conflatur. Quare Conciliorum, seu Synodorum, quatuor nunc genera passim Auctores enumerant, *Generalia, Nationalia, Provincialia, et Diæcesana.* *Generalia*, quæ et *OEcumenica* dicuntur, ea sunt, ad quæ vocantur Episcopi totius orbis, qui possunt, et debent iisdem interesse, nisi legitimè impediuntur, et quibus præsidet Romanus Pontifex vel per se, vel per suos Legatos. *Nationalia* sunt, in quæ conveniunt Archiepiscopi, et Episcopi unius regni, vel nationis, præside ejusdem nationis Patriarchâ, vel Primate. Hæc quandoque vocari *universalia*, quia scilicet talia sunt quoad illud regnum, seu nationem, quamvis absolutè, et quoad totam Ecclesiam, universalia non sint, notavit Bellarminus *tom. 2. Controvers. lib. 1. de Conciliis cap. 4;* quocirca S. Augustinus *epist. 215.*

ad *Valentinum num. 2. tom. 2. Oper. col. 794.* secundam Synodum Africanam, sub Zosimo Papa anno 418. celebratam, nuncupavit *plenariam*; et Synodus Toletana III. anni 589. *cap. 18.* se appellavit *universalem*, inquit: *Præcipit hæc sancta, et universalis Synodus.* Verùm Natalis Alexander *hist. Eccl. ad sæc. III. dissert. 24.* opportunè animadvertit, ea ferè semper plenaria, et universalia dicta esse cum aliqua limitatione, quâ à verè OEcumenicis distinguerentur. Sic præfata Synodus Africana dicta quidem est plenaria ab Augustino, sed plenaria *totius Africæ.* Et Synodus Carthaginensis III. *cap. 7.* simile Concilium vocavit *universale anniversarium*: *Sin autem nec ad Concilium universale anniversarium occurrere voluerit:* ut significaret, se de illo loqui, ad quod omnes Africani Episcopi singulis annis confluebant. Allatum autem Toletani III. exemplum dubium est; nam in plerisque antiquis codicibus verbum illud *universalis* desideratur, ejusque loco legitur *veneranda*, quod videri potest in *Collectione Harduini tom. 3. col. 482.* et in *Labbeana tom. 5. col. 1013.* solumque *universalis* legitur in *Isidoriana Collectione*, et apud *Ivonem part. 4. Decret. cap. 244.* *Provincialia* sunt, in quibus conveniunt Episcopi unius Provinciæ sub eorum Archiepiscopo, seu Metropolitano. *Diœcesana* tandem nominantur, quæ quilibet Episcopus congregat ex Parochis, Presbyteris, aliisque Clericis suæ Diœceseos, quibus ipse præest.

III. Notissima, et pervulgata est hæc Conciliorum divisio, eamque communiter tradunt. Doctores, præsertim Melchior Canus *de Loc. Theolog. lib. 5. cap. 3.* Cardinalis Bellarminus *cit. lib. 1. de Concil. cap. 4.* Cabassutius *in Notitia Ecclesiast. sæculi primi in observation. de Conciliis Ecclesiæ num. 3.* Doujat *Prænotion. Canonic. lib. 2. cap. 1. num. 3. et 4.* Du-Vallius *de supr. potestat. Roman. Pontif.*

part. 4. quæst. 1. ac Alphonsus Guerrerius in suo, non omnibus obvio Tractatu *de Conciliis*, quem anno 1545. edidit, et Carolo V. Imperatori dicavit, qui reperitur inter Miscellanea Bibliothecæ Cardinalis Passionei *tom. DLVI.* et novissimè Oddo Scharz *ad Decretales Gregorii IX. tit. 2. de Constitut. §. 2. quæsit. 4.* Attamen accuratè pervolventi Ecclesiastica monumenta, nonnulla occurrunt Concilia, à Romanis Pontificibus celebrata, quæ ad nullam ex enumeratis speciebus referri commodè possunt, sed videntur quodammodo mixta ex Provincialibus, et Diœcesanis. Illis quippe aliquot interfuère Episcopi, quos in Urbe inveniri contigit, atque insuper Romani Presbyteri, aliique Ecclesiastici viri, sive hi ad Romani Cleri cœtum pertinerent, sive ex alienis Diœcesibus Romam advenissent. Ejusmodi fuit Concilium illud, quod Cornelius Papa circa annum 251. Romæ habuit, ut de causa judicaret Maximi, Urbani, et Sydonii, qui ejurato schismate, in Ecclesiam recipi poscebant; de quo idem Cornelius in epistola ad Cyprianum, quæ est 46. hæc scribit: *Omni igitur actu ad me perlato, placuit, contrahi Presbyterium. Adfuerunt etiam Episcopi quinque, qui et hodie præsentés fuerunt, ut firmato consilio, quid circa personam eorum observari deberet, consensu omnium statueretur.* Haud absimile est Concilium ab Agathone Papa ex sexdecim Episcopis, et universo Romano Clero in Constantiniana Basilica congregatum pro componendis rebus Ecclesiæ Britannicæ: cujus Acta referuntur in novissima Collectione Conciliorum Britannicæ Davidis Wilkins *tom. 1. pag. 47.* Nec diversa fuit Synodus habita à S. Gregorio Magno, cui subscripsisse legimus Episcopos duos et viginti, et Romanæ Ecclesiæ Presbyteros tres supra triginta, in Collectione Harduini *tom. 3. col. 498.* Alia similium Conciliorum exempla videri possunt collecta in tractatu de studio Conci-

liorum, Gallico idiomate conscripto, et Parisiis edito annø 1724. *pag.* 558. eorundemque meminit etiam Cabassutius in brevi Dissertatione *de urbanis, seu popularibus Synodis*, post Synodum Constantinopolitanam sub Patriarcha Menna anno 536. Quin etiam animadvertere hïc libet cum Thomassino *cit. part. 2. lib. 3. cap. 43.* Constantinopoli cùm satis magno numero Præsules continuè versarentur, ibi quamdam quasi perpetuam Synodum fuisse conflata, cui Regiæ urbis Antistes præsidebat, et difficiliore quasque Ecclesiæ Orientalis causas terminabat. In ejusmodi Synodo Episcoporum Constantinopoli fortè obversantium, Nectarius Constantinopolitanus Episcopus de causa judicavit Agapii, et Gabadii, de Bostrensi in Arabia Episcopatu inter se contententium, sicuti habetur *Jur. Orient. part. 1. pag. 247.* In simili Synodo à Chrysostomo exauctoratus est Gerontius Nicomediensis in Bithynia Episcopus, quod narrat Sozomenus *lib. 8. cap. 6.* In eadem Synodo idem Chrysostomus querelas et accusationes audivit complurium Asiæ Episcoporum adversus Antonium Ephesinum Episcopum, quemadmodùm refert Palladius *in dialogo historico de vita et conversatione Beati Joannis Chrysostomi Episcopi Constantinopolis*, qui extat *tom. 13. Operum* ejusdem Chrysostomi editionis Patris Montfaucon anni 1738. Jam verò cùm ab his Synodis abessent laïci, et soli in illis assiderent Episcopi, quod colligitur ex eodem Palladio, qui præfatam Synodum exactè describens, solos Episcopos enumeravit; cùmque præterea in illis causæ dumtaxat disceptarentur ad Ecclesiæ forum spectantes: diversæ profectò erant à Synodis illis Regiis, de quibus suprâ, ac proindè aliam constituunt Ecclesiasticæ Synodi speciem, ab iis quatuor distinctam, quas communiter Doctores recensent.

IV. Verùm, his prætermisissis, quæ præsentis in-

stituti non sunt, Synodum Diœcesanam, de qua solùm hîc agimus, paulò accuratiùs consideremus. Matthias Ugonius Episcopus Famaugustanus, Scriptor decimi sexti seculi, de quo plura Dupin in *Biblioth. Ecclesiast. Auctorum seculi XVI.* Tractatum concinnavit, et evulgavit *de Conciliis*, qui in paucis bibliothecis reperitur, atque in Tractatùs præludiis pag. 4. scitè animadvertit, Synodum Episcopalem, seu Diœcesanam frequenter ab antiquis vocari *Presbyterium*, sicuti re ipsâ nuper illam appellatam audivimus à Cornelio Papa. Eadem quandoque nuncupatur *Concilium Civile*, utpote quæ congregatur ab Episcopo in sua civitate cum solis Presbyteris suæ Diœceseos; quod colligimus *ex epist.* 14. Hadriani II. Summi Pontificis ad Carolum Calvum in causa Herlefridi Presbyteri *tom.* 5. Collectionis Harduini *col.* 706. in qua ait: *Sed nunc meliùs faceretis, si, quod in civili Concilio apud suum Episcopum perperàm gestum est in Provinciali Synodo apud vos rationabiliter, et apud Fratrem nostrum Hincmarum Archiepiscopum cassaretur.* Nunc autem quemadmodùm notat Doujat *cit. Prænotion. Canonic. lib. 2. cap. 1. n.* 16. ita propriè Synodi nomen sibi usurpat, ut, cùm Synodum, sine ulla additione, dicimus, plerùmque Diœcesanam intelligamus; quare Guillelmus Lyndewode ad Constitutiones provinciales Angliæ, *tit. de officio Judicis Ordinarii*, cùm statutum offenderit, à Bonifacio Episcopo in hunc modum editum: *Item statuimus, quod Episcopi in suis Synodis, et aliis convocationibus, et singuli Archidiaconi in suis Capitulis, etc.* statim adnotavit: *Synodi dicuntur conventus, sive congregationes Senum, et Presbyterorum, quæ debent fieri per Episcopos annuatim.* Hæc de nomine. Ad definitionem quod attinet, non incongruè à Botto in *suo Tractatu de Synodo Episcopali part. 1. num.* 5. et ab Antonio Paulutio in *sua Jurisprudencia sacra tit. de Comitibus Eccle-*
Tom. I.

siasticis cap. 9. num. 2. Synodus Diœcesana hisce ferè verbis describitur : Legitima congregatio ab Episcopo coacta ex Presbyteris et Clericis suæ Diœcesis, aliisve, qui ad eam accedere tenentur, in qua de his, quæ curæ Pastoralis incumbunt, agendum et deliberandum est.

V. Ita descriptæ Diœcesanæ Synodi speciem quamdam et imaginem nobis exhibent Acta Apostolorum *cap. 21.* Hierosolymitanam Ecclesiam gubernante Jacobo minore, qui dicebatur Frater Domini, de cujus Episcopatu Hierosolymitano fidem faciunt Clemens Alexandrinus, Eusebius Epiphanius, Chrysostomus, Cyrillus Alexandrinus, quorum testimonia congescit Petrus Franciscus Foggini *de Romano Divi Petri Itinere, et Episcopatu exercit. 18. pag. 422. et seq.* Paulus Hierosolymam profectus est, cùmque illuc pervenisset, Jacobum adivit, apud quem statim *omnes collecti sunt Seniores.* Hi verò postquam audierunt uberem fructum, quem ex evangelii prædicatione ubique Paulus reportaverat, eundem admonuerunt imminentis ei à Judæis periculi, quibus erat eo nomine invisus, quòd Circumcisionis, ac totius Mosaïcæ Legis abolitionem vellet et prædicaret. Quamquam autem id esset à veritate alienum; nam Paulus solùm docebat, Legem Moysis non esse necessariam, quin imò sine Fide Christi inanem esse, nec quidquam conferre ad æternam salutem; Legis tamen ritus et cæremonias, utpote quæ nondum mortiferæ evaserant, nunquam damnaverat; quod quidem facilè demonstrare potuisset ex facto proprio, siquidem ipsemet circumciderat Timotheum *Act. 16.* et Nazarætus votum susceperat *Act. 18.* sicuti ad rem perpendit Tirinus *ad dictum cap. 21. vers. 21.* nihilominus tamen Paulus, ut calumniam prorsus dilueret, Seniorum consilium secutus, cum aliis quatuor viris Nazaræorum voto obstrictis, Templum ingressus est, ibique palam et publicè Legis

cæremonias explevit. Gesta hæc sunt, non inter Jacobum tantum, et Paulum, sed coram universo cœtu Seniorum, hoc est Presbyterorum Ecclesiæ Hierosolymitanæ, sicuti, teste Cornelio à Lapide *ibidem*, habet Græcus Textus; atque hi presbyteri illi iidem erant, qui interfuerant celebri Concilio Apostolorum, in quo actum fuit de Legalibus *Act. 15.* quod ipsimet asseruerunt: *De his autem, qui crediderunt ex Gentibus, nos scripsimus, judicantes, ut abstineant se ab idolis, immolato, et sanguine, et suffocato et fornicatione; ut narratur etiam eod. cap. 21. vers. 25.* Quamobrem ejusmodi Seniorum conventum cum proprio Episcopo Jacobo fuisse veram et propriam Synodum Diœcesanam, ad exemplum ceterarum primùm habitam, expressè affirmavit Turrecremata *Summa de Eccles. lib. 3. cap. 3.* scribens: *Tertia species Conciliorum dicitur Concilium Episcopale, sive Synodus Episcopalis, quam celebrat Episcopus in Diœcesi sua cum Abbatibus, et Clericis sibi subjectis... Forma autem hujus Concilii præcessisse videtur in Concilio, quod Beatus Jacobus dicitur celebrasse Hierosolymis cum Senioribus, pro abolenda suspitione orta contra Paulum, de quo Act. 20.* idemque sentire visi sunt Beda, Comestor, et Alphonsus Guerrerius *in cit. Tract. de Concil. cap. 1.* ubi ait: *Synodus à Paulo et Jacobo celebrata fuit Hierosolymis super abolenda suspitione quorundam Judæorum.* Nos verò, quamquam libentiùs assentiamur Cornelio à Lapide, Tirino, et Lorino *ad cit. c. vers. 18.* Cabassutio *in Notit. Eccl. Hist. Concil. et Canon. in Synopsi primi sæculi num. 11.* aliisque negantibus, præfatam Seniorum congregationem fuisse veram Synodum; quoniam illi non vocati, sed sponte ad Jacobum accessêre, ut Paulum inviserent et salutarent, nec rogati sententiam tulerunt, aut decretum aliquod edidêre, sed amicè dumtaxat Paulum monuerunt: attamen neminem inficiari posse

putamus, speciem quamdam et imaginem Synodi in prædicta congregatione eminere.

VI. Vera et propria Synodus Diœcesana, ac fortasse omnium prima, quæ in Ecclesiasticis monumentis occurrat, illa est quam describit Siricius Papa in *epistola 2. num. 3. tom. 1. Collectionis Harduini col. 852. circa annum 389.* ad diversos Episcopos data, adversus Jovinianum, ejusque socios, ubi disertè ait, Joviniani hæresim à se, et universo Romano Clero, coram se simul coacto, fuisse damnatam: *Facto ergo Presbyterio (inquit) constitit, doctrinæ nostræ, id est Christianæ Legi, esse contrariam. Unde... omnium nostrum tam Presbyterorum et Diaconorum, quàm etiam totius Cleri unam scitote fuisse sententiam, ut Jovinianus, Auxentius, etc. Divinâ sententiâ, et nostro judicio in perpetuum damnati, extra Ecclesiam remanerent.* Quod verò attinet ad alias Diœcesanas Synodos, quarum ad nos manarint Acta et decreta, Ludovicus Thomassinus *de veter. et nov. Eccles. discipl. part. 2. lib. 3. cap. 73. num. 3.* et Joannes Petrus Gibert *in suo Corpore Juris canon. edito Lugduni anno 1737. tom. 1. prolegomen. part. 1. tit. 18. cap. 3.* affirmant, omnium antiquissimam esse Altisiodorensis, celebratam anno 578. Nos antiquiores his proferre possemus; nimirum Landavenses tres Synodos Diœcesanas, si annis his consignandæ essent, quibus eas consignavit in Collectione sua Henricus Spelmannus *tom. 1. pag. 62.* anno scilicet 560.; sed ex Usserii notis mss. monet David Wilkins *tom. 1. novissimæ Collectionis Conciliorum Britannicæ pag. 17.* ad secundum Augustini Archiepiscopi Cantuariensis annum pertinere, id est Christi 597. Nihilominus dubitandum non est, alias longè his vetustiores fuisse, quarum Acta et memoria exciderit: etenim laudatus Thomassinus *lib. 3. cap. 75. num. 1.* non immeritò asserit, inter Synodos, eas, quæ Diœcesanæ dicuntur, cæteris anti-

quitate præstare; primis quippè Ecclesiæ seculis, cùm immanes in Fideles sæviebant persecutiones, facilius fuit singulis Episcopis suum Clerum congregare, quàm unà cum aliis Coëpiscopis in Provinciale Synodum convenire.

VII. Enimverò quòd olim frequentes essent totius Cleri cum proprio Episcopo congressus, præter ea, quæ ad hanc rem comprobendam inferiùs dicturi sumus, vel ex hoc, quod hìc subnectimus, apertè conjicitur. Non pauci ad nos pervenerunt libri Pœnitentiales particularium Diœcesium proprii, quarum quælibet suum habebat, in quo præscribatur modus excipiendi pœnitentium confessiones, ac pœnitentias pro modo culpæ singulis injungendi; tradebantur præterea salutaria monita, quibus Sacerdos pœnitentes à vitiis retraheret, atque ad virtutem alliceret; et tandem accuratæ, atque etiam minutissimæ observationes circa forum sacramentale instituebantur: utque interea antiquæ reticeantur epistolæ canonicæ Sanctorum Dionysii Patriarchæ Alexandrini, Gregorii Thaumaturgi, et Basilii Magni, quæ ad rem facere possent, adhuc extant libri Pœnitentiales Theodori Archiepiscopi Cantuariensis, Bedæ, seu (ut alii volunt) Ecberti Archiepiscopi Eboracensis, Rabani Mauri Archiepiscopi Moguntini, Buchardi Wormatiensis, et demùm liber Pœnitentialis Romanus ab Halitgaro Episcopo Cameracensi seculo IX. insertus in suum librum Pœnitentialem, editum ab Hugone Menardo, de quibus, et aliis videri potest Morinus *in fine Operis de Pœnitentia*. Hi porrò libri Pœnitentiales, cùm totam respicerent Diœcesim, non aliter ab Episcopo fiebant, quàm de suorum Presbyterorum consilio: quod deducitur *ex epist.* 52. Cypriani, in qua non obscurè innuit, tum primùm de pœnitentiis stabili quâdam lege imponendis deliberatum fuisse, cùm, restitutâ Ecclesiæ

pace, licuit Sacerdotibus in unum convenire; atque idcirco, sive ratio habeatur rerum, quæ in illis decernuntur, sive personarum, quæ ad decernendum vocabantur, non immerito affirmari posse videtur, ejusmodi libros in Diœcesana Synodo fuisse exaratos.

CAPUT SECUNDUM.

De Synodi Diœcesanæ utilitate.

I. ERSI ad statuendam Synodorum Episcopaliū utilitatem, satis superque esset asserere, earum coactionem esse à sacris Canonibus præscriptam, atque à sacro Concilio Tridentino *sess. 24. de reform. cap. 2.* iterum præceptam, et ab Alexandro VII. Summo Pontifice *in sua Constit. 20. §. 8. tom. 6. Bullar. Rom. pag. 35.* inculcatam, ubi alloquens Episcopos Italiæ, et Insularum adjacentium, hæc habet: *Persuasissimum vobis esse non dubitamus, nihil frequenti animarum recognitione, Synodorumque celebratione, populorum saluti, ac veteri disciplinæ constituendæ, nihil Catholicorum Principum paci à Deo impetrandæ, accommodatius esse; quo intermisso, magna in moribus continuò ad omnem improbitatem, ac peccandi licentiam facta est immutatio: ut tamen illa clariùs innotescat, operæ pretium esse censemus, nonnulla subdere præclarorum Antistitum testimonia, quibus ingens earumdem utilitas summopere celebratur.* Atto II. Episcopus Vercellensis, qui floruit medio seculo X. adeò utiles putavit Diœcesanas Synodos, ut totam Ecclesiasticæ disciplinæ perniciem ex earum omissione ortam arbitraretur; in Capitulari enim, quod habetur *tom. 1. novæ editionis Spicilegii Lucæ Dacherii ita loquitur c. 23. p. 405.* *Nulla penè res disciplinæ mores ab Ecclesia*

Christi magis depulit, quàm Sacerdotum negligentia, qui contemptis Canonibus ad corrigendos Ecclesiasticos mores, Synodum facere negligunt. Ob hoc à nobis universaliter definitum est, ut, quia juxta antiqua Patrum decreta bis in anno difficultas temporis fieri Concilium non sinit, saltem vel semel à nobis celebretur.

II. Patres Concilii Provincialis Coloniensis ann. 1549. *tit. de Synodor. celebrat. cap. 1. tom. 9. Collectionis Harduini col. 2096.* decernentes, ut à singulis Episcopis duæ Synodi Diœcesanæ quotannis haberentur, earum utilitatem hisce verbis extollunt: *In Synodis redintegratur unitas, studetur corpori in sua integritate conservando; ubi ea, quæ in visitatione non dabatur exequi, executionem studiis communibus assequuntur; ubi de capite, et membris, de fide, et pietate, de religione, et cultu Divino, de moribus, et disciplina, de obedientia, de judiciis, et rebus omnibus ad benè christianèque vivendum commodis, vel necessariis tractatur, atque statuitur; ut verissimè in reformationis formula dicatur: Salus Ecclesiæ, terror hostium ejus, et Fidei Catholicæ stabilimentum sunt Synodi, quas etiam rectissimè corporis Ecclesiæ nervos dixerimus. Neglectis enim Synodis, non aliter Ecclesiasticus ordo diffluit, quàm si corpus humanum nervis solvatur.* Augustinus Valerius, celebris Veronensis Episcopus, in libello ad Clerum suum fatetur, id potissimùm commodi atque utilitatis se ex Synodo referre solere, quod habitâ in ea per Parochos, et Vicarios Foraneos totius Diœcesis notitiâ, videretur sibi quodammodo omnes suas oves propriis oculis intueri, moresque omnium perspicere: *Mihi certè, ait, nullus dies die Synodi solet esse jucundior, nullus, qui in maximis molestiis, quas tanti muneris cura affert, animum meum magis consoletur et recreet. Nam eâ die videor videre oculos meos, aures meas,*

manus meas, pedes meos. Cùm enim multis de causis mihi non concedatur, ut opus esset, Veronâ discedere, et singulorum vitam et mores inquirere, inquiritis vos, Fratres, cognoscitis vos multiplices animarum morbos, justas piorum hominum querelas auditis; vestrá operá, vestris vigiliis, vestris itineribus, laboribus, atque etiam periculis, mihi partem sollicitudinis adimitis, vel certè sublevatis. Neque ea utilitate, quam ex Synodo percipiebat laudatus Valerius, illi carent Episcopi, qui jam sæpiùs suam Diœcesim perlustrarunt: etenim in Diœcesis visitatione, quamvis crebrò peractâ, non omnia deprehendit Episcopus, quæ corrigere et emendare oporteat, sed multa adhuc in Synodo rescire potest à Parochis, qui immediatam ovium curam habent, et continuò inter eas versantur. Quare Sanctus Carolus Borromæus, etsi Diœcesim subindè peragrandò, commissi sibi gregis indolem et mores exploraret, nihilominùs Diœcesanas Synodos celebrare nunquam omisit; atque in concione habita ad Clerum in sua Synodo XI. part. 7. Act. Mediol. Eccl. edit. Mediolanens. anni 1599. pag. 1167. hæc de Synodi utilitate dixit: Est generalis quædam visitatio Synodus; alias enim per annum particulares quasdam Ecclesias dumtaxat visitamus; hìc verò generatim Sacerdotes omnes, et Clericos, ac in ipsis, suo etiam modo, populos eis commissos. Idem ferè sentit Joannes Franciscus Bonhomius in decretis generalibus de reformat. Ecclesiast. edit. Coloniens. ann. 1585. pag. 114. ubi ad suadendam Synodi utilitatem ait: In illa quippe, quasi in altera visitatione, Clerum sibi commissum iterùm recognoscens (Episcopus) tum paternâ illum caritate simul universum complectatur, tum salutaribus monitis instruat, tum quæ pro recta universæ Diœcesis administratione, præter ea, quæ in singulis locis peculiariter sanciverit, decernenda in visita-

tionem cognoverit, generatim statuat, sanciat atque decernat.

III. Nec minùs honorificè de Synodis loquuntur alii doctrinâ et pietate præstantes Episcopi. Guilbertus Tornacensis Ordinis Minorum, in suo tractatu *de officio Episcopi, et Ecclesiæ cæremoniis tom. 25. maximæ Bibliothecæ Patrum edit. Lugdunens, cap. 6. pag. 403.* agens de Synodis, ait: *Synodus, ut testatur Isidorus, ex Græco, Cætus interpretatur, eò quòd in unum Sacerdotes, et ad nutum Episcopi congregantur, ut eorum excessus fideliter corrigantur, et per eos salubria monita tribuantur: et rursùs cap. 7. pag. ead. Congregantur igitur etiam Sacerdotes ad Synodum, ut suum periculum agnoscant, vitam corrigant, et Episcopum docentem audiant.* Venerabilis Dei Servus Joannes Ribera Archiepiscopus Valentinus, in præfatione ad suam Synodum Diœcesanam, editam *tom. 4. Conciliorum Hispaniæ Cardinalis de Aguirre pag. 283.* sermonem faciens de Diœcesanæ Synodi utilitate, asserit, per earum statuta præcipi, quæ bona sunt, et insurgentia mala prohiberi: *Sunt enim, inquit, quos sola monitione ad bonum persuadeas; sunt, qui ferè ad omnia præceptis egent; sunt, qui pœnâ etiam trahendi sunt, etc.*

IV. Quid plura? Ad celebrandam Episcopaliûm Synodorum maximam utilitatem, abundè foret illarum Acta pervolvere. Notissimæ sunt Diœcesanæ Synodi habitæ et à Sancto Carolo Borromæo Archiepiscopo Mediolanensi, et à Sancto Thuribio Archiepiscopo Limano, et à Sanctæ memoriæ Benedicto XIII. cùm Beneventanæ præerat Ecclesiæ, ut alias innumeras prætereamus, quæ ferè ubique post Tridentinum coactæ sunt. Utque ex his, quæ Tridentinum præcesserunt, paucas indicemus, in Appendice ad Constitutiones Synodales Sabinenses Hannibalis Cardinalis Sancti Clementis, editas Urbini anno 1737.

extant binæ Synodi Sabinenses transcriptæ ex antiquo codice Otthoboniano, altera Arnaldi de Fau-gerio Cardinalis et Episcopi Sabinensis, habita anno 1312, altera Bertrandi de Decio Cardinalis, ejusdemque Ecclesiæ Episcopi, habita anno 1352. Inter nostra manuscripta reperitur Synodus Bononiensis, composita ab Huberto Episcopo civitatis Bononiæ, et promulgata anno 1341. ab Episcopo Beltramino. Et, ne in his recensendis infiniti simus, in tomis Conciliorum nuperæ editionis Venetæ, quamplurimæ leguntur antiquæ Synodi Diœcesanæ, per Italiam, Galliam, Germaniam, et Hispaniam celebratæ. Jam autem si quis earum omnium statuta et decreta vel cursim pervolvat, illa deprehendet summâ sapientiâ et prudentiâ referta, loco et tempori opportunè accommodata, atque aptissima ad Clericos continendos in officio, et depravatos populi mores reformandos; ac propterea fateri cogetur, Diœcesanas Synodos validum esse fulcimentum ad nutantem in Diœcesi disciplinam sustinendam.

V. Hæc pluribus, quàm ceteroquin necesse erat, hic exposuimus, ad illorum retundendam audaciam, qui non veriti sunt scribere, Diœcesanas Synodos esse prorsus inutiles: quos etiam redarguunt et refellunt Auctor Libri *de vita, et officio Episcopi*, Romæ impressi anno 1719. *part. 1. §. 15.* Episcopus Braschius in *suo Promptuario Synodali cap. 1.* et præcipuè *§. 31. et seq.* Antonius Paulutius, olim Romanæ Rotæ Auditor, in *sua Jurisprudencia sacra lib. 3. de Comitibus Ecclesiasticis cap. 9. num. 5.* Non idcirco tamen illis assentimur, qui eas absolutè necessarias affirmant: quemadmodum enim Concilia Generalia, quamvis summopere utilia, non sunt tamen absolutè et simpliciter necessaria pro Ecclesiæ universalis regimine, sicuti pluribus ostendunt Du-Vallius *de supr. Roman. Pontif. in Ecclesiam potestate part. 4. quæst. 1.* et Cardinalis Bellarminus *Controv. t. 2. lib. 1. de*

Concil. cap. 10. ita Episcopales Synodi, etsi maximè fructuosæ, non tamen absolutè necessariae dicendæ sunt pro recta Diœcesium administratione, cum alii suppetant modi assequendi eundem finem, ad quem Synodi tendunt. Joannes Matthæus Gibertus Episcopus Veronensis, cujus virtutes et merita plurimùm commendant illustrium virorum testimonia collecta ad calcem Operum ejusdem, quæ typis impressa prodierunt Veronæ anno 1740, is inquam, novemdecim annorum spatio præfatam Ecclesiam sanctissimè gubernavit, et tanto temporis intervallo unicam Synodum coëgit (quod narrat Auctor ejus Vitæ, iisdem Operibus præfixæ) ratus nimirùm, se muneri suo plenè satisfecisse, cum singulis annis Diœcesim visitaverit, aliaque multa præstiterit, quæ ad rectam sui Cleri institutionem conferre videbantur. Mortuus est quidem Gibertus initio Concilii Tridentini, et proinde antequam emanaret decretum de cogenda quotannis Synodo Diœcesana: sed jamdiu id ipsum sancitum fuerat aliis Ecclesiæ Constitutionibus, quibus nihilominus putavit Gibertus se aliâ ratione æquè benè satisfacere. Quæ à nobis dicta censi volumus, non animo elevandi Synodorum utilitatem, quam iterùm iterùmque commendamus et inculcamus; sed ut statuamus, eas non esse omninò et absolutè necessarias: utque Episcopi, qui ob aliquod impedimentum suas Synodos, juxta Tridentini decretum, congregare nequeunt, non propterea animum abjiciant, sed alias suppetere sibi sciant artes succurrendi suarum ovium indigentis, earumque spirituali bono prospiciendi; atque ut ab aliorum exemplis modum addiscant Synodi defectum supplendi. Qua in re præstat audire Sacram Congregationem Concilii, quæ præcipuas suggerit industrias substituendas Synodo, cum ab Episcopo fieri nequit. Etenim cum Episcopus Canariensis, occasione visitationis sacrorum Liminum, ad præ-

fatam Congregationem transmisisset relationem statûs suæ Ecclesiæ, eidemque significasset, impossibile sibi esse Diœcesanam Synodum cogere; Sacra Congregatio litteris ad ipsum datis anno 1720. rescripsit: *Reliquum est, ut tuis postulatis respondeam. Primùm difficultates Diœcesanæ congregandæ Synodi nobis ob oculos ponis, et eæ quidem maximæ sunt, ventantque profectò omnem Ecclesiasticorum conventum fieri. Verùm Sacra Congregatio certior à te fieri cupit, an in unaquaque insula possent per annos singulos, definito à te per edictum loco ac die, aut omnes, aut major Clericorum pars, quibus Synodo interesse jus est, commodè coïre, vices suas uni, aut pluribus Procuratoribus delegaturi; et an qui electi fuerint, possent, accepto authentico legationis suæ testimonio, statuto pariter tempore te convenire, ut referrent suarum Ecclesiarum statum, Cleri, et populi mores, religionem, pietatem, templorum decus, piorum locorum administrationem, ceteraque omnia, quæ opus forent. Collatis tunc ipse consiliis, quid agendum esset, imperares, veluti de Synodi sententia, imperataque illi ad suos adducerent, curarentque perfectum iri. Id enimverò Synodi speciem obtineret, maximumque indè fructum caperes; quippe quid ubique tuæ Diœcesis agatur, penitùs internosceres, habitoque cum gravissimis viris, quales hujusmodi Procuratores creandi essent, sermone, meliùs universis Ecclesiæ tuæ rebus consuleres. Hoc si fieri nequeat, Diœcesim tibi per edicta regere necesse erit, quæ invalescentibus fortasse animorum morbis remedium in dies afferant, exacuant populos ad virtutem. Curandum tamen erit, ut eadem edicta non negligantur, et haudquaquam neglecta fuisse, ex unaquaque insula testimonium tibi identidem afferatur. Salutaribus hisce Sacræ Congregationis monitis morem gerere deberent Episcopi extra Italiam, ac præcipuè in Germania degentes, si verum est, quod*

scribit Leopoldus Pilatus , Canonicus Tridentinus , *in suis Originibus Juris Pontificii lib. 5. tit. 2. de Conciliis Ecclesiasticis* , fieri nimirum non posse , ob Diœcesium amplitudinem , Parochorum paupertatem , atque itinerum difficultatem , ut illi singulis annis Synodum celebrent.

CAPUT TERTIUM.

Quo titulo sit cohonestanda Synodus Diœcesana , et quomodo inscribenda ejusdem decreta.

NONNULLÆ antiquæ Synodi Provinciales , ac potissimum Oscensis anni 598. *tom. 3. Collectionis Harduini col. 533. can. 1.* Barcinonensis anni 599. *ibid. col. 537.* et Toletana VIII. *ibid. col. 953.* anni 653. se sanctas inscripserunt , dicendo ex. gr. *Sancta Synodus præcipit , Sancta Synodus statuit.* Hodie tamen et decet , et expedit , ut ab ejusmodi titulo omninò abstineant ; ille siquidem solis nunc tribuitur Conciliis Generalibus. Ferdinandus de Loases Archiepiscopus Valentinus anno 1565. Synodum Provinciale[m] coëgit , in qua confirmavit aliam Synodum Provinciale[m] habitam à Martino de Ayala. Synodum de more ad Sedem Apostolicam transmisit : eaque per Sacram Congregationem Concilii sedulò examinatâ , inter cetera , quæ visa sunt corrigenda , demandatum fuit , ut ab ea deleteretur titulus *Sanctæ* , utpote qui solis debetur Conciliis Generalibus , sicuti litteris in forma Brevis ad eundem Archiepiscopum datis rescripsit Sanctus Pius V. *Hæc verba : Sancta Synodus : non conveniunt Synodo Provinciali , sed Universalis.* Dionysius Paulus Lopis Presbyter Valentinus , et Doctor nostræ Academiæ Bononiensis , nullum non movit lapidem , ut suaderet , titulum *Sanctæ* , non solis Universalibus Conciliis , sed etiam ceteris Synodis competere posse ; et mirum est , quot exempla in sua juris allegatione

ad id comprobandum attulerit. Missa est allegatio juris ad Sacram Congregationem Concilii; et claræ memoriæ Cardinalis Matthæjus, tunc Sacræ Congregationis Præfectus, die 14. Novembris 1594. respondit quæsito prædicti Lopis sequenti epistolâ : *Cùm Provincialis illa Archiepiscopi Valentini Synodus, de qua nuper ad me scripsisti, ad Sacram hanc Congregationem Concilii Tridentini interpretem inspicienda, ac recognoscenda missa fuit, summa quidem cum diligentia ac maturitate omnia in ipsa Synodo contenta, expensa atque examinata fuerunt ab iis Patribus, qui eo tempore prædictæ Congregationi præerant. Itaque quod nunc à me requiris, ut tibi ratio diversitatis aperiat, cur iidem Patres tunc de dicta Synodo Provinciali, dum ea Sancta Synodus appellatur, verbum : Sancta : tollendum censuerint, cùm tamen idem verbum in plurimis Provincialibus Conciliis non semel legatur, gratum mihi certè fuit quæsitum tuum, sicut gratissimum extitit studium et eruditio, quam præ te fers in pluribus locis animadvertendis, et colligendis. Verùm cùm certò sciam, graves illos Patres tunc nonnisi cum ratione dictionem illam de hujusmodi Synodo sustulisse, minimè nunc meæ partes esse videntur (nullâ necessitate cogente) hoc in controversiam vocare, cùm potiùs meæ partes sint illorum Patrum auctoritati ac prudentiæ omninò acquiescere, et eorundem sententiæ plenè adhærere.* Ex qua prudentissima epistola, et multò magis ex allegato Brevi S. Pii V. manifestum fit, nec Synodos Provinciales, nec Diœcesanas, sed solùm Generales prædicto titulo *Sanctæ* esse honestandas. Tota hujus rei gestæ series habetur apud Cardinalem de Aguirre tom. 4. *Conciliarum Hispaniæ pag. 87. et plurib. seqq.* Inter Dissertationes Francisci Mariæ Cardinalis Brancatii Episcopi Portuensis, una est, cui titulus : *De Regulis Sanctorum Patrum* : in qua insertum legitur *Votum*, à Patre Odone de Comitibus

Societatis Jesu conscriptum. Hic satis appositè ibi observat, quòd, etiamsi ex personis eorum, qui Synodum constituunt, *Sanctæ Synodi* appellatio deduceretur, atque ea locum habere posset in Generalibus, aut ad summum in Nationalibus, et Provincialibus Synodis, quæ constant ex pluribus Episcopis, quibus nempe *Sanctitatis* appellatio tributa dignoscitur, non quidem intuitu gratiæ sanctificantis, quâ aliqui ex ipsis carere possunt, sed in venerationem characteris Episcopalis; verumtamen neque hoc pacto id dici posset de Diœcesanis Synodis, quibus unicus Episcopus præsidet: *De Synodis Diœcesanis nihil dico, in quibus unus tantum sedet Sanctus Pater Episcopus; quem titulum nec obtinuerunt, nec obtinere merentur Canonici, aliique Assistentes sine ulla jurisdictione Episcopali.*

II. Alia deindè excitatur controversia circa Constitutiones à Provincialibus, et Diœcesanis Synodis factas, de quibus dubitatur, an dici possint *Canones*. Cùm Canon idem sit, ac regula, ut habet Textus in *Can. Canon. dist. 3*, omnes leges Ecclesiæ, quæ sunt regula morum, videntur sine ulla difficultate appellandæ *Canones*. Hinc quia Concilia Generalia indicuntur tam ad definiendum quid credendum, quàm ad statuendum quid agendum sit, eorum definitiones, quæ ad Fidem pertinent, dicuntur *Dogmata*, quæ verò mores spectant, vocantur *Canones*. Verùm hæc nominum accurata distinctio non semper in praxi observata fuit. Capita octo, quæ in Synodo Carthaginensi anno 418. Episcopi plus quàm ducenti, juxta S. Innocentii I. definitionem, adversus Pelagianam hæresim ediderunt, continent Fidei Dogmata, et tamen *Canones* appellata sunt. Definitiones Fidei in causa Pelagiana à Concilio Arausicano secundo anno 529. propositæ, et à Bonifacio II. confirmatæ, *Canones* dicuntur. *Canonum* quoque nomine viginti de Fide Capita à S. Martino I. in suo Concilio Ro-

mano anno 649. contra Monothelitas proposita nuncupantur, uti observat Bartholus Episcopus Feltriensis *in suis Institutionibus Canonicis cap. 1. num. 6.* Hanc consuetudinem Tridentina Synodus secuta est, quæ Fidei definitiones, et hæresum damnationes per Canones proposuit; etsi aliquando eadem Synodus hanc methodum non retinuerit; in præmio quippe capitis primi *sess. 14. de reformatione* tredecim, quæ sequuntur, Capita appellavit *Canones: hos, qui sequuntur, Canones statuendos et decernendos duxit*: et tamen in his nihil circa Fidem decrevit, sed sola tradidit præcepta circa disciplinam; quemadmodum scitè observat Doujat *Prænotionum Canonicarum lib. 1. cap. 1. num. 8.* Ex his porrò confici planè videtur, nullam adesse rationem, propter quam Constitutiones Synodi aut Provincialis, aut Diœcesanæ, quæ certò regulæ et normæ sunt, ad quas sive Provinciæ, sive Diœcesis incolæ suas actiones dirigere debent, non sint inscribendæ *Canones.* Et re ipsâ *Canonis* nomenclaturam illis attribuunt Glossa *in principio distinctionis 18.* inquit: *Episcopi benè possunt condere Canones Episcopales, et Archiepiscopus Provinciales, quia quilibet populus, et quælibet Ecclesia sibi potest statuere aliquod jus*: et Abbas *in Cap. Canonum, de Constitutionibus*, ubi generatim ait: *Appellatione Canonis venit omnis Constitutio Ecclesiastica.*

III. Ita profectò res se haberet, si unicè insistendum esset vocis etymologiæ, et grammaticali ejusdem significationi: at, si communem vocis acceptionem attendimus, præfatas Constitutiones *Canones* appellare prohibemur; usus quippe nunc communiter, et præcipuè apud Doctores, invaluit, ut *Canonis* nomine solæ denotentur Constitutiones, quæ universam obstringunt Ecclesiam, quales illæ sunt, quæ aut à Conciliis Generalibus, aut à Summo Pontifice promanant, quod pluribus tradit Fagna-

nus in *Cap. Canonum statuta num 19. et seq. de Constitutionibus*, notans simul *ibid. num. 35.* quòd si statutum Episcopi à Papa confirmetur, et extendatur ad totam Ecclesiam, tunc, utpote jam Pontifici arrogatum, rectè dicatur *Canon*.

IV. Neque mirum videri debet, si ambæ istæ voces, *Sancta* scilicet, et *Canon*, olim à Synodis Provincialibus et Diœcesanis usurpatæ, nunc à solis Conciliis Generalibus adhiberi possint; cùm enim voces pendeant ab hominum placito, possunt utique homines nunc ad plura significanda illas extendere, nunc ad pauciora restringere. Exemplum præsto esse potest in nomine *Papa*, quod olim commune erat omnibus Episcopis, quibus illud tribuitur in epistolis Cypriani, ut animadvertit Pamelius *ad epist. 3. num. 3.* in epistolis Ennodii adnotante Sirmondo *ad epist. 29. tom. 1. Var. col. 1467.* atque in plurimis Veterum scriptis, ut apud Sidonium Apollinarem, aliosque passim: idque ex Caroli Paschalis, hominis diligentissimi, atque antiquitatis peritissimi, conjectura, inde evenisse autumat Anastasius Germonius *lib. 2. Animadversionum cap. 1.* quòd quemadmodum Imperatores olim Patres Patriæ dicebantur, et hæc nomenclatura hisce notis exprimebatur *PP.* uti passim legitur in antiquis monumentis, ita Episcopi, ob singularem venerationem ac reverentiam, quam in primitiva Ecclesia omnes illis exhibebant Fideles, appellarentur pariter Patres Patriæ; cùmque hæc honoris significatio iisdem quoque inscriberetur litteris *PP.* posteriores viri, rerum minùs periti, eas legendas putarunt *Papa*. Sed nihilominùs, quidquid sit de nominis *Papa* origine, jam à seculo VI. Ennodius Episcopus Ticinensis uni Romano Pontifici, tanquam ejus proprium et peculiare, illud adscribere cœpit, eumque sequutus Cassiodorus, scribens ad Bonifacium, Agapetum, et Joannem, Romanæ Urbis Antistites, quemlibet eorum

Papam appellavit, cùm ceteroquin Eustorgium, et Datium Mediolanenses, et alios aliarum civitatum Præsules, non aliter, quàm Episcopos vocaverit, quemadmodum scitè observavit Sirmondus *in notis ad epistolam primam Ennodii lib. 4.* Nunc autem adeò proprium et singulare est Romani Pontificis, ut ex Constitutione S. Gregorii VII. in Concilio Romano habito anno 1072. adversùs schismaticos, nulli in toto orbe liceat sive se, sive alterum, præter Romanum Pontificem, Papam nuncupare; uti habetur apud Cardinalem Baronium *in notis ad Martyrologium Romanum ad diem 20. Januarii.* Optimè Rocca *in suo Tractatu de Romani Pontificis nomenclatura tom. 1. suorum Operum pag. 4.* Et quamvis unusquisque Episcopus, Pontifex, vel summus Sacerdos, sive Papa, dici olim poterat; nunc tamen hæc nomina non nisi Romano Pontifici tribui possunt. Et, ne longiùs exempla exquiramus, hæc ipsa vox Canon de se complectitur omnem legem, tam civilem, quam Ecclesiasticam, quia utraque est regula morum; et nihilominùs, per antonomasiam, sola lex Ecclesiastica dicitur Canon, ob excellentiam nimirum potestatis, à qua fertur, et finis ad quem dirigit.

V. Quonam igitur nomine Diœcesanæ Synodi statuto, et decreta erunt appellanda, Romaguerra *ad Constitutiones Synodales Gerundenses lib. 1. tit. 1. cap. 1. num. 24.* contendit, illa ne Constitutiones quidem posse, cum proprietate sermonis, nominari. At, cùm Constitutiones ab omnibus dividantur in Generales et Particulares, et istæ sint, quæ feruntur ab habentibus jurisdictionem restrictam et limitatam ad certum locum, seu genus personarum, ac propterea etiam statuta facta ab Universitatibus, Collegiis, Civitatibus, et Academiis, communiter, et sine ulla contradictione, dicantur Constitutiones, ut advertit Florens *ad tit. 2. de Constitutionibus tract. 2.* planè non videmus, cur Con-

stitutionis vocabulum nequeat cum omni proprietate aptari decretis in Synodo editis ab Episcopo. Quare concludendum est, Synodos Provinciales, et Diœcesanas, modò nomen Canonis non adhibeant, nullâ ratione prohiberi, ne sua statuta et decreta, Constitutiones inscribant; quas quidem Constitutiones, quod à plerisque factum deprehendimus, expedit, ut ad majorem legentium commoditatem in congruos titulos distribuant, et titulos in capita dividant.

CAPUT QUARTUM.

An Synodus Diœcesana pertineat ad potestatem Ordinis, vel jurisdictionis; et an ad legem Diœcesanam, vel ad legem jurisdictionis.

DUPLEX in Episcopis consideratur potestas, Ordinis nimirum, et jurisdictionis. Potestatem Ordinis habent Episcopi immediatè à Christo Domino, qui cùm Hierarchiam in sua Ecclesia esse voluerit, ita in ea Episcopos instituit, ut Ordinis prærogativâ et gradu meris Presbyteris antecellerent, ac virtute solius characteris Episcopalis plura præstare possent, quæ simplices Sacerdotes aut omninò nequeunt, aut virtute dumtaxat Ordinationis suæ facere non valent: quod contra Salmasium, aliosque Hæreticos pluribus demonstrat Petavius *de Ecclesiast. Hierarch. Oper. tom. 3.* Episcopus enim, ut loquitur Epiphanius adversus Aërium *hæres. 76. num. 4.* fecunditatem habet, quâ Patres Ecclesiæ, hoc est Presbyteros, aliosque Episcopos generare potest; simplices verò Presbyteri, adeò infœcundi sunt, ut, in nullo rerum eventu, alios Presbyteros gignere, seu ordinare queant. Episcopus præterea, potestate sui Ordinis propriâ, Sacramentum confert Confirmationis, quod simplices Sacerdotes, nonnisi ex speciali delegatione, non verò virtute solius Ordi-

nis, in quo sunt constituti, ministrare possunt. Cùm autem et Confirmatio, et Sacerdotium, vera Sacramenta sint, causativa gratiæ sanctificantis, atque in hoc postremo talis imprimatur character, per quem ordinatus in Sacerdotem Corpus Christi conficere, atque à peccatis absolvere valet; nemo est qui non videat, ordinariam potestatem illa conferendi non nisi immediatè à Deo posse in Episcopos promanare. Neque enim immediatam derivationem Episcopalis potestatis à Deo impedit actio ministri, quam necessariò intercedere oportet, ut novus Episcopus consecretur, quoniam minister operatur virtute et nomine Christi, cujus est instrumentum, ac propterea Christus est, qui proximè et immediatè agit principaliter et virtute propriâ.

II. Quoad potestatem jurisdictionis, quæ jus affert Beneficia conferendi, causas audiendi, leges et censuras ferendi, ac cetera præstandi, quæ ad subjecti gregis regimen sunt necessaria, quæstio est inter Tridentinos Patres summâ contentione jamdiu exagitata, nec definita, de qua Cardinalis Pallavicinus in *Historia Concilii Tridentini lib. 18. cap. 14. et lib. 21. cap. 11. et 13.* an Episcopi illam accipiant immediatè à Christo, aut potius à summo Pontifice. Licèt autem eorum opinio, qui etiam hanc potestatem immediatè à Christo oriri propugnant, validis fulciatur argumentis; nihilominùs tamen et rationi, et auctoritati conformior videtur sententia opposita. Ratio siquidem Monarchici regiminis, quod Christus in sua Ecclesia constituit, videtur exposcere, ut totius Ecclesiæ jurisdictionis fons et origo resideat in ejusdem Ecclesiæ visibili Capite, qui est Romanus Pontifex, atque ab eo profluat in cetera membra. Quare Innocentius I. epistolâ ad Episcopos Carthagine congregatos, quæ in editione Conciliorum est 24. tom. I. Collectionis Harduini col. 1025. eos laudans, quòd sententiam contra Pelagianos ab

ipsis latam, ad Sedem Apostolicam miserint approbandam, ait *num. 1. Scientes quid debeat Apostolicæ Sedi, cum omnes hoc loco positi ipsum sequi desideremus Apostolum (Petrum), à quo ipse Episcopatus et tota auctoritas nominis hujus emerit.* Et Episcopi Africani *tom. 3. Collectionis Harduini col. 734.* scribentes ad Theodorum Papam ita exordiantur: *Magnum et indeficientem omnibus Christianis fluentem redundantem, apud Apostolicam Sedem consistere fontem, nullus ambigere possit, de quo rivuli prodeunt affluenter, universum longissimè irrigantes orbem Christianorum.* Et clariùs atque ad rem nostram magis appositè Leo Magnus *epistolâ olim. 89. in nova editione 10. cap. 1.* ad Episcopos Viennensis Provinciæ, quam refert Gratianus *dist. 19. Can. 7.* inquit: *Hujus muneris Sacramentum ita Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, ut in Beatissimo Petro, Apostolorum omnium summo, principaliter collocaret, ut ab ipso, quasi quodam capite, dona sua, velut in corpus omne diffunderet.* Idque eo sapientissimo consilio à Christo Domino factum existimat D. Thomas *lib. 4. contra Gentes cap. 76.* ut hoc continuo et quasi perenni influxu jurisdictionis à capite in membra, firmior et solidior esset omnium cum illo nexus, et meliùs conservaretur unitas Ecclesiæ: *Soli* (ait Angelicus *num. 4.* loquens de Christi promissione facta Petro) *promisit: Tibi dabo claves regni cælorum: ut ostenderetur potestas clavium per eum ad alios derivanda, ad conservandam Ecclesiæ unitatem.* Hoc eodem argumento utuntur, idemque pluribus exornant D. Bonaventura in *Opusculo Quare Fratres Minores prædicent, tom. 7. Oper. edit. Lugdunens. anni 1668. pag. 340.* Cardinalis Bellarminus *tom. 1. Controv. lib. 4. de Rom. Pontif. cap. 24. et 25.* Vargas in *toto Opere de jurisdict. Episcopor. Suarez de Legibus lib. 4. cap. 4. per tot.* Fagnanus in *Cap. Perniciosam, à num. 30. usque ad finem,*

de offic. Ordin. Hæc obiter. Quod nostrâ interest, illud dumtaxat est, nimirum statuere, jus Synodum convocandi, non ad Ordinis, sed ad jurisdictionis Episcopalis potestatem pertinere; quod profectò, semel percepto inter utramque discrimine, unusquisque facilè deprehendet.

III. Decidenda nunc remanet alia quæsiti pars : an videlicet congregatio Synodi pertineat ad legem jurisdictionis, an potiùs ad legem diœcesanam. Sed, priusquam hæc decidatur, præmittenda est brevis utriusque legis notitia. Compertum est omnibus, Monachos, eorumque ecclesias, ac Monasteria, plurium seculorum intervallo, fuisse juri Episcoporum omninò subjecta, ac primùm à S. Gregorio Magno fuisse illis concessam exemptionem à potestate Episcoporum quoad electionem suorum Abbatum, solutionem Cathedralium, et Decimarum, juxta ea quæ referuntur à Thomassino *de vet. et nov. Eccles. discipl. tom. 1. lib. 3. cap. 30. et seq.* Neque est, cur quispiam de hisce conqueratur exemptionibus, aliisque adhuc amplioribus, quibus subinde Regularium Ordines fuère ab Apostolica Sede exornati : siquidem etiam Patriarchæ Orientales pleno jure dominabantur in omnia sui Exarchatûs Monasteria; atque inter eos Patriarcha Constantinopolitanus post annum Christi millesimum in plura Cœnobia, per totum Orientale Imperium sparsa, immediato summoque jure utebatur, uti observat idem Thomassinus *eod. tom. 1. lib. 1. cap. 9. num. 15. et c. 16. num. 1.* quin imò etiam hodie inter jura Patriarcharum propria iidem recensent *jus Stauropegii*, in hoc consistens, ut in Monasterii fundatione Patriarcha, si velit, Crucem figat, eoque actu Monasterium de novo erectum subtrahat à jurisdictione Episcopi, intra cujus Diœceseos fines situm est, sibi que immediatè subjiciat : quod quidem jus, de quo nonnulla nos attigimus *in nostra Constit. 98. §. 19. nostri*

Bullar. tom. 1. antiquissimâ consuetudine, non schismaticâ usurpatione, ab Orientalibus Patriarchis acquisitum ostendit Christianus Lupus *in scholiis, et Notis ad Canon. Concilior. tom. 3. edit. Bruxellens. pag. 953.* Jam verò quamdiu Monachi plenè, atque in omnibus subjecti fuerunt Episcopis, nulla emerit distinctio inter legem diœcesanam, et legem jurisdictionis; sed postquam à Sede Apostolica concessa illis fuerunt indicata exemptionis privilegia, quorum nonnulla habentur *in Can. Cum pro utilitate 16. quæst. 1. in Can. Quam sit necessarium, et in Can. Luminoso 18. quæst. 2.* Joannes Semeca, dictus Theutonicus, qui medio seculo XIII. vivebat, et Auctor fuit Glossæ communis, Decreto Gratiani oppositæ, seu potius Huguccionus, seu Hugutio, quem primum Gratiani Glossatorem affirmat S. Antoninus *in Speculo Historiarum 3. part. tit. 18. cap. 6. pag. 66.* ex cujus aliorum glossis, teste Doujat *Prænotionum Canoniarum lib. 5. cap. 3. num. 6.* suam consarcinavit Theutonicus, eam distinctionem excogitavit, iisque simul collectis, in quibus Monachi subtracti fuerant à jure, seu potestate Episcopi, ea adscripsit legi diœcesanæ, cetera verò, in quibus Monachi adhuc subjecti remanebant juri Episcopali, spectare ait ad legem jurisdictionis, quod colligitur ex Glossa *ad Can. 1. 10. quæst. 1.* Huic eidem distinctioni, ab Hugutione inventæ, adhæsit Honorius III. *in cap. Dilectus, de officio Judicis ordinarii*, sicuti observant Franciscus Florens *tom. 2. tit. de statu Monachorum fol. 70. et 71. et tit. de officio Ordinarii ad text. in cap. Dilectus fol. 187.* Ildephonsus Clemens de Arostegui *in sua Concordia Pastoralis edita Compluti anno 1734. part. 1. cap. 1. num. 70. et pluribus seqq. Rota Romana decis. 769. num. 4. et seq. coram Molines.*

IV. Hæc satis esse videntur ad rem, de qua agimus, illustrandam; si enim cetera prosequi velle-

mus, quæ de lege jurisdictionis, et lege Diœcesana Doctores adnotarunt *ad cit. Cap. Dilectus*, in infinitum cresceret hic noster liber, atque in ea nos dumeta conjiceremus, unde vel nullus, vel exiguus sanè fructus expectari posset. Nec verò ea, quæ innuimus, in quibus ferè Doctores conveniunt, non hujusmodi sunt, ut viam definiendæ propositæ quæstioni patefaciant. Semel enim posito, ad legem Diœcesanam ea pertinere, in quibus Monachi sunt exempti à jure Episcopali, et ad legem jurisdictionis cetera, in quibus eidem juri subsunt; cùm ex infrà dicendis liquidò constet, Monachos in nonnullis Synodo subjici, in aliis ab illa eximi; planè exinde conjicitur, Synodum Diœcesanam esse quid mixtum, et ad utramque legem spectare. Ita dissidentes hac in re Doctores invicem componit Ostiensis *in cap. Quod super his num. 2. de majoritate et obedientia*, quem sectantur Bottus *de Synodo part. 1. num. 61. et seq.* Paulutius *in sua Jurisprudencia sacra de Comitibus Ecclesiasticis tom. 4. Bibl. Pontificiæ Rocaberti pag. 452. Rota decis. 619. part. 4. diversor. et decis. 17. num. 23. de offic. Ordin. coram Falconerio tom. 3.*

CAPUT QUINTUM.

De loco in quo Synodus Diœcesana habenda est.

CUM *Episcopus in tota sua Diœcesi jurisdictionem ordinariam noscatur habere; dubium non existit, quin in quolibet loco suæ Diœcesis non exempto, per se, vel per alium possit pro tribunali sedere, causas ad Ecclesiasticum forum spectantes audire... et cetera, quæ ad ipsius spectant officium, liberè exercere*: verba sunt Bonifacii VIII. *in Cap. 7. de officio Ordinarii, in 6.* Quod rectè sancitum notat Cironius *lib. 2. Observat. Jur. Canon. cap. 4. exemplo*

Prætoris Urbani, qui cùm esset Judex ordinarius civium Romanorum, uti testatur Plutarchus *in Sylla*, ubicumque jus diceret, forum constituebat, *leg. penult. ff. de just, et jur. et leg. ult. ff. de jurisdict. omn. Judic.*

II. Quamobrem indubitatum est, Episcopum, non solum in civitate, verum etiam in qualibet suæ diœcesis parte, posse Synodum cogere. Unde Concilium Aurelianense I. anni 511. *can. 19. tom. 2. Collectionis Harduini col. 1011.* et Oscense anni 598. *can. 1. tom. 3. ejusdem Collectionis Harduini col. 535.* jubent, ut omnes Abbates, Presbyteri, et Diaconi singulis annis accedant ad Synodum celebrandam in loco, *ubi Episcopus elegerit*: et inter antiqua statuta Ecclesiæ Biterrensis, ab Hugone Episcopo anno 1368. renovata, *tom. 4. Anecdotor. Martene col. 627. cap. 1.* legitur: *Statuimus et ordinamus, quòd quolibet anno, bis Synodus celebretur in Ecclesia Biterrensi, vel ubi Dominus Episcopus ordinaverit.* Quin imò, addit Bottus *de Synodo part. 1. quæst. 9. num. 58.* integrum erit Episcopo suam Synodum cogere etiam extra propriam Diœcesim, si ab ea fuerit expulsus, aut ob pestem, aliamve justam causam, ab illa recedere coactus; quod tamen intelligendum, monet Massobrius *de Synodo Diœces. c. 2. dub. 8.* dummodò consentiat Ordinarius loci, ubi exterus Episcopus vult suam Synodum celebrare. Atque ita reipsâ, obtentâ priùs ab Ordinario licentiâ, quidam Episcopus titularis, qui Diœcesim administrabat sitam in terris Infidelium, et ab ea fuerat expulsus, cum ejusdem Diœcesis Presbyteris, et Clericis, qui secum advenerant ad civitatem Burgensem, suam Diœcesanam Synodum ibidem habuit, quod refert Frances *de ecclesiis Cathedralibus, cap. 32. num. 92.*

III. Verum, etsi solo jure spectato, liberum sit Episcopo Synodum congregare in quolibet suæ Diœce-

sis oppido, expedit tamen, cùm nullum obstat impedimentum, ut illam cogat in civitate, quemadmodum declaravit Sacra Congregatio Concilii in *Acernen.* die 17. Maji 1636. *lib. 15. decretor. pag. 355. à tergo* hisce verbis: *Posse Episcopum etiam in dicto oppido Diœcesanam Synodum congregare, sed satis esse, ut illam apud suam Cathedralē celebret.* Quòd si duæ Cathedrales ecclesiæ sint æquè principaliter unitæ, Episcopus, qui utrique præest, solâ inspectâ juris severitate, non tenetur facere duplicem Synodum, sed unam tantùm in alterutra, quam maluerit ex præfatis ecclesiis, cui adesse tenentur Ecclesiastici utriusque Diœcesis, editisque in ea decretis ambæ Diœceses obstringuntur, sicuti docent laudatus Frances *cap. 8. num. 370. et seq.* Gratianus *discept. 655. num. 29. et seq.* Cardinalis de Luca *de jurisdictione disc. 56. num. 6. et de præeminentiis disc. 7. num. 20. et 21.* Romaguerra *ad Constitutiones Synodales Gerundenses lib. 1. tit. 1. c. 1. num. 12.* Emerix junior *decis. 1185. et decis. 1236.* Neque huic doctrinæ illud adversatur, quod à Sacra Congregatione Concilii olim decisum in quadam causa *Geruntina*, cujus summa hæc erat. Indictâ ab Episcopo Geruntino Synodo, habendâ in civitate Cariatensi, æquè principaliter unitâ Ecclesiæ Geruntinæ, hujus Capitulares, ceterique de Clero Geruntino ad Synodum accedere recusarunt, eam obtendentes excusationem, quòd in utriusque ecclesiæ unione, reservata fuisset præeminentia Ecclesiæ Geruntinæ. Re delatâ ad Sacram Congregationem Concilii, ejusque discussioni propositis his dubiis: I. *An Synodus ab Episcopo celebrata in Cathedrali Cariaten. sustineatur.* II. *Et quatenùs affirmativè, an liget Diœcesim Geruntinam:* Sacra Congregatio die 2. Octobris 1706. respondit ad primum *Affirmativè*, ad secundum *Negativè.* Nec tamen hæc responsio (ut dicebamus) adversatur modò traditæ doctrinæ: nam, eâdem causâ

iterum propositâ die 1 Februarii 1708. Sacra Congregatio stetit in decisis quoad primum dubium ; *ad secundum verò , prævio recessu à decisis , rescripsit Affirmativè lib. 58. decretor. pag. 53.* Ideò autem Sacra Congregatio in secundi quæsiti decisione nonnihil anceps fuerat, quia Clerus Geruntinensis sibi assistere contendebat consuetudinem , de qua mox.

IV. Diximus, solâ inspectâ juris severitate, licere Episcopo in alterutra, quam maluerit, ex præfatis ecclesiis Synodum cogere; nam si æquitatis et decentiæ sit ratio habenda, ad evitandas inter utramque ecclesiam simultates, et concordiam fovendam, maximè expedit, ut illam modò in una, modò in altera, alternatim celebret: et præterea, si alternativam induxerit legitima consuetudo, tenetur Episcopus hanc omninò servare. Hujusmodi porrò opportunâ distinctione invicem conciliantur variæ Sacræ Congregationes Concilii responsionès, quæ minùs peritis videri possent inter se pugnantes. Siquidem in prædicta *Geruntinensi*, in qua causa contentiosè agebatur, Sacra Congregatio iudicium protulit ad exactam juris normam; secùs verò accidit in alia *Ampurien. Synodi*: in qua, cùm ipsemet Episcopus Sacram Congregationem ita interrogasset: *Approximante tempore celebrationis Synodi, Episcopus, stante quòd Ampurien. unita sit æquè principaliter Civitaten. Diæc. nullâ in hac parte suffultus consuetudine, supplicat ab EE. VV. edoceri, an ipse teneatur celebrare Synodum in utraque Diæcesi*: eadem Sacra Congregatio, non juris apices, sed decentiam et æquitatem respiciendo, die 8. Maii 1694. respondit: *Affirmativè alternatim, lib. 44. decret. pag. 212. à tergo.* Aliud autem dicendum est de sententia lata in causa *Adrien. et Pennen.* Diæcesibus unitis; quoniam in hac, cùm probata esset consuetudo Synodum alternis vicibus habendi in utraque civitate, non ex mera decencia, sed ex justitia, ab eadem Sacra Congregatione

die 12. Aprilis 1625. prodiit sequens decretum : *Sacra, etc. Partibus auditis, ac Sanctissimo Domino nostro approbante, censuit, Episcopum Pennensem et Adriensem debere primam Diœcesanam Synodum, cùm ultima in civitate Pennensi coacta fuerit, in Adriensi civitate indicere, ac celebrare lib. 12. decretor. pag. 276. et rursus in eadem causa die 27. Julii 1647. lib. 18. decretor. pag. 376. Synodum ab Episcopo congregatam et celebratam in civitate Pennen. quæ ratione alternativè celebranda erat in civitate Adriensi, non esse abolendam, sed acriter corripiendum Episcopum, et faciendam declarationem, quòd hujusmodi celebratio nullo modo præjudicet civitati Adriensi, ratione dictæ alternativæ, prout hæc Sacra Congregatio declarat. Quia verò in alia simili causa Matheranen. et Acheruntina, Diœcesibus unitis Capitulum Archeruntinum nondum legitimè probaverat eandem quam asserebat, consuetudinem sibi suæque Ecclesiæ favorabilem, cujus prætextu adesse renuebat Synodo, quam Archiepiscopus celebrandam indixerat in civitate Matheranensi; ideò Sacra Congregatio die 24. Martii 1736. distulit controversiæ decisionem: at, ne interim Synodi coactio, non sine utriusque Diœcesis detrimento, protraheretur, prudentissimè addidit: *Non retardato pro hac vice interventu Cleri Acheruntini Synodo jam indictæ in civitate Matheranensi, sine præjudicio jurium ambarum Partium.**

V. Hactenùs de loco. Si nunc locum loci, ut ajunt, investigemus, hoc est, si quæramus, in quonam civitatis loco aut oporteat, aut deceat Synodum celebrari, triplex statim nobis occurret Doctorum opinio. Bottus in *Tractatu de Synodo quæst. 9. num. 56. part. 1.* existimat necesse non esse, ut Synodus celebretur in ecclesia. Joannes Andreas in *Cap. Decet, de immunit. Eccles. in 6.* concludit, Synodum posse fieri in ecclesia, simulque insinuat, decere, ut fiat. At Massobrius in *cit. Tract. de Synodo Diœ-*

ees. cap. 2. dub. 9. docet, juxta universalem consuetudinem, Synodum esse in ecclesia celebrandam. Et profectò, si antiquiorum Synodorum Acta pervolvimus, ferè omnes, tam OEcumenicas, quàm Provinciales, quàm demùm Diœcesanas Synodos in ecclesia coactas deprehendimus, quemadmodum perpendit, multisque adductis exemplis confirmat et illustrat *Mendoza in notis ad Concil. Illiberitan. cap. 9. tom. 1. Collectionis Conciliorum Labbei col. 1043.* Exteris verò exemplis ab illo collectis adjicere possumus etiam domestica, omnium videlicet Conciliorum, quæ Romæ sunt celebrata, aut in Basilica Lateranensi, aut in Basilica Vaticana. Typis impressum est Bullarium solas continens constitutiones pertinentes ad Basilicam Vaticanam, in quarum prima quæ est S. Leonis I. cognomento Magni, *to. 1. p. 1.* habetur: *Constitutum est, binos in annis singulis Episcoporum debere esse conventus*: quibus verbis subnectuntur hæc alia: *Quoniam, adjuvante gratiâ Dei, facilius poterit provideri, ut in Ecclesia Christi nulla scandala, nulli nascantur errores, cùm coram Beatissimo Apostolo Petro id semper in commune tractandum fuerit.* Ad hunc autem locum eruditi Annotatores expendentes ea verba, *coram Beatissimo Apostolo Petro*, fusè ostendunt, usque ad XI. seculum Romana Concilia fuisse celebrata in ecclesia S. Petri, præsentem et præsidente Romano Pontifice. Nomine porrò *ecclesiæ* non intelligitur hîc solus ecclesiæ ambitus, sed omnis locus sacer, ecclesiæ adjunctus, et ad ecclesiam pertinens: siquidem (ût rectè notavit Du-Cangius) in Actis Concilii Chalcedonensis *Act. 1. tom. 2. Collectionis Harduini col. 174.* mentio fit cujusdam Concilii Constantinopolitani celebrati in Baptisterio S. Sophiæ, quod utique erat ab ecclesia distinctum. Concilia verò Carthaginensia III. IV. V. VI. habita legimus in secretario Basilicæ. Quoddam pariter Concilium Antiochenum, insertum iisdem Actis.

Concilii Chalcedonensis eod. tom. 2. col. 579. coactum dicitur *in porticu œstivalis secretarii*. Secretarium autem idem erat ac Diaconicum, seu, quam vulgò dicimus, *Sacristia*, ùt admonet Valesius *not. in Philostorg. lib. 7. cap. 3.* qui locum fuisse contendit intra ecclesiam: Gothofredus verò, et alii, ab ecclesia separatim existimant. Præterea Leo Allatius *de consens. Eccles. Orient. et Occid. lib. 2. cap. 11. et 12* nonnulla commemorat Concilia celebrata in Catechumeniis; et citatus Du-Cangius in descriptione *Ædis Sophianæ ad calcem Cinnami n. 38.* ex Niceta aliisque, probat VIII. Synodum non in ecclesia, sed in Catechumeniis coactam. Catechumenia verò, ùt liquet ex Leone *nov. 73.* aliisque quos laudat idem Du-Cangius *ibid. num. 48.* erant solaria, seu porticus superiores ecclesiarum. In Vaticana porticu Synodum pariter habitam narrat Rasponus *de Patriarchio Lateranensi, lib. 4. cap. 4.* Ac demùm in Leoniano Triclinio à Leone III. prope Lateranensem Basilicam constructo, quod collapsum ac dirutum, ne præclarum sacræ antiquitatis monumentum eruditorum hominum voluptati deesset, nos, quatenùs licuit, salvum esse voluimus, ac restitui mandavimus, plura Concilia celebrata, ac præsertim unam ab Eugenio IV. tradunt Nicolaus Alemannus *de Lateranensibus Parietinis pag. 29.* Panvinius, aliique passim. Ceterùm, quidquid sit de loco, in quo olim Synodi cogeantur, ut loquamur de hodierna praxi, distinguendum videtur inter congregationes, quæ Synodo præmitti solent, et sessiones ipsas Synodales. Congregationes haberi consueverunt in ædibus Episcopalibus, sessiones autem semper in ecclesia: quemadmodum advertit Gavantus *in Praxi Diœcesanæ Synodi cap. 4. et cap. 9.* et colligitur ex Pontificali Romano, quod agens de ordine ad Synodum, cùm dicat, Episcopum cappâ indutum pergere ad ecclesiam, celebrare Missam de Spiritu Sancto, et distri-

buere Eucharistiam Clero , pro certo jam sumit , illam in ecclesia celebrari. Idem supponit Cæremoniale Episcoporum *lib. 1. cap. 31.* describendo ornatum ecclesiæ , in qua Synodus habetur. Et S. Carolus Borromæus in concione habita in sua Synodo Diœcesana XI. anno 1584. *part. 7. Act. Eccl. Mediol. pag. 1167.* considerans excellentiam et sanctitatem loci , ubi Synodus congregatur , hæc dixit , quæ soli ecclesiæ aptari possunt : *Et locus ipse , quo convenimus , consideratione dignissimus est. Hic enim non est aliud , nisi aula Dei , et regia domus ejus , ac porta cæli. Hic personaliter et realiter totus Christus est præsens. Ad sunt cum eo innumera sanctissimorum Angelorum et Beatorum Spirituum millia. Hic repositæ sunt sacrosanctæ tot sanctissimorum hominum Reliquiæ. Hic nil , nisi Cruces , nisi Imagines. Omnia sancta sunt , omnia sanctitatem spirant , omnia timorem quemdam filialem incutiunt , dum , ubi simus , et coram quo , nobis significant.*

VI. Inter ecclesias autem , si fieri possit , eligenda est Cathedralis , quæ arctiori vinculo Episcopo alligatur , aliarumque ecclesiarum mater est et caput ; quamvis , urgente aliquâ rationabili et honestâ causâ , non prohibeatur Episcopus Synodum facere in alia ecclesia , quod benè notavit Monacellus *in Formul. legal. part. 1. tit. 5. formul. 3. num. 7.* Simile est , quod dicitur de Chrismate , ac Oleis Catechumenorum , et Infirmorum , quæ licèt aliquando , ac præsertim cùm Episcopus abest à civitate , consecrari possint in qualibet ecclesia ; regula tamen est , ut , cùm fieri potest , consecrentur in Cathedrali , juxta declarationem Congregationis Sacrorum Rituum die 17. Novembris 1600. relata à Cardinali de Aguirre *tom. 4. Concil. Hispaniæ pag. 784.*

CAPUT SEXTUM.

*De tempore , quo cogenda est Synodus
Diœcesana.*

OLIM bis in anno Concilia Provincialia celebranda fuisse, constat ex Canone 38. aliàs 30. ex recensione Cotelerii *tom. 1. pag. 447.* ex his, qui dicuntur Apostolici: *Bis in anno Episcoporum Concilia celebrentur:* cui consonat Canon quintus Concilii Nicæni, ex versione Dionysii Exigui *tom. 1. Collectionis Harduini col. 326.* Benè placuit annis singulis per unamquamque provinciam bis in anno Concilia celebrari. Idque religiosè servari jussit Leo Magnus *epist. 12. ad Anastasium Thessalonicensem Episcopum cap. 7.* relata à Burchardo *lib. 1. cap. 43.* et à Gratiano *Can. 2. dist. 18.* inquiens: *De Conciliis autem Episcopali- bus non aliud indicimus quàm sancti Patres salubriter ordinarunt, ut scilicet bini conventus per annos singulos habeantur.* Hanc eamdem disciplinam in plerisque saltem provinciis perseverasse seculo octavo, patet ex Concilio Vernensi anni 755. *can. 4. tom. 3. Collectionis Harduini col. 1995.* in quo statuitur, ut provinciales Episcopi singulis annis, tum Martii, tum Octobris Kalendis, unà cum Metropolitanò, ad Synodum conveniant; atque *ex cap. 13. Capitularium Aquisgranensium anni 789. tom. 1. Capitularium collectorum à Stephano Baluzio editionis Parisiensis anni 1677. col. 218.* ubi præcipitur: *Ut provinciales Episcopi, cum suo Metropolitanò, bis in anno, propter causas Ecclesiæ, Concilia celebrent.*

II. Quia porrò Concilia Provincialia semper connectabantur Synodi Diœcesanæ, ut edita in illis decreta à singulis Episcopis in his promulgarentur, sicuti cautum legimus à plerisque Conciliis, et præsertim à Toletano XVI. anni 693. *cap. 7. tom. 3. Col-*

lectionis Harduini *col.* 1797. et advertit Thomassinus *de veter. et nov. Eccles. discipl. part. 2. lib. 3. cap. 73. num. 1.* inde factum est, ut binæ pariter Synodi Diœcesanæ quotannis haberentur; atque hic mos ita inolevit, ut ad tempora, à nobis non omninò remota, protractus fuerit: etenim duas Diœcesanas Synodos quotannis cogendas edixêre Concilium Hafniense in Dania anni 1425. *tom. 8. Collectionis Harduini col. 1036.* Coloniense anni 1536. *part. 14. cap. 17. tom. 9.* Harduini *col. 2028.* et aliud Coloniense anni 1549. *tit. de Synodor. celebrat. cap. 1. ibid. col. 2096.* Quin imò, in nonnullis Diœcesibus designati erant certi dies, quibus prædictæ Synodi haberentur, nimirum feria tertia, et quarta illius hebdomadæ, in qua celebratur festum S. Lucæ, et feria tertia, et quarta illius hebdomadæ post Pascha, in qua cantatur Evangelium, *Ego sum Pastor bonus*; quos quidem dies, antiqua suæ Ecclesiæ statuta renovando, iterum Synodis cogendis perpetuò destinavit Hugo Episcopus Biterrensis anno 1368, cujus decretum extat *in tom. 4. Thesauri novi Anecdotor. collectorum à Martene et Durand. pag. 627.* iisdemque ferè diebus Synodos singulis annis habendas decrevit Raymundus Episcopus Ruthenensis, *eodem tom. 4. pag. 673.* Inter statuta tamen Ecclesiæ Claromontensis anni 1268. ab Harduino *tom. 7. col. 587.* primùm evulgata legimus, morem illius Ecclesiæ fuisse, ut Synodus æstivalis fieret diebus Mercurii et Jovis post festum Pentecostes; et hyemalis diebus Mercurii pariter, et Jovis proximioribus festo S. Lucæ. Quare Alteserra *in suo Tract. de Jurisdict. Ecclesiast. lib. 2. cap. 19.* satis appositè scripsit: *Nec semel, sed iterum in anno vocari Synodum Episcopalem, antiqui juris fuit.*

III. Verùm cùm in VII. Synodo statutum fuerit, ut semel in anno Concilia Provincialia fiant, quemadmodum habetur apud Gratianum *Can. 7. distinct. 18.* huic sanctioni adhærens Innocentius III. in Concilio

Generali Lateranensi decrevit, Synodos Provinciales ab Archiepiscopo, et Diœcesanas ab Episcopo quolibet anno esse cogendas, *cap. Sicut olim, de accusationibus*. Quamvis autem non vetuerit Innocentius, ne sæpiùs Diœcesana Synodus haberetur, plerisque tamen Episcopis satius visum est, se Innocentii decreto accommodare, et unam quotannis Diœcesanam Synodum indicere: et re ipsâ unam singulis annis esse indicendam, decrevêre Concilium Ravennatense anni 1311. *rubr. 18. tom. 7. Collectionis Harduini col. 1368.* Palentinum anni 1322. *cap. 1. ibid. col. 1464.* Tarraconense sub Joanne Patriarcha Alexandrino anno 1329. *cap. 63. quod extat cit. tom. 4. Thesauri nov. Anecd. collect. à Martene et Durand. col. 308.* Vaurense à trium provinciarum Episcopis anno 1368. celebratum *cap. 6. tom. 7. Collectionis Harduini col. 1813.* cujus verba hæc sunt: *Ad memoriam reducentes statuta Patrum, in quibus præcipitur, ut semel in anno per Episcopos Synodalia Concilia celebrentur; sacro approbante Concilio statuimus, ac in virtute sanctæ obedientiæ Suffraganeis nostris præcipimus, ut singulis annis per se, vel per idoneos viros, si ex causa necessaria fuerint impediti, dicta Synodalia Concilia habeant celebrare.*

IV. Sed, quoniam postea hæc disciplina relaxata fuerat, et Synodorum celebratio intermissa, idcirco plerique religionis studio permoti, Tridentinos Patres ursere, ut illam instaurarent. Inter petitiones ab Oratoribus Regis Christianissimi factas in Synodo Tridentina, atque ex Angelo Massarello ejusdem Concilii Secretario relatas *tom. 8. amplissimæ Collectionis veterum Scriptorum, et Monumentorum editæ à Martene, et Durand col. 1311.* trigesima quarta et ultima hæc est: *Decernat Sancta Synodus, ut non solùm Synodi Episcopales quotannis semel, ut minimum, sed etiam tertio quoque anno Provinciales congregentur, in quibus de his, quæ ad statum Eccle-*

siasticum pertinent , diligenter tractetur , de ministrorum delictis maturè cognoscatur , et in ecs , qui deliquerint , severè animadvertatur. Quibus petitionibus, antiquo jure innixis , libenter iudulsit Sacrum Tridentinum Concilium , districtè præcipiens *sess. 24. cap. 2. de reform.* ut à singulis Metropolitanis quolibet triennio Synodus Provincialis , et ab unoquoque Episcopo semel in anno Diæcesana cogatur : *Synodi quoque Diæcesanæ quotannis celebrentur* : contra contumaces verò huic decreto parere recusantes , pœnas à Sacris Canonibus jamdiu sancitas renovat , iterùmque infligit : *Quòd si in his tam Metropolitanis , quàm Episcopi et alii suprascripti negligentes fuerint , pœnas Sacris Canonibus sancitas incurrant.* Et Sacra Congregatio , ejusdem Concilii Tridentini interpretes , ad præcavendas , et amputandas quascumque Episcoporum inanes excusationes , uti refert Fagnanus *in Cap. Sicut olim , num. 10. et 11. de accusat.* aliàs respondit , ut , si Episcopi impediuntur à Synodo quolibet anno per semetipsos celebranda , possint eam celebrare per suum Vicarium Generalem , instructum speciali mandato , quod ad hunc actum esse necessarium , infrà dicetur. Neque enim celebratio Synodi ad illa munera pertinet , quæ ab ipsomet Episcopo necessariò expleri debent : etenim , uti ratiocinatur laudatus Fagnanus , cùm Tridentinum loquatur *impersonaliter* , dicendo : *Synodi quoque Diæcesanæ quotannis celebrentur* : non exigit veluti absolutè necessariam præsentiam Episcopi , nec prohibet , ne alterius operâ ad Synodum cogendam utatur. Ad hæc , in eodem capite loquens Tridentinum de Synodo Provinciali , expressè decernit , ut , Metropolitanis legitimè impedito , illam cogat *Coëpiscopus antiquior* ; ac propterea , cùm oppositum non statuatur de Diæcesana , non obscurè insinuat , etiam hanc posse per alium celebrari. Ita pariter longè ante Tridentinum senserat citatus Joannes Patriarcha Alexandrinus in allegato Con-

cilio Provinciali Tarraconensi , in quo præcipit quidem , Synodum quotannis à suis Suffraganeis fieri , sed simul apertè permittit , ut , cùm aliquo detinentur impedimento , illam per alios cogant : *Sacro approbante Concilio , statuimus , et in virtute sanctæ obedientiæ Suffraganeis nostris præcipimus , ut singulis annis per se , vel per idoneos viros , si ex causa necessaria fuerint præpediti , dicta Concilia Synodalia habeant celebrare* : idemque ac ferè iisdem verbis decreverat nuper relatam Concilium Vaurense.

V. Verùm , præfatum præceptum Synodum quotannis celebrandi , à Sacris Canonibus toties impositum , et repetitum , atque à Sacro Concilio Tridentino denuò restauratum , nimiùm benignè moderantur aliquot Jurisperiti , Monacellus *in Formulario legali pratico tit. 5. formul. 3. num. 1. tom. 1.* opinatur , Episcopum primo et secundo anno à suscepto suæ Ecclesiæ regimine , debere Diœcesim perlustrare , ut serpentina in ea mala inspiciat , ac tertio anno Synodum cogere , in qua illis coërcendis opportuna apponat repagula. Pax Jordanus *tom. 2. lib. 8. tit. 2. num. 41.* non dubitavit generatim , et absque ulla limitatione asserere , satis esse , ut quolibet triennio Diœcesana Synodus habeatur. Episcopus Braschius *in suo Promptuario Synodali cap. 1. num. 21. et pluribus seqq.* existimat , non posse quoad hoc præscribi certam , absolutam , et universalem regulam , ab omnibus ubique custodiendam ; quia , ait , in aliquibus Diœcesibus necessaria erit crebrior Synodorum coactio , in aliis minùs frequens sufficiet. Nos verò , quamquam non negemus , potuisse Tridentini decretum contrariâ consuetudine non-nihil emolliri et temperari , non idcirco tamen approbamus effrenem istam licentiam , quam privati Doctores sibi usurpant , illud pro libito , etiam contra expressa ejusdem verba , interpretandi , et limitandi : neque illos excusamus Episcopos , qui , cùm nihil

sit, quod eos impediat, ex sola sœcordia et negligentia Synodum facere prætermittunt: eosque magis redarguimus, qui cùm plures annos Diœcesim gubernaverint, ne de cogenda quidem Synodo unquam cogitarunt; hi enim, ceterique, qui ex mera incuria et inertia præfato Tridentini præcepto non parent, et sine ulla causa Synodum facere omittunt, meminisse deberent, se, præter reatum inobedientiæ, pœnam incurrere suspensionis ab officio statutam *in Cap. Sicut olim, de accusat. Quisquis autem hoc salutare statutum neglexerit adimplere, à sui executione officii suspendatur*: licèt pœna hujusmodi, ut ipsa indicat *vox suspendatur*, non sit latæ, sed ferendæ sententiæ, quod *in eodem Cap. Sicut olim*, adnotarunt Ostiensis *in fine*, Joannes Andreas *num. 7. Fagnanus num. 105. et seqq.* referens etiam resolutiones Sacræ Congregationis Concilii, Thomassin. *de vet. et nov. Eccles. discipl. part. 2. lib. 3. cap. 75. num. 10.* Neque audiendi sunt, qui, ad propriam obtegendam ignaviam, se consultò, et prudenter abstinere dictitant à Synodi coactione, ne novarum Constitutionum in dies accessione, commissæ sibi Diœcesis status perturbetur. Nam in primis necesse non est, ut novæ Constitutiones in Synodo edantur, sed quandoque expedit solam urgere executionem illarum, quæ jam sancitæ fuerunt: qua in re exemplum nobis præbuit suprâ laudatus Augustinus Valerius celeberrimus Episcopus Veronensis, qui in citato libello ad Clerum suum testatur, se obtemperasse Concilio Tridentino, Synodum quotannis celebrando; in qualibet Synodo sermonem habuisse ad Clerum de Ecclesiastica disciplina, singulos hortando, ut ad hujus exactam normam suos mores componerent; sed nullum in Synodo edidisse decretum; quod tamen, addit, nonnullis displicuisse Sacerdotibus; et propterea libellum scripsit, in quo factum excusat, et salubria monita tradit, loco Con-

stitutionum , quas in Synodis non fecerat : *Cur autem* (inquit) *cùm singulis annis , ex quo ipse Episcopus sum factus , Synodus sit celebrata , et à nobis sint habiti longi sermones , ad me ipsum , et ad vos excitandos , nullam Constitutionem nomine meo ediderim , cùm ad aures meas pervenerit , esse nonnullos bonos Sacerdotes , qui hoc meum consilium non satis probent , illis hujus facti rationem reddendam judicavi , etc.* Deindè difficile videtur , hoc tempore , quo Ecclesiastica disciplina quotidie consenescit , et labefactatur , aliquam inveniri Diœcesim , cui opus non sit ullâ novâ Constitutione , quâ saltem antiquæ leges corroborentur , et quæ morum corruptelâ penè obsoleverunt , revirescant.

LIBER SECUNDUS.

DE HIS , QUI SYNODUM DIOECESANAM COGERE POSSUNT.

CAPUT PRIMUM.

An Romanus Pontifex cogere possit Synodum Diœcesanam.

ROMANUS Pontifex , qui , ùt totidem verbis ad Leonem III. scribebat olim Theodorus Studita *epist. 34. lib. 1. ex recensione Sirmondi tom. 5. var. est omnium capitum Caput , atque universæ , quæ sub cœlo est , Christi Ecclesiæ Princeps , Moderator , et Pastor ; est etiam Patriarcha Occidentis , Primas Italiæ , Archiepiscopus , et Metropolitanus Romanæ provinciæ , atque Episcopus urbis Romæ ; quod scitè considerant Sirmondus Operum tom. 4. de suburbicariis regionibus , et Ecclesiis , Propemptici lib. 2. cap. 10. et in Censura Dissertationis secundæ cap. 5. Morinus*

exercit. Eccles. lib. 1. exercit. 6. et exercit. 13. Leo Allatius de consens. Eccles. Occident. et Orient. lib. 1. cap. 8. Hallier de sacris Ordinat. 3. part. c. 4. sect. 5. art. 3. Natalis Alexander histor. Eccles. ad seculum IV. dissert. 20. proposit. 2. et passim alii. Porro Episcopatus Romanus, ac totius Catholicæ Ecclesiæ præfectura, in præsentî rerum ordine non sunt duæ distinctæ Sedes, neque duæ Dignitates, quæ fortuitò in una copulentur Romani Pontificis persona, quamvis, secundùm se spectatæ, tales esse potuerint: nam Petrus universalis Ecclesiæ Pastor à Christo Domino renuntiatus potuisset utique, eâ supremâ totius Ecclesiæ præfecturâ retentâ, nullius particularis Ecclesiæ regimen capessere, sicuti reipsâ nullius specialem administrationem suscepit primis aliquot à Christi Domini in cælum Ascensione annis; potuisset Antiochenam Ecclesiam, quam deindè elegit, pluresque annos Episcopus gubernavit, perpetuò retinere; potuisset denique Ecclesiam Romanam, ad quam postmodum suam transtulit Sedem, relinquere, aliò se conferre, et alterius urbis peculiarem curam, seu Episcopatum assumere. At, cum hæc, quæ fieri potuerunt, minimè facta sint; sed Petrus suam Sedem Romæ fixerit, per annos viginti quinque firmiter retinuerit, et in ea martyrio coronatus gloriosè obierit, sive id evenerit ex Divino præcepto, seu expressâ revelatione ipsi Petro specialiter à Deo facta, sive ex sola voluntate Petri, licèt divinitùs inspirata: inde factum est, ut supremi Pontificatûs prærogativa ita insita remanserit Romanæ Sedi, ut qui in hac Petro succedit, necessariò succedat in totius Ecclesiæ primatu Petro, ejusque legitimis Successoribus à Christo collato, quemadmodum benè explicant Cardinalis Bellarminus *Controvers. tom. 1. de Romano Pontifice lib. 2. cap. 12. Suarez in defensione Fidei adv. Anglicanæ sectæ error. lib. 1. cap. 5. num. 4. et lib. 3. cap. 13. num.*

12. Petrus de Marca *in dissert. 1. de singulari primatu Petri num. 20.* Marcus Antonius Capellus *in disput. 2. de successione Episcopi Romani in Pontificat. cap. 1.* Quamvis itaque possit in aliquo sensu dici, supremam Ecclesiæ monarchiam, jure tantum humano, esse annexam Sedi Romanæ, quia nimirum utriusque unio, nexus, et alligatio ortum habuit ex facto Petri; attamen non videtur posse sustineri illorum opinio, qui asseruerunt, præfatam annexionem ita esse de jure humano, ut possit ab Ecclesia dissolvi, et una ab altera separari: etenim posito, quod Petrus suam Sedem stabiliter Romæ collocaverit, et Romanam regens Ecclesiam obierit, nullus, qui Episcopus Romanus non sit, potest dici verus Petri Successor, ac propterea nunquam ad eum referri possunt verba Christi Domini, *Pasce oves meas, Joan. 21.* quibus universalis Ecclesiæ curam Petro, ejusque Successoribus commisit. Quare jure ac merito ejusmodi paucorum opinionem refellunt, et censurâ perstringunt Melchior Canus *de Locis Theologicis lib. 6. cap. 4.* Gregorius de Valentia *in Analysisi Fidei Catholicæ lib. 7. cap. 12.* aliique non pauci Theologi. Non inde tamen, quod Romanus Pontifex insitam sibi habeat dignitatem et prærogativam supremi Capitis totius Ecclesiæ, consequitur, omnia, quæ ab eo fiunt, fieri tamquam ab Ecclesiæ Capite: siquidem aliquando operari potest, et re ipsâ operatur, non tamquam Christi Vicarius, sed tamquam Patriarcha Occidentis, illa dumtaxat jura exercendo, quæ ceteris Patriarchis competunt, aliquando solum gerit personam vel Primatis Italiæ, vel Metropolitæ Romanæ provinciæ, quandoque se tantum exhibet Episcopum urbis Romæ, ea unicè peragendo, quæ cuilibet Episcopo in sua Diœcesi peragendi jus est; aliquando demum suam supremam explicat dignitatem, et tamquam totius Ecclesiæ Præses, Moderator, et Princeps, illam exercet potestatem et juris-

ditionem, quâ nonnisi ut Christi in terris Vicarius potitur. Quæ omnia optimè et ad rem perpendit Allatius *de perpetua consensione Ecclesiæ Occidentalis, atque Orientalis, lib. 1. cap. 8.* ubi hæc habet: *Communia ergo omnia habet summus Pontifex cum Episcopis ut Episcopus, cum Patriarchis ut Patriarcha, nec plus ipsi in eos facultatis est, quam cui-cumque Episcopo in Episcopos, et Patriarchæ in Patriarchas. Ut tamen Christi Vicarius, et Potestas Apostolica à Christo instituta est, summus Pontifex non tantum Episcopis, et Patriarchis dignior est, sed et in Episcopos, et Patriarchas auctoritatem habet, eos confirmans et promovens, et, si quando opus est, deponens, et quod magis est, de novo, si placuerit, instituens, et supprimens institutos.*

II. Neque, quod quis pro loco et tempore diversas induat personas, et modò unâ, modò alterâ ex iis utatur potestatibus, quibus diverso nomine præstat, res est adeò nova et inusitata, ut ab heterodoxis irrideri queat: etenim Agamemnon (exemplum est adhibitum à Cardinali Perronio *in Replicatione ad Regem Angliæ lib. 1. cap. 33.*) Rex erat inter Græcos, auctoritatem habens supra sui regni milites, æqualem illi, quam quilibet ex aliis Græciæ Regibus, inter se, et cum eo confœderatis, obtinebat supra suos; sed præterea Agamemnon erat supremus et universalis Dux omnium copiarum confœderatarum, et idcirco non tamquam Rex, sed tamquam Dux imperabat universo exercitui, ac Regibus ipsis. Non absimile est exemplum, quod deducit Sirmondus *in cit. Propempt. lib. 2. cap. 10. col. 237.* à Rege Galliæ, in cujus potestatem cum nunc redactæ sint plures provinciæ, quas olim Duces, aut Comites sub Regibus possidebant, eas ille nunc moderatur et tamquam Rex, et tamquam Dux, aut Comes; sed etsi idem Princeps utramque personam, Ducis nimirum, seu Comitis, et Regis sustineat, alia tamen

Ducis, Comitiseve jure imperat, alia Regis. Aliud etiam, et magis obvium exemplum affert idem Sirmondus *in cit. Censura cap. 8. col. 47.* Imperatoris videlicet exercitûs, qui peculiarem pariter cohortis cujuspiam, vel alæ præfecturam gerat. Atque utrobique concludit Sirmondus, quòd, cùm Romanus Antistes omnes Episcoporum gradus et titulos complectatur, et in eo omnium inferiorum jura simul socientur, optimè possit modò unum, modò alterum ex his juribus explicare, et quædam gerere in una Urbis parochia, velut Urbis Episcopus; quædam in Romana provincia, uti Metropolitanus; aliqua in tota Italia, tamquam Primas; aliqua in Occidente, veluti Patriarcha; aliqua in universa Ecclesia, ut Papa, et summus Pontifex.

III. Quibus præmissis, nemo dubitare potest, quin Romanus Pontifex, veluti urbis Romæ Episcopus, possit suam Diœcesanam Synodum cogere, sine ulla supremæ suæ dignitatis imminutione. An autem unquam illam coegerit, restat investigandum, atque idem inquirendum de Conciliis Provincialibus.

CAPUT SECUNDUM.

Jus Romani Pontificis congregandi Synodum, tam Provinciale, quàm Diœcesanam, explicatur et confirmatur.

CUM Romanus Pontifex in sua provincia, cujus est Archiepiscopus et Metropolitanus omnia jura habeat, quæ ceteris Metropolitanis sunt communia, poterit profectò ejusdem provinciæ Episcopos ad Concilium convocare. Neque ab hoc convocando, ex eo impediiri valet, quod nonnulli opponunt, Romanæ nimirum provinciæ limites esse ita incertos, ut impossibile sit dignoscere, quinam Episcopi sint ad Provinciale Concilium convocandi. Quantum

enim, qui hæc jactitant, à veritate aberrant, ex sequentibus palam fiet.

II. Jacobus Gothofredus anno 1618. Francofurti edidit, absque Auctoris nomine, librum inscriptum: *De suburbicariis regionibus, et Ecclesiis, seu de Præfecturæ, et Episcopi urbis Romæ Diœcesi conjectura*: in quo totis viribus probare conatus est, Diœcesim Papæ, uti Metropolitæ, et Episcopi Romani (hæc enim duo, ut observavit mox citandus Sirmondus, Gothofredus confundit), non extendi ultra centesimum ab Urbe lapidem; quo ferè modo Præfecti Urbis jurisdicção intra dictos fines continebatur, juxta textum *in lib. 1. ff. de officio Præfecti Urbi*. Huic libro alios postea addidit in idem argumentum cum Gothofredus ipse, tum qui in ejus subsidium quasi succenturiatus advenit, Claudius Salmasius, qui Heidelbergæ in Jurisprudentiæ schola Dionysium Gothofredum, Jacobi patrem, magistrum habuerat. Ex eo tempore hæc de suburbicariis Ecclesiis quæstio celeberrima facta est, de qua Hieronymus Aleander junior *in lib. de suburbicar. region. et Diœces. Episc. Roman.* Marcus Antonius Capellus *in disputat. de Summo Pontificatu, et region. suburbicar. cap. 5.* Jacobus Gutherius *in specula de Eccles. suburbicar.* Joannes Dartis *in Opusc. de suburbicar. Eccles.* Joannes Morinus *dissert. Eccles. lib. 1. dissert. 30. de Marca de Concord. Sacerd. et Imper. lib. 1. cap. 3.* Henricus Valesius *in observat. ad Socrat. et Sozom.* Christianus Lupus *in not. ad VI. Canon. Nicænum*, Leo Allatius *de Eccles. Occid. et Orient. perpet. consens. lib. 1. cap. 2. §. 4.* Schelstrat. *Antiquitat. Eccles. tom. 2. dissert. 6. cap. 1.* Pagius *ad ann. 325.* atque ante hos omnes plura in hanc rem disputaverat Cardinalis Petronius *in Replicatione contra Jacobum I. Angliæ Regem lib. 1. cap. 33.* sed præ ceteris hanc quæstionem egregiè versavit, et Gothofredo et Salmasio se strenuè op-

posuit Jacobus Sirmondus, à quo primùm contra Gothofredum edita est *Censura conjecturæ anonymi Scriptoris de suburbicariis regionibus et Ecclesiis*; deindè adversùm eundem, ac Salmasium qui Parisios cogitabat, evulgata *Adventoria Causidico Divionensi adversùs Amici ad Amicum epistolam, de suburbicariis regionibus, et Ecclesiis, cum censura vindictiarum conjecturæ alterius Anonymi*; denique libellus exaratus, quem inscripsit *Propempticum*. His in libris Sirmondus demonstrat, vana esse commenta, quæ de suburbicariarum regionum etymo ac notione, deque earumdem numero et situ adversarii jactitant: nequaquam illas sic vocatas ostendens, quòd suburbanæ forent, aut quòd intra centesimum ab Urbe lapidem consisterent, sed quia suberant Urbico Magistratui, seu Urbis Vicario, non autem Præfecto, cujus potestas non excedebat territorii fines, et angustioribus etiam, quàm centesimi, terminis claudabatur. Quin imò Emmanuël à Schelstrate *loc. cit.* Pagius ad annum 325. num. 34. Carolus à S. Paulo in sua *Geographia sacra*, aliique passim, considerantes VI. Canonem Nicænum, seu veriùs explicationem, quam ei adjecit Rufinus, quæ huic controversiæ potissimam occasionem præbuit; ubi enim Canon Nicænus habet: *Antiqua consuetudo servetur per Ægyptum, Lybiam, et Pentapolim; ita ut Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem, quia et urbis Romæ Episcopo parilis mos est*: legit Rufinus: *ut apud Alexandriam, et in urbe Romæ vetusta consuetudo servetur, ut ille Ægypti, vel hic suburbicariarum Ecclesiarum sollicitudinem gerat*: hæc, inquam, considerantes, non immeritò existimant, nomine *suburbicariarum Ecclesiarum*, quarum specialem sollicitudinem habet Romanus Pontifex, non solùm intelligi provinciam Romanam, sed omnes comprehendi Occidentis regiones, quæ Romano Pontifici, tamquam Patriarchæ, parebant:

siquidem Concilium Nicænum, et Rufinum, non de Metropolitico, sed de Patriarchico jure loqui, ex contextu liquet; atque exindè conficitur, suburbiarias regiones, de quibus Rufinus, non solùm intra centesimum ab Urbe lapidem non esse conclusas, sed ad universum porrigi Occidentem. Præterea, cùm Gothofredus, et Salmasius principii loco stauerint, quòd Ecclesiæ, et Diœceses perpetuò et constanter civilium Magistratum formam sint imitatae, atque indè intulerint, Romani Antistitis Diœcesim non fuisse extensam ultra fines Romanæ Præfecturæ, illud falsum esse probavit Sirmondus, et post Sirmondum, inter ceteros eximiè demonstravit Benedictus Bacchinius *in dissert. de Ecclesiasticæ Hierarchiæ originibus*: cùm enim alia sit rerum secularium ratio, alia divinarum, sicuti ad Marcianum Augustum scripsit Leo Magnus *epist. 78. al. 54. cap. 3.* Romanus Antistes, fretus potestate sibi à Christo Domino tradita, et ante, et post institutam Urbanam Præfecturam, suam jurisdictionem liberè exercuit, nullâ illius habitâ ratione; quod etiam benè perpendit Leo Allatius *cit. lib. 1. cap. 2.* Atque ita ei dimicationi cum Salmasia, et Gothofredo finis est impositus, ut *jam nemo sit inter Eruditos*, inquit laudatus Valesius, *qui non Sirmondi sententiam ambabus, quod ajunt, ulnis amplectatur.*

III. Verùm, licèt Romana provincia non fuerit unquam adeo angustis limitibus coarctata, sicuti Gothofredus, et Salmasius contenderunt, non tamen iisdem semper terminis est definita, sed ejus amplitudo modò major, modò minor extitit. Et primò quidem, quidquid sit de tribus prioribus seculis, quibus nullum in Italia, sive etiam in Occidente, fuisse Metropolitanum, præter Romanum, opinantur citatus Bacchinius *part. 2. num. 10.* et Rubeus *in Monum. Eccles. Aquilej. cap. 19.* certum esse videtur quòd seculo IV. ex septemdecim Italiæ regionibus,

saltem decem subessent Metropolitico juri Romani Pontificis, et aliæ septem Archiepiscopo Mediolanensi parerent; quin imò, si fides habenda sit Josepho Cantelio *in Metropolitanarum urbium hist. civil. et Ecclesiast. part. 2. dissert. 6. cap. 4.* Romana provincia duodecim Italiæ regiones per id tempus complectebatur. Cùm autem dignitatem Metropolitanam assecutæ sunt Aquilejensis, et Ravennatensis Ecclesiæ, quod primæ in fine ejusdem seculi IV. alteri seculo V. contigisse, iidem Bacchini, et Rubeus existimant, alia successit Italiæ regionum divisio: Aquilejensi assignatæ sunt Venetiæ, et Istria: Ravennatensi Elaminia, et Æmilia: ceteris subjectis, ut antea, permanentibus aut Mediolanensi, aut Romano Metropolitanæ, quemadmodum probat Carolus à S. Paulo *in cit. Geographia sacra.* Labente seculo XI. Urbanus II. erectâ Pisanâ Sede in Metropolim, Romanæ provinciæ amplitudinem, jam multum imminutam, arctioribus adhuc limitibus constrinxit. Quare Innocentius III. qui in seculi insequentis fine Romanam Sedem adeptus est, *in cap. Sua nobis, de offic. Vicarii,* Romanam Provinciam inter Capuanam, et Pisanam, sitam dixit. In antiquo codice Vaticano à Baronio prolato *ad annum 1057.* cui similem Carolus à S. Paulo se reperisse testatur in bibliotheca Thuanea, describitur provincia Romana, intra quam, præter septem Episcopos Cardinales, dictos *Collaterales*, quia Pontifici in Urbe semper astant, numerantur Episcopi amplius sexaginta, qui Suffraganei erant Romani Pontificis, nulli alii Archiepiscopo subjecti; atque in hoc albo locum habent Lunensis, et Ariminensis, quorum Sedes, ut ceteras omittamus, ducentis ferè passuum milibus Roma distant. Sed aliæ postmodum secutæ sunt distractiones Romanæ provinciæ. Martinus V. Florentinam, Pius II. Senensem, Pius IV. Urbinate, Gregorius XIII. Bononiensem, Sixtus V. Fir-

manam Ecclesias, in Metropoles erexêre. Quocirca Romana provincia, etsi etiam hodie, juxta laudatam Decretalem Innocentii III. sita dicatur inter Pisanam, et Capuanam, non tamen absolutè conflatur ex omnibus omninò Episcopis intra utramque existentibus, sed ex illis dumtaxat constituitur, qui et existunt inter Capuanæ, et Pisanæ provinciæ limites, et nulli Archiepiscopo subjecti sunt: ac proindè, cùm Concilium Tridentinum *sess. 24. cap. 2. de reform.* decrevisset, ut *Episcopi, qui nulli Archiepiscopo subjiciuntur, aliquem vicinum Metropolitanum semel eligant, in cujus Synodo Provinciali cum aliis interesse debeant*; Sacra Congregatio, ejusdem Concilii interpres, die ultimâ Julii 1585. declaravit, sub hoc decreto non comprehendi Episcopos provinciæ Romanæ, quoniam isti immediatè subjiciuntur Papæ, tamquam eorum Archiepiscopo et Metropolitanò. Idemque iterùm statutum fuit in Congregatione habita coram san. mem. Benedicto XIII. die 28. Martii 1725. Aut enim ejusmodi Episcopi, qui Ecclesias regunt, inter provinciam Capuanam, et Pisanam, fuerunt auctoritate Papæ divulsi à provincia Romana, et adscripti inter Suffraganeos alicujus Archiepiscopi; et tunc, sine ulla dubitatione, hujus Provinciali concilio interesse debent: aut adhuc perseverant soluti à cujuslibet Archiepiscopi jurisdictione et imperio; et tunc censentur Suffraganei Papæ, ejusque Metropolitanico juri immediatè subduntur.

IV. Quæ hactenùs diximus, perspicuos et manifestos reddunt, si non antiquos, saltem recentiores fines Romanæ provinciæ, et designant ac indigitant quodammodo Episcopos Suffraganeos summi Pontificis, quem propterea nemo poterit remorari à Synodo Provinciali, quando ei libuerit, celebranda, sub hoc frivolo prætextu, quòd certò definiri nequeat, quinam Episcopi sint ad eam convocandi.

V. Examinandum nunc superest, an Romanus Pontifex, solam gerens personam Archiepiscopi et Metropolitæ, Concilium merè provinciale unquam coëgerit. Plerique Eruditi opinantur, ex Romanis Conciliis, quorum, præter quinque Lateranensia Generalia, numerantur novem supra centum, nullum omninò fuisse merè Provinciale, ob admixtionem scilicet, et interventum aliorum Episcoporum, qui ad Romanam provinciam non pertinebant. Alii ex adverso arbitrantur, aliqua ex illis inter verè Provincialia esse recensenda; nam, etsi iisdem nonnulli adfuerint exteri Episcopi, adeò tamen exiguus fuit istorum numerus, ut credere fas sit, eos non accessisse vocatos, sed, cùm fortuitò Romæ reperirentur, honoris causâ fuisse ad Concilium admissos. Ejusmodi, inter cetera, fuisse Concilium illud Romanum, à Bonifacio IV. circa annum 610. coactum, cui interfuit Mellitus Episcopus Londinensis, discimus ex Beda *lib. 2. cap. 4.* apud Spelmannum *Concil. Britan. tom. 1. pag. 129.* hæc narrante: *His temporibus venit Mellitus Londoniæ Episcopus Romam, de necessariis Ecclesiæ Anglorum causis, cum Apostolico Papa Bonifacio tractaturus. Et cùm idem Papa reverendissimus cogeret Synodum Episcoporum Italiæ, de vita Monachorum, et quiete ordinaturus, et ipse Mellitus inter eos assedit.* Nec dissimile fuisse credimus Concilium in Basilica S. Petri à Gregorio II. anno 721. celebratum, in cujus actis subscripti apparent viginti duo Episcopi, quorum duo tantùm, aut tres non erant de provincia Romana.

VI. Verùm, quidquid sit de aliis, indubitatum est, verè, propriè et strictè Provinciale fuisse Concilium à san. mem. Benedicto XIII. habitum in Basilica Lateranensi anno 1725. cui nos interfuimus, uti Doctor in Decretis, seu Canonista: in illius quippe indictione Pontifex Decretum commemorat

Concilii Tridentini de Synodis Provincialibus, à singulis Metropolitanis quolibet triennio cogendis; additque, se huic Decreto obtemperasse, pluresque Synodos Provinciales habuisse, quamdiu in sua Metropolitana Ecclesia Beneventana resederat; et ad supremum Pontificatum eVectum, velle hanc Episcopalis muneris partem obire, ut primæ Sedis exemplo, cunctis Ecclesiæ Pastoribus, quid ab ipsis agendum foret, proponeret. Accedit, ad illud dumtaxat vocatos fuisse Episcopos, in speciali Romana provincia constitutos, videlicet inter Capuanam provinciam, et Pisanam, Archiepiscopos Suffraganeis carentes, Episcopos Sedi Apostolicæ immediatè subjectos, et Abbates nullius Diœcesis, jurisdictionem quasi Episcopalem habentes, qui aliàs sibi Metropolitanum, cujus Provinciali Concilio interessent, ad formam Tridentini, non elegerunt; ac singulis denuntiatum fuit, ut ad Concilium accederent, suarum Ecclesiarum necessitates proposituri. Hæc autem omnia, quæ totidem verbis leguntur in litteris indictionis Concilii, apertè conficiunt, Concilium, de quo est sermo, esse Provincialibus accensendum. Et, quamvis præter Episcopos adfuerint etiam S. R. E. Cardinales, quorum interventus dubitationem nonnullis injecit, ne idcirco Provinciale dici non posset; rectiùs tamen aliis visum est, non propterea esse delendum è Provincialium albo: Cardinales siquidem admissi fuerunt, veluti Capitulum Papæ, atque ut eorum præsentia augustior redderetur consessus, et Pontificia majestas consueto comitatu emineret. In hac sententia fuerunt Sacræ Urbis Congregationes, quæ excitatis controversiis quoad obligationem servandi præfati Concilii Decreta, semper responderunt, hæc extra Romanam provinciam vires non obtinere; quod utique non dixissent, si illud non reputassent merè Provinciale.

VII. Sed , et an aliquando Synodus Diœcesana sit à Romano Pontifice coacta , altera quæstio est , quæ tamen paucis absolvitur. Antiquis Ecclesiæ temporibus consuevisse summos Pontifices Romanum Clerum coram se congregare , ut , omnium consilio audito , de re aliqua gravi deliberarent , ex iis liquet , quæ *lib. 1. cap. 1. num. 3.* enarravimus : ita enim se gessisse , legimus , Cornelium Papam in causa Maximi , Urbani , et Sidonii ; atque Siricium in causa Joviniani , et sociorum , sicuti *ibidem , et num. 6.* ex utriusque Pontificis epistolis retulimus. In Synodum pariter convenisse universum Romanum Clerum , ut responderet S. Cypriano , à quo , vacante Romanâ Sede per obitum Fabiani Papæ , veluti primæ Sedis Clerus , monitus fuerat de insolentia lapsorum , qui nullâ licèt functi pœnitentiâ , et veniam , et communionem audacter exposcebant , ipsemet Clerus testatur suis ad eundem Cyprianum epistolis , quæ inter epistolas Cypriani sunt 30. et 31. quamvis , ut vera fateamur , ea Synodus non possit dici merè Diœcesana , quoniam ab ipsomet Romano Clero plures Episcopi fuerunt ad eam accessiti , uti in secunda ex præfatis epistolis narratur. Posteriori Ecclesiæ ævo , seu in tabulis Ecclesiasticis mediæ ætatis , vix ulla occurrit mentio habiti cœtûs omnium Clericorum solius Romanæ Ecclesiæ , quod fortasse vel ideò evenit , quia frequentius tunc Romæ fieri cœperunt Concilia Episcoporum , in quibus summi Pontifices etiam specialia Romanæ Diœcesis negotia tractare et expedire poterant ; vel quia , nimiùm aucto Romani Cleri numero , iidem Pontifices satius duxerunt solos Cardinales ad consilium adhibere. Illud certò affirmare possumus , postremis hisce temporibus nullam inveniri Synodum Diœcesanam à Romanis Pontificibus coram se coactam. Utrùm autem illam coëgerint operâ sui in Urbe Vicarii , mox inquiremus.

CAPUT TERTIUM.

De Cardinali Urbis Vicario.

Nox est hîc sermo de Cardinali Vicario , qui Pontificis vices in Urbe gerat cum amplissima jurisdictione et potestate tum quoad secularia , tum quoad ecclesiastica ; quales fuerunt , quos iidem Pontifices , cùm Avenione residerent , Romanæ urbis præficiebant regimini , et qualis pariter fuit Cardinalis Innicus Avallus , quem Clemens VIII. Ferrarium secedens , suî Vicarium Romæ reliquit , uti legitur in ejusdem Clementis Constitutione 53. *Bullar. Roman. tom. 3.* hi siquidem Legati potiùs de latere , quàm Vicarii Papæ , speciem præseferebant : neque loquimur de Cardinali Vicario , qui ita olim constituebatur , ut , non præsentem , sed absentem dumtaxat Romano Pontifice , Episcopalia munia in Urbe exerceret , de quo Auctor anonymus antiquæ chronicæ Normanniæ *inter Scriptores antiquos historicæ Normannorum* , editos ab Andrea Duchesnio *Paris. 1619. pag. 988.* hæc habet *ad ann. 1151. Successit ei* , scilicet Eugenio III. *Conradus Sabiniensis Episcopus , Apostolicæ Sedis in Urbe dumtaxat in agendis Episcopalibus , dum Papa deest , ex antiqua consuetudine pro dignitate loci sui , Vicarius , qui erat natione Romanus , vir grandævus , et apud Romanos auctoritate præclarus , exindè vocatus Anastasius IV.* Sed agitur de Cardinali Vicario , qui est Ordinarius in Urbe , ibique repræsentat personam Papæ , non tamquam Papæ , sed tamquam Episcopi Romani , cum plena jurisdictione Episcopali , exercendâ tam absente , quàm præsentem Papâ , juxta ea quæ cumulantur *decis. 62. post collect. legal. Bondeni* , adnotavitque Cardinalis de Luca *de jurisdictione disc. 34. num 10.*

II. Hujus Cardinalis Vicarii jurisdictio Ordinaria

est, ideoque, etiam Apostolica Sede vacante, in suo vigore perseverat, ut rectè observat Fagnan. *in Cap. Cùm olim, num. 69. de majorit. et obed.* Eadem verò protenditur quidem usque ad quadragesimum ab Urbe lapidem, sicuti adnotavit Gonzalez *in Cap. Sua nobis, num. 6. de offic. Vicar.* non tamen complectitur loca intra eundem circuitum existentia, quæ sint alteri subjecta Episcopo, putà Tusculano, vel Nepesino, uti prosequitur Anastasius Germonius *de Indultis Cardinalium §. Tibi quoad vixeris, num. 80. et seq.* Et quamvis ex Constitutione Alexandri VII. quam exornat Romualdus Honorante *in Praxi Secretariæ Tribunalis Cardinalis Urbis Vicarii cap. 6. not. 1.* sex Cardinales Episcopi suburbicarii, Ostiensis nimirum, Portuensis, Sabinensis, Tusculanus, Albanensis, et Prænestinus, nisi proprium Episcopum Suffraganeum in sua quisque Diœcesi habeat, aut ipsi in ea commorantes, Ordines per semetipsos conferant, ad solum Cardinalem Urbis Vicarium dimittere possint suos subditos, sive sacris, sive minoribus initiandos Ordinibus; non propterea tamen Cardinalis Vicarius ullum sibi vindicare potest Ordinariæ jurisdictionis exercitium in præfatis suburbicariis Diœcesibus, quod nos post nostrum ad Petri Cathedram ascensum declaravimus *in Constitutione 115. quæ incipit Romanæ Curiæ, §. 21. nostri Bullar. tom. 1. p. 467.* Quamobrem, etsi jurisdictio Cardinalis Vicarii ad quadraginta ab Urbe milliaria dicatur extendi, detractis tamen finitimis Diœcesibus, et spectato exiguo numero ecclesiarum, hominumque extra Urbem existentium, qui eidem subduntur, videtur potiùs intra unius Urbis mœnia conclusa, juxta Decretalem Innocentii III. *in cit. Cap. Sua nobis: Quoniam jurisdictio Vicarii, quem Romanus Pontifex in Urbe reliquit, non extenditur extra illam, nisi ei specialiter sit concessum.* Specialiter autem est illi concessum, ut Fratibus Ordinis Minorum Capucci-

norum , Capellani ministerium exercentibus in Pontificiis triremibus , facultatem impertiri valeat excipiendi confessiones remigum , aliorumque in triremibus continuè degentium , modò illas excipiant in ipsis triremibus , aut in portu Centumcellarum , vel in receptaculo , vulgò *Darsena* , atque in hospitio in *Darsena* existente , non verò intra civitatem Centumcellarum , ad Diœcesim Viterbiensem pertingentem , absque Episcopi Viterbiensis approbatione : quod totidem ferè verbis decisum fuit à Sacra Congregatione Concilii 18. Aprilis 1722. cui nos , ejusdem Secretarii munus tunc obeuntes , ad petitionem Episcopi Viterbiensis , hoc negotium sedulò examinandum proposuimus , sicuti videre est in *Thesaur. Resolut. tom. 2. pag. 103. 147. et 158.*

III. At nihilominùs Cardinalis in Urbe Vicarius pluribus est instructus prærogativis , quibus aliis præstat Episcoporum Vicariis , atque inter ceteras hæc etiam potitur , ut possit , pro libito , Romani Cleri Diœcesanam Synodum indicere et celebrare : quod aliis Vicariis , sine speciali Episcopi mandato , non licere , infrà ostendetur. Id enim juris illi expressè concedi consuevisse , cùm à Papa in administrum assumitur , tradit Cohell. in *Notitia Cardinalatùs cap. 55. §. Possunt* , et decretum est in Constitutione Pauli III. 36. §. 10. *Bullar. tom. 1. ubi ordinariis facultatibus Cardinalis in Urbe Vicarii hæc quoque accensetur : Synodum in Romano Clero pro correctione malorum morum , et pro necessitate , juxta temporum opportunitates in Clero occurrentes , ubi et quando libuerit , celebrandi , congregandi , etc.*

IV. Licèt autem ea , quam diximus , potestate rarò admodum Cardinales Vicarii usi fuerint , aliqua nihilominùs celebratæ ab illis Synodi Diœcesanæ exempla comperimus. In codice Casanatensis bybliotheçæ *lit. G. V. I.* quædam extant antiqua Statuta Cleri Romani , quæ condita dicuntur ab universo Clero Romano , in

Ecclesia Monasterii Domnæ Rosæ anno 1384. congregato, jussu Stephani Cardinalis Tituli Sancti Marcelli, summi Pontificis in Urbe, ejusque suburbiis et districtu Vicarii Generalis; eademque Statuta iterum examinata et approbata dicuntur anno 1392. à Joanne Abbate monasterii Sancti Pauli de Urbe, Vicario Generali Bonifacii IX. Aliæ insuper in eodem codice extant Constitutiones à Francisco de Padua Episcopo Feltrensi, Vicario Generali in spiritualibus Pii Papæ II. anno 1461. editæ, et promulgatæ in ecclesia Sancti Eustachii, post solemniter decantatam Missam de Spiritu Sancto, et cum assensu universi Romani Cleri, ibidem synodaliter congregati. Quapropter, sive considerentur ipsæ Constitutiones, quæ morum reformationem respiciunt, sive ratio habeatur ritûs, et solemnitatis, quâ conditæ sunt, nihil in illis desideratur, ut in vera Synodo Diœcesana factæ dicantur.

V. Præter istas duas, nullam aliam invenimus Synodum à Cardinali in Urbe Vicario habitam. Vidimus nonnulla Statuta à Joanne Garsia Cardinali Millino Urbis Vicario, aliaque à Gaspare Cardinali Carpineo, tempore Clementis XI. pariter Vicario, condita: sed, cum neque hæc, neque illa facta fuerint in Cleri congregatione, neutra Constitutionum Synodaliûm nomen possunt sibi usurpare.

VI. Ne verò quispiam ex tam diuturna omissione Synodi Diœcesanæ, occasionem arripiat obloquendi de Romanis Pontificibus, quasi ipsi illas contemnant Synodos quarum coactionem Tridentinum præcepit, et utilitatem ipsimet aliis proponunt, et deprædicant; duo considerare oportet. Primum, totam ferè Diœcesim Romanam (ut paulò antè prænotavimus) unius Urbis mœnibus concludi: atque idcirco et Pontifex, et Cardinalis Vicarius, unâ veluti conversione oculorum, omnes suæ Diœcesis Parochos, Presbyteros, ceterosque de Clero intueri, ac quâlibet horâ eorum quemlibet ad se arcessere possunt; atque his

vicissim, cùm opus fuerit, semper ad Pontificem, ejusve Vicarium patet aditus; quod non contingit in aliis Diœcesibus, quæ plerumque ex ecclesiis, locis, et oppidis conflantur, inter se, et à civitate, ubi Episcopus residet, longè dissitis: unde huc appositè cadit responsum, quod in re diversa dedit Innocentius I. *epist. 25. num. 8.* ex recensione Petri Coustant *col. 860.* Decentio Episcopo Eugubino, sciscitanti, cur aliis non liceret, quod Romæ fiebat, inquires: *De fermento, quod die Dominicâ per Titulos mittimus, superfluè nos consulere voluisti, cùm omnes ecclesiæ nostræ intra civitatem sint constitutæ.*

VII. Alterum advertendum est, plures esse in Urbe Cardinalium Congregationes, à Sixto V. *Constitutione 74.* institutas, in quibus etiam, quæ in dies occurrunt Romæ, Ecclesiastica negotia sæpiùs pertractantur, atque exortæ inter Clerum controversiæ dirimuntur: ex quo efficitur ut Synodi omissio Ecclesiasticæ Urbis disciplinæ nullum irroget damnum; quidquid enim pro reformandis populi, et Cleri moribus difficiliùs et tardiùs obtineretur à Synodo, faciliùs et celeriùs præstatur aut immediatè à summo Pontifice, aut à Cardinalium Congregationibus.

VIII. Eadem est ratio, cur intermissi nunc fuerint frequentes illi Episcoporum conventus, qui olim Romæ habebantur: ad hos quippe potissimùm vocabantur Episcopi Italiæ, quorum consilio et operâ summi Pontifices in gravioribus Ecclesiæ negotiis definiendis utebantur; at, postquam in illorum locum suffecti sunt Cardinales, quos Romani Pontifices in proprios et stabiles consiliarios sibi specialiter adsciverunt, superfluum visum est, tam sæpè Episcopos à suis Sedibus divellere, atque ad Urbem vocare. Præcipuè verò, cùm inter Cardinales sex adsint Episcopi suburbicarii, quidquid à Pontifice in eorum consessu, auditoque eorumdem suffragio, decernitur, non immeritò videri potest, in quadam veluti

Episcoporum Synodo definitum. De qua re videri possunt Cardinalis Bellarminus *Controvers. tom. 2. de Clericis lib. 1. cap. 16.* Petrus de Marca *de concordia Sacerdotii, et Imperii lib. 1. cap. 9. num. 7.* Schelstrat. *Antiquit. Eccles. tom. 2. dissert. 6. cap. 4. art. 2. num. 15.*

CAPUT QUARTUM.

De Archiepiscopo.

QUI Metropolitanus est provinciæ, idem Episcopus est suæ civitatis; et qui Primas est Diœcesis, sumptâ hîc Diœcesi pro plurium provinciarum tractu, sicuti accipitur *in leg. unic. C. Ut omnes Judices*, idem est Metropolitanus suæ provinciæ, et suæ item civitatis Episcopus: sunt enim inter se gradus hi comparati, ut superior semper inferiorem complectatur, utî benè animadvertit Sirmondus *in cit. censura conjecturæ Anonymi de Eccles. suburbicar. dissert. 2. cap. 5.*

II. Atque hinc fit, ut qui Metropolitanus est, non solùm cogere possit Synodum Provincialelem cum suis Suffraganeis, ut consulat provinciæ, sed etiam Diœcesanam cum suis Presbyteris, ut suo prospiciat Episcopatu. Utque à ceteris proferendis abstineamus exemplis, adhuc extant Concilia Provincialia, et Diœcesana S. Caroli Borromæi Archiepiscopi Mediolanensis, Concilia Provincialia, et Diœcesana S. Thuribii Archiepiscopi Limani, Concilia Provincialia, et Diœcesana san. mem. Benedicti XIII. Archiepiscopi Beneventani.

III. Hæc obvia sunt, nec quidquam difficultatis habent. Unum tamen hîc in quæstionem venit. Aliqui sunt in Italia Archiepiscopi, unicum habentes Suffraganeum; Theatinus videlicet, Brundusinus, Cosentinus, et Sipontinus. Aliqui Suffraganeis omninò carentes; Rossanensis nimirum, Lancianensis, Lucen-

sis et Ferrariensis : et de his postremis dubitatur , an , si Synodum cogant , cui , præter Parochos , aliosque suæ Diœcesis Presbyteros , intersint etiam Præpositi , et Abbates habentes jurisdictionem quasi Episcopalem , ejusmodi Synodus dicenda sit Diœcesana , an Provincialis.

IV. Plurimorum menti insederat hæc olim opinio , quòd Provincialis et diceretur , et esset. Cùmque Triventinus Episcopus anno 1584. morem gerens superiùs relato decreto Tridentini *sess. 24. cap. 2. de reform.* elegisset Archiepiscopum Lancianensem , cujus Provinciale Synodo interesset , et anno 1694. excitata fuisset controversia , an præfata electio , jamdiu facta , sustineretur ; Sacra Congregatio Concilii censuit , sustineri , ea potissimùm de causa , quòd Archiepiscopus Lancianensis , etsi Suffraganeis careret , habebat tamen intra suam provinciam Præpositum Atissæ , aliosque Abbates *Nullius* , cum quibus poterat provinciale Concilium celebrare , quod fusè narrat Cardinalis Petra *ad Constit. Apostol. tom. 1. num. 32. pag. 471.*

V. Sed aliter res se habuit , cùm eadem quæstio in Concilio Romano sub Benedicto XIII. anno 1725. fuit instaurata. Archiepiscopis Lancianensi , et Rosanensi , jus sibi asserentibus celebrandi verum Concilium Provinciale , quamvis Suffraganeis careant , atque ideò contendentibus , integrum esse Episcopis nulli Archiepiscopo subjectis , alterum eorum eligere cujus Provinciali adsint Concilio , strenuè se opposuit Franciscus Maria Pitonius , alter ex Doctoribus in Decretis , seu Canonista Concilii , elucubratâ dissertatione ostendens , Archiepiscopos , nullos habentes Suffraganeos , non posse cum veritate et proprietate sermonis dici absolutè Archiepiscopos , et Metropolitanos , sed tales dumtaxat appellari cum hac restrictione , meri scilicet honoris , seu honorarios ; et ex privilegio Apostolico , juxta textum *in Can.*

*Scitote 6. q. 8. ex quo intulit, menti Tridentini ne-
tquam satisfieri ab Episcopis, qui cum nulli sub-
jiciantur Archiepiscopo, præfatos Archiepiscopos
eligunt, quorum Provinciali intersint Synodo. Nulla
quippe Synodus, ab his celebrata, etiam cum inter-
ventu Abbatum fruentium jurisdictione quasi Epi-
scopali, cum territorio separato, erit verè Pro-
vincialis, sed tantum Diœcesana. Hæc Pitonii ratio-
cinatio visa est nobis solidis innixa fundamentis :
etenim novum non est, ut quispiam, ex privilegio
exornetur titulo Archiepiscopi, et Metropolitani,
quin tamen, præter nominis atque honoris præro-
gativam, ullum consequatur jus proprium veri
Archiepiscopi, et Metropolitani. Ejusmodi privilegio,
Patres Nicæni donarunt Episcopum Æliæ, seu Hiero-
solymæ, cui *can. 7.* juxta versionem Dionysii Exigui,
contulerunt quoddam jus Metropolitanicum, sed meri
honoris; nam, licet ille subjectus remaneret Epi-
scopo Cæsareæ, attamen voluerunt Patres Nicæni,
ut locum haberet ceteris provinciæ Episcopis supe-
riorem. Eadem honoris prærogativâ à Concilio Chal-
cedonensi insigniti fuere Episcopus ejusdem civitatis
Chalcedonensis *act. 6.* et Episcopus Nicænus *act. 13.*
quos Metropolitanos dici voluit, *nomine tantum,*
et præponendos statuit ceteris Episcopis provinciæ,
sed *honore solummodo, et salvâ Nicomediensium ci-
vitati* (quæ vera erat provinciæ Metropolis) *propriâ
dignitate.* Vetusta hæc exempla sectantes Romani Pon-
tifices, aliquibus Episcopis Archiepiscopi nomen et
insignia tribuerunt, sine ullo tamen veri Archiepi-
scopi jure; quin imò, ne ab eorum Metropolitanis
quidem subjectione, ejusmodi honorarios Archiepi-
scopos quandoque subtraxerunt. Auctor Vitæ Theo-
dorici Episcopi Metensis, editæ à Leibnitio *tom. 1.
Scriptor Brunsvic. pag. 293. cap. 10.* hæc scribit :
*Quidam Metensium Pontificum honorati, ultra priva-
tum Præsulum modum, plerumque à Sede Aposto-**

lica tale consecuti sunt privilegium, sive ob sanctitatis gratiam, sive ob nobilitatis gloriam, ut, salvâ Metropolitanâ subjectione, Archiepiscopi fungerentur officio et honore. Ex quibus primus fuit antiquus ille Urbicius, et multò post, tempore Pipini Regis, ex sorore nepos Crodegandus, et post eum Angelramnus, et alter ab illo Drogo Caroli M. imprimis filius.

VI. Scimus præterea, aliquot Archiepiscopos decoratos fuisse titulo Patriarchæ, quin tamen idcirco Patriarchalia jura sint assequuti. Atque, ut alios plures prætermittamus Metropolitâ, quin imò etiam simplices Episcopos, qui se Patriarchas appellarunt, de quibus Cironius *Observat. Jur. Can. lib. 1. cap. 11.* refert Dionysius Sammarthanus *in sua Gallia Christiana tom. 2. col. 26.* Rodulphum Archiepiscopum Bituricensen atque Aquitanicæ Primatem, Patriarchæ titulo cohonestatum fuisse à Nicolao I. quod etiam narrat Christianus Lupus *in schol. et not. ad Concil. tom. 1. pag. 911. edit. Lovaniens.* et constat ex ejusdem Nicolai epistola 19. in Collectione Harduini *tom. 5. col. 342.* relata pariter à Gratiano *in Can. Conquestus 9. quæst. 3.* Ejusdem verò tituli tenaces fuisse Rodulphi Successores, colligitur ex epitaphio inciso tumulo Henrici I. Archiepiscopi Bituricensis, qui Cardinalitiâ dignitate, et Apostolicæ Legationis munere ab Urbano III. insignitus, obiit anno 1200. in eo siquidem epitaphio, teste citato Sammarthano *eodem tom. 2. pag. 59.* legitur :

Hic bonus Henricus, vir nobilis, et Patriarcha quondam Bituricus, tumuli jacet hujus in arca.

VII. In Bibliotheca pariter novorum librorum edita à Labbeo *tom. 2. pag. 1.* extat Opus inscriptum : *Patriarchium Bituricense* : anonymi Auctoris, quod tamen compositum creditur circa annum 1537. à quodam Monacho monasterii S. Sulpitii Bituricensis, atque in eo habetur, Franciscum de Tournon Metropolitam Bituricensem, et postea S. R. E. Cardi-

nalem, anno 1528. Provinciali præfuisse Concilio, in cujus Actis habetur : *Præsidente Francisco de Tournon, Archiepiscopo, Patriarchâ Bituricensi, Primate Aquitanicæ*. Sed quamquam Archiepiscopi Bituricenses Patriarchæ titulum, ab Apostolica Sede semel obtentum, constanter retinuerint, rectè tamen existimantes, eum esse meri honoris, nunquam Patriarchalia jura sibi vindicare, jurisdictionemque in ceteros Primates ausi sunt exercere, sicuti animadvertunt Alteserra *rerum Aquitanicarum lib. 4. cap. 4.* et Du-Cange *in Glossar. verb. Patriarchæ dicti etiam Primates*. Neque Nicolaum I. cùm Rodulphum Bituricensem appellavit Patriarcham, aliud in animo habuisse, nisi novo honorificentiae vocabulo ejusdem Primatiam dignitatem cumulare, eo planè modo, quo, notante Christiano Lupo *cit. loc.* in Concilio Chalcedonensi, omnes Metropolitæ, ad majorem honoris significationem, vocati sunt Patriarchæ, optimè inferri ait Janus à Costa *ad Decretal. Gregorii IX. pag. 176.* ex ejusdem Nicolai responsis ad consulta Bulgarorum, in quibus *cap. 92.* præter Romanum Pontificem, qui est Patriarcha Æcumenicus, duos tantùm commemorat veros Patriarchas, videlicet Alexandrinum, atque Antiochenum (Constantinopolitanus, et Hierosolymitanus nondum fuerant legitimâ auctoritate inter veros coöptati Patriarchas). *Desideratis nosse* (scripsit Nicolaus) *quot sint veraciter Patriarchæ. Veraciter illi habendi sunt Patriarchæ, qui Sedes Apostolicas, per successiones Pontificum obtinent : id est qui illis præsunt Ecclesiis, quas Apostoli instituisse probantur, Romanam videlicet, et Alexandrinam, et Antiochenam.* Enimverò, ratio cinatur à Costa, non ita scripsisset Nicolaus, si Archiepiscopum Bituricensem, cui ipsemet Patriarchæ nomen attribuerat, veris accensisset Patriarchis, veraque Patriarchalia jura eidem contulisset.

VIII. Similiter in Præfatione Concilii Matisconensis

secundi, quod habitum fuit anno 585. Patriarchæ nomen Prisco Archiepiscopo Lugdunensi tributum legitur : *Priscus Episcopus Patriarcha dixit*. Cui tamen postremus ejusdem Concilii Canon non alium, quàm Metropolitanum titulum defert : *Et hoc adimplere sollicitudinis sit Metropolitanum Lugdunensis Episcopi*. Sed et ante id temporis apud Gothos, et Vandalos obtinuisse morem, ut suos Episcopos Patriarchæ nomine appellarent, testatur Victor Vitensis in *Historia Persecutionis Africanæ, sive Vandalicæ lib. 2. tom. 8. Biblioth. Patrum pag. 680. litter. E. et pag. 683. litter. pariter E*. Ex Gothorum autem consuetudine, Cardinalis Baronius ad annum Christi 533. num. 36. derivatum esse ait, ut in Occidente Archiepiscopi etiam Patriarchæ titulo appellarentur : *Ex Gothis enim ejusmodi vocis usus emersit, ut Archiepiscopi in Occidente Patriarchæ etiam dici cœperint*. Idem quoque affirmat Pater de Rubeis in *Monumentis Ecclesiæ Aquilejensis cap. 21. num. 4.* et alii ad Orientales Metropoles extendunt, ut Henricus Palladius rerum *Forojuliensium lib. 5. num. 77. et 78. tom. 6. part. 4. Thesauri Histor. Italiæ pag. 55. Azorius Instit. Moral. part. 2. lib. 3. cap. 33.*

IX. Hæc autem ritè expendent Patres laudati Concilii Romani, Pitonii sententiæ adhæserunt, neque in præfatis Episcopis alia Metropolitana jura agnoscentes, nisi meri nominis atque honoris, quod Pitonius concluderat, suo approbarunt statueruntque decreto *tit. 9. cap. 2.*

CAPUT QUINTUM.

Generalia de simplici Episcopo.

Jus cogendi Synodum Diœcesanam est adeo proprium Episcopi, ut ad eam cogendam non sit ei necessarius cujusquam alterius consensus, putà Ar-

chiepiscopi, seu Metropolitanî, cui fortè subjiciatur; quemadmodum, antiquioribus relatis, docent *Bottus de Synodo Diœces. part. 1. num. 24.* *Massobrius de Synodo Diœces. cap. 2.* *Pax Jordan. lib. 8. tit. 2. num. 12.* et optimè *Ugonius Episcopus Phamaugustanus de Conciliis in prælud. pag. 3.* ubi loquens de Episcopo, inquit: *Nemo in sua Diœcesi Synodum congregare potest sine eo, vel ipsius auctoritate: et Episcopus dictam suam Synodum potest, sine auctoritate Metropolitanî sui, facere.*

II. Sed, quandonam Episcopus plenum et expeditum jus assequatur suam Synodum cogendi, difficultas est, quam breviter exponemus, et paucis enodabimus.

III. In promotione ad Episcopatum duplex contrahitur spirituale conjugium; alterum inter eligentes, et electum, quod perficitur per electionis confirmationem; alterum inter Episcopum confirmatum, et Ecclesiam, quod per consecrationem absolvitur, uti disertè habetur *in Cap. Inter corporalia §. Sicut enim, de translat. Episcop.* In præsentî rerum statu, et pro ea, quæ nunc viget in Ecclesia, disciplina, electio ad Episcopatum sibi vindicat locum in sola Germania. Reliqui Episcopatus conferuntur à Papa in Consistorio aut omninò liberè, aut præviâ nominatione Regum, et Principum, quibus jus est idoneas personas ad illos nominandi; atque in his postremis ipsamet Episcopatus collatio, à Papa facta in Consistorio, vim habet electionis simul, et confirmationis, quod docuerunt *Innocentius in Cap. Cùm olim, in princip. de causa possessionis, et proprietatis, Glossa in Cap. 1. verb. Provisionem, de electione, in 6.* *Azorius Instit. Moral. part. 2. lib. 3. cap. 29. quæst. 6.* *Fagnanus in Cap. Eam te, num. 15. de rescriptis,* atque ex ipsis verbis liquet, quæ à Papa in Consistorio pronuntiantur: *Auctoritate Dei omnipotentis Patris, et Filii, et Spi-*

ritus Sancti, et Beatorum Apostolorum Petri, et Pauli, ac nostra, Ecclesiam N. de Persona N. providemus ipsumque illi in Episcopum præficimus, et Pastorem; curam et administrationem ipsius, eidem in spiritualibus, et temporalibus plenariè committendo.

IV. His præmissis, disputatur, an Episcopus aut à Capitulo electus, aut à Papa in Consistorio promotus, ante suâ consecrationem Synodum celebrare queat. Cujus tamen quæstionis decisio vix quidquam conferre potest ad praxim: nam, cùm electi in Episcopos, etiamsi fuerint S. R. E. Cardinales, teneantur intra tres menses munus consecrationis suscipere, juxta Decretum Tridentini *sess. 23. cap. 2. de reform.* difficile videtur, velle Episcopum intra illud primum trimestre spatium, cùm nondum perspectas habet res Diœcesis sibi commissæ, cogere Diœcesanam Synodum. Quid nihilominus communiter Doctores sentiant, indicabimus.

V. Bottus *de Synodo part. 1. num. 26. et seq.* post Innocentium, Zabarellam, et alios antiquiores; re benè discussâ, concludit, Episcopo electo, et confirmato fas esse, suam Synodum statim habere; eidemque opinioni subscribunt Pax Jordan. *lib. 8. tit. 2. num. 13. et 14.* Ricc. *in praxi Curia Neapolitanæ decis. 443. ab initio usq. ad num. 8.* Massobr. *de Synodo Diœces. cap. 2. dub. 1.* Gavant. *in praxi Synod. Diœces. cap. 2. in adnotat. §. 1. num. 2.* Ieuren. *in Foro Beneficiali tom. 2. sect. 2. quæst. 443. num. 5.* Romaguerr. *ad Constitut. Synod. Gerunden. lib. 1. tit. 1. cap. 1. num. 10.* Etenim coactio Synodi est actus jurisdictionis, et meri imperii, quod suprâ ostensum est; et quæ jurisdictionis sunt, exerceri queunt ab Episcopo electo et confirmato, licèt nondum consecrato, juxta textum *in Cap. Transmissam, de electione.* Ante consecrationem autem ea dumtaxat exercere non potest, quæ sunt Ordinis, putà sacrum Chrisma conficere, Ordines aut Confirma-

tionem conferre, Virgines benedicere, ecclesias, aut Altaria consecrare, Cabassut. *in theor. et praxi jur. Canon. lib. 1. cap. 7. num. 7.* quamvis committere et delegare valeat alteri Episcopo consecrato facultatem, ea omnia in sua Diœcesi peragendi; quoniam sola delegatio ad exercendum Ordinem est actus jurisdictionis, et non Ordinis, Azorius *Instit. Moral. part. 2. cap. 29. quæst. 7.*

VI. Sed statim altera quoad eundem Episcopum electum et confirmatum suboritur quæstio: an videlicet possit Synodum cogere etiam non obtentis, et exhibitis litteris Apostolicis, vulgò *Bullis*, quibus ostendat, se legitimâ auctoritate, talis Ecclesiæ curæ et regimini fuisse præpositum. Sed etiam hæc nullo solvitur labore, respondendo nimirum negativè. Textus etiam *in Cap. Injunctæ, sub tit. de electione, inter Extravag. comm.* apertè interdicit electo et confirmato quemcumque actum jurisdictionis, nisi litteris Apostolicis expeditis, iisque, quibus de jure, exhibitis, ac pœnam insuper suspensionis à percipiendis suorum Beneficiorum fructibus, illis irrogat, qui, sine ejusmodi litteris, eum in Episcopum recipiunt, aut eidem obediunt, uti ad rem prosequuntur Massobrius, Gavantus, Pax Jordan. *locis citatis*, duabus tamen additis limitationibus. Quarum prima est, ut possit electus, et confirmatus, non expeditis Bullis, Synodum facere, si obtinuerit Breve Apostolicum de capienda possessione nomine Cameræ Apostolicæ, cum clausula, ut intra tot menses et Bullæ expédiantur, et consecrationis munus suscipiatur; virtute namque prædicti Brevis potest Episcopus omnia exercere, quæ jurisdictionis sunt, ac si litteræ Apostolicæ fuissent expeditæ; nec prohibetur ab exercitio eorum, quæ sunt Ordinis, si interim fuerit consecratus, quod benè animadvertit Pax Jordan. *loc. cit. num. 19.*

VII. Altera est, ut Cardinalis S. R. E. aliquo ex mo-

dis expositis in Episcopum electus, et confirmatus, statim Synodum celebrare possit, etiam litteris Apostolicis non exhibitis: quoniam Cardinales, utpote qui *in citata Extravaganti* expressè non nominantur, non censentur sub ejus severitate comprehensi; quod, aliis allegatis, probat Pax Jordan. *cit. loc. num. 22.* et præter Doctores ab eodem relatos, docent Ferosin. *in cap. Transmissam, quæst. 6. à num. 1. ad 10. de electione*, Diana *in edit. coord. tom. 9. tract. 7. resolut. 53. et 54.* Cappon *discept. forens. 10. num. 12. tom. 1. Rota decis. 1215. cor. Emerix jun. et in Corduben. Beneficiorum 3. Decemb. 1696. coram bon. mem. Ursino Decano.* Accedit, Bonifacium VIII. per citatam Extravagantem unicè voluisse evitare periculum, ne quis se gerat pro Episcopo, qui Episcopus non sit: hoc autem non habet locum in S. R. E. Cardinalibus, quorum simplici assertioni, ob dignitatis, quâ præfulgent, eminentiam, esse credendum, probat textus *in Can. Nobilissimus, dist. 97.* et notat ibidem Glossa *verb. Nihilominus*, et rectè ponderant Gonzalez *ad regul. 8. Cancell. gloss. 24. num. 7.* Lotter. *de re Beneficiar. lib. 1. quæst. 27. num. 32.* Passerinus *de electione cap. 33. num. 23.* Barbosa *in cit. Extravag. Injunctæ, num. 5. et de officio, et potestate Episcopi part. 3. alleg. III. num. 35.*

VIII. Non omnia ex his, quæ de Episcopis hæcenus diximus, aptantur Archiepiscopis, in quibus illud est peculiare, quòd ne per consecrationem quidem assequantur plenitudinem officii sui, nisi Pallium receperint à Romano Pontifice, *ex Cap. Nisi specialis, de auctoritate et usu Pallii*: non quòd Pallium aliquid superaddat consecrationi quoad Ordinis potestatem; sed quia liberum præbet accepti Ordinis exercitium, et Archiepiscopalis muneris quamdam veluti perfectionem affert, et complementum, quod adnotavit Innocentius Cironius *ad*

tit. 8. de auctoritate et usu Pallii pag. 32. Quocirca, ne diù careant eâ potestatis plenitudine, quæ ab ipsis in totius provinciæ commodum est derivanda, debent intra tres menses à suæ consecrationis die, vel, si jam antea consecrati erant, à die confirmationis numerandos, Pallium petere à Romano Pontifice, *Can. Quoniam, dist. 100.* atque interim, sicuti se Archiepiscopos nominare prohibentur *in cit. Cap. Nisi specialis*, ita abstinere jubentur à Synodo Provinciali congreganda, Chrismate conficiendo, dedicandis ecclesiis, Clericis ordinandis, et Episcopis consecrandis, *in Cap. Quod sicut, de electione*, ubi ita legitur: *Præterea, cùm non liceat Archiepiscopo sine Pallio convocare Concilium; conficere Chrisma, dedicare Basilicas, ordinare Clericos, et Episcopos consecrare, multùm profectò præsumit, qui, antequam impetret Pallium, Clericos ordinare festinat; cùm id, non tamquam simplex Episcopus, sed tamquam Archiepiscopus facere videatur.* Quodque constans semper hæc fuerit antiquioris Ecclesiæ disciplina, observavit Janus à Costa *ad tit. Decretal. de auctoritate et usu Pallii pag. 97.*

CAPUT SEXTUM.

De Episcopo Privilegium habente gestandi Pallium, et Crucem ante se deferendi.

QUAMVIS Pallium sacrum insigne sit, quod solis de jure competit Archiepiscopis; attamen ex summi Pontificis privilegio, nonnulli, qui et re et nōmine simplices Episcopi sunt, consueverunt Pallio condecorari. Syagrio Augustodunensi Episcopo, ejusque Successoribus, ad petitionem Brunehildis Reginae, Pallii honorem delatum à S. Gregorio Magno, discimus ex ejusdem Gregorii *epist. 11. lib. 9. indict. 2. tom. 2. Oper. col. 936. et epist. 109. ejusd. libri col.*

1015. Auctor Vitæ Theodorici Episcopi Metensis, à nobis nuper relatus *cap. 4. num. 5.* speciales prosequens prærogativas Metensium Episcoporum, *cit. loc.* ait : *Walo etiam, vir magnæ in Christo reverentiæ, Pallii usum meruit, decreto Joannis Papæ : Joannis scilicet VIII. cujus litteræ, quibus hoc privilegium contulit Waloni anno 878. leguntur tom. 6. part. 1. Collectionis Harduini pag. 121. Item Pallium accepisse ante, et post Walonem, plures Episcopos Metenses, licèt Archiepiscopali jure non potirentur, constat ex Gallia Christiana veteris editionis tom. 3. pag. 711. et duabus sequentibus. Inter Episcopos Mindenses, quemdam Hercurbertum fuisse Pallio cohonestatum, narratur in Chronico Mindensi Auctoris anonymi tom. 1. Scriptor. rer. Germanic. Meibomii junioris pag. 552. ubi hos insuper antiquissimos rhythmos adducit :*

*Nam hic Præsul honoratur,
Mindensis qui vocitatur,
Dignitate Pallii.
Quod benè Rationale
Vocatur, et hoc non malè;
Nam trini Episcopi
Tantum isto decorantur,
Per quem rectè venerantur
Locus, Gens, et Clerici.*

Alexandrum II. Pallii honorem contulisse Episcopo Halberstadensi, ob concordiam inter Imperatorem Henricum III. et eundem Alexandrum promotam, testatur Burchardus in Chronico Halberstadensi apud citatum Leibnitium *tom. 2. Scriptor. Brunsvic. pag. 126.* ubi etiam refert concessionis diploma cujus verba sunt : *Itaque et locum, et nomen filii spiritualis, singulari ac familiari affectu tibi concedimus, sanctæ quoque Halberstadensi Ecclesiæ tuæ, ut sit filia Romanæ Ecclesiæ prærogativam quamdam attribuimus. Insuper quoque, pio paternoque affectu,*

*Pallio te adornare decrevimus, salvâ tamen auctoritate, aut magisterio sanctæ Metropolis Moguntinæ Ecclesiæ, salvo quoque Fratrum tuorum Coëpiscoporum et ordine, et loco. Et, ne plura à nostra ætate remota perquiramus exempla, Pallii prærogativâ etiam hodie gaudent Episcopus Quinqueecclesiensis, de quo in Cap. Cum in juventute, de præsumpt. Episcopi Ostiensis, Bambergensis, Papiensis, et paucis antea annis, cùm nondum Archiepiscopi honorem erat consequutus, Pallio utebatur Episcopus Lucensis; de quibus omnibus Cuccus Instit. lib. 1. cap. 6. tit. 8. Marchin. de Sacramen. Ordin. tract. 4. cap. 9. num. 1. Durant. de ritibus Ecclesiæ lib. 2. cap. 9. num. 43. Ventriglia de jurisdict. Episc. cap. 7. num. 3. ac nuperrimè san. mem. Clemens XII. ob præclara Episcopi Massiliensis in Ecclesiam merita, personale privilegium eidem concessit gestandi Pallium, quo usque viveret; idemque Pontifex perpetuum Pallii honorem detulit Episcopis Aretinis. Unâ porrò cum Pallio interdum accessisse Episcopis prærogativam sedendi, statim post Metropolitanum, supra reliquos suæ provinciæ Episcopos, liquet ex epist. 108. S. Gregorii ad Syagrium Episcopum lib. 9. indict. 2. cit. tom. 2. col. 1013. ubi, post concessum eidem Pallii usum, ait: *Cujus ne indumenti munificentiam nudam videamur quodammodo contulisse, hoc etiam pariter prospeximus concedendum, ut, Metropolite suo per omnia loco et honore servato, Ecclesia civitatis Augustodunæ, cui omnipotens Deus præesse te voluit, post Lugdunensem Ecclesiam esse debeat, et hunc sibi locum et ordinem ex nostræ auctoritatis indulgentia vindicare. Ceteros verò Episcopos, secundum Ordinationis suæ tempus, sive ad consedendum in Concilio, sive ad subscribendum, vel in qualibet alia re, sua attendere loca decernimus, et suorum sibi prærogativam ordinum vindicare.* Hanc tamen loci prærogativam non fuisse ab Alexandro II. con-*

cessam Episcopo Halberstadensi, ex ejusdem diplomate accepimus; ex quo proinde colligimus, honorem Pallii non fuisse necessariò connexum cum jure præcedendi antiquiores Episcopos: quin imò ex allegata S. Gregorii Magni epistola palam fit, speciali opus fuisse concessione, ut Syagrio, unà cum Pallio, accederet præeminentia sedendi, statim post Metropolitanum, supra ceteros suæ provinciæ Episcopos. Et nihilominus nonnulli Episcopi, Pallio decorati, aliquando cedere detrectarunt etiam suis Metropolitanis, pluresque controversias adversum eosdem excitarunt, quas fusè pertractat Franciscus Florens *Oper. Juridicor. tom. 1. ad lib. 1. Decretal. de auctoritate et usu Pallii pag. 239. et seq.*

II. Neque solùm aliquot simplices Episcopi Pallii ornamentum à Sede Apostolica obtinuerunt, sed nonnulli eorum privilegium etiam impetrarunt deferendi ante se Crucem. Morem prægestandæ Crucis, à summo Pontifice ad ejusdem Legatos primùm fluxisse, asserit Thomassinus *de vet. et nov. Eccles. discipl. part. 1. lib. 2. cap. 59.* atque inde factum est, ut sanctissimus Hungariæ Rex Stephanus, statim ac Apostolicæ Sedis legatione donatus fuit, veluti eidem muneri consecutaneum privilegium simul obtinuerit præferendi Crucem, quemadmodum narrat Auctor ejus Vitæ apud Surium 20. *Aug. cap. 8. Pontifex Crucem ante Regem, ceu Apostolatus insigne gestandum adjunxit*; ab Apostolicæ verò Sedis Legatis, mox ad Patriarchas, subinde ad Primates, et demùm ad Archiepiscopos est propagatus. Non tamen omnibus Archiepiscopis fuit id juris universim et indiscriminatum ab initio concessum, sed modò uni, modò alteri ex speciali gratia attributum: etenim Eugenius III. *epist. 10. tom. 6. part. 2. Collectionis Harduini col. 1250.* peculiari quodam privilegio, Archiepiscopo Coloniensi Crucem prægestare permisit; et Alexander III. apud Baronium *ad ann. 1177. num. 76.* eâ-

dem prærogativâ exornavit Archiepiscopum Salernitanum; quam postea Gregorius IX. Archiepiscopis Auxitano, Burdegalensi, et Messanensi est elargitus, apud Raynaldum *ad ann. 1228. num. 38. et ad ann. 1232. num. 26.* atque ita pedetentim facta est omnibus Archiepiscopis communis, quod sub eodem Gregorio IX. aut sub Alexandro IV. contigisse, suspicatur laudatus Thomassinus. Porrò Clemens V. in Concilio Viennensi, ut habetur *in Clement. Archiepiscopo, de privilegiis*, idem jus omnibus promiscuè Archiepiscopis asseruit, ac præterea statuit, iisdem licere Crucem præferre, etiam per loca exempta suæ provinciæ: *Archiepiscopo per quævis loca exempta suæ provinciæ facienti transitum, aut ad ea forsitan declinanti, ut Crucem ante se liberè portari faciat. . . . sacro approbante Concilio, præsentis Constitutionis serie duximus concedendum.*

III. Verùm, quemadmodum in Ecclesia Orientali inter Patriarchalia insignia numeratur fax ante eos prælata, et nihilominus Archiepiscopis Bulgariæ, et Cypri, privilegio datum fuit, ut prælatâ pariter face per suas Diœceses incederent, quod testatur Balsamon *in Melete*; ita in Ecclesia Latina, etsi jus prægestandi Crucem Archiepiscoporum sit proprium, iisque solis, spectato jure communi, competat, attamen, ex Apostolicæ Sedis beneficentia, nonnullis Episcopis permissum est, ut, instar Archiepiscoporum, Cruce ante se erectâ, totam suam Diœcesim perlustrare, et loca etiam exempta, intra Diœcesis ambitum contenta, ingredi valeant. Scimus quippe, Episcopo Lucensi hanc potestatem factam esse à Lucio III. Cœlestino III. et Innocentio III. Cùmque Canonici Regulares Lateranenses monasterii S. Frigidiani civitatis Lucensis illam impugnarent, contendentes, non licere Episcopo Lucensi, qui nondum Archiepiscopi prærogativam nactus fuerat, in eorum monasterium ingredi prælatâ Cruce; in Sacra Congregatione Con-

cilii die 8. Augusti 1716. propter enuntiata Episcopi privilegia, causa ceciderunt, *tom. 9. Thesauri resolut. pag. 227.* Eodem privilegio jam ante Alexandrum III. fruebatur Episcopus Papiensis; quo ab eodem Alexandro fuisse privatum, eò quòd adhæsisset Octaviano Antipapæ, narrat Baronius *ad ann. 1175. num. 12.* sed aut ab ipsomet Alexandro, aut à Successoribus illud postea recuperavit; nam, cùm anno 1681. fuisset in quæstionem deductum, Sacra Congregatio Concilii die 3. Februarii ejusdem anni illud adhuc vigere censuit, uti habetur *lib. 31. decretor. pag. 342.* Et nos ipsi, postquam ad supremi Pontificatûs apicem eveci fuimus, Episcopo Eystettensi, ejusque Successoribus perpetuum privilegium indulsimus, Crucem ante se sublimen deferendi in sua civitate, et Diœcesi, ad instar Archiepiscoporum; modò tamen Archiepiscopus præsens non sit; aut, si adfuerit, ejusdem consensus accesserit: cujus Archiepiscopi Metropolitana jura in ceteris omnibus illæsa esse volumus, quod patet ex nostris Apostolicis litteris anno 1745. datis, editisque *in nostro tom. 1. Bullar. in ordine 133.*

IV. Ex privilegio Episcopis dato deferendi ante se Crucem, nulla oritur quæstio, quæ ad Synodum Diœcesanam referri possit. Privilegii mentio habita est, ut, relato privilegio gerendi Pallium, non omittetur aliud privilegium à summis Pontificibus aliquando Episcopis concessum deferendi Crucem ante se more Archiepiscoporum. Ex privilegio verò deferendi Pallium, aliquando Episcopis concesso, dubium oritur, an, quemadmodum ante Pallii receptionem vetitum est Archiepiscopis Synodum facere Provinciam, ita et ipsis sit interdictum suam celebrare Diœcesanam. Primo aspectu videbitur fortasse cuiquam idem de utrisque ferendum judicium; ne secùs Archiepiscopus, Pallii prærogativâ à jure communi donatus, deterioris conditionis sit, quàm Epi-

scopus, cui idem honor ex sola indulgentia et privilegio delatus est. At, re penitiùs inspectâ, veriùs existimamus, Episcopum, Pallio insignitum, ante hujus receptionem, posse suam Synodum habere: privilegium enim cumulat antiquis nova jura, sed antiqua non aufert, ne secùs plus afferat detrimenti, quàm commodi, *Cap. Abbate §. Contra quod, de verbor. significat. et Cap. In his, de privilegiis.* Quare, si quilibet Episcopus, statim ac est electus, et confirmatus, et litteras Apostolicas expedit, potest suam Synodum convocare, æquum non est, ut hoc jure ille spoliatur, qui Pallii potitur privilegio. Nec novum videri debet, quòd Episcopus Pallio decoratus, in aliquibus sit melioris conditionis, quàm Archiepiscopus. Nonne Archiepiscopus intra tres menses à suæ consecrationis die, aut, si jam antea consecratus erat, à die suæ confirmationis numerandos, tenetur Pallium à Sede Apostolica exposcere, per textum *in cit. Can. Quoniam dist. 100. ubi Archidiaconus num. 2. et Turrecremata num. 14?* Et tamen hoc onere non gravatur Episcopus habens usum Pallii, quia nemo tenetur uti privilegio sibi specialiter concesso. Præterea Archiepiscopus, ante receptum Pallium, non potest exercere Pontificalia, per textum *in cit. cap. Nisi specialis, de auctoritate, et usu Pallii;* quod tamen nusquam in Jure sancitum reperitur de Episcopo, cui Pallium gestare competat ex privilegio. Diversitatis ratio facilè ex dictis eruitur: etenim per Pallium confertur Archiepiscopis plenitudo Pastoralis officii; at Episcopis in meram datur honoris significationem, non ut aliquid juris per illud tribuatur, quo antea carerent. Plura de his videri possunt apud Marcum Paulum Leonem *de auctoritate et usu Pallii cap. 10. et cap 14.*

CAPUT SEPTIMUM.

De Episcopo Titulari.

OMNIBUS exploratum est, plerasque olim florentissimas Episcopales Sedes, nunc Infidelium jugo pressas, habitualement dumtaxat retinere Cathedralitatem. Notissimum pariter est, ne antiquæ illarum dignitatis memoria penitus obliteretur, solere summos Pontifices, nonnullos quandoque Episcopos ad earumdem titulum creare: qui, etsi veri Episcopi sint, ut qui in consecratione Episcopalem characterem, et potestatem huic adnexam receperunt; sunt tamen potestatis usu, et jurisdictionis, si quam in Ordinatione acceperunt, actu et exercitio penitus spoliati. Præter autem nuper insinuatam, aliæ justissimæ causæ urgent Romanos Pontifices, ut ad nudum prædictarum Cathedralium titulum aliquos promoveant Episcopos; quarum præcipua est, ut sibi assistant in Apostolico obeundo ministerio, utque eorumdem operâ in iis utatur, quæ nonnisi Episcopis decet committere; vel ut tamquam Suffraganei Pastoralia expleant munia in aliqua Diœcesi, propter cujus amplitudinem proprius Diœcesis Episcopus alieno ministerio indigere videatur: quæ rectè adnotarunt Thomassin. *de vet. et nov. Eccles. discipl. part. 1. lib. 1. cap. 27.* Fagnanus *in cap. Episcopalia num. 45. et 53. de privileg. et in cap. Ex parte num. 47. et seq. de Clericis non residentibus*, Frances *de Eccles. Cathedral. cap. 32. à num. 79. ad 90.* Ex quibus evidenter desumitur, Joannem Georg. Pertsch, aut deceptum, aut certè alios decipere voluisse, cùm *part. 1. elementor. Juris Canonici lib. 1. tit. 27.* scripsit, à Pontificiis Titulares Episcopos, per jocum, appellari *portatiles, conductitios, adventitios, fictitios, commentitios.* Probi siquidem Catholici eos summopere venerantur, cùm

propter Episcopalem, quem impressum habent, characterem, tum propter causas, quarum intuitu ad eximiam illam dignitatem, quâ nulla est in Ecclesia præstantior, à summo Pontifice promoventur; tum denique quia, prævio processu super vita, moribus, ceterisque qualitatibus, ac meritis personæ, proponuntur à Papa in Consistorio, eo planè modo, qui servatur cum aliis Episcopis, non Titularibus, quibus ecclesiarum cura et regimen actu committitur. Neque absonum aut recens institutum est, ut Romanus Pontifex aliquos ad Episcopatum promoveat, quin ullius specialis Ecclesiæ actualement administrationem illis tradat. Atque, ut cetera prætereamus hujus rei vetustissima exempla congesta à Thomassino *cit. loc.* existimat Epiphanius *hæresi 27. num. 6.* cui alii plures adstipulantur apud Petrum Coustant *Epist. Roman. Pontif. tom. 1. pag. 3. et 6.* Linum et Clementem ita ab Apostolo Petro fuisse Episcopos ordinatos, ut nulli tunc Ecclesiæ fuerint alligati, sed unicè id Petro, prout opus esset, in Ecclesiæ regimine adessent. Eodem ferè modo, in fine secundi seculi, Cajum ex Romano Presbytero Episcopum ordinatum, nullius Ecclesiæ curâ illi commissâ, asserit Franciscus Blanchinus *tom. 2. Anastasii in not. ad Vitam S. Eleutherii pag. 142.* ubi contra Pagiolum defendit, sæpiùs à Romanis Pontificibus ordinari consuevisse ejusmodi Episcopos, quos vocat *Episcopos gentium*; eò quòd, datâ opportunitate, ad gentes mitterentur, quæ in Christiana religione institui exposcerent, etsi plures ex iis Romæ retenti, ad Romanum Episcopatum fuerint postea promoti.

II. Jam verò cùm Episcopi Titulares actuali careant administratione Ecclesiarum, ad quarum titulum sunt promoti et consecrati, non obstringuntur lege lata à Sixto V. de sacris Apostolorum liminibus visitandis, exhibendâque relatione statûs suarum Ecclesiarum, prout anno 1594 declaratum fuit à

Clemente VIII. et constat *ex lib. 8. decretor. Sacræ Congregationis Concilii pag. 100.* Attamen, quia laude digni sunt, si Sedi Apostolicæ modum suggerant, quem opportunum existiment ad obtinendam conversionem Infidelium degentium in Diœcesibus, quarum exornantur titulo, uti animadvertit Fagnanus *in cap. Ego, num 85. de jurejurand.* idcirco dubitatur, an cogere possint Synodum ex Sacerdotibus, qui fortè ex illis regionibus advenerint, ut ab istis instructi, quæ ad prædictum finem conducere possunt, meliùs assequantur.

III. In primo libro *cap. 5. num. 2.* narratum est, in civitate Burgensi, cum Ordinarii licentia, à quodam Episcopo Titulari Diœcesanam Synodum cum nonnullis suis Sacerdotibus fuisse celebratam. At ejusmodi exemplum non facit ad rem: quoniam ille Episcopus Titularis administraverat Ecclesiam, cujus habebat titulum, à qua postea expulsus, cogebatur exulare: in quibus circumstantiis urget profectò rescriptum Joannis VIII. *in Can. Porro, 16. q. 3. Ubi Paganorum, et Incredulorum furor in causa est quantalibet prætereant tempora, juri non præjudicant Ecclesiarum.* Alia propterea, si inveniri possint, disquirenda sunt hujus rei exempla.

IV. Turcarum armis anno 1190. occupatâ Palæstinâ, et proinde civitate Nazareth in captivitatem subactâ, Archiepiscopo Nazaræno honoraria Sedes in Italia assignata est, in nobili Apuliæ oppido, quod dicitur *Barulum*, Diœcesis Tranensis, et non procul ab oppidi mœnibus ecclesia Beatæ Mariæ in Metropolitanam erecta, cum titulo, dignitate, et jure Archiepiscopali, Nazaræno Præsuli commissa fuit. Post aliquod temporis intervallum, aliæ Parochiales præfato Archiepiscopo subjectæ sunt; et subinde duæ Cathedrales, Cannensis videlicet, et Montis Viridis, fuerunt eidem perpetuò addictæ. Ipsaque postea Metropolitana, temporis et bellorum injuriâ,

solo æquata, in ejus locum suffecta est Ecclesia S. Bartholomæi, intra oppidum sita; quæ omnia **narrantur** ab Ughellio *in Italia sacr. tom. 7.* Itaque in præsentî rerum statu Archiepiscopus Nazarænus, habito respectu ad civitatem Nazareth, est merè Titularis; sed, si locum spectemus, in quo residet plenamque Episcopalem jurisdictionem exercet, merè Titularis neque est, neque dici potest; ac proinde, quamvis in hoc loco Diœcesanam Synodum cogere valeat, sicuti re ipsâ sæpiùs coëgit, non possumus inde inferre, licere Episcopo Titulari Synodum celebrare.

V. Erunt fortassè, qui in exemplum adducant Episcopum Bethlehemiticum. Expulsis pariter Christianis è Terra Sancta, Reginerius Episcopus Bethlehemiticus sectatus est Guidonem Comitem Nivernensem, in Gallias redeuntem, qui eidem in suo Comitatu, seu Ducatu Nivernensi nonnullas attribuit terras, in quibus jus Episcopale exerceret. Plura de hoc Episcopo habentur *tom. 2. Galliæ Christianæ edit. Parisiens. ann. 1656. pag. 297. et in historiis Archiepiscopatum, et Episcopatum Galliæ, conscriptis à Beaunier tom. 2. pag. 855. et in Oriente Christiano Patris Le Quien tom. 3. pag. 642. et pag. 1275.* Verùm, quidquid olim fuerit, Episcopus iste Bethlehemiticus hodie jurisdictionem tantùm exercet in Ecclesiam Beatæ Mariæ *de Bethlehem* nuncupatæ, prope Clameciacum in Ducatu Nivernensi Diœcesis Antissiodorensis; et Episcopatus confertur à summo Pontifice ad supplicationem Ducis Nivernensis, de consensu Regis Christianissimi. Porrò, vel sermo est de prædicto Episcopo Bethlehemitico, pro tempore, quo jurisdictionem exercebat in terris Ducatûs Nivernensis; et, quamvis tunc posset Synodum indicere, ejusmodi tamen exemplum non esse ad rem nemo non videt: aut sermo est de eodem Episcopo, considerato in statu,

in quo nunc est; et cum is Clero et populo careat, manifestum est, nullam ab eo posse Synodum fieri.

VI. Quare concludendum est, Episcopos Titulares, iis exceptis, qui aut à suis Ecclesiis in regionibus Infidelium, quas actu administrarunt, expulsi sunt, aut in terris Christianorum certa loca obtinent, in quibus veram jurisdictionem Episcopalem actu exercent, nullâ potiri facultate Synodum Diœcesanam celebrandi.

CAPUT OCTAVUM.

De Vicario Generali Episcopi.

VICARIUS Generalis Episcopi, qui et *Officialis* vocari solet, in iis, quæ jurisdictionis sunt, censetur una eademque cum Episcopo persona, atque unum et idem est utriusque tribunal: ex quo fit, ut à sententia Vicarii Generalis, non ad Episcopum, ne ab eodem ad eundem, sed ad Metropolitanum, cui Episcopus subest, interponatur appellatio, *Cap. 2. De consuetudine, et Cap. Romana, in principio, de appellationibus in 6.*

II. Sed, quamquam Vicarius ordinariam Episcopi jurisdictionem, Episcopi nomine, in Diœcesi exerceat, plurima tamen sunt, quæ virtute solius generalis commissionis, sine speciali Episcopi mandato, facere nequit, juxta decisionem *Cap. Licet 2. et Cap. final. de officio Vicarii in 6.* ubi Glossa, et Interpretes. Inter ea porrò, quæ sine speciali mandato Episcopi à Vicario Generali expleri nequeunt, hæc enumerantur: Primò, quæ spectant ad potestatem Ordinis, putà, Chrisma conficere, Sacramentum Confirmationis conferre, ecclesias et Altaria consecrare aut pollutis sanctitatem pristinam restituere. Hæc quippe, aliaque hujus generis, Vicarius Generalis, etsi Episcopali Ordine sit insignitus, peragere non potest,

sine peculiari Episcopi Diœcesani consensu ; cùm non in istis, sed in jurisdictionis dumtaxat exercitio, illius gerat vices ; quod benè observat Sbroz. *de Vicar. Epist. lib. 2. quæst. 5. num. 10.* ob quam rationem nec ea peragendi potest alteri Episcopo facultatem impertiri, Rebuff. *tit. de Vicario num. 181.* Barbosa *de offic. et potest. Episc. alleg. 54. num. 83. et 84.* Secundò, concedere litteras dimissorias ad Ordines, extra casum, quo Episcopus in remotis regionibus versetur, *cap. Cùm nullus 3. de temp. Ordinatis in 6.* ita ut ab Ordinandis sine magna difficultate, arbitrio prudentis viri metienda, conveniri non valeat, sicuti *in eod. cap.* docet Glossa *verb. Remotis.* Tertiò, in materia Beneficiali, ea, quæ sunt meræ liberalitatis et gratiæ, vel speciem habent alienationis ; ac proinde, sine speciali Episcopi mandato, non potest Beneficia conferre, aut ad ea, quæ juris patronatus Episcopalis sunt, Clericos nominare, præsentare, vel eligere ; quia tam collatio Beneficii, quàm ad istud præsentatio, seu electio, donationem quamdam, et liberalitatem sapit, *Cap. Relatum, de præbendis, et Cap. Post electionem, de concess. præb.* Non potest Beneficia supprimere, aut simul unire, vel factas uniones revocare ; nam hæc omnia speciem referunt alienationis, Layman *in cit. cap. fin. de offic. Vicar. in 6. num. 8.* Neque Beneficiorum resignationes, tam simpliciter quàm ex causa permutationis factas, admittere ; quoniam earum admissio requirit potestatem destituendi, juxta receptam Glossam *in Clement. 1. de renuntiat. Vicario Generali, sine speciali mandato, non competentem ; Flamin. de resignat. lib. 7. quæst. 24. num. 1. et seq.* Cabassut. *In theoria, et praxi Jur. Canon. lib. 1. cap. 13. à num. 2. ad 7.* An autem Vicarius Generalis, cui Episcopus peculiarem facultatem Beneficia conferendi non concessit, possit præsentatos à patronis instituere, et electos con-

firmare, his est inter Doctores; sed magis recepta videtur opinio, quæ Vicario, solius generalis mandati virtute, facultatem inesse affirmat, præsentatos instituendi, et electos confirmandi; institutio enim et confirmatio, non liberalitatis et gratiæ, sed necessitatis et justitiæ, sunt actus, quod docent, et Romanæ Rotæ decisione, ac Sacræ Congregationis Concilii declaratione corroborant *Garcias de Benefic. part. 7. cap. 8. num. 84. Barbosa cit. alleg. 54. num. 70. et prosequitur Natalis Alexander epist. 10. Appendic. 1. tom. 1. Theolog. Moral.*

III. De his, aliisque non paucis, quæ Vicarii Generalis, nisi speciali Episcopi commissione muniatur, vires excedunt, præter citatos, videri possunt ceteri Juris Canonici Interpretes *ad tit. de offic. Vicarii.* Quod unicè nostrâ hîc interest, est decernere, an Vicarius Generalis possit, sine speciali Episcopi mandato, Diœcesanam Synodum indicere, et celebrare. Melioris notæ Doctores sentiunt, non posse; quia Synodi coactio, veluti res gravioris momenti, quàm cetera sint, quæ nuper recensuimus, ordinarias ipsius facultates prætergreditur. Ita docent Alteserra *in Vindiciis Ecclesiasticæ jurisdictionis lib. 7. cap. 5. inquit: Vicarius Episcopi non potest celebrare Synodum, sine speciali mandato Episcopi: Barbosa cit. alleg. 54. num. 103. Fagnanus in cap. Sicut olim. num. 11. de accusat. Romaguerra ad Constit. Synod. Gerund. lib. 1. tit. 1. cap. 1. num. 13. Petrus Leurenus tract. 1. de potest. Vicarii Episcopi cap. 3. quæst. 168. quodque caput est, ita expressè declaravit Sacra Congregatio Concilii, quæ hisce verbis interrogata: *N. Ordinarius supplicat pro declaratione, an Vicarius Generalis Episcopi possit, Episcopo absente, Synodum Diœcesanam congregare, ita ut Constitutiones in ea editæ sint observandæ: die 4. Decembris 1655. respondit: Non potuisse, absque speciali mandato Episcopi, ac propterea Con-**

stitutiones in Synodo , ut proponitur , factas , esse ipso jure nullas , sicuti legitur lib. 19. decretor. pag. 543. à tergo. Neque refragatur Concilium , in Gallia sub Pipino Rege celebratum , quod nonnulli Metense existimant , cùm tom. 2. Concilior. Galliæ editionis Sirmondi pag. 5. ita decrevit c. 3. De Presbyteris , et Clericis sic ordinamus , ut Archidiaconus Episcopi eos ad Synodum commoneat , unà cum Comite : ad Archidiaconum quippe , utpote Vicarium natum Episcopi , pertinebat Presbyteros ad Synodum convocare , sed de Episcopi mandato ; seu veriùs , postquam Synodus ab Episcopo indicta fuerat , Archidiaconi munus erat commonere Presbyteros , et Clericos , ut ad illam accederent.

IV. Quòd autem Vicarius Generalis possit Diœcesanam Synodum habere , si speciali ab Episcopo instruaturo mandato , res compertissima est , quam nemo in controversiam adducit. Nam , præter ea , quæ *lib. 1. cap. 6. num. 4.* diximus , ut probarem , non prohiberi Episcopum , ne suam Synodum per alium celebret , exemplum habemus S. Caroli Borromæi , qui anno 1572. suam tertiam Synodum Diœcesanam , quam ipsemet indixerat , Romam postea profectus , per suum Vicarium Generalem celebravit , quod ipsemet asserit in ejusdem Synodi proœmio *part. 2. Actor. Eccl. Mediol. pag. 347.* inquiens : *Cùm Romæ anno superiori essemus , indictam à nobis Diœcesanam Synodum , quam eo ipso anno habere statueramus , à Vicario nostro Generali , Joanne Baptista Castellio , Protonotario Apostolico , nobis absentibus , celebrari jussimus.* Et animadversione dignum est , quod scribit Jacobus Meyer *lib. 7. Annal. Flandriæ ad an. 1191.* nimirum Episcopis Gandavensibus privilegium olim datum fuisse , ut Synodum quolibet tantum triennio cogerent , eâ tamen adjectâ conditione , ut per se , et non per Vicarium , illam celebrarent ; quod profectò argu-

mento est, hâc speciali lege seclusâ, et jure communi tantùm spectato, licere Episcopo Synodum per Vicarium habere.

CAPUT NONUM.

De Vicario Capitulari.

A Vicario Generali Episcopi ad Capitularem progredimur. Sanè juxta veterem disciplinam, Ecclesia aliqua vacante, ad viciniorem Episcopum spectabat illius curam assumere; ut videre est in *Can. 6. Concilii Regensis anni 439. et in Can. 6. Concilii Aurelianensis anni 533.* inter antiqua Galliae Concilia à Sirmondo collecta *tom. 1. pag. 68. et pag. 229.* et tradit Glossa in *Can. Quoniam, verb. Episcoporum, distinct. 100.* et fusiùs prosequitur Hallier *de sacr. Election. et Ordin. part. 2. sect. 5. cap. 3. art. 11. §. 4. num. 11. et 12. secundæ editionis.* Quin imò id etiam nunc obtinet inter Ecclesias Lugdunensem, et Augustodunensem, quarum primâ vacante, posterioris Episcopus totum illius regimen assumit; secundâ verò Pastoris solatio destitutâ, prioris illius Præsul eam administrat, et omnimodam jurisdictionem in ea exercet, ut videre licet in *tom. 4. Galliae Christianæ pag. 316. et seq.* Cùmque olim in Civitate Manilæ, quæ primaria est in Insulis Philippinis, Episcopo defuncto, gravia quædam absurda et inconvenientia sub temporaneo Vicarii Capitularis gubernio accidissent, postulatum est à Romano Pontifice, ut per litteras Apostolicas statueret, prædicta Ecclesia vacante, illius regimen ad antiquiorem Episcopum, in iisdem Insulis residentem, devolvi, et quidem Congregatio Concilii consulendum censuit Sanctissimo, ut hujusmodi petitioni annueret; uti relatum habetur in Regestis dictæ Congregationis

lib. 12. Supplicum Libellorum pag. 569. Præterea, ubi ex antiqua et immemorabili consuetudine inductum reperiatur, ut Ecclesiæ vacantis administratio ad aliquem in certa Ecclesiastica dignitate constitutum devolvatur, ut in Ecclesia Gerundensi contingit, cujus jurisdictio, Episcopo defuncto, ad Archidiaconum Majorem, *de Rogationibus* nuncupatum, devolvitur; antiqua hujusmodi consuetudo minimè reprobatur, ut firmat Rota Romana *decis. 731. et 764. coram Emerix Jun. et decis. 132. coram Benincasa.*

II. Verùm, extra has rerum circumstantias, et extra casus peculiare hujusmodi, vacante Sede Episcopali, tota Episcopi jurisdictio transit ad Capitulum Cathedralis Ecclesiæ, per textus *in Cap. His quæ, et Cap. Cùm olim, de majorit. et obedient.* quòd quidem de jure communi posset illam per se exercere, cùm nullus reperiatur textus, quo ad suæ jurisditionis exercitium alteri committendum obstringatur: quamvis re verâ consultius semper, atque viduatæ Ecclesiæ utiliùs visum fuerit, singulari alicui personæ, è Capitularium cœtu seligendæ, illud demandare: etenim, vacante Ecclesia Faventina, cui, ita exigentibus peculiaribus rerum circumstantiis, non statim Pastorem præficiendum judicabat S. Petrus Damiani, hæc ad Faventinos scripsit *epist. 10. lib. 5. Unde et Dominus noster Papa rogandus est, ut Episcopum vobis modò non ingerat, sed Ecclesiam vestram interim vacare, et vos sub suæ benedictionis umbraculo manere decernat. Quia verò per Dei misericordiam industrios inter vos Clericos, ac prudentes, et litteratos habetis, si placet, unus ex eis eligatur, qui ad exequendum hoc negotium utilior invenitur: cui nimirum cura ac sollicitudo totius Episcopatus possit imponi, ac per eum omnia necessitatis Ecclesiasticæ negotia debeant ministrari.* At jure novo Triden-

*tini sess. 24. cap. 16. de reform. tenetur Capitulum intra octo dies post mortem Episcopi, aut aliter inductam Ecclesiæ vacationem, seu veriùs, ab habita vacationis notitia, uti decisum refert Quaranta in Summa Bullar. verb. Capitulum Sede vacante, Vicarium constituere, per quem jurisdictionem ad se devolutam exerceat. Quòd si in Vicario, intra octo dies eligendo, negligens fuerit, tunc, si agatur de Ecclesia Suffraganea, ad Metropolitanum; si de ipsa Ecclesia Metropolitana, ad antiquiorem ex Suffraganeis; si de Ecclesia exempta, ad propinquiorem Episcopum, pro ea vice, electionem Vicarii pertinere voluit idem Tridentinum cit. loc. Idemque juris est, si Ecclesia vacans careat Capitulo, à quo Vicarius constitui queat. Si tamen contingat, vacare Ecclesiam Suffraganeam, carentem Capitulo, tempore, quo etiam Metropolitana est suo Pastore viduata, in hoc casu electionem Vicarii non spectare ad antiquiorem ex Suffraganeis, ut nonnulli opinabantur, sed ad Capitulum vacantis Ecclesiæ Metropolitanæ, censuit Sacra Congregatio Concilii, à qua, cùm quæsitum fuisset: *Primò, An, vacante Ecclesia Suffraganea Capitulo carente, illius administratio, et Vicarii, Sede vacante, deputatio spectet ad Metropolitanum: et quatenùs Metropolitana Ecclesia Pastore careat: Secundò, An spectet ad Capitulum ejusdem Ecclesiæ Metropolitanæ, vel potiùs ad antiquiorem Suffraganeum Episcopum:* eâdem die 28. Augusti 1683. *lib. 33. decretor. pag. 261.* ad primum respondit *Affirmativè;* ad secundum, *spectare ad Capitulum Metropolitanæ.* Idemque responsum dedit die 14. Aprilis 1685. *lib. 35. decretor. pag. 190.**

III. Vicarius iste, sive à Capitulo, sive ab alio Capituli negligentiam supplente, electus, eodem ferè potitur jure, ac Vicarius Generalis viventis Episcopi; ad eum quippe, ut notat cum communi

Barbosa *supracit. alleg. 54. num. 158.* transfertur exercitium totius jurisdictionis Episcopalis, penes Capitulum existentis. Idque adeo verum est, ut sua auctoritate ordinaria conficere valeat processus super fama virtutum et miraculorum Servorum Dei, quos conficere potuisset Episcopus, juxta ea quæ allegavimus in nostro *Opere de Canonizatione Sanctorum lib. 2. cap. 2. num. 2.* Imò ab ipsamet Sede Apostolica ad Vicarium Capitularem quandoque diriguntur litteræ remissoriales pro conficiendis processibus Apostolicis super virtutibus et miraculis tum eorumdem Servorum Dei, tum etiam eorum qui jam in Beatorum album sunt relati; quod pariter à nobis ostensum fuit *cit. lib. 2. cap. 45. num. 17.* Quamobrem, ut ingenuè loquamur, nondum hæc percipere potuimus, cur Dataria Apostolica dispensationes, quæ ex mente Tridentini *sess. 22. de reformat. cap. 5.* extra Curiam committendæ sunt Ordinariis locorum, in quibus degunt illas impetrantes, nunquam committere consueverit Vicariis Capitularibus, quamvis easdem committere soleat Vicariis Generalibus: quemadmodum testantur Corradus *in Praxi dispensat. Apostolicar. lib. 2. cap. 4. num. 11. et seq.* et Rosa *de executoribus litterar. Apostolicar. cap. 3. num. 21. et seq.* Scimus utique, dispensationes ab Apostolica Sede Episcopo, aut ejus Vicario Generali delegatas, quas, ante Episcopi obitum, eorum alter non sit exequutus, non censi commissas Vicario Capitulari, qui propterea, etsi Episcopo, quoad jurisdictionis exercitium, succedat, non tamen poterit prædictas Apostolicas litteras exequi, quemadmodum firmat Sylvius *Oper. tom. 5. verb. Vicarius secundo*: sed ejusmodi res nihil cum nostra habet commune; ideò enim Vicarius Capitularis exequi nequit præfatas litteras, quia istæ directæ sunt Episcopo, vel Episcopi Vicario Generali, et ipse, quamquam exerceat Epi-

scopalem Jurisdictionem, non tamen est Episcopus, nec Vicarius Generalis Episcopi: hoc autem non prohibet, ne eædem litteræ ad ipsummet Vicarium Capitularem signanter atque expressè dirigantur.

IV. Quoniam autem Vicarius Capitularis Vicario Generali Episcopi quodammodo comparatur, meritò propterea dubitant Doctores, an ille, sola sui muneris commissione, ea expedire valeat, ad quæ perficienda Vicario Generali opus est speciali mandato. Negat Barbosa *de Canon. et Dignit. cap. 42. num. 103.* asserens, contrariam opinionem minùs firmam vísam esse Romanæ Rotæ *in una Maurianens. Pensionis die 25. Junii 1626. coram Pirovano.* Sed Gutierrez *Can. Quæst. lib. 2. cap. 17. num. 21.* Garcias *de Benefic. part. 5. cap. 7. num. 28.* Molina *de just. et jure tract. 5. disput. 11. num. 3.* aliique plurimi, sententiam affirmativam tuentur, validisque sustentant rationibus: Tridentinum enim, inquit, voluit, Vicarium à Capitulo eligi, ad evitandas inter Capitulares discordias, ad causas celerius expediendas, et multa præcavenda incommoda, quæ, experienciâ edocente, obvenirent, si Episcopalis jurisdictionis actualis administratio penes universum Capitulum resideret. Hæc autem incommoda non minùs sequerentur, si, constituto Vicario Capitulari, adhuc tamen Capitulum sibi, suoque judicio reservaret, quæ aliàs indigent speciali mandato. Neque dedecere ajunt, Vicarium Capitularem in hoc præstare Vicario Generali, cùm et in aliis idem cõtingat: siquidem Vicarius Generalis potest ab Episcopo, pro suo libito, et sine ulla causa removeri; Vicarius verò Capitularis, semel electus, non potest à Capitulo revocari, nisi causâ approbatâ à Sacra Congregatione negotiis Episcoporum et Regularium præpositâ, quod ab eadem Sacra Congregatione fuisse sæpiùs declaratum, refert Barbosa *cit. cap. 42. de Canon. et Dignit. num. 47.*

V. Quidquid verò sit in aliis , quod peculiariter ad rem nostram attinet , Vicarium Capitularem nullo indigere speciali mandato , ut Diœcesanam celebret Synodum , videntur communiter affirmare Doctores , generatim docentes , integrum illi esse Synodum , cùm voluerit , congregare , quin ullam specialis mandati mentionem faciãnt , quemadmodum , inter ceteros , tradunt Garcias *de Beneficiis part. 9. cap. 2. num. 64.* Bottus *de Synodo Episcop. part. 1. qu. 5. num. 40.* Ventriglia *tom. 2. annot. 15. §. 2. num. 49.* Cardinalis Petra *ad Constitut. Apost. tom. 5. pag. 129. num. 113.* Scarfantou. *ad Ceccoper. part. 2. lib. 4. tit. 3. in animadvers. pag. 126. num. 25. et 26.* Romaguerra *ad Constit. Synod. Gerundens. lib. 1. tit. 1. cap. 1. num. 16. et seq.* Expressè autem facultatem , de qua loquimur , Vicario Capitulari , solo sui muneris jure , et sine speciali mandato , competere asserit Petrus Leurenus *de Vicario tract. 3. cap. 5. quæst. 590.* Quoniam , ait , non minùs Diœceseos visitatio , quàm Synodi coactio , inter majora et ardua recensentur ; illa à Vicario Capitulari , sine speciali mandato , liberè expleri potest : igitur et Synodus congregari.

VI. Hæc porrò assertio , quam Leurenus apertè , et alii subobscurè adstruunt , etsi verissima sit , attamen ex eodem illo argumento , quo præcipuè innititur , ita videtur limitanda , ut nimirum liceat Vicario Capitulari , sine speciali mandato , Synodum convocare , dummodò effluxerit annus à die ultimæ Synodi habitæ ab Episcopo : etenim , quamvis ille possit Diœcesim visitare , sicuti latè probant Alteserra *in Vindic. Ecclesiast. jurisdict. lib. 8. cap. 16. in fin.* Marescott. *variar. resolut. lib. 2. cap. 15. num. 14. et seq.* Novar. *in Summa Bullar. comment. 38. num. 6. part. 1.* Rota *dec. 346. num. 2. et 3. part. 1. recent. et dec. 84. aliàs 85. coram*

Merlino; non potest tamen visitationem aggredi, nisi elapsus sit annus à die ultimæ visitationis ab Episcopo peractæ, uti prosequuntur Barbosa *Jur. Ecclesiast. univers. lib. 1. cap. 32. num. 71.* Novar. *cit. Summ. Bullar. part. 2. comment. 32. num. 5.* Ventriglia *in praxi rer. Ecclesiast. part. 2. annot. 15. §. 1. n. 21.* ac sæpiùs decisum fuit à Sacra Congregatione Concilii, signanter *in Ostunen. 28. Julii 1708. lib. 53. decretor. pag. 266.* cùm proposito dubio, *An, et quando Vicarius Capitularis possit visitare*, rescripsit: *Affirmativè post lapsum anni*: et dum fungebamur munere Secretarii ejusdem Sacræ Congregationis, propositis die 13. Septembris 1721. sequentibus dubiis: *An Vicarius Capitularis Scardonens. facere possit visitationem civitatis, et Diæcesis. Secundò, an facere possit visitationem personalem Capitularium*: responsum fuit: *Ad primum et secundum Affirmativè, dummodò elapsus sit annus à die ultimæ visitationis factæ ab Ordinario.* Quocirca, cùm à Sacro Concilio Tridentino tam Diæceseos visitatio, quàm Synodi coactio, quotannis perficienda statuatur, ac proinde hæc duo in re præsentis videantur quodammodo inter se connexa, eodem jure metienda sunt, idemque de utraque est ferendum judicium, cùm in utraque eadem vigeat ratio, benè perpensa ab Alteserra *de Jurisdict. Ecclesiast. lib. 8. cap. 16. in fin. Probabiliùs est, Capitulum, Sede vacante, posse utrumque, visitare, et Synodum celebrare, ne, crescente peccandi licentiâ, crimina maneant impunita.*

VII. Dicit fortasse quispiam: quamvis ad Capitulum, et per Capitulum ad Vicarium tota Episcopalis jurisdictio, Sede vacante, transeat, et facultas convocandi Synodum, non ad Ordinem, sed ad Jurisdictionem Episcopalem pertineat, non rectè tamen exinde inferitur, facultatem inesse Vicario convocandi Synodum: nam etiam potestas conce-

dendi Indulgentias, non ad Ordinem, sed ad jurisdictionem pertinet, uti desumitur *ex cap. Quod autem, de pœnitent. et remission.* atque ex eo fit, quòd à summo Pontifice simplici Clerico quandoque delegetur; et nihilominus ab Episcopo ad Capitulum, ejusve Vicarium non transit; hic quippe Indulgentias quadraginta dierum, quas Episcopus elargiri poterat, neutiquam concedere valet. At respondetur in primis, non deesse Doctores, qui eandem potestatem concedendi Indulgentias, quâ pollet Episcopus, attribuant Vicario Capitulari, inter quos Abbas *in cap. Cùm olim, quæst. 13. de majorit. et obediend.* Marchett. *in Praxi Vicar. Capitul. cap. 24. num. 1. et seq.* Peregrin. *in Praxi Vicar. part. 1. sect. 4. subsect. 2. num. 32.* Molin. *de just. et jur. tom. 6. disput. 11. num. 6.* Azor. *Institut. Moral. part. 2. lib. 3. cap. 37. quæst. 9.* Barbosa *de Jur. Ecclesiast. lib. 1. cap. 32. num. 91.* Sylva *de Beneficiis part. 2. cap. 11. num. 4.* Armilla *in Summ. in verb. Capitulum, vers. Cùm jura dicant,* Sylvester *in Summ. verb. Capitulum, in fin.* Sa *in Aphor. Confessarior. verb. Capitulum Sede vacante.* Deindè, etsi libenter admittamus, veriorum esse sententiam oppositam, quam tuentur Turcremata *in Can. Item in Levitico, num. 41. de pœnit. dist. 1.* Socin. *in cap. Nostram, num. 19. et seq. de pœnit. et remiss.* Fagnanus *in cap. Accedentibus, num. 13. de excessib. Prælator.* Pirhing *ad lib. 1. Decretal. tit. 33. sect. 2. num. 49. vers. Cujusmodi potestas, et lib. 5. tit. 38. sect. 2. num. 42.* Ferosin. *de Capitulo Sede vacante quæst. 9. num. 10.* Leander *Oper. Moral. tom. 1. tract. 5. disp. 14. quæst. 23.* Fragos. *de Regim. Christian. Reip. tom. 2. part. 2. lib. 2. disput. 4. §. 1. num. 19.* Pax Jordan. *Elucubrat. tom. 1. lib. 5. tit. 16. num. 27.* Coton. *controv. lib. 2. controvers. 11. cap. 1. num. 20. et præterea fateamur, hanc secundam opinio-*

nem esse omninò in praxi servandam; nam Sacra Congregatio Concilii die 13. Novembris 1688. interrogata : *An Vicarius Capitularis, Sede Episcopali vacante, facultatem habeat concedendi Indulgentias, quas ceteroquin concedere posset Episcopus vivens* : noluit quidem juris controversiam decidere, districtè tamen vetuit, ne opinio, eam facultatem asserens Vicario, deduceretur in praxim, respondendo : *Vicarius Capitularis se abstineat* : multa nihilominus intercedere agnoscimus discrimina inter hanc, et potestatem congregandi Synodum. Primò enim facultas concedendi Indulgentias, uti benè ratiocinatur Theodorus à Spiritu Sancto *in Tract. de Indulgentiis part. 1. cap. 3. artic. 4.* non est adeo necessaria ad Diœceseos regimen, ut aliquod damnum eidem immineat, si eâ careat qui Diœcesim ad tempus administrat : quod de usu jurisdictionis, quoad alia externam politiam respicientia, dici nequit. Secundò, præfata potestas, etsi jurisdictionis, et non Ordinis sit, est tamen jurisdictionis cujusdam extraordinariæ, soli dignitati Episcopali annexæ, sicuti disertè dicitur *in cap. Accedentibus, de excessib. Prælator.* Tertiò demùm, jus indulgentias elargiendi plenariè residet in solo Romano Pontifice, qui Ecclesiæ thesauri, ex infinitis Christi Domini meritis, Sanctorumque satisfactionibus conflati, custos, administrator, et dispensator est; atque à summo Pontifice profluit in Episcopos, uti docet Bellarminus *in tract. de Indulgentiis lib. 1. cap. 11. contro. tom. 2.* Potuit autem summus Pontifex illius juris partem conferre Episcopis, tamquam suarum ecclesiarum sponsis, ut eâ uterentur in commodum gregis, cujus veri pastores et tutores sunt, et nolle illam credere aliis, qui neque ecclesiarum sponsi, nec veri pastores sunt, sed temporariam tantùm gregis curam gerunt. Cùm itaque tot et tanta inter

utramque potestatem , quæ in objectione invicem comparantur , intersint discrimina ; ex denegata Vicario Capitulari facultate concedendi indulgentias , nullo pacto sequitur , esse pariter illi abjudicandum jus congregandi Synodum.

VIII. Cave tamen , ne hanc potestatem Synodum Diœcesanam celebrandi , quam pluribus vindicavimus Vicario Capitulari , ita extendas ad Vicarium vacantis Ecclesiæ Metropolitanæ , ut jus pariter huic adscribas indicendi Synodum Provinciale : nam , cùm indecens et absonum visum fuerit tantam jurisdictionem tribuere Vicario Capitulari Metropolitanæ Ecclesiæ , ut valeat ad Synodum compellere totius provinciæ Episcopos , idcirco sancitum est , ut , vacante Sede Metropolitanâ , non ad istius Vicarium , sed ad antiquiorem Suffraganeum jus pertineat Provinciale Synodum cogendi , quod declaravit Sacra Congregatio Concilii in causa *Tarraconen.* 10. Februarii 1624. *lib. 12. decretor. pag. 160. in qua interrogata : An Capitulum Tarraconen. possit, Sede Archiepiscopali vacante, indicare ac celebrare Concilium Provinciale, an verò hæc facultas spectet ad antiquiorem Episcopum ejus provinciæ : respondit : Jus Provinciale Concilium indicendi ac celebrandi, Sede vacante, non ad Capitulum Metropolitanum, sed ad antiquiorem provinciæ Episcopum pertinere.*

CAPUT DECIMUM.

De Vicario Apostolico.

APOSTOLICORUM quorundam Vicariorum illustria in Ecclesiastica Historia extant monumenta. Thessalonicensis Archiepiscopus à S. Damaso Romano Pontifice Vicarius Apostolicæ Sedis constitutus fuit. S. Simplicius Papa anno 482. Apostolicum Vicarium in Hispania Episcopum Hispalensem deputavit ; ut in

prima illius epistola habetur: *Congruum duximus, Vicariâ Sedis nostræ te auctoritate fulciri, cujus vigore munitus, Apostolicæ institutionis Decreta, vel Sanctorum terminos Patrum nullo modo transcendendi permittas.* Quem quidem Vicariatum Apostolicum S. Hormisda Romanus Pontifex ratum habuit, sub eoque Bæticam, et Lusitaniam comprehendit; pro reliqua autem Hispania Archiepiscopum Tarraconensem Vicarium Apostolicum constituit, ut ex 24. epistola illius deprehenditur: *Servatis privilegiis Metropolitanorum, vices vobis Apostolicæ Sedis exterius delegamus, ut sive ea quæ ad Canones pertinent, sive ea quæ à nobis sunt nuper mandata, serventur.* Flodoardus in sua *Historia lib. 1. cap. 15.* docet, S. Hormisdam eum fuisse Pontificem, per quem S. Remigius, Archiepiscopus Remensis, Apostolicus Vicarius in Gallia constitutus fuerit. Verùm Cointius in suis *Annalibus* id non Hormisdæ, sed Symmacho tribuit; additque, ut supremorum Principum in Gallia regnantium postulatis satisfaceret, Vicariatum Apostolicum Arelatensibus etiam Episcopis concessum fuisse. De Apostolicis hisce Vicariis fusè agit Thomassinus de *veteri et nova Ecclesiæ disciplina part. 1. lib. 1. cap. 18. num. 7. et seq. et cap. 30.* Porrò inter cetera, quæ ad officium Vicariorum Apostolicorum extra Italiam pertinebant, id erat, ut Provinciales Synodos cogerent, ut eisdem præsiderent, utque omnem curam adhiberent, ne à Metropolitanis Synodales Conventus prætermitterentur; quemadmodum P. Joannes Antonius Bianchi in suo *Opere de Potestate et Politia Ecclesiæ tom. 5. lib. 3. cap. 2. §. 3. num. 2.* latè ostendit. Verùm, quia ad nostrum institutum non pertinet de hujus generis Vicariis Apostolicis hoc loco agere, ideo, quæ ad illos attinent, ex citatis Auctoribus petenda relinquimus.

II. De illis Vicariis Apostolicis nobis in præsentia

sermo est, qui hodiernis etiam temporibus à summis Pontificibus deputantur, interdum quidem sine Episcopali caractere, interdum autem hujusmodi caractere insigniti, cum titulo tamen alicujus ecclesiæ in partibus Infidelium sitæ, ut spirituale regimen gerant alicujus regionis, cujus Episcopus et Pastor proprius non existat, aut, si existit, aliqua ratione, etiam sine vitio suo, aut culpa, impediatur: quominus proprium gregem per semetipsum pascere valeat: ac de his quæritur, utrum jus habeant Diœcesanam Synodum in regionibus sibi commissis convocandi.

III. Cùm per Monasteriensem Pacem læsa fuissent Archiepiscopi Coloniensis jura, eique impeditum regimen cujusdam partis suæ Diœcesis; delata fuit ad Apostolicam Sedem anno 1667. instantia Ducis Brunsvicensis et Luneburgensis, qui postulabat, ut in iis regionibus Vicarius Apostolicus constitueretur, simulque ad id muneris delegandum proponebat Valerium Macionum Equitem, et primum suum Eleemosynarium. Consultus per litteras Apostolicus Nuntius, Coloniæ agens, rescripsit, ex hujusmodi Vicarii deputatione, tum ipsi Duci majores animos additum iri ad Catholicam Religionem in illis regionibus promovendam; tum etiam fore, ut Catholici, qui in iis locis erant, magno opere sublevarentur: ipsum verò Coloniæ Archiepiscopum huic deputationi libenter assentiri, quippe qui impedimentum, exercitio sui juris objectum, à se nullo pacto superari posse intelligeret. De hujus Apostolici Vicarii constitutione, ac de reliquis quæ superius exposuimus, extant monumenta in Tabulario Sacræ Congregationis Propagandæ Fidei negotiis præpositæ.

IV. Postquam ab antiquissimo tempore, sive, ut aliis placet, jam usque ab Apostolorum ævo, Catholicæ Religionis primordia in Malabarica regione

constituta fuerunt, diabolicâ fraude factum est, ut Nestorianæ hæresis labes illarum gentium animos inficeret; quam eo usque tenuerunt, donec per celebrem Alexium de Menezes Goæ Archiepiscopum eliminata fuit. Sed non diu permansit hujus laborum atque operum fructus. Cùm enim Granganorensis ecclesiæ Archidiaconus magnam semper in ea ecclesia auctoritatem obtinuerit, quidam Thomas de Campo Archidiaconus gravissimum schisma adversùs Archiepiscopum conflavit, et magnam illius subditorum partem ad suam obedientiam pertraxit. Quod cùm circa finem Pontificatûs Innocentii X. contigisset, ab Alexandro VII. ejus Successore missus fuit in eas regiones Vir Religiosus è Carmelitana Familia, nomine Joseph à Sancta Maria, qui amplissimis facultatibus, à Pontifice sibi delegatis munitus, exitiali illi malo jam latè grassanti remedium adhiberet. Cui quidem, cùm primùm ad Malabaricam regionem accessit, quantumvis multùm ac diu laboraverit, parum aut nihil proficere datum est. Idem tamen cùm, Romam reversus, initam à se agendi rationem summo Pontifici magnopere probasset, Episcopali caractere, et Hierapolitanæ ecclesiæ titulo decoratus, et in easdem regiones iterùm missus, memoratum schisma feliciter extinxit, et Thomam de Campo adduxit, ut malè præsumptâ potestate se abdicaret. Præterea Alexandrum de Campo, illius patruelem Episcopum consecravit, magnumque animarum numerum, quæ in pristinum Nestoriani erroris laqueum reciderant, ad Sanctam Ecclesiæ Catholicæ Fidem reduxit: indeque digressus, ab eodem Alexandro VII. summo Pontifice, pro laborum suorum præmio, Bisiniani Episcopatum accepit; à quo deinde ad Tiphernatem ecclesiam translatus est, ubi supremum diem obiit.

V. Sed vix è Malabarica regione memoratus Epi-

scopus excessit, cùm Archidiaconus eundem rursus auctoritatis locum invasit, in quo usque ad vitæ finem perseveravit: illo autem extincto, schismaticæ factionis qui erant, opem ferente schismatico Patriarchâ Hierosolymitano, Gregorio V. nuncupato, alium sibi antesignanum, cui nomen pariter Thomas de Campo, sibi elegerunt. Atque hic rerum status cùm ad nostra usque tempora permaneat, cùmque Præsulibus Coccini, et Granganoris per seculares Potestates minimè permissum sit propriam spiritualem jurisdictionem exercere in illis regionibus, quæ temporali eorum ditioni subjectæ sunt; necesse fuit, ut Sancta Sedes Vicarium Apostolicum, Episcopali caractere insignitum, in locis illis constitueret, qui Catholicorum ibidem degentium regimen gerens, eosdem in Sancta Religione continere, atque hæresis progressum reprimere satageret: cui tamen rei, magnæ ad hunc diem difficultates se opponunt; cùm et schisma ibidem etiam nunc perseveret, et aliquot loca sint, quæ Archidiaconi schismatici, ac hæresi infecti, regimine et auctoritate continentur; licèt ille, qui Archidiaconatum in præsentia occupat, apud nos et Apostolicam Sedem agat, ut in Catholicæ unitatis gremium recipiatur, paratum se ferens, erroribus abjuratis, in sanctæ Matris Ecclesiæ sinum, unâ cum magna populi multitudine sibi dicto audiente, redire, ac summi Pontificis auctoritatem agnoscere; quod sanè gravissimi momenti negotium actu discutitur in dicta Congregatione Propagandæ Fidei præposita, quam nos jam semel coram nobis coëgimus ad consultandum, quâ viâ et ratione ad optatum tantæ rei exitum perveniri possit. Hæc autem partim desumpta ex historia vitæ præfati Patris Josephi à S. Maria, qui Tiphernatium Episcopus obiit, partim ex monumentis, quæ in actis ejusdem Congregationis asservantur, hoc loco paucis inserere opportunum duximus, ut

originem exponeremus Vicariatûs Apostolici regionis Malabaricæ , qui ex eo tempore alicui semper è Carmelitarum Discalceatorum Familia , Episcopali caractere prædito , committi solet.

VI. Nankinensem et Pekinensem Episcopatus in Sinarum Imperio erexit Alexander Papa VIII. et jus nominandi personas illis præficiendas attribuit pro tempore existenti Portugalliæ Regi Fidelissimo , ut videre est in ejusdem Pontificis Constitutionibus 16. et 17. *tom. 9. Bullarii novæ Romanæ editionis.* Verùm , non multò pòst agnitum fuit , nimis vastas esse Diœceses memoratis Episcopis assignatas , atque hinc animarum regimen ibidem haud rectè procedere. Itaque Innocentius XII. per diversos Diœcesum illarum tractus Apostolicos Vicarios constituit , quorum officium tamdiu duraturum esset , donec liceret novos ibi Episcopatus erigere : Episcopis autem Nankinensi , et Pekinensi interdixit , ne se ullo modo immiscerent regimini illarum regionum , quæ per Vicarios Apostolicos gubernarentur. Et hi quidem Vicarii Episcopali caractere præditi sunt , earumque regionum moderamini ad hunc diem præsent , ad formam Constitutionis memorati Pontificis , quæ in eodem Bullario habetur *num. 138.*

VII. In Meliaporensis Episcopatus erectione , quæ facta est à Pontifice Paulo V , Peguvia Regnum , tamquam Diœcesis illius pars , descriptum reperitur. Sed cùm Episcopis nunquam datum fuerit , in ea Diœcesis sibi attributæ parte visitationem peragere , ideoque animarum cura multùm inibi negligeretur , re ad nos delatâ per sæpè dictam Congregationem de Propaganda Fide , anno 1741. Præsulem Galizia , Clismensis Episcopi titulo decoratum , Vicarium Apostolicum in dicto Peguvia Regno constituimus.

VIII. Quod itaque ad hujusmodi Vicarios Apostolicos attinet , cùm ipsis omnimoda Pastoralis auctoritas communicetur , nullus controversiæ locus est ,

quin Diœcesanam Synodum cogere, et celebrare valeant. Petrus Episcopus Beritensis, Vicarius Apostolicus in Tunkini, aliisque Sinensis imperii partibus à summo Pontifice deputatus, cùm pro bono animarum sibi creditarum regimine necessarium duxisset Diœcesanam Synodum convocare, de suis facultatibus nihil dubitans, ita scribebat: *Ex quo datum est nobis in Tunkinense Regnum ingredi, id unum præ animo habuimus, ut majorem Dei gloriam, ac infidelium conversionem promoveremus. Cùm autem inter varia, quæ suppetebant, media, maximè præ ceteris conducere videretur Synodi celebratio, convocavimus eos omnes, quorum consiliis in præsentī negotio uti possemus.* In hac autem Synodo, cui Apostolici Missionarii, Catechistæ, et Presbyteri vocati interfuerunt, inter alia, quæ statuta atque provisæ sunt, hoc quod subjicimus decretum est: *Unoquoque vertente anno, Conventus Synodalis fiet coram nobis, aut Vicario nostro Generali, ad quem vocabuntur Administratores, et in eo de rebus Religionis tractabitur.* Cùmque Synodales hujusmodi Constitutiones Romam transmissæ, et in Congregatione de Propaganda Fide examinatæ et probatæ fuissent; à summo etiam Pontifice Clemente X. per suas Apostolicas litteras die 23. Decembris anno 1673. datas, quarum initium *Apostolatús officium*, in forma specifica confirmatæ fuerunt. Quæ litteræ inter Constitutiones Apostolicas ad Sinarum, et Tunkini Missiones pertinentes, anno 1676. Parisiis editas, insertæ sunt pag. 121. et seq.

IX. Sixtus V. in sua Constitutione 117. tom. 4. part. 4. Bullarii novissimæ editionis Roman. pag. 399. Congregationi Cardinalium negotiis et consultationibus Episcoporum et Regularium præpositæ, facultatem attribuit, ut, quando ecclesiarum necessitas id exigeret, in Italia præsertim, Vicarios Apostolicos deputaret, probos ac doctos Viros, qui, aucto-

ritate acceptâ à Romano Pontifice per Apostolicas litteras in forma Brevis, peculiare Diœceses gubernarent : *Ubi necessitas exegerit, Viros usu et doctrinâ idoneos, rectos, et timentes Deum deligant, qui nostrarum litterarum auctoritate suffulti, Ecclesias ut Vicarii Apostolici regant.* Atque hujus quidem generis Apostolicos Vicarios frequenter deputari contingit, sive cùm metus est, ne diutiùs Ecclesia aliqua Pastore viduata permaneat; sive cùm in Vicarii Capitularis electione controversias et turbas excitandas fore prospicitur; vel quando Episcopus adversâ valetudine, aut senio affectus, gregi gubernando impar agnoscitur; aut denique cùm illius culpâ fit, ut ab Episcopatûs administratione suspendi, aut perpetuò removeri debeat.

X. Ad hos igitur Vicarios Apostolicos sermonem redigentes, si quærat, an ipsis etiam competat facultas convocandi Synodum Diœcesanam, respondimus, quoad illos, qui ad regendam Ecclesiam, per obitum aut translationem Episcopi vacantem, deputati fuerint, ea omnia locum habere, quæ in superiori Capite de Vicariis Capitularibus disseruimus. Quod verò spectat ad alios, quibus supplendæ injunguntur vices Episcoporum, qui vel Ecclesiæ regimini nequaquam idonei, vel ab illius administratione remoti sunt; omnium tutior ac melior ratio est, ut Apostolicæ eorum deputationis litteræ inspiciantur, et perpendantur. Si enim in iis expressa reperiatur facultas cogendæ Synodi, utique Vicario jus erit eam convocandi: sin autem ejusmodi facultas in litteris expressa non fuerit, et tamen ea sit rerum illius Diœcesis conditio, ut Synodum convocari requirat; supplicandum erit summo Pontifici, ab eoque facultas obtinenda celebrandi Diœcesanam Synodum: quod quidem facili negotio impetrabitur, eo vel magis, quod ipsis Apostolicis litteris, quibus Vicariorum deputationes fiunt, ut

plurimùm hujusmodi facultas inseri consuevit. Formula, quâ concipi solent hujusmodi deputationum litteræ, impressa legitur in Tractatu *De Vicario Apostolico*, quem scripsit Præsul Bassi quondam Episcopus Ananiæ *ad tit. 1.* Qui etiam Auctor jure ac merito censet, ad Synodales Conventus ab hujusmodi Vicario Apostolico celebrandos, minimè accersendum, aut admittendum esse Episcopum, cui vel ob inhabilitatem, vel ob culpam, datus est auctoritate Apostolicâ Vicarius ipse, de quo agitur, ut videre est *in cit. Tractatu tit. 2. num. 9.*

CAPUT UNDECIMUM.

De Prælato inferiore.

TAMBURINUS *de jure Abbatum tom. 1. disp. 24. quæst. 7.* Ciarlinus *Controvers. Juris lib. 2. cap. 220. num. 125.* et Joseph de Prosperis *in suo tract. de territorio separato quæst. 5. num. 18.* indistinctè docent, omnibus Prælati inferioribus qui tantam jurisdictionem in loco exercent, ut dicantur loci Ordinarii, jus esse congregandi Synodum Diœcesanam. At, ad arcendum errorem, qui ex vocis ambiguitate oriri, et multos decipere solet, tres distinguimus inferiorum Prælatorum species.

II. Prima est eorum, qui certo præsent generi personarum existentium intra septa alicujus Ecclesiæ, monasterii, seu conventûs, cum passiva exemptione à jurisdictione Episcopi. Ejusmodi sunt Superiores Regulares, et nonnulli Prælati Seculares, qui unâ cum Ecclesia, ejusque Ecclesiæ Clericis, et Administris, quibus præficiuntur, subsunt immediatè Romano Pontifici.

III. Secunda species est Prælatorum habentium jurisdictionem activam in Clerum, et populum certi loci, qui tamen locus est intra Episcopi Diœcesim,

à qua undique circumscribitur. Et ejusmodi Prælati, impropriè tantùm, et lato quodam loquendi modo dicuntur esse *Nullius*.

IV. Tertia species est Prælatorum, qui jurisdictionem activam habent in Clerum, et populum alicujus loci, seu oppidi, aut plurium locorum et oppidorum, quæ omninò avulsa et separata sunt à cujuslibet Episcopi Diœcesi; quapropter dicuntur constituere quamdam quasi Diœcesim, ubi Prælati, iis exceptis, quæ Ordinis Episcopalis sunt, omnia exercet, quæ ceteroquin ad Episcopalem jurisdictionem pertinerent. Hujus generis Prælati inter inferiores nobilissimi sunt; dicuntur verè et propriè *Nullius*; et veris annumerantur Ordinariis locorum. De singulis hisce Prælatorum speciebus diligenter, more suo, agit Cardinalis Petra *ad Constitutionem 4. Callisti III. sect. 1. tom. 5.* et post eum Clemens de Arostegui *in sua Concordia Pastoralis super jure diœcesana inter Episcopos, et Prælatos inferiores part. 1. cap. 4. num. 64. et seq.* ubi simul omnium prælatorum trium Prælatorum investigat originem. Et siquidem ex privilegiis à Sede Apostolica concessis Prælati primæ, et secundæ speciei, incautè admodum nonnulli Doctores, et quandoque etiam Tribunalia, inferebant concessionem territorii verè separati, et Prælatum tot tantisque condecoratum prærogativis, illicò accensebant Prælati tertiæ speciei; idcirco nos ad supremum Pontificatum eveci, ad hasce avertendas æquivocationes, Constitutionem edidimus, quæ est *in ordine 76. nostri Bullarii tom. 1.* in qua, auditis etiam nostræ Romanæ Rotæ Auditoribus, totam hanc materiam accuratè digessimus, et perspicuè explicavimus: quod et à nobis præstitutum est in alia nostra Constitutione, quæ incipit *Inter multa*, edita die 24 Aprilis 1747. super jurisdictione Episcopi Tusculani in Clerum et populum Cryptæ Ferratæ,

inserta in secundum tomum nostri Bullarii 33. *in ordine.*

V. Hac opportuna distinctione præmissa, certum esse dicimus, ab inferioribus Prælatibus tum primæ, tum secundæ speciei, non posse Diœcesanam Synodum celebrari: quod profectò de Prælatibus primæ speciei est per se manifestum: de Prælatibus verò secundæ speciei, colligitur ex Tridentino *sess. 24. cap. 2. de reform.* præcipiente, ut, nisi ipsi subdantur Capitulis generalibus, accedant ad Synodum Episcopi, cui aliàs, cessante exemptione, interesse deberent: non enim ita Tridentinum jussisset, si ipsis jus esset propriam Synodum habendi. Quod verò spectat ad Prælatos tertiæ speciei, non idcirco, quòd isti verè *Nullius* sint, et proprium ac separatam territorium habeant, statim jus sibi vindicare poterunt congregandi Synodum Diœcesanam; sed necesse est, ut duo insuper probent: primum, sibi à Sede Apostolica concessum fuisse explicitum privilegium Synodum convocandi: secundum, tale privilegium deductum fuisse in usum, et reapse à suis antecessoribus fuisse Synodum coactam; sicuti docent *Garcias de Benef. part. 2. cap. 2. num. 121. Paris de resignat. lib. 8. quæst. 9. num. 98. ac pluribus Cardinalis Petra cit. tom. 5. sect. 2. pag. 129 num. 114. et seq.* quorum sententiæ adstipulantur plures Rotæ Romanæ decisiones relatæ à *Garcia cit. loc.* et uberius videri potest *in decis. 13. et 14. tom. 2. tit. 23. de Offic. Ordinar. cor. clar. mem. Cardinali Falconerio*: et quod magis est, eadem semper fuit sententia Sacræ Congregationis Concilii, cui sola qualitas *Nullius*, cum territorio separato, nunquam visa est sufficere ad adstruendam Prælato inferiori facultatem cogendi Synodum, nisi simul in eodem concurrant illa duo, speciale scilicet et expressum privilegium Apostolicum, atque ejusdem privilegii usus; uti constat

ex quamplurimis ejusdem Sacræ Congregationis responsis, et decretis, congestis et relatis à Cardinali Petra *loc. cit.* de quibus etiam testatur bon. mem. Altovitus, Sacræ Congregationis olim Secretarius, in voto, quod exaravit in causa *Iserniens. seu Nullius, Sancti Vincentii in Vulturno*, proposita die 11. Januarii 1687. ubi hæc habet: *Ad hoc ut Episcopo inferior possit Synodum congregare, duo copulativè requiruntur; primum nempe, quòd habeat proprium et separatum territorium; secundum verò, quòd eamdem Synodum congregare consueverit, ut aliàs respondit Sacra Congregatio, et signanter in Miletan. mense Decembri 1586. lib. 4. decretor. pag. 216. ibi: Abbatem Sanctissimæ Trinitatis non posse separatim Synodum celebrare, nisi constet, Abbatiam Nullius esse Diæcesis, et proprium habere territorium, atque aliàs legitimè Synodum celebrasse.*

VI. Quia porrò jus convocandi Synodum, et jus indicendi concursum ad Parochiales Ecclesias, videntur quodammodo inter se connexa, cùm juxta Tridentinum *sess. 24. cap. 18. de reform.* concursus instituendus sit coram Examinatoribus in Synodo Diæcesana electis; idcirco Sacra Congregatio jus indicendi concursum in Abbatibus non admisit, nisi priùs et privilegio, et privilegii usu ostenderint, se esse in quasi possessione Synodum cogendi: *Quòd si Parochialis, verba sunt Sacræ Congregationis, non sit intra fines Diæcesis alicujus Episcopi, et Inferior Episcopo omnimodam habeat jurisdictionem Episcopalem, nec alicui subdatur, sed est immediatè subjectus Sedi Apostolicæ, Nullius Diæcesis, proprium territorium habens, si habeat jus congregandi Synodum, et legitimè constet, illam congregasse, et congregare, et elegisse ac eligere Examinatores, poterit concursum instituere, examinare, et approbare; Oeconomos, Vicarios deputare,*

et alia facere, quæ præscribuntur cap. 18. sess. 24. Episcopus verò debet manuteneri, donec dicta requisita Abbas probaverit, lib. 6. decretor. pag. 91. Idemque, atque iisdem ferè verbis rescriptum legitur die 26. Septembris 1615. lib. 11. decretor. p. 163.

VII. Prædicta connexio inter facultatem cogendi Synodum, et indicendi concursum ad Ecclesias Parochiales, ansam præbuit controversiæ, cujus notitia prodesse potest ad clariorem præsentis materiæ intelligentiam. Inter Commendatarium, *Archimandritam* nuncupatum, Monasterii S. Salvatoris de lingua Phari, et Archiepiscopum Messanensem, diu multùmque disceptatum fuit de vera separatione territorii ejusdem Archimandritæ à Diœcesi Messanensi, cum vera qualitate *Nullius*; atque ad omnem finiendam controversiam inita tandem est inter utrumque concordia, à Sede Apostolica approbata, in qua Archimandrita ponitur in pacifico statu Prælati tertiæ speciei, cum territorio separato, et inter cetera jus illi adscribitur indicendi, et instituendi concursus ad Beneficia Curata, in sua quasi Diœcesi vacantia, et vacatura. Cohærenter ad hujusmodi concordiam, et veluti in necessariam illius sequelam, contendebat Archimandrita, jus pariter sibi esse Synodum congregandi. Re delatâ ad Sacram Congregationem Concilii, à docto et accurato ejusdem Congregationis Secretario scitè animadversum fuit, ex potestate indicendi concursum non necessariò consequi jus cogendi Synodum, cum possit concursus fieri coram Examinatoribus, electis à Synodo finitimi Episcopi, qualis in casu esset Archiepiscopus Messanensis; ex quo intulit, onus adhuc incumbere Archimandritæ probandi et privilegium Apostolicum, quo sibi fiat expressa potestas Synodum cogendi, et præviam ejusdem privilegii, si ab antiquo concessum demonstretur, executio-

nem : cùmque hæc duo probata non fuerint , idcirco proposito , die 5 Julii anno 1738. sequenti dubio : *An Archimandritæ Messanensi competat jus convocandi Synodum* : responsum fuit *Negative*. Verùm cùm , post nostram assumptionem ad supremum Pontificatum , Cardinalis Silvius de Valentibus , Commendatarius Archimandrita præfati Monasterii S. Salvatoris , nobis supplicasset , ut potestatem , quâ hactenùs caruerat , Apostolica auctoritate ei concedere dignaremur , nos ejusdem Cardinalis precibus annuentes , nostris in forma Brevis litteris datis die 14. Januarii 1741. privilegium eidem Cardinali indulsum celebrandi Synodum in aliquo loco suæ jurisdictionis , extra civitatem Messanensem ; quod tamen privilegium personale dumtaxat esse declaravimus , nec suffragari volumus futuris Archimandritis , nisi simile indultum à Sede Apostolica ipsi quoque obtinuerint. Eodem Apostolico privilegio , nunc temporario , nunc perpetuo , à Sede Apostolica exornatos fuisse alios plures inferiores Prælatos tertiæ speciei , non ignoramus ; cùm frequenter occurrant Synodi ab iis habitæ , ac præsertim ab Abbatibus Cassinensi , Nontanulano , Farfensi , S. Salvatoris Majoris et similibus.

VIII. Audivimus , ab aliquibus , etsi viris probis et doctis , quæ modò dicta sunt , improbari , ex eo potissimùm , quòd , si tertiæ speciei Prælati in vim ordinariæ suæ jurisdictionis competit aut Ordines suis subditis conferre , aut litteras dimissorias eis concedere , ut ab aliis Tonsuram et minores Ordines recipere possint , eisdem Prælati tertiæ speciei denegari non possit facultas cogendi Synodum jure suo , et præciso quolibet Apostolico privilegio. At tantùm abest , ut allatum exemplum intentioni sic arguentium prodesse possit , ut eam potius evertat ; quod ut faciliùs percipiatur , opus est præmittere , à Concilio Tridentino *sess. 23. cap. 10.*

de reform. duo fuisse sancita : primum , ne Abbatibus , aliisque quibuscumque , quantumvis exemptis , liceat primam Tonsuram , vel minores Ordines cuiquam conferre , qui Regularis subditus sibi non sit : secundum , ne iidem Abbates , aliique exempti litteras dimissorias Clericis secularibus , ut ab aliis ordinentur , concedere valeant.

IX. Jam verò primam decreti partem expendenti statim coërcita apparet illimitata illa facultas , à jure antiquiori quibusdam Abbatibus data , omnibus indistinctè et promiscuè conferendi primam Tonsuram et minores Ordines ; et perspicuum fit , ab iis , quantâvis fruantur exemptione , hodie non posse initiari , nisi suos subditos Regulares. Ut autem hâc ipsâ , quâ nunc unicè fruuntur , potestate uti valeant , non solùm debent esse in Presbyteratûs Ordine constituti , sed debent insuper benedictionem obtinuisse ab Episcopo , nisi Episcopus *tertiò cum humilitate ac devotione , sicut convenit , requisitus , eos benedicere fortè renuerit* , juxta textum in *Cap. Statuimus , de suppl. neglig. Prælator.* aut nisi alio peculiari fulciantur privilegio , quo eis potestas fiat , etiam non recepto benedictionis munere , omnia peragendi , quæ Abbatibus competunt , Episcopi benedictione quodammodo sacratis ; quæ omnia singillatim et distinctè à nobis exposita fuère in brevi quadam dissertatione , quam exaravimus occasione cujusdam causæ *Wratislavien.* Sacræ Congregationi Concilii , cujus Secretarii officium gerebamus , propositæ die 12. Februarii 1724. et juxta nostrum sensum decisæ , uti videre est *tom. 3. Thesaur. Resolut. pag. 19. et pag. 23. et seqq.* à quibus propterea ulterius enucleandis , ne actum agamus , consultò abstinemus. Solùm addimus , prædictis peculiaribus privilegiis , quorum mentio fit etiam à Suarez *de Relig. tom. 4. lib. 2. cap. 29.* et à Diana *in edit. coord. tom. 2. tract. 5. resolut. 81.* non fuisse de-

rogatum per Constitutionem san. mem. Benedicti XIII. quæ incipit *Commissi nobis*, editam post nostram memoratam dissertationem, et impressam in Appendice ad Concilium Romanum, in qua præcipitur Abbatibus Regularibus perpetuis, ut intra annum, à die eorum electionis, Episcopalem suscipiant benedictionem: in ea quippe §. *Quo verò ad Abbates*, nihil innovatum legitur quoad Abbates, qui præfatis peculiaribus sunt instructi privilegiis.

X. Quoniam autem Tridentinum Abbatibus, quovis modo exemptis, facultatem dumtaxat reliquit, primam Tonsuram minoresque Ordines conferendi suis subditis Regularibus; et Abbates Seculares, quantacumque gaudeant exemptione, Regularibus non præsent: necessariò inde consequitur, eos non posse ullum, quamquam suæ jurisdictioni subjectum, ad primam Tonsuram Ordinesque minores promovere, nisi hanc potestatem à Sede Apostolica post Tridentinum Concilium impetraverint: Concilium enim præcedentia privilegia abrogavit, sed ab iisdem in posterum concedendis non potuit Apostolicam Sedem impedire, quemadmodum ad rem ponderat Fagnanus in *Cap. Statuimus*, num. 14. et num. 53. et 54. de *supplen. neglig. Prælator.* Ejusmodi privilegium ab Urbano VIII. concessum Abbati Commendatario pro tempore B. Mariæ Farfensis, et S. Salvatoris Majoris, liquet ex ejusdem Apostolicis litteris, impressis post Synodum Diocesanam Farfensem, habitam à Carolo Cardinali Barberino pag. 997. idemque privilegium ab Alexandro VIII. die 8. Aprilis 1690. datum Primicerio S. Marci Venetiarum quoad personas eidem inservientes Ecclesiæ, refert Clericatus *post decis.* 15. de *Sacram. Ordinis.* Eandem facultatem sibi pariter adstruebat Abbas S. Barbaræ civitatis Mantuanæ, de cujus juribus plura nos in utramque partem adduximus, quæ extant *cit. Thesaur. Resolut. tom.*

3. pag. 214. et seq. pag. 230. et seq. et pag. 293. et seq. quibus in locis concludenter etiam probavimus, neminem posse eam potestatem sibi arrogare, nisi à Sede Apostolica sibi post Tridentinum speciatim atque expressè concessam ostendat.

XI. At duæ hac in re excitantur quæstiones : prima scilicet, an Episcopi suis subditis, atque Regulares Prælati Religiosis sibi subjectis, litteras dimissorias concedere valeant, ut primam Tonsuram minoresque Ordines recipiant aut ab Abbatibus Regularibus, quibus, virtute suorum privilegiorum, jus est ad eos promovendi suos subditos Regulares; aut etiam ab Abbatibus Secularibus, eodem ornatis privilegio, limitato tamen ad certum genus personarum, putà ad subditos in suo territorio commorantes, aliasve certas, atque in privilegio designatas personas : secunda, an collatio Tonsuræ Ordinumque minorum, ab utrisque Abbatibus facta personis, in suis privilegiis minimè comprehensis, sit tantùm illicita, an etiam invalida. Sed ambæ istæ controversiæ jam diu diremptæ et definitæ sunt à Sacra Congregatione Concilii.

XII. Atque, quod primam spectat, etsi olim, anno videlicet 1572. eadem Congregatio censuisset, integrum esse Abbatibus, de quibus est sermo, primâ Tonsurâ minoribusque Ordinibus initiare, quotquot hisce initiandi forent à propriis Ordinariis ad eos dimissi; ex quo planè conficiebatur, etiam locorum Ordinariis licere suas litteras dimissoriales ad eosdem Abbates dirigere : attamen, cùm eadem quæstio, jubente Clemente VIII, fuerit ad trutinam revocata, atque in Rotæ Auditorio iterùm diligenter discussa, Sacra Congregatio inhærens decisioni, quæ à sacra Rota emanavit, estque 995. *coram Seraphino*, à priori sententia recessit, statuitque, non posse ad prædictos Abbates litteras dimissoriales dirigi, neque iisdem fas esse personis, quæ in eorum pri-

vilegiis expressæ non sunt, etsi cùm suorum Prælatorum dimissorialibus litteris ad se accesserint, primam Tonsuram minoresque Ordines conferre, sub pœna suspensionis ab Ordinum collatione, tam ab Ordinantibus, quàm ab Abbatibus, aliisque Prælati dimissoriales litteras concedentibus, incurrenda: atque hæc posterior Sacræ Congregationis sententia approbata fuit ab Urbano VIII. quæ omnia fusè enarrantur à Fagnano *in Cap. Aqua*, à num. 8. usque ad 19. *de consecrat. Eccles. vel Altar.* atque à Clericato *decis. 15. de Sacram. Ordin.* à num. 19. usque ad 33.

XIII. Quod autem ad alteram pertinet quæstionem de Ordinationis validitate, jam plerique Doctores sustineri docuerant, primam Tonsuram minoresque Ordines à prædictis Abbatibus collatos aut Regularibus sibi non subjectis, aut Secularibus in suis privilegiis non comprehensis. Ita quippe disertè asseruère Tamburin. *de Jur. Abbatum tom. 2. disp. 2. quæst. 8. per tot.* Suarez. *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 29. num. 21.* Peirin. *Oper. tom. 2. quæst. 3. cap. 7. num. 23.* Fermosin. *in cap. Cum contingat, part. 2. num. 9. et seq. de ætat. et qualit.* Fagnan. *in cap. Statuimus*, à num. 11. *de suppl. neglig. Prælator.* Huic verò sententiæ calculum subinde adjecit Sacra Congregatio Concilii, quæ illicitam quidem habuit, sed validam semper pronuntiavit Ordinationem, de qua disserimus: etenim, cùm in causa *Conimbricen. 26. Junii 1655.* quæsitum fuisset: *An Abbates Congregationis S. Bernardi, et S. Benedicti conferre potuerint Ordines minores Regularibus sibi non subditis, necnon Secularibus etiam habentibus litteras dimissorias suorum Superiorum:* respondit, sanè id fieri nequaquam potuisse, sed simul addidit: *Promotos ab illis non indigere aliâ collatione dictorum Ordinum, sed absolute, et rehabilitatione à Sanctissimo obtinenda: quod*

habetur *lib. 19. decretor. pag. 484.* Similiter in causa *Panormitana collationis Ordinum*, die 16. Martii 1647. disceptato articulo: *An Ordines minores, per Abbatem Regularem non benedictum collati non suis subditis, sint validi, si Abbas habeat privilegium illos suis subditis conferendi*: prodiit decisio alteri conformis, quæ antea emanaverat in causa *Catanien.* 23 Novembris 1641. cujus verba sunt: *Collationem autem Ordinum supradictis non suis subditis, etiam Regularibus, factam, si fuerit de Ordinibus etiam minoribus, et dictus Abbas, non benedictus, non habeat privilegium Apostolicum, Ordines collatos remanere invalidos, et Ordinos indigere aliâ Ordinatione; si verò Abbas, non benedictus, habeat dictum privilegium, et Ordines minores tantummodò contulerit suis non subditis, Ordinos non indigere alia Ordinatione, sed solummodò absolutione, et rehabilitatione à Sede Apostolica obtinenda*: uti habetur *lib. 18. Decretor. pag. 311.* Denique, cùm in causa *Lucana*, proposita 16. Martii 1726. disputaretur de privilegiis concessis Abbati S. Barbaræ civitatis Mantuanæ, et speciatim res esset de Clerico, ab eodem Abbate ad minores Ordines promotus, quamquam promotus non recenseretur inter personas in Abbatis privilegio expressas, Sacra Congregatio Ordinationem illicitam dixit, Clericumque minoribus initiatum, suspensione irretitum declaravit; non tamen Ordines eidem iterùm conferendos jussit, *Thesaur. Resolut. tom. 3. pag. 288. et 296.* Quare, ut, quam versamus, controversiam paucis absolvamus, aut Abbas nullo fruitur privilegio conferendi primam Tonsuram, et minores Ordines, aut privilegio potitur illos conferendi certo personarum generi. Si primum, nec licitè, nec validè potest quemquam ad primam Tonsuram, minoresque Ordines promovere. Si alterum, illicitè profectò, attamen validè primam Tonsuram, minores-

que Ordines etiam aliis confert, qui ceteroquin inter personas non numerantur in privilegio designatas.

XIV. Quæ hactenùs diximus, omnes complectuntur Abbates, seu Prælatos inferiores, etiam tertiæ speciei, habentes nimirum proprium territorium, à cujuslibet Episcopi Diœcesi avulsum et separatum, cum Clero et populo, in quem pleno jure exercent jurisdictionem activam et quasi Episcopalem; nam etiam ejusmodi Prælati, virtute præfati decreti Tridentini, adempta est facultas, si quam olim habuerunt, conferendi primam Tonsuram, et Ordines minores suis subditis secularibus, neque hanc potestatem possint sibi vindicare, nisi à Sede Apostolica, post Tridentinum, et cum expressa Tridentini derogatione, eam iterum impetraverint; sed secularium omnium, in prædicto territorio separato degentium, Ordinatio spectat ad Episcopum viciniorem: quemadmodum, si Abbatia, seu Abbatis territorium, quantumvis exceptum, situm sit intra fines alicujus Diœcesis, ad ejusdem Diœcesis Episcopum pertinet Ordinatio secularium inibi habitantium. Hæc omnia disertè definita sunt à Sacra Congregatione Concilii ex cujus sententia Fagnanus in *Cap. Significasti, de offic. Archidiaconi*, ubi à num. 12. usque ad fin. hanc versat quæstionem sub num. 24. ita demùm concludit: *Nullus Prælati inferior Regularis, aut Secularis hodie reperitur, cui liceat Tonsuram, et minores Ordines conferre personis secularibus, tametsi omnimodam jurisdictionem ordinariam, et quasi Episcopalem, ac etiam temporalem habeant in Clerum et populum, exclusis Episcopis; et sive illorum territorium sit intra fines alicujus Diœcesis, sive extra: et prosequitur Cardinalis Petra in comment. ad Constit. Apostolic. tom 5. pag. 116. num. 66. et seq.*

XV. Aliquid nunc dicendum restat de secunda
Tom. I.

parte enuntiati Tridentini decreti *sess. 23. cap. 10.* ubi decernitur : *Nec ipsi Abbates , et alii exempti , aut Collegia , vel Capitula quœcumque , etiam Ecclesiarum Cathedralium , litteras dimissorias aliquibus Clericis secularibus , ut ab aliis ordinentur , concedant : sed horum omnium Ordinatio , servatis omnibus quæ in hujus Sanctæ Synodi decretis continentur , ad Episcopos , intra quorum Diœcesis fines existant , pertineat.* Sub hujus decreti censura comprehendi Abbates , aliosque inferiores Prælatos primæ , et secundæ speciei , nemo unquam potuit in quæstionem adducere : at plerique Prælati tertiæ speciei , se ab ejusdem severitate autumabant immunes , hâc freti ratione , videlicet , quia ipsorum territorium , in quod exercent jurisdictionem quasi Episcopalem , non existit intra fines alicujus Diœcesis , de quo tantùm videtur loqui Tridentinum , sed est à qualibet Diœcesi omninò sejunctum et separatum : ac propterea , etsi ab Ordinibus per semetipsos conferendis , juxta modò traditam doctrinam , abstinerent ; liberum nihilominus sibi esse putabant , litteras dimissoriales , ad Ordines suscipiendos , suis subditis secularibus impertiri. Verùm alia fuit mens Sacræ Congregationis , Concilii Tridentini interpretis , ad quam unicè spectat decretorum ejusdem Concilii genuinum sensum aperire : ea siquidem probè considerans , in allegati capituli initio sermonem esse , non solùm de Abbatibus utcumque exemptis , verùm etiam de illis , qui *Nullius Diœcesis esse dicuntur* , quales sunt , habentes territorium separatum ; hosce pariter in omni parte comprehensos dixit , iisdemque ablatam censuit facultatem concedendi suis subditis secularibus litteras dimissoriales ad Ordines , quas proinde elargiri , ad viciniorem Episcopum unicè pertinere declaravit. Ejusmodi Sacræ Congregationis responsa congesta sunt à Fa-

gnano , et Cardinali Petra *cit. loc.* quibus alia atteximus , quæ eo prodierunt tempore , quo nos ejusdem Congregationis Secretarium agebamus. Ecclesia Collegiata B. Mariæ Virginis de Alba Regali , Diœcesis Vesprimien. ejusque Præpositus , Canonici , ceterique eidem inservientes Ecclesiæ , plenam obtinent exemptionem à jurisdictione Episcopi Vesprimiensis , atque à jure Metropolitico Archiepiscopi Strigoniensis. Amplæ istius exemptionis obtentu , sibi jus esse arbitrabatur Collegiatæ Præpositus concedendi litteras dimissorias ad Ordines , suæ Ecclesiæ Canonicis , aliisque ministris ; sed , causâ delatâ ad Sacram Congregationem Concilii , hæc die 26. Martii , et denuò 17. Decembris 1718. contra Præpositum pronuntiavit , *tom. 1. Thesaur. Resolut. pag. 31. et duabus seqq. et pag. 141.* Sed , quoniam (ut ingenuè fateamur) ejusmodi decisio Prælatum tangit secundæ potiùs , quàm tertiæ speciei , aliam statim proferimus , in qua , sine ulla dubitatione , quæstio erat de Prælato tertiæ speciei. Lis vertebatur in Romanæ Rotæ Auditorio inter Episcopum Bricinoriens. et Capitulum Basilicæ S. Petri de Urbe , super articulo , an Abbatia S. Rufilli , sitâ in castro Fori Pompilii , eidem Capitulo perpetuò unita , haberet territorium omninò separatum à Diœcesi Bricinoriensi. Interim verò Capitulum S. Petri , innixum immemorabili consuetudine , seu quasi possessione , concedendi litteras dimissoriales personis intra suæ Abbatiae limites commorantibus , ne hâc possessione exturbaretur , pendente adhuc controversiâ super Abbatiae separatione , easdem litteras concedere non dubitabat ; at , contradicente Episcopo Bricinoriensi , ac jure meritoque contendente , immemorabilem possessionem , utpote à Concilio Tridentino infractam , viribusque destitutam , non suffragari Capitulo , etiamsi territorium separatum evinceret , ad ejus instan-

tiam, die 3. Decembris 1718. fuit in Sacra Congregatione Concilii disceptatum: *An, etiamsi constaret de territorio separato, posset Capitulum S. Petri concedere dimissorias*: et die 21. Januarii 1719. unanimi omnium suffragio, responsum fuit, *Negative*, tom. 1. *Thesaur. Resolut. pag. 140. et 150.*

XVI. Nihilominus tamen non desunt etiam nunc Abbates tertiæ speciei, hæc peculiari præfulgentes prærogativâ, ut suis subditis litteras dimissorias ad Ordines nedum minores, sed etiam sacros suscipiendos elargiri valeant, et re ipsâ elargiantur, ita ut nulli Episcopo fas sit, sine ipsorum litteris, eorundem subditos ordinare: at hæc prærogativa non est annexa qualitati *Nullius*, neque profluit ex territorio perfectè separato, sed unicè derivatur ex speciali privilegio, post Tridentinum obtento, quo Sedes Apostolica nonnullos cumulavit Abbates. Ejusmodi privilegio ab Urbano VIII. auctus est Abbas Nonantulanus, ita eidem Pontifici consulente Sacrà Congregatione Concilii die 19. Januarii 1636. cujus decretum refertur à Cardinali Petra *cit. loc. pag. 117.* Idem indultum assequutus est Abbas Farfensis, uti habetur in memorato Apostolico Brevi, impresso post Synodum Farfensem *pag. 996.* Eandemque potestatem à Sixto V. Abbati Cassinensi, atque à Paulo V. Abbati Cavensi factam narrat Fagnanus *in cit. Cap. Significasti, de offic. Archidiac. num. 25. et 26.* Et, ne silentio prætereamus prædictam Abbatiam S. Rufilli, Capitulum S. Petri, cui, ex Sacræ Congregationis sententia, denegatam diximus facultatem concedendi litteras dimissoriales personis incolentibus eandem Abbatiam, sibi perpetuò unitam, id juris sibi fieri petiit à Sede Apostolica; sed, cum adhuc in Rotæ Auditorio indecisa penderet controversia, super vera separatione Abbatiae, ejusque territorii à Diœcesi Bricinoriensi, Capituli instantia rejecta, fuit à Sa-

era Congregatione Concilii , ad quam Innocentius XIII. eam remiserat examinandam : verùm , cùm postea idem Capitulum causam obtinuerit in Rotæ tribunali , fueritque ei adjudicatum territorium omninò separatum , suas preces instauravit apud. san. mem. Benedictum XIII. votique compos effectum est , per Apostolicum Breve ab eodem Pontifice datum. Ceterorum Abbatum , qui eodem jure ab Apostolica Sede sunt post Tridentinum donati , catalogum extare in Cancellaria Cardinalis Urbis Vicarii , testatur Romualdus Honorante *in Praxi Secretariæ Tribunalis dicti Cardinalis pag. 193.*

XVII. Huc usque deducta , ni fallimur , sicuti apertè ostendunt , Prælati inferioribus tertię speciei non competere de jure facultatem concedendi litteras dimissorias suis subditis , nisi hæc eis ex speciali distincto Apostolico privilegio concessa sit , ita apprimè demonstrant , nullum à dicto exemplo inferri posse argumentum adversùs ea , quæ in superioribus dicta sunt de Prælato inferiore tertię speciei , qui Synodum cogere nequit , nisi Apostolico distincto privilegio donatus sit ; quin imò eandem vigere juris censuram in utroque casu , cùm litterarum dimissorialium , tùm Synodi.

CAPUT DUODECIMUM.

De Episcopo Latino , in cujus Diœcesi Græci Sacerdotes , et Clerici degunt.

NEMINEM latet , quosdam Græci Ritùs homines , non quidem schismaticos , sed Catholicos , esse , qui in Latinorum Episcoporum Diœcesibus vivunt , quique Italo-Græci vocantur ; pro quorum regimine summus Pontifex Clemens VIII. consultissimam suam promulgavit Instructionem , cui nos deinde non pauca addidimus per Constitutionem nostram , quæ

est 57. *Bullarii nostri tom. 1.* Aliquot hujusmodi Græcorum Coloniae tam in Italia, quàm in Insulis ipsi adjacentibus reperiuntur. Quærendum igitur occurrit, num Latini Episcopi, qui has Colonias habent in suis Diœcesibus, et cum iis Parochos et Sacerdotes Græcos, possint cum his peculiarem Diœcesanam Synodum celebrare. Ut autem hujus quæstionis examini ea, quæ maximè opportuna sunt, præmittamus; quærendum primò est, quinam sit ejusmodi Græcorum Ordinarius, tam in eo quod spectat ad collationem Ordinum, quàm in eo quod pertinet ad potestatem jurisdictionis, sive ad regimen animarum.

II. Laudatus Prædecessor noster Clemens VIII. de optimo Italo-Græcorum regimine, deque recta eorum disciplina valdè sollicitus, voluit, in urbe Roma semper adesse Episcopum Græcum, à quo Italo-Græci, qui in Latinorum Episcoporum Diœcesibus vivunt, Ordines suscipere deberent, ut in ejusdem Pontificis Constitutione 34. §. 7. *tom. 3. Bullarii* videre est. Hujusmodi Episcopus etiam nunc in Urbe existit. Verùm san. mem. Clemens XII. qui, antequam ad summum Pontificatum ascenderet, inter Cardinales Collegii Græci Protectores locum tenuerat, adeoque gravia per se ipsum deprehenderat incommoda, quæ ab iisdem Græcis subeunda erant, dum à regionibus valdè remotis Romam se conferre debebant, ut ab Episcopo Græco Ordines reciperent; cùm jam pro eisdem Græcis Collegium in Oppido S. Benedicti, Ullani nuncupati, Bisinianensis Diœcesis, erexisset, alterius Episcopi Græci domicilium in eo constituit, cui etiam facultatem concessit, ut Græcis hominibus, in Diœcesibus Latinorum Antistitum degentibus, qui debitis documentis instructi ad ipsum accederent, sacrarum Ordinationum munera impendere valeret. Quo sanè nihil detractum voluit de facultatibus à Clemente VIII. tributis Episcopo

Græco in Urbe constituto , ad quem adhuc Græci ad Ordines promovendi accedere possunt ; sed alterum illum Græcum Episcopum adjecit , ut pauperum Græcorum commoditati consuleret , quibus longum iter ad Urbem usque suscipere , grave nimis accideret. Videatur ejusdem Pontificis Constitutio , cujus initium *Provida Pastoralis* , quæ etiam in Historia erectionis memorati Collegii , anno 1750. ab Angelo Zavarrono Neapoli edita , per extensum relata habetur *pag. 76. et seq.* De duobus hisce Græcis Episcopis , altero Romæ , in Calabria altero commorante , actum etiam fuit à nobis in citata Constitutione nostra 57. §. 7. *de Sacramento Ordinis num. 1.* et prædictorum Decessorum nostrorum Clementis VIII. et Clementis XII. ratio ac providentia , hac etiam in re , pro merito commendata est.

III. Sic igitur constituto quinam sit Italo-Græcorum Ecclesiasticus Superior in eo quod ad Ordinum collationem attinet ; nunc de eorumdem Ecclesiastico Ordinario agendum est , pro eo quod pertinet ad jurisdictionem , et animarum curam , univsumque eorum regimen et gubernium. In quo , si standum est Canonis Constitutionibus , ut certè standum est , omnia hæc ad Episcopum Latinum , in cujus Diœcesi Græci habitant , pertinere dicendum est. Verùm Episcopus Latinus Græcum Vicarium habere debet , sibi per omnia dicto audientem , cujus operâ tutiùs atque salubriùs eam Gregis sui portionem valeat gubernare : quod ipsum à nobis est quoque demandatum in allegata Constitutione 57. §. 9. *num. 21.*

IV. Postquam clarissima Bizantii Urbs , conjunctis Francorum , Venetorumque armis , expugnata fuit , et Balduinus Flandriæ Comes ibidem Imperator est constitutus , opportunum factu reputatum est , ut Constantinopolitanus Patriarcha Latinus crearetur , ad eamque dignitatem Maurocenus evectus fuit , ac

ceteræ deindè minores Imperii urbes , Regiæ civitatis exemplar secutæ , Latinos Episcopos habuerunt. Cùm igitur , ùt cuique facilè est intelligere , hujusmodi Episcoporum subditi magna ex parte Græci essent , ut istorum regimini consulere , in Concilio Generali Lateranensi IV. quod sub Innocentio III. celebratum fuit , decretum est , non quidem in una eademque urbe geminos Episcopos esse debere , alterum Græcum , et alterum Latinum , quod monstri simile reputatum fuit ; verùm ut Episcopus Latinus Græcum Suffraganeum seu Vicarium retineret , qui ex illius præscripto omnia ageret : *Sed , si propter prædictas causas , quæ ad Græcæ Linguae imperitiam referuntur , urgens necessitas postulaverit , Pontifex loci Catholicum Præsulem Nationibus illis conformem providâ deliberatione constituat sibi Vicarium in prædictis , qui ei per omnia sit obediens et subjectus : cùm paulò priùs repudiatum fuisset id , quod de duobus Episcopis , altero Latino , et altero Græco , proponi cœperat : Prohibemus autem omninò , ne una eademque Civitas , sive Diœcesis , diversos Pontifices habeat , tamquam unum corpus diversa capita , quasi monstrum.*

V. Hæc Concilii Lateranensis verba relata habentur in *Cap. Quoniam , de officio Judicis Ordinarii.* Cui quidem Canonicae dispositioni nos inhærentes , cùm Pontificatûs nostri tempore , anno scilicet 1746. à Varadinensi Episcopo instantiùs actum esset , ut sibi concederetur Episcopus auxiliaris Græci Ritûs propterea quòd Diœcesim haberet Græcis refertam , quorum linguam ipse ignorabat ; audito priùs hac de re Metropolitano Colocensi Archiepiscopo , acceptis Varadinensis Cleri supplicationibus , idque etiam petente Hungariæ Reginâ in Romanorum Imperatricem electâ , legitimis processibus de mandato nostro confectis super illius qualitatibus , qui

in auxiliarem Episcopum postulabatur, ac præsertim super abjuratone schismatis atque hæreseos per ipsum facta, ac totâ re in Consistoriali Congregatione die 12. Julii 1748. maturè discussâ, sequens Decretum publicari mandavimus, quod etiam deindè executioni traditum est: *Deputandum esse Episcopum Suffraganeum, seu Vicarium, Reverendum Meletium Ritûs Græci ad formam Canonis IX. Concilii Lateranensis IV. seu Capituli Quoniam, de officio Judicis Ordinarii, cum dispensatione super irregularitate ob schismata et hæresim incurra, necnon cum assignatione tituli Episcopalis, et congruè pro ejus sustentatione in florenis mille et quingentis illarum partium super fructibus mensæ Episcopalis Varadinens.*

VI. Verum quidem est, aliquando ob temporum circumstantias factum fuisse, ut ab hac Canonica disciplina recederetur; sed simul negari nequit, gravia inde incommoda et absurda plerùmque derivasse. Quidam Romani Pontifices Græcis, qui in Latinorum Episcoporum Diœcesibus habitarent, privilegia concesserunt, per quæ ab Episcoporum localium jurisdictione exempti, et Romano Pontifici immediatè subjecti forent. Verùm cùm à Pontifice Pio IV. maturiùs consideratum fuisset, ex immediata Græcorum Romano Pontifici subjectione nonnisi dissidia extitisse ac fomenta, per quæ in schismate, atque etiam in hæresi pertinaciùs obfirmarentur; die 16. Februarii anno 1564. Constitutionem suam, cujus initium *Romanus Pontifex*, quæque est 74. *Bullarii tom. 2.* promulgavit, in qua, privilegiis per Decessores suos concessis derogando, decrevit, ut Græci, qui Siciliam citra et ultra Pharum incolerent, in posterum jurisdictioni Ordinariorum locorum, in quibus ipsi habitarent, subjecti esse deberent in iis omnibus, quæ ad Divinum cultum, administrationem Sacramentorum,

extirpationem hæresum , visitationem suarum ecclesiarum, et Ecclesiasticam disciplinam pertinerent , ut latiùs videre est in allegata Constitutione : in qua tamen illæsum manere Græcum Ritum, se velle declarat, quoad ea omnia , quæ ab Apostolica Sede approbata sint. Pianæ Constitutioni nos quoque adhæsimus in nostra sæpè dicta Constitutione 57. §. 9. *num. 19.* In ea quippe statuimus , ut Græci , sive laïci , sive Ecclesiastici Seculares , aut Regulares , Episcoporum Latinorum , in quorum Diœcesibus degunt , jurisdictioni subjecti sint ; amplissimè derogantes privilegiis , quæ à Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus , id exigentibus rerum circumstantiis , fuerant eisdem Græcis indulta.

VII. Præterea toleratum aliquando est ab Apostolica Sede , ut in eo ipso loco , in quo Latini et Græci habitant , gemini Episcopi essent ; alter Latinus , cui Latini subjecti essent ; et alter Græcus , qui Græcorum regimen cum jurisdictione exerceret. Sed utinam id nunquam indultum , aut toleratum fuisset. Inde enim factum est , ut Græci , initio Catholici , Episcopum Græcum schismaticum aliquando nacti , in eandem schismatis atque etiam hæreseos labem adducti fuerint , auctoque malis artibus numero subditorum Episcopi Græci , Latinorum numerus ad nihilum ferè redactus sit ; nec hactenùs Latinis Episcopis vires sufficiant ad Græcorum schismaticorum audaciam retundendam.

VIII. Anno 1675. Genuensis Respublica sexcentis numero Græcis facultatem concessit , ut in Insula Corsicæ sedem figerent. In his nonnulli seculares Sacerdotes erant , aliquot præterea Monachi , ac etiam Præsul quidam , Parthenius nomine , Græci Ritûs Episcopus Lacedæmonia ; qui omnes in Diœcesi Sagonensi collocati sunt. Anno autem 1677. geminæ ab Apostolica Sede litteræ in forma Brevis prodierunt : alteræ quidem Sagonensi Episcopo directæ ,

quibus ipse super Græcos illos, Diœcesim suam incolentes, Delegatus Apostolicus destinabatur; alteræ verò ad prædictum Episcopum Lacedæmoniæ, quibus ille Vicarius Apostolicus pro iisdem Græcis, quoad viveret, deputatus fuit. Hic cùm anno 1683. mortuus esset, quamquam tunc Sancta Sedes de hujusmodi Græcis Sagonensi Episcopo subjiciendis cogitaret; quia tamen à Genuensi Republica novi Vicarii Apostolici deputatio petita est, nihil circa eos innovatum fuit: rebusque in eodem statu relictis, alii deinceps Vicarii Apostolici eisdem dati fuerunt. Sed, ortâ controversiâ inter Sagonensem Episcopum, tamquam Apostolicum Delegatum ex una parte, et Vicarium Apostolicum ex altera, eò quòd Vicarius omnimodam independentiam ab Episcopo sibi assereret; san. mem. Innocentius Papa XI. die 12. Maii anno 1685. per suas in forma Brevis litteras declaravit, Episcopum Parthenium Vicarium quidem Apostolicum prædictis Græcis datum fuisse, sed eâ conditione, ut debitam Sagonensi Episcopo subordinationem profiteri deberet: *Ipsisque Græcis in Vicarium Apostolicum assignatus fuit Episcopus, nomine Parthenius, qui illos in dictam Insulam comitatus fuerat, ita scilicet, ut idem Vicarius Apostolicus tunc existenti Episcopo Sagonensi, in cujus Diœcesi Colonia prædicta constituta est, subordinatus esset: deindè Monachum quemdam Cassinensem, Odericum Pierium nomine, Vicarium Apostolicum deputans, sequentibus verbis utitur: in Vicarium Apostolicum deputamus; Venerabilem verò Fratrem modernum, et pro tempore existentem Episcopum Sagonensem, in Delegatum Apostolicum, cui idem Vicarius subordinatus esse debeat.*

IX. Subsequentibus tamen temporibus intermissa est Vicarii Apostolici deputatio pro Græcorum in Insula Corsicæ existentium regimine; iidemque sub-

jecti remanserunt Episcopo Sagonensi , cui etiam aliquando à Sacra Congregatione de Propaganda Fide injunctum fuit , ut prædictam Græcorum Coloniam visitaret. Quod cùm ab eodem sedulò præstitum fuisset , in relatione statûs Ecclesiæ , quem anno 1716. ad Congregationem Concilii de more transmissit , omnia à se gesta describens , exposuit abusus , et corruptelas , quas apud eos invenit , rationesque à se initas , ut illis opportuna remedia afferret ; ad aliam se referens longiorem rerum enarrationem , quam eodem tempore ad supradictam Congregationem de Propaganda Fide mittebat. Illud etiam animadvertere non prætermisit , quòd , cùm Vicarius Apostolicus simul , et Delegatus Apostolicus ibidem reperirentur , Græci , suo arbitrato viventes , nec uni , nec alteri obtemperabant. Hæc autem Græcorum Colonia ad annum usque 1729. in Sagonensi Diœcesi permansit ; quo anno à Genuensium Republica translata sunt in Adjacensem Diœcesim , ubi nunc vivunt , Episcopi jurisdictioni subjecti.

X. Hoc itaque posito , quòd Græci , qui Episcoporum Latinorum Diœceses incolunt , eorundem regimini et Ordinariæ jurisdictioni in omnibus subesse debent , de his Episcopis Latinis quæri potest , an specialem Synodum coadunare valeant ex solis Presbyteris et Clericis Græci Ritûs , suas Diœceses incolentibus. Id autem sine ulla hæsitatione fieri ab illis posse , affirmamus ; cùm nihil omninò huic actui videatur obstare. Inter manuscripta servata in Archivo Congregationis Concilii , litteras invenimus Archiepiscopi Hydruntini , quibus Sacræ Congregationi exposuit , plures Sacerdotes Græcos , in sua Diœcesi comorantes , tantâ paupertate laborare , ut cogantur victum sibi proprio labore comparare , eosque quotidianis laboribus fessos , nullo pacto posse Horas Canonicas Græco Ritu persolvere , cum in illis persolvendis ultra quatuor absumantur temporis horæ.

Reperimus etiam accuratam scripturam à Carolo de Vecchis, dictæ Congregationis tunc Secretario, elaboratam; in qua narrat, Petrum Codreros Archiepiscopum Hydruntinum, commiseratum pauperiem Sacerdotum Græcorum in sua Diœcesi existentium, Synodum Diœcesanam coëgisse, ad quam ducenti Presbyteri Græci convenerunt, atque in ea decrevisse, quid in recitatione Horarum Canoniarum ab eis in posterum faciendum esset. Ex quibus evincitur, posse ab Episcopis Latinis, in quorum Diœcesibus Græci habitant, peculiarem Synodum cogi Sacerdotum et Clericorum Græcorum, ut in ea statuatur, quid expediens visum fuerit pro eorum regimine. Diximus, posse: si enim Episcopus, in cujus Diœcesi tum Latini, tum Græci reperiuntur, velit in sua Synodo Diœcesana, consueto modo celebrata, aliquid de Græcis in sua Diœcesi existentibus statuere, id utique non erit ei vetitum, quod reapse factum reperimus in Synodo Melitensi anno 1703. coacta ab Episcopo Davide de Cocco Palmerio; in qua præterea indicatur, idem antea ab aliis Episcopis Melitensibus, Gargallo videlicet, et Cagliares, in suis Synodis præstitum fuisse. Similia inveniuntur in quadam Consultatione manuscripta, quæ extat in Bibliotheca Vaticana, quæque olim à bon. mem. Cardinale Julio Antonio Sanctorio, Sanctæ Severinæ nuncupato, conscripta fuit, ut quæstionibus responderet, à Præsule Antonio Lombardo Archiepiscopo Messanensi propositis, circa dubia quædam sibi occurrentia in regimine Græcorum, qui Messanam tunc incolebant, et apud quos nonnullos abusus deprehenderat: *Cùm mensibus proximè decursis Archiepiscopus prædictus in eadem civitate Diœcesanam Synodum celebrasset, in qua cum illis, qui de jure interesse debebant, nonnulli Græcorum tam Secularium, quam Religiosorum, putà Calogerorum, intervenère.*

LIBER TERTIUS.

De vocandis ad Synodum, ordine sedendi, et sacris vestibus juxta proprium cujusque gradum adhibendis.

CAPUT PRIMUM.

De Prælati Regularibus, et Secularibus.

PRIUSQUAM Regulares ab Episcoporum jurisdictione subtraherentur, cogebantur eorum Abbates Diœcesanæ Synodo interesse. Concilium Aurelianense I. anno 511. tom. 2. Collectionis Harduini col. 1011. can. 19. ait: *Abbates pro humilitate Religionis in Episcoporum potestate consistent; et, si quid extra regulam fecerint, ab Episcopis corrigantur: qui semel in anno in loco, ubi Episcopus elegerit, acceptâ vocatione, conveniant.* Concilium Oscense* anni 598. tom. 3. Collectionis Harduini col. 535. can. 1. inquit: *Hoc Synodus sancta fieri elegit, ut annuis vicibus unusquisque nostrum omnes Abbates monasteriorum, vel Presbyteros, et Diaconos suæ Diœcesis, ad locum, ubi Episcopus elegerit, congregare præcipiat: et omnibus regulam demonstrat ducendi vitas, cunctosque sub Ecclesiasticis regulis adesse præmoneat.* Constitutiones excerptæ ex Concilio Galteri Archiepiscopi Senonensis, celebrato seculo X. tom. 6. part. 1. Collectionis Harduini col. 557. cap. 1. hæc habet: *Statuimus, ut Abbates, et Priores Conventuales, qui nec venerint ad Synodum, nec se excusaverint, prætendendo canonicum impedimentum, per octo dies ab ingressu ecclesiæ suspendantur.* Inter statuta Synodalia Guillelmi Majoris, Episcopi Andegavensis, qui vivebat in fine seculi XIII. tom. 1. novæ

editionis Spicilegii Lucæ Dacherii pag. 726. reperitur præceptum, Abbatibus, Archidiaconis, Archipresbyteris, et Decanis ecclesiarum civitatis promiscuè impositum, habendi penes se eadem statuta; et in nona Synodo ab eodem Guillelmo habita anno 1298. Abbatibus, ad Synodum accedere detrectantibus, infligitur pœna suspensionis, et in Synodo undecima, ab eodem celebrata anno 1300. revocatur quidem enuntiata suspensionis pœna, sed simul instauratur præceptum, ut Abbates omninò intersint Episcopali Synodo, quæ omnia leguntur *eod. tom. 1. cit. Spicileg. pag. 739. et 740.* Neque his refragatur textus in *Can. Episcopus, 11. dist. 18.* ubi dicitur: *Episcopus non debet Abbatem cogere ad Synodum ire, nisi aliqua rationabilis causa existat.* Nam oppositum decernitur in *Can. Annis, 16. ead. dist.* in quo habetur: *Annis singulis Episcopus in sua diœcesi Synodum faciat de suis Clericis, necnon Abbatibus, et discutiat alteros Clericos, et Monachos.* Unde Alteserra *de Jurisdict. Ecclesiast. lib. 2. cap. 19.* ad utrumque textum conciliandum, primum intelligendum arbitratur, de vocatione ad Synodum, quæ non semel, sed sæpiùs, seu ultra id, quod jura præscribunt, in anno fiat: *Et quod Can. Episcopus* (ait Alteserra) *dicit Abbates non esse cogendos venire ad Synodum, nisi rationabilis causa adfuerit, cautiùs intelligendum est, non esse scilicet gravandos Abbates iterùm in anno venire ad Synodum, si fortè extra ordinem convocetur, nisi rationabilis causa adsit, putà translationis Reliquiarum, vel consecrationis ecclesiæ, vel alia similis.*

II. Verùm cùm hodie Abbates, ceterique Prælati Regulares plerumque plenâ gaudeant exemptione ab Episcopi jurisdictione, non possumus, juxta omnia antiqui juris principia, de illis ratiocinari, sed et eorum exemptionis habenda est ratio. Neque sectari licet Episcopum Phamaugustanum in tract.

de Conciliis, cui titulus *Synodia Ugonia*, ubi pag. 3. et seq. plura disputat de interventu Abbatum ad Synodum; cùm enim is scripserit ante Tridentinum, non omnia, quæ adducit, congruunt præsentì disciplinæ. Ut itaque distinctè et ordinatim procedamus, primò de Abbatibus Secularibus, deinde de Regularibus disseremus.

III. Abbates Seculares, intra Episcopi diœcesim existentes, teneri Episcopali Synodo adesse, statuitur in *Cap. Quod super his, de majorit. et obed.* Neque ullius exemptionis prætextu possunt se ab hac obligatione unquam solutos existimare: nam Tridentinum *sess. 24. cap. 2. de reform.* illos solos exemptos liberat ab onere accedendi ad Synodum, qui subduntur Capitulis generalibus; quod profectò de Abbatibus Secularibus nunquam dici poterit, uti benè ponderat Tamburinus *de Jur. Abbat. tom. 1. disput. 24. quæst. 4. num. 8. et 9.* Rem exemplis illustrabimus.

IV. In civitate Cremonæ extat Ecclesia Collegiata S. Agathæ, quæ cùm olim esset Regularium, à summis Pontificibus Callisto II. et Eugenio III. amplissima obtinuit privilegia exemptionis à jurisdictione Ordinarii, et ab obligatione accedendi ad Synodum. Præpositura hujus Ecclesiæ auctoritate Pii II. fuit postmodum à statu Regulari, et electivo, commutata in Dignitatem Secularem, et collativam, ejusque Præbendæ Canonicales Clericis Secularibus addictæ sunt, præservatis tam Ecclesiæ, quàm Præposito et Canonicis, omnibus et singulis privilegiis, quibus antea fruebantur Regulares.

V. Præpositus, qui ex privilegio summi Pontificis Pii IV. et ex antiqua consuetudine, habet præterea usum Mitræ, et Pastoralis, et unà cum eo Canonici, recusarunt accedere ad Synodum, ab Episcopo Cremonæ indictam anno 1727; sed instaurato judicio coram Sacra Congregatione Concilii,

et re maturè expensâ, die 5. Aprilis 1732. decimum fuit, teneri accedere, et posse Episcopum pœnis, à jure statutis, in inobedientes animadvertere. Cùmque denuò Præpositus, et Canonici sua jura experiri voluerint, in Congregatione habita die 29. Augusti 1733. iterùm succubuerunt.

VI. Alterum, et celebre exemplum est Abbatis S. Barbaræ civitatis Mantuanæ. Præest iste insigni Collegiatæ, cui inserviunt Dignitates, et Canonici, et simul cum Ecclesia, omnibusque Ecclesiæ Administris, tantâ fruitur exemptione, ut Episcopus nec Ecclesiam visitet, nec Canonicos, aliosque Administratos corrigat, nisi Abbas, aliique habentes Dignitates, Abbatiali inferiores, qui sibi invicem in hoc munere gradatim succedunt, negligentes fuerint in visitando, et corrigendo: quæ omnia habentur in Bulla Pii IV. data pridie idus Octobris 1564. Idemque Pontifex hanc præterea Abbati exemptionem addidit prærogativam, ut posset suis subditis, addictis scilicet servitio prædictæ Ecclesiæ, primam Tonsuram et Ordines minores conferre, ac Sacramentum Confirmationis, in sua Ecclesia, Chrismate à loci Ordinario accepto, omnibus indistinctè administrare. Tot tantisque condecoratus privilegiis, renuebat Abbas accedere ad Synodum Episcopalem; sed causæ articulo examinato in Sacra Congregatione Concilii, cùm hæc animadverterit, nullum ab Abbate privilegium produci, quo specialiter et expressè eximatur ab onere accedendi ad Synodum, propterea anno 1680. dixit, eum omninò interesse debere. Quæ omnia à nobis adnotata sunt in dissertatione, quam elaboravimus, cùm ejusdem Sacræ Congregationis Secretarii munere fungeremur, in causa *Mantuana*, discussa die 23. Augusti 1727. de qua in *Thesouro Resolut. tom. 4. pag. 109. et seq. et præsertim pag. 112. num. 7.*

VII. Hæc de Secularibus. Ad Regulares redeamus.

Usus quondam apud Monachos invaluerat, ut uni principali monasterio plura inferiora subessent, perinde ac membra suo capiti. Hunc morem describit Mabillon in *præfat. ad secul. V. Act. SS. Benedict.* §. 4. num. 53. his verbis: *Observare convenit. . . . eam fuisse in nobilioribus monasteriis disciplinam, ut quælibet minores sub se haberent colonias, quæ Cellæ, Præposituræ, Obedientiæ, Prioratus, Monasteriola, et Monasteria passim, imò et Abbatie aliquando vocabantur. In illis Cellis erant Præpositi, seu Decani, ad nutum Abbatis, qui principi monasterio præerat, amovendi: et si qui Abbates illis præficiabantur, nonnisi priùs habito primi Abbatis consensu, eorum fiebat electio, ab eodem postea confirmanda. Quandoque autem contingebat, principale monasterium esse plenè exemptum ab Episcopi jurisdictione, secùs verò inferiora: in quo rerum statu, Abbas, qui alicui ex inferioribus præerat, quamvis professionem emisisset in principali monasterio exempto, attamen ratione alterius monasterii, non exempti, cui præerat, tenebatur adesse Synodo Diœcesanæ, juxta sententiam latam ab Innocentio III. in *Cap. Ex ore, de privilegiis*, ubi controversiam, hac ipsa de re agitatam inter Abbatem Evasensis cœnobii, et Vigoriensem Episcopum, ita definivit: *Sententialiter definimus, quòd Evasen. cœnobium liberum est in capite, tamquam ab Episcopali jurisdictione prorsùs exemptum, et soli Romanæ Ecclesiæ subjectum.... In membris autem, quæ non probantur exempta, Diœcesano Episcopo ipsum subjacere decernimus: propter quod Abbas ad Synodum ejus debet accedere.... pro ipsis quoque membris non exemptis idem Abbas tenetur Vigorien. Episcopo exhibere reverentiam, obsequium et honorem. Ex hac porrò Innocentii Decretali evidenter conficitur, potiori jure debere ad Episcopalem! Synodum accedere Abbatem**

Regularem, qui non solùm nullâ fruitur personali exemptione, sed et insuper monasterio præficitur, Episcopi jurisdictioni plenè subjecto.

VIII. Si verò Abbates, unà cum monasteriis, quæ regunt, sunt omninò ab Episcopi jurisdictione exempti; non ideò tamen sunt statim liberi pronuntiandi ab obligatione interveniendi Synodo Episcopali: sed considerandum est, an simul cum aliis sui Ordinis monasteriis coalescant in unum corpus seu conficiant unam communitatem, cujus singula membra subdantur Capitulo generali ejusdem Ordinis; vel potiùs monasteriis præficiantur, quorum quodlibet solitarium est, nullam nimirùm habens cum aliis Ordinis monasteriis conjunctionem, nullum societatis et mutuæ communicationis vinculum; atque ideò eorumdem monasteriorum Prælati nullum Superiorem Generalem agnoscunt, cujus Capitulo subjiciantur: cujus generis monasteria non pauca extra Italiam reperiri, exploratum est omnibus. Primi non coguntur accedere ad Episcopi Synodum; secundi omninò accedere debent; illos siquidem, et non istos, exemit Tridentinum *sess. 24. cap. 2. de reform.* ita decernens: *Synodi quoque Diæcesanæ quotannis celebrentur: ad quas exempti etiam omnes, qui aliàs, cessante exemptione, interesse deberent, nec Capitulis generalibus subduntur, accedere teneantur.* Cùm enim exceptio firmet contrariam regulam pro non exceptis, manifestum inde fit, Regulares, generali Capitulo non subjectos, nullâ ratione posse se à Synodo subducere, sicuti optimè perpendunt Fagnanus *in Cap. Quod super his, de majorit. et obed. num. 5.* Cardinalis de Luca *de jurisdict. disc. 37. num. 5.* Cardinalis Petra *cit. loc. num. 108.*

IX. Nullam verò distinctionem adhibendam censuit Tridentinum quoad illos Regulares, qui curam gerunt animarum: sed hos omnes, sive subjecti,

sive non subjecti sint Capitulo generali , universim , promiscuè , et indistinctè , Synodo interesse debere , decrevit : *Ratione tamen* (ait *cit. loc.*) *Parochialium , aut aliarum secularium Ecclesiarum , etiam annexarum , debeant ii , qui illarum curam gerunt , quicumque illi sint , Synodo interesse.* Idem , longè ante Tridentinum , edixerat Concilium Provinciale Moguntinum anno 847. *cap. 14.* in *Collectione Harduini tom. 5. col. 11.* districtè præcipiens , ne ullus Monachorum , qui Parochialibus præerant ecclesiis , Episcopalem Synodum effugeret ; *Nullus Monachorum* (inquit) *aliquid proprietatis habeat.... nec Parochias ecclesiarum accipere præsumat , sine consensu Episcopi.* De ipsis verò titulis , in quibus constituti fuerint , *rationem Episcopo , vel ejus Vicario reddant , et convocati ad Synodum veniant.*

X. Quam porrò , Tridentino inhærentes , hæcenus adhibendam diximus inter Regulares distinctionem , non solùm fusè explicant Doctores , præcipuè Gonzalez *in cit. Cap. Quod super his , de majorit. et obed. num. 8.* Antonius Paulutius *de Comitibus Ecclesiast. p. 453. num. 6. Biblioth. maxim. Pontif. tom. 4.* Gavantus *in praxi de Synodo Diœces. cap. 2. in annot. §. 1. num. 4.* Tamburinus , Fagnanus , Cardinalis de Luca *locis citatis* , sed exactè servandam statuit Sacra Congregatio Concilii in causa Regularium , die 19. Novembris 1604. *lib. 10. decretor. pag. 102. à tergo : Sacra etc. censuit , quoad primum esse injungendum omnibus Regularibus , qui vel Capitulis generalibus non subduntur , vel Curam animarum exercent , ut ad Synodos Diœcesanas accedant sub pœna privationis vocis activæ , et passivæ , ipso facto incurrendæ , atque aliis pœnis , arbitrio Episcoporum imponendis , etiam excommunicationis ; adeò ut jus declarandi atque pœnas imponendi , ad Episcopos , non obstante quacumque exemptione , pertineat , eisdemque Episco-*

pis jus sit prædictos Regulares, qui nullis Capitulis subduntur, absolutè cogere ad Diœcesanæ Synodi observationem, eos verò, qui ratione Curæ animarum interfuerint, ad servanda ea omnia, quæ in Synodo decreta fuerint circa Curam animarum, et administrationem Sacramentorum. Quodque hic de Parochis Regularibus sanciverat, eadem Sacra Congregatio iterùm confirmavit in causa Passavien. Jurisdictionis, die 1. Octobris 1661. lib. 22. decretor. pag. 661. et seq. cùm enim quinto loco disputatum fuisset: An Parochi Religiosi monasteriorum exemptorum, ut suprà, vocati ad Synodum, teneantur venire, ac mandata Episcopalia accipere, circa ea quæ pertinent ad dictam Curam, pariterque festa propria Diœcesis populo denuntiare, et celebrare Jubilæa, et alia mandata Apostolica ab ipso Diœcesano Episcopo recipere: responsum fuit: Ad quintum, teneri.

XI. Verùm, cùm animarum Cura, Ecclesiæ Regulari annexa, possit ab Ecclesiæ Prælato exerceri vel per se, vel per Capellanos ad nutum amovibiles, vel per Vicarium Secularem, præviâ approbatione Episcopi, in perpetuum deputatum, singuli casus sunt speciatim expendendi. De primo, utpote manifestè comprehenso in enuntiato Tridentini decreto, nulla fieri potest quæstio. De secundo dubitari potest, an ipse Prælatus Regularis, an potiùs ejus Capellani Curati debeant Synodo interesse. Sed communiter sentiunt Doctores, hanc obligationem inesse Prælato, *juxta celebrem decis. 190. coram Seraphino. Quoniam, pergit Cardinalis de Luca cit. disc. 37. de jurisdict. num. 3. tunc ipse Prælatus personam gerit Curati, aliique ab ejus nutu pendentes, meri reputantur ejusdem adjutores, et administri; unde rationi consentaneum est, ut Prælatus à Synodo normam accipiat, ad quam et se, et obnoxios sibi ministros,*

in animarum regimine dirigere debeat. In tertio casu, cùm universum exercitium Curæ translatum sit in Sacerdotem Secularem, etsi ea habitu remaneat penes Prælatum Regularem, conveniunt pariter inter se Doctores, illi, et non huic, incumbere onus accedendi ad Synodum; Vicarius quippe, et non Prælati Regularis, cujus vices gerit, potest Episcopo et Synodo rationem reddere parochiæ, quam actu regit, sicuti docet, et decisum testatur Fagnanus *in Cap. Quod super his, de majorit. et obed. num. 7.* cui subscribit Cardinalis de Luca *cit. loc.*

XII. Sed quid, si Cura annexa sit, non Ecclesiæ principali conventûs, seu monasterii, sed alteri Ecclesiæ, monasterio accessoriè unitæ; eaque regatur, non per Vicarium Secularem, sed per aliquem Regularem, à monasterii Prælati designatum, atque ad ejusdem placitum amovibilem? Quinam tunc Synodo adesse debet? Prælati ne, an iste Regularis Curam actu administrans? Hanc quæstionem movet modò citatus Cardinalis de Luca *num. 4.* eamque dirimit dicendo, non Prælatum, sed Vicarium Regularem debere Synodo intervenire: et rectè; quia, positâ locali separatione Ecclesiæ Curatæ à monasterio, Vicarius Regularis, qui in Ecclesia Curata residet, eamque actu administrat, solus versatur inter Parochiæ incolas, eorumque indolem et mores solus cognoscit: ex quo fit, ut loci Ordinarius in ceteris omnibus parochiam respicientibus, hunc, et non monasterii Præsulem, consulat, et, si opus fuerit, moneat, ac corrigat, neque ullam monasterii Prælati rationem habeat, nisi cùm eidem injungendum duxerit, ut præfatum Regularem à Curæ exercitio removeat. Accedit, sæpius contingere, ut Ecclesia Curata, et monasterium, cui est accessoriè unita, in diversis existant Diœcesibus, ac propterea, nisi Regularis,

qui Ecclesiam Curatam actu administrat, teneretur interesse Synodo, à loci Ordinario indictæ, neque ipse, neque ejus Prælatus compelli possent ad illam accedere.

XIII. Idemque juris esse, arbitramur, cùm animarum Cura est annexa quidem principali Ecclesiæ monasterii, ubi Prælatus residet, regitur tamen et administratur per Regularem, non ab ipsomet Prælato, sed à Capitulo electum et designatum, ita ut non sit in Prælati arbitrio illum à Curæ exercitio divellere: quod evidenter colligi autumamus ex decreto, à Sacra Congregatione Concilii edito die 1. Aprilis 1656. in causa *novæ Segoviæ Insularum Philippinarum*, lib. 19. decretor. pag. 568. in qua rescriptum fuit: *Episcopum procedere posse ad pœnas etiam censurarum contra Regulares exercentes Curam animarum in Ecclesiis Parochialibus Regularium, si renuant accedere ad Synodum, non autem contra Superiores eorumdem Regularium.*

XIV. Sed, quamquam hæc ita de jure se habeant, quandoque tamen Regulares privilegium obtendunt, quo se ab accessu ad Synodum excusari arbitrantur. Ejusmodi privilegio, credere fas est, fuisse olim donatos Monachos Cistercienses, ne secùs dicamus, eos contra jura deliquisse, cùm inter statuta in Capitulo generali anno 1273. condita *cap. 12.* vetuerunt Abbatibus Lemovicensibus accedere ad Synodos Episcopales, sicuti legitur apud Martene, et Durand. *tom. 4. Thesauri nov. Anecdotor. col. 1440.* Quod certò scimus, est, Fratibus Prædicatoribus, et Minoribus fuisse illud concessum à Gregorio IX. in *Cap. Nimis prava, de excess. Prælat.* Ferunt quoque, Monachos Cassinenses, et quosdam alios Regulares, etiam Curam animarum habentes, simile indultum impetrasse ab Eugenio IV. Quamobrem Murga in *adnotat. ad primam decisionem post commentaria ad Constitutiones Apostolicas, et*

in tract. de Beneficiis quæst. 2. cap. 109. eos subtrahit ab obligatione interveniendi Synodo. At certè hallucinatur, et fallitur : ea quippe privilegia, ante Tridentinum obtenta, ab eodem Tridentino revocata et abolita sunt; atque ideò nullus Regularium, qui aliàs de jure ad Synodum pergere tenetur, potest illam evadere obtentu privilegii Apostolici, nisi doceat, tale privilegium fuisse, post Tridentinum, concessum. Ita contigit in lite, olim exorta inter Archiepiscopum Beneventanum, et Monachos S. Sophiæ Rectores Ecclesiarum Parochialium, quæ eidem monasterio S. Sophiæ sunt unitæ. Renuebant Monachi interesse Synodo, ad quam ab Archiepiscopo cogebantur adire : et Sacra Congregatio Concilii, in qua disceptabatur causa, non antea Monachos ab obligatione parendi Archiepiscopo solutos declaravit, nisi postquam docuerunt de expresso privilegio non adeundi ad Synodum, sibi à S. Pio V. et propterea post Tridentinum collato, quemadmodum referunt, et ad rem animadvertunt Fagnanus *in cit. Cap. Quod super his, de majorit. et obed. num. 12.* et Cardinalis Petra *ad Constit. Apost. tom. 5. pag. 131. num. 118.*

XV. Secùs est de consuetudine, quâ etiam aliquando fulciri se posse, credunt Regulares, ne teneantur ad Synodum ire : etenim, quamvis Cardinalis de Luca *cit. disc. 37. de jurisdict. num. 6. et seq.* opinetur, solâ consuetudine absolvi posse Regulares à lege, eos ceteroquin ad Synodum ire adstringente, solùmque disputet, an sufficiat decennialis, vel requiratur quadragenaria; verius tamen est, nullam consuetudinem, nisi tanti temporis sit, ut præsumptionem inducat Privilegii Apostolici, Regularibus quoad hoc prodesse : quoniam aut consuetudo, de qua est sermo, præcessit Concilium Tridentinum, et illa ab eodem Tridentino fuit abrogata; aut est inducta post Tridentinum, et hæc in-

fringitur à Bulla Pii IV. quâ Concilii Tridentini acta et decreta confirmantur, et magis apertè ab aliâ ejusdem Pontificis Constitutione, data 13. Kalend. Martii 1564. ubi omnia, et singula, quæ Concilii decretis adversantur, sive antea inducta, sive in posterum inducenda, nullâ, invalida, irrita, et nemini, tam in foro fori, quàm in foro conscientiæ, suffragari posse, decernit.

XVI. Abbates, de quibus hucusque locuti sumus, de eorum numero sunt, qui potiuntur exemptione primæ dumtaxat, aut secundæ speciei: quod quilibet potuit ex iis, quæ diximus, advertere. Aliud dicendum de Abbatibus præditis nobiliori exemptione tertiæ speciei, cum territorio separato, et vera qualitate *Nullius*: durum quippe nobis videtur, istos proprium habentes territorium, in quo jura exercent quasi Episcopalia, adigere ad interveniendum Synodo vicini Episcopi, si ipsimet Abbates facultatem habeant propriam Synodum celebrandi. Solùmque disceptari posset, an, qui hâc facultate carent, cogendi sint ad eligendum aliquem, quem maluerint, ex finitimis Episcopis, cujus Diocesanæ Synodo intersint. Rationem dubitandi præbet sæpiùs allegatum decretum Tridentini *sess. 24. cap. 2. de reform.* obligans Episcopos, nulli Archiepiscopo subjectos, ad semel eligendum aliquem Metropolitanum, ad cujus Provinciale Concilium semper deinceps teneantur accedere, quo quidem decreto affici etiam Abbates verè *Nullius*, decisum fuit in particulari Congregatione, deputata à san. mem. Benedicto XIII. et habita die 8. Maji 1725. in responsionibus ad quintum, et sextum dubium: inde enim, propter rationis paritatem, inferri posse videtur, eosdem Abbates, si potestate careant propriam Synodum habendi, obstringendos similiter esse ad eligendum Episcopum, cujus Synodo assistant; ne secùs Clerus et populus, cui præficiuntur, omni

careat Synodali statuto. At nihilominùs, re meliùs perpensâ, oppositum nobis dicendum apparet : etenim onus eligendi Metropolitanum, ad cujus Provinciale Concilium conferre se debeant, à Tridentino impositum est solis Episcopis, nulli Archiepiscopo subjectis, et solùm, per extensionem, translatum est ad Abbates tertix speciei, habentes territorium separatum à Diœcesi cujuscumque Episcopi : absonum autem, atque ab omni æquitate devium nobis videtur, iterùm extensionem (ut ita dicamus) extendere, seu oneri per extensionem Abbatibus imposito, novum onus adjicere: quod profectè scimus nunquam fuisse in praxi receptum.

CAPUT SECUNDUM.

De Abbatibus, Prioribus, Guardianis Conventuum subjectorum jurisdictioni Episcopi, tamquam Sedis Apostolicæ Delegati.

Ab intelligentiam eorum, quæ in præsentî capite dicturi sumus, brevis præmittenda est notitia suppressionis quorundam Religiosorum conventuum, factæ ab Innocentio X. Quoniam exiguus Religiosorum numerus, in parvis cœnobiis commorantium, plerumque in causa est, cur Regularis disciplina ibidem relaxetur, et corruat; inde enim fit, ut Religiosi, qui ob eorum paucitatem, Choro vacare, ceteraque cujusque Ordinis propria Instituta explere non valent, otio indulgeant, liberiores evadant, ac secularibus negotiis se immisceant: idcirco Innocentius X. in sua Constitutione 50. tom. 5. *Bullarii pag. 481.* quæ incipit *Instaurandæ*, data idibus Octobris 1652. multa ex ejusmodi cœnobiis, in Italia, eique adjacentibus Insulis sita, atque in litteris Congregationis, super hac re specialiter de-

putatæ, nominatim expressa, auctoritate Apostolicâ suppressit, extinxit, et abolevit. Verùm, cùm postea plerique Regularium Ordinum Superiores eidem Pontifici supplicassent, ut aliqua ex suppressis cœnobiis in pristinum statum restitueret, ac præterea ex publicis documentis, et Episcoporum attestationibus constitisset, in illis tot ali posse Religiosos, qui, etsi numerum non exæquarent, quem Pontifex optaverat, sufficientes tamen videri poterant ad Regularem custodiendam disciplinam, et insuper necessarii reputabantur ad excipiendas populi Confessiones, et Divina persolvenda Officia in locis, ubi alii non reperiebantur Regularium conventus; Innocentius X. porrectis sibi precibus indulgens, nonnulla ex præfatis cœnobiis redintegravit, et Regularibus restituit, hisce tamen adjectis legibus: primò, ut in illis sex ali possent, et actu alerentur Religiosi probatæ vitæ, quorum saltem quatuor essent Sacerdotes maturæ ætatis: secundò, ut iidem conventus, antea suppressi, et postea restituti, totaliter subjacerent jurisdictioni Ordinarii, tamquam à Sede Apostolica Delegati; quam subjectionem duraturam decrevit, quamdiu iidem conventus tantas adepti non essent fortunas, ut sustentare possent, et actu sustentarent duodecim Religiosos. Aliud autem idem Pontifex statuendum duxit de parvis monasteriis, cœnobiis, seu conventibus, intra Italiam pariter, eique adjacentes Insulas existentibus, quæ nunquam suppressa fuerunt: hæc siquidem Episcoporum jurisdictioni tunc solùm subjecta esse sancivit, cùm in iis actu non degunt sex Religiosi; sed, si sex Religiosi in hisce cœnobiis, nunquam suppressis, commorentur, illa eadem gaudere voluit exemptione, quâ antea fruebantur. Habentur hæc omnia in Decreto incipiente *Ut in parvis*, quod prodiit die 10. Februarii 1654. Totaque rei gestæ series, à Fagnano, qui particu-

laris Congregationis , ab Innocentio X. deputatæ , fuerat Secretarius , describitur *in Cap. Relatum , ne Clerici , vel Monachi* : et specialis historia suppressionis , et successivæ restitutionis aliquorum conventuum Diœcesis Bononiensis edita est post Synodum Diœcesanam Cardinalis Hieronymi Boncompagni.

II. Præfata distinctio inter parva Religiosorum cœnobia , quondam suppressa , et postea redintegrata , atque ea , quæ nunquam suppressa fuerunt , est præ oculis habenda , ne , contra Innocentiï Decretum , idem feratur de utrisque iudicium. Loquendo itaque de conventibus primi generis , statim excitata est controversia , an ita illi subjacerent jurisdictioni Ordinarii , ut simul censerentur subtracti à jurisdictione Prælatorum Regularium. Et , teste Fagnano *in Cap. Quanto , de Offic. Ordinar. num. 41.* decisum fuit , non esse ademptam Prælato Regulari jurisdictionem , quâ antea potiebatur , sed eandem promiscuè , seu cumulativè , datam etiam Ordinario , ita ut inter utrumque locus sit præventioni. Sed , quia nimis facilè foret , ut Superior Regularis semper , atque in omnibus Ordinarium præveniret , ejusque jurisdictionem prorsùs eluderet , propterea ab Alexandro VII. certi quidam casus determinati sunt , in quibus , non obstante præventionem Superioris Regularis , licere voluit Ordinario causam ad se avocare : et simul quædam regulæ præscriptæ , ad quas et Ordinarii , et Superiores Regulares , in eorundem conventuum regimine , conformare se debeant , quæ videri possunt apud eundem Fagnanum *citato loco num. 42.*

III. Unica restabat dirimenda quæstio , an scilicet Abbates , Priores , Guardiani , et uno verbo Superiores conventuum , de quibus agimus , teneantur interesse Synodo , ab Episcôpo indictæ. Et etiam hanc definivit Alexander VII. suis Apostolicis litteris ,

dati die 30. Martii 1661, quarum meminere de Aste, Archiepiscopus Hydruntinus, in *Methodo Visitationis Apostolicæ part. 5. §. 2. num. 18.* Verhorst in *addit. ad Chokier de jurisdic. in exemptos tom. 3. in addit. ad part. 4. quæst. 19.* Romaguer. ad *Constitut. Synodal. Gerundens. tom 1. lib. 1. cap. 2. num. 8.* Eæque per extensum relatæ à Fagnano in *cit. Cap. Quanto, num 64.* ita se habent: *Cùm, sicut accepimus, posito Decreto fel. rec. Innocentii Papæ X. Prædecessoris nostri incipiente, Ut in parvis, die 10. Februarii 1654. edito, quo parvi conventus, non habentes præscriptum numerum Religiosorum, visitationi, correctioni, et omnimodæ jurisdictioni Ordinarii loci, tamquam super hoc à Sede Apostolica Delegati, plenè in omnibus subjiciuntur, dubitetur, an Abbates, Priores, Guardiani, et alii prædictorum conventuum Superiores, ab Episcopo vocati, ad Diæcesanam Synodum accedere teneantur; Nos, ejusmodi dubium tollere cupientes, præfatos Abbates, Priores, Guardianos, et alios parvorum conventuum hujusmodi Superiores, ad Synodum Diæcesanam accedere teneri, si ad eam ab Episcopo, uti Sedis Apostolicæ Delegato, vocentur, auctoritate Apostolicâ, tenore præsentium, declaramus, et ita ab omnibus, ad quos pertinet, servari præcipimus.*

IV. Alexandri VII. sanctioni concinit decisio Sacræ Congregationis Concilii in causa *Pientina Synodi*, quam, ad uberiores rei elucidationem, integram atteximus: *Instante Promotore Synodi Diæcesanæ Pientinæ pro declaratione, an Superiores parvorum conventuum teneantur accedere ad Synodum Diæcesanam, quatenus fuerint vocati ab Episcopo, tamquam Sedis Apostolicæ Delegato, datæ fuerunt litteræ pro informatione Ordinario, qui retulit, Guardianum Minorum Conventualium Sancti Quirici, ad Synodum Diæcesanam die 24. Septembris pro-*

ximè elapsi accersitum , comparuisse per Procuratorem asserendo , non teneri accedere , eò quia Fratres Minores Conventuales obstringi non poterant legibus Synodalibus ; Priorem verò Servorum Beatæ Mariæ Virginis se excusasse per epistolam , ex quo dietim visitationem generalem sui cœnobii expectabat : et denique Patrem Guardianum Conventualium civitatis Pientinæ , absque ulla hæsitatione , Synodo interfuisse ; unde EE.VV. exorat , ut, ne Superiores hujusmodi parvorum conventuum subjectionem suæ jurisdictioni quodammodo excutiant , licèt in iis , quæ respiciunt visitationem , et correctionem , ad tenorem Decreti san. mem. Innocentii X. incipientis , Ut in parvis , semper suam exercuerit facultatem , declarare dignentur , illos teneri ad Synodum accedere , mediante resolutione infrascriptorum dubiorum.

Primò : An PP. Guardiani , ceterique Superiores parvorum conventuum , teneantur accedere ad Synodum Diœcesanam , quatenùs fuerint vocati ab Episcopo , tamquam Sedis Apostolicæ Delegato. Et , quatenùs affirmativè,

Secundò : An casu , quo vocati non interveniant , subjacere debeant mulctæ in prædicta Synodo Diœcesana adversùs contumaces comminatæ.

*Die 16. Junii 1703. Sacra Congregatio Eminen-
tissimorum S. R. E. Cardinalium , Concilii Tridentini Interpretum , ad primum respondit affirmativè , ad secundum pariter affirmativè arbitrio Ordinarii , exceptâ mulctâ pecuniariâ.*

V. Jam ut à suppressis et restitutis , ad parvos conventus , nunquam suppressos , gradum faciamus , si hos actu non incolant sex Religiosi , quorum quatuor sint Sacerdotes , juxta censuram allegati Decreti Innocentii X. non secùs ac priores , de quibus hactenùs , subduntur jurisdictioni Ordinarii loci , et proinde metiendi sunt eodem jure , quo illi. Si

verò sex in iis alantur Religiosi, eoque magis si plures, ab Ordinarii jurisdictione penitus eximuntur: quod liquet ex enuntiato Decreto, et disertè declaravit Sacra Congregatio super statu Regularium die 29. Novembris 1657. *Sacra Congregatio super statu Regularium censuit, conventus, nunquam suppressos, in quibus actu degunt de familia plures quàm sex Religiosi, minimè comprehendi in Decreto san. mem. Innocentii X. quod incipit, Ut in parvis; ac proinde locorum Ordinarios nequaquam posse, in vim dicti Decreti, in hujusmodi conventibus, aut illorum personis, ullam sibi jurisdictionem vindicare*: quam declarationem postquam retulit Panimoll. *decis. 84. annot. 2. num. 62.* addidit: *Pro cujus observantia decreti respondit Sacra Congregatio Concilii in Melphiten. Jurisdictionis 3. Augusti 1686.* Causa autem Melphitensis, quam innuit Panimoll. hæc fuit. Cùm Episcopus Melphitensis sacra visitaret Apostolorum limina, quæsivit à Sacra Congregatione Concilii, an sibi competeret delegata jurisdictio in parvos suæ Diœcesis Regularium conventus, nunquam suppressos, in quibus non alerentur quatuor Sacerdotes, ita ut jus sibi esset, non solùm iisdem conventibus annexas ecclesias, sed et ipsos conventus, ejusque cubicula, ac præterea inibi existentes Regulares personaliter visitare. Et Sacra Congregatio die 3. Augusti 1686. respondit: *Servandum esse decretum Congregationis super statu Regularium, editum 29. Novembris 1657.*

VI. Quamobrem Regulares, qui seni, ut præscriptum est, parvis in conventibus, nunquam suppressis, degunt, nisi curam animarum habeant, adstringi nequeunt ad interveniendum Episcopali Synodo; quemadmodum in eadem, quam retulimus, causa *Pientina*, eadem Sacra Congregatio Concilii, de his postmodum specialiter consulta, expressè sancivit.

VII. *In Sacra Congregatione , habita sub die 16. Junii proximè elapsi , propositis ad instantiam Promotoris Fiscalis Curiaë Episcopalis Pientinæ infra-scriptis dubiis , nempe Primò , an Priores , Guardiani , ceterique Superiores parvorum conventuum teneantur accedere ad Synodum Diœcesanam , quatenùs fuerint vocati ab Episcopo , tamquam Sedis Apostolicæ Delegato. Et quatenùs affirmativè ,*

VIII. *Secundò , an casu quo vocati non interve-niant , subjacere debeant mulctæ , in prædicta Synodo Diœcesana adversùs contumaces comminatæ : rescriptum fuit , Ad primum affirmativè : Ad secundum affirmativè arbitrio Ordinarii , exceptâ mulctâ pecuniariâ. Reclamante autem adversùs hujusmodi resolutionem Priore , et Patribus conventûs B. Mariæ Virginis Servorum , loci Scrofani , sub fundamento , quòd dictus eorum conventus non sit comprehensus in Decreto san. mem. Innocentii X. incipiente , Ut in parvis , renovato per Constitutionem san. mem. Alexandri VII. eò quia , ut asseritur , nunquam fuit suppressus , ac semper ibidem manserunt de familia sex Religiosi , Eminentissimis Vestris resolvendum proponitur :*

IX. *An respectu dicti Conventûs B. Mariæ Virginis loci Scrofani sit standum , vel recedendum à decisio in casu , etc.*

X. *Die 15. Septembris 1703. Sacra Congregatio Eminentissimorum S. R. E. Cardinalium , Concilii Tridentini Interpretum , censuit , conventum Scrofani non esse comprehensum.*

CAPUT TERTIUM.

De obtinentibus dignitates , personatus , officia , et de Vicariis , tum Generali , tum Foraneis.

DIGNITAS , Personatus , et Officium , sæpè promi-

scuè accipiuntur: strictè tamen, et juxta jûris apices, distincta sunt Beneficia. Dignitatem quippè obtinere dicitur, qui ratione Beneficii quod possidet, præminentiam habet, cum jurisdictione in foro externo, sicuti olim erat, et alicubi etiam nunc est Archidiaconus: Personatum, qui solam præminentiam habet, sine jurisdictione, uti Prior, et Decanus: Officium, qui nec præminentiam, nec jurisdictionem, sed administrationem dumtaxat habet aliquarum rerum, ad ecclesiam pertinentium, uti Sacristæ, et Thesaurarius. Hi omnes, lato quodam loquendi modo, dicuntur Prælati, et ea propter, si sint de Clero Seculari, nec privilegio post Tridentinum impetrato excusentur, tenentur Synodo Diœcesanæ interesse: quod asserunt Massobr. *de Synodo Diœces. cap. 3. dub. 2 num. 9.* Gavant. *in praxi Synodi Diœces. cap. 2. in annot. n. 4. Pax. Jordan. lucubrat. lib. 8. tit. 2. num. 46. et seq.*

II. Vicarius Generalis Episcopi, quamquam à jure quandoque dicatur Officialis, àt *in Cap. Licet, de offic. Vicar. in 6. et in Clement. 2 de rescriptis*, attamen in aliquibus regionibus ultra montes, præsertim in Gallia, et Belgio, usus obtinuit, ut ab Officiali distinguatur, et *Vicarius* nuncupetur, qui ea exercet, quæ sunt jurisdictionis voluntariæ; *Officialis* verò, qui jurisdictioni præest contentiosæ: quod testantur Cabassut. *in theoria et praxi Jur. Canon. lib. 1. cap. 13. num. 1.* et Van-Espen *Juris Ecclesiast. tom. 1. part. 1. tit 12. cap. 5.* atque Alteserra *in Vindie. Ecclesiast. Jurisdict. lib. 7 cap. 6.* Apud nos autem unus et idem Episcopi vices, in utriusque jurisdictionis exercitio, gerere consuevit; quod etiam esse juri conformius observavit Guillelmus Lyndewode *ad Constitutiones Angliæ lib. 2. ad tit. de sequestratione possessionis, et fructuum, verb. Vicarios Generales*, inquit: *Horum*

potestas differt ab Officialium principalium potestate, de quibus sequitur in textu : nam Officiales dicuntur, quibus causarum cognitio generaliter per habentes jurisdictionem Ecclesiasticam committitur, et in tales transfunditur cognitio causarum totius Diœcesis, non tamen inquisitio, nec correctio, sive punitio criminum, etc. Sed Vicarii Generales omnia prædicta facere possunt virtute officii, exceptâ collatione Beneficiorum. Quid porrò Vicarius Generalis juris habeat quoad Synodum, absente Episcopo, jam suprâ ostendimus : in præsens asserimus, eum, præsentem atque ita jubente Episcopo, et posse et debere Synodo intervenire ; atque insuper affirmamus, maximopere decere et expedire, ut Episcopus velit suum Vicarium Synodo adesse. Colligimus hæc ex quodam Breve Gregorii XIV. edito ad dirimendam celebrem controversiam, quam subdimus.

III. Præsidente Cardinali de Castro Metropolitanæ Ecclesiæ Hispalensi, magna excitata est controversia inter Vicarium Generalem, et Capitulum Metropolitanæ super præcedentia sedendi in Synodo ; eaque delata ad Sacram Congregationem Concilii, cùm adhuc indecisa penderet, san. mem. Sixtus V. ita decrevit : *Vicarium, seu Officiale Generalem, præsentem Archiepiscopo, vel Episcopo, neque locum in Synodo Diœcesana, aut in Capitulo, à jure communi habere, aut prætereundere posse ; ipso verò Archiepiscopo, vel Episcopo absente, præcipuum in eadem Synodo locum obtinere debere.* Adversus hujusmodi Breve, præviâ aperitione oris, quam, de voto Sacræ Congregationis Concilii, à Gregorio XIV. obtinuit, reclamavit Cardinalis de Castro, aliudque ab eodem Gregorio reportavit Breve moderatorium Decreti Sixti V. hisce verbis conceptum : *Vicarium, seu Officiale, aut Provisorem Generalem Archiepiscopi, cujus præsentia in*

Synodis Diœcesanis, pro controversiis et litibus dirimendis, et querelis cognoscendis, et decretis statuendis necessaria omninò est, tam absente quàm etiam præsente Archiepiscopo, primum locum post ipsum Archiepiscopum, et ante Capitulum, vel à Capitulo deputatos, in eadem omninò Synodo Diœcesana de jure habere, et obtinere debere, nisi tamen ex consuetudine legitima Capitulo jus in eadem Synodo Vicarium præcedendi constiterit esse acquisitum.

IV. Hæc, quæ indicantur in decisione Romanæ Rotæ in *Hispalens. Juris sedendi in Synodo*, 21. Junii 1697 coram Muto, edita apud Nicollium *Jur. Canon. tom. 1. lit. C. §. 3. post num. 180.* eo tantùm animo hîc retulimus, ut à Gregorio XIV. rationes audiremus, propter quas oportet, [ut Vicarius Generalis, etiam præsente Episcopo, Synodo intersit; nam de loco, ubi sedere debeat, infra erit sermo.

V. Præter Vicarium Generalem, qui toti præest Diœcesi, alii ab Episcopis constituuntur peculiare Vicarii, dicti *Foranei*, ut extra civitatem in pagis et oppidis jus dicant, in quibusdam levioris momenti causis, et jurisdictionem exerceant, ad certos dumtaxat actus limitatam; à quorum tamen sententiis liberum est ad Episcopum appellare, juxta Glossam in *Clementina 2. verb. Foraneo*, ubi Archidiaconus, et Cardinalis, *de rescriptis*, et latè deducta per Sbrozzium *de Vicario Episcopi lib. 1. quæst. 3.*

VI. Ejusmodi Vicariorum originem antiquissimam esse, atque ad Chorepiscopos referendam, non immeritò arbitratur Juenin *de Sacramentis dissert. 9. quæst. 2. cap. 4.* Quamquam enim Rabanus Archiepiscopus Moguntinus in *Opusc. de Chorepisc.* quem sequuntur Beveregius in *notis ad Conc. Anciran. can. 13.* Binghamus *Origin. Ecclesiastic. tom.*

1. *lib. 2. cap. 14.* Caveus, Blondellus, Tournely, aliique existiment, Chorepiscopos, ordinatione, et caractere veros Episcopos fuisse; attamen, quod citatus Binghamus fatetur, communior magisque recepta est opinio, fuisse eos tantummodò Presbyteros, quemadmodum fusè probant Turrianus *not. ad can. LIV. Nicæn. Arab.* Estius *in 4. sent. dist. 24. §. 30.* Anton. Augustinus *epit. Jur. Can. lib. 6. tit. 1. cap. 8. 11. et 13.* Morinus *de Sacram. Ordin. part. 3. exerc. 4.* Thomassinus *de vet. et nov. Eccl. Discipl. part. 1. lib. 2. cap. 1. et 2.* Natalis Alexander *Appendic. ad dissert. 44. in sec. VI.* etsi negari haud possit, quandoque contigisse in Chorepiscopum assumi, qui Episcopali caractere esset antea insignitus, et à sua Diœcesi ob persecutionis æstum expulsus, aut ejusdem administratione, in alicujus gravis criminis pœnam, legitimâ auctoritate privatus, quod opportunè animadvertunt Bellarmin. *tom. 2. Controv. de Clericis lib. 1. cap. 17.* Hallier *de sacris Ordin. sect. 5. cap. 2. art. 2. §. 5.* Cabassutius *Notit. Eccles. seculi IV. in can. 13. Concilii Ancyranum num. 6.* et Petrus de Marca *lib. 2. de Concord. cap. 13.* Siquidem Concilium Nicænum *can. 8.* ita prospexit Episcopis Novatianis, qui ad Catholicam redirent Ecclesiam, ut ab Episcopo loci, sive ad Presbyteri cujusdam oppidani, sive ad Chorepiscopi officium admitterentur; idemque decretum fuisse de Episcopis Meletianis, ad Ecclesiæ unitatem reversis, colligitur ex ejusdem Concilii epistola Synodica apud Socratem *lib. 1. cap. 9.* Jam ergo hi Chorepiscopi constituebantur in pagis, et oppidis, ut ea Episcopi loco gubernarent; quamobrem à Ferrando Diacono *Breviar. cap. 79.* vocantur Episcoporum Vicarii: *Chorepiscopi*, inquit, *id est Vicarii Episcoporum*: eademque nomenclaturam apud alios habent sacrorum Canonum Collectores. Quia porrò Chorepisco-

pis, præter jurisdictionem ad regimen loci, cui præficiabantur, necessariam, potestas quoque data erat conferendi minores Ordines, quibus tunc temporis accensebatur Subdiaconatus: et aliquando, cum nimirum Episcopali caractere erant exornati, iisdem ab Episcopo loci facultas quoque delegabatur conferendi Ordines sacros; inde factum est, ut Chorepiscopi, tot cõdecorati prærogativis, eo usque audaciæ devenerint, ut in omnibus se Episcopis æquarent: cumque nec Canones Conciliorum, præcipuè Canon sextus Concilii Sardicensis, quartus Toletani XII. vigesimus secundus Francofordiensis, septimus Hispalensis, neque epistolæ Decretales summorum Pontificum, et signanter epistola olim 88. Leonis Magni (si tamen ejus est, quod recentiores Critici negant) et epistola Leonis III. ad Episcopos Galliæ, quibus Chorepiscoporum refrenabatur insolentia, satis fuissent ad eos continendos in officio: idcirco seculo VIII. et IX. ita pluribus præcipientibus Ecclesiæ legibus, Chorepiscoporum ordo supprimi cœpit, ac medio circiter seculo X. prorsus extinctus est, quod narrat Natalis Alexander *hist. Eccles. tom. 4. ad seculum IV. in Append. ad dissert. 44.*

VII. Extinctis Chorepiscopis, sollicitudo lustrandi rusticanas Parochias, præsidendi parvis oppidis, corrigendi ac puniendi in his degentes Clericos, quæ prius Chorepiscopis competebat, translata est in Archipresbyteros, Archidiaconos, et Decanos rurales: unde Sigebertus *in chronico* agens de Damaso II. qui Pontificatum iniit anno 1048. Archidiaconos cum Chorepiscopis confudit, ita scribens: *Damasus Papa decrevit, ne quid contra Episcopos præsumant Archidiaconi, qui dicuntur Chorepiscopi, id est villarum, et regionum Episcopi.* Erant igitur Archidiaconi, Decani, et similes, in Chorepiscoporum locum suffecti, Vicarii rurales, seu Foranei

Episcoporum. Propterea Concilium Londinense anni 1237. *can. 2.* Archidiaconis, utpote vices Episcopi in sibi commissis Diœcesis regiunculis obeuntibus, injungit, ut in *Decanatum suorum conventibus Sacerdotes maximè in his studeant erudire, docentes eos, qualiter circa Baptismum, Pœnitentiam, Eucharistiam, et Matrimonium debeant se habere: quemadmodum legitur in Collectione antiqua Spelmanni tom. 2. pag. 222.* etsi in recentiori Wilkins *tom. 1. pag. 650. Eucharistiæ* nomen omissum sit. Et Concilium Lambethanum anni 1261. *cap. 31.* ac Concilium ad Pontem Audemari anni 1279. *can. 21.* iisdem Archidiaconis, et Decanis ruralibus, veluti jurisdictionem in pagis exercentibus, districtè præceperunt, ut in Clericos animadverterent, qui Clericalem Tonsuram non gestarent. Ut porrò ejusmodi Vicarii Foranei proprio muneri faciliùs satisfacerent, à Concilio Coloniensi anni 1266. *can. 14.* Excestrensi anni 1287. *can. 31.* aliisque congestis à Thomassino *de vet. et nov. Eccles. discipl. part. 2. lib. 3. cap. 76.* statutum est, ut eorum quilibet, singulis mensibus, omnes suæ jurisdictioni subjectos Sacerdotes in quamdam veluti ruralem Synodum, coram se congregaret, ubi et eos instruere, et quæ in sua regiuncula corrigenda essent, rescire posset.

VIII. Morem istum partiendi Diœcesim in totidem veluti minusculos Episcopatus, quorum singulis suis præsideret Vicarius, etsi pervagatissimus esset in toto ferè Occidente, inusitatum tamen fuisse in nostra Italia, asserit laudatus Thomassinus, in quam primùm invectum credit à S. Carolo Borromæo, cujus rei causam refert in adeò angustos et coarctatos limites Diœcesum Italiæ, ut unus Vicarius Generalis, in civitate residens, visus sit toti Diœcesi regendæ sufficere. At suspicamur, virum, ceteroquin eruditissimum, in hoc errasse :

nam, ut prætermittamus vestigia, in plerisque Diœcesibus adhuc extantia, antiquæ jurisdictionis quam in aliqua earumdem parte exercebant Archidiaconi, et Decani, Joannes Franciscus Bonhomius, Episcopus Vercellensis, S. Carolo coævus, à quo, uti narrat Ughellius, anno 1572. fuit Episcopus inauguratus, *in suis Decretis generalibus reformationis Ecclesiasticæ, editionis Coloniensis anni 1585. pag. 119. et seq.* disserit de nostris Vicariis Foraneis, non tamquam recens institutis, sed veluti jamdiu antea inductis, dicens, eos assumi consuevisse ex Archipresbyteris, et Præpositis oppidorum; quod tamen monet non oportere esse perpetuum, cum Vicarii Foranei officium illis dumtaxat sit committendum, qui litterarum scientiâ, morum integritate, ac rerum agendarum usu, præstantiores sunt. De iisdem pariter Vicariis, ante Bonhomium, mentionem fecerat Petrus Franciscus Zinus *in Exemplo boni Pastoris*: adhuc quippe vivente celebri Joanne Matthæo Giberto, Episcopo Veronensi, laudatus Zinus Giberti Constitutiones, typis Veronensibus impressas, evulgavit anno 1542. iterùmque Venetiis excudi curavit anno 1563. quarum nova editio denuò prodiit Veronæ anno 1740. Jam autem in hac postrema editione pag. 290. profertur testimonium Zini asserentis, ab Episcopo Giberto constitutos fuisse per suam Veronensem Diœcesim Vicarios Foraneos: *Porrò, cum nec ipse Episcopus, (inquit Zinus) nec ejus Vicarius, et reliqui ministri, magnâ negotiorum urbis multitudine distenti, valeant ita accuratè ea, quæ ruri gerenda sunt, intueri, et animadvertere, utrùm Sacerdotes se rectè gerant, imperataque faciant; multos ex Archipresbyteris, et Parochis peritioribus, et magis idoneis, tamquam Vicarios.... constituit.* Vicarios quoque Foraneos nominatos legimus ab Innocentio IV. *in Cap. Romana, de offic. Ordin. in 6. at ibi Fo-*

raneos appellat Vicarios, quos Archiepiscopus Remensis constituere attentaverat in suorum Suffraganeorum Diœcesibus. De veris autem Vicariis Foraneis loquitur Clemens V. *in Clem. 2. de rescriptis*, ubi differentiam ponit inter *Episcopi principalem Officalem*, ejusque *Officalem Foraneum*, qui in certa Diœcesis parte ad certos actus constituitur: notatque ibidem Glossa, ab hoc Officiali Foraneo posse appellationem interponi ad Episcopum, etsi Anastasius Germonius *Animadvers. lib. 1. cap. 7.* contra communiter receptam, usuque comprobata Glossæ opinionem, oppositum suadere conetur.

IX. Verùm, quidquid sit de primordiis Vicariorum Foraneorum in Italia, certum est, nunquam apud nos tantam illis tributam jurisdictionem, quantam olim habuerunt, et alicubi etiam nunc habent, extra Italiam, sed eorum facultates ad quædam dumtaxat levioris momenti negotia consuevisse restringi et limitari, quod jam suprâ observavimus.

X. Illos porrò ad Synodum referendo: si ad cœtum pertinent Parochorum, nullus dubitat, debere Synodo adesse: si verò simplices sunt Presbyteri, quamvis nullum possideant Ecclesiasticum Beneficium, idem de iis statuimus, quod de Vicario Generali diximus; arcessitos nimirum ab Episcopo, teneri ad Synodum accedere. Affirmamus præterea, oportere, ut Episcopus omnes suos Vicarios Foraneos ad Synodum vocet, quoniam ab istis, tamquam oculatis testibus, meliùs quàm à Vicario Generali certior fieri poterit de iis, quæ in remotis Diœcesis partibus occurrunt, et aliquam fortasse Synodalem sanctionem exposcunt.

CAPUT QUARTUM.

De Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, et Collegiatarum.

CANONICOS Ecclesiarum Cathedralium invitandos esse ad Synodum Provinciale, deliberatum fuit in Concilio Provinciali Mechliniensi, celebrato Lovanii anno 1574. *Fuit conclusum, et resolutum, quòd posthac nominatim ad Concilium Provinciale vocabuntur Decani, et Capitula Ecclesiarum Cathedralium*: apud Martene, et Durand *Thesaur. nov. Anecd. tom. 4. col. 451.* et cum communi docet Fagnanus *in Cap. Etsi membra, à num. 37. usque ad fin. de his, quæ fiunt à Prælati sine consensu Capituli.* Inviti tamen compelli nequeunt, ut interveniant, quemadmodum idem Fagnanus prosequitur: et si Concilio Provinciali intersint, votum merè consultivum, non decisivum, habent, juxta decretum Sacræ Congregationis Concilii, in *Salernitana Synodi, die 19. Aprilis 1596. lib. 8. decretor. pag. 174. Capitulorum Deputatos vocem dumtaxat consultivam in Concilio Provinciali habere.*

II. Quod spectat ad Synodos Diocæsanæ, ut vera fateamur, nulla in antiquis Synodis fit mentio Canonorum: sæpiùs quidem illis interfuisse, atque interesse debere, legimus, Abbates, Priores, Decanos, et Parochos; quod patet tum ex iis, quæ *hujus libri cap. I num. 1. retulimus, tum ex statutis Synodalibus Joannis Episcopi Leodiensis anni 1287. Mandamus Decanis, et Sacerdotibus, et aliis, qui ipsi Synodo interesse tenentur; et ex statutis Ecclesiæ Avenionensis anni 1337. cap. 8. Hoc statuto præcipimus et mandamus, ut de cetero Priores, Rectores, Decani, et alii, qui ad Synodum venire consueverint, etc.* atque ex statutis Ecclesiæ Meldens-

sis : *Præcipitur districtè, ut omnes Presbyteri, Curam habentes, veniant ad Synodum : cit. tom. 4. Thesaur. Anecd. col. 829. 563 et 891.* sed nusquam Canonicos, specialiter nominatos, invenimus. At nihilominus, juxta præsentem disciplinam, ad Diœcesanam Synodum invitandos esse Canonicos Ecclesiarum Cathedralium, communiter asserunt Doctores congesti à Monacello *tom. 1. tit. 5. formul. 3. num. 5.* Solùmque quæstio est, an, invitati, teneantur adesse. Bottus *in tract. de Synodo part. 2. in princ. num. 2. et seq.* et Massobrius *de Synodo Diœces. cap. 3. dub. 2.* affirmant, reluctantes cogi non posse, nisi tamen in Synodo agendum foret de negotiis ad eos pertinentibus, aut de rebus, in quibus ab Episcopo Capituli consilium est exquirendum. Attamen sententia opposita, obstringens Canonicos Cathedralis ad interveniendum Synodo, saltem per aliquot, è Capituli gremio deputatos, magis recepta est apud Doctores, et usu comprobata. Primò, quia censentur constituti in quadam quasi dignitate, comparanda cum Prioribus, et Decanis, quos semper ad Synodum adactos nuper vidimus. Secundò, quia nunquam accidit, ut in Synodo non tractetur de Horis Canonicis ritè persolvendis, de Cleri moribus reformandis, de restauranda Ecclesiastica disciplina, ceterisque, quæ ipsos quoque Canonicos respiciant; in quo rerum eventu, omnes Doctores consentiunt, non licere Canonicis se à Synodo excusare, Barbosa *de offic. et potest. Episcopi part. 3. allegat. 33. num. 11.* Pax Jordan. *lib. 8. tit. 2. num. 59.* Romaguer. *ad Constitut. Synod. Gerunden. lib. 1. tit. 1. cap. 2. num. 15.* et alii, eandem obligationem extendentes ad eorundem Canonicorum Coadjutores.

III. Episcopus Illerden. à sua Synodo Diœcesana tentavit excludere Canonicum Pœnitentiarium, quia, ut ajebat, in jure cautum non reperitur, jus illi

esse interveniendi Synodo. Sed interpositâ à Pœnitentiariorum appellatione ad Sacram Congregationem Concilii, hæc censuit, eum nequaquam excludi posse. Si enim invitandi, et admittendi sunt ceteri Canonici, eò magis visus est admittendus Canonicus Pœnitentiariorum, qui est quasi Parochus totius Diœcesis, et jus habet excipiendi Sacramentales Diœcesanorum Confessiones, non ex speciali commissione Episcopi, sed à lege, à Concilio scilicet Tridentino, ita ut propterea in iis, quæ spectant ad forum internum, censendus sit Ordinarius: de qua re plura Fagnanus *in Cap. Grave, à num. 10. de Præbendis.*

IV. Alii Ecclesiæ Cathedralis Beneficarii, qui inter Canonicos non coöptantur, ab Episcopo vocati, possunt et debent interesse, sed veluti singuli, non tamquam constituentes unum corpus, seu collegium, juxta sensum Sacræ Congregationis Concilii, expositum à Pignatello *consult. 3. tom. 7.*

V. De Canonicis Collegiatarum Ecclesiarum censet Massobrius *cit. cap. 3. dub. 2. num. 26.* neque oportere, ut ad Synodum invitentur, neque invitatos adigi posse ad interveniendum, nisi cùm fortasse ceteri quoque è Diœcesis Clero interesse tenentur. At, cùm in suprâ allegato Concilio Mechliniensi decere visum fuerit, ut Capitula Collegiatarum Ecclesiarum vocarentur ad Concilium Provinciale: *Fuit conclusum, et resolutum, quòd posthac nominatim ad Concilium Provinciale vocabuntur Decani.... et Capitula Collegiatarum Ecclesiarum Provinciæ Mechliniensis, ut per se, vel per suos Procuratores, in Synodo Provinciali compareant:* multò magis oportere existimamus, ut ad Diœcesanam Synodum invitentur: invitatos autem non posse accessum detrectare, ex iis perspicuum fiet, quæ de obtinentibus Beneficia simplicia inferiùs statuemus. Quare rectiùs Pax Jordan. *cit. loc. num. 59.* omnes Canonicos Collegiatarum, eorumque Coadjutores,

ad Synodum absolutè compellit. Quòd si Collegiata extra locum sit , ubi Synodus habetur , tunc , ne Ecclesia suo fraudetur servitio , non omnes Canonici , sed aliqui eorum , à Capitulo deputandi , debent omnium nomine Synodum adire , juxta Decretum Sacræ Congregationis Episcoporum et Regularium , apud Pignatellum *consult. 77. num. 62. tom. 9. et benè deducta per Pacem Jordanum eodem citat. loc. num. 60.*

VI. Usus obtinuit , ut Canonici tam Cathedralium , quàm Collegiatarum Ecclesiarum , postquam quadraginta annorum non interrupto spatio diligenter Ecclesiæ inservierunt , exemptionem consequantur à Choro , atque ab omni absolvantur servitio , deinceps Ecclesiæ præstando , quin tamen idcirco aliquid amittant aut ex præbendæ fructibus , aut ex distributionibus quotidianis , quas lucrantur , etiamsi absint à loco Beneficii : eâ siquidem exemptione obtentâ , libertatem pariter nanciscuntur à vinculo residentiae , juxta declarationem editam à Sacra Congregatione Concilii die 17. Decembris 1718. in responsione ad quintum ex dubiis jubilationum propositis à nobis , ejusdem Sacræ Congregationis Secretarii munus tunc obeuntibus. Jam autem , si de hisce Canonicis , qui *Jubilati* dicuntur , instituatür quæstio , an teneantur Synodum adire , sine ulla hæsitatione affirmamus , modò tamen ab Episcopo specialiter vocentur : quod colligimus *ex Cap. Cùm ad hoc , de Clericis non residentibus* , et decisum deprehendimus à Sacra Congregatione Concilii in *Aquilana* 27. Septembris 1659. ad tertium dubium *lib. 21. decretor. et in Sabin. 2. Octobris 1717. lib. 67. decretor.* Potest quippe contingere , ut Episcopus Canonici jubilati , veluti maturioris ætatis , et Concilii rerumque Ecclesiam et Capitulum respicientium magis periti , operâ indigeat in Synodo ; absonum autem videtur , ut in his circumstantiis ille non

teneatur morem gerere Episcopo vocanti, possitque à Synodo se abducere; quemadmodum in re simili ratiocinatur Michaël Thomasius *in tr. de ratione habendi Concilia Provincialia et Diœcesana* fol. 136. Accedit, Canonicum, etiam post obtentum Jubilationis indultum, posse ad servitium ecclesiæ revocari, si nimirum, ob aliorum ministrorum paucitatem, Divina Officia debito cultu expleri non valeant, quod *in cit. Cap. Cùm ad hoc*, Patriarchæ Antiocheno disertis verbis rescripsit Gregorius IX. et censuit Sacra Congregatio Concilii in responsione ad quartum ex prædictis dubiis Jubilationum: multò magis itaque poterit Canonicus jubilatus ab Episcopo compelli venire ad Synodum, cùm ejus præsentia conferre posse videatur ad Ecclesiæ, totiusque Diœcesis utilitatem.

CAPUT QUINTUM.

De Parochis.

DIOECESANAS Synodos à prima earum origine potissimum ex Parochis fuisse conflatas, et ratio suadet, et antiquissimi Ecclesiæ Canones nos edocent. Illis quippe, quæ eo semper collimarunt, ut animarum salutem promoverent, eos maximè interesse oportuit, quibus aliqua Dominici gregis portio tradita erat custodienda. Hinc Synodus Diœcesana Autisiodorensis anni 578. *can. 7. tom. 3. Collectionis Harduini col. 444.* sancivit: *Ut medio Maio omnes Presbyteri ad Synodum in civitatem veniant*: et in formula habendi Synodum Diœcesanam, à Burchardo adscripta Concilio Salegunstadiensi anni 1022. quod ab aliis *Mogontinum* dicitur, eò quòd Salegunstadium jam tum esset Moguntinæ Diœcesis, legitur: *Convenientes Presbyteri omnes intrent (Synodum), et secundùm Ordinationis suæ tempus re-*

sideant. Quibus in locis, sicuti et in aliis vetustis Canonibus, Sacerdotum et Presbyterorum nomine, Parochos designari advertit Van-Espen *Jur. Eccles. univers. part. 1. tit. 18. cap. 2. num. 4.* inquit: *Hic nota, omnes indistinctè Presbyteros ad Synodum admitti; nec mirum, quia, juxta phrasim illius temporis, nomine Presbyterorum veniebant Parochi, adeò ut admittere Presbyteros ad Synodum, idem tunc significaret, quod hodie admittere Parochos.* Enimverò Concilium Liptinense anni 743. *tom. 1. Concil. Gallicæ* editionis Sirmondi pag. 538. apertè ostendit, *Presbyterorum* nomine se, non alios quàm Parochos intelligere, cùm *can. 3.* ait: *Ut unusquisque Presbyter, in parochia habitans, subjectus sit illi Episcopo, in cujus parochia habitat; et semper in Quadragesima rationem, et ordinem ministerii sui, sive de Baptismo, sive de Fide Catholica, sive de precibus, et ordine Missarum, ipsi Episcopo reddat, et ostendat.* In eodem sensu *Sacerdotum* nomen usurpavit Innocentius III. *in Cap. Quod super his, de majorit. et obed.* cuidam Episcopo, quem Gonzalez existimat fuisse Cantuariensem, rescribens: *Abbatem et Sacerdotes, diœcesana lege tibi subditos, qui ad tuam Synodum venire contemnunt (dummodo in ipsa Synodo non ducas aliquid statuendum, quod Canonicis obviet institutis) per censuram Ecclesiasticam ad Synodum ipsam venire compellas, et debitam tibi obedientiam et reverentiam exhibere:* ubi Innocentium *Sacerdotum* vocabulo Parochos indigitasse, observat Fagnanus *in comment. ad idem Cap. num. 2. et 3.*

II. Magis disertè posteriores Canones Parochos, seu Curatos, proprio et speciali nomine expressos, ad Synodum compulère. Præter suprâ allegata statuta Ecclesiæ Meldensis, in quibus *Presbyteri, Curam habentes*, ad Synodum ire jubentur, in epistola Synodica Raymundi, Episcopi Ruthenensis,

anni 1289. habetur : *Præcipimus, ut ad dictam Synodum hiemalem veniant Ruthenam personaliter omnes Prælati, et Clerici, et Sacerdotes Curam animarum habentes; sæpiùs citat. tom. 4. Anecd. Martene, et Durand. col. 673. Et inter statuta Ecclesiæ Nemausensis, anni 1364. tit. 15. cap. 2. legimus : Præcipientes districtè, quòd Rectores, vel Sacerdotes Parochiales, singulis annis ad utramque Synodum veniant : eod. tom. 4. col. 1065. Omnem demùm dubitationem aufert Tridentinum sess. 24. cap. 2. de reform. clarè et manifestè edicens : *Ratione tamen Parochialium, aut aliarum secularium Ecclesiarum, etiam annexarum, debeant ii, qui illarum curam gerunt, quicumque illi sint, Synodo interesse.* Quocirca extra controversiam est, quotquot animarum Curam gerunt, sive Seculares, sive Regulares illi sint, indubiâ lege adigi ad interveniendum Synodo. Barbosa *ad dictum cap. 2. Trident. num. 26. et de offic. et potest. Episc. part. 3. allegat. 93. num. 5. et seq.* Massobr. *de Synodo Diæces. cap. 2. dub. 2. num. 12.* Amedeus Chiro-lus *de sacris Conciliis pag. 381. §. Dixi simpliciter, in Bibliothec. Max. Pontif. Rocaberti tom. 3. Ildephonsus Clemens de Arostegui in supracit. Concordia Pastoralis part. 2. cap. 12. num. 22.**

III. Aliqua difficultas unicè esse poterat quoad Parochos, Ecclesias administrantes, subjectas Præ-lato *Nullius*, secundæ tamen, et non tertiæ speciei, juxta distinctionem, quam adhibuimus, et explicavimus *lib. 2. cap. 11. num. 1.* Si territorium præfati Prælati secundæ speciei, quod lato quodam loquendi modo dicitur *Nullius*, sit undequaque circumscriptum ab una eademque Diœcesi, nullus unquam dubitavit, quin illius territorii Parochi interesse debeant Synodo, ab ejusdem Diœcesis Episcopo indictæ : at, cùm aliquando contingat, illud territorium à pluribus Diœcesibus terminari,

disceptatum fuit, cujusnam Episcopi Synodo intervenire deberent. Sed difficultatem enodavit Sacra Congregatio Concilii : etenim, cùm Concilium Tridentinum *sess. 24. cap. 9. de reform.* statuerit, Ecclesias Seculares, quæ *Nullius* Diœcesis esse dicuntur, visitandas esse ab Episcopo viciniore, hoc est, ùt ibidem explicat, et decisum narrat Barbosa *n. 4.* ab Episcopo, cujus Cathedralis proximior est territorio, de quo agitur, et frustranea visa fuerit visitatio, nisi Parochi tenerentur accedere ad ejusdem viciniore Episcopi Synodum, editisque in hac statutis parere; idcirco Sacra Congregatio die 12. Februarii 1622. *lib. 12. decretor. pag. 90.* ad dubium his verbis propositum : *An Rectores, qui sunt Nullius Diœcesis, teneantur accedere ad Synodum Diœcesanam illius Episcopi, qui tamquam proximior potest eos visitare* : respondit : *Teneri.* Quam quidem Sacræ Congregationis sententiam pluribus exornarunt, aliisque argumentis roborarunt Fagnanus *in Cap. Quod super his, de majorit. et obed.* et Cardinalis Petra *ad Constitut. Apostolic. tom. 5. pag. 131. n. 117.*

CAPUT SEXTUM.

De obtinentibus beneficia simplicia, ceterisque Presbyteris, et Clericis Diœceseos.

Nunc de istis disputandum jam superest, cùm, quid de singulis sit statuendum, distinctè explicaverit Sacra Congregatio Concilii, cujus propterea sanctiones præstat dumtaxat referre. In causa *Tullen.* die 17. Martii 1593. *lib. 7. decretor. pag. 69.* Sacra, etc. censuit, *Episcopum non posse cogere ad accedendum ad Synodum, habentes Beneficia simplicia, nisi ex consuetudine aliud observatum fuerit.*

II. Quoad ceteros è Clero, nullum habentes Ecclesiasticum Beneficium, eadem Sacra Congregatio die 15. Decembris 1629. *lib. 14. decretor.* ita consulta: *Episcopus Balneoregiens. supplicat per Sacram Congregationem responderi, Primò: An ipse cogere possit simplices Sacerdotes non Beneficiatos, et Clericos sacris Ordinibus initiatos, pariter non Beneficiatos, suæ Diœcesis, ad interessendum Synodo Diœcesanæ. Secundò: Et quid, si concurrat consuetudo?* Respondit: *Posse cogere, quando in Synodo agendum est de reformatione morum, sive de aliqua re, concernente totum Clerum, vel de intimandis decretis factis in Synodo Provinciali: hoc autem casu, in ipsa Synodi convocatione faciendam esse mentionem, quod de prædictis erit tractandum. Ad secundum, concurrente consuetudine, posse.*

III. Utramque responsionem confirmavit in causa *Januen.* die 10. Septembris 1633. *lib. 14. decretor. pag. 780.* addens, in circumstantiis, in quibus simplices Beneficarii, alique de Clero, Synodo adesse coguntur, *eos non esse admittendos ad votum ferendum pro confirmatione Judicum, et Examinatorum Synodaliæ.* Idem repetitum fuit in causa *Forosempronien.* die 17. Januarii 1654. *lib. 19. decretor. pag. 302.* simulque deliberatum, ut secretò moneatur Episcopus, *ne absque necessitate cogeret Clericos, et Sacerdotes ad interessendum Synodo.* Et, cum Episcopus Sancti Angeli, et Bisaciarum, occasione visitationis sacrorum liminum, sciscitaretur, an posset ad Synodum compellere quemdam suæ Diœcesis Sacerdotem, obtinentem Beneficium S. Antonii de Vienna, in eadem Diœcesi existens, et propriâ carens Ecclesiâ; Sacra Congregatio die 15. Aprilis 1690. respondit, servanda esse modò allegata decreta, *lib. 4. decretor. pag. 254. à tergo, et 255.*

IV. Ex quibus Sacræ Congregationis sanctionibus, duo planè conficiuntur: primum nimirum, obti-

nentes Beneficia simplicia tunc solùm Synodo adesse debere, cùm legitima consuetudo ad id eos obstringit: alterum, tam ipsos, quàm ceteros è Clero, generatim ad Synodum compelli posse, cùm aut de morum disciplina restauranda, aut de re ad omnes Clericos pertinente, agendum est. Hæc non multum arrident Amedeo Chirolò *de Sacris Conciliis pag. 382. tom. 3. Biblioth. Max. Pontif.* Sed, præter auctoritatem Sacræ Congregationis Concilii, cui, vel soli, Chirolò asseclas acquiescere, oporteret, illa eadem communi calculo à Doctoribus approbantur, præcipuè à Panormitano *in Cap. Quod super his, in primo notabili, de majorit. et obed. Fagnano ibid. num. 3. Botto in Tract. de Synod. part. 2. num. 18. Azorio Instit. moral. tom. 2. lib. 3. cap. 47. quæst. 3. Episcopo Chrispino in tract. de Visitatione Pastoralis part. 3. §. 18. num. 4. Monacello in formular. legal. tom. 1. tit. 5. formul. 3. num. 3. et tom. 4. pag. 104. num. 155.* quorum postremus illud iterùm monet, quod à Sacra Congregatione jam audivimus, nimirùm oportere, ut Episcopus, ad omnem præcavendam litem, et impediendas quærelas, cùm omnes Clericos ad Synodum vocat, in convocationis edicto causam exprimat, propter quam id insueti oneris iisdem imponit.

V. Ceterùm, quòd possit consuetudine induci, ut simplices beneficiarii, ceterique de Clero obstringantur adesse Synodo, præter ea, quæ Doctores de robore et efficacia consuetudinis generatim adstruunt *ad Cap. fin. de consuet.* manifestè colligitur ex Pontificali Romano 3. part. tit. 5. ubi legitur: *Sacerdotes, et Clerici universi, qui ad Synodum de jure, vel consuetudine venire tenentur, conveniant in civitate, vel alio loco, prout Pontifex ordinaverit.* Idemque tam antiquæ, quàm recentiores Synodi, ut certum ponunt. Statuta Synodalia Ecclesiæ Avenionensis anni 1337. *cap. 8. cit. tom.*

4. *Anecd. col. 563.* hæc habent : *Hoc statuto præcipimus, ac mandamus, ut de cetero Priores, Rectores, Decani, et alii, qui ad Synodum venire consueverint personaliter, in qualibet Synodo infallibiliter veniant.* Statuta Ecclesiæ Bitterensis anni 1368. *num. 1. tom. 4. Anecd. Martene col. 627.* ad Synodum vocant, *qui de jure, vel consuetudine venire tenentur.* Et Concilium Provinciale Mediolanense V. *part. 1. Act. Eccl. Mediol. pag. 276.* decernit : *Synodo Diœcesanæ universi et singuli Sacerdotes, et Clerici cujuscumque Ordinis intersint, quicumque Canonum jure, vel Ecclesiasticis sanctionibus, vel Tridentino decreto, vel consuetudine, aliâve ratione interesse possunt, aut planè debent. Adsint verò inter ceteros, quicumque Beneficium Ecclesiasticum (cujus causâ de jure, aut consuetudine adesse debent) in ea Diœcesi obtinent, cujus Synodus celebratur, quamvis in alia domicilium habeant.*

VI. Neque casu, sed consultò in hoc Mediolanensi Concilio bis mentio facta est consuetudinis; quia, si vera narrat Pax Jordan. *lib. 8. tit. 2. num. 65.* Mediolani reapse consuetudo viget, ut omnes, Sacris initiati, ad Synodum accedant. Rectè pariter ibidem cautum est, ut Beneficarii ejus Episcopi Synodum adeant, in cujus Diœcesi Beneficium possident : nam si quis origine subditus sit Episcopo ex gr. Parmensi, sed Beneficium possideat in Diœcesi Placentina, et in hac insuper commoretur: hujus, et non illius Episcopi, Synodo intervenire debet, quemadmodum censuit Sacra Congregatio Concilii, apud Fagnanum *in Cap. Quod super his, num. 13. de majorit. et obed.*

VII. At idem ne juris erit, cùm quispiam simplex Beneficium obtinet in Diœcesi Placentina, sed domicilium habet in Diœcesi Parmensi? De hoc discerni videtur in allegato Mediolanensi Concilio,

quod adesse cogatur Synodo Placentinæ. Verùm tunc advertendum erit, quâ ratione ab alterutro Episcopo ad Synodum vocetur. Si à Parmensi vocetur, tamquam Beneficiarius, eò quòd consuetudo ibi invaluerit, ut omnes Beneficarii ad Synodum eant; non poterit præfatus Clericus ad accessum adigi, quoniam, quâ Beneficiarius, Placentino, et non Parmensi, subditur Episcopo: si verò vocetur, non quatenùs Beneficiarius, sed quatenùs Clericus, quia scilicet eæ circumstantiæ emergunt, quæ omnes Clericos ad Synodum urgent; non poterit accessum declinare, nam, quâ Clericus, illi Episcopo subicitur, in cujus Diœcesi degit. Ab Episcopo autem Placentino potest ad suam Synodum cogi, ratione Beneficii, quandocumque casus evenerit, ut alii similes Beneficarii, Diœcesis Placentinæ, compellantur ad Synodum se conferre. Ex quo fit, ut ille, de quo est sermo, eodem anno ad duplicem Synodum adigi queat; ad Parmensem scilicet, et Placentinam, si ad unam uno nomine, altero ad alteram vocetur.

CAPUT SEPTIMUM.

De Fratribus Capellanis Sacræ Religionis Hierosolymitanæ, Curam animarum habentibus, aliisque eidem Religioni inservientibus.

Etsi sacrum Concilium Tridentinum sæpiùs cit. sess. 24. cap. 2. de reform. omnes Regulares, Curam animarum habentes, ad Episcopalem Synodum ire jusserit; specialis nihilominùs instituta est disputatio de Fratribus, quos Capellanos vocant, Hierosolymitanæ Religionis, in aliqua eidem Religioni annexa, seu subjecta Ecclesia animarum Curam exercentibus: cui quidem peculiari disputationi ansam dederunt amplissima privilegia, qui-

bus, ob ejus præclarissima in Ecclesiam Catholicam merita, Hierosolymitanus Ordo fuit à Sede Apostolica largè exornatus. At perpetua et constans Sacræ Congregationis Concilii sententia fuit, nullum privilegium Fratribus, de quibus agimus, suffragari, ut à Synodo, ab Episcopo indicta, se possint subtrahere: etenim S. Pius V. in sua Constitutione 104. tom. 4. part. 3. Bullar. pag. 49. postremæ Romanæ editionis, apertè declaravit, exemptiones concessas Religioni Hierosolymitanæ nequaquam comprehendere ejusdem Ordinis Religiosos, eisque commissas Parochiales Ecclesias, in illis, quæ animarum Curam respiciunt, in quibus servanda statuit Concilii Tridentini decreta. Idemque iterùm sancitum reperitur à Gregorio XIII. Constitut. 125. §. 5. cit. part. 3. tom. 4. Bullarii pag. 456.

II. Quamobrem, cùm Sacræ Congregationis Concilii examini subjecta fuerint hæc dubia, in causa *Illerdens. Synodi*:

Primò, an Fratres Capellani sacræ Religionis Hierosolymitanæ, Curam animarum habentes, teneantur convenire ad Synodum Diæcesanam.

Secundò, an iidem Fratres Capellani, Curam animarum habentes, et Sacramenta in eorum Ecclesiis Regularibus et exemptis ministrantes Clero et populo seculari, subjecto Episcopo loci, teneantur ad Diæcesanam Synodum convenire.

Tertiò, an iidem Fratres Capellani, Curam animarum habentes, teneantur interesse lectioni, et conferentiæ casuum conscientiarum ab Episcopo præscriptis propter necessitatem, vel utilitatem Ecclesiæ, præsertim contra propositiones damnatas:

III. Die 17. Julii 1683. Sacra Congregatio respondit: *Ad primum, secundum et tertium, Affirmativè.*

IV. Neque solùm Episcopus prædictos Fratres Capellanos cogere potest, ut Synodo interveniant; sed liberam præterea potestatem habet, quas ad-

ministrant Parochiales Ecclesias , quoad ea pariter quæ ad animarum Curam quoquomodo referuntur , ut Delegatus Apostolicæ Sedis , visitandi , juxta Constitutionem 187. S. P. V. *cit. part. 3. tom. 4. Bullarii pag. 180.* Quia porrò S. Pius V. expressè ait , se per hanc Constitutionem nullum voluisse afferre detrimentum juri visitandi easdem Ecclesias , quod antea Religioni , ejusque Militibus competeat ; inde fit , ut facultas illas visitandi , in his , quæ Curam spectant animarum , censeatur cumulativè inesse Episcopo , et Prioribus Hierosolymitanis ; illi quidem jure delegato ; istis autem jure ordinario : ita tamen , ut , si Episcopi et Priorum decreta inter se discrepent , illa prævaleant , quæ ab Episcopo sunt edita , juxta plures sacrarum Urbis Congregationum sententias , relatas à Monacello *in formular. tom. 1. tit. 5. formular. 2. num. 2.*

V. Quæ autem diximus de Fratribus Capellanis , potiori jure locum sibi vindicant in Sacerdotibus secularibus , qui aliquando præficiuntur Ecclesiis Parochialibus , annexis Hierosolymitanæ Religioni. Hi siquidem , cùm Religiosi non sint , nullam omninò possunt prætexere causam , cur à Synodo se excusent , aut in aliis parochiæ administrationem respicientibus , Episcopi jurisdictionem declinent. Hinc , cùm in celebri causa *Pragen. Jurisdictionis* , de his Sacerdotibus quæsitum fuisset à Sacra Congregatione Concilii : *An nominati , seu deputati indictis Ecclesiis , postquam reportaverint ab Archiepiscopo licentiam pro exercenda cura animarum , teneantur se conformare Constitutionibus Synodalibus et ordinationibus Consistorialibus* , quoad omnia , in ordine ad Sacramentorum administrationem , et curam animarum : die 14. Januarii 1708. responsum fuit *Affirmativè* , sicuti habetur *tom. 9. Thesauri Resolutionum anni 1740. pag. 170.*

VI. At , quoniam alii etiam Sacerdotes reperiun-

tur, seculares quidem, nec Religiosis votis devincti, qui non Curæ animarum, sed aliis Hierosolymitanæ Religionis sunt servitiis addicti; de his quoque videndum remanet, an, et quando ad Episcopalem Synodum adigi queant, Concilium Tridentinum *sess. 24. cap. 11. de reform.* decrevit, inservientes Ordinibus Militaribus, et nominatim Religioni Hierosolymitanæ, subjectos esse jurisdictioni Ordinarii, tamquam Sedis Apostolicæ Delegati, nisi vel Religiosam professionem emiserint, vel intra Militaris claustrum, seu domus septa degentes, Religioni actu inserviant, et sub Ordinis Prælati obedientia vivant. Idem Tridentini Decretum instauravit, et distinctiùs explicavit Gregorius XIII. *cit. Constit. 125. Bullar. part. 3. tom. 4.* in qua prædictos inservientes, quocumque nomine nuncupentur, iterùm subjecit delegatæ jurisdictioni Episcoporum, tam in visitatione, quàm extra visitationem, §. 2. *pag. 455. Exceptis tamen iis, qui Ecclesiis, aliisque locis dictorum Militum actu serviunt, et intra eorum septa, et domos resident, ac sub eorum obedientia vivunt, quæ omnia debere simul concurrere intelligantur, sive iis, qui legitimè, et secundùm Regulam prædictæ Religionis professionem fecerint, de qua loci Ordinario constare debeat.* Quam explicationem et prosequuntur, et illustrant Fagnanus *in Cap. Qui Presbyterum, num. 80. 91. et 99. de pœnit. et remiss. Monacellus tom. 4. in supplemento ad 3. tom. num. 159. pag. 105. Pignatell. consult. 22. tom. 2. Rota decis. 120. num. 16. et seq. part. 16. recen.* atque eandem semper respexit, suasque decisiones ad illam conformavit Sacra Congregatio Concilii, præcipuè in *Materanen. Jurisdictionis, 8. Februarii 1659. lib. 21. decretor. pag. 533. et seq. et novissimè in Caputaquen. Jurisdictionis, 19. Novembris 1735.*

VII. Eidem itaque distinctioni inhærentes, nullo labore rem nostram conficiemus. In primis enim

nihil de illis Sacerdotibus peculiariter dicendum occurrit, qui religiosa vota nuncuparunt; hi quippe inter veros recensentur Religiosos, de quibus satis abundè disseruimus. Ad alios verò quod attinet, aut Hierosolymitanæ Religionis obsequiis sunt ita mancipati, ut simul omnes servant et impleant conditiones, quas Concilium Tridentinum, et Gregoriana Constitutio exposcunt; et tunc, cùm exemptione fruantur ab Episcopi jurisdictione, in illis dumtaxat eventibus coguntur Synodo interesse, in quibus eodem onere gravantur ceteri exempti, ac ipsimet Regulares: aut ab aliqua ex præscriptis conditionibus deficiunt; et tunc, cùm omninò subdantur jurisdictioni Ordinarii, tamquam Sedis Apostolicæ Delegati, debent ad Synodum accedere, perinde ac alii Diœcesani.

VIII. Quæ hactenùs de Hierosolymitano dicta sunt, adamussim congruunt Militari Ordini SS. Mauritii, et Lazari, qui à S. Pio V. in *Constitutione* 43. §. 12. *Bullar. tom. 4. part. 2. pag. 339.* in omnibus exæquatus est Ordini Hierosolymitano. Hinc, cùm nonnulli Sacerdotes Diœcesis Uritanæ litteras, quas *Patentales* vocant, obtinuissent à Vicario Commendæ SS. Mauritii, et Lazari, iisdemque muniti, se immunes jactarent à jurisdictione Ordinarii; causâ propositâ in Sacra Congregatione Concilii, et disputato, quod sequitur, dubio: *An Officiales Patentati Commendæ SS. Mauritii, et Lazari, sint exempti à Jurisdictione Ordinarii: die 7 Septembris 1726. responsum fuit, Negativè.*

CAPUT OCTAVUM.

De Beneficiariis, Capellanis, aliisque aggregatis Ecclesie in solo Lateranensi fundatæ; de Protonotariis, et Subcollectoribus spoliatorum; ac de Ecclesiasticis privilegiatis Almæ Domûs Lauretanæ.

PRIUSQUAM de istorum omnium accessu ad Synodum instituatür sermo, aliqua necesse est de singulorum exemptionibus delibare.

II. Privilegia, à summis Pontificibus Lateranensi Capitulo concessa, atque à Pio IV. postea revocata, denuò à Sixto V. restituta et confirmata fuerunt *in Constitutione 29. Bullar. tom. 4. part. 4. pag. 183.* Quocirca ad normam Sixtinæ, quæ hodie viget, Constitutionis, Ecclesiæ fundatæ in solo Lateranensi sunt exemptæ à jurisdictione ordinaria Episcopi; etsi subdantur ejusdem jurisdictioni delegatæ, juxta *decis. 115. num. 7. et 9. decis. 313. num. 9. in fin. et num. 12. cum duob. seqq. part. 9. recen. et decis. 185. part. 15. decis. 375. num. 17. et seq. et decis. 383. num. 5. et 6. part. 18. recent.* Aliqua tamen, circa sensum Sixtinæ Constitutionis, remanebat difficultas à Doctoribus excitata; num scilicet, ut Ecclesia dicatur fundata in solo Lateranensi, necesse sit, ut solum reapse fuerit sub vero, proprio, sincero, ac stabili dominio Basilicæ Lateranensis, quod profectò exigere videntur verba privilegiorum eidem Basilicæ competentium, quæ instaurata fuère à Sixto V. quemadmodum adnotavit Monacell. *in formul. legal. tom. 2. tit. 13. formul. 1. num. 85.* an potiùs satis sit, ut solum, paulò ante Ecclesiæ constructionem, fuerit, datâ operâ, Capitulo Lateranensi donatum, ut nimirum Ecclesia in eo ædificanda subtraheretur ab ordinaria jurisdictione Episcopi. Hoc posterius satis esse censuit

olim Rota *decis.* 185. *part.* 15. *recent.* Verùm , oppositum decisum est à peculiari Congregatione , hac super re à san. mem. Benedicto XIII. deputata , die 20. Decembris 1726. uti videre est in voto decisivo , quod circumfertur , exarato à Cardinali Aldrovando , tunc Rotæ Decano , eidemque Congregationi adscripto. Ceterùm , quidquid sit de qualitate soli , necessaria ad assequendam exemptionem , de qua disserimus , cùm in citata Constitutione prohibuerit Sixtus V. Lateranensi Capitulo , ne novas Ecclesias , vel Beneficia erigeret , sine licentia Ordinarii , in cujus Diœcesi essent erigenda , et præterea sanciverit , ut quicumque eidem Capitulo annexas , seu addictas Ecclesias regerent , aut Beneficia obtinerent , nullius exemptionis prætextu ab Ordinarii jurisdictione censerentur subtracti , sed exactè servanda edixerit Concilii Tridentini decreta ; idcirco Sacra Congregatio , ejusdem Concilii interpretes , in causa *Pennen. Jurisdictionis* , die 7. Septembris 1680. *lib.* 31. *decretor.* pag. 226. discusso articulo : *An Clerici , seu Presbyteri aggregati Ecclesiæ in solo Lateranensi fundatæ , excepto Vicario , sint exempti à Jurisdictione Episcopi ;* respondit : *Negative , ad formam Constitutionis Sixtinæ.* Et nuperrimè , anno scilicet 1735. ab Episcopo Caputaquen. iterùm interrogata : *An Beneficiatis Capellanis , et Patentatis Capituli Lateranensis , existentibus in Caputaquensi Diœcesi , competat exemptio ab Ordinarii jurisdictione :* die 17. Decembris denuò respondit , *Negative.*

III. Transitum inde facientes ad Protonotarios , cuique exploratum esse credimus , eos originem duxisse à Notariis , qui à S. Clemente I. deputati perhibentur , ad perquirenda , et conscribenda Acta SS. Martyrum , quemadmodum affirmavit Leo X. in sua Constitutione , quæ incipit *Regimini universalis Ecclesiæ* , 11. *Bullar.* tom. 3. *part.* 3. *pag.*

406. edita in Concilio Lateranensi , quorum sanè Notariorum mentio etiam occurrit in *Canone* , seu *Constituto* S. Silvestri *cap. 1.* quod etsi supposititium habeatur , non esse tamen medio seculo VI. posterius , eruditi consentiunt , apud Petrum Coustant in *appendic. ad Epistolas Pontificias tom. 1. pag. 43.* Ob eorumdem autem muneris excellentiam , dicti sunt Protonotarii , hoc est primi inter Notarios , qui subsequenti etiam ætate , post restitutam scilicet Ecclesiæ pacem , adhuc in Ecclesia Romana perseverarunt , et loco conscribendi Acta SS. Martyrum , aliis , in obsequium Apostolicæ Sedis , gravissimis distenti sunt curis. Quanti porrò à Romanis Pontificibus suorum Notariorum dignitas haberetur , vel ex hoc colligitur , quòd graviora Ecclesiæ negotia illis gerenda demandarent : siquidem S. Leo Magnus , et Synodus Romana , ad sedandas turbas , ab Hæreticis Constantinopolí excitatas , duos statim illuc ablegarunt Romanæ Ecclesiæ Notarios , *epist. 46. col. 23.* ejusdem Leonis *cap. 1.* et Gregorius Magnus , cùm graves accepisset accusationes adversum Archiepiscopum Calaritanum , misit in Sardiniam Joannem Notarium Apostolicæ Sedis , qui Archiepiscopum cogeret , certis documentis innocentiam suam prodere , *lib. 2. indict. 10. epist. 49. col. 34. Oper. tom. 2. col. 613.* narratque Joannes Diaconus in Gregorii Vita *lib. 2. cap. 53. Oper. tom. 4. col. 64.* ab eodem Notarios in provincias longinquas abigis solitos , ad disciplinam Canonum tuendam , aut restituendam. Similiter ab Innocentio III. *lib. 15. epist. 153. Magistro Maximo Notario nostro* ea in partibus Romaniæ peragenda legimus commissa , quæ summam quamdam auctoritatem , rerumque experientiam desiderarent. Hinc autem evenisse opinamur , ut Protonotarii , utpote præcipui Papæ Administræ , olim in Romana aula supra Episcopos sederent , eamque prærogativam obtinuerint usque ad Pium

II. qui eos deinceps Episcopis cedere jussit *suâ Constitutione* 4. cui totum orbem plausisse , legitur in ejusdem Commentariis *edit. Francofurt. anni 1614. lib. 3. pag. 64.* Qui plura de Protonotariorum origine et præstantia scire desiderat , legat *Thomasinum de vet. et nov. Eccles. discipl. part. 1. lib. 2. cap. 104. et duobus seqq.* Cohell. in *Notitia Cardinalatûs cap. 18.* Barbosam *Jur. Eccles. univ. lib. 1. cap. 23.* Andreuccium in *tract. de Protonotariis Apostolic. part. 1. cap. 2.* Quod nostrâ interest , est animadvertere , ex iis , qui nunc ad Protonotariorum officium assumuntur , alios dici *Participantes* , alios *non Participantes* , sed *extraordinarios* , *supranumerarios* , *sive honorarios* , *et titulares* , de quibus Scarfantionius ad *Ceccopertation. part. 1. lib. 1. tit. 9. num. 14.* Participantium Collegium ante Sixtum V. ex septem constituebantur ; sed Sixtus V. *suâ Constitut. 19.* alios quinque illis adjecit : quare hodie ex duodecim conflatur veris Protonotariis , qui absque ulla dubitatione et controversia , tam in civilibus , quàm in criminalibus , sunt plenè exempti à jurisdictione Ordinariorum , quibus dumtaxat subduntur quoad Beneficia , quæ in eorum possideant Diœcesibus , juxta allegatas Leonis X. et Sixti V. Constitutiones , et latè deducta per Fabrum *de Protonot. cap. 11.* Aliud tamen est de Protonotariis non Participantibus : hos quippe , de quibus in præsens solùm agimus , Concilium Tridentinum *sess. 24. cap. 11.* locorum Ordinariis supposuit , tamquam Apostolicæ Sedis Delegatis ; ex quo inferri putavit Chochier *de jurisdict. in exemptos part. 1. quæst. 18. num. 8.* omnem prorsùs , quâ antea fruebantur , exemptionem esse illis ademptam. Sed veriùs Barbosa *Juris Eccles. lib. 1. cap. 23. num. 35.* et Faber *de Protonotariis cap. 11. num. 13.* existimant , decreti Conciliaris virtute , unicè ablatam illis esse exemptionem quoad causas criminales , non autem

quod civiles, in quibus vigere adhuc arbitrantur privilegium, iisdem concessum à Concilio Lateranensi *sess.* 10. atque à Leone X. confirmatum *Const.* 11. §. 4. *Bull. tom. 3. part. 3. pag. 406.* quo immunes fiunt à potestate Ordinarii in causis excedentibus summam 25. ducatorum.

IV. Quòd si quis istius privilegii nudum verborum corticem consideret, facilè sibi in animum inducet, enuntiatam restrictionem exemptionis, ad solas causas civiles, excedentes summam 25. ducatorum, intelligendam esse de Protonotariis, habitum et Rochetum non gestantibus, non autem de illis, qui hisce insignibus induti continuè incedunt, quos propterea credet in qualibet etiam minimi momenti civili causa, esse ab Ordinarii jurisdictione subtractos. At, qui mentem Constitutionis penitiùs investigaverit, et contextum perpenderit, rectiùs existimabit, solùm voluisse Pontificem, ut Protonotarii, proprium habitum deferentes, conveniri nequeant coram Ordinario, in causis prædictam summam excedentibus; ceteros verò, habitum non gestantes, in omnibus etiam gravioris momenti causis, reliquisse sub jurisdictione Ordinariorum, quibus aliàs de jure subduntur. Ita enim, paulò post Concilium Lateranense, Leonis Constitutionem interpretatus est Antonius de Pretis *de jurisdict. Episc. cap. 8. per tot. tract. magnos tom. 13. part. 12. fol. 368.* cui subscripsit Faber *in cit. tractat. de Protonotariis cap. 11. num. 8. et seq.* Et, quod caput est, eandem interpretationem sequitur Sacra Congregatio Concilii, uti videre licet in una *Papien. 14. Dec. 1630. lib. 14. decret. fol. 360.* in *Placentina 20. Augusti 1633. lib. 14. decret. fol. 760.* et in *Nullius 19. Jan. 1641. lib. 16. pag. 520.*

V. Quin imò eadem Sacra Congregatio, ad arcendas frequentes Ordinariorum conquestiones de

excessivo Protonotariorum numero , ex quo Episcoporum auctoritas in dies minuebatur , sæpiùs consulendum censuit Sanctissimo , ut deinceps in Apostolicis litteris , quibus ejusmodi Protonotarii creantur , expressè adderetur , ne in causis civilibus ullâ gauderent exemptione à jurisdictione Ordinarii , quemadmodum , Sacræ Congregationis consilium sequutus , addendum præcepit Urbanus VIII. anno 1633. quod legitur *in dicta Placentina lib. 14. fol. 760.* Et cohærenter ad hæc bon. mem. Altovitus , Sacræ Congregationis Secretarius , in suo suffragio , exarato in quadam causa , cui titulus : *Dubia exemptionis : hæc scripsit : Crederem , expressè declarandum , Protonotarios non Participantes , etiamsi immediatè creatos à Papa , sive habitum , et Rochetum gestantes , sive non , tam ratione personarum quàm Beneficiorum , subjacere in criminalibus omnimodæ jurisdictioni Ordinarii ; in civilibus verò causis , cujuscumque summæ , ejusdem Ordinarii jurisdictioni , in prima instantia , subjacere Protonotarios , habitum , et Rochetum continuè non deferentes ; illum autem continuè deferentes prædictæ jurisdictioni subjacere , in prima instantia , in causis summam ducatorum viginti quinque non excedentibus , et quoad istos agendum denuò cum Sanctissimo , ut in Brevibus apponatur clausula , quod in civilibus omninò subjaceant jurisdictioni Ordinarii.* Quocirca Apostolicis litteris , quibus aliquis in numerum refertur Protonotariorum non Participantium , semper hæc inseritur clausula : *Citra exemptiones à Sacro Concilio Tridentino sublatas , ita ut nedum quoad criminalia , sed etiam quoad civilia , subjaceas Ordinariis :* uti habetur apud citatum Fabrum *cap. 2. num. 7.* Et nos ipsi , qui , amplissimo diplomate , Dignitates , et Canonicos Cathedralis Ecclesiæ Patavinæ , inter honorarios adscripsimus Apostolicæ Sedis Protonotarios ,

disertè simul declaravimus , per privilegia illis concessa , nihil esse detractum Episcopali jurisdictioni, quod legitur *in nostra Constit. 92. Bullar. tom. 1.* Consuli potest Josephi Rigantii Episcopi Aprutini Tractatus *de Protonotariis Apostolicis* , ubi specialiter *in dissert. 2. à num. 112. ad finem* , hæc omnia , quæ à nobis dicta sunt , confirmantur.

VI. Jam , quod attinet ad Subcollectores spoliiorum ad Cameram Apostolicam pertinentium , est in primis animadvertendum , optimo jure summum Pontificem potuisse sibi reservare spolia Clericorum , in pauperes aliosque pios usus distribuenda , uti benè , post Redoanum , probat Azorius *Instit. moral. part. 2. lib. 8. cap. 2. quæst. 4.* et in provinciis , in quibus prædicta spolia colliguntur , potuisse Exactores , et Collectores constituere , quorum importunam , quam exaggerant , exactionem facilè Clerici eludere queunt , si scilicet bona Ecclesiæ , quæ supersunt , pauperibus erogent , neque in commodum congregent cognatorum ; uti benè perpendit Cardinalis Baronius *ad an. 397. num. 64.* ubi loquens de his Collectoribus , inquit : *De quorum importuna exactione cum multi querantur, hos facile vitabunt, et prudenter arte deludent, qui bona Ecclesiæ, quæ supersunt, non congregarint, sed in pauperes erogarint.* Et adhæret Thomassinus *de Beneficiis part. 3. lib. 2. cap. 57. sub num. 9.* Horum Collectorum exemptio à jurisdictione Ordinarii certa est , et liquet ex Constitutione 40. Gregorii XIII. *tom. 4. part. 3. Bullar. nov. pag. 293.* et Constitutione 47. Urbani VIII. *Bullar. tom. 4.* sed , cum in Sacra Congregatione Concilii disceptatum fuisset , quanta ea esset , et quibus limitibus circumscriberetur , tandem die 27. Februarii 1677. approbante san. mem. Innocentio XI. decretum fuit , Subcollectorum privilegia non impedire , quominus iidem subdantur jurisdictioni Ordinarii , in re-

bus respicientibus aut Curam animarum, si quam exerceant, aut servitium Ecclesiæ, si Canonicatum aliudve Beneficium possideant, aliisque pluribus nominatim expressis in eodem decreto, edito in Appendice ad Concilium Romanum anni 1725. *pag.* 157.

VII. Edixit præterea Sacra Congregatio, ut non nisi unus pro qualibet Diœcesi deputari possit Subcollector, et, si plures deputentur, quamvis unus dicatur deputatus pro Diœcesi, alter pro loco exempto, intra Diœcesim existente, hunc postremum nullâ gaudere exemptione, decrevit. Quare, cùm in Diœcesi Bituntina tres olim reperirentur Subcollectores, unus videlicet pro ipsa civitate, et Diœcesi Bituntina, alter pro Abbatia *Nullius Fasani*, tertius pro loco *Nullius Rutiliani*, et Episcopus Bituntinus die 4. Maii 1697. à Sacra Congregatione Concilii quævisset: *An Subcollectores, deputati pro jurisdictionibus Fasani, et Rutiliani, et commorantes Bitunti, aliquâ in dicto loco gaudeant exemptione*: responsum fuit: *Non gaudere, et Episcopum procedere posse in futurum*: uti habetur *lib.* 47. *decretor. fol.* 185. Atque Episcopo Caputaquensi, similem quæstionem proponenti, in Congregatione habita die 14. Martii 1722. cui nos tunc temporis à Secretis eramus, rescriptum fuit, ut servaretur prædictum decretum, editum in *Bituntina*.

VIII. Jactabant olim tam Protonotarii non Participantes, quam spoliatorum Subcollectores, se illis adnumerari Sedis Apostolicæ Officialibus, de quibus loquitur textus in *Cap. Cùm Matthæus, de Hæreticis, et in Cap. Divina in eminenti, de privil., inter Extravag. com.* ac propterea contendebant, se non posse ab Ordinariis ullâ irretiri censurâ, neque Dignitates, et Beneficia non curata, quæ obtinerent, illorum jurisdictioni subesse; atque hæc opinio adeo eorum menti insederat, ut ipsimet curaverint, ut

à Sacra Congregatione Concilii examinarentur quædam exemptionis dubia, quorum primum fuit: *An Protonotarii non Participantes, immediatè creati à Papa, connumerari debeant inter illos Officiales, de quibus loquuntur Extravagantes, Cùm Matthæus, et Divina in eminenti, de privilegiis, ita ut Ordinarii locorum non possint in illos ferre censuras, et in illorum Dignitatibus, et Beneficiis non Curatis se intromittere, aut quoquomodo immiscere, et judicare, sub pœnis in dicta Extravag. contentis: secundum: An Subcollectores spoliatorum pro Rev. Camera Apostolica recenseri pariter debeant inter Officiales, de quibus loquuntur dictæ Extravagantes ad effectum præmissum.* Et Sacra Congregatio, re sedulò, de more, discussâ, die 16. Maii 1682. ad utrumque *Negative* respondit; et perstitit in decisio die 20. Junii ejusdem anni. Etenim veri Officiales Sedis Apostolicæ, de quibus citati textus, altioris sunt gradûs, atque ad graviora procuranda negotia destinati; quod egregiè explicat Penia *comment. 75. vers. Rursus, in Addit. ad Eimericum in Directorio Inquisit. part. 3. quæst. 26.* ad quem remittit lectorem Glossator marginalis *in eadem Extravag. Cùm Matthæus*: unde audiendus non est Gonzalez, qui, unico citato Eimerico, oppositum asseruit *ad regul. 8. Cancell. gloss. 51. num. 82.*

IX. Quibus adnotatis, indubitanter concludimus, nullum ex iis, de quibus in præsens disserimus, posse à Synodo se excusare, si huic aliàs interesse deberet. Quod profectò de Beneficiariis, et Capellanis, addictis servitio Ecclesiæ Capituli Lateranensis, atque insuper de Protonotariis non Participantibus, est luce meridianâ clarius: illi quippe nullâ fruuntur immunitate à jurisdictione Ordinarii; et istorum exemptio, etiamsi habitum, et Rochetum continuè gestent, restricta est ad solas causas civiles, excedentes summam ducatorum viginti

quinque, uti ex iis patet, quæ præmisimus. De Subcollectoribus autem spoliatorum, omnem dubitationem, si quâ antea subesse poterat, abstulit Sacra Congregatio Concilii in præfato decreto anni 1677. cujus verba sunt : *Et quod majoris momenti est, ne, prætextu hujusmodi officii, Cura animarum, servitium Ecclesiæ ac Divini cultûs, morumque honestas, detrimentum patiantur, declaravit... minimè gaudere exemptione in concernentibus Curam animarum, et respectivè adimplementum onerum ipsarum Præbendarum, et eâdem ratione non gaudere Canonicos, et alios Beneficiatos Subcollectores in concernentibus servitium Ecclesiæ, et adimplementum onerum ipsorum Canoniatuum, et Beneficiorum, nec lucrari distributiones quotidianas, si non inserviant. Insuper teneri ratione Beneficiorum, quæ obtinent, ad publicas Processiones accedere, solvere Cathedraticum, et subsidium charitativum, et interesse Synodo, ac visitationi, non tamen pluries quàm semel in anno.*

X. Neque Sacra Congregatio ejusmodi decreto novum obligationis vinculum in Subcollectores iniecit, sed libertatem, quam affectabant, iterùm compevit; siquidem jam antea, anno nimirum 1654. die 21. Martii Episcopo Cajacen. sciscitanti : *An in casibus, in quibus Clerici Beneficiati tenentur interesse Synodis Diœcesanis, et ad publicas Processiones accedere, possit Episcopus cogere etiam pœnis censurarum Clericos Subcollectores, præsertim actu in Subcollectoria non inservientes, ut Synodis intersint, et ad publicas Processiones accedant : eadem Sacra Congregatio responderat : Episcopum cogere posse etiam Clericos Subcollectores, ut Synodis intersint, et ad publicas Processiones accedant, lib. 19. decretor. pag. 329.*

XI. Denique, quod pertinet ad Ecclesiasticos, Almæ Domûs Lauretanæ servitiis addictos, eoque

nomine ab Ordinarii jurisdictione exemptos, cùm inter eos, et Episcopum Recinetensem ac Lauretanum controversia esset, an posset hic eos compellere, ut Synodo Diœcesanæ interessent; propositum nobis fuit dubium his verbis conceptum: *An occasione convocationis Synodi liceat eidem Episcopo vocare ad se Ecclesiasticos privilegiatos Almæ Domûs, tam ad Concilium, quam ad reliquos actus necessarios pro explenda dicta Synodo, eodem modo, quo se gerit respectu suorum subditorum: Et an facultate delegatâ possit renuentes debitis pœnis compellere.* Nos autem, omnibus maturè pensatis, respondimus: *Affirmativè quoad utramque partem: ut videre est in Appendice ad tom. 2. Bullarii nostri pag. 26. num. 28.*

CAPUT NONUM.

De Laïcis.

VIROS Principes, ac præsertim Romanorum Imperatores, vel per se, vel per suos Legatos adstittisse Conciliis Generalibus, exploratissima res est, quam nemo unquam inficiabitur. Nullus quippe est, qui nesciat, Constantinum Magnum Nicæno I. Marcianum Chalcedonensi, Philippum Francorum Regem Viennensi, Sigismundum Imperatorem Constantiensi interfuisse Conciliis; ut alios multos prætereamus Reges, et Principes, qui suos Oratores ad OEcumenicas Synodos, et speciatim ad omnium novissimam Tridentinam miserunt. Non adfuerunt tamen Conciliis tamquam Judices, ut vel de Fidei dogmatibus sententiam ferrent, aut de rebus Ecclesiasticis judicarent: *Nefas est enim* (ajebat Theodosius junior in epistola ad Ephesinam Synodum) *qui sanctissimorum Episcoporum catalogo adscriptus non est, illum Ecclesiasticis negotiis, et consulta-*

*tionibus sese immiscere : tom. 1. Collectionis Har-
duini col. 1346. sed ut Patrum securitati prospice-
rent, tumultuantes compescerent, et quæ definienda
atque decernenda forent, suâ auctoritate foverent
et tuerentur, sicuti egregiè scribebat Petrus de
Alliaco Cardinalis Cameracensis in tractatu de re-
formatione Ecclesiæ tit. de reform. Laïcorum, et
Principum, inquit : Propter præmissa expedit,
quòd Reges, et Principes mittantur ad Generalia
Concilia, non ad onerandum, et confundendum,
sed ad honorandam, et confortandam Ecclesiam, et
ad ea, quæ ibi decreta fuerint, quantum in eis
est, exequendum : quod etiam adnotarunt Bellar-
minus lib. 1. de Concil. cap. 15. et Thomassinus
de Conciliis dissert. 3. et 10. Neque difficultatem
facit, quòd in Actis Concilii Chalcedonensis, Ana-
tolius Magister Militum, Palladius Præfectus Præ-
torio, Tatianus Præfectus Urbi, aliique nobiles
Laïci, qui Imperatorem comitabantur, et veluti
ejusdem asseclæ Concilio interfuerant, vocentur
gloriosissimi Judices : ita quippe vocantur, non quòd
haberent munus judicandi in Concilio, sed quòd
ita extra Concilium, honoris causâ, communiter
appellarentur; nam, uti benè animadvertit Du-Can-
gius, nomen Judicis, et Comitum sæpè legitur pro-
miscuè usurpatum; quoniam ex numero Comitum,
qui Imperatoris, sive Regis latus assiduè tegebant,
eumque comitabantur, Judices eligebantur, qui ad
provincias regendas mitterentur.*

II. At, quamvis propter indicatas rationes ma-
ximè deceat, ut Principes suâ vel Legatorum præ-
sentiâ OEcumenica Concilia cohonestent; nihil ta-
men proinde Conciliorum auctoritati detrahatur, si
ab illis et se, et suos Legatos abducant. Unde au-
daciam Vigorii, qui non veritus est scribere, Con-
cilium Tridentinum non fuisse legitimum, eò quòd
ab eo recesserint Legati Regis Galliarum, jure me-

ritoque retundit Du-Vallius *part. 2. quæst. 7.* ita illum redarguens : *Quòd autem Legati Regis Christianissimi à Concilio secesserint , quia honor illis debitus servatus non fuerat , nihil quidquam Vigorii intento favet : sicut enim eorum præsentia majorem vim decretis Fidei non conferebat , cùm solis Prælati , non autem Principibus , minùsque eorum Vicariis , et Legatis , jus decernendi de Fide , et moribus Ecclesiæ , conveniat ; ita nihil quoque eorum absentia de robore eorundem decretorum quidquam detraxit. Legati enim , Concilio præsentibus , discere debent , non docere ; audire , non loqui , decreta servare , et non condere.*

III. Non ita porrò res se habet , cùm non de Oecumenicis , sed Provincialibus Synodis agitur ; his siquidem intervenire non consuevisse Laicos , quantacumque , etiamsi Imperiali , præfulgerent dignitate , testantur Nicolaus I. et octava Synodus , quæ est Constantinopolitana IV. Ille quippe epistolâ ad Michaëlem Imperatorem , qui adfuerat pseudosynodo Constantinopolitanæ , contra sanctissimum Præsulem Ignatium coactæ , ita eundem alloquitur *tom. 5. Collectionis Harduini col. 158. Dicite , quæsumus , ubinam legistis , Imperatores antecessores vestros in Synodalibus conventibus interfuisse ? Nisi forsitan in quibus de Fide tractatum est , quæ universalis est , quæ omnium communis est , quæ non solum ad Clericos , verùm etiam ad Laicos , et ad omnes omnino pertinet Christianos.* Et octava Synodus , Nicolao consentiens , *cap. 17. cit. tom. 5. col. 907.* hæc ait : *Illud autem tamquam perosum quiddam ab auribus nostris repulimus , quod à quibusdam imperitis dicitur , non posse Synodum absque Principali præsentia celebrari , cùm nusquam sacri Canones , convenire seculares Principes in Conciliis , sanxerint , sed solos Antistites. Unde nec interfuisse illos Synodis , exceptis Conciliis Universalibus , in-*

venimus : neque enim fas est , seculares Principes spectatores fieri rerum , quæ Sacerdotibus Dei nonnunquam eveniunt.

IV. Non ignorabant enimverò sapientissimi illi Concilii Patres , Dionysium Exconsularem , à Constantino Magno delegatum , interfuisse Synodo Tyriæ anni 335. sed simul sciebant , hac ipsa de causa fuisse illam reprobata à Concilio Alexandrino in sua epistola Synodica , apud S. Athanasium in *Apol. contra Arian. num. 8.* ita loquente : *Quomodo Synodum vocare audent , in qua Comes præsidebat ? tom. 1. part. 1. Oper. pag. 130.* Neque eosdem latebat , alias similes Synodos , contra Athanasium congregatas , ob eandem rationem , quòd scilicet illis potentes Laïci interfuisent , illegitimas reputatas fuisse à Liberio Papa , qui , nomine Imperatoris Constantii ob Eusebio Spadone rogatus , ut in Athanasii damnationem , à pluribus pseudosynodis factam , subscriberet , inter cetera reposuit : *Ecclesiastica Synodus procul palatio cogatur , ubi nec Imperator compareat , nec Comes accedat , nec Judex comminetur : quod refert Athanasius in histor. Arianor. ad Monachos num. 36. loc. cit. pag. 365.*

V. Non idcirco tamen negamus , posse quandoque Reges et Principes , aliosque Laïcos particularibus Episcoporum conventibus adesse , si nimirum ita ferat consuetudo , aut ab Episcopis , ex aliqua rationabili causa , liberè et spontè invitentur , aut illorum præsentiam rerum circumstantiæ exposcant , putà , si de rebus politicis , Principem et populum respicientibus , tractandum sit. Etenim Concilio Toletano VIII. anni 653 plures subscripsisse , legimus , Comites Palatinos , quos antiqua consuetudo ad illam introducendos suaserat , quemadmodum in allocutione ad Synodum agebat Recesvinthus Rex : *Vos etiam illustres viros , quos ex officio Palatino huic sanctæ Synodo interesse , primatus*

obtinet : tom. 3. Collectionis Harduini col. 955. Concilium verò Toletanum IV. anni 633. cap. 4. Laicos arbitrio Concilii admitti permisit : *Post ingressum omnium Episcoporum atque consessum , vocentur deinde Presbyteri , quos causâ probaverit introire..... deinde ingrediantur Laïci , qui , electione Concilii , interesse meruerunt* : tom. 3. cit. Collect. col. 580. Ad Concilium autem Epaonense anni 517. Viventius Episcopus Lugdunensis , in convocationis epistola etiam Laicos invitavit : *Præsenti protestatione denuntio conventum Episcoporum omnium sortis nostræ circa Septembris mensis initium , in Epaonensi parochia mox futurum , ubi Clericos , prout expedit , convenire compellimus ; Laicos permittimus interesse : ut , quæ à solis Pontificibus ordinanda sunt , et populus possit agnoscere* cit. Collect. tom. 2. col. 1046. Ac tandem Carolus Magnus , et Ludovicus Pius pluribus interfuerunt Episcoporum cœtibus , in quibus , non de solis rebus Ecclesiasticis , sed de aliis , ad politicum regni regimen spectantibus , actum et deliberatum fuisse , ex eorundem Actis apparet. Iisdem verò urgentibus circumstantiis , et accedente Patrum assensu , posse etiamnum Laicos ad Concilium Provinciale admitti , tradidit Guillelmus Durandus junior , Episcopus Mimatensis , in tractatu *de modo Generalis Concilii celebrandi* , quem jussu Clementis V. Summi Pontificis edidit , et Concilio Viennensi obtulit , ubi *part. 2. tit. 11.* agens de Concilio Provinciali , et de modo in eo retinendo , inquit : *Post ingressum omnium Episcoporum atque consessum , vocentur deinde Presbyteri , quos causâ probaverit intrare. Nullus se inter illos ingerat Diaconorum. Post hos ingrediantur Diacones probabiles , quos ordo poposcerit interesse : et coronâ factâ de sedibus Episcoporum , Presbyteri à tergo eorum resideant ; Diacones in conspectu eorum stent , deinde ingrediantur Laïci , qui , electione Concilii,*

interesse meruerunt. Ruthenorum Synodus Provincialis, Zamosciæ habita anno 1720. ac Romæ edita typis Sacræ Congregationis de Propaganda Fide anno 1724. *sub. tit.* 19. exhibet eorum nomina, qui Synodo interfuerunt, eique subscripserunt; quorum primus est Hieronymus Grimaldus Archiepiscopus Edessæ, Apostolicæ Sedis Nuntius, Synodi Præses, quem postea Clemens Papa XII. inter Presbyteros S. R. E. Cardinales adlegit; mox sequitur Archiepiscopus Kioviensis totius Russiæ Metropolitanus, deinde Episcopi, ac demùm Archimandritæ; nec ullus omninò Laïcus intervenisse legitur. Contrà verò in Synodo Provinciali Syrorum Maronitarum Montis Libani, in quam anno 1736. convenerat ejusdem Nationis Patriarcha Antiochenus cum subjectis sibi Archiepiscopis, Episcopis, et Clero seculari ac Regulari, præsidente in ea Josepho Simonio Assemani Præsule, Apostolicæ Sedis A legato, post subscriptiones dicti Patriarchæ, et Archiepiscoporum ac Episcoporum, longus adjungitur catalogus Magnatum secularium, qui eidem Synodo. juxta antiquam consuetudinem, interfuerunt; cui quidem catalogo sequens inscriptio præfixa est: *Magnates, qui Synodo interfuerunt, ex Gazenis Agellonæ, et Gustæ Dominis, ex Habaiscis Gaziri Dominis, ex Montis Libani, et Antilibani Dominis.* Tum subjiciuntur eorum nomina. Hujus Synodi Acta nondum typis edita sunt, sed manuscripta asservantur in Tabularia supradictæ Congregationis de Propaganda Fide.

VI. Sed, præter recensitas circumstantias, nullum jus sibi arrogare possunt Principes, eorumve Administrati, interveniendi Synodis Provincialibus. Hinc summi Pontifices Pius IV. et S. Pius V. vetuerunt, ne quispiam, nomine Regio admitteretur ad Synodum Provinciale[m] Toletanam, eâ tempestate indictam; sed Synodi acceleratio prævertit Pontificum mandata, quæ per Apostolicum Nuntium fuissent

Archiepiscopo significanda. Cùmque subinde aliud simile Concilium, præsentè Legato Regio, anno 1582. fuisset Toleti celebratum, Sacra Congregatio Concilii noluit illius decreta approbare, nisi priùs Legati nomen ex Concilii Actis expungeretur: et quamquam Cardinalis Quiroga, Archiepiscopus Toletanus, pluribus ab antiquitate petitis exemplis, ostendere conatus sit, insuetum non esse, ut Ministri Regii in Conciliorum Provincialium Actis nominentur, ea tamen visa sunt non congruere præsentì disciplinæ, præsertim post Tridentinum vigenti, cùm, paucis exceptis in Hispania habitis, non facilè sit aliud Provinciale Concilium reperire, cui Regii Administrati interfuerint, sicuti scitè ad eundem Cardinalem Quiroga anno 1584. rescripsit Cardinalis Philippus Boncompagnus: *Nunquam invenitur, seculares Principes, eorumve Nuntios interfuisse Conciliis, nisi Universalibus, ubi agitur de Fide, reformatione, et de pace.* Quocirca, post longas hac super re habitas disceptationes, tandem Gregorius XIII. suis Apostolicis litteris, in forma Brevis datis die 26. Januarii 1585. nomen Regii Legati ex præfato Concilio omninò deleri mandavit. Tota hujus rei series descripta reperitur *lib. 4. decretor. Sacræ Congregationis Concilii pag. 18. et 19.* et narratur à Cardinali de Aguirre *tom. 4. Concilior. Hispaniæ pag. 224. et seq.*

VII. Non exinde tamen fas est inferre, integrum nunc ampliùs non esse Episcopis, Laïcos ad Synodum invitare, non quidem ut intersint tamquam Judices, quod nunquam licuit, sed tamquam meri auditores, seu testes eorum, quæ decernuntur, quod olim à Viventio factum, paulò antè audivimus; quoniam etiam nunc tales circumstantiæ occurrere possunt, quæ Laïcorum præsentiam Synodo valdè utilem, et fructuosam reddant. Quamobrem eadem Sacra Congregatio Concilii post præ-

fatum decretum editum in causa *Toletana*, die 22. Aprilis 1598. in alia causa *Turritana* dixit: *Gubernatorem, aliosque Laicos non debere Concilio Provinciali interesse, nisi à Synodo fuerint invitati: lib. 9. decretor. pag. 66. à tergo.* Idque certum ponit Cæremoniale Episcoporum *lib. 1. cap. 31. num. 7.* ubi loquens de Conciliis Provincialibus, etiam Laïcis locum assignat: *Sedilia in Ecclesia disponentur, in Provincialibus quidem capacia pro numero Episcoporum, Abbatum aliorumque Ecclesiasticâ dignitate fulgentium, item pro Canonicis, ac etiam pro Laïcis, si qui interfuturi sunt.* Rectè nihilominus, et opportunè Pignatellus *consult. 70. tom. 1.* Episcopos monet, ut cautè in hoc se gerant, neque nimis faciles se præbeant in Laïcis ad Synodum invitandis, ne, quod ab initio meræ voluntatis, et urbanitatis fuit, tractu temporis fiat necessitatis.

VIII. Ut jam à Provincialibus ad Diæcesanas Synodos progrediamur, non prorsùs ab antiquis moribus alienum fuisse arbitramur, ut ad istas pariter quandoque Laïci introducerentur; quoniam in Concilio Tarraconensi anni 516. edito à Garzia Loaisa, et relato ab Ivone *part. 5. cap. 158.* statutum reperimus, Synodos ab Episcopis esse per litteras indicendas: *Ut non solùm de Cathedralibus Ecclesiæ Presbyteris, verùm etiam de Diæcesanis ad Concilium trahant, et aliquos de filiis Ecclesiæ secularium secum adducere studeant.* At hic mos ita postea obsolevit, ut disputent Doctores, an in ullo rerum eventu liceat nunc Episcopo Laïcos ad suam Synodum admittere. Monacellus *cit. tom. 1. formul. 3. num. 6.* et Dominus de Aste *in Methodo Visitatio- nis Apostolicæ part. 5. §. 3. num. 23.* id arbitrio Episcopi plenè permittunt. Sed his refragatur Sacra Congregatio Concilii, quæ in causa *Oriolen. Synodi* interrogata: *An Episcopus possit ad Synodum co-*

care Laicos, si eorum consilio uti velit: respondit: Episcopum non posse: lib. 14. decret. pag. 600. et 601. Bottus de Synodo part. 2. num. 38. Laicos admittendos affirmat, cum de communibus Clericorum et Laicorum negotiis est deliberandum. At Massobrius de Synodo cap. 3. dub. 3. et Romaguer. ad Constit. Synod. Gerunden. lib. 1. tit. 1. cap. 2. n. 20. Botti assertionem ita temperandam existimant, ut tunc Laici admitti quidem possint, sed non necessario debeant. Nos verò cohærenter ad ea, quæ de Synodo Provinciali diximus, hæc statuimus: Primum, jus commune obsistere Laicis, ne Synodo se interesse debere contendat: Secundum, non obstante hæc juris severitate, aliquid nihilominus esse deferendum contrariæ consuetudini, si alicubi jam invaluerit: Tertium, etiamsi ejusmodi consuetudo nondum sit inducta, posse Episcopum ex aliqua gravi urgentique causa ad suam Synodum Laicos admittere, dummodò tamen suffragium non ferant. Quartum, inter sufficientes causas illos admittendi, non posse eam annumerari, quam Sacra Congregatio jam rejecit, quòd scilicet Episcopus Laicorum consilio indigeat; commodè quippe potest eos extra Synodum consulere: Quintum demùm, cavendum esse Episcopis, ne sine vera et gravi necessitate Laicos ad Synodum arcessant; paulatim enim possent illi, consuetudinis obtentu, jus interveniendi sibi deinceps arrogare, quod jam nuper de Synodo Provinciali cum Pignatello animadvertimus.

IX. Hinc Odo, Episcopus Parisiensis, in suis Constitutionibus Synodalibus, quas anno 1198. condidit, quamvis Laicos à prævio ad Synodum apparatu non excluserit, districtè tamen præcepit, ut ante sessionis initium è Synodi loco repellerentur: *Finito sermone (inquit) licenciabit Episcopus Laicos, et Scholares, et alios Clericos, qui non debent Sy-*

nodo interesse : tom. 6. Collect. Harduini part. 2. cap. 2. col. 1937. Idemque anno 1289. faciendum decrevit Raymundus , Episcopus Ruthenensis , in suprâ citata Epistola Synodica : In utraque verò die , completo sermone , Laïci à loco , ubi tenebitur Synodus , expellantur : quod pariter præscribunt sæpiùs laudata statuta Ecclesiæ Meldensis tom. 4. cit. Anecd. col. 891. At S. Carolus Borromæus in suis Synodis , quo liberiùs posset Clericorum vitia redarguere , Laïcos ante sermonem ab ecclesia exire jussit , teste Giussano in ejus Vita lib. 2. cap. 16.

CAPUT DECIMUM.

De ordine sedendi in Synodo.

EXTRA omnem controversiam est , primum , et spectabiliorem locum deberi Episcopo , juxta textum in *Can. Episcopus in Ecclesia , dist. 95. et decretum Tridentini sess. 25. cap. 6. de reform. Episcopis præterea ubique is honor tribuatur , qui eorum dignitati par est , eisque in Choro , et in Capitulo , in Processionibus , et aliis actibus publicis , sit prima sedes , et locus , quem ipsi elegerint , et præcipua omnium rerum agendarum auctoritas. Aliud tamen est de Synodis sive Generalibus , sive Nationalibus , quibus unà cum Episcopis simul intersint S. R. E. Cardinales : hi siquidem , etsi Episcopali careant caractere , ob eorum tamen officii , ac dignitatis præstantiam , Episcopis præferuntur , supra quos sedisse legimus in Concilio Lugdunensi I. sub Innocentio IV. in cujus Actis habetur tom. 7. Collectionis Harduini col. 378. *Ad dextram , et in eminentioribus locis sederunt Episcopi Cardinales , ex altera verò Presbyteri Cardinales , Archiepiscopi , et Episcopi post eos. In Concilio quoque Lugdunensi II. anni 1274. sub Gregorio X. Cardinales omnibus antelatos**

Episcopis , et Metropolitanis, legitur apud Raynaldum *ad eumd. annum, num. 3.* Eamdemque loci prærogativam Cardinalibus delatam in Concilio Florentino , ex ejusdem Actis liquet. In Concilio pariter Romano anni 1059. sub Nicolao II. quod ex antiquo codice Vaticano transcriptum , publici juris fecit Petrus Possinus , Cardinales, ante Episcopos, Conciliaribus decretis subscriperunt, *tom. 6. Collectionis Harduini part. 1. col. 1066.* Nec mirum est , Cardinalibus , qui supremi Ecclesiæ Moderatoris consilarii sunt , eique , tamquam membra suo capiti , adhærent , hanc attribui præeminentiam ; cùm in Ecclesia Constantinopolitana eamdem obtinuerint septem Diaconi Cruciferi , quin imò etiam Syncelli , hoc est simplices Clerici , aut Monachi , familiares , et commensales Patriarchæ , qui loco superiore in Synodis sedebant , quemadmodum ad rem observat Christianus Lupus *in schol. et not. ad can. Concil. tom. 2 pag. 1474. et tom. 3. pag. 441.* Durum nihilominus visum est Henrico Archiepiscopo Cantuariensi , sibi Regni Primati , atque Apostolicæ Sedes Legato nato , juxta textum *in cap. 1. de offic. Legat.* anteponi Joannem Kemp , Archiepiscopum Eboracensem , ab Eugenio IV. purpurâ decoratum , cui propterea cedere recusavit : verum , cùm excitatam ab Henrico de præcedentia quæstionem resciverit Pontifex , litteris ad eundem datis , primum in sedendo locum , honoremque , supra quosvis Episcopos , et Archiepiscopos , Cardinali adjudicavit : quæ quidem Eugenii litteræ , in quibus Cardinalitiæ dignitatis eminentia summo pere celebratur , referuntur à Raynaldo *ad an. 1439. num. 40.* à Cardinali Jacobatio *de Conciliis lib. 1. pag. 35.* extantque *Bullar. Rom. pag. 21. tom. 3. part. 3.* Latæ tamen ab Eugenio sententiæ non acquievit Archiepiscopus Gnesnensis , Regni Poloniæ Primas , qui paucis postea annis , id est anno 1449. in Comitibus Petricoviensibus de loci prærogativa contendit cum

Cardinali Sbigneo , Episcopo Cracoviensi ; quam tamen Nicolaus V. iterum Cardinali asseruit , uti narrat citatus Raynaldus *ad an. 1449. num. 8.* cùmque Archiepiscopus ad Regem provocasset , negavit Rex , se posse causam pertractare , quam summus Pontifex suâ sententiâ terminaverat , sicuti prosequuntur Spondanus *ad eundem annum num. 14.* et Cromerus *lib. 22.* Hæc , de quibus plura Jacobus Antonius Gucius *tract. de præcedentia cap. 3.* incidenter et cursim : scimus quippe nullam de hujusmodi præcedentia quæstionem moveri posse in nostra Synodo Diœcesana , cui unicus præest Episcopus ; eique propterea principem locum deberi , nemo unquam dubitavit.

II. Post Episcopum , ante ceteros assidere debet Vicarius Generalis , qui ratione jurisdictionis , quam in omnes exercet Diœcesanos , omnibus dignitate antecellit , sicuti latè ostendunt Sbrozzius *de Vicario Episcopi lib. 2. quæst. 25.* Leo *in Thesaurò Fori Ecclesiastici part. 1. cap. 10. num. 10. et 11.* atque à Sacra Congregatione Concilii decisum , testatur Jacobus Gallus *consult. 62. num. 13.* referens decisionis verba , quæ sic sonant : *Vicarium Generalem , tam præsentem , quàm absentem Episcopo , præcedere debere Canonicos , et dignitates Ecclesiæ Cathedralis etiam in Synodo.* Gallo adstipulatur Scarfantionius in *Addit. ad Ceccoper. lib. 4. tit. 3. sub num. 21.* aliam adducens ejusdem Sacræ Congregationis decisionem , hisce verbis conceptam : *Vicarium in Synodo locum habere ante dignitates , et Canonicos Ecclesiæ Cathedralis.* Quapropter Robusterius , Rotæ Auditor , in suo voto impresso apud Gratianum *discept. 3. num. 23.* egregiè confutatis duobus contrariis consiliis. 51. et 52. Jacobi Menochii , universim et generatim adstruit Vicario Generali præcedentiam tam in Synodo , quàm extra Synodum , supra Ecclesiæ Cathedralis Capitulum ,

ejusque Dignitates : quod etiam affirmat Fagnanus in *Cap. Ad hæc*, num. 29. de *præbendis*, Pannimoll. *decis. 1. adnot. 5. à n. 2. ad n. 46. et adnotat. 16. n. 1. et seq.* Ricc. in *praxi part. 4. resolut. 190. num. 8.* Monacell. in *formular. legal. part. 2. tit. 13. formul. 2. num. 18.* quorum Doctorum sententiæ favet textus in *Can. Præcipimus*, dist. 93. ubi legitur : *Præcipimus, ne Diaconus, quamvis etiam in dignitate, hoc est in officio quolibet Ecclesiastico sit, ante Presbyterum sedeat, nisi cum locum habuerit proprii Patriarchæ aut Metropolitanæ sui, pro aliquo Capitulo; tunc enim sicut illius locum tenens honorabitur.* Hinc siquidem, quidquid in contrarium opinetur Janus à Costa *tit. de majorit. et obed. pag. 216.* evidenter desumitur, Vicarium Generalem, præsentem vel absentem Episcopo, cujus locum tenet, ac jurisdictionem exercet, in Synodo, et extra Synodum, etiam Canonicis ac Dignitatibus præire debere.

III. De loci, post Episcopum, honorabilioris prærogativa, cum Vicario Generali Patavino contendit olim Abbas Sanctæ Nicæ habens usum Mitræ, et Baculi, cum jurisdictione intra suam Ecclesiam, et in suos Canonicos; sed illam pluribus Vicario vindicavit Massobrius *de Synod. Diæces. cap. 3. dub. 6.* ubi validis argumentis conclusit, tam præsentem quàm absentem Episcopo, debere Vicarium Generalem Abbati præcedere. Hodie tamen, post Gregorii XIV. decretum suprâ allegatum *cap. 3. num. 3.* neminem reperiri putamus, qui audeat jus sibi arrogare præcedendi Vicario, nisi illud acquisierit ex legitima consuetudine, cui Pontifex in eodem decreto non derogavit. Ejusmodi consuetudine se fulciri, jactabant Canonici Hispalenses, ut locum, supra Vicarium, sibi in Synodo compararent; sed cum illam non probaverint, in Sacræ Rotæ Auditorio, die 21. Junii 1697. *coram Muto*, succubue-

runt, quemadmodum etiam superiùs fuit indicatum. Secùs accidit Archidiacono, Dignitatibus, et Canonicis Ecclesiæ Cathedralis Melitensis: hi quippe, cùm ritè ostenderint, se ex antiqua consuetudine esse in quasi possessione præcedendi Vicario Generali, tam in Rotæ Auditorio, quàm in Sacra Congregatione causam obtinuerunt, uti narrat Auctor *Siciliæ Sacræ tom. 2. edit. Panorm. ann. 1733. pag. 920. num. 49.*

IV. Præter consuetudinem, alia quoque potest esse ratio, ob quam Dignitates, et Canonici, se in Synodo præferendos Vicario Generali, jure meritoque postulare queant, si nimirum sacris vestibus induti ipsi Synodo assistant, quod censuit Sacra Congregatio Concilii in *Petragoricen. die 16 Septembris 1649. lib. 18. decretor. pag. 678. Sacra, etc. respondit, Vicarium Generalem in Diœcesana Synodo habere debere locum ante Canonicos, et Dignitates Ecclesiæ Cathedralis, si non sint parati.* Quæ tamen decisio est ita intelligenda, nisi Vicario assistat consuetudo, etiam tunc præcedendi, aut nisi ipse pariter sit indutus habitu Prælatitio, Rocheto videlicet, et Mantellettâ, juxta alias ejusdem Sacræ Congregationis declarationes, relatas à Massobrio *cap. 4. dub. 6. num. 37. et 47. quem sequitur Panimoll. decis. 1. adnotat. 5. num. 53.*

V. Tertium in Synodo locum occupant Dignitates, et Canonici Ecclesiæ Cathedralis, eo inter se sedendi ordine retento, quem in Choro, aliisque actibus servare solent. Post Canonicos, sedent eorundem Coadjutores, uti tradit Pignatell. *consult. 185. num. 3. et 4. tom. 4.* Beneficiariis verò, seu Mansionariis Ecclesiæ Cathedralis, sedilia aptantur statim post Canonicos, non quia digniores sint Canonicis Ecclesiarum Collegiatarum, sed ne sejungantur à Capitulo Ecclesiæ Cathedralis, cujus sunt addicti servitio; quod benè notavit Gavantus *in Praxi Synodi*

Diœcesanæ cap. 13. num. 7. Eam autem post Episcopum, et Vicarium sedendi præeminentiam obtinent Canonici Ecclesiæ Cathedralis, cùm simul uniti, et constituentés unum corpus, seu *capitulariter*, ut dicitur, Synodo interveniunt; nam si separatim et singillatim adsint, debent locum cedere Abbatibus, habentibus jus Mitræ, et Baculi, etiam Titularibus, et commendatariis, tam Secularibus, quàm Regularibus, sicuti præscribitur in Ceremoniali Episcoporum *lib. 1. cap. 31. num. 15.* ubi de ordine sedendi in Synodo sive Provinciali, sive Diœcesana, hæc habentur: *Dignitates, et Canonici Cathedralis Ecclesiæ cùm capitulariter procedunt, aut sunt, præferuntur ceteris omnibus: aliàs Abbates Titulares, et habentes usum Mitræ præcedunt, et post eos Commendatarii, deinde Dignitates, mox Procuratores Capitulorum Ecclesiarum Cathedralium, deinde ceteri, pro cujusque dignitate, et gradu.* Additque Leo For. *Ecclesiastic. part. 1. cap. 9. num. 4.* etiam Protonotarios non Participantes, indutos Mantelletâ, et Rocheto, anteponi Canonicis, non capitulariter, sed divisim incedentibus, aut adstantibus: et sequitur Scarfantionius in notis ad Ceccoperium *lib. 3. tit. 8. num. 38. et seq.*

VI. Inter Abbates autem ille censetur alteri honore antecellere, qui priùs Abbatiam est assequutus, nullâ habitâ ratione antiquitatis, seu dignitatis Ordinum, aut Ecclesiarum, quibus sunt addicti, ad normam sententiæ latæ à Pio IV. in causa præcedentiæ inter Canonicos Regulares Lateranenses, et Monachos Cassinenses, quam quidem sententiam idem summus Pontifex suis corroboravit Apostolicis litteris, quæ habentur in Bullario Lateranensi *pag. 275.* Generatim enim in quæstionibus de præeminentia, receptum est, ut, ceteris paribus, ille alteri præponatur, qui priùs ad dignitatem est promotus, quod ex textibus *in Can. final. dist. 17. et in*

cap. 1. et cap. 15. de majorit. et obed. benè deducunt Cassan. in cat. glor. mund. part. 4. Manriquez de præcedentia quæst. 1. num. 17. Peralta eod. tract. de præcedentia cap. 3. num. 4.

VII. Quartus in Synodo locus, Ecclesiarum Collegiatarum, intra civitatem; quintus earumdem in Diœcesi existentium Canonicis assignatur: ita tamen, ut antiquior et dignior Collegiata civitatis anteponatur aliis Collegiatis ejusdem civitatis, idemque ordo servetur inter Collegiatas Diœceseos. Contigit autem aliquando, ex insignibus Collegiatis unam, quamquam recentiore, ex Apostolico privilegio, usum habuisse Cappæ magnæ, quam gestare non poterant Canonici Collegiatæ antiquioris, cui simile indultum non fuerat concessum: quamobrem prioris Collegiatæ Canonici, unâ cum spectabiliori, magisque honorifico Cappæ ornamento, se jus pariter assequutos contendebant præcedendi alterius antiquioris Collegiatæ Canonicis, solâ Almutiâ indutis. Verùm Sacra Rituum Congregatio, ad quam causa est delata, censuit, ejusmodi honoris insignia nullam denotare præminentiam, neque alterius juribus præjudicium ullum inferre: quocirca, etiam in prædicto rerum eventu, præcedentiam competere decrevit insigni Collegiatæ, quæ esset antiquior. Controversiæ seriem exponit Ursaya *part. 1. discept. 6.* in cujus fine laudatum refert Sacræ rituum Congregationis decretum. Canonicos, nisi obstet contraria consuetudo, subsequuntur Vicarii Foranei, quos fortè contingat inter Parochos non coöptari; etenim ob illam qualemcumque jurisdictionem, quam exercent, maximè decet, eos Plebanis præferri, et præferendos statuit Joannes Franciscus Bonhomius *in suprâ alleg. Decretis reformationis Ecclesiasticæ pag. 122.* ubi, loquens de Vicariis Foraneis, ait: *Parochi, reliquique omnes, quicumque illi sint, et Archipresbyteri, aut Præpo-*

siti, Vicariis ipsis pareant, ac loco cedant, non in Divinis Officiis tamen, in quibus, si Canonici fuerint, suo loco eos sedere convenit. Ideò autem locum digniorem cedunt Canonicis Ecclesiarum Collegiatarum, quia isti (ut putamus) Synodo adsunt collegialiter uniti, seu ut constituentibus unum corpus. Infra Vicarios Foraneos sedere debent Plebani, seu Archipresbyteri rurales, nisi usus obtinuerit, ut promiscuè assideant cum Parochis, et Curatis, qui in sedendi ordine statim succedunt, et è quibus ille alteri præire debet, qui prius Parochiæ præfectus fuit.

VIII. Post omnes hucusque enumeratos, subsellia parantur: primò pro obtinentibus simplicia Beneficia: secundò pro ceteris è Clero: tertiò pro Religiosis, et Monachis, si qui fortè ad Synodum venire jussi fuerint: postremò pro Laïcis, si casus evenerit, ut ad Synodum admittantur. Inter Clericos porrò ille alteri præcedit, qui in majori Ordine est constitutus, Presbyter scilicet Diacono, Diaconus Subdiacono, et sic deinceps, per textum *in Cap. statuimus, de majorit. et obed.* Quòd si plures fuerint Ordine pares, spectatur tempus Ordinationis, et ille alteri antepositur, qui prius est inauguratus; et si etiam in Ordinationis die convenient, habenda est ratio ætatis. Ab hac tamen regula est ille excipiendus, cui Ordo collatus est à Romano Pontifice; is quippe, propter supremam dignitatem Ordinantis, inter alias quibus gaudet prærogativas, quas recenset Hallier *de sacris electionibus part. 2. sect. 5. cap. 3. art. 9. §. 1.* etiam hâc potitur, ut ceteris præferatur in eodem Ordine constitutis, per textum *in Can. ult. dist. 17. Can. fin. dist. 75. et Cap. Per tuas, de majorit. et obed.* ubi Gonzalez num. 3. Barbosa num. 2. Valenz. consil. 1. num. 16. et fusiùs Hallier *cit. loc.* Siquidem, uti observat Glossa *in eod. Cap. Per tuas*, etiam lege civili sancitum est, primò

eorum nomina esse scribenda, qui dignitatem iudicio Principis sunt consecuti.

IX. Plurima de ordine sedendi in Synodo videri possunt apud Bottum *de Synodo part. 1. num. 10. Massobrium cap. 4. dub. 6. Ursayam discept. 29. tom. 2. part 1. et discept. 9. eod. tom. 2. part. 2.* quamvis reverà difficilè sit, in hac præcedentiæ materia, certam regulam definire; cùm potissimùm inhærendum sit consuetudini, quæ pro locorum diversitate, diversa est. Ad amputandas autem lites, et cujusque jura sarta tecta servanda, prudenter se geret Episcopus, si in Synodi initio decretum promulgaverit, quo declaretur, ex ordine inibi sedendi nihil detractum iri juri habendi præstantiorem locum, quod quispiam sibi competere credat; quod faciendum statuit S. Carolus Borromæus in Concilio Provinciali Mediolanensi *V. part. 3.* ubi inter Decreta initio Diœcesanæ Synodi legenda, hoc quarto loco commemorat *Act. Eccl. Mediol. part. 1. pag. 278. Si cui in ea Synodo contigerit suo loco non sedere, aut incedere, aut aliud quidquam agere, per id propterea nemini jus acquiri, acquisitumve esse, neque quidquam de cujusquam jure possessioneve detrahi; sed omnia in eo statu permanere, quo antea fuisse compertum erit*: idemque cautum legimus in Synodo Diamperitana, habita anno 1599. quam notis à se illustratam anno 1745. typis Romanis edi curavit Pater Jo. Facundis Raulin. Neque ulli displicere potest ejusmodi temperamentum, quod adhibitum scimus etiam ab OEcumenica Tridentina Synodo, quæ *in fine sess. 2.* ait: *Insuper ipsa sacra Synodus statuit ac decrevit, quod, si fortè contigerit, aliquos debito in loco non sedere.... nulli propterea præjudicium generetur, nullique novum jus acquiratur.* In ejusdem verò Concilii resumptione, summus Pontifex Pius IV. ut eas controversias de medio tolle-

ret, quæ ex peculiaribus diversarum Ecclesiarum privilegiis et prærogativis oriri poterant, Præsules omnes, ad illius celebrationem congregatos, in tres tantummodò classes distribuit, Patriarcharum nempe, Archiepiscoporum, et Episcoporum, inter quos jussit Patriarchas primum locum tenere. Archiepiscopus secundum, Episcopos verò tertium; in singulis autem classibus digniorem sessionis locum ab illis occupari, qui Ordinatione anteriores essent: nullo respectu habito ad eorum Primatiales dignitates, sive veras, sive prætensas, quas proinde singulis in suo statu illæsas præservavit; ùt videre est in ejusdem Pii IV. *Constit. 24. Bullar. Roman. tom. 2.* Ac demùm ipsius Concilii Patres in fine *sess. 25.* declararunt, *ex loco assignato Oratoribus tam Ecclesiasticis, quàm secularibus, in sedendo, incedendo, aut quibuscumque aliis actibus, nulli jus de novo acquisitum, nulli ablatum, censeri debere.*

CAPUT UNDECIMUM.

De indumentis Episcopi, aliorumque, qui Synodo Diœcesanæ intersunt.

UT Sacerdotalis concessûs majestas splendidior foret, suique venerationem omnibus ingereret, pluribus, et antiquis Conciliorum sanctionibus decretum fuit, ut quotquot Synodo interessent Clerici, aliquod induerent sacrum ornamentum, cujusque dignitatis, seu Ordinis proprium. Ex innumeris, quæ præsto sunt, particularium Ecclesiarum hac de re statutis, pauca quædam seligimus. Inter Constitutiones Ecclesiæ Claromontensis, anni 1268. Collectionis Harduini *tom. 7. col. 587.* legimus: *Districte præcipientes Sacerdotibus, ut jejuni intrent Synodum: in jejuniis enim, et oratione debet fieri.*

Injungimus iterùm districtè Sacerdotibus, Curam animarum habentibus, ut induti Albis, et Stolis intrent Synodum œstivalem; in Superpelliciis tantùm, et Stolis, Synodum hiemalem: Abbates autem Cappis sericis sint induti. His concinunt sæpiùs laudata statuta Synodalia Ecclesiæ Meldensis cit. tom. 4. Anecd. col. 891. cap. 2. Districtè præcipitur Sacerdotibus, ut rasi coronam et jejuni intrent Synodum, sub pœnis à jure statutis. Districtè etiam præcipitur, ut induti Albis et Stolis intrent Decani Synodum, Sacerdotes verò in Superpelliciis. Constitutiones Ecclesiæ Nicosiensis tom. 7. Collectionis Harduini col. 1697. cap. 3. decernunt: Intrent autem omnes in honesto habitu, videlicet in hieme in Superpellicio, vel Cappâ clausa, aut Choralis; in æstate verò in Superpellicio tantùm. Statuta Synodalia Ecclesiæ Nannetensis cap. 2. cit. tom. 4. Anecd. col. 931. ajunt: Præcipitur Sacerdotibus, ut jejuni, et induti Superpelliciis et Stolis manè intrent in Synodum; ceteri autem, Personatus, seu Vicarios habentes Ecclesiarum, Superpelliciis tantùm albis: Abbates autem Cappis sericis sint induti.

II. Majorem, et splendidiorum sacrarum vestium apparatus præscripsit Concilium Budense à Philippo, Episcopo Firmano, Sedis Apostolicæ per Hungariam, et Poloniam Legato, anno 1279. celebratum, quod ex mss. codicibus Vaticano, et Vallicellano edidit Odoricus Raynaldus *ad calcem. tom. 14. Annal. Ecclesiast.* In hujus quippe cap. 20. hæc leguntur: *Statuimus etiam, et præcipimus, ut omnes tam Regulares, quàm Seculares in Dignitatibus, seu Personatibus constituti illius Metropolitanæ, in qua Provincialis, et illius Diœcesis, in qua Episcopalis Synodus fuerit celebranda, veniant..... præterea statuimus, quòd Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, et quilibet alii, qui ex privilegio Mitris*

utuntur, mitrati cum Superpelliciis, Stolis, et Cappis, seu Pluvialibus; Præpositi verò, Priores, et alii inferiores Prælati cum Superpelliciis, et Stolis, si Diaconi saltem sint, et, si velint, Pluvialibus, seu Cappis; Rectores verò, et simplices Sacerdotes cum Cottis, seu Superpelliciis, et Stolis tantùm; inferioris verò statûs, vel Ordinis Clerici cum Cottis Synodum intrent..... Religiosos quoque, nullam Prælaturam, vel administrationem habentes perpetuam, permittimus, in habitu suo cum Stolis in Synodo posse stare.

III. Licèt porrò hæc peculiarium Ecclesiarum statuta omnes non obstringant, ritum tamen et solemnitatem demonstrant, quâ decet Synodum celebrari. Adde, quòd non multùm discrepant ab usitato, et communiori hujus temporis more, quem, ut ex Cæremoniali Episcoporum *lib. 1. cap. 31.* et Gavanto *in cit. praxi cap. 13.* describamus, ab Episcopo initium ducimus. Ante Synodum, aliquot congregationes, pro ejusdem directione, fieri solent in ædibus Episcopalibus, quibus Episcopus præsidet indutus habitu Prælatitio, Rocheto scilicet et Mozetta: cùm ad Ecclesiam accedit, Synodum incepturus, vel prosecuturus, incedit indutus Cappâ: priusquam preces recitet, quæ cujusque sessionis initio dicendæ sunt, præter Superpellicium, Amictum, et Stolum, induit Pluviale rubeum: in solemnibus Supplicatione, quæ cum universo Clero in Synodi initio, et fine per urbem institui solet, pergit indutus Albâ, Stolâ, Pluviali rubri coloris, Mitram pretiosam, et Pastorale baculum deferens; easdemque vestes in sessionibus Synodalibus retinet. Hisce ornatum insignibus suam Synodum auspiciatum fuisse S. Franciscum Salesium, narrat Carolus Augustus Salesius *in ejus Vita, lib. 5. pag. 250.* *Supplicatio per totam urbem instituta, in qua videre erat, præter Canonicos, centum Curiones*

Supparis indutos : ibat novissimus Salesius Mitrà , et Trabeâ insignis , quem plurimi etiam Sacerdotes sequebantur.

IV. Quod autem suprâ diximus de Episcopo , qui Congregationibus , pro rerum in Synodo decernendarum præparatione , in Palatio Episcopali habendis , habitu Prælatitio , id est Rocheto , et Mozettâ indutus , assistere debet ; de iis Episcopis intelligendum est , qui habent Rocheti usum. Sunt enim , quibus illud gestare interdictum est ; nimirum ii , qui ex Ordinibus Regularibus , Monasticis nempe , et Mendicantibus , ad Episcopatum assumuntur , ut habet *Cæremoniale Episcoporum lib. 1. cap. 1. num. 4. et cap. 3. num. 4.* ubi tamen opportunè declaratur , ejusmodi prohibitionem non afficere Episcopos illos , qui ex Ordinibus , seu Congregationibus Clericorum Regularium , aut Canonicorum etiam Regularium , sive Presbyterorum S. Spiritûs , vel ex Militiis S. Joannis , et S. Jacobi , ad Episcopatum eveci fuerint. Modernus Joseph Catalanus *tom. 1. ad Cæremoniale Episc. lib. 1. cap. 1. §. 4. num. 5.* summâ diligentîâ indicat auctoritates Theologorum , ac Juris Canonici interpretum , qui docent , Episcopis ex Ordinibus Monasticis , aut Mendicantibus , assumptis non licere sub excommunicationis , vel , ut aliis placet , sub gravis peccati pœna , Rochetum deferre ; tam scilicet ob Cæremonialis nuper allegati prohibitionem , quàm propter legem in Jure Canonico expressam , *Cap. Clerici Officia , de vita et honest. Cleric.* Nonnulli asserunt , in locum Rocheti , concessum esse à Clemente VIII. Regularibus Episcopis usum Superpellicii. Verùm concessio isthæc , si vera est , non pertinet ad casum , de quo nunc agimus ; sed ad delationem Superpellicii subtùs amictum , vel subtùs albam , aut stolam , dum Missas privatim aut solemniter celebrant , vel cùm Pluviale induunt , ut Divinis Officiis assistant ;

vel demùm , cùm stolâ dumtaxat induti , Sacramentum Confirmationis , aut Ordines Minores conferunt, aliisve Benedictionibus , aut Consecrationibus operantur. De his videri potest quondam Josephi Mariæ Perrimezzii , qui Regularis erat Episcopus , *Dissert. 4. part. 1. pag. 118. et seq.* ubi observat, Superpellicium , dum eo utuntur Episcopi Regulares , sacrorum semper indumentorum partem esse ; at Rochetum ab aliis Episcopis deferri , etiam tamquam communem habitum, et civilem. Dum verò exempla quædam affert concessionum à summis Pontificibus factarum certis illustribus Monachis ad Episcopatum promotis , ut vestium colorem mutare , ac etiam Rochetum gestare possent ; dumque observat, in Hispaniis Episcopos Regulares Rochetum ex antiqua consuetudine induere ; satis indicat , has esse limitationes regulæ generalis , quâ contrarium statuitur. Quare , generaliter loquendo , concludendum erit , Episcopum Ordini Monastico , aut Mendicanti aliàs adscriptum , in Congregationibus præsynodalibus , de quibus suprâ , talari veste , et Mozettâ dumtaxat indutum sedere debere ; servato in hujusmodi vestibus colore , cujus est habitus Religionis ab ipso professæ , ut se conformet textui *in cit. Cap. Clerici Officia , de vita et honest. Cleric.* Quamvis enim ibi dicatur , Episcopos Monachos habitum Monachalem deferre oportere ; usus tamen invaluit , ut hujusmodi Episcopi , retento colore Ordinis , ex quo assumpti fuerunt , eâdem vestium formâ utantur , quâ reliqui Episcopi uti solent ; Mozettâ nimirum , Mantellettâ et veste talari.

V. At una hic nobis occurrit quæstio : nimirum , an Archiepiscopus , Missam in sua Diocesana Synodo solemniter celebraturus , inter cetera Pontificalia ornamenta , etiam Pallium induere queat. Idemque quæritur de Episcopo , cui ex privilegio usus Pallii sit concessus. Certum in primis est ,

neutri licere , extra ecclesiam , et extra Missarum solemniam , Pallium gestare , cùm id à jure universim et generatim sit omnibus interdictum , juxta celebre responsum S. Gregorii Magni ad Joannem Episcopum Ravennatem *epist. 56. lib. 3. indict. XI. Operum tom. 2. col. 666.* relata à Gratiano *Can. Contra morem , dist. 100. Tibi non putamus ignotum , quòd penè de nullo Metropolita in quibuslibet mundi partibus sit auditum , extra Missarum tempus , usum sibi Pallii vendicasse. Et quòd benè hanc consuetudinem generalis Ecclesiæ noveritis , vestris nobis manifestissimè significastis epistolis : et infrà , eundem Joannem redarguens , quòd in solemnibus extra Ecclesiam supplicationibus pallium gestare præsumpsisset , pergit Gregorius *col. 667. Admoneo , quatenùs nisi Decessorum meorum munificentia tibi hæc per privilegium attributa docueris , uti in plateis Pallium ulteriùs ferre non præsumas , ne non habere et ad Missas incipias , quod audacter et in plateis usurpas.* In eadem sententiam iterùm scripsit Gregorius ad Marinianum , Joannis Successorem , *epist. 56. lib. 5. indict. XIII. tom. 2. Oper. col. 787. Quo (Pallio) non aliter te uti memineris , nisi in propria tuæ civitatis , dimissis jam filiis , Ecclesia , procedens à Salutatorio ad Sacra Missarum solemniam celebranda : peractis verò Missis , idem in Salutatorio rursùs curabis deponere.* Salutatorium autem , cujus Gregorius meminit , quod etiam *Diaconicum magnum , Secretarium , Receptorium , et vestiarium* , appellabatur , erat Exedra ecclesiæ adjuncta , ubi Episcopi sacras vestes induebant , et , priusquam ecclesiam ingrederentur , Fidelium salutationes excipiebant , sicuti videri potest apud Du-Cange *in descriptione ædis Sophianæ num. 88. ad calcem Cinnami , et in Glossario verb. Salutatorium* , et Binghamum *Origin. et Antiquit. Ecclesiastic. tom. 3. lib. 8. cap. 7: §. 7. et 8.**

VI. Certum præterea est , non in omnibus Missarum solemnibus posse ab Archiepiscopo , aut Episcopo , Pallii usum habente , illud adhiberi ; ut enim ait Innoc. III. *in Cap. Ad honorem , de auctoritate et usu Pallii , solus Romanus Pontifex in Missarum Solemnibus Pallio semper utitur , et ubique : quoniam assumptus est in plenitudinem Ecclesiasticæ potestatis , quæ per Pallium significatur. Alii autem eo nec semper , nec ubique , sed in Ecclesia sua , in qua jurisdictionem Ecclesiasticam acceperunt , certis debent uti diebus.* Dies porrò , quibus illis permittitur Pallium deferre , recenset Glossa *in eod. Cap. verb. Ad honorem* , quibus posse alias ex speciali privilegio addi , certum ponit Gregorius Magnus *in cit. epist. ad Joannem Ravennatem* , inquiens col. 666. *Aut enim mos omnium Metropolitanarum etiam à tua est Fraternitate servandus , aut , si tuæ Ecclesiæ aliquid specialiter dicis esse concessum.... à vobis oportet ostendi.* Et profectò illis diebus , à Glossa enumeratis , sive ab antiquo , sive à recentiori jure adjectam scimus diem , quâ Archiepiscopus , Synodum celebrans Provinciam , Sacra Mysteria solemniter agit , cùm in Cæremoniali Episcoporum *lib. 1. cap. 31. num. 13.* expressè dicatur : *Cantabitur Missa de Spiritu Sancto solemniter per Archiepiscopum , qui in ea utetur Pallio : quod quidem fuisse in usum deductum à S. Cærolo Borromæo , atque à san. mem. Benedicto XIII. cùm ille Mediolani , hic Beneventi Provinciales Synodos haberent , narrat Cardinalis Petra ad Constitut. Apost. tom. 5. pag. 212. num. 31. et 32.*

VII. Quare proposita quæstio unicè versatur circa Missam solemniter celebrandam in Synodo Diocesana. Ad quam indubitanter respondemus , neque Archiepiscopo , neque Episcopo habenti Pallii privilegium , fas esse in ea Pallium gestare. Ratio ex iis , quæ præmisimus , obvia et perspicua fit : etenim

Pallii usus pro die, de qua agimus, nusquam reperitur Archiepiscopo, aut Episcopo, Pallii privilegio ceteroquin exornato, concessus; unde Gavantus *in praxi Diœcesanæ Synodi c. 13. n. 1.* satis appositè scripsit: *Habitus Episcopi in Missa Synodali erit Pontificalis, et coloris rubei. Si celebrat solemniter, assumit omnia Paramenta Pontificalia, usque ad Pallium exclusivè: quod etiam notavit Pax Jordan. tom. 2. lib. 8. tit. 2. num. 92.*

VIII. Quod attinet ad indumenta Vicarii Generalis: aut is est Protonotarius Apostolicus; et tunc vestes induit, hujus muneris proprias, Rochetum videlicet, et Mantellettam: aut eâ prærogativâ caret, et vestes defert, quibus per urbem incedere solet. Quòd si inter Canonicos cooptetur; in Missa, et solempni Supplicatione, vestes adhibet Canonico- rum; in sessionibus verò Synodalibus, illis depositis, proprias assumit: Gavantus *cit. cap. 13. num. 11. et 12.*

IX. Dignitates, et Canonici Ecclesiæ Cathedralis Episcopo rem divinam solempni ritu perficienti assistunt, induti vestibus sacris, hoc est Dignitates Pluviali; Canonici ex ordine Sacerdotali, Casulâ seu Planetâ; Canonici ex ordine Diaconali, vel Subdiaconali, Dalmaticis: quam distinctionem ideo servandam dicimus, quia factam credimus divisionem Præbendarum ad normam decreti editi à Tridentino *sess. 24. cap. 12. de reformatione*; ubi enim ea divisio nondùm facta fuit, omnes Canonicos uti solere Pluviali, affirmat Paris Crassi *lib. 1. cap. 18.* Coadjutores Canonico- rum Ecclesiæ Cathedralis, et Canonici Ecclesiarum Collegiatarum, vestes adhibent, quas in Choro ferre consueverunt. Vicarii Foranei et Archipresbyteri rurales, in aliquibus Diœcesibus, aut Pluviale, aut aliud ornamentum assumunt, quo à ceteris distinguantur: in aliis autem nullum obtinent speciale insigne. Rectores

quoque Ecclesiarum Parochialium , alicubi , præter Superpellicium , seu Cottam , gestant Caputium , alibi Stolum. Ceteri de Clero solùm induunt Superpellicium. Quæ omnia didicimus à Gavanto *cit. cap. 13. rectè tamen concludente* , standum esse locorum consuetudini.

X. Quod diximus de sacris indumentis , à Canonicis Ecclesiæ Cathedralis adhibendis , locum dumtaxat habet , cùm ipsemet Episcopus Sacris operatur solemnè ritu ; nam , si vel privatim Missam faciat , vel Missæ , quam alter celebrat , assistat , quod tamen improbandum esse , ex iis patebit , quæ inferiùs *lib. 5. cap. 1. num. 3.* dicentur , Canonici sacra indumenta non assumunt , sed illa adhibent quæ in Choro deferunt , quæ etiam retinent , cùm sessionibus Synodalibus adsunt. Secùs est de Episcopo , qui , etsi non celebret , debet tamen Synodo interesse , omnibus ornatus Pontificiis insignibus , quod monet Gavantus *eod. cap. 13. num. 1.* eique assistunt Diaconus , et Subdiaconus cum Dalmaticis , perinde ac si Missam celebranti inservirent , quemadmodum præscribitur in Pontificali Romano , notatque Pax Jordan. *loc. cit.*

XI. At una adhuc , quoad Canonicorum vestes , enodanda remanet difficultas. Nonnulla reperiuntur Cathedralium Ecclesiarum Capitula , à Romanis Pontificibus hoc singulari exornata privilegio , ut Dignitates , et Canonici usum habeant Pontificalium. Jamdiu Dignitates , et Canonici Ecclesiæ Cathedralis Lucensis à Lucio III , Alexandro III , Martino V. et Julio III. potestatem acceperant gestandi Mitram albam sericam , ad instar S. R. E. Cardinalium ; cùmque Benedictus XIII. Lucensem Ecclesiam in Metropolitanam erexisset , aliud illis addidit privilegium , deferendi Pastorale baculum , instar Abbatum. Clemens XI. Dignitatibus , et Canonicis Ecclesiæ Metropolitanæ Beneventanæ , et Ecclesiæ Me-

tropolitanæ Mediolanensi, præter Mitram, omnia indumenta concessit, quibus utuntur Abbates usum Mitræ habentes. Ac tandem, ut cetera prætereamus exempla, Benedictus XIII. usum Pontificalium permisit Dignitatibus, et Canonicis Ecclesiæ Cathedralis Viterbiensis.

XII. Quibus positis, dubitatur, an Canonici, ejusmodi privilegiis decorati, possint in Diœcesana Synodo Pontificalia insignia adhibere. Et respondendum censemus, posse, sepositis ceteris Pontificalibus ornamentis, atque assumptis sacris vestibus, quæ communes sunt aliis Canonicis, uti solâ Mitrâ cùm Episcopus Missam solemnem ritu celebrat, cùmque unâ cum eodem Episcopo, et universo Clero ad publicas incedunt Supplicationes. Mitram pariter gestare poterunt in Synodalibus sessionibus; modò tamen aliis sacris, non verò Pontificalibus, vestibus adsint induti; incongruum quippe esset, sine aliis sacris indumentis Mitram deferre. Quod possint in prædictis actibus Mitram adhibere, ex verbis colligitur privilegiorum, quibus potiuntur: in illis siquidem vel usus Mitræ ipsis tribuitur etiam expressè et nominatim in Synodo, quemadmodum sonant verba privilegii concessi Canonicis Viterbiensibus; vel saltem generalis facultas datur, Mitram gestandi in omnibus functionibus Ecclesiasticis, quibus etiam Synodales comprehenduntur.

XIII. Quòd verò nequeant alia Pontificalia indumenta adhibere, censuit Sacra Congregatio Concilii: etenim cùm Præpositus Ecclesiæ Collegiatæ S. Agathæ civitatis Cremonæ, cujus *cap. 1. hujus libri num. 4.* meminimus, vellet Cremonensi Synodo interesse, indutus Pontificalibus ornamentis, quorum usum illi ceteroquin competere nullus dubitabat, eique se opposeret Episcopus, quæsitum fuit à Sacra Congregatione Concilii: *An Præ-*

positus *S. Agathæ* possit, ultra usum *Mitræ*, in *Cathedrali*, et actionibus *Synodalibus* uti *Baculo*, aliisque *Pontificalibus*, et *laminis aureis*, cum *separato genuflexorio*, et *sede*, occasione *celebrationis Missæ* in *Synodo*. Et die 5. Aprilis 1732. responsum fuit: *Negative*, excepto usu *Mitræ simplicis*, in actibus *Synodalibus tantum*. Iterumque causâ propositâ, die 8. Augusti 1733. *Sacra Congregatio* fuit in eadem sententia quoad omnia, exceptâ qualitate *Mitræ*, quam, dixit, posse à *Præposito* gestari *auriphrygiatam*. Credere autem fas est, ideò quoad hoc *Sacram Congregationem* sententiam mutasse, quia deprehensum fuit, *Præpositum* exemptum esse ab *Episcopi* jurisdictione; ceteri quippe, *Mitræ* usu à *Sede Apostolica* donati, si *Episcopi* jurisdictioni subjaceant, in *Episcopali Synodo* *Mitram simplicem* dumtaxat, et non *auriphrygiatam*, ferre permittuntur, juxta apertam decisionem *Clementis IV. in Cap. Ut Apostolicæ, de privilegiis*, in 6. cujus verba sunt: *De Fratrum nostrorum consilio, præsentis decreto statuimus, ut Abbates, et alii, quibus Mitræ usus est ab eadem Sede concessus, exempti quidem in Provincialibus Conciliis, et Episcopalibus Synodis (quibus nonnulli eorum interesse tenentur) Mitris tantummodo auriphrygiatis, non tamen aureas, vel argenteas laminas, aut gemmas habentibus, uti possint; non exempti verò simplicibus, et albis ac planis utantur. In aliis verò locis exemptis, et non exemptis, Mitris liceat illis uti, prout concessa eis ab eadem Sede Indulta permittunt*. Quamobrem *Canonici*, et alii, qui nobiliori *Mitrâ* in aliis actibus, et functionibus *Ecclesiasticis*, ex privilegio utuntur, si eandem in *Synodo* deferre gestiant, concludenter probare debent, id etiam honoris sibi specialiter et expressè, et quidem post *Clementem IV.* fuisse à *Sede Apostolica* tributum.

CAPUT DUODECIMUM.

De pœnis, quibus fiunt obnoxii, non accedentes ad Synodum, nisi legitimo detineantur impedimento.

INUTILES essent leges, et contemptui expositæ, nisi simul in contumaces animadverterent. Eadem propterea jura, quæ Sacerdotes ad Synodum ire jubent, aut pœnas irrogant, aut irrogandas illis decernunt, qui parere recusant. Memorata statuta Ecclesiæ Bitterensis ejusmodi refractarios ab ingressu ecclesiæ interdicunt: Synodus Catalaunensis anni 1393. et statuta Synodalia Ecclesiæ Nanetensis anni 1499. eosdem excommunicatione statim innodatos declarant, *cit. tom. 4. Thesaur. nov. Anecd. col. 627. 667. et 1022.* Jus verò commune in *Cap. Quod super his, de majorit. et obed. Episcoporum* arbitrio permittit, sibi subditos Abbates, et Sacerdotes compellere *per censuram Ecclesiasticam ad Synodum venire.* Unde quamvis Concilium Tridentinum *cit. cap. 2. sess. 24. de reform.* ubi omnes exemptos, et multis in casibus jam à nobis expositis, etiam Regulares, ad Episcopalem Synodum ire debere statuit, nullam mentionem fecerit pœnæ inobedientibus inferendæ, meritò tamen Sacra Congregatio, ejusdem interpretis, censuit, posse Episcopum illorum pariter contumaciam censuris, aliisque pœnis coërcere, sicuti *hoc eodem libro cap. 1. num. 5.* retulimus; siquidem quandoque exempti, etiamsi Regulares sint, ad Synodum accedere tenentur, cessat, quoad hoc, eorum exemptio, et subduntur Episcopo, perinde ac ceteri diœcesani. Quia verò cùm is, qui ad Synodum ita cunctanter se confert, ut, cùm jam absoluta est, ad eam perveniat, tum qui, priusquam absolvatur, à Synodo recedit, legi potiùs illudere

quàm obedire videtur; idcirco iisdem pœnis se obnoxium facit, quæ in illos latae, aut ferendæ sunt, qui nullo modo accedunt, quemadmodum advertunt Massobrius *de Synodo Diœces. cap. 3. dub. 7.* et Marescottus *variar. resolut. lib. 1. cap. 52. num. 32.*

II. Nec solùm potest Episcopus suam Synodum per-
vicaciter evitantes, Ecclesiasticis censuris irretire, sed etiam pecuniâ multare, quod adnotavit Pax Jordan. *lib. 8. tit. 2. num. 70.* non enim desunt homines adeò rudes et crassi, rebusque his terrenis tam perditè addicti, ut plus à pœna pecuniaria, quàm à censuris, deterreantur. Ita Synodus Avenionensis, anni 1337. *cap. 8.* viginti solidis, usualis monetæ, in Ecclesiæ fabricam erogandis, illos multavit, qui ad Synodum arcessiti non advenerant: et Synodus Meldensis *cap. 4.* similis inobedientiæ reos, suorum Beneficiorum fructibus privavit, *cit. tom. 4. Anecdotor. col. 563. et 918.* Ex mente tamen Sacræ Congregationis Concilii, explicata in causa *Pientina Synodi*, quam *cap. 2. hujus libri num. 8.* allegavimus, non debet Episcopus pecuniariam pœnam imponere Regularibus; ii quippe viritim accepti, rerum temporalium proprietatem non habent; nec æquum videtur, ut pro unius, vel alterius Religiosi contumacia, communitas, seu monasterium pœnam subire debeat.

III. Verùm, quia omnes lèges, sed præcipuè Ecclesiasticæ, sanctissimæ sunt, et ne latum quidem unguem à justitia, et æquitate deflectunt, propterea à culpa et pœna eum absolvunt, qui ex rationabili causa ad Synodum non venit. Concilium Tridentinum *sess. 24. de reform.* ab obligatione accedendi ad Synodum Provinciale eximit Episcopos, *quibus cum imminente periculo transfretandum esset*: sicut olim contigit quatuor Episcopis, Antibarensi, Catharensi, Olchiniensi, et Suacensi, qui

miserabili casu naufragium in mari fecerunt, dum ad Concilium Provinciale Spalati indictum se simul conferrent; ut narrat P. Daniël Farlatus *tom. 1. Illyrici sacri in Prolegomenis part. 3. sect. 2. §. 5. pag. 308.* Eodem igitur jure à Diœcesana Synodo sunt excusandi, qui illam aut omninò, aut sine gravi periculo, adire nequeunt, sive ejusmodi periculum ipsis immineat ab extrinseca causa, putà à flumine, quod sit trajiciendum, aut à latronibus viam obsidentibus; sive à causa intrinseca, putà ab adversa valetudine. Multòque magis excusandi sunt Parochi, quos non propria, sed suarum ovium necessitas remoratur; etenim non solùm non reprehendendi, sed plurimùm commendandi sunt, si ideò dumtaxat ad Synodum non accedant, quia alium non habent Sacerdotem, quem sibi in animarum Cura substituunt; idque præsertim, cùm in Parochia reperiuntur infirmi tam gravi morbo laborantes, ut prudenter timeatur, ne sint citò decesuri: quanta enim ratio à Parochis, priusquam ad Synodum se accingant, habenda sit de ægrotis, quos in parochia relinquunt, satis apertè edisserunt sanctissimi Ecclesiarum Antistites. Andreas de Albalato, Episcopus Valentinus, in sua Synodo, habita anno 1255. cujus Acta evulgavit Cardinalis de Aguirre *tom. 3. pag. 511. ait num. 152. Item mandamus Sacerdotibus, vel habentibus Curam, quòd nullus renuntiet, nisi in manu Episcopi; et cùm venerint ad Synodum, perquirant parochias, et visitent infirmos, et dent pœnitentias; eisdem exponendo, qualiter tenentur ire ad Synodum, et si interim morerentur sine pœnitentia, non decedant. A qua Synodo cùm venerint, non requisiti, visitent infirmos, et faciant quod saluti animarum noverint expedire.* Constitutiones Ecclesiæ Claramontensis, anni 1268. quarum suprà meminimus, in principio hæc habent: *Item injungimus Sacer-*

dotibus Parochialibus, qui Vicarios non habent, quòd die Dominicá, præcedente Synodum, diligenter inquirant publicè in Ecclesiis suis, si aliqui sunt infirmi in parochiis suis: feriá verò sequenti, sive antequam iter arripiant, eos visitent etiam non requisiti, et faciant quidquid necesse fuerit ad salutem animarum; præcipientes in Christo, eorum visitationem fieri per Presbyteros vicinos in eadem, vel aliis Ecclesiis remanentes. Statuta Synodalia Ecclesiæ Constantiensis cap. 17. cit. tom. 4. Anecdotorum col. 805. præcipiunt: Quando vos Presbyteri ad Synodum venire debetis, die Dominicá præcedente, publicè inquiratis in parochia, si qui sint infirmi, et eâ die, vel sequenti feriá, vel antequam iter arripiatis, et non requisiti, visitetis eos. Ex his, aliisque sexcentis hujus monumentis, addiscere debent Parochi, quàm sollicitos eos esse oporteat de æterna salute suarum ovium, quæ in extremo versantur temporalis vitæ discrimine; cui nimirum si per alium consulere nequeant, licitè, et sanctè se à Synodo subtrahunt.

IV. Non idcirco tamen, quòd quispiam legitimo detineatur impedimento, potest suâ auctoritate, se ab accedendi obligatione absolvere: sed causam, cur non accedit, debet Episcopo significare, à Judicibus, ad id deputatis, absolutâ Synodo, examinandam: et quo validiùs suam absentiam excuset, poterit ad Synodum mittere Procuratorem, qui omnes impedimenti, quo detinetur, circumstantias, meliùs quàm per litteras fieret, Synodo aperiat, quod scribit Fagnanus *in suis Commentariis mss. ad cap. 2. sess. 24. de reform.* inquit: *Qui verò verentur accedere, ex sententia Congregationis, poterunt mittere Procuratores ad excusandum se.* Idemque de Conciliis Provincialibus sancitum invenimus in Concilio Parisiensi, anno 1346. celebrato, Præsidente Guiljelmo Archiepiscopo Senonensi, in cujus *cap. 6. habe-*

tur: Illi, qui ad Provinciale Concilium venire tenentur, si propter impedimentum canonicum remaneant, se excusent per idoneum Nuntium litteratoriè destinatum, qui possit facere fidem per juramentum, de impedimento canonico, super quo etiam debet habere mandatum: tom. 7. Collectionis Harduini col. 1681. Opinatur præterea Bottus *cit. part. 2. num. 42.* legitimè impeditum posse constituere Procuratorem, non solùm ut ejus absentiam excuset, sed ut Synodo ejus nomine intersit. At hæc opinio, quæ ceteroquin arrisit Massobrio *cap. 3. dub. 6.* à nobis improbatur et rejicitur: an autem id jure fiat, mox patebit. In electionibus Ecclesiasticis jus esse absentis, legitimo detento impedimento, constituere Procuratorem, qui ejus nomine suffragium ferat, constat *ex Cap. Quia propter, §. Illud autem, de elect. et Cap. Si quis justo, in princ. eod. tit. in 6.* Est tamen necesse, ut Procurator sit de gremio Capituli, ne secùs Capituli secreta pandantur extraneo, quod in citatis textibus pariter decernitur. Sed, quia hæc constitutio emanavit in favorem Capitularium, est in eorundem facultate, favori suo renuntiare, et extraneum Procuratorem admittere, sicuti *in cit. Cap. Si quis justo, verb. Nolente Capitulo*, observat Glossa, docentque Panormitanus *in Cap. Quia propter, §. Illud, num. 2.* Layman *num. 1.* Pirhing *ad lib. 1. Decretal. tit. de elect. num. 148.* Et, generatim loquendo, nunquam adstringit posse Universitatem, seu Collegium, ad admittendum Procuratorem extraneum, tradit Joannes Andreas *in Cap. Quod alicui, 67. num. 17. de regulis juris, in 6.* quia non potest unquam compelli ad aperiendum Collegii negotia iis, qui de Collegii gremio non sunt, *l. Mercatores 4. C. de commerc. et mercator.* Quòd si nullus de Collegio velit pro absente Procuratoris munus suscipere, et extraneus à Collegio non admittatur, sibi, et suæ absentiae causæ

imputare debet absens, si pro ea vice suffragio careat, quemadmodum citati Doctores perpendunt. Procurator autem de gremio Capituli, ad eligendum constitutus, si habeat speciale mandatum ad eligendam certam personam, illam, nomine absentis, tenetur eligere, etiamsi proprio nomine aliam duxerit eligendam; si verò constitutus sit cum generali mandato eligendi quem digniorem existimaverit, non potest unum suo, alterum procuratorio nomine eligere, sed utrumque suffragium debet in unam eandemque personam conferre, sicuti disertè statuitur *in cit. Cap. Si quis justo*, §. Porro, de *elect. in 6.*

V. Quibus præmissis, cùm Episcopi in Conciliis Generalibus votum habeant decisivum, et præterea solemniter jurejurando, in sua consecratione præstito, promiserint, se Concilium adituros, nisi præpediti fuerint *canonicâ præpeditioe*, juxta juramenti formam, statutam *in Cap. Ego N. de jurejur.* disputant Doctores, an Episcopus, legitimè impeditus, possit ad Concilium mittere Procuratorem; an necesse sit, ut ejusmodi Procurator assumatur è cœtu Episcoporum; an vocem decisivam, an autem merè consultivam habeat, an saltem locum obtineat in sessionibus; an demùm Episcopus, alterius Episcopi Procurator, duo ferre valeat suffragia. De hisce quæstionibus, quas uberrimè tractat Cardinalis Jacobæus *de Conciliis lib. 2.* decertatum fuit in Concilio Tridentino, quemadmodum narrant Cardinalis Pallavicinus *in Concilii hist. lib. 21. cap. 1.* et Joannes Stoz *in succincta relatione historica de gestis in Concilio Tridentino sect. 4. art. 23. §. 10. punct. 2. à num. 328. ad 332.* Sed cùm, jubentibus Apostolicis Legatis, singulæ discussæ fuerint à selectis sacrorum Canonum Peritis, hi ferè unanimiter censuerunt, integrum quidem esse Episcopis, legitimè absentibus, suos Procuratores ad Concilium mit-

tere, sed Procuratoribus neque decisivam, neque consultivam vocem, neque locum in sessionibus, de jure competere. Omnem demùm controversiam composuit Pius IV. concedendo absentium Episcoporum Procuratoribus votum merè consultivum.

VI. Secùs est de Conciliis Provincialibus : in his quippe Procuratores Episcoporum absentium votum habent consultivum, et, annuente Concilio, habere possunt etiam decisivum ; sicuti respondit Sacra Congregatio concilii in *Salernitana* 19. Aprilis 1596. *lib. 8. decretor. pag. 174.* his verbis : *Episcoporum Procuratores posse etiam decisivam vocem habere, si Concilio Provinciali placuerit.* Quam responsionem vetustissima Provincialium Conciliorum comprobatur consuetudo : etenim Concilium Arelatense II. circa annum 452. coactum, *tom. 2. Collectionis Harduini col. 774.* ita Episcopos vocatos ad Concilium venire jussit, ut legitimè impeditis alium loco suū mittere permiserit : *Si qui (ait Can. 18). commonitus, infirmitatis causâ defuerit, personam vice suâ dirigat.* Et Avitus Episcopus Viennensis in *epistola tractoria*, quâ scilicet Viennensis provinciæ Episcopos ad Concilium Epaonense anni 517. invitavit, atque præcepti vinculo quodammodo traxit, inquit, *cit. tom. 2. ejusdem Collectionis col. 1045.* *Sed si fortè, quod Deus avertat, tanta cui-cumque acerbitas corporeæ infirmitatis ingruerit, ut spirituale desiderium cardinali vincatur incommodo, duos Presbyteros magnæ, ac probabilis vitæ mandati instructione firmatos, Fratribus pro se præsentare procuret Sed tales dignetur eligere, quos Episcoporum Concilio, non minùs scientiâ, quàm reverentiâ jure faciat interesse, cum quibus delectet summos Pontifices conferre sermonem, quos ad definitiones pro Episcopo suo sancendas, subscribendasque, cum fuerit solertiâ eligi, sit auctoritas legi : sed istud non extorqueat, nisi summa*

necessitas. Discriminis hac in re rationem inter Concilium Generale, et Provinciale, attigerunt Juris Canonici periti, qui præfatos articulos in Concilio Tridentino examinarunt; illi siquidem, si vera narrat citatus Stoz, ideo absentium Episcoporum Procuratores à jure suffragandi repulerunt, quia, inquiebant, Canones, et decreta, quæ à Concilio OEcumenico conduntur, propter eorum infallibilem auctoritatem, censentur quodammodo prodire à Spiritu Sancto, et Spiritus Sanctus eloquitur per os Pastorum, quos posuit regere Ecclesiam Dei, et non per alios, nullam Dominici gregis custodiam habentes, nisi etiam istis loquendi prærogativam concesserit supremus Ecclesiæ Pastor, ac totius gregis Moderator, id est Romanus Pontifex. Hæc autem ratio non urget, cum sermo est de Conciliis Provincialibus, quorum decreta nec obstringunt universam Ecclesiam, neque infallibilem auctoritatem habent, et plerumque nihil de rebus, Fide Divinâ credendis, definiunt.

VII. Eodem modo, quo de provinciali, ratiocinatur Bottus de Synodo Diœcesana. At longè diversa est utriusque ratio: etenim in Synodo Diœcesana solus Episcopus est Judex, et Legislator, ipse suo nomine decreta facit et promulgat, et quamvis adstantium consilium exposcat, non tamen cogitur illud sequi; ex quo fit, ut admissio Procuratorum nihil prorsùs ad Synodi utilitatem conferre valeat. Ad hæc, aut in Procuratorem eligitur, qui aliàs non esset Synodo interfuturus, et hic potest repelli tamquam extraneus; aut eligitur, qui jam suo jure Synodo intervenit, et hic certè non potest unum consilium suo, aliud absentis nomine, Episcopo præbere; eaque propter inutile et supervacaneum est, ut absentis quoque personam in Synodo representet. Quare concludendum existimamus, absentium Procuratoribus nullum pa-

tere aditum ad Diœcesanam Synodum, nisi illum iisdem aperiat, quæ jamdiu ita in Diœcesi inoleverit, consuetudo.

LIBER QUARTUS.

De Officialibus, seu Ministris Synodi, suam nimirum operam Synodo præstantibus, aliisque, qui pro futuris eventibus in Synodo eliguntur.

CAPUT PRIMUM.

De Officialibus primi generis.

IN Cæremoniali Episcoporum *lib. 1. cap. 31. num. 18.* ubi sermo fit de Synodo Diœcesana, habetur: *Officiales quoque, et ministri necessarii, deputandi sunt in hujusmodi Conciliis, veluti Notarii, Ostiarii Magistri cæremoniarum, et alii, ut habetur in Concilio Toletano IV. Can. 4.* Ejusmodi Officiales singillatim enumerat Gavantus *in praxi Diœces. Synodi cap. 18. et pluribus sequentibus*, quorum aliquos eligendos affirmat ab Episcopo ante Synodum, alios in Congregatione Consultorum, priusquam incipiant Synodales sessiones, in prima sessione, postea promulgandos, quemadmodum idem Gavantus *part. 2. sess. 1.* tradit. Singulos et nos recensere; sed, qui minoris momenti sunt, cursim indicabimus. Ante Synodum destinare debet Episcopus Præfectum hospitiorum, cum sociis, de quibus idem Gavantus *cap. 8.* Eorum interest omnem adhibere diligentiam, ut Clerici, ad Synodum venientes, honestis excipiantur hospitibus, aut diversoria in civitate inveniant, eorum statui congruentia.

II. In Congregatione Consultorum unus pariter, vel duo destinantur Promotores, unus Urbanus, Foraneus alter, quorum munus est urgere actiones Synodales, seu insistere, ut omnia, quæ in Synodo facienda sunt, celeriter, et fructuosè perficiantur. Eligitur Synodi Secretarius, quem, monente Gavanto *cap. 20.* decet, esse aliquem ex Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, isque alium, quem maluerit, sibi socium, seu coadjutorem, adsciscet; qui quidem Secretarii socius, etiam *Lector* appellatur, eò quòd ei onus incumbat, altâ voce legendi Synodi decreta. Ad Secretarium autem spectat primò, curare, ut pridie, quàm Synodus inchoëtur, futuræ sessionis Edictum affigatur valvis Ecclesiæ; secundò, ante primam sessionem nominatim, ut moris est, vocare Canonicos Ecclesiæ Cathedralis, et insigniorum Collegiatarum; et, ne nimiùm defatigetur, potest committere suo Coadjutori, ut ceteros de Clero vocet: tertio, præparare schedulas pro scrutinio, de quo mox, aliaque peragere, quæ à Gavanto *loc. cit.* describuntur.

III. Deputatur insuper Notarius Synodi, qui solet esse Episcopi Cancellarius. Hic absentes notat, ut, nisi postea à Judicibus excusentur, puniantur; singulorum, qui Fidei professionem emittunt, nomina scribit; atque in fine cujuslibet sessionis, rogatus à Promotore, ut de iis, quæ gesta sunt, instrumentum conficiat, respondet, se facturum, simulque aliquos de Clero vocat in testes, quorum nomina in tabulas refert. Designantur præterea Præfecti Synodalis disciplinæ, et scrutinii, hoc est aliquot Sacerdotes maturæ ætatis, prudentiâ et pietate conspicui, quorum officium sit, omnes Clericos singillatim ad se arcessere, ac cujuslibet mores, et vivendi rationem investigare: utque faciliùs huic muneri faciant satis, solet unicuique Præfecto certa pars Cleri, in schedula descripta,

committi examinanda, aliaque schedula tradi, in qua quædam adnotantur, de quibus Episcopus vult specialiùs inquiri. Absoluto autem scrutinio, omnia ad Episcopum referentur, ac quilibet ex Præfectis peracti à se scrutinii acta, propriâ manu subscripta, Episcopo tradet, sicuti monet Gavantus *cap. 23.*

IV. Ad evitandas turbas, et præcavendos tumultus, qui certè fierent, si singulis de Clero venia daretur reclamandi adversùs decreta, quæ in Synodo promulgantur, solet Episcopus aliquem constituere totius Cleri Procuratorem, qui omnium nomine, et tamen quâ decet modestiâ, et reverentiâ, dicat in Synodo, quæ Clero displicent, quæque ex iis, quæ aut statuta, aut statuenda sunt, difficiliora, et aspera videantur; simulque modum suggerat, quo illa emolliiri Clerus optaret: omnia porrò, quæ nomine Cleri petierit, scripta tradat Synodi Secretario: Gavantus *cap. 25.*

V. Inter Synodi Officiales enumerat Gavantus Confessarios, ab Episcopo pro Synodo destinatos, quibus valdè congruum esse, ait, ut Episcopus, præsertim in sua prima Synodo, totam deleget potestatem, quâ ipse potitur, ne eâ quidem sibi retentâ, quam habet à Tridentino *sess. 24. cap. 6. de reform.* absolvendi videlicet à casibus occultis, Sedi Apostolicæ reservatis, et dispensandi in irregularitatibus provenientibus ex delicto occulto, illâ exceptâ, quæ oritur ex homicidio voluntario. Caveat tamen Episcopus, ne præfatis Confessariis potestatem faciat absolvendi ab hæresi externa, quantumvis occulta; siquidem non solùm, virtute Tridentini, non posset ejusmodi facultatem alteri delegare, sed hodie per Bullam, in Cœna Domini legi consuetam, potestas absolvendi ab hæresi est ipsimet Episcopo omninò adempta, quemadmodum à S. Pio V. Gregorio XIII. et Clemente VIII. declaratum fuisse, testan-

tur Toletus, Gutierrez, Ugolinus, et alii apud Sanchez *lib. 2. in Decalog. cap. 11. num. 26.* et Suarez *de censuris disput. 21. sect. 3. num. 5.* et constat ex tertia propositione, proscrip̄ta ab Alexandro VII. in qua, saltem indirectè, damnari sententiam adstruentem Episcopo facultatem absolvendi ab hæresi occulta, notat ibidem Dominicus Viva; de qua re pleniùs suo loco.

VI. Confessariis adduntur Concionatores, ad hoc electi, ut totius Diœcesis Clerum, simul coadunatum, opportunè instruant, redarguant, hortentur, ac pabulo Divini verbi reficiant, nisi ipsemet Episcopus velit id muneris in se suscipere, quod profectò et maximè utile, et summopere laudabile foret.

VII. Officiales itidem, Synodo necessarii, sunt Magistri cæremoniarum, ut omnia, quæ in Synodo fiunt, debito ritu, cultu, et majestate peragantur. Necessarii quoque reputantur Ostiarii, qui præ sint Ecclesiæ januis, et laïcis, sine strepitu, ingressum prohibeant, et cùm incipienda est Synodus, ecclesiæ fores obserent. Ejusmodi Ostiarios esse debere viros graves, notat Gavant. *cap. 29.* quia ad ipsos spectat, sessionum tempore, Clericos, quos fortè videant ecclesiam pervagantes, aut secum invicem colloquentes, admonere.

VIII. Officialibus Synodi attexit idem Gavantus *cit. cap. 18. et 26.* Oeconomum, qui solet esse Præfectus domûs Episcopi, cujus est exigere Cathedriticum, quod in plerisque locis, Synodi tempore est Episcopo solvendum. Ac tandem mentionem facit de Judicibus querelarum, et excusationum, quorum officium est peculiariter considerandum.

CAPUT SECUNDUM.

De Judicibus querelarum, et excusationum.

INTER ceteras Episcopalis muneris curas, ab Ecclesiæ incunabulis, una et non infima fuit, Clericorum, laïcorumque jurgia audire, et componere, subortasque inter eos lites, sine forensi strepitu, dirimere. Quo verò sanctiora Episcoporum judicia forent, in Ecclesiis et Synodis, adstante Sacerdotum senatu, plerùmque exercebantur; quocirca non immeritò Thomassinus *de vet. et nov. Eccles. discipl. part. 2. lib. 3. cap. 75. num. 4.* speciem quamdam, et imaginem Curiae, seu Tribunalis Ecclesiastici, Diœcesanas Synodos præsetulisse asserit. Neque solùm civiles controversiæ, sed etiã causæ criminales ad Episcopales Synodos deferebantur, ut perpetrati delicti rei, Synodali sententiã debitam subirent pœnam; cujus rei indubiam fidem facit Cyprianus *epist. 12. et. 49.* Inter Diœcesanas Synodos Landavenses, quinque reperimus hanc unicam ob causam coactas, ut sententiam ferrent in quosdam, qui homicidium, perjurium, et incestum commiserant; et insuper alias duas, in quibus pœna decreta est in alios, qui Ecclesiæ patrimonium invaserant, et Episcopi familiam injuriis læcessiverant, sicuti legi potest in earumdem Actis collectis ab Henric. Spelmanno *Concil. Britann. tom. 1. à pag. 381. ad 386.* et Wilkins *tom. 1. pag. 17. et pag. 199.* Neque pœnæ à Synodis irrogatæ, erant merè spirituales censurarum, quemadmodum garrunt, qui Ecclesiasticam jurisdictionem impugnant, sed quandoque erant merè temporales, quod factum præcipuè legimus in Synodo Landavensi anni 887. *cit. tom. 1. Wilkins pag. 199. in principio,* ubi Rex Brochvail, cujus familia læserat familiam Epi-

scopi, nullâ irretitus fuit censurâ, sed damnatus dumtaxat ad erogandum *pretium faciei suæ longitudine, et latitudine in puro auro.*

II. Hanc, quam exponimus, disciplinam maximè viguisse seculo XI. colligimus ex formula celebrandi Diœcesanam Synodum, à Burchardo relata, et Concilio Salegunstadiensi anni 1022. adscripta, cujus suprâ *lib. 3. cap. 5. num. 1.* meminimus, in ea quippe præscribitur, ut Episcopus, suæ Synodi initio, ita Presbyteros alloquatur : *Deindè vos simili obtestatione conjuro, ut nullus verstrûm in judicando, aut personam accipiat, aut quolibet favore, aut munere pulsatus, à veritate discedat. Sed cum tanta pietate, quidquid cœtui se judicandum intulerit, retractare, ut nec discordans contentio ad subversionem justitiæ inter nos locum inveniat, nec iterùm in perquirenda æquitate rigor nostri ordinis, vel sollicitudo tepescat.* Statimque ordo subnectitur, in causis audiendis servandus, qui erat ejusmodi : primâ die expediebantur causæ Clericorum, et ideo post Episcopi admonitionem subditur : *Post hanc exhortationem quisquis Clericorum velit, conferat querelam* : secundâ die propositæ à Laïcis quæstiones dirimebantur, unde post preces, secundæ sessioni præmittendas, ibidem legitur : *Tunc si Clerici querelam non habent conferendam, Laïci intromittantur... quisquis ex Laïcis habeat quærelam, proferat.* Quòd si non omnes secundâ die absolvi potuerant, proponebantur tertiâ die : *Si quæ sint quæstiones, vel querelæ, conferantur, et sic Synodus tertiæ diei solvatur.* Hæc autem omnia evidenter evincunt, plurimas tunc temporis fuisse Clericorum Laïcorumque controversias, ad Synodum definiendas delatas.

III. Ex hac antiqua disciplina ortum habuit, ut Episcopus in Synodo duos, vel tres, unâ cum suo Vicario Generali, deputet Judices, qui criminales

querelas excipiant, et civiles lites audiant, ac summario judicio, de utrisque causis sententiam proferant. Ad eosdem Judices pertinet, quæstiones circa ordinem sedendi seu præcedendi, inter congregatos fortè excitatas, brevi manu (ût dici solet) ita componere, ut nulli præjudicium inferatur: ad eos pariter deferendæ sunt excusationes eorum, qui ad Synodum non accesserunt, finitâ Synodo, deindè examinandæ.

IV. Licèt autem hodie primum, et potissimùm munus prædictorum Judicum ferè conquiescat, quia ferè impossibile est, ut Clericorum, aut Laïcorum causæ in Synodo terminentur; adeo enim mutati sunt hominum mores, ut contendentes inter se partes summarium judicium effugiant, omnemque telam, seu ordinem judicarium exactè, atque ad unguem servari exoptent, ex quo fit, ut Vicarii Generalis tribunal libentiùs adeant: non idcirco tamen eorundem Judicum electio est censenda superflua: tum quia, uti animadvertunt *Bottus part. 3. art. 7.* et *Massobrius cap. 4. dub. 19.* adhuc possent, si qui vellent, litis sumptibus parcere, suasque causas celeriter expedire, Judices Synodales adire, eorumque judicio acquiescere: tum quia necessarii reputantur ad servandam antiquæ disciplinæ memoriam, atque ad alia duo explenda munia, quæ illis pariter diximus demandata.

CAPUT TERTIUM.

De Testibus Synodalibus.

DISSERUIMUS hactenùs de Officialibus Synodo inservientibus: uberiùs nunc est de aliis agendum, qui in Synodo eliguntur, ut in posterum adhibeantur. Præcipuum inter istos locum obtinent Testes Synodales, homines scilicet probatæ fidei, ab Episcopo

in Synodo designati, ut custodes quodammodo sint decretorum, quæ à Synodo eduntur. Eorum quippe officium est diœcesim subinde perlustrare, atque animadvertere, an quidquam alicubi contra Synodi decreta fiat, et omnia in futura Synodo Episcopo referre; sicuti rectè tradunt Du-Cangius *in Glossario verb. Testes Synodales*, Cironius *Observat. Jur. Canon. lib. 1. cap. 18.* Thomassin. *de vet. et nov. Eccles. discipl. part. 2. lib. 3. cap. 76. num. 8. et cap. 79. num. 9. et seqq.* Janus à Costa *ad Cap. 1. tit. 31. Decretal. pag. 156.* Alteserra *de Jurisd. Eccl. lib. 2. cap. 19.*

II. Sunt, qui Synodaliū Testium originem referant ad *Periodeutas*, de quibus in canone 57. Concilii Laodicensis *tom. 1. Collectionis Harduini col. 792.* Verùm *Periodeutæ* dicebantur, qui, Episcopi vice, diœcesim circumeuntes visitabant, ejusque vicario nomine, non sine perfecto jurisdictionis exercitio, decreta condebant: quocirca diœcesis Visitatores, qui Græcè *Periodeutæ*, Latinè *Circuitores* dicti sunt, quemadmodum et Episcoporum Visitationes, *Circuitiones* passim appellatæ, præsertim in Capitulari Caroli Calvi *tit. 5. cap. 4.* ex recensione Baluzii *tom. 2. Capitular. col. 23.* Ac propterea procuratio, quæ visitanti Episcopo jam tum debebatur, *Circada* est vocata, quod observavit Du-Cangius *in Glossario verb. Circada.* Nostri verò Testes Synodales diœcesim perlustrant quidem, sed absque ullius prorsus jurisdictionis exercitio, sicuti mox audiemus. Vera Synodaliū Testium lineamenta nobis exhibet Hincmarus Archiepiscopus Remensis, qui medio seculo IX. florebat; is quippe *Oper. tom. 1. pag. 716.* nonnullis præmissis, à suo Clero custodiendis, statim subjungit: *Hæc omni anno investiganda sunt à Magistris, et Decanis Presbyteris per singulas matrices Ecclesias, et per Capellas Parochiæ nostræ, et nobis Kalendis Juliis renuntianda. Similiter etiam investi-*

gandum, et renuntiandum est nobis, qualiter observentur, et custodiantur illa, quæ capitulatim observanda Presbyteris dedimus.

III. Adumbrata ab Hincmaro Synodaliū Testium lineamenta clariùs explicavit Regino, Abbas Prumiensis, qui, labente eodem seculo IX. scripsit. Modum, et formam describens Regino *lib. 2. de Eccl. disc. cap. 2.* visitandæ ab Episcopo diœcesis, illud inter cetera faciendum monet, ut in qualibet rurali parochia quædam veluti particularis Synodus congregetur ex omnibus ejusdem parochiæ Sacerdotibus, Clericis aliisque gravibus et prudentibus Viris; è quibus septem ab Episcopo, ait, seligendos Testes Synodales, qui juramento constricti ad renuntiandum quidquid explorati habeant, singillatim ab eodem Episcopo interrogentur de criminibus, et abusibus, in ea parochia grassantibus. Secundùm hanc formulam suas visitationes instituisse Uldaricum Episcopum Augustanum, narrat Gerardus, scriptor seculi X. *in ejus Vita §. 6. num. 27.* apud Mabillon. *Act. Benedict. seculi V. pag. 428.* Venetæ edit. et Baluzius *ad Reginonem pag. 533.* se opinari, asserit, eandem formulam per omnes Occidentis regiones fuisse receptam; atque inde factum est, ut Burchardus, et Gratianus, suo quisque Decreto, hunc Canonem inseruerint: *Episcopus, in Synodo residens, post congruam allocutionem, septem ex plebe ipsius parochiæ, vel eo ampliùs, prout viderit expedire, maturiores, honestiores, atque veraciores Viros in medium debet evocare, et allatis Sanctorum pignoribus unumquemque illorum tali sacramento constringat: Amodò in antea quidquid nosti, aut audisti, aut postmodùm inquisiturus es, quod contra Dei voluntatem, et rectam Christianitatem in ista parochia factum sit, aut futurum erit... nec propter amorem, nec propter timorem, nec propter pretium, nec propter parentelam, ullatenùs celes*

Episcopum : Burchardus lib. 1. cap. 91. et 92. Gratian. Can. 7. caus. 35. quæst. 6.

IV. Ne verò hæc salubris disciplina, quæ fortasse seculo XIII. remitti cœperat, obsolesceret, Innocentius III. in Concilio Lateranensi cap. 6. tom. 7. Collectionis Harduini col. 23. mandavit, ut in Synodis Provincialibus, quotannis celebrandis, Synodales Testes pro qualibet è provinciæ diœcesibus constituerentur, ut unusquisque sibi commissam perlustraret, quodque corrigendum deprehenderet, ad futuram Provinciam Synodum deferret : *Per singulas diœceses* (ait) *statuant idoneas personas, providas videlicet, et honestas, quæ per totum annum, simpliciter, et de plano, absque ulla jurisdictione, sollicitè investigent, quæ correctione, vel reformatione sint digna; et ea fideliter perferant ad Metropolitanum, et Suffraganeos, et alios in Concilio subsequenti, ut super his et aliis, prout utilitati et honestati congruerit, providâ deliberatione, procedant; et quæ statuerint, faciant observari.*

V. Quamquam autem Innocentius III. de solis meminisset Testibus, à Provinciali Synodo designandis, non propterea tamen antiquum morem abrogavit, ut à quolibet etiam Episcopo in sua Diœcesana Synodo deputarentur : quare posteriora Concilia, se ad Innocentii instituta, ut par erat, componentia, in utriusque S. Comitii Testes designandos, aut expressè edicunt, aut certum et usitatum jam ponunt. Concilium Saltzburgense, habitum anno 1420. cap. 2. Collectionis Harduini tom. 8. col. 960. sancivit : *Sacro approbante Concilio, ordinamus, ut omnes et singuli nostri Suffraganei, in proximis ipsorum Synodis per singulas diœceses, prout et nos in nostra proxima Synodo Saltzburgensi ordinabimus, sub pœna suspensionis à Pontificali officio, studeant personas idoneas, probas videlicet, et honestas, in Testes publicos, sive Synodales ordinare, qui per totum*

annum simpliciter, et de plano, absque ulla jurisdictione, sollicitè investigent, quæ correctione et reformatione sint digna; et ea fideliter referant ad Provinciale Concilium, aut Synodum Episcopalem, ut correctione dignâ, animadversione congruâ puniantur. S. Carolus Borromæus in Concilio Provinciali Mediolanensi IV. anni 1576. *part. 3. cap. 6. Actor. pag. 179.* decrevit: *Ut testium Synodaliū munus, sicubi intermissum est, restituatur; atque non nomine solūm, sed certis officii partibus rectè per eos geratur, quibus in Synodo, vel Provinciali, vel Diœcesana, committetur.* Concilium Avenionense anni 1594. *cap. 4.* Collectionis Harduini *tom. 10. col. 1838.* idem, ac ferè totidem verbis repetit, quod S. Carolus sanciverat.

VI. Ut porrò sine mendacio et dolo munus suum expleant, antequam illud assumant, jurisjurandi religione electi Testes obstringuntur, ad omnia, quæ resciverint, et emendanda existimaverint, ingenuè et sincerè Episcopo renuntianda, juxta juramenti formam, statutam in Synodo Diœcesana Saltzburgensi, habita, post prædictam Provinciale, eodem anno 1420. quæ extat *eod. tom. 8. Harduini col. 981.* aliamque similem, præscriptam à S. Carolo Borromæo *cit. cap. 6.* Concilii Provincialis Mediolanensis IV. de qua etiam Gonzalez *in Cap. Præterea, lit. C. de Testibus cogendis,* quæque non multum discrepant ab ea, quæ habetur *in alleg. Can. Episcopus in Synodo.*

VII. Sæpiùs laudatus Franciscus Bonhomius *in suis decretis generalibus Reformationis Ecclesiasticæ edit. Colon. ann. 1585.* postquam plurimùm commendavit Synodaliū Testium utilitatem, *pag. 129.* formam et ipse exhibet juramenti ab illis præstandi. Ratione autem emissi juramenti Testes Synodales recensentur quodammodo inter publicos Officiales, quibus in iis, quæ pertinent ad munus, ad quod

sunt à republica destinati, plena fides habetur : quod tamen ita limitandum, docet Massobrius *de Synodo Diœces. cap. 4. dub. 26. et tribus seqq.* ut non procedat, cùm aut agitur de crimine, gravi pœnâ coërcendo, aut cùm de crimine denunciatus, se aliàs insontem probat; quo in eventu puniendus est Testis, tanquam perjurus.

VIII. Verùm ea est rerum humanarum conditio, ut non omnia, quæ optima sunt, semper in praxim deduci valeant. Synodaliū Testium utilitatem jure meritoque extollunt sanctissimi Ecclesiæ Canones, eamque optimè cognovit S. Thuribius in sexta Synodo Diœcesana Limensi, habita anno 1590. *cap. 13. tom. 4. Collectionis Cardinalis de Aguirre pag. 453.* inquit: *Ratio, ob quam sancti Patres justè et sanctè instituerunt, ut Synodi singulis annis fierent, erat, ut in eis tractetur correctio et emendatio malorum morum, atque bonorum reformatio, et ut in eis constituatur, quod expedit ad bonum regimen animarum, et de rebus ad Episcopatus pertinentibus. Et, ut, quod ordinaretur, et fieret in eisdem Synodis, cum majori efficacia adimpleretur, ac desideratum sortiretur effectum, statuerunt, ut singulis Episcopatibus constituerentur, et nominarentur Testes Synodales personæ idoneæ, et bonæ, quæ per totum Archiepiscopatum, quisque in districtu sibi assignato, magnâ diligentia inquirant, qualiter servetur et adimpleatur quod in Synodis constitutum, et præceptum est.* Et nemo profectò est adeo hebetis ingenii, qui non videat, quantum illorum opera ad rectam conferret Diœcesis administrationem; multis siquidem malis obviam iretur, si Episcopus ex relatione hominum integerrimæ fidei illa præsciret. Et nihilominus difficile, ne impossibile dicam, est, hujusmodi homines invenire, qui velint id muneris capessere: enimverò quamquam, ut omnem ab illis arcerent in-

vidiam, jamdiu cœperint Episcopi Testium nomina in Synodo non publicare, eorumque juramentum secretò excipere, quod et fieri permisit citatus Bonhomius, et à multis Episcopis factum, asserit Gavantus *in sua praxi in annot. ad cap. 33.* non propterea tamen, quos exoptassent, allicere potuerunt, ad prædictum munus acceptandum. Præsto siquidem ii essent, qui illud affectarent, ut, charitatis et zeli prætextu, possent pro libito huic, aut illi sibi invisio, falsum crimen appingere: sed viri verè probi et integerrimi, qui, omni seposito humano affectu, veritatem investigent, eamque sincerè Episcopo, solo charitatis studio, aperiant, desiderari quidem possunt, sperari tamen non possunt. Quare, ut ait Piasecius *in praxi Episcopali part. 2. cap. 2. num. 9.* Synodales Testes ferè ubique desueverunt; in eorumque locum suffecti sunt Fiscales Episcoporum, et Decani, hoc est Vicarii Foranei, qui utique, quemadmodum benè animadvertit Van Espen *Jur. Eccles. univers. tom. 1. part. 1. tit. 18. cap. 3. num. 14.* si doctrinâ, pietate, prudentiâ, et zelo præstarent, ac munus suum diligenter obirent, Synodaliū Testium defectum supplerent et compensarent.

CAPUT QUARTUM.

De Punctatoribus.

COMPERTUM est omnibus, in historia Ecclesiastica vel mediocriter versatis, nomina Beneficiorum, et Præbendarum incognita fuisse prioribus Ecclesiæ seculis, cùm bonorum, et reddituum omnium Ecclesiasticorum cura et administratio ad solos pertinebat Episcopos, à quibus, stas temporibus, juxta præscriptam à Sacris Canonibus mensuram, inter Clericos dividebantur: quia verò hujusmodi

divisio singulis mensibus fiebat, ideo *mensurna* appellata est à S. Cypriano *epist.* 28. Erectis deindè Beneficiis, et cuique Clericorum suâ assignatâ Præbendâ, ex cujus fructibus, quoad viveret, aleretur; ne Præbendam assequuti ab Ecclesiæ servitio se impunè subtraherent, loco divisionum mensurnarum, institutæ sunt distributiones quotidianæ, certæ videlicet reddituum portiones, ex singulorum Præbendis plerumque detractæ, illis dumtaxat erogandæ, qui Divinis intersunt. Et ne hæc ipsa disciplina pedetentim relaxaretur, Bonifacius VIII. *in Cap. unic. de Clericis non residentibus*, in 6. omnem illi contrariam consuetudinem, quæ jam alicubi cœperat inolescere, tamquam abusum et corruptelam improbavit; statuitque, ut in nullo rerum eventu quotidianas distributiones lucretur, qui re ipsâ Horis Canonicis, ceterisque Ecclesiasticis functionibus non adest: iis solùm exceptis, quos *infirmas, seu justa et rationabilis corporalis necessitas, aut evidens Ecclesiæ utilitas excusaret*: ubi, nomine *justæ, et rationabilis corporalis necessitatis*, Doctores intelligunt injustam detentionem in carcere, injustam excommunicationem, aliamve censuram, et grave periculum, ab insidiante inimico imminens Beneficiario, si domo egrediatur: quemadmodum, nomine *utilitatis Ecclesiæ*, solam venire utilitatem ejus particularis Ecclesiæ, ubi quis Beneficium possidet, et verosimiliùs etiam Ecclesiæ universalis, iidem Doctores communiter tradunt; rectè simul notantes, neminem, ab infirmitate, aliave ex indicatis causis impeditum à suo ministerio, Ecclesiæ præstando, lucrari quotidianas distributiones, nisi antea consueverit eidem inservire, ac Divinis Officiis interesse; quæ omnia enucleatè explicantur à Covarr. *lib. 3. var. cap. 13.* Moneta *de distribut. quotidian. part. 2. à quæst. 5. usque ad 18.* Vasquez *opuscul. de Benefic. cap. 4.*

Garcia *de Benefic. part. 7. cap. 13. Pirhing. ad tit. 4. lib. 3. Decretal. sect. 2. per tot.* Bonifacii Constitutionem instauravit Tridentinum *sess. 24. cap. 12. de reform.* et quo religiosiùs custodiretur, omnem prohibuit inter Beneficiarios collusionem, seu remissionem: vetuit nimirùm, ne Beneficarii aut amissas ab absentibus distributiones, quæ præsentibus accrescunt, ullo pacto condonent; aut de illis condonandis, seu, postquam præsentibus traditæ sunt, restituendis, quoquo modo inter se paciscantur; de qua re iidem citati Doctores, aliique apud Barbosam *in Collectan. ad idem Tridentini cap. num. 108. et seq.*

II. Verùm facilè eluderentur tot salutares Constitutiones, nisi in singulis Cathedralibus, et Collegiatis Ecclesiis, certi et designati forent Canonici, seu alio quocumque nomine nuncupentur Beneficarii, quibus onus incumberet accuratè adnotandi, quotquot in Choro, aliisque sacris functionibus desiderantur, et quibus nominatim diebus, aut à qua specitativè Divini Officii parte hic, aut ille se subducat. Qui verò ad ejusmodi munus destinantur, olim dictos fuisse *Obedientiales*, quasi ex mera obedientia invisum munus subirent inquirendi in aliorum negligentiam, ex quodam diplomate Innocentii III. colligi autumat Petrus Morettus in suo Opere *de ritu dandi Presbyterium part. 1. sect. 5. n. 3.* Nunc autem communiter vulgò dicuntur *Punctatores*; atque ad id muneris in singulis Ecclesiis duo plerumque deliguntur, tum ut uno impedito, alter non desit, tum potissimùm, ut alicujus à Choro absentiam ambo uniformiter testantes, omnem à se removeant suspicionem fraudis. Ex his duobus, unum deputandum à Capitulo, alterum ab Episcopo, decrevit S. Carolus Borromæus in primo Concilio Provinciali Mediolanensi *tit. de officio Punctatoris, part. 1. Act. Eccl. Mediol.*

pag. 29. *Ut autem hoc officium meliùs exerceatur, neminique aliquid injustè aut remitti, aut adimi possit, præter delectum à Capitulo, alter Punctator ab Episcopo creetur: quibus vestigiis laudabiliter et sanctè plures alii Episcopi inhæserunt.*

III. Neque hâc solâ diligentîâ contentus S. Carolus in Concilio Provinciali Mediolanensi IV. part. 2. Act. Eccl. Mediol. part. 1. pag. 160. juramentum ab iisdem præstari voluit, hisce verbis conceptum: *Ego N. Punctatoris officium, quod suscepti, per hæc Sancta Dei Evangelia juratus, sanctè promitto ac spondeo, me fideliter et sincerè, quantum in me est, executurum. Sic me Deus adjuvet, et hæc Sancta Dei Evangelia; vel, si juret super Sacras Reliquias, et hæc Sanctorum pignora.* Atque, universim loquendo, electos in Punctatores, priusquam officium assumant, esse jurejurando obstringendos ad illud fideliter obeundum, edixit Sacra Congregatio Concilii in *Maceraten. Visitationis sacrorum liminum*, 26. Aprilis 1664. ad sextum dubium lib. 24. decretor. pag. 130. et in *Curzulen. Jurisdictionis*, 16. Novembris lib. 26. decret. pag. 328. Cùmque postea dubitatum fuisset, coram quo prædictum juramentum præstandum esset, Sacra Congregatio præstandum censuit coram illo, à quo Punctator esset electus; in causa enim *Senen. Officiorum*, die 13. Julii 1686. proposito sequenti dubio: *An qui Punctatoris munere fungi debet, teneatur, et cogi possit ad præstandum jurementum in manibus Archiepiscopi, et in Capitulo, vel saltem alterutro modo, de fideliter exercendo dictum munus: Sacra Congregatio respondit: Punctatorem teneri jurare coram deputante.*

IV. Præterea S. Carolus Borromæus, quò magis magisque securus fieret de Punctatorum diligentia et fidelitate, non solùm eos jurare voluit, cùm Punctatoris officium capessunt, sed et idem juramentum

renovandum , statuit , in prima Synodo Diœcesana quam contingat celebrari , dum ipsi idem officium gerunt : *Quod de Punctatorum jurejurando* (ait loc. cit. pag. 160.) *in Concilio Provinciali primò sancitum est, id et ab iisdem, et ab unoquoque item Punctatore, qui vel festi diei, vel funeris, vel Anniversariorum, vel Processionum, vel aliorum denique Divinorum Officiorum causâ, etiam in Collegiatis, aliisque Ecclesiis constitutus est, præstetur, non modò cum Punctatoris officium suscipiunt, verùm etiam in publico Diœcesanæ Synodi conventu, qui habebitur, dum ipsi id officium gerunt; quo religiosiùs unusquisque eorum excitetur ad debitum in munere suo obeundo diligentius officium cum fidelitate conjunctum adhibendum.*

V. Hæc consuetudo jurandi in Synodo, quæ à Mediolanensi in plures alias pariter Ecclesias est propagata, unica causa fuit, cur Doctores, de Synodo tractantes, etiam Punctatorum meminerint. Ceterùm, ubi ea consuetudo non viget, nullo jure tenentur Punctatores juramentum, quod semel præstiterunt, iterùm in Synodo emittere: ac proinde non recensentur inter veros Synodi Officiales, neque aliâ ratione ad Synodum pertinere queunt, nisi fortasse, quia de illis aut restituendis, sicubi non deputarentur, aut corrigendis, si officium suum negligerent, in Synodo agendum foret. De Punctatoribus, de distributionibus, de causis, ob quas absentes possunt eas lucrari, de collusionem, aut remissione illarum vitandis, fusè à nobis actum est *in nostra Institut. 107.*

CAPUT QUINTUM.

De Judicibus Synodalibus.

CUNCTA per mundum novit Ecclesia, quoniam quorumlibet sententiis ligata Pontificum, Sedes

Beati Petri Apostoli jus habeat resolvendi, utpote quòd de omni Ecclesia fas habeat judicandi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio: siquidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari voluerint, ab illa autem nemo sit appellare permisus. Ita epist. 7. ad Episcopos Dardaniæ anno 495. scripsit Gelasius Papa tom. 2. Collectionis Harduini col. 909. cujus auctoritatem Nicolaus I. allegavit epist. 8. ad Michaëlem Imperatorem tom. 5. Collectionis Harduini col. 167. inquit: Patet profectò, Sedis Apostolicæ, cujus auctoritate major non est, judicium à nemine fore retractandum, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari voluerunt, ab illa autem nemo sit appellare permisus. Est autem ejusmodi appellationum jus adeo necessariò connexum cum Romani Pontificis in universam Ecclesiam jurisdictionis primatu, ut nemo possit illud in controversiam adducere, nisi et hunc velit perfractè inficiari: etenim cùm, primatùs prærogativâ, Romanus Pontifex sit supremus in Ecclesia Judex, cuique datur, per appellationem, ipsius implorare tuitionem: ab inferioribus quippe sententia Superioris tribunal adire, omnibus concessum esse, ipsa naturalis æquitas dictat et persuadet. Quocirca Stephanus Tornacensis epistol. 162. tom. 25. Biblioth. Patr. pag. 34. in hoc appellationis communi refugio, ait, consistere dignitatem Ecclesiæ Romanæ: et S. Bernardus epist. 198. quæ est ad Innocentium II. tom. 1. Oper. col. 190. in eodem sitam, affirmat, pretiosorem gemmam, quæ in Pontificia emicet Thiara: Hoc, inter cetera vestri singularis primatùs insignia, specialius, nobiliusque nobilitat vestrum, et inclytum reddit Apostolum, si eripitis pauperem de manu fortiorum ejus. Nulla, meo judicio, in corona vestra pretiosior gemma zelo illo vestro, quo æmulari consuevistis op-

pressos , nec relinquitis virgam peccatorum super sortem justorum.

II. Appellationibus , quæ undequaque ad Sedem Apostolicam semper delatæ sunt , alia insuper Romanis Pontificibus accessit cura , audiendi nimirum , etiam in prima instantia , causas eorum , qui ab Episcoporum jurisdictione subtracti , Apostolicæ Sedi immediatè subduntur. Verùm optimè perpendentes iidem summi Pontifices , non facile esse de rebus , in longinquis regionibus emergentibus , rectum Romæ institui iudicium , *ad quod testium necessariæ personæ , vel propter sexus , vel propter senectutis infirmitatem , vel multis aliis impedimentis , adduci non poterunt* , sicuti ad Cœlestinum I. scripserant olim Africani Episcopi *epist. 2. num. 3.* inter epistolas Cœlestini , ex recensione Petri Coustant *col. 1061.* gravioribus proinde causis tantùm suo iudicio reservatis , alias levioris momenti Iudiciis in partibus delegare consueverunt : cujus delegationis multa , et præclara exempla nobis supeditant epistolæ Alexandri III. ad Petrum Abbatem Sancti Remigii , et alios , editæ à Jacobo Sirmundo post epistolas Petri Abbatis Cellensis *Oper. varior. tom. 3. in fin.* Cùm autem Innocentius III. experienciâ didicisset , quòd *nonnulli , gratiâ Sedis Apostolicæ abutentes , litteras ejus ad remotos Iudices impetrare niterentur , ut reus fatigatus laboribus et expensis , liti cedere , vel importunitatem actoris redimere compelleretur ; ut huic dolo aditum occluderet* , in Concilio Lateranensi statuit : *Ne quis , ultra duas dietas extra suam diœcesim , per litteras Apostolicas ad iudicium trahi possit , nisi de assensu Partium fuerint impetratæ : uti habetur in Cap. Nonnulli , 28. de rescriptis.*

III. Magis adhuc , quàm Innocentius , litigantium commodo prospexit Bonifacius VIII. *in Cap. Statutum , de rescriptis , in 6.* decernens , ut , si actor

et reus ejusdem civitatis , seu diœcesis fuerint , extra ipsas causa à Sede Apostolica non committatur, nisi in duobus casibus, ibidem nominatim expressis, in quibus extra dictas civitatem, et diœcesim ita causam committi permisit, ut *nullus eorum ultra unam dietam à fine suæ diœcesis valeat conveniri* : statimque subjungit : *Cùm autem actor et reus civitatum , et diœcesium fuerint diversarum , si actor in civitate, vel Diœcesi rei, Judicem habere recuset ; ipsum, non in sua , sed in alia civitate vel diœcesi liberè impetrare valeat... dummodò locus, ad quem eum traxerit, ultra unam dietam, sicut in casu alio præmittitur, minimè sit remotus.* Ad hæc , ne Apostolicæ delegationes vilescerent , non aliis causas committi voluit idem Bonifacius, nisi personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, aut Personatum , vel saltem Canonicatum in Ecclesiis Cathedralibus obtinentibus; à quibus præterea non alibi causas audiri et definiri mandavit, nisi in civitatibus, aut locis insignibus, ubi litigantibus juris Periti adesse queant : *Sancimus igitur (ait in eod. Cap. Statutum) ut nullis, nisi dignitate præditis, aut personatum obtinentibus, seu Ecclesiarum Cathedralium Canonicis, causæ, auctoritate litterarum Sedis Apostolicæ, vel Legatorum ejusdem, de cetero committantur, nec audiantur alibi, quàm in civitatibus, vel locis insignibus, ubi possit commodè copia Peritorum haberi.*

IV. Bonifacii Constitutionem renovavit Concilium Tridentinum *sess. 25. cap. 10. de reform.* utque magis adhuc Sedes Apostolica secure foret de scientia, prudentia, et probitate personarum, quibus causas extra Urbem judicandas committit, eidem Constitutioni nonnulla sapientissimè adjecit : *Quoniam* (verba sunt Tridentini) *ob malitiosam petentium suggestionem, et quandoque ob locorum longinquitatem, personarum notitia, quibus causæ*

mandantur, usque adeo haberi non potest, hincque interdum Judicibus, non undequaque idoneis, causæ in partibus delegantur; statuit sancta Synodus in singulis Conciliis Provincialibus, aut Diœcesanis aliquot personas, quæ qualitates habeant, juxta Constitutionem Bonifacii VIII. quæ incipit Statutum, et alioquin ad id aptas designari; ut, præter Ordinarios locorum, iis etiam posthac causæ Ecclesiasticæ, ac spirituales, et ad forum Ecclesiasticum pertinentes in partibus delegandæ committantur. Et, si aliquem interim ex designatis mori contigerit, substituat Ordinarius loci, cum consilio Capituli, alium in ejus locum, usque ad futuram Provinciam, aut Diœcesanam Synodum, ita ut habeat quæque diœcesis quatuor saltem, aut etiam plures probatas personas, ac, ut suprâ, qualificatas, quibus hujusmodi causæ à quolibet Legato, vel Nuntio, atque etiam à Sede Apostolica committantur; alioquin post designationem factam, quam statim Episcopi ad summum Romanum Pontificem transmittant, delegationes quæcumque aliorum Judicum, aliis quàm his factæ, subreptitiæ censeantur.

V. Itaque inter graviora negotia, in Diœcesana Synodo ab Episcopo tractanda et expedienda, recenseri debet deputatio Judicum Synodaliū, quorum nomina ad Sedem Apostolicam subinde transmittantur. Non est tamen necesse, ut in præfatos Judices, ab Episcopo in Synodo deputatos, ipsa Synodus consentiat; quoniam non dixit Tridentinum, eos designandos à Synodo, sed in Synodo; quapropter Tridentini decreto satisfaciet Episcopus, si Synodi consilium exposcat, etsi ex causis sibi notis illud amplecti postea noluerit: quemadmodum, cùm aliquem ex deputatis in Synodo mori contingit, debet quidem Episcopus, priusquam alium in ejus locum substituat, exquirere Capituli consilium, sed non tenetur illud sequi; quia non

consensum, sed consilium dumtaxat Capituli Tridentinum exigit: quod benè probat Fagnanus *in Cap. Cùm olim, II. num. 13. et seq. de privilegiis*, atque à Sacra Congregatione Concilii declaratum refert Gallemart *ad cit. cap. 10. sess. 25. num. 3.* Generatim enim loquendo, quibus *in actionibus, aut deliberationibus, OEcumenicâ Synodo Tridentinâ, aut Provincialibus Conciliis constitutum est, de Capituli, Clerive consilio aliquid agendum esse; non propterea tamen illud sequendi necessitatem sibi impositam esse, Episcopus existimet, nisi in iis tantùm, de quibus id speciatim, nominatimque cautum est: dixere Patres Concilii Mediolanensis V. part. 3. Actor. Eccles. Mediolan. part. 1. pag. 282.*

VI. Præfati Tridentini decreti executionem, quam certè et litigantium indemnitati consulere, et ad rectam conferre justitiæ administrationem, nemo est qui non videat, præ ceteris, summopere inculcarunt Joannes Franciscus Bonhomius *in citatis decretis generalibus reformat. Eccles. edit. Col. ann. 1585. pag. 115.* et Card. Gabriël Palæotus Archiepiscopus Bononiensis in suo Provinciali Concilio, habito anno 1586. ubi simul monuit, ut factæ in Synodo Judicum electiones illicò summo Pontifici notificarentur: *Hujusmodi autem nominationes, sive electiones, in singulis Ecclesiis factas, unusquisque Episcopus ad summum Pontificem statim transmittere curabit, ut iisdem Apostolicâ auctoritate causæ delegentur; et delegationes quæcumque aliorum Judicum, aliis quàm his factæ, subreptitiæ censeantur.* Et nihilominus in Sacræ Congregationis Concilii Archivo nullus extat catalogus Judicum Synodaliū, qui ab Episcopis fuerit ad Sedem Apostolicam unquam transmissus, neque aliud hujus rei invenimus exemplum, præter unicum, adnotatum à Cardinali Bellarmino *ad cap. 10. sess. 25. Concil. Trident.* Ex hac porrò Episcoporum incuria

fit, ut Sedes Apostolica causas in partibus personis committat in dignitate constitutis, ad solam normam *cit. Cap. Statutum*, nullâ habitâ ratione Judicum Synodalium, quorum nomina ignorat, sicuti ad rem perpendit Barbosa *ad dictum cap. 10. Trident. num. 25.* scribens: *Decretum hoc de commitendis causis solis Judicibus Synodalibus respectu Papæ in usu non est, cùm adhuc frequenter ipse committere soleat causas aliis personis tam in dignitate Ecclesiastica constitutis, quàm deputatis in Synodo; sed id verisimiliter ex eo procedit, sive quia sit supra Concilium, sive quòd Diœcesani Episcopi ex sua parte etiam non curent, ad summum Pontificem transmitti nominationes et designationes Judicum, à Synodo factas, quod tamen juxta hoc decretum facere tenentur, et sic Papa, ex quadam quasi necessitate justitiæ administrandæ, decretum non observat.* Et tamen sæpiùs Episcopi conquesi sunt apud Sacram Congregationem Concilii, quòd à Sede Apostolica delegationes fierent personis minùs idoneis, perinde ac si ipsimet non essent hujus abusûs præcipua causa. Id autem dissimulavit Sacra Congregatio; et, ne muneri suo dasset, monuit Officiales, ad quos pertinet, ut in causis, in partibus committendis, omninò morem gererent Tridentino. Ita à Sacra Congregatione rescriptum fuisse ad Turritanum Antistitem die 3. Februarii 1635. legimus *lib. 15. decretor. pag. 162. à tergo: Significatum est Ministris hujus S. Sedis pro commissione causarum in partibus, ut eas non nisi ab Archiepiscopo in Synodo ad præscriptum cap. 10. sess. 25. de reformat. designatis, et notificandis committant.* Idemque et nos fieri curavimus, dum ejusdem Sacræ Congregationis Secretarii munere fungebamur: etenim, cùm Episcopus Portallegren. postulasset, ut causæ solis committerentur Judicibus, in Synodo electis, nequaquam autem, ut

antea fieri solebat , Protonotariis Apostolicis , inter quos multi reperiebantur indocti et imperiti , et hanc instantiam nos retulerimus ad Sacram Congregationem ; hæc die 17. Novembris 1725. rescripit , à Domino Cardinali Præfecto seriò agendum esse cum Cardinali Pro-Datario , ut à suis Administris adamussim servari mandaret Tridentini sanctionem. Sed , si Episcopi nomina Judicum , in Synodo deputatorum , Sedi Apostolicæ non manifestant , sibi imputare debent , quòd commissiones ad minùs peritos quandoque dirigantur : Officiales enim sanctæ Sedis divinare non possunt , quinam in hac , aut illa Diœcesi idonei sint ad Apostolicas commissiones ritè subeundas , ac propterea Apostolicas litteras ad eos dirigunt , quos audiunt aliquo specioso titulo condecoratos , quamvis non ignorent , sub specioso tituli cortice homines aliquando latere satis rudes et crassos.

VII. Neque à Judicibus Synodalibus eligendis Episcopos remorari debet timor , ne illi quoddam quasi tribunal erigant , quasi aliquam jurisdictionem statim adepti essent : nam Sacra Congregatio Concilii in causa *Januen.* die 15. Martii 1601. *lib. 9. decretor. pag. 134.* jam statuit : *Personas designandas in Synodo ex cap. 10. sess. 25. ante delegationem , nullam habere jurisdictionem :* quin imò , ut omnem ab illis arceret ambitionem ostentandi tribunal proprium cum propriis administris , eadem Sacra Congregatio in causa *Alben.* die 15. Januarii 1656. *lib. 19. decretor. pag. 554. à tergo ,* dixit : *In hujusmodi appellationum causis , ad Judices Synodales delatis , adhibendos esse Notarios Curiæ Episcopalis.* Unum dumtaxat impedimento esse potest Episcopis , ne Synodaliud Judicum nomina ad Sedem Apostolicam mitant , prætermissio scilicet tam Provincialium , quàm Episcopaliud Synodorum , in quibus essent illi designandi : quamvis enim à Tridentino facultas Epi-

scopis data sit, Judicibus in Synodo electis, et mox decedentibus, alios, cum consilio Capituli, substituendi, duraturos usque ad novam Synodum, quæ ceteroquin, tempore à Tridentino statuto, sit habenda; nulla tamen iisdem potestas facta est novos Judices deputandi, cùm aut nulli in Synodo deputati sunt, aut nulla habita est Synodus, in qua deputari potuerint, aut effluxit jam tempus, intra quod, juxta Tridentini decretum, nova Synodus fuisset habenda. Verùm, ne diœceses suis Synodalibus Judicibus diu careant, etiam in his eventibus modus suppetit Episcopus illos nominandi: si enim potestatem, quam ceteroquin non haberent, à Sacra Congregatione Concilii petant, eique simul causas exponant, propter quas Synodum celebrare nequeunt, hæc facultatem iisdem impertietur Judices Synodales, cum consilio Capituli, designandi; sicuti factum cum Archiepiscopo Januensi, constat ex Actis Sacræ Congregationis *lib. 19. decretor. pag. 171.* ubi hæc leguntur. *Januen. Dubium Judicum Synodalium. Sacrum Concilium Tridentinum cap. 10. sess. 25. de reform. statuit: in singulis Conciliis Provincialibus, aut Diœcesanis, etc. Et si aliquem interim ex designatis mori contigerit, substituat Ordinarius loci, cum consilio Capituli, alium in ejus locum, usque ad futuram Provinciale, aut Diœcesanam Synodum.*

VIII. *Occurrit in his terminis casus in diœcesi Januens. in qua per plures annos non fuit celebrata Synodus Provincialis, aut Diœcesana. Propterea Eminentissimus Archiepiscopus, dubius de facultate, si aliquem interim mori contigerit, substituendi alium in ejus locum, reverenter recurrit ad hanc Sacram Congregationem pro declaratione, an valeat uti dictâ facultate substituendi alium, etsi Synodus tam Provincialis, quàm Diœcesana, non fuerit intra tempus à Concilio præscriptum sess. 24.*

cap. 2. de reform. celebrata. Unde expetitur sapientissimum oraculum EE. VV. ut declaretur, an, et quomodo valeat Eminentissimus Archiepiscopus procedere ad substitutionem Judicum Synodaliū in casu, etc.

Die primâ Junii 1609. Sacra, etc. in casu, de quo agitur, petitam facultatem substituendi, cum consilio Capituli, Eminentissimo Archiepiscopo oratori impertita est.

IX. Quæ hactenùs enarravimus, omnia à nobis indicata fuère in nostra Epistola encyclica, quam, post supremum Ecclesiæ clavum susceptum, die 26. Augusti 1741. dedimus ad Patriarchas, Archiepiscopos, et Episcopos, ubi methodum illis præscripsimus designandi Judices Synodales tam in Synodo, quàm extra Synodum, et modum simul ostendimus, quo eorum nomina Sedi Apostolicæ notificare debeant, ut hæc viris probis et doctis causarum cognitionem in partibus deinceps committere valeat; uti videri potest in citata nostra epistola, quæ est 28. in nostro Bullario tom. I.

CAPUT SEXTUM.

De Judicibus Conservatoribus.

REGULARIUM Ordines, pleræque Universitates, ac nonnulla quoque Canoniorum Collegia, inter cetera privilegia, quibus à Sede Apostolica sunt exornata, hoc etiam gaudent, ut Judices eligant eorumdem privilegiorum Conservatores. Non deputantur ejusmodi Judices in Synodo; et nihilominùs connexionem habent cum Synodo, quia desumendi sunt è cœtu Judicum Synodaliū, de quibus in præcedenti capite actum est, juxta Constitutionem 9.

Gregorii XV. *Bullar. tom. 3. pag. 440. cujus verba sunt §. 2. In futurum verò Sanctitas sua hâc generali, et perpetuò valiturâ Constitutione, statuit et decrevit, ut Judices Conservatores hujusmodi, sive principales, sive subrogati, eligi, nominari, aut deputari non possint, nisi non solùm habeant qualitates requisitas, et descriptas in Constitutione similis recordationis Bonifacii Papæ VIII. etiam Prædecessoris sui, quæ incipit Statutum, ita ut vel dignitate Ecclesiasticâ præditi, vel Personatum obtinentes, vel Ecclesiarum Cathedralium Canonici existant; sed etiam in Conciliis Provincialibus, aut Diœcesanis, juxta decretum Concilii prædicti, Judices electi, seu designati sint. Et §. 5. subdit: Ceterùm, ut latius pateat Conservatorum hujusmodi deligendorum facultas, Sanctitas sua admonitos voluit omnes locorum Ordinarios, ut in Synodis Provincialibus, aut Diœcesanis, quamplures personas ex habentibus qualitates in prædicta Constitutione ejusdem Bonifacii Prædecessoris contentas, et alioquin ad id aptas designari procurent; et, si aliquem interim ex designatis mori contigerit, substituatur Ordinarius loci, cum consilio Capituli, alium in ejus locum, usque ad futuram Provinciale, aut Diœcesanam Synodum. Et postquam sequenti §. 6. iterùm Pontifex edixit, ne quispiam in Conservatorem eligatur, qui inter Judices Synodales non numeretur; præcipit, ut nomina Conservatorum, quos Regulares selegerrunt, Curia Episcopali exhibeantur: Ejusque electionis, seu assumptionis documentum infra tempus hujusmodi, videlicet sex mensium, penes Acta Curia Ordinariorum exhibere et dimittere teneantur; alioquin, eo ipso termino elapso, quamdiu Conservatores secundùm formam præsentis Constitutionis non elegerint, coram eisdem Ordinariis conveniantur.*

II. Neque hâc Constitutione quidquam de novo

Gregorius sancivit, sed sanctiones, quæ jam antea emanaverunt, confirmavit: etenim, ante Gregorii XV. Pontificatum, hoc est anno 1614. Sacra Congregatio Concilii, apud Gavantum *in prax. Diœces. Synod. in annot. ad cap. 32.* etiam hac de causa oportere dixerat, ut in Synodis Diœcesanis celebrandis ab Episcopis Mediolanensis provinciæ, ad quos suas litteras direxit, plures deputarentur Judices Synodales, ut nimirum liceret Regularibus, quos vellent, ex illis seligere, suorumque privilegiorum Conservatores constituere. Quæ autem à Conservatoribus, qui inter Judices Synodales non recensebantur, antea gesta fuerant, eadem Sacra Congregatio ad cautelam convalidavit, *perinde ac si à Conservatoribus, legitimè deputatis, processissent.* Quod profectò indicio est, illa jam tum minùs firma, et nutantia Sacræ Congregationi visa fuisse.

III. Si autem in Diœcesi nulli reperiantur Judices Synodales, tunc, ne Regulares (quod de Regularibus dicimus, de aliis eodem privilegio fruentibus est semper intelligendum) suo, sine culpa, priventur jure, poterunt, quem maluerint, in Conservatorem assumere; modò tamen qualitatibus præstet, quas Bonifacius VIII. *in cit. Cap. Statutum*, exposcit, atque in reliquis omnia servantur, quæ à Gregorio XV. præscribuntur, uti docent Fagnanus *in Cap. Sanè II. num. 33. de offic. Judicis delegati*, et *in Cap. Si Clericus, num. 57. de foro competenti*, et Nidus *de Conservatoribus cap. 3. part. 7. num. 7.* At, si postea Synodus celebretur, in qua Synodales Judices constituentur, statim cessat jurisdictio prædictorum Conservatorum, iterùmque à Gregoriana Constitutione adiguntur Regulares ad aliquem eligendum ex designatis in Synodo, quod, teste Monacello *tom. 4. pag. 21. num. 221.* sæpiùs declaravit Sacra Congregatio Concilii, et præsertim in *Wladislavien. 16. Januarii 1649. lib. 18. decretor.*

pag. 574. et in alia causa *Ordinis Minorum Observantium* die 10. Decembris 1661. *lib. 22. decretor. pag. 777. à tergo.*

IV. Dubitatur autem , an , extra Judicium Synodaliū cœtum , facultatem habeant Regulares , aliquem in Conservatorem sibi eligendi , qui majori præfulgeat Ecclesiasticâ dignitate , putà Episcopum , Archiepiscopum , aut aliquem ex S. R. E. Cardinalibus. Affirmant plerique Doctores, innixi perspicuo textu *in Cap. fin. de offic. delegati, in 6.* ubi Bonifacius VIII. non solùm permittit , sed disertè præcipit : *Ne de cetero Conservatores deputari possint, nisi Episcopi, vel eorum Superiores, aut Abbates, etc.* Eademque olim fuisse sententiam Sacræ Congregationis Concilii , liquet ex citato decreto anni 1614. relato à Gavanto , ubi expressè ait , præter Judices Synodales , posse in Conservatores assumi , *Episcopos, atque illis Superiores, eorumque Generales Vicarios.* At rectiùs opinantur alii , ejusmodi sanctionibus derogatum esse à posteriori Constitutione Gregorii XV. quâ Regularium libertas ita , quoad hoc , est coarctata , ut neminem in Conservatorem eligere valeant , qui Judicibus Synodalibus non annumeretur , et omnis electio Conservatorum , facta contra formam ibidem statutam , nullius roboris esse decernitur. Non immeritò tamen ad hæc reponere possent Regulares , facultatem sibi datam à Bonifacio VIII. tunc saltem reviviscere , cùm in diœcesi nullus adest Judex , in Synodo deputatus , aut ab Episcopo , necessariâ facultate instructo , in Synodaliū locum suffectus. Verùm , quidquid sit , an possint Regulares in Conservatorem assumere Episcopum , aliumve majori præditum dignitate , qui fortè in diœcesi commoretur , certum esse videtur , ab iisdem , in una diœcesi existentibus , in Conservatorem eligi non posse alterius diœcesis Episcopum ; ejusmodi enim electiones sæpiùs in-

probatas fuisse à Sacra Congregatione Concilii, testatur Monacellus *tom. 4. pag. 22. num. 222.* Cùmque denuò alieni Episcopi electio à Regularibus attentata fuerit, eadem Sacra Congregatio die 3. Augusti 1715. in *Nullius Altamuræ* iterùm dixit, illam non sustineri, uti videre est in *Thesaur. Resol. tom. 9. pag. 222. inter selectas ab anno 1700. ad 1718.* Innituntur hæc Sacræ Congregationis responsa citatæ Constitutioni Gregorii XV. in qua decernitur, nullum à Conservatore jus exerceri posse extra diœcesim, pro qua fuit deputatus. Conservator enim, sicuti ait Nidus *de Conservator. part. 2. num. 7.* præsto esse debet, ad Partes audiendas, et Regularium privilegia tuenda, eo ipso in loco, ubi in discrimen vocantur; ex quo fit, ut nequeat unus et idem pro diversis diœcesibus constitui, sed suus cuilibet diœcesi adesse debeat, quod latè ostendunt Monacellus *cit. loc. num. 222.* Passerinus in *Cap. Hâc Constitutione num. 161. in fine, de officio delegati, in 6.* Barbosa *de offic. et potest. Episcop. allegat. 106. num. 7. in fin.* Aut igitur alterius diœcesis Episcopus, in Conservatorem electus, commissum sibi munus exercere vult in propria Diœcesi, et hoc facere prohibetur à citata Gregorii Constitutione; aut, quodcumque Regulares ejus operâ indigent, accurrere vult ad aliam diœcesim, pro qua fuit Conservator designatus, et hoc multis nominibus dedecere quilibet videt.

V. Plurima nunc superessent dicenda de Conservatorum jurisdictione, ejusque abusu, quæ, quoniam præsentis instituti non sunt, summatim indicabimus. Innocentius IV. in *Cap. 1. de offic. et potest. Judicis delegati, in 6.* statuit, Conservatores solùm posse illos, quibus dati sunt, *defendere à manifestis injuriis et violentiis: nec ad alia, quæ judicalem indaginem exigunt, suam posse extendere potestatem.* Bonifacius VIII. in *Cap. Hâc consti-*

tutione, eod. tit. addidit, quòd, si de aliis, quàm de manifestis injuriis et violentiis scienter se intromiserint, seu ad alia, quæ judicialem indaginem exigunt, suam extenderint potestatem; eo ipso per unum annum ab officio sint suspensi. Pars verò, quæ hoc fieri procurabit, sententiam excommunicationis incurrat. Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 5. de reform. decrevit, causas criminales, et mixtas ad locorum Ordinarios, et non ad Conservatores, pertinere; civiles verò à Conservatoribus posse cognosci, cùm ii, quorum privilegia tuentur, rei sunt, non autem si sint actores. Clemens VIII. in sua Constitut. 3. Bullar. tom. 3. et Gregorius XV. cit. Constitut. 9. præfatas juris sanctiones renovarunt, omnesque litteras Apostolicas, quas *Conservatorias* vocant, contra earundem sanctionum formam concessas, revocarunt, et intra illarum terminos coarctarunt. Cùmque Patres Societatis Jesu contenderent, litteras Apostolicas, quibus ipsi potiuntur, obtentas à S. Pio V. et sub consueta formula *Rationi congruit*, postea expeditas à Gregorio XIII. propter speciales, et amplissimas clausulas, quibus sunt roboratæ, non esse revocatas, neque restrictas intra limites Gregorianæ Constitutionis, in celebri causa *Angelopolitana* succubuerunt; in responsione enim ad quintum dubium, decisum fuit, illas clausulas minimè obstare, quominùs comprehensæ dicantur in Gregorii XV. Constitutione, quemadmodum habetur in Bulla 32. Innocentii X. Bullar. tom. 5.

VI. Cohærenter ad enuntiata jura, plura postmodum prodierunt à Sacra Congregatione Concilii decreta. Die 28. Julii 1657. proposito dubio: *An Regulares, habentes Conservatorem, si rei sint, in causis requirentibus judicialem discussionem et indaginem, conveniri queant coram eodem Conservatore*: Sacra Congregatio respondit *Negative*, addi-

ditque, in eo rerum statu provocandos esse ad loci Ordinarium, *lib. 21. decretor. pag. 31.* Idemque responsum dedit in causa *Papiens.* die 30. Martii 1680. *lib. 31. decretor. pag. 73.* In causa *Januens. jurisdictionis*, quæ versabatur inter Patres Societatis Jesu, et Patres Carmelitas Excalceatos, die 20. Februarii 1723. quo tempore nos Sacræ Congregationi eramus à Secretis, declaratum fuit, Conservatori, à Patribus Societatis in civitate Januensi deputato, jus tantum esse, illos defendendi à manifestis injuriis et violentiis, eorumque causas cognoscendi, quando iidem rei sunt, ad normam Gregorianæ Constitutionis, quæ uberius videri possunt *in Thesaur. Resolut. tom. 2. pag. 274.* Quod verò attinet ad Ministros, quos Conservatores deputare se posse arbitrabantur, in causa *Faventina* 17. Septembris 1667. *lib. 25. decretor. pag. 443.* et iterum in dubiis generalibus de Conservatoribus die 28. Januarii 1679. *lib. 30. decretor. pag. 249. et seq.* ac denique in particulari Congregatione, à san. mem. Clemente XI. deputata, cui nos, tamquam ejusdem Secretarius, interfuimus, die 22. Martii 1720. decisum fuit, alios Ministros à Conservatoribus assumi non posse præter unum Notarium. De Judice Conservatore Regularium integrum tractatum concinnavit Petrus Maria Forti, Societatis Jesu, natione Sículus, quem, typis Mutinensibus impressum, evulgavit anno 1743. Non multum tamen huic Auctori fidendum est, quoniam multis in locis, sed præsertim *art. XXI.* Judicum Conservatorum jurisdictionem ultra limites protendit, à Sacris Urbis Congregationibus eidem præscriptos. De Judicibus Conservatoribus Universitatis studii Generalis Avenionensis, et eorum jurisdictione nonnulla à nobis constituta sunt *in Constitut. 142. Bullarii nostri tom. 1.*

CAPUT SEPTIMUM.

De Synodalibus Examinatoribus.

SACROSANCTA Tridentina Synodus *sess. 23. cap. 7. de reform.* decrevit, ut Episcopus, priusquam Ordines conferat, aliquot sibi adscitis Sacerdotibus, aliisque prudentibus viris, Divinæ Legis peritis, et in Ecclesiasticis sanctionibus excercitatis, *Ordinandorum genus, personam, ætatem, institutionem, mores, doctrinam, et fidem diligenter investiget, et examinet.* Et *cap. 15.* statuit, nullum Sacerdotem, etiam Regularem, posse Confessiones Secularium, etiam Sacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale Beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus judicetur, et approbationem obtineat. Postquam autem *sess. 24. cap. 18.* præmiserat, animarum saluti maximè expedire, à dignis et idoneis Parochis gubernari, ut id diligentius ac rectius perficiatur, edixit, vacantes Ecclesias Parochiales illis dumtaxat esse ab Episcopo conferendas, qui in experimento, seu examine, coram eodem Episcopo, aut ejus Vicario Generali, aliisque Examinatoribus *non paucioribus quàm tribus*, instituendo, fuerint approbati, et idonei renuntiati. Jussit præterea, sex ad minùs Examinatores, ab Episcopo vel ejus Vicario, in Diœcesana Synodo, singulis annis, proponi, *qui Synodo satisfaciant, et ab ea probentur*, è quibus, adveniente Parochialis Ecclesiæ vacatione, tres ab Episcopo seligi voluit, qui unà cum eo examen perficiant, addiditque: *Sint verò hi Examinatores Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theol., aut Jure Can., vel alii Clerici, seu Regulares, etiam ex Ordine Mendicantium, aut etiam Seculares, qui ad*

id videbuntur magis idonei, jurentque omnes ad Sancta Dei Evangelia, se, quacumque humanâ affectione postpositâ, fideliter munus executuros. Caveantque, ne quidquam prorsus, occasione hujus examinis, nec antè, nec post accipiant; alioqui simonicæ vitium tam ipsi, quàm alii dantes incurrant, à qua absolvi nequeant, nisi dimissis Beneficiis, quæ quomodocumque etiam antea obtinebant, et ad alia in posterum inhabiles reddantur. Hæc quoad Ecclesias Parochiales, quæ ad liberam spectant collationem Episcopi, aut juris patronatûs Ecclesiastici sunt, omninò servari jussit Tridentinum; omnesque earumdum Ecclesiarum provisiones, seu institutiones, contra formam istius decreti factas, irritas et inanes fore pronuntiavit.

II. Quamobrem examen, seu concursus ad Ecclesias Parochiales necessariò institui debet coram tribus saltem Examinatoribus, à Synodo approbatis: secùs autem est de examine, ab aliis subeundo, qui aut Ordines petunt, aut ad excipiendas Confessiones approbari cupiunt; in hoc quippe poterit Episcopus Examinatoribus uti, quos maluerit, quod opportunè advertit Gavantus *in praxi Diæces. Synod. cap. 31. num. 2.* quoniam Tridentinum Synodales Examinatores exigit tantùm in concursibus ad Parochiales, cùmque agatur de sanctione restringente facultatem, aliàs Episcopo à jure communi concessam, non debet extendi ultra casum expressum: quocirca merum consilium præbere voluisse, opinamur, septem illos Episcopos, auctores articulo-
rum reformationis Parisiensis anni 1586. cùm articulo 58. tom. 4. *Thesaur. nov. Anecd. Martene, et Durand. col. 1199.* dixère: *In Diæcesana Synodo, ubi commodè fieri poterit, juxta decreta Concilii Tridentini, deputentur Examinatores, quorum operâ utatur Episcopus, tum pro examine illorum, quibus Beneficia, præsertim Curata, conferenda erunt,*

tum etiam eorum, qui promovendi erunt ad Ordines : aut, si legem condiderunt, Episcopos extra Galliam non obstrinxêre. Enimverò quod in examine, non causâ conferendi Beneficium Parochiale, sed alio nomine faciendo, liceat Episcopo Examinatores adhibere, quos voluerit, pro certo posuit S. Carolus Borromæus in Concilio Provinciali Mediolanensi V. anni 1579. cùm *part. 3. Actor. Eccles. Mediol. part. 1. pag. 259.* præceptum, à Tridentino Synodalibus latum, ne examinis occasione quidquam accipiant, etiam ad alios Examinatores extendit, inquit : *Nec verò item qui Examinatores liberè, pro arbitrato Episcopi, ad alios quocumque nomine, causâve examinandos adsciscuntur, examinis occasione unquam quidquam, ne esculenta quidem, poculentave capiant.* Præterea, etsi Benedictus XIII. in sua Constitutione, quæ incipit *Pastoralis*, et habetur in Appendice ad Synodum Romanam, edixerit, ut Præbendæ Theologalis, et Pœnitentiaria, in Italia, eique adjacentibus Insulis, conferantur, prævio examine et concursu, eo planè modo, quo conferuntur Ecclesiæ Parochiales; expressè tamen declaravit, concursus ad illas non necessariò institui oportere coram Examinatoribus Synodalibus, *sed coram Episcopo, et 4. Examinatoribus, etiamsi Synodales non sint.*

III. Quibus adnotatis, accuratiùs sunt singula explicanda, quæ in Examinatoribus Synodalibus Tridentinum exposcit. Sex ad minùs ab Episcopo, aut ejus Vicario, in Synodo proponi voluit; non tamen vetuit, ne plures proponantur: quin imò ex tali loquendi modo, et plures proponi posse, et ut plures proponantur, se exoptare, satis apertè Tridentinum innuit; quemadmodùm observat Barbosa *in collectan. ad cap. 18. sess. 24. num. 85.* ubi tamen à Sacra Congregatione Concilii decisum refert, non esse ultra viginti proponendos, fortasse ob pe-

riculum, ne nimiùm aucto eorumdem numero, minùs diligens sit personarum, quæ proponuntur, delectus. Propositi ab Episcopo, officium non assequuntur, nisi approbentur à Synodo: unde necesse est, ut major pars eorum, qui Synodo intersunt, in illos consentiat; secùs alii ab Episcopo erunt proponendi, qui à majori parte acceptentur. Posse autem hanc acceptationem fieri per suffragia tum publica, tum secreta, respondit Sacra Congregatio Concilii ad Patriarcham Venetiarum die 11. Julii 1592. *Amplitudini tuæ super Examinatoribus, in Synodo approbandis, sic respondit Congregatio Sacri Concilii Interpretum, nempe Examinatores, qui ab Amplitudine tua propositi fuerint Synodo, tam per vota secreta, quàm aperta posse probari. Itaque Amplitudo tua eum modum in probatione servari faciat, quem magis expedire judicaverit.*

IV. Quod spectat ad Examinatorum qualitates, quamvis Tridentinum desideret, ut deputandi ad ejusmodi munus, gradum aliquem in Sacra Theologia, vel in Jure Canonico sint consecuti; attamen arbitrio Episcopi permittit, etiam, qui nullo gradu est condecoratus, proponere: ex quo fit, ut, etiamsi plures in Diœcesi reperiantur Doctoratûs laureâ insigniti, si nihilominùs Episcopus eos minùs peritos existimet, poterit, cum Synodi approbatione, aliis, sive Secularibus, sive Regularibus, qui sine Doctoratu doctiores reputantur, Examinatoris officium committere: quod à Sacra Congregatione Concilii decisum, refert Fagnanus *in Cap. Inter ceteras, num. 45. usque ad fin. de rescriptis.*

V. Designantur quandoque Examinatores sub nomine tantùm dignitatum, seu officiorum, quæ obtinent, dicendo ex. gr. *Examinatores erunt Vicarius Generalis, Archidiaconus, Decanus, Prior Conventûs S. Dominici, etc.* statimque oritur quæstio, an decedentibus, vel dignitatem, seu officium dimittentibus,

tibus electis, Examinatoris munus transeat ad eorum in dignitate, vel officio successores. De hac controversia, teste Garcia *de Beneficiis part. 9. cap. 2. in responsione ad dub. 22. num. 339. et seq.* actum fuit in Sacra Congregatione Concilii in una *Toletana* anno 1594. et decisum sub generali deputatione Auditorum consilii Archiepiscopalis, in Synodales Examinatores, illos solùm fuisse comprehensos, qui Auditorum officium tunc temporis gerebant, non verò eorumdem successores; eidemque decisioni adstipulatam fuisse Romanam Rotam, idem Garcias *n. 341. et seq.* refert. Eadem quæstio fuit nuperrimè instaurata in Sacra Congregatione Concilii: etenim, cùm in Synodo Diœcesana Policastrensi inter Examinatores Synodales deputatus fuisset etiam Vicarius Generalis Episcopi, sub solo appellativo nomine dignitatis Vicariatûs, atque hic unà cum aliis duobus Examinatoribus Synodalibus interfuisset concursui habito ad quamdam Parochialem; Sacra Congregatio die 19. Septembris 1745. concursum convalidavit ad cautelam, sed simul scribendum dixit Episcopo, Vicarium Generalem non posse deinceps Synodalis Examinatoris munus exercere, nisi proprio expresso nomine ad illud iterùm deputaretur. Ideo autem concursus fuit ad cautelam convalidatus, quia non desunt Doctores, qui opinantur, Examinatorum electionem, factam sub solo appellativo nomine dignitatis, seu officii, ne quoad illos quidem sustineri, qui electionis tempore dignitatem, seu officium obtinent: et licèt Sacra Congregatio in prædicta *Toletana* oppositum censuerit, noluit tamen hanc quæstionem refricare, iterùmque decidere. Gavantus *in praxi Diœces. Synod. annot. 5. ac. cap. 31.* non improbabile opinatur, Examinatoris munus transire ad successorem in dignitate, seu officio, cùm electio hoc modo fit: *Deputetur Prior S. Dominici, qui pro tem-*

pore fuerit. At hæc opinio, cui solùm dubitanter Gavantus adhæret, nobis non arridet; ad munus quippe, ad quod eligitur industria personæ, non potest designari persona incerta, cujus doctrina, prudentia, et probitas ignorantur. Ad tot itaque præcavendas, et obtruncandas controversias, consultius erit, ut Synodales Examinatores, sub proprio et expresso cujusque nomine, et cognomine, ab Episcopo proponantur, atque à Synodo approbentur.

VI. Electi Examinatores jurare debent, se, omni postpositâ humanâ affectione, munus suum fideliter executuros, sicuti Tridentinum præcipit. Ejusmodi autem juramentum in ipsa Synodo est emittendum, si illi Synodo adsint; sin minus, coram Episcopo, aut ejus Vicario. Quamvis porrò Tridentinum, juramentum ab illis præstandum, dixerit, ad sancta Dei Evangelia; attamen Gavantus *citat. cap. 31. annot. 7.* nihil referre affirmat, an super Evangelia, vel sacras Sanctorum Reliquias præstetur. Morem jurandi ad Sanctorum Lipsana antiquam esse, constat ex S. Augustino *epist. 78. tom. 2. Oper. col. 184.* in qua refert, imperasse se, ut Bonifacii Presbyteri accusatores pergerent, *ubi B. Felicis Nolensis corpus conditum est*, ut ibi juramentum præstarent; subditque: *Nam et nos novimus, Mediolani apud memoriam Sanctorum, ubi mirabiliter et terribiliter dæmones confitentur, furem quemdam, qui ad eum locum venerat, ut falsum jurando deciperet, compulsus fuisse confiteri furtum, et quod abstulerat, reddere.* Gregorius Magnus *lib. 6. epist. 61. tom. 2. Oper. col. 837.* jussit Archidiaconum Ravennæ et seniores personas venire ante Corpus S. Apollinaris, et tacto ejus sepulcro jurare, quæ consuetudo ante Joannis Episcopi tempora fuerit. Formulam verò juramenti ibidem addit *col. 838. Juro ego per Patrem, et Filium, et Spiritum Sanctum, inseparabilem Divinæ poten-*

tiœ Trinitatem, et hoc Corpus B. Apollinaris Martyris, me pro nullius favore personœ, neque comodo aliquo interveniente, testari. Cùm verò Episcopus quidam fuisset accusatus, idem S. Gregorius lib. 2. epist. 33. ibid. col. 597. narrat, præter inquisitionem factam, ne quid videretur omissum, aut nostro potuisset dubium cordi remanere, ad B. Petri sacratissimum Corpus, districta eum ex abundantanti fecimus Sacramenta præbere. Singularia hæc exempla non esse, demonstrant frequentissima, quæ narrat Gregorius Turonensis, ut lib. 5. histor. Franc. c. 33. et 49. lib. 1. de glor. Martyrum c. 58. lib. 2. c. 19. lib. de glor. Confessorum c. 33. cap. 94. etc. Quin ex eodem constat, plurium SS. Martyrum sepulcra ob id ipsum insignia fuisse, quòd perjuros, qui falsò jurarent ad sua Corpora, punirent: Est etiam (inquit lib. 1. de glor. Martyrum cap. 39. col. 765.) haud procul ab hujus urbis muro et Pancratius Martyr valdè in perjuris ultor. Ad cujus sepulcrum si cujusquam mens insana juramentum inane proferre voluerit..... statim aut arripitur à dæmone, aut cadens in pavimento amittit spiritum. Ex hoc enim quisque fidem cujuscumque rei ab alio voluerit elicere, ut verum cognoscat, non aliter, nisi ad hujus Basilicam destinat. Nam ferunt plerosque juxta Basilicas Apostolorum, sive aliorum Martyrum commanentes, non alibi pro hac necessitate, nisi Templum expetere B. Pancratii, ut ejus severitatis censurâ publicè discernente, aut veritatem audientes credant, aut pro fallacia judicium Martyris beati experiantur. Eadem fermè narrat de sepulcro S. Genesii Martyris lib. 1. de glor. Martyrum cap. 74. de S. Juliano lib. 2. cap. 39. col. 878. de S. Nicetio Treverorum Episcopo de glor. Confess. cap. 94. col. 976. Ad cujus nunc tumulum (ait) vincitorum catenæ franguntur, etc. Jam de perjuris quid dicam? Si quis enim ibi falsum juramentum proferre ausus

fuert, illicò Divinâ ultione corrigitur. De S. Eligio pariter Noviomensi Episcopo similia exempla narrat S. Audoenus *lib. 2. cap. 56. 58. et 77. tom. 2.* Spicilegii Dacheriani *pag. 118. et 122.* Item aliquando factum et juramentum præstitum Constantino- poli in Basilica Sancti Petri in Hormisda, testis est Vigilius *epist. 15. tom. 5.* Collectionis Labbeanæ *col. 330.* ubi legitur: *Et dum sæpedicti Judices posito indiculo super altare, et cataracta B. Petri Apostoli, et super Crucem, quæ de ligno Passionis Domini habet inclausum, sed et super Claves B. Petri Apostoli præstitissent corporale jusjurandum, etc.* Hæc omnia exempla VIII. seculum præcedunt, atque initium hæresis Iconoclastarum. Nam, post eam exortam, maximè propagatum hunc morem arbitramur, ut sacra Pignora, quibus illi omnem cultum denegabant, hoc etiam speciali religionis actu Catholici prosequerentur; præsertim cùm Sanctorum corpora tunc maximè distrahere, atque in partes secare, et in diversa loca transferre, Fidelium pietas cœperit: quod adnotavit Mabillonius *præfat. in secul. II. Bened.* Hinc ergo juramenti hujus consuetudo maximè invaluit: et in Concilio Francofordiensi, anni 794. postquam scilicet Iconomacorum in Sanctorum Imagines, et Reliquias furor eruperat, *can. 9. tom. 4.* Collectionis Harduini *col. 906.* mos innuitur jurandi aut tactis Evangeliiis, aut coram propositis Reliquiis. In initio verò sequentis seculi IX. lege insuper cautum invenimus, ut omne juramentum supra Reliquias præstaretur: ita quippe jurandum edixere Capitularia, edita anno 803. *cap. 10.* ex recensione Baluzii *tom. 1. col. 398.* et inter Capitula ex variis Synodis et publicis conventibus, post adeptum à Carolo Magno Imperium, celebratis, excerpta et evulgata à Sirmondo *tom. 2. Concil. Gall. pag. 246.* hoc etiam *cap. 13.* adnotatur: *Omne Sacramentum in Ecclesia, aut supra Reliquias ju-*

retur.... et sic juret : Sic illum Deus adjuvet , et illi Sancti , quorum istæ Reliquiæ sunt , ut veritatem dicat. De hoc jurandi modo legi possunt Martene *tom. 3. lib. 3. de antiq. Eccl. rit. cap. 7. num. 2.* Ferrandus *disquisit. Reliq. lib. 2. part. 1. cap. 3. art. 3.* Postquam verò Lutherus , et Calvinus , qui nullam antiquam hæresim non iterùm excitarunt , etiam Iconoclastarum impia dogmata renovaverunt , quo magis illis contrairet S. Carolus Borromæus , voluit ut Testes , Judices , et Examinatores Synodales , super Sanctorum Reliquias jurarent , de quo ritu , à S. Carolo Borromæo in Mediolanensem provinciam inducto , pluribus disserit Pax Jordanus *tom. 2. lib. 8. tit. 2. num. 104. et seq.*

VII. Synodaliū Examinatorum officium durat usque ad novam Synodum , quæ intra unius anni spatium , ad Tridentini normam , esset celebranda , et in qua aut iidem , aut alii de novo deputandi forent , sicuti idem Tridentinum *sess. 24. de reformat. cap. 18.* præcepit : *Examinatores autem singulis annis in Diœcesana Synodo ab Episcopo , vel ejus Vicario , ad minus sex proponuntur.* Si autem vel omnes , vel aliqui ex designatis in ultima Synodo , decurrente anno , moriantur , aut è Diœcesi se subducant , tunc , si sex saltem ex designatis remaneant , (quoniam longè plures eligi posse jam diximus) cùm adhuc tunc numerum exæquent à Tridentino statutum , istorum operâ Episcopus utetur , nec alios in demortuorum , aut longè absentium locum substituere poterit : si verò sex non supersint , tunc Clementis VIII. decreto , relato à Garcia *cit. part. 9. cap. 2. num. 72.* et Fagnano *in Cap. Cùm sit ars , num. 54. de ætate , et qualitate* , facultas data est Episcopis alios subrogandi , modò iis qualitatibus præstent quas Tridentinum requirit , à Capitulo approbentur , et unâ simul

cum superstitionibus, ex electis in Synodo, senos non excedant.

VIII. Verùm hæc annum dumtaxat respiciunt, à postrema Synodo ad aliam, quæ post annum habenda esset, defluentem. Quid autem fiet, si annus elabatur, et nova Synodus non celebretur? Certum est, statim ac effluxit annus ab ultima Synodo, cessare officium Examinatorum, qui intrà ejusdem anni intervallum, in demortuorum seu absentium locum fortè fuerint ab Episcopo suffecti; ita enim disertè statuit Clemens VIII. in citato decreto: *Officium autem omnium prædictorum Examinatorum Synodaliū subrogatorum expiret, cùm primum advenerit tempus novæ Synodi, juxta cap. 2. sess. 24. celebrandæ.* Quoad alios porrò non subrogatos, sed in ultima Synodo electos, hoc censuit Sacra Congregatio Concilii: quamdiu sex illorum superstites sunt, omnes perseverant in munere, et Episcopus in concursibus ad Ecclesias Parochiales illis uti poterit: sed, si vel unus ex illis decesserit, ita ut, ex electis in Synodo, sex non remaneant, omnium officium expirat, et nullus adhiberi poterit in concursibus ad Parochiales; neque, post annum, datum est Episcopo in demortui locum quemquam sufficere, quæ videri possunt apud Garciam *cit. cap. 2. num. 73.* Fagnanum *in citat. Cap. Cùm sit ars, eod. num. 54.* et Massobrium *in praxi habendi concursum requisit. 12. dub. 4.*

IX. Quapropter ut, elapso anno, et non existentibus sex Examinatoribus, in Synodo electis, institui valeat validum experimentum concurrentium ad vacantes Ecclesias Parochiales, necesse est, ut Episcopus vel novam Synodum cogat, vel facultatem petat à Sacra Congregatione Concilii novos Examinatores extra Synodum deputandi: etenim, si concursus fiat coram Examinatoribus, extra Syno-

dum designatis ab Episcopo, nullâ ad hoc instructo speciali facultate, Parochialium collationes, institutiones, seu provisiones, erunt irritæ. Hinc, cùm in diœcesi Bracharensi, plures Parochiales iis collatæ fuissent, qui approbati fuerant ab Examinatoribus, extra Synodum deputatis ab Archiepiscopo cum consensu Capituli, opus deinde fuit, ut qui illas obtinuerant, preces porrigerent summo Pontifici, ut supremâ suâ auctoritate earumdem collationes convalidaret, et Sacra Congregatio Concilii, ad quam preces remissæ fuerant, die 26. Januarii 1715. illas convalidandas censuit, quia supplicantes, bonâ fide Parochiales acceptaverant, atque ex Archiepiscopi attestatione constabat, multa exoritura scandala, si novus concursus ad illas foret indicendus, quod refertur *Thesaur. Resolut. tom. 9. pag. 219.*

X. Nec Sacra Congregatio facultatem, de qua loquimur, renuit unquam petentibus concedere; quoniam, cùm probè noverit, non facilè esse Episcopis, singulis prorsùs annis suas Synodos cogere, ne idcirco legitimis careant Examinatoribus, ex quorum defectu initi ad Ecclesias Parochiales concursus sint irriti, statim ac Episcopus eidem exponit, sex ex electis in postrema Synodo, ampliùs non extare, potestatem ei facit novos eligendi, à majori parte Capituli approbandos, quorum tamen officium duraturum decernit, tantùm ad annum; quo elapso, iterùm ad preces Episcopi illos in munere confirmat, quod et deinceps semper in annum iisdem prorogat. Eâ facultate à Sacra Congregatione acceptâ, Episcopus sex Examinatores seliget, omnibus præditos qualitatibus, à Tridentino requisitis, eosque Capitulo proponet. Quòd si Capitulum illos, quamvis ceteroquin idoneos, approbare recusaverit, existimant Pignatellus *cons.*

119. tom. 1. et P. Andreuccijs Societatis Jesu in suo tractatu *de tuenda pace et concordia inter Episcopum, et Capitulum part. 4. cap. 1. §. 1. num. 198.* habendos nihilominus esse pro approbatis: semel enim posito, quod propositi ab Episcopo tales sint, quales Tridentinum exigit, Capitulum tenetur ex justitia illos approbare, et consensus ex justitia præstandus, cum injustè denegatur, habetur pro præstito, sicut docent *Surdus decis. 220. num. 54. Mantic. decis. 226. tract. 9. Valenz. consil. 113. num. 27.* Sed, quidquid sit de veritate hujus opinionis, de qua non vacat hic disputare, certum est, quod, qui illam in praxi sectatur, obnoxium se facit innumeris litibus et controversiis: cum enim hominum doctrina, et mores evidentes non sint, nec unquam obtreptantium linguas evadant, semper excitabitur quæstio, an Capitulum justè, vel injustè, consentire recuserit in Examinatores ab Episcopo propositos; et durante hâc quæstione, firmi non erunt concursus ad Ecclesias Parochiales, coram illis instituti. Tutius propterea erit, ut in eo eventu Episcopus à Sacra Congregatione Concilii petat supplementum consensûs, quem Capitulum sine causa denegavit. Ita se gessit Episcopus Aversanus, qui cum potestate, antea sibi facta à Sacra Congregatione Concilii, quemdam Sacerdotem proposuisset suo Capitulo, in Synodalem Examinatorem approbandum, quem tamen Capitulum approbare noluit, iterum supplex adiit eandem Sacram Congregationem, exposcens, ut consensum, à suo Capitulo irrationabiliter denegatum, ipsa suppleret. Episcopi instantia examinanda erat in Congregatione habita die 2. Martii 1739. sed, cum perpensum fuerit, jam tum elapsam fuisse annum, quo præfatus Sacerdos exercere potuisset Examinatoris munus, juxta ea quæ suprâ diximus, Sacra Congregatio

supervacaneum duxit causam definire, ab ejusque propterea discussione supersedit.

XI. Aliquid nunc dicendum superesset de præcepto, Examinatores obstringente, ne quidquam prorsùs occasione examinis recipere valeant: at Tridentinum adeo perspicuis verbis suam mentem, quoad hoc, explicuit, ut expositione non indigeant. Unum tamen, notatione dignum, referimus, quod statutum reperimus in Concilio Provinciali Toletano, habito anno 1566. *act. 2. cap. 24. tom. 10. Collectionis Harduini col. 1155.* his verbis: *Horum verò Examinatorum cuilibet, pro muneris suscepti labore, Ordinarius, post Beneficii collationem, ex redditibus Ecclesiæ vacantis, qui alioqui Rectori debeantur, justam aliquam mercedem, ejus arbitrio, reddi curabit; cùm et dignus sit mercenarius mercede sua.* Licèt autem, quod à præfati Concilii Patribus gestum est, non improbemus, non tamen absolutè approbamus, multòque minùs imitandum proponimus: siquidem, cùm redditus vacantis Ecclesiæ debeantur futuro Rectori, aut aliis, quibus fortè fuerint ab Apostolica Sede assignati, si Examinatores quidquam ex illis lucrarentur, viderentur quodammodo aliquid, occasione examinis, ab illo percipere, quem ad Parochialem approbarunt, quod profectò quamdam simoniæ suspicionem posset indoctis ingerere, cujus vel solam speciem ab Examinatoribus arcere Tridentinum voluit. Quapropter, cùm de simili statuto, edito à Concilio Provinciali Compostellano, relatum olim fuisset ad Sacram Congregationem Concilii, hæc illud adversari censuit menti Tridentini: proposito enim ab Episcopo Abulensi sequenti dubio: *In Episcopatu Abulensi, et tota provincia Compostellana, ex decreto Concilii Provincialis Compostellani, post Concilium Tridentinum facti, datur stipendium Examinatoribus Synodalibus ex fructibus Parochialium, ad quas fit examen:*

dubitatur, an possit hoc dari, stante decreto S. Concilii Tridentini sess. 24. de reform. cap. 18: Sacra Congregatio respondit: Non posse: quod narrat Garcias de Beneficiis part. 5. cap. 7. num. 11.

CAPUT OCTAVUM.

Expenduntur alia, ad Synodaliū Examinatorum Officiū spectantia.

QUAMQUAM Examinatorum officium sit extra Synodum exercendum; quia tamen eorum electio in Synodo fieri debet, non abs re esse ducimus, nonnulla ad illud spectantia subnectere: inde enim clariùs patebit, quanti momenti sit in Examinatorum delectu non errare.

II. Vacante igitur Parochiali Ecclesiâ, quæ sit per concursum conferenda, Episcopus, indictâ ad concursum die, ex Examinatoribus, in Synodo electis, tres ad minimum vocabit, qui coram se, vel suo Vicario, concurrentes ad Parochialem examinent. Quòd si examen fieret coram Examinatoribus Synodalibus, *paucioribus quàm tribus*, vel si, præter tres, aut etiam plures Examinatores Synodales, alii adhiberentur non Synodales, ab Episcopo deputati, concursus esset illegitimus, et collatio Parochialis, utpote facta contra formam à Tridentino præscriptam, nullius esset roboris, sed ad Sedem Apostolicam devolveretur, juxta Constitutionem 51. S. Pii V. quæ incipit *In conferendis*, Bullar. Romanæ editionis tom. 4. part. 2. pag. 362. quemadmodum Episcopo Carthaginiensi à Sacra Congregatione Concilii rescriptum fuisse, asserit Fagnanus *in Cap. Cùm sit ars, de ætat. et qual. nu. 55.*

III. Examinatores autem, priusquam concurrentes approbent, seu idoneos renuntient ad animarum Curam, non solùm experiri debent eorundem

scientiam, sed et præcipuam rationem habere probitatis morum, prudentiæ, ætatis, et ceterarum qualitatatum, quibus præditum esse oportet, cui animarum regimen committitur. Hanc enim esse Tridentini mentem, satis manifestè ex ejus verbis liquet *sess. 24. cap. 18. de reform. Peracto deinde examine, renuntientur quotcumque ab his idonei judicati fuerint, ætate, moribus, doctrinâ, prudentiâ, et aliis rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis*; et adhuc clariùs Tridentini mentem explicavit Sacra Congregatio, ejusdem interpretis; præfato enim Abulensi Episcopo, sciscitanti: *An provisio Parochialis nulla sit, si Examinatores relationem fecerint solùm quoad litteraturam, examen verò circa mores, ætatem, et reliqua Episcopo relinquatur; vel si non fecerint relationem Episcopo de omnibus idoneis repertis, sed tantùm de eo, qui ipsis magis idoneus videtur, respondit: Teneri facere relationem etiam circa mores, ætatem, et reliqua, et Examinatores debere renuntiare quotquot idonei judicati fuerint; Episcopum verò debere ex his, qui renuntiati fuerint, magis idoneum eligere: cujus quidem responsionis authenticas litteras se vidisse, testatur laudatus Garcias cit. part. 5. cap. 7. num. 11. easque refert etiam Massobrius in praxi habendi concursus requisit. 4. dub. 1. Quin imo eadem Congregatio adeo necessarium reputavit, ut Examinatores non solam respiciant scientiam, sed et ceteras expendant animi dotes eorum, quorum habilitatis ad exercendam animarum Curam periculum faciunt, ut aliter latum ab illis iudicium, clariùs adhuc et expressiùs, quàm in prædicta causa Abulensi fecerat, nullius esse roboris postea dixerit, et inde consecutam Ecclesiæ Parochialis collationem irritam atque inanem decreverit, sicuti affirmat Fagnanus in Cap. Eam te, de ætat. et qualit. num. 15. inquit: Ortâ dubitatione, an sicut Episcopo,*

et Examinatoribus simul junctis Concilium Tridentinum cap. 18. sess. 24. committit examen scientiæ, sic etiam committat eisdem simul examen morum, et prudentiæ, ita ut, si examen ætatis, morum, et prudentiæ factum fuerit à solo Episcopo, concursus sit nullus : Die 2. Augusti 1607. Sacra Congregatio censuit, si Examinatores non retulerint idoneos, quoad omnes qualitates, prout Concilium requirit, nullum esse concursum. De qua re videri etiam possunt Ventriglia in praxi Eccles. part. 2. annot. 5. §. 1. num. 46. et seq. Lotter. de re Benefic. lib. 2. quæst. 31. num. 98. Rota decis. 299. num. 1. et seq. coram Cavalerio. Cùmque de his jamdiu antea nobis comper- tum esset, idcirco, postquam supremi Pontificatûs solium conscendimus, in nostris litteris encyclicis diei 14. Decembris 1742. quæ editæ sunt in nostro Bullario tom. 1. et sunt 68. juxta ordinem editionis, ad universos Ecclesiarum Antistites datis, reproba- vimus abusum, alicubi inolescentem, quòd in con- cursibus ad Parochiales, Synodales Examinatores de sola litterarum peritia suffragium ferant, nec cetera considerent, quæ ad animarum regimen ritè ob- eundum sunt necessaria; ac memoratas Sacræ Con- gregationis Concilii sanctiones commendantes, dixi- mus §. 10. Idque probè noscens Congregatio, ejusdem Concilii interpres, pluries edixit, Examinatores suo deesse muneri, si doctrinæ tantùm Judices essent, nec inquirerent, qui, præ aliis, probitate morum, laboribus, præstito antea Ecclesiæ obsequio, cete- risque dotibus, ad officium Parochi cumulatè ob- eundum necessariis, essent idonei et commendabiles.

IV. Porrò Examinatores sua suffragia ferre de- bent, priusquam à loco examinis discedant, et ab Episcopo, ejusve Vicario sejungantur: quod rectè notat Barbosa *ad cit. cap. 18. sess. 24. num. 113.* Nec quidquam refert, an suffragia secretò, vel palam ferantur, cùm nihil de hac re fuerit à Tri-

dentino sancitum : quod ad Cardinalem Gabriëlem Palæotum , primum Bononiensem Archiepiscopum , rescripsit Sacra Congregatio Concilii , addens tamen , congruentiùs sibi videri , ut Examinatores secum invicem suffragia communicent , et deinde jubeant Notario , ut in Acta referat , Titium ex gr. esse approbatum , Sejum reprobatum ; quæ omnia discimus à Fagnano *in cit. Cap. Eam te , num. 16. et 17. de ætat. et qualit.* At nihilominùs Bononiæ antiqua viget consuetudo , ut vota ab Examinatoribus dentur secretò per albos , et nigros lapillos , in urnam coniectos , teste Francisco. Leone *Thesauri For. Eccl. part. 2. cap. 18. num. 35.*

V. In hoc Examinatorum judicio nullæ sunt partes Episcopi , vel Vicarii , qui Episcopi loco examini assistat , nisi fortè Examinatorum vota sint paria , aut singularia : tunc enim integrum erit Episcopo , vel Vicario , cui voluerit , accedere , juxta Tridentinum *eodem cap. 18. Omnes , qui descripti fuerint , examinentur ab Episcopo , sive , eo impedito , ab ejus Vicario Generali , atque ab aliis Examinatoribus , non paucioribus quàm tribus : quorum votis , si pares aut singulares fuerint , accedere possit Episcopus , vel Vicarius , quibus magis videbitur.* Quocirca , cùm à Sacra Congregatione Concilii anno 1573. quæsitum fuisset : *Utrùm Episcopus , vel Vicarius haberent votum decisivum in approbando examinatos ab Examinatoribus , in Synodis deputatis : eadem censuit , habere , si Examinatores fuerint pares , aut singulares in votis suis , lib. 1. decretor. pag. 158.* At , sicuti ab Examinatoribus suffragia ferenda sunt , statim peracto examine ; ita etiam in eventu , quòd Episcopus , aut ejus Vicarius alicui accedere possit , coram iisdem Examinatoribus explicare debet , cuinam accedat , cùm id pertineat ad examinis complementum : Garcias *part. 9. cap. 2. num. 58.*

VI. Prolato ab Examinatoribus judicio, Parochialem Ecclesiam uni ex approbatis esse conferendam, disertè Tridentinum edixit: *Non cuiquam alteri, quàm uni ex prædictis examinatis, et ab Examinatoribus approbatis, juxta supradictam regulam, de ecclesia provideatur.* Verùm, cùm idem Tridentinum simul definiverit, ex pluribus approbatis illi esse conferendam, qui magis idoneus reputatur; statim oritur quæstio, an ejusmodi judicium de majori habilitate, seu supra ceteros approbatos præstantia, ad solum spectet Episcopum, an etiam ad Synodales Examinatores. Sed adeo luculenta sunt verba, quibus Tridentinum renuntiare digniorem, inter approbatos, solius Episcopi judicio committit, ut mirum nobis videatur, aliquos reperiri Doctores, qui id juris adscripserint Examinatoribus: *Peracto deinde examine, ait Tridentinum, renuntientur quotcumque ab his idonei judicati fuerint, ætate, moribus, prudentiâ, et aliis rebus, ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis; ex hisque Episcopus eum eligat, quem ceteris magis idoneum judicaverit.* Tridentino adhæsit Sacra Congregatio, ejusdem interpretis, quæ anno 1573. ab Episcopo Patavino ad hunc modum interrogata: *Licèt clarè Concilium Tridentinum c. 18. sess. 24. loquatur, nihilominùs Examinatores Patavini prætendunt, ad eos etiam spectare eligere magis idoneum ex illis, qui fuerint approbati in examine concursus ad Parochiales vacantes, et non ad Episcopum, contra clara verba ipsius Concilii. Quare, nomine Ordinarii Patavini, Dominationibus Vestris Illustrissimis humiliter supplicatur, ut suis litteris ipsi Vicario Generali, et Examinatoribus explicitè declarent, quænam in casu supradicto fuerit Concilii sententia: respondit: id ad eos non spectare: lib. 1. decretor. pag. 110.* Quod iterùm nos declaravimus, et confirmavimus in præfata

nostra epistola encyclica §. 11. ubi diximus : *Absoluto examine , ut cuique satis compertum est , fit tantummodo potestas Examinatoribus renuntiandi quotquot regendæ Ecclesiæ idoneos judicaverint , reservata uni Episcopo electione dignioris.* Non negamus tamen , posse Episcopum , si velit , antequam digniorem ex approbatis renuntiet , quo cautiùs agat , Examinatorum consilium exquirere : quod rectè perpendit Ventriglia *in prax. rer. Eccles. part. 2. annot. 5. §. 1. num. 49. et 50.*

VII. Hæc de Parochialibus , quarum collatio ad Episcopum pertinet. Sed , cùm Tridentinum *eod. cap. 18.* sanciverit , etiam ad vacantes Ecclesias Parochiales , juris patronatûs Ecclesiastici , indicendum esse concursum , et digniorem , ex approbatis , à Patrono præsentandum Episcopo ; alia hinc suboritur quæstio , cujus nimirum tunc sit judicare , quinam ex approbatis ab Examinatoribus sit dignior. Verùm hanc quoque quæstionem dirimunt verba Tridentini , apertè concedentia Patrono jus designandi magis idoneum : *Si verò juris patronatus Ecclesiastici erit , ac institutio ad Episcopum , et non alium , pertineat , is , quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus judicabit , Episcopo præsentare teneatur , ut ab eo insituatur.* Sed , quamvis Tridentini verba adeo perspicua sint , ut nullum dubitationi locum relinquant , attamen Abbas Sancti Cucufati diœcesis Barchinonensis anno 1573. conquestus est apud Sacram Congregationem Concilii , quòd in concursibus ad Ecclesias Parochiales sui juris patronatûs Ecclesiastici , Examinatores sibi jus usurparent renuntiandi digniorem inter eos , quos approbaverant. Abbatis querelas , et Sacræ Congregationis sententiam *lib. 1. decretor. pag. 167.* ita descriptas legimus : *Examinatores Synodales non ferebant tantum judicium super idoneitate concurrentium , sed apertum judicium fere-*

bant super majori idoneitate inter eos, quos approbaverant ut idoneos; supplicavitque (Abbas) Cardinalibus Congregationis, ut dignarentur, suæ indemnitati providendo, ordinare Episcopo, ut faceret et curaret, quòd Examinatores in hujusmodi Beneficiis patronatûs Ecclesiastici approbarent tantùm idoneos, et relinqueretur locus Patrono eligendi digniorem, quem ipse Episcopus instituere debet, et tenetur. Et Sacra Congregatio censuit, non pertinere ad Examinatores judicare, quis magis idoneus sit, et, si Parochialis sit juris patronatûs Ecclesiastici, et institutio ad Episcopum pertineat, facultatem judicandi digniorem inter idoneos, approbatos ab Examinatoribus, spectare ad Patronum Ecclesiasticum, et Episcopum teneri instituere eum, quem dictus Patronus digniorem judicaverit, et ipsi Episcopo præsentaverit.

VIII. Consultò autem adjecta fuit illa limitatio: *si Parochialis sit juris patronatûs Ecclesiastici, et institutio ad Episcopum pertineat*: nam, cùm institutio, non ad Episcopum, sed ad alium pertinet, electionem dignioris, non ad Patronum, sed ad Episcopum spectare, voluit Tridentinum: *Cùm verò institutio ab alio, quàm ab Episcopo, erit facienda, tunc Episcopus solus ex dignis eligat digniorem, quem Patronus ei præsentet, ad quem institutio spectat.* Quod quidem decretum adeo religiosè custodiendum censuit Sacra Congregatio Concilii, ut etiam quando institutio pertinet ad Papam, eò quòd Ecclesia Parochialis vacaverit in mensibus Sedi Apostolicæ reservatis, facultatem designandi digniorem ex approbatis, non Patrono Ecclesiastico, sed Episcopo competere, dixerit, apud Garciam *cit. part. 9. cap. 2. num. 272. et seq.* et Barbosam *de offic. et potest. Parochi part. 1. cap. 2. num. 127.* ubi insuper ab eadem Sacra Congregatione decisum refert, quòd, si Ecclesiam Parochialem juris pa-

tronatûs Ecclesiastici vacare contingat in mensibus Papæ reservatis, ad solum Ordinarium pertineat indicere concursum, renuntiare magis idoneum, atque hæc omnia ad summi Pontificis Datarium referre, nullâ prorsûs habitâ ratione Patroni Ecclesiastici : quocirca jure ac merito dixit Navarrus *consil. 5. et 6. de jurepatronatûs*, Patroni Ecclesiastici jura multùm, post Tridentinam, imminuta esse, et limitata. Hoc ipso anno 1746. quo hasce nostras de Synodo lucubrationes, plures ante annos exaratas, expolimus, tres, quæ huc pertinent, quæstiones nobis decidendas proposuit Archiepiscopus Florentinus. Primò, an Patronus Ecclesiasticus, etiam in foro externo, teneatur ad vacantem Ecclesiam Parochialem præsentare magis idoneum, seu digniorem, ex approbatis ab Examinatoribus. Ad quod indubitanter teneri respondimus, utrumque enim forum respiciunt enuntiata Tridentini verba *cap. 18. sess. 24. Quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus judicabit, Episcopo præsentare teneatur*. Secundò quæsit, an Episcopus acquiescere debeat Ecclesiastici Patroni judicio, et quem iste tamquam digniorem præsentaverit, instituere; an potiùs investigare, nùm Patroni judicium fuerit rectum, et rationale. Cui interrogationi satisfacimus, hæc adhibitâ distinctione : aut ex approbatis ab Examinatoribus nullus est, qui de Patroni judicio conqueratur, suamque querelam ad Episcopum deferat; aut inter eos reperitur, qui illud injustum fuisse contendat, et hac de causa ad Episcopum provocet : in primo casu, non debet Episcopus indagare, an re verâ, inter approbatos, dignior ille sit, quem Patronus præsentat, cùm Concilium Tridentinum hanc indaginem Episcopo non commiserit, sed instituendum edixerit, quem Patronus tamquam digniorem præsentaverit : in altero autem rerum

eventu debet Episcopus Judicis partes assumere, et diligenter disquirere, an rectum fuerit iudicium, à Patrono latum de sui præsentati meritorum, supra reliquos ex approbatis, præstantia. Tertio loco sciscitabatur, an ab Episcopi, in hujus generis causis, sententiâ, quâ ex litigantibus unum digniorem pronuntiat, appellatio ab alio interposita, qui in iudicio succubuit, admittenda sit tantum in devolutivo, an etiam in suspensivo. Ad quod cum distinctione pariter duximus respondendum: aut enim iudicium Episcopi est conforme iudicio Patroni, ita scilicet, ut ille idem ab Episcopo magis idoneus pronuntietur, quem, tamquam digniorem, Patronus antea præsentaverat; et tunc appellatio admittenda est solum in devolutivo: aut iudicium Episcopi discrepat à iudicio Patroni, siquidem non illum, quem Patronus præsentavit, sed alium ex approbatis digniorem declarat; et interposita ab hac Episcopi sententia appellatio, admittenda est etiam in suspensivo: neque ullus est de Beneficio instituendus, nisi post aliam sententiam, proferendam à Iudice, ad quem appellatur; atque interim vacans Ecclesia Parochialis erit ab OEconomio administranda: quæ uberiùs explanata leguntur in nostris litteris ad præfatum Archiepiscopum datis hoc ipso anno 1746. typis Florentinis impressis, et in secundum tomum nostri Bullarii insertis *num. 4. in ordine.*

IX. Hæc quoad Ecclesias Parochiales juris patronatûs Ecclesiastici. At, si sermo sit de Ecclesiis Parochialibus juris patronatûs Laïcorum, ad eas non requiritur examen per concursum, sed sat est, ut præsentatus à Patrono, idoneus reperiatur ab iisdem Examinatoribus, in Synodo deputatis: *Quòd si juris patronatus Laïcorum fuerit, (pergit Tridentinum) debeat, qui à Patrono præsentatus erit, ab iisdem deputatis, ut supra, examinari, et non nisi ido-*

neus repertus fuerit, admitti. Dubitabant olim Doctores, an idem statuendum foret de Ecclesia Parochiali, quæ sit juris patronatûs mixti, hoc est partim Ecclesiastici, partim laïcalis : et Sacra Congregatio Concilii die 5. Februarii 1628. ne jura Laïci, ob consortium cum Ecclesiastico, ulla ex parte læderentur, declaravit, neque ad ejusmodi Ecclesiæ collationem necessarium esse examen per concursum, ac proinde etiam jus patronatûs mixtum hâc postremâ parte Tridentini decreti comprehensum censuit, sicuti testatur Barbosa *cit. loc. num.* 126. Potest nihilominus evenire, ut concursus institui debeat etiam ad Ecclesias Parochiales juris patronatûs Laïcorum : nam, si ab uno, aut pluribus Patronis Laïcis, gaudentibus æquali jure, plures ad vacantem Ecclesiam sint nominati, et Episcopo præsentati, neque ullus ex præsentatis retulerit à Patronis plures voces, quàm ceteri; tenetur Episcopus indicare concursum inter eosdem præsentatos, atque illum eligere, quem, ex approbatis ab Examinatoribus, judicaverit magis idoneum : quod pariter à Sacra Congregatione Concilii decisum refert idem Barbosa *num.* 146.

X. Jus eligendi digniorem in singulis enumeratis casibus, competens Episcopo, vacante Sede Episcopali, transit ad Capitulum Ecclesiæ Cathedralis, ad quod tota Episcopi jurisdictionis devolvitur; sed à Capitulo transfertur in Vicarium Capitularem, quem ex Tridentini decreto *sess. 24. cap. 16. de reform.* intra octo dies ab habita notitia vacationis Ecclesiæ, tenetur eligere. Vigebat olim opinio permittens Capitulo aliquam jurisdictionis partem sibi reservare. Eapropter, cùm olim institutus fuisset concursus ad quamdam Ecclesiam Parochialem, et lis excitata fuerit inter Capitulum, et Vicarium Capitularem, cuinam jus competeret renunciandi magis idoneum; Sacra Congregatio Concilii die 18.

Novembris 1651. *lib. 10. decretor. pag. 155. et 156.* censuit, spectare ad Capitulum, quia in deputatione Vicarii id juris sibi expressè reservaverat. Verùm, cùm postea prævaluerit sententia opposita, et jam communiter Doctores sentiant, integrum non esse Capitulo, ne minimam partem quidem jurisdictionis sibi reservare, sed totam, quam habet, conferre debere Vicario Capitulari, quod nos insinuavimus, *lib. 2. cap. 9.* et pluribus probant Fagnanus *in Cap. His quæ, num. 71. de majorit. et obed.* et Marchett. *de Vicario Capitulari part. 2. tit. 12. num. 27.* etiam Sacra Congregatio è priori sententia recessit, aliudque judicium tulit in alia simili controversia. Vacante Ecclesia Cathedrali Elven. indictus fuit concursus ad quamdam Ecclesiam Parochialem. Concursus, ut moris est in regno Lusitaniæ, habitus fuit coram Capitulo. Lis subinde vertebatur inter Capitulum, et Vicarium Capitularem, super jure eligendi digniorem ex approbatis; quod Capitulum eâ potissimùm ratione sibi astruebat, quòd scilicet in Vicarii deputatione, ejusdem jurisdictionem coarctasset. Re delatâ ad Sacram Congregationem Concilii, hæc die 1. Decembris 1736. jus, de quo disceptabatur, asseruit Vicario, cujus jurisdictionem censuit, nequaquam potuisse à Capitulo limitari.

LIBER QUINTUS.

De gerendis in Synodo.

CAPUT PRIMUM.

De publicis Supplicationibus, Missis, Allocutionibus, Sermonibus, et Acclamationibus.

CONSTITUTAM ab Episcopo diem, quâ suam Synodum celebrare vult, die Epiphaniarum, vel Calendarum Januarii, Cathedrali in Ecclesia è suggestu indici et promulgari, atque Calendario, quod in singulos annos confici solet, adscribi, statuit S. Carolus Borromæus in Concilio Provinciali Mediolanensi IV. *part. 3. Act. Eccl. Mediol. part. 1. pag. 177.* Et in Concilio Provinciali V. *part. 3. ibid. pag. 276.* Parochis præcipit, ut per mensem, ante statam Synodi diem, quintâ quâque feriâ Missam celebrent de Spiritu Sancto, aut, pro diversitate temporum, Orationem saltem de Spiritu Sancto in Missæ sacrificio recitent; populumque hortentur, ut die Dominico, Synodi diem antecedente, verè pœnitentes et confessi sacram Communionem sumant, hoc præcipuè precantes, ut, quæ ad eorum salutem pertinent, Dei auxiliante misericordiâ, per Episcopum in Synodo diligenter, sanctèque agantur. Hæc, aliaque ante Synodum, tam in civitate, quàm in diœcesi facienda, magis adhuc accuratè et minutim descripta leguntur in appendice ad Synodum Amerinam, anno 1595. habitam à celebri ejus urbis Episcopo, Antonio Mariâ Gratiano, *cap. 1071. et 1072.*

II. Synodali celebritati triduum, veteri ritu, præ-

stitutum esse, idem S. Carolus *cit. loc. pag. 278.* affirmat, et Pontificale Romanum *tit. de ordine ad Synodum*, tribus sessionibus illam absolvi solere, ait; quamvis utrobique addatur, fas esse Episcopo, pro rerum gerendarum ratione, Synodum ultra triduum protrahere. Quid autem singulis diebus agendum sit, nostrum erit hic exponere. *Primâ die Synodi Pontifex summo mane Cappam indutus, ab universo Clero cum Superpelliciis comitatus, ad ecclesiam pergit; paratur in sede; celebrat Missam de Spiritu Sancto, et præbet Clero sacram Communionem*: verba sunt Pontificalis Romani *cit. loc.* Eodemque ritu, post ultimam sessionem, esse Episcopum à Clero associandum, cum ab Ecclesia se domum recipit, in eodem Pontificali inferius præscribitur: *Tunc omnes pariter surgentes, Pontificem, Cappâ indutum, cum Superpelliciis ad domum reducunt.* Hic porrò Clericorum, Episcopum associantium, comitatus speciem quamdam præsefert Processionis: nec alicubi, ut in diœcesi Neapolitana, alia fieri solet solemnis Supplicatio, seu Processio, cum nulla reapse descripta appareat in Actis Synodi Diœcesanæ, anno 1694. celebratæ à Jacobo Cardinali Cantelmo, neque in Actis alterius Synodi anno 1726. habitæ à Cardinali Francisco Pignatello, Neapolitanis Archiepiscopis; nisi fortè ideo non reperiatur descripta in actis Synodalibus, quia pridie habita fuerit, quemadmodum suâ ætate, Neapoli fieri consuevisse, asserit Gavantus *in praxi part. 2. sessione 1. annotat. 1.* Ceterum, quidquid sit de contraria consuetudine, in hac, aut illa peculiari diœcesi vigente, communi usu receptum est, ut primâ Synodi die ab Episcopo, et universo Clero publica instituatursupplicatio, seu Processio per urbem; quod et faciendum præscripsit S. Carolus Borromæus *cit. loc.* et factum à S. Francisco Salesio *lib. 3. cap. 10. num.*

3. narravimus , quorum exempla satis superque sunt ad firmandam regulam , ad quam omnes conformare se debeant. Ejusmodi Processionem instituentiam , post celebratam ab Episcopo Missam , ut , dum ea celebratur , commodiùs possit Clerus in Ecclesia congregari , ait Gavantus *cit. loc.* sed S. Carolus Borromæus illam , ante Missam , peragendam dicit : *Primo Synodi die Episcopus , Processione solemni primùm peractâ , Missæ sacrificium celebret.* Quilibet , quoad hoc , suæ Ecclesiæ consuetudinem sectetur , modò Missa non omittatur , quam Synodalibus actionibus semper præmitti consuevisse , vel ex ipsis colligitur , quæ seculo VI. conficta creduntur , Gestis de Xysti Romani Pontificis purgatione , et Polychronii Hierosolymitani Episcopi accusatione , ubi *cap. 8.* cùm Synodus Hierosolymis , certè , prout moris erat , celebrata fingatur , dicitur : *Feriâ primâ celebratæ sunt Missæ à Casto Episcopo , qui directus fuerat à Xysto Episcopo , et Coëpiscopis suis , vel à Synodo : apud Coustant in Append. ad tom. 1. epist. Pontif. col. 121.*

III. Itaque , sive ante , sive post Processionem , debet Episcopus Missam facere de Spiritu Sancto , et porrigere Clero sacram Communionem , quam , acceptis Stolis rubeis , etiam Sacerdotes sument , qui fortè eâ die non celebraverint. In Pontificalibus editis ante Clementem VIII. uti observat Joseph Catalanus *in notis ad Pontificale Romanum tom. 3. tit. 5. §. 2. num. 5.* non legimus , Missam celebrandam , sed audiendam ab Episcopo : *Primâ autem die Concilii , seu Synodi , manè conveniunt Sacerdotes , et Clerici universi in ecclesia , in qua debet Concilium , seu Synodus celebrari ; ubi Pontifex Missam audit.* Sed quòd ita olim fieret , non absolvit Episcopos ab obligatione per se ipsos celebrandi , quam illis imponit recens Pontificale , quod prodiit auctoritate

Clementis VIII. ubi Episcopo , et non alteri , dicitur : *Paratur in sede , celebrat Missam de Spiritu Sancto*. Nec satis est , ut Episcopus Missam privatim faciat ; sed omninò decet , ut solemni et Pontificali ritu celebret : siquidem S. Carolus Borromæus in Concilio Provinciali Mediolanensi IV. *part. 2. tit. quæ pertinent ad sanctissimum Missæ sacrificium , pag. 152.* dies enumerans , quibus Episcopus et Patrum monumentis , et veteri rituum , cæremoniarumque Romanarum Codice , eoque comprobato , sacra mysteria solemni celebritate , et Pontificio apparatu perficere debet , primam quoque Diœcesanæ Synodi diem inter illas recenset.

IV. Secundâ Synodi die , mos est , inquit Gavantus *cit. prax. part. 2. sess. 2. num. 2.* ut unus ex Canonicis Missam solemniter faciat pro Defunctis , cui Episcopus assistit , eâque peractâ , Stolum , et Pluviale nigri coloris assumit , et consuetas Orationes recitat pro Defunctis , post quas , vestes nigras in rubeas mutat , et accepto Pastoralis baculo , ad sedem Synodalem ascendit. Tertiâ demùm die unus pariter ex Canonicis Missam celebrat de Sanctissima Trinitate , additâ Collectâ in gratiarum actionem : Episcopus astat indutus Stola , et Pluviali albi coloris. Missâ absolutâ , rubea accipit indumenta , ad consuetam sedem se confert , ultimæ sessioni præsidet , et Synodo finem imponit.

V. Post ultimam sessionem , alia fieri solet Supplicatio , seu Processio , minùs tamen solemnis , intra , vel circa ecclesiam , quod Gavantus *pag. 40.* monet ; quâ absolutâ , Episcopus consueto ritu , Clero et populo benedicit , et quadraginta dierum Indulgentiam impertitur. Quo tamen uberiores fructum è Synodi celebritate singuli capiant , solent Episcopi , saltem cùm primam agunt Synodum , Indulgentiam plenariam à summo Pontifice , sub consuetâ formula , illis impetrare , qui unâ , ex tribus

Synodi diebus , Ecclesiam Cathedralem visitaverint. Cetera , quæ ad preces in Synodo recitandas , aliasque functiones peragendas , pertinent , legenda sunt in Pontificali Romano ; et antiquiora quædam monumenta , hanc eamdem materiam respicientia , videri possunt in Appendice Concilii Salegunstadiensis *tom. 9. Collectionis Concil. Labbei col. 848.* apud Martene *de antiquis Ecclesiæ ritibus tom. 3. lib. 4. c. 34. num. 39.* et apud Catalanum *ad Pontificale Romanum in Append. ad ordinem celebrandi Synodum.*

VI. Vetus institutum est , ut Episcopus in Synodo , brevi gravique sermone Clerum alloquatur , et de iis admoneat , quæ in illo corrigenda deprehenderit ; quod saltem in postrema sessione omninò fieri , voluère Patres Concilii Mediolanensis V. *cit. part. 3. pag. 279. Episcopus antea , quàm Synodum dimittat , sermonem habeat , paternis monitionibus plenum , et dimissioni accommodatum.* Hujus admonitionis antiqua formula , sub nomine *Inquisitionis* , extat apud Reginonem Abbatem Prumiensem ; aliaque occurrit in Pontificali Romano , ex variis Conciliorum decretis , Pontificiis sanctionibus , et SS. Patrum sententiis concinnata. S. Carolus Borromæus ad sublevandos Episcopos , qui concionibus habendis assueti non sunt , quasdam elucubravit , atque à suo quarto Concilio Provinciali approbatas edidit admonitiones , in qualibet Diœcesana Synodo legendas , quæ compendiosam atque exactam Clericalis vitæ disciplinam , et vivendi rationem continent : *Quibus (ait pag. 181.) pro libito suo unusquisque Episcopus addat , et detrahat , prout Ecclesiæ suæ Clero , pro temporum ratione , utile esse viderit.* Alias insuper , et uberiores admonitiones idem S. Carolus evulgavit in sua tertia Synodo Diœcesana , quæ insertæ sunt Actis Ecclesiæ Mediolanensis *part. 2. pag. 299.* Ex his quilibet Episcopus ea seli-

gere poterit , quæ suæ Ecclesiæ, pro loco et tempore, magis accommodata judicaverit , aliaque addet , quæ Spiritus Sanctus dabit ei eloqui.

VII. Mirabitur fortassè quispiam , in præfata admonitionum formula, quæ habetur in Pontificali Romano *tit. de ordine ad Synodum ad fin. 3. sess.* hoc inter cetera , ab Episcopo Clero injungendum, adnotari : *Tribus temporibus in anno , id est Nativitate Domini , Paschá , et Pentecoste , omnes Fideles accedere ad Communionem Corporis Domini nostri Jesu Christi admonete , et ne omittat , quin saltem in Pascha communicet.* Sed meminisse oportet , legem olim ab Ecclesia latam fuisse , ut omnes Christiani adultæ ætatis , iis diebus , quibus præcipua nostræ religionis mysteria recoluntur , id est Paschatis , Pentecostes , et Nativitatis Domini Eucharistiam sumerent ; uti constat ex decreto , quod refertur , et Fabiano Papæ tribuitur , ab Ivone *part. 2. cap. 27.* Burchardo *lib. 5. cap. 17.* et Gratiano *de consecr. dist. 2. can. 16.* *Etsi non frequentius , saltem in anno ter laïci homines communicent (nisi fortè quis majoribus quibuslibet criminibus impediatur), in Pascha videlicet , et Pentecoste , et Natali Domini : ex Conc. Agathensi anni 506. can. 18. tom. 2. Collect. Harduini col. 1000. Seculares , qui Natale Domini , Pascha , Pentecosten non communicaverint , Catholici non credantur , nec inter Catholicos habeantur : ex Concilio Turonensi III. aliisque.* Sed , magis magisque in dies frigescente Fidelium pietate , Innocentius III. in Concilio Lateranensi IV. *can. 22. relato in Cap. Omnis utriusque sexús , de pœnit. et remiss.* statuit , ut omnes Fideles semel saltem in anno sua peccata sacramentali Confessione expiarent , et *ad minus in Pascha* Eucharistiam susciperent. Totam , quæ in Ecclesia viguit , quoad obligationem accedendi ad Eucharistiam , disciplinam , ejusque pedetentim ,

et veluti per gradus remissionem describit Petrus Blesensis *sermone* 16. ex recensione Joannis Busæi, inquit: *In prima Ecclesia quotquot intererant consecrationi Eucharistiæ, communicabant eidem..... Postquam autem crevit numerus Fidelium, nec omnes accedere ad Eucharistiam visum est; statutum est, ut saltem diebus Dominicis Fideles communicarent. Cùm verò paleæ supercrescentes cœperunt coöperire grana, et multorum refriguit charitas.... decretum est, ut saltem per tres solemnitates in anno Fideles communicarent, in Pascha, Pentecoste, et Natali..... Nunc autem, quoniam dies mali sunt, et omnes ferè declinaverunt, et inutiles facti sunt, non audeo dicere, ex præcepto Ecclesiæ, sed ex tacita permissione ipsius introductum est, ut semel in anno congregentur in ecclesia ad communicandum: quod præterire fas non est. Jam verò cùm formula, de qua loquimur, antiquissima sit, et ante Concilium Lateranense IV. exarata, nemini mirum videri debet, quòd in ea Fideles admonentur, ut ter in anno ad sacram Communionem accedant. Postquam autem præceptum communicandi ter in anno in Concilio Later. temperatum fuit, addita sunt eidem formulæ ea verba, et ne omittat, quin saltem in Pascha communicet, quæ quidem in antiquioribus formulis desiderantur, et satis apertè indicant, Communionis præceptum nunc obligare solùm in Paschate; quamvis expediat, ut Episcopus, et Parochi populum hortentur ad sæpiùs, sed præsertim in celebrioribus festivitibus, sacra mysteria participanda.*

VIII. Antiquam pariter disciplinam respiciunt verba, quæ in eadem formula sequuntur: *certis temporibus conjugatos abstinere ab uxoribus exhortamini.* Olim enim in solemnioribus festivitibus, ac jejunii diebus, quibus peculiariter erat orationi vacandum, vetitum fuisse conjugibus matrimonii usum, ex plu-

ribus colligitur Ecclesiæ sanctionibus, collectis à Gratiano *causâ 33. quæst. 4.* Ratherius, Episcopus Veronensis, in sua epistola Synodica, quæ habetur *tom. 1. Spicilegii Dacherii pag. 379.* conjuges se abstinere jubet *in Natali Domini viginti diebus ac noctibus... in octavis Paschæ, et Pentecostes, Litaniarum et omnium festivitatum, vigiliis, sextis etiam feriis, præcipuè autem omnibus diebus, vel noctibus Dominicis.* Inter Capitularia Theodori, Archiepiscopi Cantuariensis, ab eodem Dacherio *Spicilegii tom. 1. evulgata, c. 49. p. 488.* legitur: *Vir abstineat se ab uxore sua quadraginta dies ante Pascha, et primâ hebdomadâ post Pascha, et post Pentecosten unâ hebdomadâ.* In Quadragesima pariter, in qua non solùm illicita, verùm etiam multa à nobis quoque licita meritò resecamus, esse à conjugibus omni voluptati renuntiandum, et ut licenter orationi tacetur, castitati mentis, et corporis incumbendum, respondit Nicolaus I. *ad consulta Bulgarorum cap. 9. tom. 5. Collectionis Harduini col. 358.* In Canone III. *tom. 1. noviss. Collect. Concilior. Britann. pag. 107.* ex iis, quos Egbertus, Archiepiscopus Eboracensis, ex pluribus excerpit Conciliis, hæc habentur: *Qui in matrimonio sunt, abstineant se tres noctes, antequam communicent, et postquam communicaverint.* Hæc fortassè, aliaque hujus generis multa, ignota fuerunt nonnullis Theologis moralibus, qui antiquam disciplinam ex hodierna metientes, atque illam huic accommodantes, quod sæpè ab iisdem fieri notavit Cardinalis Bona *rer. liturgic. lib. 1. cap. 18. num. 1.* non dubitarunt affirmare, nunquam ab Ecclesia fuisse usum conjugii certis diebus interdictum; cùm potiùs asserere debuerint, nunc intra meri consilii limites contineri, quod olim severâ lege erat prohibitum: sicuti scitè ponderat Catalanus *in comment. ad Pontificale Romanum tom. 3. tit. de ordine ad Synodum §. 22.*

IX. In fine Synodi fieri solent Acclamations, quibus Diaconus, ceteris respondentibus, omnem laudem, honorem, et gloriam refert Deo Patri misericordiarum, qui Spiritûs Sancti invisibili gratiâ Synodum dirigere, atque ad felicem exitum perducere dignatus est; summo Pontifici, universalem Ecclesiam gubernanti, veram et diuturnam prosperitatem, Episcopo, Synodo præsidenti, ejusque Ministris, salutarem vigilantiam, et Divinarum miserationum abundantiam; civitati, et oppidis diœceseos, pacem, animorumque concordiam, omniaque fausta precatur; supplicatque Deo, ut uberem opem elargiatur, quâ singuli adjuti, edita in Synodo decreta, sanctè inviolatèque custodiant et exequantur.

X. Faustæ Acclamations frequenter occurrunt in Conciliis OEcumenicis. Eas quippe in Concilio Chalcedonensi *act. 1. act. 4. et bis act. 6.* factas legimus. In Concilio verò Constantinopolitana IV. ad finem cujusque actionis, acclamatum deprehendimus Hadriano Romano Pontifici, Basilio, et Constantino Imperatoribus, Eudoxiæ Augustæ, Ignatio, ceterisque Patriarchis Orientalibus, omniumque Episcoporum orthodoxo senatui. Quæ autem in Concilio Tridentino, auspicante Cardinali à Lotharingia, aliisque Patribus prosequentibus, factæ sunt, extant *tom. 10. Collectionis Harduini col. 129.* Rariùs occurrunt in antiquioribus Conciliis Provincialibus, etsi in Synodo Romana anni 853. *cap. 42. ab. universis Episcopis, Presbyteris, Diaconibus, et Clero cuncto* Leoni IV. summo Pontifici *tom. 5. Collectionis Harduini col. 75.* et in Concilio Toletano IV. anni 633. *ad finem*, Sisenando Regi acclamatum legamus *tom. 3. Collectionis Harduini col. 595.* Inter Concilia verò Provincialia, post Tridentinum habita, Acclamations reperimus in fine Cameracensis, anni 1586. *tom. 9. Collectionis Harduini*

col. 2181. Burdigalensis anni 1624. tom. 11. Collectionis Harduini col. 141. et aliis. Post Acclamationes in Conciliis Provincialibus, omnes Episcopi accedunt ad osculum pacis à Metropolitano accipiendum, quod deinde sibi invicem pariter dant, et accipiunt, ut mutuam charitatem, animorumque conjunctionem ostendant.

XI. Quod verò attinet ad nostras Diœcesanas Synodos, in Cæremoniali Episcoporum cap. 31. *in fn.* habetur : *In Synodis Diœcesanis magis deceret, ut Acclamationes, et oscula pacis omitterentur.* Sed nihilominùs Gavantus *in praxi Synodi Diœces. part. 2. sess. 3. n. 27.* ait : *Acclamationes fiunt, saltem in prima Synodo, ut aliquando fiant : et Cæremoniale non eas prohibet, sed parciùs adhiberi censet in Diœcesanis Synodis :* et re ipsâ Acclamationes factas comperimus in Synodo Diœcesana Sutrina, anno 1671. habita à Julio Cardinali Spinula ; in Synodo Diœcesana Farfensi, anno 1685. habita à Carolo Cardinali Barberino ; in Synodo Diœcesana Montis Falisci, habita ab Episcopo Bonaventura ; aliisque non paucis. De osculo pacis hæc habentur in Concilio Provinciali Mediolanensi V. *cit. part. 3. Act. Eccl. Mediol. part. 1. pag. 279.* *Acclamationibus factis, omnes Sacerdotes et Clerici, surgentes, cum reverentia osculum pacis ab Episcopo accipiant, et sibi invicem dent, cum timore, et amore Dei. Si verò Cleri, qui convenerint, numerus is est, ut longiùs hic osculi ritus ducatur, ea ratio ineatur, ut Præpositi, et Archipresbyteri solùm ab Episcopo illud accipiant, qui deinceps suo cuique Clero dent,isque inter se mutuò item.* Verùm, cùm hæc in Cæremoniali Episcoporum nec præcipiantur, nec prohibeantur, liberum erit Episcopis, ea vel facere, vel omittere ; sicuti fert cujuslibet Diœcesis consuetudo.

CAPUT SECUNDUM.

*De legendis in Synodo, et Fidei Professione
in ea emittenda.*

CONCILIA Provincialia, et Diœcesana, olim fuisse ita inter se colligata, ut unum alterum consequeretur, diximus *lib. 1. cap. 6. num. 2.* In Provincialibus enim Universalium, in Diœcesanis Provincialium Synodorum definitiones, et decreta promulgabantur: quocirca Concilium Toletanum XVI. anni 693. *cap. 7. tom. 3.* Collectionis Harduini *col. 1797.* sancivit, ut unusquisque Episcopus, intra sex menses post peractum Provinciale Concilium, suæ diœcesis Clerum ad Synodum arcesseret: *Quatenus coram eis publicè omnia reserata, de his, quæ eodem anno in Concilio acta vel definita extiterint, plenissimè notiores efficiantur.* Priscæ disciplinæ non ignarus S. Carolus Borromæus, in Concilio Provinciali Mediolanensi IV. illam renovare studuit, decernens *part. 1. Act. Eccl. Mediol. pag. 179.* In prima quaque Diœcesana Synodo decreta, in Provinciali proximo Concilio edita, promulgentur. Ad eundem pariter morem alludere voluit, et retinendum duxit Sacra Congregatio Concilii, cùm rescripsit, posse ab Episcopo omnes, et singulos diœcesis Clericos ad Synodum evocari, si Concilii Provincialis decreta sint in ea publicanda, sicuti *lib. 3. cap. 6. num. 2.* retulimus. Præterea Concilium Tridentinum, ne eorum, quæ de Episcoporum, et Parochorum residentia, tum *sess. 6. c. 1. de reform.* sub Paulo III. tum *sess. 23. c. 1.* sub Pio IV. sanctissimè constituerat, ullo unquam tempore memoria oblitteretur, in Provincialibus, et Episcopalibus Synodis illa semper in posterum legenda, et promulganda præcepit: *Postremò (ait) tam decretum illud*

sub Paulo III. quàm hoc ipsum, in Conciliis Provincialibus, et Episcopalibus publicari, sancta Synodus præcipit; cupit enim, quæ adeo ex Pastorum munere, animarumque salute sunt, frequenter omnium auribus, mentibusque infigi, ut in posterum, Deo juvante, nullâ temporum injuriâ, aut hominum oblivione aut desuetudine aboleantur.

II. Ad hæc, S. Carolus Borromæus in sæpiùs citato Concilio Provinciali Mediolanensi V. part. 3. Act. Eccl. Mediol. part. 1. pag. 278. et 279. in qualibet Diæcesana Synodo semper legendas, edixit, Constitutiones Pii II. de Clericis illegitimè promotis, S. Pii V. de confidentiis Beneficialibus, et de Horis Canonicis recitandis, quibus permisit ut adjungerentur *aliæ vel Pontificiæ sanctiones, vel Provinciales Constitutiones, vel decreta Diæcesana, quæ Episcopus legenda censuerit.* Nec incongruum esse, ait Gavantus *in citata praxi part. 2. sess. 2. num. 39. et seq.* ut Episcopus promulgari jubeat etiam sacram Urbis Congregationum decreta, si quæ de novo prodierint, ad universum Clerum spectantia; simulque expedire monet, ut iis, quæ leguntur, aliquâ Episcopus vulgari sermone interserat, quibus causam et rationes exponat, propter quas emanarunt, et accuratam omnium observationem inculcet. Verùm, ne tot Constitutionum, et decretorum farrago confusionem pariat, et audientium mentes obruat, jamdiu mos inolevit, ut Episcopus in suis Synodalibus Constitutionibus, summorum Pontificum, sacrarumque Urbis Congregationum recentia decreta, quæ speciatim suo Clero notificanda judicaverit, breviter innuat, eademque postea vel per extensum, vel in compendium redacta, ac notis insuper quandoque illustrata, in appendice ad Synodum edat, et evulget.

III. Quod attinet ad Fidei professionem, semper in Ecclesia hæc disciplina viguit, ut Patres, ad sa-

cra Comitia coëuntes, se Catholicam Fidem profiteri, et præcedentia OEcumenica Concilia recipere ac admittere, publicè protestarentur. Ita præsertim in Concilio Chalcedonensi, atque aliis deinceps Conciliis, Nicæna, ac Constantinopolitana Fidei formula recitata. Quibus vestigiis inhærens Tridentina Synodus *sess. 25. de reform. cap. 2.* præcepit Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, aliisque omnibus, qui de jure, vel consuetudine Synodo Provinciali interesse debent, *ut in ipsa prima Synodo Provinciali, post finem præsentis Concilii habenda, ea omnia et singula, quæ ab hac sancta Synodo definita et statuta sunt, palam recipiant, necnon veram obedientiam summo Romano Pontifici spondeant et profiteantur, simulque hæreses omnes, à sacris Canonibus, et Generalibus Conciliis, præsertimque ab hac eadem Synodo damnatas, publicè detestentur et anathematizent*: eamdemque Fidei professionem semper deinceps à novis Ecclesiarum Præsulibus emittendam, statuit, in prima Synodo Provinciali, cui intervenerint: *Idemque in posterum quicumque in Patriarchas, Primate, Archiepiscopos, Episcoposque promovendi, in prima Synodo Provinciali, in qua ipsi interfuerint, omninò observent.* Huic verò sanctioni Episcopos, ut par erat, morem gessisse, probant omnium Provincialium Conciliorum, quæ Tridentinum sunt consecuta, Acta, quorum pleraque ad rem allegantur à Natali Alexandro *hist. Eccles. seculi XV. et XVI. dissert. 12. art. 16.*

IV. Inspecto igitur Tridentini decreto, non tenetur Episcopus Fidei professionem emittere in prima Synodo Diœcesana, sed in prima Provinciali: attamen maximè decet, ut in hoc religionis actu præstando, etiam in sua Diœcesana Synodo, ceteris exemplo præeat, et Fidem Catholicam, sub consueta formula, coram astantium Sacerdotum cœtu,

palam profiteatur; quod docet Gavantus *in citata praxi part. 2. in annot. §. 3.* rationem simul adducens, cur id fieri expediat, inquiens: *Notandum est, non teneri Episcopum emittere professionem Fidei in prima Synodo Diœcesana, quia non habet ibi majorem, sed in prima Synodo Provinciali. Quia tamen Provincialis Synodus ferè nunquam hodie celebratur, laudandi sunt ii Episcopi, qui in prima sua Synodo coram Deo, genuflexi ante altare, Fidei professionem emittunt; est enim actus summæ religionis: quo casu stabit totus Clerus, ob reverentiam genuflexi Episcopi, qui breviori formulâ, de qua infrâ, eam emittet, etc.* Gavanto obsecuti sunt duo Cardinales, Archiepiscopi Neapolitani, Cantelmus, et Pignatellus, Fidei professionem, in sua quisque Synodo, emittentes; quod ideo se facere declararunt, quia nulli Provinciali Concilio, usque ad eam diem, intervenerant.

V. Severiùs egit Tridentinum *sess. 24. cap. 12. de reform.* cum Parochis, à quibus Fidei professionem emitti voluit intra duos menses, numerandos à die, quâ Beneficii Parochialis possessionem consecuti sunt: *Provisi etiam de Beneficiis quibuscumque, Curam animarum habentibus, teneantur à die adeptæ possessionis, ad minus intra duos menses, in manibus ipsius Episcopi, vel, eo impedito, coram Generali ejus Vicario seu Officiali, orthodoxæ suæ Fidei publicam facere professionem, et in Romanæ Ecclesiæ obedientia se permansuros spondeant, ac jurent; eidemque obligationi obnoxios fecit Canonicos Ecclesiarum Cathedralium; quin imò istos non solùm coram Episcopo, aut ejus Officiali, sed etiam coram Capitulo, Fidei professionem edere debere, statuit: Provisi autem de Canonicatibus, et Dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus, non solùm coram Episcopo, seu ejus Officiali, sed etiam in Capitulo, idem facere teneantur.* Porrò tam Ca-

nonicos , quàm Parochos , huic sanctioni non obtemperantes , jure privavit percipiendi suorum Beneficiorum fructus : *Alioquin prædicti omnes provisivi , ut supra , fructus non faciant suos , nec illis professio suffragetur* : ubi tamen , nomine fructuum , non venire quotidianas distributiones , sæpiùs censuit Sacra Congregatio Concilii , et præcipuè die 9. Februarii 1726. cùm interrogata : *Quibus pœnis subjaceant non emittentes , vel debito modo non emittentes professionem Fidei* : respondit : *Non facere fructus suos , sed distributiones lucrari pro Honoris , quibus intersunt* : juxta ea , quæ de hac materia tractantes plenè deduximus in *nostra Institut.* 60.

VI. Præfatum Tridentini decretum *sess.* 24. solos attingit Curatos , et Canonicos Cathedralium , non autem Canonicos Collegiatarum Ecclesiarum , ceterosque Beneficiarios : sed idem Tridentinum *cit. cap.* 2. *sess.* 25. postquam ad Fidei professionem , in primo Provinciali Concilio emittendam , adegit Episcopos , addidit : *Ceteri verò omnes , sive in præsentibus , sive in futurum Beneficia Ecclesiastica habituri , et qui in Synodo Diœcesana convenire debent , idem , ut supra , in ea Synodo , quæ primo quoque tempore celebrabitur , faciant et observent ; aliàs secundùm formam sacrorum Canonum puniantur.* Dubitarunt quidem nonnulli , an ejusmodi decretum *sess.* 25. referendum sit ad decretum *sess.* 24. et de illis dumtaxat Beneficiariis accipiendum , de quibus *cap.* 12. *sess.* 24. fuerat sermo : sed unde hæc dubitatio oriri queat , planè non videmus ; in priori quippe decreto soli nominantur Curati , et Cathedralium Ecclesiarum Canonici ; posterioris verò decreti verba generalia sunt , et omnes omninò Beneficiarios complectuntur ; nec ullam involvunt particulam , quæ vel leviter innuat , hæc intra limites prioris decreti esse restringenda : qua-

propter, sine ulla hæsitatione, concludendum est, postremi decreti virtute, omnes et singulos, qui Beneficium Ecclesiasticum possident, in prima Synodo Diœcesana, cui aliàs obstringantur adesse, debere Fidei professionem emittere.

VII. Verùm, etsi Concilium Tridentinum prædicta statuerit, nullam tamen specialem Fidei formulam, certis verbis conceptam, adornavit, in quam ii jurare debeant, quos ceteroquin ad Fidei professionem faciendam severâ lege adstrinxit. Eam tamen formulam postea concinnavit Pius IV. et *sua Constit. 103. Bullar. tom. 4. part. 2. pag. 204. Roman. edit.* in eam jurare jussit, quicumque Cathedralibus, aut superioribus Ecclesiis essent in posterum præficiendi, vel Canonicatus Cathedralium Ecclesiarum, aut Beneficium, animarum Curam annexam habens, forent consecuturi. Quia autem de ceteris Beneficiariis nihil Pius IV. decrevit, inde exorta est dubitatio, an isti Fidei professionem in prima Synodo Diœcesana, ad Tridentini normam edituri, teneantur illam conceptis verbis emittere, juxta formam à Pio IV. præscriptam: sed, cùm in Piana formula re verâ alia non contineantur, præter illa, quæ Tridentinum speciatim exprimenda præcepit, meritò decisum fuit, illam ab omnibus esse adhibendam, qui Tridentini decreto obstringuntur ad Fidei professionem, sive in Synodo, sive extra Synodum, edendam, quemadmodum refert Fagnanus *in suis manuscriptis ad cap. 2. sess. 25. de reform. Advertendum, quòd, licèt hæc formula professionis Fidei, edita à Pio IV. non fuit edita tempore hujus decreti; cùm tamen præcipitur Concilio Provinciali interessentibus professionem eorum, quæ in dicta formula continentur, benè fuit judicatum, secundùm eam formulam quemcumque debere profiteri.*

VIII. Non est tamen necesse, ut singuli Pianam

formulam separatim recitent , sed sat est , ut Synodi Secretarius illam è suggestu altâ voce legat , omnesque Fidem professuri eandem totidem verbis simul repetant ; quâ absolutâ , bini , terni , vel quaterni ad Episcopum accedent , et coram eo genuflexi , super exposita sacrosancta Evangelia jusjurandum singulatim in hunc modum proferent : *Ego idem N. N. spondeo , voveo , ac juro. Sic me Deus adjuvet , et hæc Sancta Dei Evangelia.*

IX. Displicet hoc jusjurandum plerisque heterodoxis , ideo dumtaxat illud improbantibus , quia unicuique fas esse vellent , religionem , et Fidem , quasi indusium , pro libito mutare ; ac proinde Fidei professionem , conceptis verbis faciendam , *Fidem Formulariam* , per ludibrium , appellant. Nostrum hic non est , eorum insaniam refellere : obiter tamen , et veluti per transennam advertimus , Fidei formulas , non recenter adinventas , sicuti illi oblatrant , sed Ecclesiæ cœvas esse , quod et cordatiores inter eosdem hæreticos ultrò fatentur ; nullus siquidem adultæ ætatis , primis Ecclesiæ seculis , Baptismate donabatur , qui Catholicam Fidem , conceptis verbis , antea non profiteretur , et grassantes tunc temporis hæreses publicè non detestaretur : de qua re luculentum testimonium perhibent Cyprianus *epist. 76. ad Magnum* , Tertullianus *de Baptism. cap. 16.* Eusebius *epist. ad Cæsar. apud Socratem lib. 1. cap. 8.* Augustinus *lib. 8. Confess. cap. 2.* Specialem quoque Fidei professionem , sub certa formula , semper Ecclesiam exegisse à suspectis Catholicis , redeuntibus ad Ecclesiam hæreticis , ac novis Episcopis , tradit Cyrillus Alexandrinus *epist. ad Acacium tom. 5. part. 2. Oper. pag. 109.* et pluribus probat Christianus Lupus *in scholiis , et notis ad Canones Ephesinos tom. 1. edit. Lovaniens. anni 1665. pag. 360.*

X. Nec præterea recens institutum est , ut Ca-

tholicam Fidem , quam quis exterius profitetur , se constanter retenturum juratus promittat : etenim Patres Concilii Toletani XI. anni 675. *can. 10.* statuere : *Placuit huic sancto Concilio, ut unusquisque , qui ad Ecclesiasticos gradus est accessurus , non ante honoris consecrationem accipiat, quàm placiti sui innodatione promittat, ut Fidem Catholicam sincerâ cordis devotione custodiens , justè et piè vivere debeat* : Collectionis Harduini *tom. 3. col. 1028.* ubi placiti innodatione aliud designari non posse , quàm juramenti vinculum , nemo non videt. Gregorius II. à Bonifacio Germanorum Apostolo , quem pridie Kalendas Decembris anno 723. Episcopum inauguravit , juratam Fidei professionem , ab omnibus Episcopis in eorum ordinatione præstari solitam , accepit , in hanc formam conceptam : *Promitto ego Bonifacius , etc. tibi , Beate Petre , Apostolorum Princeps , Vicarioque tuo Beato Gregorio Papæ , et Successoribus ejus , per Patrem , et Filium , et Spiritum Sanctum , Trinitatem inseparabilem , et hoc sacratissimum Corpus tuum , me omnem Fidem , et puritatem sanctæ Fidei Catholicæ exhibere , et in unitate ejusdem Fidei , Deo operante , persistere , in qua omnis Christianorum salus esse sine dubio comprobatur, etc.* apud Baronium *ad eundem annum 723. num. 4.* Berengarius in Concilio Romano sub S. Gregorio VII. anni 1079. post ejuratam hæresim , Fidei professionem , juramento super sancta Dei Evangelia , obsignavit , ut narrat Baronius *ad dictum ann. num. 3.* Et Concilium Tolosanum anni 1129. *can. 10.* sancivit : *Universi tam mares , quàm fœminæ , masculi à XIV. anno , et supra , fœminæ à XII. abjurent omnem hæresim , extollentem se adversus sanctam , et Catholicam Romanam Ecclesiam... jurent etiam , quod Fidem Catholicam , quam Romana Ecclesia tenet et prædicat , servabunt* : *tom. 6. Collectionis Harduini part. 2. col. 1151.* Hæc

aliaque hujus generis innumera , vetustate veneranda exempla , et decreta satis superque essent ad obstruendum os hæreticorum obloquentium de Fidei professione , ex Pii IV. Constitutione , conceptis verbis edenda , et juramento confirmanda ; quæ tamen nos prætermittimus , quia præsentis instituti non est cum heterodoxis dimicare.

CAPUT TERTIUM.

De Scrutinio.

SCRUTINIUM , ita dictum à scrutando , duplex esse potest : speciale , cùm scilicet singularis personæ mores investigantur ; et generale , cùm in totius Cleri vivendi rationem inquiritur. Accuratissimum et minutissimum Scrutinium semper in Ecclesia fieri consuevit de probitate , doctrina , ceterisque animi dotibus eorum , qui ad Ordines , præsertim Sacerdotium , et Episcopatum , essent promovendi ; quamvis nec semper , nec ubique idem fuerit modus illud instituendi. In Constitutionibus Apostolicis *lib. 8. cap. 4. tom. 1. Patr. Apostolic. Cotelerii pag. 395.* ab ipsis Apostolis statutum dicitur , ut Episcopum ordinaturi eum populo sistant , petatque qui inter reliquos præcipuus est , *an ab omnibus testimonium habeat, quòd dignus sit magnâ hâc et illustri præfecturâ.* Ex eadem Apostolica traditione promanasse , ut idem fieret in Sacerdotum et Diaconorum Ordinatione , asserit Cyprianus *epist. 68.* quæ est ad Clerum , et plebes in Hispania consistentes : *Ordinationes Sacerdotales non nisi sub populi assistentis conscientia fieri oportere, ut plebe præsentem vel detegantur malorum crimina , vel bonorum merita prædicentur.... Nec hoc in Episcoporum tantum , et Sacerdotum , sed in Diaconorum Ordinationibus observasse Apostolos , animadvertimus.* At in fine

seculi IV. hanc disciplinam in Africa mutari cœpisse, colligitur ex Concilio Carthaginiensi III. anni 397. *can. 22.* relato à Gratiano *dist. 24.* ubi Episcoporum arbitrio relinquitur, vel populi testimonium exquirere, vel aliter Ordinandorum merita examinare: *Nullus ordinetur Clericus, nisi probatus fuerit vel Episcoporum examine, vel populi testimonio.* Enimverò cùm absonum visum fuerit, cuilibet etiam ex infima plebe permittere, illos publicè accusare, quos ipsamet ad Episcopatum, Sacerdotium, aliudve sacrum ministerium, electio fecerat honorandos; usus postea invaluit, ut Ordinandi vitia, non palam et publicè, sed secretò, Episcopo denuntiarentur: Episcopi autem erat, primo loco, in denuntiantium vitam inquirere, ut inde liqueret, an, et quanta fides esset illis habenda; cujus consuetudinis plurima exempla adducit Cironius *ad tit. 12. de Scrutinio in ordine faciendo.* Ne autem, in hac ipsa secreta denuntiatione, aditus pateret calumniæ, accusatorem, crimen non probantem, quod Ordinis candidato affinxerat, exilio plectendum, statuit Justinianus Imperator *novell. 123. cap. 2.* *Accusator autem, sive non probaverit, sive etiam fugit propositam à se accusationem, à provincia, in qua habitat, abjiciatur: et novellâ 6 cap. 2.* eum in perpetuum à sacra communione segregandum constituit.

II. Quia porrò Episcopi, pluribus curis distenti, non poterant singulorum, quibus essent manus imposituri, vitam et mores diligenter, sicuti oportebat, examinare; inde factum est, ut Ordinandorum Scrutinium commiserint Archidiaconis: quod quidem consilium jam à quarto seculo captum fuisse à Romanis Pontificibus, qui totius Ecclesiæ regendæ onere gravantur, constat ex Hieronymo, *epist. 146. ad Evangelum tom. 1. Oper. col. 1077.* scribente, *Sed dicis, quomodò Romæ, ad testimonium Diaconi, Presbyter ordinatur?*

III. Posteriori ævo diversus, magisque exactus peragendi Scrutinii modus inductus est, quem primò præscriptum invenimus à Concilio Nannetensi incertæ ætatis, quod tamen Eruditi consentiunt non esse seculo IX. posterius, sed vel anno 658. vel 900. celebratum; in ejus quippe *cap. 11.* decernitur: *Episcopus quando Ordinationem facere disponit, omnes, qui ad sacrum ministerium accedere volunt, feriâ quartâ ante ipsam Ordinationem evocandi sunt ad civitatem, unâ cum Archipresbyteris, qui eos præsentare debent. Et tunc Episcopus è latere suo dirigere debet Sacerdotes, et alios prudentes viros, gnaros Legis Divinæ, et exercitatos in Ecclesiasticis sanctionibus, qui Ordinandorum vitam, genus, patriam, ætatem, institutionem, locum, ubi educati sunt, si sint benè litterati, si in Lege Domini instructi, diligenter investigent: Concil. Gall. editionis Sirmondi tom. 3. pag. 604. et Collectionis Harduini tom. 6. part. 1. col. 456.* Sed, quoniam salutaris hæc institutio, temporum malitiâ, atque Episcoporum incuriâ desueverat; sapienter propterea ad hoc delecti à Paulo III. Cardinales, et Præsules, ut nimirum collato studio ea ipsi suggererent, quæ ad reformandam Ecclesiam necessaria reputarent, in celebri consilio, anno 1538. eidem Pontifici in scriptis exhibito, inter ceteros corrigendos abusus, hunc, tamquam gravissimum, primo loco recensuere: *Primus abusus in hac parte est Ordinatio Clericorum, et præsertim Presbyterorum, in qua nulla adhibetur cura, nulla adhibetur diligentia, quod passim quicumque sint, imperitissimi sint, vilissimo genere orti sint, malis moribus ornati sint, adolescentes admittantur ad Ordines sacros, et maximè ad Presbyteratum, ad characterem, inquam, Christum maximè exprimentem: hinc innumera scandala, hinc contemptus Ordinis Ecclesiastici, hinc Divini cultus veneratio non tan-*

tum diminuta, sed etiam propè jam extincta. Ad hæc autem præcidenda scandala, iidem delecti Cardinales, et Præsules modum Pontifici indicarunt, quo in posterum exactum, de promovendis ad Ordines, Scrutinium efformaretur. Quod verò illi tantopere exoptaverant, Concilii Tridentini Patres postea præstiterunt *sess. 23. cap. 7. de reformat.* ubi allegatum Nannetensem canonem totidem ferè verbis instaurarunt; eamque Tridentini sanctionem, adhuc luculentius explicatam, inculcarunt, religiosèque custodiri præceperunt Clemens VIII. *Constit. 61. §. 7. tom. 3.* Alexander VII. *Constit. 129. tom. 5.* Innocentius XIII. *Constit. 34. §. 5. Bullar. tom. 10. part. 2. Rom. edit.* et nos ipsi in epistola commonitoria ad omnes Episcopos, quæ est *secunda §. 1. nostri Bullarii tom. 1.*

IV. Quamquam autem nunc in ipso Ordinationis actu Scrutinium non fiat, attamen, ut antiquissimæ illius disciplinæ, quam commemoravimus, memoria extet, et saltem vestigia remaneant, Episcopus Diaconatum, aut Sacerdotium collaturus, populi testimonium exquirat, dicens: *Quid de eorum actibus, aut moribus noveritis, quid de merito sentiat, liberâ voce pandatis.... Si quis habet aliquid contra illos, pro Deo, et propter Deum, cum fiducia exeat, et dicat.* Et Archidiaconum postea interrogat, an sciat esse dignum, quem ordinandum exhibet: cui Archidiaconus respondet: *Quantum humana fragilitas nosse sinit, et scio, et testificor, ipsum dignum esse ad hujus onus officii.* Similem attestationis formulam adhibitam vidimus in nonnullis antiquis litteris, quibus Episcopus Clericum, è sua in alienam Diœcesim commeantem, in hunc modum commendabat: *Qui, in quantum humana fragilitas scire potest, administratione sacrorum ministeriorum non sit indignus: apud Pithœum in Gloss. Juliani Antecessoris.* Quia porrò prædicta Ar-

Tom. I. 28

chidiaconi attestatio, nunc merus ritus, et cœremonia est, cùm jam aliunde Ordinandi vitam et mores Episcopus antea exploraverit, idcirco Innocentius III. *in cap. unic. de Scrutinio in ordine faciendo*, culpâ vacare, dixit, Archidiaconum, illum dignum affirmantem, quem indignum esse non novit, quamvis ignoret, an reverà dignus existat.

V. Hæc de Scrutinio particulari. Scrutinium generale totius Cleri fieri deberet in Diœcesana Synodo, ubi totus Clerus Episcopi oculis, et censuræ subjacet. Forma istud peragendi jam indicata fuit *lib. 4. cap. 2. num. 2.* Synodi initio eliguntur Scrutatores, seu Scrutini Præfecti, ex urbano, et diœcesano Clero, qui Sacerdotes sint, ætate, prudentiâ, et probitate præstantes, tot numero, quot necessarii reputantur ad universi Cleri Scrutinium, intra tempus Synodali sessionum, absolvendum: utque id commodiùs expleri valeat, singulis Scrutatoribus certus scrutandorum numerus assignatur, et unusquisque Scrutator unum sibi adsciscit Scribam, cujus sit, eorum, qui Scrutinio subjiciuntur, responsiones notare, quamvis ea, quæ graviora sunt, et arctius secretum exigunt. ipsemet Scrutator scribere debeat: omnia verò, quæ explorarunt, ante Synodi finem, in compendium reducta, et scriptis consignata, Episcopo referant, ut, si quid omnibus in communi injungendum sit, fiat, ac opportuno Synodi decreto irrepentes abusus coërceantur.

VI. Singulis Scrutatoribus traditur tabella, seu schedula Scrutini, ubi certa capita adnotantur rerum, de quibus Episcopus vult esse speciatim inquirendum. A Burchardo, Wormatiensi Episcopo, *lib. 1. decretor. cap. 91. et pluribus sequentibus*, octo supra octoginta proponuntur interrogationes, in Synodo faciendæ, accuratum certè, sed nimis

prolixum Scrutinium continentes : eodemque prolixitatis vitio laborat Scrutinium exhibitum ab Antonio Maria Gratiano *in Synodo Amerina cap. 1096. et seq.* In Actis Ecclesiæ Mediolanensis *part. 6. pag. 997.* diligens reperitur catalogus eorum , quæ Scrutatores indagare debent ; quibus tamen permittitur alia superaddere , quæ iidem Scrutatores , pro sua prudentia , in Clericis , et potissimum Canonicis , peculiariter perscrutanda judicaverint. Pax Jordan. *tom. 2. lib. 8. tit. 2. de Synodo Diæces. num. 110.* plurima Scrutatoribus suggerit quæsitæ , quæ ad exactum Scrutinium perficiendum existimat opportuna. Pressiores et breviores sunt interrogationes , quæ proponuntur in Archiepiscopali Bononiæ Cardinalis Palæoti *pag. 213. et seq.* ad quarum calcem idem prudentissimus Archiepiscopus inquit , non esse omnia et singula , quæ in interrogationibus proponuntur , ab unoquoque inquirenda , sed ea tantum , quæ ad cujusque conditionem , statum , et necessitatem magis accommodata videbuntur.

VII. Maximam Scrutinii utilitatem nullus inficiatur ; sed difficile videtur , intra triduum , vel quadriduum , cum ulterius Synodus protrahi non solet , omnium Clericorum Scrutinium ritè expleri posse. Hâc fortassè difficultate perterriti Episcopi , etsi ceteroqui in suo Pastoralis munere obeundo diligentissimi , Scrutinium in Synodis jamdiu omiserunt , et passim omittunt : quamplurima quippe nos Synodorum Acta tam typis edita , quàm manuscripta pervolvimus , et in aliquibus Scrutatores quidem designatos vidimus , Scrutinium tamen factum non legimus ; in aliis verò nec Scrutinii , nec Scrutatorum ullam mentionem deprehendimus. Pax Jordan. *cit. lib. 8. tit. 2. num. 102.* Scrutinium inventum existimat , ad supplendum defectum visitationis ; cumque diæcesis visitatio ,

juxta rectam disciplinam, Synodum præcedere debeat, inde evenisse arbitratur, quòd Episcopi Synodale Scrutinium, veluti inutile et superfluum, prætermiserint. At hæc Jordani ratiocinatio aliquid efficacitatis unicè habere potest apud antiquæ disciplinæ ignaros: qui enim vetustos Ecclesiæ canones vel leviter pertractarunt, optimè norunt, onus perlustrandæ diœcesis, non esse de novo Episcopis impositum, sed semper illis incubuisse; et nihilo-minùs post diœcesim perlustratam, Scrutinium in Synodo fieri curarunt. Atque, ut cetera prætereamus sanctissimorum Episcoporum exempla, S. Carolus Borromæus nunquam profectò suam diœcesim visitare neglexit, nec propterea Scrutinium in suis Synodis omisit. Alia igitur erit causa, cur hodie Synodalia Scrutinia ferè desueverint; eaque esse potest, vel quia Episcopus per suos Administros quotidie audit, quid à singulis diœceseos Clericis fiat, et hâc ratione omnium mores jam perspectos et cognitos habet; vel quia homines tantæ experientiæ, atque integritatis non invenit, quibus Scrutatoris munus tutò credere queat; vel quia demùm Clerici cupiunt, se à proprio Pastore, non ab alio, examinari. Mutantur in dies hominum mores, mutantur rerum circumstantiæ, et quod uno tempore utile erat, postea inutile, et quandoque perniciosum evadit. Prudentis autem Prælati est, in iis, ad quæ Superioris lege non adigitur, se loco et tempori accommodare, et quædam, quæ olim in usu erant, prætermittere, sicuti ad rectum suæ diœcesis regimen magis expedire in Domino judicaverit. Superiùs diximus, nos interfuisse Concilio Romano sub Benedicto XIII. Jam verò, integro ferè anno, qui Concilium præcessit, plures habitæ sunt Congregationes Præsynodales, quibus pariter præsentibus fuimus, unà cum aliis, ab eodem Pontifice delectis viris: cùmque aliquot ex iis non-

nulla judicarent esse Concilio postmodum proponenda, quæ ibidem, ad servandam quodammodo formam Scrutini, discuterentur et deciderentur, nos ingenuè diximus, id nequaquam fieri posse: negotia enim, quæ Concilio proponenda suggerebantur, jus alterius lædebant; atque ideo, licèt viderentur Conciliari discussione digna, nihilominus ii, de quorum jure agebatur, erant priùs necessariò audiendi; quod sanè in Concilio, per modum Scrutini, ritè peragi, ob modò adductam rationem, impossibile foret: quocirca auctores fuimus, ut prædicta negotia, quæ judicialem quamdam requirebant indaginem, à summo Pontifice extra Concilium terminarentur: consilioque nostro ceteri acquieverunt.

CAPUT QUARTUM.

De auctoritate reservandi Casus, eorumque reservatione in Synodo facienda.

POSSE summos Ecclesiarum Antistites, multòque magis omnium supremum, Romanum Pontificem, inferiorum Sacerdotum jurisdictionem ita coartare, ut à quibusdam gravioribus culpis, quas sibi suoque judicio relaxandas reservant, ne in foro conscientiae quidem, et coram Deo, illi absolvere valeant, Catholicum dogma est, quod contra Wiclefum strenuè propugnavit Waldensis *tom. 2. de Sacram. cap. 149.* Etenim ad relaxanda, etiam in foro interno, peccata, præter potestatem Ordinis, necessaria est potestas jurisdictionis, quæ à Superiore potest ad plures personas, et causas extendi, atque ad pauciores restringi, prout ei visum fuerit. Hanc Catholicam veritatem, iterùm à Luthero impetitam, non solùm validis argumentis fulserunt Theologi, è quibus videri possunt Sotus *in 4. dist. 18. quæst. 2. artic. 5.* Vasquez *in 3. part. Div. Thom.*

tom. 4. quæst. 91. art. 3. et Cardinalis Roffensis in suis *Assertionibus adversùs Lutherum* art. 3. pag. 66. et seq. sed Henricus VIII. Angliæ Rex, priusquam ab orthodoxa Fide descisceret, agnovit, et explicavit in sua *Assertionem septem Sacramentorum adversùs Martinum Lutherum*, Romæ edita anno 1543. de *Confessione*, inquit: *Sacerdos quilibet Ordinem quidem habet, sed auctoritatem judicandi non habet, (quæ res ad absolventem pertinet) priusquam ei gregis alicujus cura committitur, idoneus tamen antè reputatur cui cura tutò possit committi. Episcopus ergo, qui curam habet totius diœcesis, si cui Sacerdoti partem quampiam suæ curæ commiserit, an non ipsa ratio docet, hunc non ampliùs aut ligare posse, aut solvere, nisi quatenùs ille permiserit, sine cujus mandato nihil omninò in illius populo, vel ligare quemquam, vel solvere potuisset? Quippe quod nec ipsi licebat Episcopo in aliena diœcesi. Quid ergo miri est, si quædam sibi reservat Episcopus, quorum curam putat esse majorem, quàm ut cuilibet possit, etiam non imperito, committi?*

II. Validiùs autem idem Ecclesiæ dogma, contra Lutheri conatus, stabilivit Tridentinum sess. 14. de *Sacram. Pœnit.* ubi cap. 7. Catholicam doctrinam exposuit, et can. 11. contrarium sentientes anathemate percussit. *Magnopere verò (ait cit. cap. 7.) ad Christiani populi disciplinam pertinere, sanctissimis Patribus nostris visum est, ut atrociora quædam, et graviora crimina, non à quibusvis, sed à summis dumtaxat Sacerdotibus absolverentur: unde meritò Pontifices Maximi pro suprema potestate, sibi in Ecclesia universa tradita, causas aliquas criminum graviores suo potuerunt peculiari judicio reservare. Neque dubitandum est, quandò omnia, quæ à Deo sunt, ordinata sunt, quin hoc idem Episcopis omnibus in sua cuique diœcesi, in ædi-*

ficationem tamen , non in destructionem , liceat , pro illis in subditos tradita supra reliquos inferiores Sacerdotes auctoritate , præsertim quoad illa , quibus excommunicationis censura annexa est. Hanc autem delictorum reservationem , consonum est Divinæ auctoritati , non tantùm in externa politia , sed etiam coram Deo , vim habere. Et cit. can. 11. Si quis dixerit , Episcopus non habere jus reservandi sibi casus , nisi quoad externam politiam , atque ideo casuum reservationem non prohibere , quominùs Sacerdos à reservatis verè absolvat , anathema sit. Plurima , quæ ad rem faciunt , et traditam à Tridentino doctrinam illustrant , occurrunt in libro , cui titulus *Tres Epistolæ Pastorales Episcopi Atrebatensis , cap. 7. de reservatione casuum pag. 193.* Licèt autem Tridentinum potestatem reservandi peccata tantùm summo Pontifici , et Episcopis nominatim adstruxerit ; nōmine tamen Episcopi , etiam inferiores Prælatos , habentes jurisdictionem quasi Episcopalem , cum territorio separato , comprehendisse , censuit Sacra Congregatio , ejusdem interpres , in *Salernitana* anno 1585. *lib. 4. decretor. pag. 36.* rescribens : *Prælatos Seculares , Episcopis inferiores , qui habent jurisdictionem quasi Episcopalem in loco , et nulli Diæcesano nec ipsi , nec eorum subditi subsunt , habere facultatem reservandi sibi casus.* Et in *Marsicana* anno 1587. idem , totidemque verbis respondit *lib. 4. decretor. pag. 250. à tergo.* Eâdem insuper potestate gaudere Parochos , quoad simplices Sacerdotes , seu Capellanos , in Curæ exercitio iisdem inservientes , docuerunt Sylvius in *3. part. D. Th. tom. 4. quæst. 19. pag. 552. art. 2. quæsit. 2. edit. Antverp. an. 1714.* Suarez *tom. 4. in. 3. part. disput. 29. sect. 1. num. 4.* Cardinalis de Lugo *de Pœnit. disput. 20. sect. 1. num. 2.* Neesen *tom. 2. tract. 5. de Sacram. Pœnit. quæst. 4. dub. 10.* quia et ipsi jurisdictionem ordinariam ha-

bent *in foro interno*, quam delegant suis Capellanis: simul tamen iidem Doctores notant, non esse usu receptum, ut Parochi eâ facultate utantur; additque de Lugo, inutilem insuper fore reservationem, si quæ à Parochis fieret, quoniam eâ non ligarentur excipientes Confessiones auctoritate, et jurisdictione acceptâ ab Episcopo, cujus imperio tota Parochorum jurisdictionis subest. Deditâ operâ diximus, Parochos jurisdictionem ordinariam habere *in foro interno*: scimus quippe, Disceptationem Petri Mengonii *de eminentiori Parochorum dignitate supra Canonicos*, anno 1732. Florentinis typis excusam, in qua Auctor innixus Decretali Alexandri III. *in Cap. Cùm ab Ecclesiarum, de offic. Judic. ordin.* asserere conatur Parochis jurisdictionem ordinariam etiam in foro externo, fuisse validè confutatam à Joanne Dominico Lario in alia Dissertatione, insequenti anno 1733. Pisis impressa, et meritò; siquidem ex communiori, atque in praxi recepta sententia, quam cum S. Thoma *in Supplem. 3. part. quæst. 22. art. 1.* Suarez *de censuris disp. 2. sect. 2. num. 10.* Vasquez *in opusc. de excomm. dub. 17. num. 1.* aliisque propugnat, pluribusque exornat Gonzalez *ad cit. Cap. Cùm ab Ecclesiarum, num. 2.* non potest Parochus, jure ordinario, sententiam ferre excommunicationis: neque contrarium evincit textus objecti *Cap. Cùm ab Ecclesiarum*; quamquam enim ibi Pontifex observari præcipiat excommunicationem *in Clericos, vel Laicos suos* latam à Plebano S. Pancratii de Lucar, hunc tamen Plebanum eam non tulisse jure ordinario, sibi, ratione solius Parochialis Ecclesiæ, competente, sed jure extraordinario, videlicet ex speciali privilegio, vel ex præscripta consuetudine, vel alio legitimo titulo, acquisito, idem Gonzalez ostendit. Sat tamen est id obiter adnotasse. Ad propositum regredimur.

III. Quamvis prædictâ facultate reservandi casus , possit Episcopus semper , et quodcumque voluerit , uti ; multis tamen nominibus decet , ut illam potius in Synodo , quàm extra Synodum exerceat. Primò , quia , ut in hoc negotio cautiùs se gerat , uti opportunè monent Homobonus *tract. 15. cap. 6. quæst. 12.* et Lælius Zecchius *de munere Episcopi cap. 7.* expedit , ut priùs probos , atque longâ experientiâ edoctos Sacerdotes in consilium adhibeat , quos profectò nusquam meliùs et commodiùs , quàm in Synodo , habere potest : attamen curandum est , ut hoc ipsum consilium maximâ circumspectione , et cautelâ petatur , atque præstetur , ne arctissimum Sacramentalis Confessionis sigillum ulla ex parte videatur violari : qua de causa , cùm olim Vicarius Generalis Tridentinus rogaverit Regulares oppidi Bulganensis , ut sibi , adjectâ ceteroquin severâ lege secreti , quod se religiosè servaturum promittebat , manifestarent , quænam in genere essent graviora peccata , quæ eo in loco magis communiter committerentur , et Regulares Vicario morem gerere abnuerint , quos tamen Vicarius urgere non desinebat ; re delatâ ad Sacram Congregationem Concilii , hæc die 19. Augusti 1673. dixit , Regulares ad id cogi non posse , et monendum Vicarium , ut ab ejusmodi interrogationibus abstineret , *lib. 28. decretor. pag. 150.* Secundò , congruum est , ut reservatio fiat in Synodo , ne secùs Parochi conquerantur , suam ordinariam potestatem , ipsis prorsùs insciis , nimis admodum coarctari : ut enim notat Cardinalis de Lugo *de Sacram. Pœnit. disput. 20. sect. 3. num. 37.* quamvis Episcopus possit jurisdictionem absolvendi , quam aliis Sacerdotibus delegat , omninò pro libito limitare , et ad paucissimas causas restringere ; tantâ tamen potestate non potitur quoad Parochos , quorum jurisdictio , etsi ab Episcopo pendeat , eique subjaceat , non est ta-

men delegata , sed ordinaria ; nec potest , sine legitima causa , aut prorsùs auferri , aut adeo imminui . ut ferè inanis remaneat . Omnis autem querelarum occasio præciditur , cùm reservatio fit in Synodo , ubi , si ea plus æquo aucta et extensa videatur , statim possunt Parochi reclamare , et causas Episcopo exponere , cur exoptent , hoc aut illud peccatum è reservatorum albo expungi : quibus auditis , aut Episcopus sententiam mutabit , aut alias urgentiores rationes adducet , propter quas peccata illa reservanda existimat , quibus Parochi acquiescent . Tertio denique convenit , reservationem fieri in Synodo , quia in Synodo facta , induit naturam legis , quæ , nullo contradicente , perpetua est , et , quamdiu non revocatur , perseverat ; facta autem extra Synodum , non ab omnibus reputatur perpetua , opinantibus plerisque Theologis , quos sequuntur Gavantus *in Manuali Episcoporum verb. Casus reservati num. 16.* et Roncaglia *in Theolog. moral. tom. 2. tract. 19. quæst. 7. quæsit. 2.* illam , decedente Episcopo , à quo est facta , illicò expirare ; aliis exadversò , cum Capeavil. *de casib. reserv. part. 1. cap. 5. in fin.* contendentibus , etiam tum perpetuam esse , et durare , donec à Successore vel expressè , vel tacitè revocetur ; ex quo fiet , ut , mortuo Episcopo , aliqui primâ sententiâ imbuti , à reservatis absolverent ; alii verò secundam sectantes , talem absolutionem invalidam pronuntiabunt , atque exinde multa scandala exorientur , quæ præcaventur , si reservatio in Synodo fiat . Quocirca communi usu receptum est , ut Episcopus in Synodo statuatur , quænam peccata velit esse sibi reservata : nec solùm in Diœcesanis , sed in pluribus Provincialibus Synodis casuum reservationes factas legimus , ut in Eboracensi anni 1195. *cap. 11.* Lambethensi anni 1281. *cap. 6.* Avenionensi à tribus provinciarum Episcopis anno 1326. celebrato *cap.*

22. Collectionis Harduini *tom. 6. part. 2. col. 1932. et tom. 7. col. 864. et 1503.* aliisque adductis à Thomassino *de vet. et nov. Eccl. discipl. part. 1. lib. 2. cap. 14. num. 4. et 5.* Non idcirco tamen, quòd casuum reservatio à Provinciali Concilio facta esset, potestas adempta erat Episcopis ab illis absolvendi, sicuti contingit in legibus, à Superioribus latis, quæ à nullo inferiorum relaxari possunt: etenim eadem Concilia, non sibi, aut Metropolitanis, sed ipsismet Episcopis illorum absolutionem reservabant; quod præfatos canones legenti patebit. Aliud erat de gravioribus criminibus, Papæ reservatis; ab his quippe, sicuti nunc, ita et olim, nullus, sine auctoritate Papæ, unquam absolvere audebat. Sic in Concilio Londinensi anni 1142. statutum narrat Matthæus Parisiensis *ad eundem annum: Ne aliquis, qui ecclesiam, cæmeteriumque violaverit, vel in Clerico, aut viro religioso manus injecerit violentas, ab alio, quàm ipso Papâ, possit absolvi:* quod decretum ex Rogerio quoque refert Harduinus in Collectione sua *tom. 6. part. 2. col. 1234. ad annum 1143.* Et Concilium Saltzburgense anni 1386. *cap. 2. sub interminatione maledictionis æternæ, districtè prohibet, ne quispiam à casibus, Sedi Apostolicæ reservatis, absolvere præsumat, in Collectionis Harduini tom. 7. col. 1901.* Nec verum est, quod asserit Van Espen *Juris Eccles. univers. tom. 1. part. 2. tit. 6. cap. 7. num. 9.* non ante seculum XI. cœpisse Episcopos graviorum quorundam criminum reos ad Sedem Apostolicam mittere, ut à Pontifice reconciliarentur: siquidem *ex lib. 3. de Gestis Sanctorum Rotonensium cap. 1. seculo IV. Benedictino, constat, ante annos circiter non-gentos, homicidas ad Papam fuisse remissos, quod opportunè notavit Martene de antiquis Ecclesiæ ritibus tom. 1. lib. 1. cap. 6. art. 6. num. 6.* Enimverò, cùm homicidium, inter illa enumeretur enormia

facinora, quorum reis, saltem in plerisque Ecclesiis, nunquam olim concessam fuisse absolutionem, contendunt Petavius *in notis ad S. Epiphanium hæresi* 59. Albaspinæus *in notis ad Concilium Illiberitanum*, Morinus *lib. 9. de Pœnit. cap. 19.* et citatus Martene, aliique non pauci; credere fas est, quòd, cùm nimia hæc disciplinæ austeritas emolliri cœpit, id retentum fuerit, ut qui ea perpetraverant, à sola Sede Apostolica veniam consequerentur. Sedes autem Apostolica tantâ semper lenitate usa est, ut, etiam cùm prisca illa vigeat severitas, justis quandoque de causis, à peccatis absolveret, quæ ceteroqui, ordinariâ lege, non solebant ab Ecclesia remitti, sed uni Dei judicio relinqui, quemadmodum colligitur ex Tertulliano, qui hæreticus Montanista jam factus, *lib. de pudicit. cap. 5.* Zephyrinum Papam carpit, quòd mœchis veniam daret, quibus, aut ipsamet Ecclesia Romana, ut existimat Martene. aut saltem pleræque aliæ Ecclesiæ, sicuti opinatur Morinus, antea consueverant omnem indulgentiam denegare.

CAPUT QUINTUM.

Quænam sint atrociora et graviora crimina reservanda, unâ cum aliis ad materiam pertinentibus, et signanter quoad Regulares.

Post assertam Episcopis facultatem casus reservandi, et designatum tempus, quod magis congruum videtur ad reservationem faciendam, operæ pretium est examinare, quænam sint illa atrociora et graviora crimina, quæ sanctissimorum Patrum judicio reservari consuevisse dixit Tridentinum: inde enim normam sument Episcopi, ad quam in reservandis peccatis se tutò conformare queant. Non aliunde autem illa melius rescire possumus,

quàm ex Conciliis , in quibus modò hæc ; modò illa peccata , tamquam graviora , fuère reservata. Nuper laudatum Concilium Londinense , à solo Episcopo absolvendos , decrevit , *incendiarios , pejerantes in alicujus dispendium , et fures atrociores.* Concilium Lambethens. *cit. cap. 6.* Episcopo reservavit *homicidia voluntaria tam publica , quàm occulta.* In Diœcesana Synodo Santonensi , habito anno 1280. *cap. 14.* Collectionis Harduini *tom. 7. col. 848.* longus contextitur catalogus casuum reservatorum , inter quos numerantur homicidium , mutilatio , lapsus carnis tam sacrilegus cum Moniali , quàm contra naturam , perjurium , incestus , abortus studiosè procuratus , litterarum falsificatio , sortilegium cum abusu Sacramentorum , violatio ecclesiarum , aliique non pauci. Concilium Provinciale Ravennas anni 1286. *eod. tom. 7. Harduini col. 948. cap. 8.* ad Episcopum remittendum jussit , *cùm quis petit , absolvi ab excommunicatione majori , lata , vel inducta ab homine , vel à jure ; item incendio , et crimine publico ; sicut in blasphemante Deum , vel Sanctos ; item in voto , qualitercumque emisso ; et cum illis , qui filios oppresserunt ex proposito , sive casu ; et cum quibuslibet homicidiis , et sacrilegiis , falsariis , violatoribus ecclesiarum , et immunitatum Ecclesiasticæ libertatis , et sortilegis ; item cum iis , qui cum brutis libidine polluuntur ; item cum incestuosis , et corruptoribus Sanctimonialium , et in omni occupatione , usurpatione , et detentione rei alienæ , ubi , cui restitutio fieri debeat , non inveniri potest ; item cum perjuris , et clandestinè matrimonium contrahentibus , ex quo matrimonio dubitatio oriatur , vel oriri possit ; et in omnibus aliis criminibus , delictis , et excessibus , in quibus de consuetudine generali , vel speciali , Episcopis reservatur confessio.*

II. Verùm , cùm seculi XV. initio nimiùm excre-

verit casuum reservatio, et præterea Abbates Carthusienses eousque devenerint, ut omnia suorum subditorum peccata gravia sibi reservaverint; in ejusmodi effrenes reservationes censoriam virgam strinxit Joannes Gersonius tam in *Opusculo super absolvendi potestate, et qualiter expediat fieri reservationem peccatorum*, quàm in Epistola ad quemdam Episcopum *de moderatione casuum reservandorum*, tom.2. *Oper. col. 413. et 415.* quibus in locis reservari quidem permittit pauca quædam peccata atrociora, sed non approbat, ut hæc ipsa reserventur, quando sunt occulta; exinde enim periculum subesse, inquit, ne, quod occultum est, publicetur. Gersoni adhæsisse videntur Concilium Senonense anni 1524. et Synodus Diœcesana Carnotensis anni 1526. quæ nullâ reservatione, quoad crimina occulta, affici voluerunt mulieres, ne istæ, cum propriæ famæ dispendio, Episcopum vel Pœnitentiarium, ad quem aliàs accedere non consueverant, cogerentur adire. Alia tamen post Gersonis ætatem in Gallia celebrata Concilia, sicuti animadverterit Thomassinus *cit. part. 1. lib. 2. cap. 14. num. 8.* in priori sententia, et praxi perstiterunt, pluraque, quantumvis occulta, peccata Episcopis reservarunt: quin imò Concilium Suessionense anni 1456. *Collectionis Harduini tom. 9. col. 1385.* hortabatur Episcopos, ne facultatem absolvendi à reservatis passim concederent Regularibus.

III. Sed quod in Gallia non est assequutus Gerson, præstitit in Germania Laurentius Cardinalis Campegius, ubi Legatum agens Apostolicum, et sedulam operam navans Ecclesiarum reformationi, inter suas Constitutiones, Ratisbonæ promulgatas anno 1523. quæ habentur *in fasciculo rerum expetendarum et fugiendarum, edito Londini an. 1690. pag. 425.* omnibus Confessariis concedendam in posterum, edixit, facultatem absolvendi Laïcos à

quibuslibet occultis criminibus , etsi aliàs reservatis , exceptis dumtaxat hæreticis , homicidis , et excommunicatis , quos ad Episcopos , vel Vicarios , remittendos constituit ; Clericis verò etiam postmodum , eo loco futuris , quo priùs erant. Campegio obsequens Archiepiscopus Coloniensis in suo Concilio Provinciali anni 1536. *part. 7. cap. 37.* potestatem fecit omnibus Parochis remittendi quælibet crimina occulta : et Synodus Diœcesana Augustensis anni 1548. Collectionis Harduini *tom. 9. col. 2045.* statutum Cardinalis Campegi instauravit , et confirmavit.

IV. Non propterea tamen , quòd ita aliquibus visum fuerit statuendum , restricta censenda est auctoritas Episcoporum ad sola sibi reservanda peccata notoria : quoniam , uti rectè perpendit citatus Thomassinus *eod. num. 8.* Concilium Tridentinum , novis præsiidiis muniens Episcoporum jurisdictionem ad casus reservandos , illam non coarctavit ad publica , sed *ad atrociora , et graviora crimina* , qualia esse , et dici possunt etiam occulta. Quia autem idem Tridentinum simul Episcopos monuit , ne eâ potestate in destructionem , sed ædificationem utantur ; idcirco nimium faciles esse non debent ad reservationes multiplicandas. Quamquam verò non possit , quoad hoc , certa regula , ubique custodienda , præscribi , neque in specie designari queant peccata , quæ reservari oporteat ; alicubi enim sola proclivitas populi ad aliquod crimen frequenter perpetrandum , ut difficultate obtinendæ absolutionis , veluti quodam freno , cohibeatur , sufficientem causam præbet Episcopo illud reservandi ; quæ causa urgere desinit , ubi populus non est ad illud proclivis : attamen instar regulæ esse possunt quædam generalia monita , et decreta , quæ à sacris Urbis Congregationibus hac super re emanarunt. Sacra Congregatio , Episcoporum , et Regularium negotiis præposita , die 9. Januarii 1601 locorum

Ordinarios ita monendos , statuit : *Ne locorum Ordinarii , quibus jus hoc reservandorum casuum competit , pluribus , quàm opus sit , reservationibus , subditis , aut Confessariis in animarum salute procurandâ coöperantibus , sint onerosi , monentur omnes , ut paucos , eosque tantùm , quos ad Christianam disciplinam retinendam , animarumque sibi creditarum salutem , pro cujusvis diœcesis statu , et qualitate necessariò reservandos esse judicaverint , reservent.* Idemque monitum replicandum decrevit die 26. Novembris 1602. *Sed , ne locorum Ordinarii , ad quos casuum reservatio spectat , ea in re modum excedant , eadem Sacra Congregatio illos rursùm magnopere admonendos censet , ut non passim , sed cùm id videbitur communi bono expedire , atrociorum tantùm , et graviorum criminum absolutio- nem sibi reservent , quorum reservatio ad Christianam disciplinam retinendam conferat , et in œdificationem , non autem in destructionem , cedat ; ne alioquin , Sacramenti Pœnitentiæ Ministrorum coarctatâ potestate , sanctæ matris Ecclesiæ piæ menti contrarius effectus subsequatur.* Prohibet etiam , *ne sibi superflue reservent casus in Bulla , die Cænæ Domini legi consueta , contentos , neque alios Sedi Apostolicæ specialiter reseratos.* Encyclicæ quoque litteræ ab eadem Sacra Congregatione , eâdem die 26. Novembris 1602. ad Episcopos in hunc modum datæ sunt : *Præcipuè verò hæc monenda censet Sacra Congregatio , ut videant ipsi Ordinarii , ne illos casus promiscuè reservent , quibus annexa est ex-communicatio major , à jure imposita , cujus absolutio nemini reservata sit , nisi fortè propter frequens scandalum , aut aliam necessariam causam , aliqui hujusmodi casus nominatim reservandi viderentur , neque casus , in quibus absolutio , nisi cum restitutione , vel executione eorum , ad quæ pœnitentes tenentur , non confertur , neque illos , qui etsi mor-*

tale peccatum inducant, circa res tamen parvi momenti versantur, et frequenter inter idiotas evenire solent, uti damni dati, et similium. In peccatis etiam carnalibus reservandis multâ utantur circumspectione, propter periculum scandalorum in iis maximè personis, in quas ob accessum ad Confessarios extraordinarios, vel frequentem reditum ad ordinarios, suspicionis aliquid cadere potest. Postremò eam potissimùm ineant et sequantur rationem, quæ, consideratis diligenter cujusque provincie, ac populorum moribus, naturâ, ac propensione, magis in Domino expedire videbitur. Sacræ Congregationis Episcoporum, et Regularium decretis legendis apud Quarantam in verb. Casus n. 14. et apud de Lamet et Fromageau in Dictionario casuum conscientie, tom. I. cas. I. consentiunt decisiones Sacræ Congregationis Concilii: etenim, cùm ad hanc delatum fuerit, quòd Episcopus Bellicastrensis supra modum auxisset catalogum casuum reservatorum, die 29. Januarii 1661. decem, aut ad summum duodecim gravioribus exceptis, Episcopi arbitrio designandis, ceteros è catalogo deleri jussit, lib. 22. decret. pag. 415.

V. At illud, præ ceteris, cavere debet Episcopus, ne peccata, quamtumvis gravia, sed merè interna, sibi reservet: licèt enim etiam hæc reservari queant, sicuti docent Vasquez *supracit. quæst. 91. art. 3. dub. 4.* Cardinalis de Lugo *disput. 20. sect. 2. num. 13.* et Suarez *de Fide disp. 21. sect. 4. num. 2.* ubi hæc habet: *Solent aliqui Episcopi etiam hæresim mentalem reservare, quod quidem in summo rigore juris facere possunt, quia reservatio non est usus jurisdictionis externi fori, sed est ablatio jurisdictionis pro foro Sacramentali, quam Episcopus sicut dare potest, ita etiam auferre: non est tamen in praxi receptum, ut unquam reserventur, veluti prosequitur Suarez loc. cit. Nihilò-*

minùs tamen Auctores communiter non consulunt, neque laudant talem reservationem, propter animarum periculum; nam actus interiores frequentes et molesti sunt, et difficilè cognoscuntur; et ita etiam ego credo regulariter non expedire: quin imò Sotus in 4. dist. 18. quæst. 2. art. 5. actûs merè interni reservationem acriter reprehendendam existimat. Et reverà, uti benè de Lugo observavit, solos, scimus, Prælatos Regulares quædam peccata sive externa, sive interna, sibi olim indiscretè reservasse: ceterùm nec Episcopi, nec summi Pontifices, actus merè internos suis reservationibus complecti unquam consueverunt. Unde, etsi peccatum hæresis gravissimum sit, et cùm in externum prodit, summo Pontifici reservetur; quamdiu tamen intra animum consistit, reservationem effugit. Et quoniam de Regularibus sermo incidit, ad coërcendam nimiam libertatem, quam sibi Religionum Prælati usurpabant, augendi in dies casuum reservationes, Clemens VIII. die 26. Maji 1593. undecim casus designavit, quos referunt Suarez *de Pœnitentia disput.* 29. *sect.* 3. *num.* 11. et Layman *Theolog. moral. lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 12. *n.* 6. vetuitque Regularibus, ne alios, præter illos, sibi reservare præsumerent, nisi *Generalis Capituli in toto Ordine, aut Provincialis in provincia, maturâ discussione et consensu*; quamvis non propterea ad omnes ibidem descriptos sibi reservandos, eosdem astrinxerit. Et nihilominùs contendebant Prælati Regulares, sibi ablatam non esse facultatem alicui gravi peccato, in Clementino decreto ceteroquin non expresso, annectendi censuram, quam sibi reservare possent: nec deerant graves Doctores, qui huic eorum opinioni adstipularentur, inter quos Suarez, Filliuccius, Villalobos, alique, quos adducit Diana *tom.* 7. *tract.* 1. *de dubiis Regular. resol.* 114. Sed, cùm hac ratione Clementis decretum

prorsùs eluderetur, Sacra Congregatio Episcoporum, et Regularium die 7. Julii 1617. prædictam opinionem improbavit: *Cùm à nonnullis Regularibus dubitaretur, an in decreto felic. record. Clementis Papæ VIII. anno 1593. 26. Maji, super qualitate casuum, ab eorundem Regularium Superioribus reservandorum, edito, censuræ etiam comprehenderentur, ita ut iisdem Superioribus, absque Capituli Generalis, aut Provincialis consensu, aliquibus peccatis in decreto hujusmodi non contentis excommunicationem annectere, ejusdemque absolutionem sibi reservare liceat: Sacra Congregatio Cardinalium, negotiis Regularium præpositorum, Illustrissimo Bando referente, censuras in supradicto decreto comprehendi censuit.*

VI. Verùm, quia homines quantum propriam jurisdictionem dilatare gestiunt, tantum alienam, cui subsunt, restringere tentant; illi iidem, qui reservationis vinculum in subditos, plusquam par erat, injicere voluerant, reservationes, ab Episcopis factas, pro viribus conati sunt effugere: et nisi eorum conatibus Apostolica Sedes obstitisset, Episcoporum jurisdictionem ferè labefactassent. Jam pridem Benedictus XI. *in Cap. 1. de privilegiis, inter Extravag. comm.* Et Clemens V. *in Clementina Dudum, §. Per hujusmodi, de sepulturis, et in Clementina Religiosi, §. Quibus, de privileg. et excess. privilegiator.* declaraverant, non licere Fratribus Prædicatoribus, et Minoribus quempiam absolvere à casibus Episcopis reservatis; et nihilominus iidem ceterique Regulares, obtentu privilegiorum, quorum confirmationem post Concilium Tridentinum impetraverant, et præsertim illius, quod contineri jactabant in Bulla, quam vocant *Mare magnum*, jus sibi arrogabant crimina relaxandi, Episcopis reservata. Ut Regularium ausus reprimeret, suaque, et Coëpiscoporum jura tueretur, S. Caro-

lus Borromæus Sedem Apostolicam adiit, petiitque *An Regulares, ex privilegiis à Sede Apostolica impetratis, præsertim autem ex eo, quod nominant Mare magnum, possint in his casibus, quos sibi Episcopus reservavit, absolvere confitentes*: et Sacra Congregatio Concilii die 10. septembris 1572. approbante Gregorio XIII. respondit: *Ex facultatibus per hoc Mare magnum, aliave privilegia, Regularibus concessa, factam eis non esse potestatem absolvendi in casibus sibi ab Episcopo reservatis*: cujus rei fidem faciunt ejusdem Sacræ Congregationis litteræ, de quibus in notis Cardinalis Augustini Valerii, Episcopi Veronensis ad Constitutiones editas per Joannem Matthæum Gibertum Antecessorem pag. 100. edit. anni 1740. Hoc responso fretus S. Carolus in suo Concilio Provinciali Mediolanensi III. anni 1573. sub tit. *De iis, quæ ad Sacramentum Pœnitentiæ pertinent*, Actor. part. 1. pag. 93. edixit, *Ne Confessarii Regulares, eorum peccatorum, quorum absolutio Episcopo reservata est, vinculis irretitos pœnitentes absolvant, quemadmodum à sancta Sede Apostolica declaratum est, id eis non licere, quâvis privilegiorum suorum auctoritate*. Utque efficacius Regulares in officio contineret, in alio Concilio Provinciali Mediolanensi V. anni 1579. cit. part. 1. pag. 222. absolvere præsumentes à casibus, Episcopis reservatis, excommunicatione innodavit: *Ab iis casibus, proximè promulgatis, si quis Confessarius cujusvis Ordinis, sine facultate scripta, ab Episcopo data, aliquem absolvere attentarit, excommunicationis pœnam ipso facto subeat*.

VII. At non propterea Regulares sunt in ordinem redacti, sed alias in dies nectebant inanes rationes, quibus sibi assererent jurisdictionem, quam semel affectaverant. Quare à Sacra Congregatione Episcoporum et Regularium die 9. Januarii 1601. novum promulgandum fuit decretum, Clementis VIII.

auctoritate roboratum, quo iterum decisum est, nullam illis facultatem competere absolvendi à casibus, quos locorum Ordinarii hactenus reservarunt, vel in posterum sibi reservabunt. Et quoniam etiam hanc novam decisionem variis tricis eludere iidem tentarunt, ut his obviam iret, eadem Sacra Congregatio, jubente Paulo V. die 7. Januarii 1617. aliud edidit decretum, quo priora confirmavit, atque ad unguem servari præcepit. Tot, ac toties repetitis sanctionibus minimè perterriti Regulares, illas, si non prorsus evertere, saltem debilitare novo molimine studuerunt, dictitantes nimirum, robur non habere extra Italiam. Quocirca, ad hanc quoque cavillationem amputandam, eadem Sacra Congregatio, præcipiente Urbano VIII. die 18. Novembris 1628. omnia hucusque relata decreta, jam tertio renovavit, ac Regulares tam intra quam extra Italiam degentes afficere et complecti, expressè edixit, et declaravit. Ad hæc, Alexander VII. die 24. Septembris 1665. inter alias, hanc etiam propositionem damnavit. *Mendicantes possunt absolvere à casibus Episcopo reservatis, non obtentâ ad id Episcoporum facultate.* Et Clemens X. ut aditum obseraret innumeris effugiis, à Regularibus adinventis, anno 1670. suâ constitutione, quæ incipit *Superna magni Patrisfamilias tom. 6. Bullar. pag. 305.* non solum denuò definivit, per *Mare Magnum*, aliave privilegia, nulli Regularium, cujuscumque Ordinis, Instituti, seu Societatis, etiam Jesu, factam esse potestatem absolvendi à casibus Episcopo reservatis, sed insuper sancivit, *habentes facultatem absolvendi ab omnibus casibus, Sedi Apostolicæ reservatis, non ideo à casibus Episcopo reservatis posse absolvere.* Cùmque demùm nos Sacræ Congregationis Concilii Secretarium ageremus, instante Archiepiscopo et Electore Coloniensi, ejusdem Sacræ Congregationis examini subjecimus se-

quens dubium : *An Confessarii Regulares possint seculares, extra mortis periculum, absolvere à casibus Ordinario reservatis.* Ad quod die 16. Novembris 1720. responsum fuit *Negativè.* Ne porrò præfatæ decisiones ullo unquam tempore è Regularium memoria exciderent, utque continuè præ oculis iidem haberent culpas, quas nequeunt relaxare, eadem Sacra Congregatio Concilii in *Sublacen. Jurisdictionis* die 10. Octobris 1676. dixit, eos teneri affigere propriis sedibus Confessionalibus notulas casuum Episcopo reservatorum ; et renuentes, opportunis juris remediis, ad id cogi posse : uti habetur *lib. 29. decretor. pag. 284. à tergo, et pag. 285.*

VIII. Præter Regulares, alii quoque Episcoporum reservationes declinare tentarunt, quibus itidem S. Congreg. obstiterunt. Confratres quarumdam Confraternit., et signanter sanctissimi Rosarii, suorum privilegiorum virtute, sibi fas esse arbitrabantur, in quibusdam anni solemnitatibus Confessarium eligere, à quo possent à casibus absolvi Episcopo reservatis. Sed Sacra Congregatio, statim ac illorum falsam persuasionem detexit, eam radicitus evellere studuit pluribus decretis, quibus oppositum definivit, præcipuè in *Neritonen. anni 1573. lib. 1. decretor. pag. 143. et in Mediolanen. eodem anno eod. lib. pag. 162.* Unde S. Carolus Borromæus in citato Concilio Provinciali Mediolanensi V. anni 1579. *eâd. part. 1. pag. 222.* statuit : *Ne facultatum, privilegiorumve jure, quæ cuicumque, etiam Rosarii et Cruce signatorum, Scholæ, Confratriæ, Collegiove etiam Laïcorum, quæve collegis, confratribusque in eo adscriptis, ante, vel post Concilii Tridentini confirmationem, concessa sunt, Confessarius, cujusvis Ordinis sit, ab iis casibus, quos sibi Episcopus in sua diœcesi reservaverit, pœnitentes, sine illius facultate, absolvat. Si contrà fecerit,*

*suspensionem à Divinis ipso facto incurrat. Canonicus Pœnitentiarius quandoque credidit, solâ sui muneris assecutione, se facultatem nancisci relaxandi peccata Episcopo reservata; sed Sacra Congregatio Concilii sancivit, ejusmodi facultatem, sine speciali Episcopi concessione, illi neutiquam competere, lib. 15. decretor. pag. 621. Præterea hæc olim opinio multorum mentes invaserat, liberum cuique esse, ex propria diœcesi, ubi in casum reservatum inciderat, ad aliam, in qua reservatus non esset, ad hunc finem commeare, ut inibi à simplici Confessario absolveretur: sed Sacra Congregatio probè noscens, per hanc opinionem factas ab Episcopo reservationes pevitùs eludi, atque inutiles reddi, in causa *Compsana* die 16. Septembris 1649. lib. 18. decretor. pag 677. declaravit: *Absolutionem pœnitentibus indultam, qui fraudulentè, et sub eo fine, in aliam diœcesim se translulerunt, non sustineri.* Quam declarationem postmodum confirmavit, et roboravit Clemens X. in laudata Constitutione, decernens: *Posse Regularem Confessorem in ea diœcesi, in qua est approbatus, confluentes ex alia diœcesi à peccatis in ipsa reservatis, non autem in illa, ubi idem Confessor est approbatus, absolvere, nisi eosdem pœnitentes noverit in fraudem reservationis ad alienam diœcesim, pro absolutione obtinenda, migrasse.* Atque hoc Pontificium decretum ab Auctore Theologiæ Moralis, in usum Seminarii Petrocorensis editæ, commendatur sequentibus verbis: *Hac convenienti moderatione contendentium Theologorum rationibus satisfecit. Sic enim secundùm exterorum leges judicare non tenebimur, ut quidam opponebant. Sic etiam Episcopi casum reservantis piæ intentioni sufficienter consulitur, ut alii volebant. Quis enim conqueratur, si ipsius subditus bonâ fide in aliam diœcesim transiens, secundùm illius loci leges Sacra-**

menta recipiat? Receptissima siquidem consuetudo est, ut viatores, mercatores, aliique, qui propter negotiorum necessitatem, vel ob pium alium finem, in alienas diœceses transeunt, ibi possint sacramentaliter absolvi. Ita legitur apud eundem Auctorem tom. 4. lib. 2. tract. 1. de Pœnitentia cap. 7. quæst. 6.

IX. Denique post primam hujus Operis nostri editionem, occasione oblatâ, infrascriptum Decretum à nobis conditum fuit, quod ad eam pertinet piarum quarundam Sodalitatum persuasionem, quâ putant, Confessarios à suis sodalibus, in vim peculiarium facultatum sibi concessarum, electos, absolutionem ipsis impertiri posse à casibus etiam Ordinariis locorum reservatis. Cùm enim in civitate Januensi non ita pridem erecta fuisset pia Confraternitas sub invocatione *B. Mariæ de Succursu contra Infideles*, eaque per nostras litteras in forma Brevis, quarum initium est *Attendentes*, non solùm approbata et confirmata fuisset, sed etiam variis indultis et privilegiis ditata, inter quæ illud erat, ut singuli illius confratres Presbyterum quemlibet Confessarium, ab Ordinario loci respectivè approbatum, eligere possent, cui fœcultas tribuebatur, ut unumquemque eorum à casibus etiam Sedi Apostolicæ reservatis, bis in eorum vita, et in eorundem mortis articulo, absolvere valeret; non defuit, qui hanc excitaret controversiam, an scilicet Confessarii, sic à prædictis electi, possent etiam à casibus Ordinariis Locorum reservatis, sine ipsorum Ordinariorum licentia, confratres illos absolvere. Nos verò aliis nostris Apostolicis litteris, incipientibus *Pias Christi fidelium*, datis XII. Kal. Septembris 1752. ita respondimus: *Hujusmodi eligendi, et respectivè absolvendi facultatem. etc. præterquam in casibus Nobis et Sedi Apostolicæ dumtaxat, non verò etiam Ordinariis locorum, re-*

servatis, nisi eorumdem Ordinariorum licentiâ accedat, per Nos in præcitis nostris litteris nunquam concessam fuisse; et consequenter absolutiones in vim earumdem litterarum, contra præsentis declarationis nostræ tenorem, forsân de præterito impertitas, aut in posterum impertiendas, nemini suffragari potuisse, sive posse, decernimus, et declaramus.

CAPUT SEXTUM.

De Jure exigendi Cathedraticum, in Synodo ut plurimum solvendum.

ABUSUS quondam in Ecclesiam irrepserat, ut Archiepiscopus Patriarchæ, Episcopus Metropolitæ, et Sacerdos Episcopo, in sua quisque Ordinatione, aliquod penderent, veluti in honoris, et subjectionis significationem: sed quod fortasse ab initio modicum quid fuerat, adeo postea auctum est, ut Eusebius, Ancyræ Episcopus, et primæ Galatiæ Metropolita, in Concilio Chalcedonensi *act. 16. tom. 2. Collectionis Harduini col. 642.* conquestus fuerit, se invenisse suam Ecclesiam nimio ære alieno gravatam, ob debita quæ Theodotus decessor contraxerat ad solvenda Patriarchæ Constantinopolitano Ordinationis jura. Ad pestiferum hunc abusum ex Ecclesia Latina, ubi non minùs, quàm in Græca, invaluerat, eliminandum, Concilium Bracarense II. anni 572. *can. 3.* statuit: *Placuit, ut de Ordinationibus Clericorum Episcopi munera nulla suscipiant; sed, sicuti scriptum est, quod gratis, donante Deo, accipiunt, gratis dent:* Collectionis Harduini *tom. 3. col. 386.* Voluerunt quippe hujus Concilii sapientissimi Patres exempla sectari antiquioris Synodi Illiberitanæ, quæ *can. 48.* idem in Baptismo servandum edixerat: *Emendari placuit, ut qui bapti-*

zantur, (ut fieri solebat) nummos in concham non immittant; ne Sacerdos, quod gratis accepit, pretio distrahere videatur: Collectionis Harduini tom. 1. col. 255. Sed Concilii Bracarenſis ſalutare decretum, efficax non fuit ad ſerpentem morbum compescendum: tempore enim Gregorii Magni adhuc idem abusus vigeſat aliquid pensitandi Episcopo ordinanti, quod novo vocabulo, à simulatione invento, uti Gregorius ait, à Romanis dicebatur *Pastellum*, quasi, instar modici pastûs, eſset quid modicum, et vile: sed, quantulumcumque eſset, illud severè prohibuit idem Gregorius Magnus in Synodo Romana, decernens tom. 3. Collectionis Harduini col. 497. *Antiquam Patrum regulam sequens, nihil unquam de Ordinationibus accipiendum esse, constituo.... Pro ordinatione ergo, vel Pallio, seu cartis, atque Pastello, eundem, qui ordinandus, vel ordinatus est, omninò aliquid dare, prohibeo.* Quam Gregorii Magni sanctionem instauravit Tridentinum sess. 21. cap. 1. *de reform. Quoniam ab Ecclesiastico Ordine omnis avaritiæ suspicio abesse debet, nihil pro collatione quorumcumque Ordinum, etiam Clericalis Tonsuræ, nec pro litteris dimissoriiis, aut testimonialibus, nec pro sigillo, nec alia quacumque de causa, etiam spontè oblatum, Episcopi, et alii Ordinum Collatores, aut eorum Ministri, quovis prætextu, accipiant.*

II. Jam verò, quia prædictum munus, tributum, seu Pastellum, olim in Ordinatione dari solitum, quandoque appellabatur etiam *Cathedraticum*, quod rectè observarunt Gonzalez in cap. *Conquerente, de offic. Ordinar. lit. L. in fine*, et Christianus Lupus in scholiis et notis ad canon. *Conciliar. tom. 1. pag. 467.* inde factum est, ut nonnulli, nominis æquivocatione decepti, scribere non dubitaverint, *Cathedraticum*, generatim atque universim, à sacris Canonibus improbari, et prohiberi.

At, quantum isti à veritate aberrant, ex sequentibus patebit. Verum Cathedraticum, de quo in præsens, est certa pensio, non occasione Ordinationis, sed singulis annis Episcopo solvi consueta, in signum subjectionis, et honorem Cathedræ Episcopalis, ad ejusdem Cathedræ, seu Episcopalis officii onera sustentanda. Huic pensioni solvendæ, pro locorum, et temporum diversitate, duplex erat præfixum tempus: alibi præstabatur Episcopo, cùm diœcesim visitabat, quod ex mox referendis Conciliis Bracarensi, et Tolosano VII. colligitur: alibi, et magis communiter, pendebatur tempore Synodi; et quoniam Synodus plerumque post Pascha cogebatur, idcirco ejusmodi pensio quandoque *Paschalis* est nuncupata, sicuti post textum *in cap. 15. de Simonia, in prima Collect.* notavit Cironius *ad tit. de censibus*, et prosequitur Gonzalez *in cit. cap. Conquerente, eâdem lit. L.* Frequentiùs tamen à Synodo dicta est *Synodatica*; quod constat tum *ex cit. cap. Conquerente*, ubi Honorius III. ait: *Synodatici, seu Cathedratici nomine*: tum *ex cap. Olim, de censibus*, ubi Innocentius III. causam definit inter Episcopum Spoletanum, et Clericos Plebis Rupinæ super quantitate *Synodatici* exagitata. Dicta est etiam *Synodus*, ut constat ex Concilio Tolosano *cap. 10. tom. 6. part. 1. Collectionis Harduini col. 1045. Statuimus etiam, ut Ecclesiæ ad Sedem pertinentes, quæ solvunt tertium, aut Paratam, vel Synodum, solito more persolvant Episcopis, vel Clericis: item ex epist. 58. Fulberti Carnotensis, tom. 18. Bibl. Patr. pag. 18. etc.* quamquam à *Synodatico* distingui *Synodus* videtur in Indice ms. Beneficiorum Ecclesiast. Constant. apud Du-Cangium *verb. Synodaticum: Archidiaconi habebunt cohortionem extra visitationem pro deportationibus, et pensionibus sibi debitis, ac ratione Circatæ, quæ debetur in Synodis, ac ratione tertiæ partis, quæ debetur in Synodatico.* Cujus nominis

ea ratio esse videtur, quòd ad avertendam fortasse omnem fraudis suspicionem penderetur in Synodo. Quare in veteri carta apud Joannem Columbium *lib. 4. de Episc. Sistaric. num. 36. concessit tertiam partem juris, seu servitii Synodatici, quod solvi consuevit in Synodo, quæ tenetur ad Sistaricum, etc.*

III, Cathedriticum in hac acceptione nunquam Ecclesiæ Canones vetuere, sed dumtaxat illud taxarunt, jubentes, ne duos solidos excederet. Laudatum Concilium Bracarense II. *can. 2. tom. 3. Collectionis Harduini col. 386.* ait: *Placuit, ut nullus Episcoporum per diœceses suas ambulans, præter honorem Cathedræ suæ, id est duos solidos, aliquid aliud per Ecclesias tollat.* Concilium Toletanum VII. anni 646. *cap. 4. tom. 3. Collectionis Harduini col. 622.* *Non amplius, quàm duos solidos, unusquisque Episcoporum præfatæ provinciæ, per singulas diœcesis suæ Basilicas, juxta Synodum Bracarensem, annuâ illatione sibi expetent conferri.* Et, ne quispiam Cathedriticum cum procuratione Episcopo diœcesim visitanti, alio nomine debita, confunderet, de hac, veluti de re diversa, idem Concilium subjunxit: *Cùm verò Episcopus diœcesim visitat, nulli præ multitudine onerosus existat.* Alexander III. *in Cap. 9. de censibus,* p̄mittit Episcopo ab Ecclesiis, quas de novo acquirit, Cathedriticum exigere: *Ecclesiis, inquit, quas de novo Episcopi de manibus laïcorum eripiunt, præter Cathedriticum, et jura omnia, quæ aliis Ecclesiis imponuntur, exactionem prohibemus imponi.* Honorius III. *in cit. Cap. Conquerente,* inter jura Episcopalia recenset jus exigendi, *Synodatici, seu Cathedritici nomine, duos solidos Lucensis monetæ;* sicuti legitur in integra Decretali, apud Gonzalez. Nullum enimverò Episcopale jus, Cathedritico antiquius, comperimus: siquidem Arnoldus, Abbas Lubecen-

sis, in Chronico Sclavorum narrat, Harduinum Archiepiscopum Bremensem, deductum ad inopiam, ex solo Cathedratico victitasse. In Concilio Ravennati anni 997. *can. 2.* constitutum est, ut quotannis, die Sancto Vitali sacro, omnes Archipresbyteri censum Episcopo penderent duorum solidorum, quos, non alio, quàm Cathedratici nomine solutos, ostendit Thomassinus *de vet. et nov. Eccles. discipl. part. 3. lib. 2. cap. 34. num. 5.* Geraldus Episcopus Cadurcensis, cùm anno 1090. Canonorum Regularium Collegium instituisset, illi in dotem assignavit jus exigendi tertiam partem Paratarum, id est Procurationum, et Cathedratici: *Tertiam partem Paratarum, et quod in Synodis exierit, ipsorum usui deputari tertiam portionem: Spicileg. tom. 3. pag. 416.* Gualterus, Episcopus Pictavensis, in sua Synodo, habita anno 1280. *can. 11.* inter Episcopalia jura Synodaticum recensuit: *Monemus in generali, quod de Bissexto, et aliis juribus Episcopalibus reddant nobis, vel mandato nostro; item de Synodo, Parata, et aliis juribus Archidiaconorum: Collectionis Harduini tom. 7. col. 854.* ubi, *Bissexti* nomine, intelligi quartam decimarum, et oblationum, suspicatur Thomassinus. Synodus Avenionensis, anni 1366. *cap. 11.* neminem è Synodo recedere jussit, nisi prius Cathedraticum solvisset: *Quilibet vestrum etiam, antequam recedat, solvat Synodalem, et Cathedraticum.... si voluerit excommunicationis sententiam, et expensarum gravamina evitare.* Idemque decrevit Synodus Biterrensis, anni 1368. *cap. 26. Thesaur. nov. Anecd. Martene, et Durand tom. 4. col. 576. et 632.* Humbertus de Romanis, quintus Generalis Magister Ordinis Prædicatorum, in suo Opere *de eruditione Religiosorum Prædicatorum lib. 2. cap. 2.* de Synodis agens, dicit, Sacerdotes ad eam accedentes, ut suam subjectionem Episcopo testentur, solve eidem *didrachma Cathedraticum*, exemplo illo-

rum, de quibus ait Evangelista Lucas 2. *Ibant omnes, ut profiterentur singuli in suam civitatem.* Hæc, aliaque hujus generis multa, quæ congeruntur à Christiano Lupo *in scholiis, et notis ad canones Conciliorum cit. tom. 1. pag. 469. tom. 2. pag. 1123. tom. 3. pag. 209.* atque à Thomassino *cit. part. 3. lib. 2. cap. 5.* planè evincunt, Synodaticum semper fuisse Episcopis debitum.

IV. Non tamen negamus, potuisse Episcopos, in Cathedratico exigendo, aut contra justitiam, aut contra æquitatem, aliamve virtutem peccare, et quandoque peccasse: vel quia ultra duos solidos, à jure statutos; vel quia nimis violenter à pauperibus Clericis illud exigebant; vel demùm quia nimiam aviditatem, aurique sacram famem, in Cathedratici exactione, non sine profecto aliorum offensione, et scandalo, manifestabant: contra quos justè invehitur S. Petrus Damianus *lib. 2. epist. 2. ad Cardinales Episcopos Apostolicæ Sedis, sive Opusc. 31. cap. 5.* inquit: *Vidi.... quemdam de Fratribus nostris.... qui sic subsultabat, atque gliscebatur, dum præfixum Synodalis Concilii tempus insisteret, ac si tritura, sive vindemialis proventus articulus immineret. Accingebatur enim se muneribus colligendis, ad quos utique præcidendos, non aciem ferri, sed falcem exacuebat eloquii.* Quamobrem alii sancti Antistites, ut omnem à se avaritiæ suspicionem quàm procul arcerent, suis Præsbyteris, ad Synodum evocatis, onus solvendi Synodatici liberaliter remiserunt, inter quos emicuit Sanctus Rudolphus, Eugubinus Episcopus, quem idem Petrus Damianus, scribens ad Alexandrum II. *lib. 1. epistol. 19. cap. 3.* hoc nomine laudat, quòd *congregans annualiter Synodum, nullum adsuetæ oblationis, vel xeniorum canonem à Clericis exigi permittebat.... absit, inquit, ut Synodum vendam.* Eademque de causa Hincmarus, Archiepiscopus Remensis, *epist.*

46. omnibus sibi subjectis Episcopis mandavit. *Synodus Presbyterorum, secundum sacros Canones, sine venalitate habere.* Non idcirco verò, quòd priores contra leges deliquerint, et posteriores juri cesserint, quod eis competebat, jus aliis ademptum est, quod à sacris Canonibus, et legitima consuetudine fuit singulis Episcopis concessum, sicuti egregiè ratiocinatur Lupus *cit. loc.*

V. Hinc, quamvis Concilium Tridentinum *sess. 24. cap. 3. de reform.* novis exactionibus Episcopis interdixerit, non proinde expunxisse jus Cathedralitici, modò non in visitatione, ubi quidvis exigi, idem Concilium vetuit, sed vel in Synodo, vel alio tempore, pendatur, censuit Congregatio, ejusdem interpres: *Sacra Congregatio Concilii censuit, Concilium Tridentinum nequaquam sustulisse Cathedraliticum, non illud tamen solvendum in visitatione, sed extra. et in Synodi celebratione.* Quam decisionem pluribus argumentis roborat Fagnanus *in Cap. Conquerente, num. 48. et seq. de offic. Ordinar. et in Cap. Venerabili, num. 16. et seq. de censib.* De hac Tridentini mente nihil dubitavit S. Carolus Borromæus, qui etsi sacrosancta illius decreta religiosè custodierit, et ne minimum quidem eorum apicem neglexerit, nihilominùs in sua secunda Synodo, Cathedralitici legem renovavit. *Act. Eccl. Mediol. part. 2. pag. 346. Illud sacris Canonibus constitutum est, ut à singulis Parochis in Diocesana Synodo, Cathedralitici nomine, solidi duo exigantur, idque argumento honoris, qui Cathedrali Ecclesiæ tamquam Matri à ceteris Parochialibus Ecclesiis tribui debet.* S. Carolo consenserunt Præsules Concilii Bituricensis, anni 1584. sub anathematis interminatione, Synodaticum, seu Cathedraliticum solvi, jubentes, *tit. 33. can. 7. Jura Synodalia, Cathedralitica Episcopalia, et quævis alia...*

*integrè persolvantur, sub pœna excommunicatio-
nis; Collectionis Harduini tom. 10. col. 1492.*

CAPUT SEPTIMUM.

*De nonnullis quæstionibus Cathedraticum
respicientibus.*

FIRMATO jure Cathedratici, aliquot statim occurrunt enodandæ difficultates, et dirimendæ quæstiones. Et primò quidem, non facilè est determinare quantitatem pecuniæ, Cathedratici nomine, Episcopo erogandæ: scimus quippe, à jure præscriptos duos solidos; sed quænam pecuniæ species, et quantitas, *solidi* nomine, sit intelligenda, ignoramus: siquidem, uti observant Covarruvias *de veter. numism. cap. 3. et 6. num. 5.* et Gonzalez. *in cit. Cap. Conquerente, lit. M.* nec solidus, nec solidi valor, semper et ubique unus fuit, sed, pro temporum et regionum diversitate, diversus. Apud Romanos solidus erat sexta pars unciæ auri, et ideo, alio nomine, dicebatur *sextula*, uti tradit Isidorus *de origin. lib. 16. cap. 24.* quod tamen Budæus *de asse lib. 5.* intelligendum putat, non de solidis aureis antiquis, qui quaterni in uncias signabantur, et singuli binas drachmas pende-
bant; sed de posterioribus, cùm, pondere immi-
nuto, sex aurei solidi ex uncia cudi cœperunt. Apud Gallos aureus solidus quadraginta, argenteus duodecim tantùm denariis æstimabatur: non enim ejusdem aurei solidi valor, à quadraginta ad duodecim denarios, à Rege Pipino est adductus, uti putarunt Lindenbrogius, Du-Cangius, et alii; quos refellunt Le Blanc *in tract. histor. pecun. Gallic. pag. 8.* et Maurini *in addit. ad Gloss. Du-Cangii*; sed ad similitudinem antiqui solidi aurei percusum à Francis solidum argenteum, et duode-

cim denariis æstimatum, iidem Auctores narrant, quibus etiam suffragatur Gronovius *lib. 3. de pecun. veter. cap. 6.* Apud Longobardos quilibet solidus quadraginta pariter denarios continebat, sicuti citatus Gonzalez notat. Verùm non satis liquet, aureusne, an argenteus esset, et quanti æstimeretur solidus ille Lucensis, in cujus moneta duos solidos pendendos, statuit Honorius III. *in cit. Cap. Conquerente.* Concilium Romanum anni 1725. singulis solidis valorem attribuit unius auri monetæ Romanæ, ac proinde duos solidos, titulo Cathedralici persolvendos, continere, ait, viginti julios ejusdem monetæ: quamquam non integros solidos à singulis Beneficiariis pendendos decreverit, sed pro quantitate reddituum Beneficiorum, quæ obtinent, secundùm mensuram ibidem definitam. Verùm, cùm præfatum Concilium merè Provinciale fuerit, (quod alibi diximus) legem non constituit extra Romanam provinciam servandam. Quocirca, cùm nihil certi, hac de re, à jure communi colligere possimus, concludendum est, certam et universalem regulam, quoad quantitatem Cathedralici, præscribi non posse, sed illam desumendam esse à particularibus locorum statutis, et recepta in qualibet diœcesi consuetudine, quemadmodum docuerunt Abbas *in Cap. Olim, de censibus*, et Barbosa *de offic. et potest. Episc. alleg. 86. num. 84.*

II. Faciliùs, quàm censûs Episcopo pensitandi quantitas, determinantur personæ, à quibus sit quotannis persolvendus; certum enim est, Cathedralicum solvi debere ab omnibus Ecclesiis Secularibus, et quibuscumque Parochis, et Beneficiariis; æquum quippè est, ut qui ab Ecclesia stipendia recipit, Ecclesiæ Moderatori, ejusque Cathedræ, in subjectionis signum, aliquod tributum pendat: nec ad rem præsentem quidquam refert, cujus ritus Parochi, et Beneficarii sint, modò in diœ-

cesi degant, et unius Episcopi jurisdictioni subsint: quare, cùm quidam Parochi, et Beneficarii diœcesis Cassanensis, hâc ratione se exemptos crederent ab obligatione solvendi Cathedriticum Episcopo Latino, quòd ipsi addicti essent Græco ritui, in Sacra Congregatione Concilii, ad quam ejusmodi controversia delata fuerat, die 8. Februarii 1738. causâ ceciderunt, uti habetur *tom. 8. Thesaur. Resolut. part. 2. pag. 23. et duabus seqq.*

III. Consultò diximus, ab Ecclesiis Secularibus; quoniam Ecclesiæ Regularium, monasteriis contiguæ, in quibus iidem Regulares Divina peragunt Officia, gaudent exemptione à Synodatico solvendo, per textus *in Can. Inter cetera, caus. 10. qu. 3. et Can. Quam sit, caus. 18. quæst. 2.* aliaque jura allegata à Barbosa. *Jur. Eccles. lib. 3. c. 20. n. 2. et seq.* Engel *ad tit. de censib. n. 2.* Aliud est de Ecclesiis, Capellis, et Parochialibus Secularibus, Regularium monasteriis pleno jure unitis, à quibus Cathedriticum Episcopo loci esse pensitandum, communiter Doctores tradunt; quia ejusmodi Ecclesiæ nusquam reperiuntur subtractæ à lege diœcesana, quin imò huic disertè subjiciuntur *in Cap. Conquerente, de Offic. Ordinar.* ubi Honorius III. ait: *Episcopus jura Episcopalia in Ecclesiis, seu Capellis monasterii debeat habere*: ac propterea, cùm inter jura Episcopalia annumeretur Cathedriticum, etiam hoc Episcopo ab illis deberi, meritò infert Fagnanus *in eod. Cap. Conquerente, num. 10. et 43.*

IV. De Confraternitatibus Laïcorum, auctoritate ordinariâ erectis, disputatum est, an tenerentur ad Cathedritici solutionem: et responsum fuit, teneri, si habeant propriam Ecclesiam; secùs autem, si simplicem tantùm Capellam, seu Altare habeant, in aliena Ecclesia situm: in causa enim *Firmana Cathedritici* die 24. Julii 1734. examinatis sequen-

tibus dubiis : *An Confraternitates erectæ auctoritate ordinariâ, et habentes propriam Ecclesiam, teneantur solvere Cathedraticum in casu, etc.* item : *An ad solutionem Cathedratici teneantur etiam Confraternitates, non habentes propriam Ecclesiam, sed simplicem tantùm Capellam in honorem Sanctorum, sub quorum titulo sunt erectæ, in casu, etc.* Sacra Congregatio Concilii ad primum respondit *Affirmativè*; ad secundum *Negativè* : idemque responsum dedit in *Urbevetana Cathedratici* die 20. Martii 1745.

V. Diximus etiam, Cathedraticum solvendum à quibuscumque Parochis, et Beneficiariis. Quoniam autem qui civitatem incolunt, unum quasi corpus simul constituunt, aliudque corpus conflant ceteri Parochi, et Beneficarii, in suburbiis degentes; dubitatum fuit, an satis sit, ut unicum Cathedraticum solvatur à corpore Parochorum, et Beneficiorum civitatis, alterum à corpore aliorum, extra civitatem commorantium; an potius ab unoquoque singulatim suum Cathedraticum sit pensitandum. Quæstio discussa, et decisa fuit in Sacra Congregatione Concilii die 19. Novembris 1735. in *Perusina Cathedratici*, in qua proposito dubio: *An Cathedraticum sit solvendum à Rectoribus Ecclesiarum Parochialium civitatis, et suburbiorum Perusiæ, uti asserto uno corpore, seu potius ab unoquoque ex eis* : responsum fuit : *Negativè quoad primam partem; et affirmativè quoad secundam.* Secus est, cum nullus Clericorum, uni eidemque Ecclesiæ inservientium, suam possidet specialem Præbendam, sed singuli sustentantur ex massa communi, ex qua unusquisque suam accipit portionem: tunc enim unicum Cathedraticum esse ab omnibus ex eadem massa persolvendum, sancitum est in Concilio Romano anni 1725. *tit. 8. c. 4. Ab Ecclesiis verò, ubi plures de massa participant,*

ab omnibus in communi, julii viginti, salvo tamen consuetudinibus, Ecclesiis, et Episcopis magis favorabilibus. Et quod specialiter attinet ab Beneficia simplicia, Sacra Congregatio Concilii in *Maceraten. Cathedratici* die 29. Aprilis 1731. dixit, ex omnibus Beneficiis Cathedraticum deberi Episcopo, solis exceptis Capellanis laïcalibus, et ad nutum amovibilibus.

VI. Alia succedit controversia: an ex privilegio, vel consuetudine tanti temporis, cujus initii non sit memoria, acquiri possit exemptio ab onere solvendi Cathedraticum. Atque, ut priùs de privilegio loquamur, cùm Romanus Pontifex possit quamlibet Ecclesiam, et Beneficium, ab Episcopi jurisdictione totaliter subtrahere, multò magis poterit à solutione Cathedratici eximere, quod ex textu in *Cap. Constitutus, de Religiosis domibus*, benè probat Bottus *de Synodo 3. part. num 90.* Non tamen præsumitur, quòd Pontifex id privilegii alicui concesserit, nisi illius expressam mentionem fecerit, juxta textum in *cap. Pastoralis, de donationibus.* Quin imò docet Piasec. *in prax. Episcop. part. 2. cap. 2. num. 13.* non censi Ecclesiæ remissum Cathedraticum, etsi generatim fuerit ab Episcopi jurisdictione subtracta, nisi speciali privilegio ab illius pensitatione deprehendatur nominatim liberata. Quod verò consuetudinem spectat, in eam olim sententiam nonnihil propenderat Sacra Congregatio Concilii, quòd posset, immemorabili consuetudine, quilibet libertatem nancisci ab obligatione præstandi Cathedraticum; sed, causæ articulo ad novam trutinam revocato, cùm consideraverit, Episcopalia jura à subditis adversùs Episcopos nunquam præscribi posse, juxta sanctionem Innocentii III. in *cap. 16. de præscript.* è priori sententia recessit, et oppositum definivit in *Lavellen. Cathedratici 6. Junii 1693. lib. 43. decretor. pag. 261.*

disceptato enim sequenti dubio : *An Cathedriticum Episcopo debeat, non obstante immemorabili in contrarium* : responsum fuit : *Affirmativè , ad formam juris , ab Ecclesiis , et Beneficiatis*. Quam decisionem postea roboravit sæpiùs laudatum Concilium Romanum anni 1725. *tit. 8. cap. 4.* decernens : *Census Cathedrali Ecclesiæ solvendus in signum honoris , et subjectionis Cathedræ Pontificali. Jus sanè inter cetera Episcopalia ita privilegiarium , ut neque ab Episcopis in totum remitti , nec à quoquam valeat , quocumque titulo , vel immemorabili consuetudine , præscribi*. Atque hâc definitione freta Sacra Congregatio Concilii , in nuper allegata causa *Perusina* , interrogata : *An Cathedriticum debeat Episcopo ab Ecclesiis existentibus in asserta quasi centenaria vel immemorabili illud non solvendi* : fidentiùs respondit *Affirmativè*. Nimiùm itaque à sacris Ecclesiæ Canonibus deviarunt , qui asseruerunt , non licere Episcopo à suis Clericis Cathedriticum exigere , nisi prematur inopiâ , aut innitatur præscriptione longioris temporis ; quod moribus Galliæ receptum affirmat Feuret *lib. 3. cap. 3. num. 23.* addens , quòd , si exigatur , interponitur appellatio tamquam ab abusu : etenim , uti contra eundem Feuret egregiè ratiocinatur Alteserra *in vindic. Jurisdict. Ecclesiast. lib. 2. cap. 19.* gravis Episcopi necessitas requiritur , ut exposcere queat subsidium charitativum , quod in paupertatis levamen illi concessit Concilium Lateranense III. anni 1179. sub Alexandro III. *can. 4.* inquiens : *Sustinemus pro multis necessitatibus , quæ aliquoties superveniunt , ut , si manifesta ac rationabilis causa extiterit , cum charitate moderatum ab eis valeant auxilium postulare* : quam sanctionem commemorat Honorius III. *in cit. Cap. Conquerente , de Offic. ordinar.* scribens Episcopo Assisiensi , ut aliis jurebus contentus , subsidium charitativum ab Ecclesiis ,

præsertim exemptis, non exigat, nisi gravi urgeatur necessitate: *Tu autem, his juribus.... contentus existens, non amplius ab eis exigas, præter moderatum auxilium, quod juxta formam Lateranensis Concilii, si manifesta et rationabilis causa extiterit, cum charitate postulandum: sicut ab aliis Ecclesiis ejusdem diœcesis pro necessitate temporis, sustinemus.* Sed neque paupertas, neque alia causa requiritur ad exigendum Cathedraticum, quod inter Episcopalia jura recensetur, et cuilibet Episcopo, sine ulla limitatione, conceditur: nec profectò necesse est, ut Episcopus à præscriptione sortiatur illud jus, quod adeo est sui muneris proprium, ut ne contrariâ præscriptione quidem possit illud amittere; ùt enim dicebamus, nullus unquam potest præscribere adversùs subjectionem, et reverentiam debitam Episcopo, in cujus significationem Cathedraticum pensatur.

VII. Postremò dubitatur, an Cathedraticum, quod pensitandum esset in Synodo, debeatur Episcopo pro tempore, quo Synodum non celebravit; quod idem est ac quærere, an, posito quòd Episcopus decem ex. gr. annorum spatio Synodum non coegerit, in prima Synodo quam habet, unicum tantum, an potius decem Cathedratica exigere valeat. Sæpiùs de hac quæstione disceptatum est in Sacra Congregatione Concilii; eaque semper fuit in sententia, quòd Cathedraticum singulis annis sit Episcopo solvendum, etiamsi Synodus quotannis non cogatur: quamvis enim in Synodo solvi consueverit, et hac de causa Synodaticum sit appellatum (ùt diximus); non idcirco tamen est ita affixum Synodo, ut, hâc non habitâ, cesset obligatio illud præstandi: semper quippe urget ratio reverentiæ, et subjectionis erga Cathedram Episcopalem, propter quam Synodatici pensitationem jura imperarunt. Quocirca in citata Synodo Avenionensi anni 1366.

cap. 11. et in alia Synodo pariter Avenionensi sub Alano Episcopo cap. 15. cit. tom. 4. *Anecdotor. col.* 575. et 580. decretum fuit, ut non solum Synodaticum anni tunc decurrentis, sed etiam *Arreagia temporis jam lapsi*, ante Synodi dimissionem, integrè Episcopo persolverentur: et Sacra Congregatio Concilii, nullo habito respectu ad Synodum, Cathedraliticum Episcopo deberi à die adeptæ possessionis suæ Ecclesiæ, dixit in *Amalpitana Cathedralitici* 5. Septembris 1705. et 26. Februarii 1707. et in *Cassanensi* 21. Martii 1735. lib. 55. *decretor. pag.* 326. et lib. 57. pag. 68. et lib. 85. pag. 188.

VIII. Quod autem est intelligendum, nisi adsit longæva, et legitimè præscripta consuetudo non solvendi Cathedraliticum, nisi in Synodo: quoniam, etsi consuetudo non possit prorsus delere obligationem illud pensitandi, potest nihilominus minuere solutionis onus, et facere, ut non urgeat singulis annis: siquidem eo ipso, quòd aliquando, et in aliqua etiam minima quantitate, est solvendum, jam servatur honor debitus Cathedralitici Episcopali, contra quem dumtaxat præscribi non potest, sicuti rectè perpendunt Bottus *de Synod. part. 3. num.* 89. et seq. et Massobrius *eod. tract. cap. 4. dub.* 33. et 34.

IX. Porrò, ut quàm celeriter, et promptè sibi debitum Cathedraliticum Episcopus assequatur, in particulari Congregatione à san. mem. Clemente XII. deputata die 5. Octobris 1731. hæc methodus, in illius exactione servanda, præscripta fuit: *Ut Cleri solutioni Cathedralitici consultum sit, nec tamen judiciarius ordo prætermittatur, Sacra Congregatio, à Sanctissimo Domino nostro deputata, censuit, rem sic esse temperandam, ut adversus eos, qui illud solvere tenentur, si in mora fuerint, unica sufficiat citatio, cum præfixione termini quinque dierum, antequam decernatur expeditio mandati exe-*

cutivi: præmissâ autem illâ citatione, possit etiam deinde in contumaces ad ejusdem mandati executionem procedi, absque alia nova citatione. Cohærenter ad hujusmodi decretum datæ sunt litteræ, quæ extant in Appendice ad Constitutiones Synodales Sabinenses Hannibalis Cardinalis Sancti Clementis pag. 30.

X. Duo his superaddimus, quæ ad Cathedraticum referri possunt. Primum est ab Antiocheno Patriarcha Maronitarum, cùm sacra Olea distribueret, aliquam exigi consuevisse pecuniæ oblationem, quâ uteretur ad suâ alimoniam, atque ad onera sustinenda, quæ Patriarchali incumbunt officio, ac dignitati. Quamquam autem constitisset, pecuniam neque dari, neque recipi animo nundinandi sacra Olea; attamen, ad omnem propellendam simoniæ suspicionem, prædicta consuetudo fuit improbata à Congregatione particulari, cui demandata est cognitio rerum ad Maronitas pertinentium, ejusque sententia fuit à nobis confirmata. Ut verò Patriarchæ indigentis prospiceremus, jussimus, ut in posterum eadem pecuniarum oblationes, nomine subsidii charitativi, fierent Patriarchæ die Dominicâ infra octavam solemnitatis Assumptionis Deiparæ Virginis Mariæ, quod videre est *in nostra Constit. 43. Bullar. tom. 1.* Alterum est, quòd Canonica portio, seu Quarta Episcopalis, debita Episcopo ex iis, quæ relinquuntur Ecclesiis, juxta textum *in Cap. Requisisti, de testam.* de qua copiosè nos, in minoribus tunc constituti, disseruimus in quadam causa *Aretina*, et plura etiam adducta fuerunt à Ferdinando de valentibus in suo voto, in eadem causa exarato, quod est 19. *Oper. tom. 3.* Cathedratici naturam imitatur, iisdemque prorsus subjacet juris regulis, quæ in Cathedratici solutione servantur: quemadmodum demonstrat Scarfantionius in dissertatione, quam concinnavit pro quadam causa

Piscien. Quartæ, edita Lucae anno 1746. ad cujus calcem impressa pariter reperitur prædicta nostra elucubratio in simili causa *Aretina*.

CAPUT OCTAVUM.

De Eleëmosyna Missarum, et ejus taxatione in Synodo ut plurimum facienda.

Mos fuit in Ecclesia, plurium seculorum intervallo sanctè retentus, ut quotquot ad Missarum solemniam convenirent fideles, suam unusquisque sacrificii partem, hoc est panem, et vinum consecrandum, offerret: ad quem alludens Cyprianus *lib. de oper. et eleëmosyn.* divitem fœminam hoc nomine increpat, quòd nihil offerens, alienæ oblationis partem sumeret: *Locuples (inquit) et dives es, et dominicum celebrare te credis, quæ corban omninò non respicis, quæ in dominicum sine sacrificio venis, quæ partem de sacrificio, quod pauper obtulit, sumis*: eundemque respexit Augustinus (seu quisque est! Auctor sermonis, olim 215. *de tempore*, nunc 265. *in Append. tom. 5. part. 2. num. 2.*) dicens: *Erubescere debet homo idoneus, si de aliena oblatione communicaverit*: atque inde etiam factum est, ut Tertullianus *lib. de exhort. castitat. cap. 7.* omnes Christianos, Sacerdotes dixerit, non quòd omnes potestatem haberent consecrandi, sed quia omnes panem, et vinum ad Dei Altare offerebant, sicuti egregiè explicat Petavius *in diatriba de potestate consecrandi cap. 1. tom. 4. Theol. dogmat.* Tanta porro illius ritus fuit apud majores nostros religio, ut, cùm Patres Concilii Matisconensis II. anni 585. deprehendissent, eum pedetentim obsolescere, statim restitui curaverint, *can. 4. decernentes Residentibus nobis in sancto Concilio, cognovimus, quosdam Christianos, relicto*

*fratrum cœtu, à mandato Dei aliquibus locis deviasse; ita ut nullus eorum legitimo obsecundationis parere velit officio Deitatis, dum sacris Altaribus nullam admovent hostiam. Propterea decernimus, ut omnibus Dominicis diebus Altaris oblatio ab omnibus viris, et mulieribus offeratur tam panis, quàm vini: ut per has immolationes et peccatorum suorum fascibus careant, et cum Abel, vel ceteris justis offerentibus, promereantur esse consortes. Omnes autem, qui definitiones nostras per inobedientiam evacuare contendunt, anathemate percellantur: Collectionis Harduini tom. 3. col. 461. Neque verò, quod à singulis fidelibus offerebatur, modicum quid erat panis, et vini, quæ postea per Sacerdotem consecrata, atque in Christi Corpus, et Sanguinem conversa, ipsimet offerentes perciperent; sed quilibet, pro sua facultate, plures offerebat panes, cum larga vini amphora, quorum exigua pars consecraretur, ut reliqua massa Sacerdotibus et Clericis cederet, quemadmodum, pluribus allatis monumentis, ostendit Christianus Lupus *dissert. 2. proœm. ad decret. et canon. Concil. tom. 3. primæ edit. pag. 183.**

II. Præter panem, et vinum, quæ sacrificio usui erant, aliud ad Altare offerre prohibuit canon. 3. Apostolorum: *Si quis Episcopus aut Presbyter, præter ordinationem Domini, alia quædam in sacrificio offerat super Altare, id est aut mel, aut lac, aut pro vino siceram, aut confecta quædam, aut volatilia, aut animalia aliqua, aut legumina, contra constitutionem Domini faciens, congruo tempore deponatur.* Et quamvis sequens canon 4. ejusmodi prohibitionem temperans, permittat offerri etiam oleum, incensum, novas spicas, et uvas; ceteros tamen fructus, non ad Altare offerri, sed ad Episcopum mitti jubet, Presbyteris, Diaconis, et Clericis distribuendos: *Offerre non liceat aliquid ad*

Altare , præter novas spicas , et uvas , et oleum ad luminaria , et thymiama , id est incensum , tempore , quo sancta celebratur oblatio. Reliqua poma omnia ad domum primitiæ Episcopo , et Presbyteris dirigantur , non offerantur in Altari. Certum est autem , quòd Episcopus et Presbyteri dividant et Diaconis , et reliquis Clericis. Concilium verò Carthaginense III. anni 397. can. 24. qui est 37. in Codice canonum Ecclesiæ Africanæ , tom. 1. Collectionis Harduini col. 883. mel et lac offerri permittit in die Paschalis festivitatis , quo solemne Baptisma celebrari , et egressis è sacro fonte mel et lac dari consueverat : de quo ritu plura Cardinalis Bonarer. liturg. lib. 1. cap. 16. num. 3. Ut in Sacramentis (ait cit. Concilium) Corporis , et Sanguinis Domini nihil amplius offeratur , quàm quod ipse Dominus tradidit , hoc est panis , et vinum aquæ mixtum. Primitiæ verò , seu mel et lac , et quod uno die solemniissimo in infantum mysterio solet offerri , quamvis in Altari offerantur , suam tamen habeant propriam benedictionem , ut à Sacramento Domini Corporis , et Sanguinis distinguantur : nec amplius in primitiis offeratur , quàm de uvis et frumentis. Verùm posteriori ætate usus obtinuit , ut nihil quidem , præter panem , et vinum , juxta prisca Patrum decreta , Offertorii tempore exhiberetur , sed vel ante Missam , aut ante Evangelium , sive statim post Evangelium , liceret fidelibus , quidquid vellent , in Sacerdotum commodum , ad Altare offerre : quod ex Reginone lib. 1. de Ecclesiast. discipl. rectè colligit Martene de antiquis Eccles. ritib. tom. 1. lib. 1. c. 4. art. 6. Duo pariter oblationum genera commemorant Capitularia Caroli Magni lib. 6. cap. 305. et magis apertè antiquissima Liturgia Æthiopum , quam ad hunc ritum comprobandum adducit Honoratus à Sancta Maria in suis Animadvers. in regulas , et usum Critices

tom. 2. lib. 4. art. 6. oblationes factas ante Offertorium , ab illis distinguit, quæ fiebant, dum Offertorium canebatur.

III. Sed , nùm , inter cetera , etiam pecunia , sive ante Missam , sive ante Offertorium , prioribus seculis , ad Altare offerri soleret , ignoramus. Scimus enimverò , ab Ecclesiæ incunabulis , in singulis Christianorum Ecclesiis expositam fuisse arcam , quam Baronius *ad an. 44. num. 69. Gazophylacium* appellat , in quam pecuniæ à fidelibus inferebantur. Ejusmodi arcæ meminit Tertullianus *apol. cap. 39.* inquiens : *Si quod arcæ genus est , non de ordinaria (al. honoraria) summa quasi redemptæ religionis congregatur. Modicam unusquisque stipem , menstruâ die , vel cùm velit , et si modò velit , et si modò possit , apponit : nam nemo compellitur , sed spontè confert.* Et Justinus *apolog. 1. ad Antoninum Pium num. 67.* quasi rationem reddens pecuniæ , quæ in ecclesiæ Gazophylacium conjiciebatur , ait : *Qui abundant , et volunt , suo arbitrio , quod quisque vult , largiuntur , et quod colligitur , apud eum , qui præest , deponitur , ac ipse subvenit pupillis , et viduis , et iis qui vel ob morbum , vel aliam ob causam egent , tum etiam iis qui in vinculis sunt , et advenientibus peregrè hospitibus ; uno verbo , omnium indigentium curam suscipit.* Ubi indigentium nomine , etiam Ecclesiæ Ministros Justinum comprehendisse , minimè dubitamus : illi siquidem ex fidelium oblationibus alebantur , et incredibile videtur , quòd ex solo pane et vino , ad Altare oblatis , potuerint omnia sibi ad vitæ sustentationem necessaria comparare. Eundem morem deponendi pecuniam in Gazophylacio commemorant Augustinus *serm. 356. tom. 5. Oper. part. 2. num. 13.* et Paulinus *epist. 34.* sive *sermone de Gazophylacio* : quorum proinde testimonio constat , labente seculo IV. et decurrente V. illum perseverasse.

IV. Sed, quandonam, non in Gazophylacium immitteri, sed ad ipsum Altare cœperit pecunia offerri, certò definire non possumus. Habemus quippe ex Augustino *epist. 22. num. 6. tom. 2. Oper. col. 29.* quæ est ad Aurelium Primatem, tempore oblationis, seu Missæ pro defunctis, fuisse simul denarios oblatos: sed, cùm istos ab ipsismet offerentibus in pauperes erogari idem præcipiat, non videtur approbare, ut in Diaconorum manibus ad Altare deponerentur: *Oblationes pro spiritibus dormientium, quas verè aliquid adjuvare credendum est, super ipsas memorias non sint sumptuosæ, atque omnibus petentibus, sine typho, et cum alacritate præbeantur, neque vendantur; sed, si quis pro religione aliquid pecuniæ offerre voluerit, in præsentibus pauperibus eroget.* Honorius Augustodunensis, Scriptor XII. seculi, in *Gemma animæ lib. 1. cap. 66.* tunc in Ecclesiam morem invectum asserit, pecuniam, loco panis, ad Altare offerendi, cùm desierunt fideles, Sacrificio assistentes, sacra participare mysteria, quod ceteroquin antea fas non erat prætermittere: *Postquam autem Ecclesia numero quidem augebatur, sed sanctitate minuebatur, propter carnales, statutum est, ut qui possent, singulis Dominicis, vel tertiâ Dominicâ, vel summis festivitatibus, vel ter in anno communicarent; ne ante Confessionem, et pœnitentiam pro aliquo crimine, iudicium sibi sumerent. Et quia, populo non communicante, non erat necesse panem tam magnum fieri, statutum est, eum in modum denarii formari, vel fieri, et ut populus pro oblatione farinæ denarios offerret: tempus tamen, quo id acciderit, Honorius non designat.*

V. Verùm, ut ut hæc res se habeat, et quidquid sit de initio usûs offerendi ad Altare pecuniam, indubitatum est, quod asserit Thomassinus *de vet. et nov. Eccles. discipl. part. 3. lib. 1. cap. 7. num. 8.* juxta primigeniam nascentis, et adolescentis Eccle-

siā disciplinam , sive panem , sive denarium oblatum fuisse Ecclesiē , et Clericis in commune , non verò datum cuiquam peculiari Sacerdoti , ut Missam privatim faceret , quæ uni eleëmosynam offerenti prodesset. Morem autem stipem elargiendi Sacerdoti , ut exuberantem Sacrificii fructum stipis largitor in se , proximos , aut amicos , sive vitæ composites , sive defunctos , derivaret , non ante seculum VIII. inductum , neque passim ubique ante XII. receptum , asserit Mabillonius *in præfat. 1. in seculum III. Benedictinum num. 62.* cui tamen contradicit Pater Franciscus Berlendi Clericus Regularis Theatinus *in dissert. Historico-Theologica de Oblationibus part. 2. §. 2.* illum longè antiquiorem affirmans : enimverò , quòd in fine seculi VIII. jam invalisset , fidem facit Chrodegangus , Episcopus Metensis , in Regula , quam , eo seculo labente , vel nono ineunte , suis Canonicis præscripsit : in ea quippe *cap. 32. de eleëmosynis* , cuique Canonicorum liberam potestatem fecit accipiendi , et in quos vellet usus expendendi , eleëmosynam , quæ pro sua sibi Missa offerebatur : *De eleëmosynis accipiendis* (inquit) *ita constituimus , ut si aliquis uni Sacerdoti pro Missa sua , vel pro Confessione , aut infirmitate , seu pro quolibet caro suo , aut vivente , aut mortuo , aliquid in eleëmosyna dare voluerit , hoc Sacerdos à tribuente accipiat , et exinde , quod voluerit , faciat :* Collectionis Harduini *tom. 4. col. 1196.* Seculo verò XI. eundem morem adeo longè latèque propagatum scimus , ut etiam pueris notus esset : etenim Joannes Monachus *in vita S. Petri Damiani cap. 2.* de eo adhuc puerulo narrat , quòd quâdam die.... *casu nummum reperit , et tamquam subito dives effectus , gratulabundus , quid eo mercari aptius posset , diu mente revolvere cæpit.... divinitus tandem inspiratus , ait : melius est , ut tradam Presbytero , qui Deo Sacrificium offerat pro patre meo.*

VI. Specialem hanc Sacrificii applicationem illi, qui eleēmosynam largitus fuerat, visus est improbare Walafrius Strabo, qui seculo IX. floruit, existimans, illud non plus prodesse uni, pro quo speciatim offeratur, quā universo cœtui fidelium; libro enim *de reb. Ecclesiast. cap. 22.* ait: *Sed et in hoc error non modicus videtur, quòd quidam se non posse aliter plenam commemorationem eorum facere, pro quibus offerunt, nisi singulas oblationes pro singulis offerant, vel pro vivis, et defunctis non simul æstimant immolandum, cū verè sciamus, unum pro omnibus mortuum, et unum panem esse, et sanguinem, quem universalis Ecclesia offert. Quod si cui placet, pro singulis singulatim offerre; pro solius devotionis amplitudine, et orationum augendarum delectatione id faciat, non autem pro stulta opinione, quā putet, unum Dei Sacramentum non esse generale medicamentum.* At non animadvertit Walafrius, quòd, etsi sacrificium ex parte rei oblatae, et principalis offerentis, scilicet Christi, sit infinitæ virtutis, non tamen, ita ejus institutore Christo volente, infinitos producit effectus: secus, si finem excipias colendi Deum, et supremum patriæ actum, qui sanè ex qualibet, quantumvis crebrò repetita, Divinæ victimæ immolatione, semper Deo exhibetur, quoad cetera, quæ ex sacrificio reportare intendimus, superflua esset ejusdem iteratio. Semel autem posito, quòd effectus sacrificii finitus sit, perspicuum jam est, illud plus ei prodesse, cui applicatur, quā aliis: uti enim ratiocinatur Suarez *tom. 3. in 3. part. disput. 78. sect. 1. et disput. 79. sect. 12.* aut consideratur tamquam propitiatorium, seu satisfactorium; et certè pro illo speciatim satisfacit, in cujus debiti solutionem Deo exhibetur: aut consideratur tamquam impetratorium; et profectò ad beneficia illi uberiùs elargienda Deum movet, pro quo nominatim

Sacerdos Divinam Hostiam immolans, Deum exorat. Rem totam explicat D. Thomas *in 4. dist. 45. art. 4. quæstiunc. 1. et quæstiunc. 2.*

VII. Quod visus est improbare Walafridus, alio nomine sunt apertè insectati Wiciefistæ, hodieque insectantur Lutherani, et Calvinistæ, dictitantes, pecuniam Sacerdoti celebraturo in Missæ pretium dari, eamque propterea, veluti apertè simoniacam, damnantes. At in primis, ad eorum fallaciam refellendam, satis abundè foret illud adducere, quod ad rem ajebat Gerson *in opusc. de sollicitudine Ecclesiasticorum, tom. 2. part. 3. partic. 19.* inquit: *Sufficere in primis debet ad consensum hujus veritatis usus totius communis Ecclesiæ, qui sic habet, et recipit; cui si quis detrahit, imprudenter se decipit.* Et *partic. 6. Nihil æquius, secundùm omnem legem, esse deducit Apostolus primâ ad Corinth. 9. quàm qui altario deservit, de altario et vivat.* Præstat nihilominùs audire D. Thomam, qui hanc ipsam hæreticorum calumniam jampridem anteverterat, et diluerat *2 2. quæst. 100. art. 2. ad 2.* inquit: *Sacerdos non accipit pecuniam, quasi pretium consecrationis Eucharistiæ, aut Missæ decantandæ; hoc enim esset simoniacum: sed quasi stipendium suæ sustentationis.* Et *in 4. dist. 25. quæst. 3. art. 2. quæstiunc 1. ad 4. Facere pactionem de Missa celebranda est simoniacum semper. Si tamen non habet alios sumptus, et non tenetur ex officio Missam cantare, potest accipere denarios, sicuti conducti Sacerdotes faciunt, non quasi pretium Missæ, sed quasi sustentamentum vitæ.*

VIII. At, quamvis res ita se habeat, nihilominùs fatendum est, quorumdam improborum Sacerdotum sordidam avaritiam quandoque dehonestasse, quod ceteroqui in se licitum, et sanctum erat: nonnulli quippe visi sunt Missas quodammodo venditare, ac turpissimum quæstum de illis facere. Et

primò quidem , cùm nondum Missæ eâdem die iteratio erat severâ lege prohibita , nonnulli ad solum finem plures eleëmosynas captandi sæpiùs in die Sacris operabantur , quos acriter perstringit Auctor vitæ S. Thomæ Cantuariensis *cap. 11.* his verbis : *Illos autem in præsentiarum nec memoratu dignos , non Christi , sed mammonæ Sacerdotes prætereo , qui , propter oblationum quæstum , unam Christi , et semel oblatam Hostiam quotidie , non semel , sed libentiùs iterùm , non tam consecrant , quàm dilaniant , Filium Dei quæstui habentes.* Postquam verò et Alexander II. *can. 53. de consecratione , dist. 1.* et Innocentius III. *in Cap. Consulisti , de celebrat. Missar.* et Honorius III. *in Cap. Te referente , eod. tit.* districtè vetuerunt , Sacrificium eâdem die , solâ exceptâ solemnitate Nativitatis Domini , ab eodem Sacerdote iterari , alias nequiores artes excogitarunt , quibus plures eleëmosynas , unius Missæ celebratione , lucrarentur. Aliqui enim tot Hostias in eadem Missa consecrabant , quot illi fuerant , à quibus eleëmosynam acceperant , autumantes , se hâc ratione omnibus satisfacere : alii plures Missas in unam congerebant ; Missam quippe diei usque ad Offertorium legebant ; tum aliam incipiebant usque ad eundem locum ; deinde tertiam , et quartam , eodem modo ; postea tot Secretas dicebant , quot Missas inceperant ; demùm sub uno Canone Sacrum perficiebant , totidem additis in fine Collectis , quot initio recitaverant : has autem Missas *bifaciatas et trifaciatas* nuncupabant , quasi duplicem , et triplicem , haberent faciem , quæ solæ satis illis esse videbantur ad plures eleëmosynas , pro earum numero , assequendas. Hæc , aliaque hujus generis Missarum monstra recensent Petrus Cantor in Opere , quod inscripsit *Verbum abbreviatum , cap. 29.* et Cardinalis Bona *rer. liturgic. lib. 1. cap. 15.*

IX. Quibus ab Ecclesia eliminatis , non idcirco
Tom. I. 32

improba Sacerdotum cupiditas fuit radicitùs evulsa: adhuc enim iidem ingens lucrum ex Missa aucupantes, de unica eleēmosyna, quam accipere poterant, quasi de mercis cuiuspiam pretio paciscebantur, et, nisi ad eorum votum augetur, Missam facere renuebant; quos proinde Robertus Cardinalis Pullus, natione Anglus, in *Summa Theologica*, quam medio seculo XII. concinnavit, *part. 7. cap. 17.* ita objurgavit: *Quid est Missarum solemnia contuitu temporalis commodi celebrare, nisi cum Juda Christum vendere, tantò nequiùs, quantò resurgendo est sublimatus?* Quamobrem, ut gliscentem hanc pestem tandem ab Ecclesia prorsùs propellerent, et insatiabilem Sacerdotum aviditatem perpetuo freno coërcerent, Patres Concilii Toletani anni 1324. *cap. 6.* vetuerunt, ne ullus Sacerdos quidquam, vel minimum, pro Missa ex pacto exigeret, sed eleēmosynâ contentus esset, quæ ei spontè daretur: *Multâ mentis amaritudine concitatur, gravisque doloris aculeus perfodit mentem nostram, intelligentes, quòd aliqui Presbyteri, detestandâ, et abominabili ambitione cæcati, pro Missis per eos celebrandis pecuniam exigunt, et super hoc, ac si vellent vendere rem profanam, impudenter mercantur.... Verùm, cùm dictum Sacramentum, super omnia pretiosum, sit liberaliter, sicut cetera Sacramenta, celebrandum; districtiùs prohibemus, ne aliquis Presbyter pro Missis celebrandis pecuniam exigat, vel rem aliam temporalem, sed gratè accipiat, si aliquid, per facientem Missas celebrari, oblatum sibi charitativè fuerit, absque pacto, et conventionem quâcumque: Collectionis Harduini tom. 7. col. 1489.*

X. Ac demùm Concilium Tridentinum cùm animadverterit, nondùm Sacerdotes à profano illo mercimonio cessasse, quod Patres Toletani fuerant detestati, *sess. 22. in decreto de observandis, et*

*evitandis in celebratione Missæ injunxit Episcopis, ut de medio tollant quidquid avaritiâ contra reverentiam sacrificii Missæ induxit, utque in primis cujusvis generis mercedum conditiones, pacta, et quidquid pro Missis novis celebrandis datur, necnon importunas, atque illiberales eleemosynarum exactiones potiùs, quàm postulationes, aliaque hujusmodi, quæ à simoniaca labe, vel certò à turpi quæstu non longè absunt, omninò prohibeant. Ut itaque Episcopi Tridentino obtemperent, atque importunas, et immoderatas eleemosynarum pro Missis exactiones impediunt, debent, in sua quisque diœcesi, Missarum stipem taxare, ultra quam nemo quidquam exigere valeat: quod etiam ante Tridentinum factum legimus à Willelmo Archiepiscopo Eboracensi, cujus Constitutionem renovavit Joannes ejusdem Successor in Concilio Provinciali Eboracensi anni 1367. cap. 3. *Universis Rectoribus, et singulis Ecclesiarum Prælatibus, Vicariis, et aliis quibuscumque personis Ecclesiæ, Capellas, Cantarias, Oratoria, Hospitalia, seu Beneficia Ecclesiastica quæcumque, infra nostram diœcesim, obtinentibus, in virtute sanctæ obedientiæ, et sub pœna quadraginta solidorum, eleemosynæ nostræ applicandorum, similiter inhibemus, ne in Ecclesiis, Capellis, Cantariis, Hospitalibus, seu aliis Beneficiis suis hujusmodi, quemquam Capellanum stipendiarium Divina celebrare permittant, nisi nomine stipendii sui annualis, de summa sex marcarum sit contentus: Concilior. Britannicæ tom. 3. p. 69.**

XI. Quamvis autem eleemosynæ taxatio et à consuetudine induci, et ab Episcopo extra Synodum fieri queat; attamen, ut stabilior sit, ac Sacerdotibus commodiùs significetur, et innotescat, plerumque in Synodo fieri consuevit, ac proinde *Taxa Synodalis* communiter appellatur: quocirca Sacra Congregatio Concilii interrogata, primò, *Quanta debeat*

esse eleēmosyna Missarum manualium; secundò, Quanta esse debeat pro perpetuis non taxatis à Fundatore: die 15. Novembris 1698. respondit: Ad primum, et secundum censuit, attendendam esse consuetudinem loci, vel legem Synodalem, quatenus adsit; sin minus, statuendam esse per Episcopum eleēmosynam competentem, ejus arbitrio: lib. 48. decret. pag. 584.

CAPUT NONUM.

*De advertendis ab Episcopo in statuendis Missæ eleēmosynis, evellendisque abusibus circa eas gliscen-
tibus; et ne Confessarii easdem à pœnitentibus exigant.*

SAPIENTI sanè consilio Sacra Congregatio Concilii Episcoporum arbitrio commisit præfinire quantitatem eleēmosynæ, pro singulis Missis, sacerdotibus erogandæ; quia non potest, hac in re, certa et universalis regula, ubique custodienda, statui, eùm alicubi majorem, alibi minorem eam esse deceat, habito respectu ad locorum, et temporum circumstantias, et præcipuè ad annonæ penuriam, vel copiam. Unum tamen advertendum existimamus, nimirum necesse non esse, ut eleēmosyna tanta sit, quæ integram sustentationem Sacerdoti eâ die, quâ celebrat, suppeditet: etenim, sicuti optimè perpendit Suarez *tom. 3. in 3. part. disput. 83. art. 6. sect. 2. conclus. 3.* actio sacrificandi non requirit integrum diem, neque majorem ejus partem; unde non est, cur Sacerdos propter hoc solum ministerium integrè alatur ab eo, pro quo Sacrificium offert. Accidit, neminem Secularem ad sacros Ordines promoveri, qui sufficiens Beneficium, aut patrimonium non habeat; nec ullum ad Religionem admitti, qui ex monasterii redditibus, aut con-

suetis eleēmosynis ali nequeat : ex quo fit , ut nullus cogatur victum sibi comparare ex solo Missarum stipendio , quemadmodum argumentantur Gibalinus *de simonia quæst.* 18. *consec.* 7. *num.* 4. Diana *in edit. coord. tom.* 2. *tract.* 1. *resolut.* 22. *n.* 17. et Juenin *de Sacram. dissert.* 5. *quæst.* 7. *c.* 1. *art.* 5. ubi ait : *Sed monitum velim lectorem , rationi consonam non esse consuetudinem , quæ illud stipendium definit ex summa , quæ satis sit Sacerdotis in unam diem sustentationi. Ratio est , quia stipendia non conferuntur ad integram Presbyteri sustentationem , sed ad illius adminiculum : nec mirum ; quippe quòd Seculares Sacerdotes fruuntur aut titulis patrimonialibus , aut Beneficiis , quæ teneant eorum locum ; vetant nempe Canones , ne Seculares ordinentur , quin suffulti ad vitam titulo ; Mendicantes verò à populo fidei supponuntur recipere eleēmosynas , quibus vescantur , nec enim ad monasterium admitti debent plures , quàm consuetæ eleēmosynæ sustentare valeant.*

II. Porro , si ultra eleēmosynam , ab Episcopo taxatam , plus Sacerdos celebraturus exigat , non solùm delinquit contra legem Ecclesiæ , verùm etiam justitiam commutativam lædit : etenim , uti argumentatur Suarez *cit. loc. conclus.* 1. quamvis Missæ stipendium non habeat rationem pretii , nihilominus exposcit justitia , ut aliqua proportio servetur inter illud , et opus , ad quod subeundum subministratur ; eamque proportionem definire , inspectâ naturâ rei , de qua agitur , ad solum spectat Episcopum. Ob eandem rationem , iudicio Episcopi , Missarum eleēmosynam taxantis , stare debent etiam Regulares , quibus , suorum privilegiorum obtentu , nequiquam licet stipem exigere illâ majorem , quam Episcopus præscripsit : quemadmodum enim ipsi , veluti membra communitatis , obstringuntur in contractibus servare æqualitatem statutam à legibus

loci, ubi degunt; ita et in hoc quasi contractu non possunt proportionem prætergredi, quam loci Ordinarius determinavit. Quocirca Sacra Congregatio Concilii in una *Romana* 15. Januarii 1639. *lib. 16. decretor. pag. 138.* dixit: *Eleëmosynam pro qualibet Missa, per Regulares celebranda in eorum Ecclesiis, esse taxandam arbitrio Ordinarii, juxta morem regionis.* Nec Regulares tamen, nec Seculares prohibentur uberiores stipem à spontè dantibus accipere, dummodo absit dolus, et quodcumque pactum, etiam implicitum: quod docuerunt Suarez *cit. conclus. 1. Cardinalis de Lugo respons. moral. lib. 5. dub. 18.* ac censuit Sacra Congregatio Concilii 16. Januarii 1649. *lib. 18. decretor. pag. 575.* à tergo, quæ interrogata: *An possit Episcopus prohibere sub pœna censurarum laïcis, ne pinguius stipendium taxæ solvant Sacerdotibus tam Secularibus, quàm Regularibus, Missam celebrantibus, et quòd iidem Sacerdotes illud acceptare non possint, etiam à spontè dantibus:* respondit: *Prohiberi non posse.* Si tamen qui manualement eleëmosynam, consuetâ pinguiorem, accepit, alteri Sacerdoti Missam celebrandam committat, non potest illius partem sibi retinere, sed totam, quam accepit, erogare debet Sacerdoti celebranti: quod ab Urbano VIII. statutum est, et opposita opinio ab Alexandro VII. die 24. Septembris 1665. proscripta fuit; inter propositiones enim, ab eodem Pontifice damnatas, una, quæ est nona, sic sonat: *Post decretum Urbani potest Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur, per alium satisfacere, collato illi minore stipendio, aliâ parte stipendii sibi retentâ.* Neque, solo jure spectato, prohiberentur Sacerdotes, minori acceptâ eleëmosynâ, ad Missam celebrandam se obligare; siquidem quilibet potest cedere juri suo, et etiam sine ullo stipendio celebrandi onus in se suscipere: quia tamen aliquando illa consuetæ eleëmo-

synæ remissio deprehensa est noxia aliis Sacerdotibus, qui, ob fraudulentam aliorum liberalitatem, debitâ sibi stipe privabantur, idcirco Sacra Congregatio Concilii prædictam remissionem quandoque fieri vetuit, quemadmodum contigit in una *Sancti Severini*, in qua Episcopo, ad hunc modum interroganti: *Sacerdotes quotidie se offerunt celebrare ad rationem tenuis eleëmosynæ dimidii julii pro qualibet Missa; unde supplicat declarari, an ipse statuere possit eleëmosynam manualement unius integri julii pro qualibet Missa, imponendo pœnam celebrantibus pro minori quantitate: die 16. Julii 1689. eadem respondit: Affirmativè, quoad eleëmosynam manualement.*

III. Quia verò recta ratio non patitur, ex eleëmosyna, ab Episcopo taxata, quæ exigua esse solet, aliquid detrahi in commodum Ecclesiæ subministrantis Sacerdoti sacra indumenta, aliaque utensilia, ad Missæ celebrationem necessaria; hac de causa Urbanus VIII. decrevit, nihil ex eleëmosynis manualibus esse, eo nomine, detrahendum: ex stipendiis verò, pro Missis perpetuis relictis, tunc solùm Ecclesias, ubi sunt celebrandæ, aliquid percipere permisit, cùm alios redditus non habent, quibus onus sustineant sacra utensilia præstandi: quæ omnia à nobis adducta, et fusè pettractata fuère in *nostra Instit. Eccles.* 56. et in dissertatione, quam, dum munus obiremus Secretarii Sacræ Congregationis Concilii, exaravimus, quæ extat in *The-saur. Resolut. tom. 3. pag. 307.*

IV. Quis non crederet, tot salubres Constitutiones, Sacerdotum avaritiam refrenasse? Et nibilominùs scimus, sufficientes haud fuisse ad eam cohibendam. Aliqui enim suffulti plurium Theologorum opinione, qui, etsi Sacrificii fructum, quoad effectum, et in actu secundo, uti ajunt, finitum esse fateantur, attamen opinantur, illud

pluribus applicatum, æquè singulis prodesse, ac si uni tantùm applicaretur, instar radii solaris, qui quamvis finitus sit, æquè tamen in unum, ac in multos se effundit; post acceptam à pluribus consuetam eleëmosynam, se omnibus satisfacere arbitrabantur, unicum Sacrificium singulis, qui sibi stipem contulerant, nominatim, et expressè applicando. Alii considerantes, tres esse Sacrificii fructus; generalem videlicet, qui in universam Ecclesiam redundat; specialem, seu medium, quem ille solus participat, pro quo nominatim à Sacerdote Sacrificium offertur; et specialissimum, quem ipsemet celebrans in se derivat, putarunt, se posse hunc tertium fructum, qui ceteroquin est veluti actio immanens, quæ nequit ab agente in alium transire, alteri cedere, atque hâc ratione novam eleëmosynam accipere. Ejusmodi opiniones, et subdolæ artes, unicè ab avaritia excogitatæ, jam à seculo XIII. in Ecclesiam irrepserant, iisque obviam ierat Concilium Lambethense, celebratum anno 1281. cap. 2. decernens: *Nec credat celebrans, se dicendo Missam unam posse satisfacere pro duobus, pro quo utroque promisit specialiter, et in solidum celebrare... Absit enim, ne à quoquam Catholico credatur, tantùm intentione prodesse Missam unam devotè celebratam mille hominibus, pro quibus forsitan dicitur, quantum si mille Missæ pro eis devotione simili canerentur. Licèt ipsum Sacrificium, quod est Christus, sit infinitæ virtutis, non tamen in Sacrificio suæ immensitatis summam plenitudinem operatur: alioquin pro uno mortuo, nunquam operetur nisi unam Missam dicere. Operatur enim in hujusmodi mysteriis distributione certâ suæ plenitudinis, quam ipse eisdem lege infallibili alligavit:* Collectionis Harduini tom. 7. col. 862. Et nihilominus seculi XVI. initio nondum abolitæ fuerant: siquidem Norimbergensis Germanorum Principum

conventus, apud Hadrianum VI. summum Pontificem, de hoc eodem abusu conquestus est: *Sacerdotes unius diei Missas, ad quas foundationis, seu annuæ recordationis jure celebrandas obligantur, non semel, sed quater, quinquies, pluriesve venundant, unâque Missâ duobus, tribus, aut pluribus Ecclesiasticis Beneficiis satisfacere præsumunt.* Quamobrem eam pestilentem corruptelam iterùm totis viribus eradicare studuerunt cùm Urbanus VIII. in suis decretis anno 1625. promulgatis, tum Sacra Congregatio Concilii aliis decretis editis die 25. Januarii 1659. et 13. Decembris ejusdem anni, quæ referuntur à Fagnano *in cap. Fraternitatem, de sepulturis, num. 96. et 97.* ac postremò illam omninò profligavit Alexander VII. cùm anno 1665. has damnavit propositiones: *Duplicatum stipendium potest Sacerdos pro eadem Missa licitè accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructûs, ipsimet celebranti correspondentem, idque post decretum Urbani VIII. Non est contra justitiam pro pluribus Sacrificiis stipendium accipere, et Sacrificium unum offerre; neque etiam est contra fidelitatem, etiamsi promittam, promissione etiam juramento firmatâ, danti stipendium, quòd pro nullo alio offeram.*

V. Quæ hucusque sunt in medium prolata, adhuc uberiùs exposita à nobis fuère *in nostra Instit. Eccl. 56.* ubi de Missarum eleëmosyna, de titulo eam percipiendi, de abusibus in illius perceptione præcavendis, de proscriptis ab Apostolica Sede propositionibus, hanc materiam respicientibus: et rursùs *in Instit. Eccl. 36.* ubi quæstionem agitavimus, an suffragia uni defunctorum specialiter applicata, plus ei prosint, quàm ceteris fidelium animabus in Purgatorio detentis: *in Instit. Eccl. 92.* ubi, an Sacerdotes Missæ Sacrificium pro eo offerre valeant, qui postea erit eleëmosynam oblaturus, ut Sacrificium

pro se peragatur, quamvis ante Missæ celebrationem, nec eleëmosynam dederit, nec Missam pro se celebrari petierit: et *in nostro tractatu de Sacrificio Missæ sect. 2. §. 19. et 20.* ubi agitur de Sacerdote, qui tenetur per se celebrare, et quæritur, an justa de causa possit interdum à celebrando se abstinere, et an tunc teneatur celebrare per alium: atque *in nostra Constitut. 22. Bullar. tom. 1.* quâ turpe damnavimus quorundam mercimonium, qui Missarum eleëmosynas ibi quæritant, et colligunt, ubi taxa Synodalis largiorem stipem Sacerdotibus, Sacrum peragentibus, assignat, Missas verò alibi celebrari curant, ubi, sive consuetudine, sive Synodali lege, minor eleëmosyna pro singulis Missis est celebrantibus attributa, ut hâc ratione prædicti pravi nundinatores partem lucrentur acceptæ stipis.

VI. Aliquid dicendum superest de prava quadam avaritiæ specie, in quam incurrere possent Sacerdotes Confessarii, si eleëmosynas pro Missarum celebratione sibimet ipsis à pœnitentibus erogari curarent. Porro non dubitatur, quin possit Confessarius pœnitentibus injungere, ut Missarum Sacrificia celebrari faciant in satisfactionem suorum peccatorum; id enim inter opera satisfactoria meritò recensetur, tum quia pœnitentes propterea aliquam pecuniæ summam à se abdicant, tum quia sic Sacrificii oblationi cooperantes, peculiari quâdam ratione participes efficiuntur illius fructûs satisfactorii. Sed, ne hâc occasione aliqua suboriatur avaritiæ suspicio, non debet Confessarius à pœnitente, cui hujusmodi Missarum celebrationem procurandam injungit, eleëmosynam accipere, ut vel ipse eas Missas celebret, vel in propria Ecclesia celebrari faciat. *Cùm pro pœnitentia Missas injunxerit, sibi, aut Ecclesiæ suæ, aut Monasterio dicendas non addicat*: verba sunt S. Caroli Borromæi in Instructione ad Confessarios, *part. 4. Actorum Ecclesiæ Mediola-*

nensis, à nobis aliàs relata in citata nostra *Institutione* 92. Quàm verò abhorreat Ecclesia à qualibet hujusmodi avaritiæ specie, et Sacerdotes Sacramentorum Ministros ab omni illius suspicione, nedum crimine, velit immunes, satis declarat Rituale Romanum tum in prima generali *Instructione de iis, quæ in Sacramentorum administratione servanda sunt*, tum etiam peculiariter in *Regulis de ordine ministrandi Sacramentum Pœnitentiæ*. Cùm autem anno 1709. sacræ Universali Inquisitioni relatum fuisset, Presbyteros quosdam in Ecclesia S. Jacobi de Compostella Confessionibus excipiendis addictos, sub præsidio antiquæ consuetudinis, eleëmosynas accipere solere à pœnitentibus, qui eas post confessionem peractam spontè illis dabant; san. mem. Clemens Papa XI. in Congregatione S. Officii coram ipso habita die 14. *Februarii prædicti anni* mandavit ad Archiepiscopum litteras scribi, quibus moneretur, ut omni studio et vigilantia caveret, ne vel minima avaritiæ suspicio in Sacramenti administratione misceretur. Laudatus autem S. Carolus Borromæus loco citato ita scribit: *Non modò non petat, sed nec velle se habere significet pecuniam, aliamve rem, pro suscepti in Confessione laboris munere, imò verbis, vel potiùs factis, ab his omnibus abhorrere demonstret.*

CAPUT DECIMUM.

De Missarum oneribus minuendis.

Cum sapientissimi Concilii Tridentini Patres probè animadverterint, adeo ingentem esse numerum Missarum, ex piorum defunctorum legatis, in perpetuum celebrandarum, ut illum explere, et exæquare, impossibile jam foret; cùmque insuper penderint, ob decrementum reddituum, quos illi reliquerant, adeo tenuem superesse eleëmosynam,

singulis Missis respondentem , ut nullus reperiretur Sacerdos , qui onus subire vellet eas celebrandi : hisce de causis *sess. 25. cap. 4. de reform.* facultatem dederunt Episcopis , et Superioribus Generalibus Ordinum Regularium , ut illi in sua quisque Diœcesana Synodo , hi verò in Capitulis Generalibus , pro ipsorum arbitrio , et conscientia , Missarum onera contrahere , seu eorum numerum minuere possent.

II. Verùm hanc facultatem , quâ plerique Antistites , præsertim Archiepiscopus Valentinus in sua Diœcesana Synodo anni 1577. et in Synodo Provinciali anni 1584. atque in alia Synodo Diœcesana , habita anno 1590. apud Cardinalem de Aguirre *tom. 4. Conciliorum Hisp. pag. 289. et pag. 459.* usi fuerant , revocavit , et ad Sedem Apostolicam avocavit Urbanus VIII. in sua Constitutione 45. *Bullar. tom. 5. §. 1.* cujus verba sunt : *Districtè prohibet , atque interdicit , ne Episcopi in Diœcesana Synodo , aut Generales in Capitulis Generalibus , vel aliàs quocummodo reducant onera ulla Missarum celebrandarum , aut post idem Concilium imposita , aut in limine foundationis ; sed pro his omnibus reducendis , aut moderandis , vel commutandis , ad Apostolicam Sedem recurratur , quæ , re diligenter perspectâ , id statuet , quod magis in Domino expedire arbitrabitur. Alioquin reductiones , moderationes , et commutationes hujusmodi , si quas , contra hujus prohibitionis formam , fieri contigerit , omninò nullas , atque inanes decernit.* Quare hodie integrum amplius non est Episcopis in suis Diœcesanis Synodis , virtute facultatis sibi olim à Tridentino concessæ , Missarum onera minuere , et moderari ; ac proinde rescissæ hodie sunt pleræque quæstiones , quæ antea à Doctoribus versabantur ; putà , an solus Episcopus , etiam extra Synodum , possit Missarum onera minuere , an potius Synodi consensus ad id requiratur , aliæque similes , de quibus Hurtadus *resolut. moral. tom. 2.*

lib. 6. num. 2125. Solùmque disputari potest an per prædictam Urbani VIII. Constitutionem adempta quoque eis sit potestas moderandi numerum Missarum, quarum celebrandarum obligationem nemo adhuc in se suscepit, et fortasse, ob tenuitatem eleëmodynæ, illarum numero respondentis, nemo reperitur, qui illam acceptare velit. Non esse ademptam, opinati sunt Pasqualig. *de Sacrificio novæ Legis quæst.* 1168. Passerin. *de stat. hominum tom. 2. quæst.* 187. num. 1055. et alii; quoniam Urbanus VIII. solùm interdixit Episcopis, ne Missarum onera, à fundatoribus imposita, imminuant; onus autem, inquiunt, à fundatore quidem relictum, sed nondum acceptatum, non potest dici ulli impositum, cùm, ante acceptationem, nullus sit, qui eo gravetur: sed, hâc subtili ceteroquin ratiocinatione posthabitâ, prævaluit sententia opposita, quam tuetur Diana *in edit. coordin. tom. 2. tract. 1. resolut. 14. num. 3. et 4.* eique semper adstipulata est Sacra Congregatio Concilii, à qua cùm quæsitum fuisset: *An prohibitio facta Episcopis reducendi onera Missarum, habeat locum etiam in casu, quo legatum sit ita tenue, ut non sit, qui velit onus illi injunctum subire, et, si recurrendum sit ad Sedem Apostolicam pro moderatione oneris, totum, aut ferè totum insumendum sit pro expensis ad id necessariis: quamvis verba illa, ut non sit, qui velit onus illi injunctum subire,* manifestè indicarent, celebrationis onus nondum fuisse ab ullo acceptatum, nihilominùs eadem Sacra Congregatio respondit: *Etsi legatum sit adeo tenue, nihilominùs pro reductione oneris, ut suprâ impositi, ab iis, ad quos pertinet, Sedem Apostolicam esse adeundam: quod adnotatum legitur post prædictam Constitutionem Urbani VIII. Bullar. tom. 5. idemque iterùm Sacra Congregatio declaravit in causa Lucen. onerum Missarum, in qua disceptato sequenti articulo: An Episcopus possit onera Missarum nondum*

acceptata reducere, absque beneplacito Sedis Apostolicæ, sive hujus Sacræ Congregationis, quoties reductionem necessariam esse judicaverit, ex eo quòd locus pius legatum acceptare recuset, non diminuto onere: die 20. Junii 1682. respondit *Negative*. Secus verò esset, si is, qui legatum reliquit, expressam facultatem dedisset Episcopo, Missarum designatarum numerum minuendi; tunc enim licere Episcopo, inconsultâ Sede Apostolicâ, eâ facultate uti, censuit eadem Sacra Congregatio, uti habetur *cit. tom. 5. Bullar.* post laudatam Urbani VIII. Constitutionem.

III. Attamen post Urbanum VIII. alii Romani Pontifices, videlicet Alexander VII. Clemens X. Clemens XI. Innocentius XIII. et Benedictus XIII. ferè omnibus Religiosis Institutis privilegium concesserunt, ut Superiores Generales, adhibito maturo consilio, ac nonnullis servatis regulis, in eorumdem privilegiorum litteris expressis, possent, in sua quisque Religione, onera Missarum, antea relicta et acceptata, moderari: eademque facultas à san. mem. Benedicto XIII. facta fuit omnibus Episcopis, qui vel per se, vel per suos Procuratores, interfuerant Concilio Romano, habito anno 1725. uti videre est in eodem Concilio *tit. 15. cap. 8.* Huic Concilio nos quoque interfuimus, tamquam Doctor in Decretis, non verò tamquam Archiepiscopus Theodosiæ, licèt hujus Ecclesiæ titulo essemus exornati; Episcopis quippe merè Titularibus aditus ad illud non patuit: et nihilominùs, postquam ab Ecclesia Anconitana ab eodem Benedicto XIII. nobis commissa, ad Bononiens. Metropolit., auctoritate Clementis XII. translati fuimus, ab eodem Clemente potestatem impetravimus, Missarum in perpetuum celebrandarum numerum, justis exigentibus causis, in nostra Bononiensi civitate, et diœcesi contrahendi; quâ tamen, summa cum moderatione,

et cautela , usi sumus , iisque in primis adhibitis regulis , quas semper præ oculis habuimus , cùm Sacræ Congregationis Concilii Secretarii munus obeuntes , de Missarum numero , à fundatoribus præscripto , minuendo in eadem Sacra Congregatione agendum erat.

CAPUT UNDECIMUM.

De ratione reddituum Seminarii à Deputatis in Synodo reddenda , et de nonnullis ad eosdem Deputatos pertinentibus.

Nihil est , quod magis conferat ad reipublicæ felicitatem , quàm quòd puerilis ætas ad omnem informetur sapientiam : cùm enim sit Spiritûs Sancti effatum : *Adolescens juxta viam suam , etiam cùm senuerit , non recedet ab ea : Proverb. 22.* inde poterit respublica optimos Rectores , et Administros sperare , ac jure sibi polliceri. Hæc scitè perpendentes majores nostri , ubi primùm turbulentis priorum seculorum temporibus successit tranquillitas , Episcopalia Seminaria institui curarunt , in quibus , sub Episcopi oculis , instruerentur et perpolirentur juniores Clerici , qui ad majores Ordines crescerent. Nisi suspecta esset fides illorum Nicænorum canonum , quos ex Arabico in Latinum sermonem versos , primò Franciscus Turrianus , deinde Abrahamus Ecchellensis evulgarunt , meritò affirmari posset , ejusmodi Seminariorum vestigia fuisse à Concilio Nicæno delineata : etenim in canone qui est 55. apud Turrianum , et 59. apud Ecchellensem , jubentur Chorepiscopi *instituere Ministros , eosque distribuere per Ecclesias , et monasteria , et providere , ut discant : ut reddantur apti et idonei ad ædificationem monasteriorum , et Ecclesiarum , et aliorum locorum , quæ horum opera*

indigebunt. Quæ quidem verba expendens qui notas huic canoni adjecit in *Collectione Labbeana tom. 2. pag. 307.* ait : *Cernitur in hoc canone ratio quædam Seminarii Ministrorum Ecclesiæ, seu vestigium quoddam Seminariorum, quæ nuper, secundum decretum Synodi Tridentinæ, instituta sunt.* Verùm, quod jam nos animadvertimus in *nostra Institutione Eccles. 59.* ubi de Seminariis disseruimus, cùm allegatus canon Nicænus non accenseatur numero illorum viginti, quos, tanquam indubios Concilii Nicæni fœtus, universa recipit Ecclesia, nihil certi ex eo colligere possumus. Aliud certissimum, et manifestum Seminarii Clericorum vestigium nobis suppeditat Concilium Toletanum II. habitum anno 531. cùm *cap. 1.* decernat : *De his, quos voluntas parentum à primis infanticæ annis Clericatûs officio manciparit, statuimus observandum, ut mox cùm detonsi, vel ministerio Lectorum contraditi fuerint, in domo Ecclesiæ, sub Episcopali præsentia, à Præposito sibi debeant erudiri :* *Collectionis Harduini tom. 2. col. 1139.* Idem quod Toletanum II, constituit Toletanum IV. celebratum anno 633. *cap. 24.* et relatam à Gratiano *Can. 1. 12. quæst. 1.* præcipiens, ut in ædibus Ecclesiæ proximis, juniores Clerici educentur sub cura sanctissimi senis, cujus oculos nec ad momentum effugiant : *Prona est omnis ætas ab adolescentia in malum : nihil enim incertius, quàm vita adolescentium. Ob hoc constituendum oportuit, ut si quis in Clero puberes, aut adolescentes existunt, omnes in uno conclavi atrii commorentur, ut lubricæ ætatis annos, non in luxuria, sed in disciplinis Ecclesiasticis agant, deputati probatissimo seniori, quem magistrum doctrinæ, et testem vitæ habeant.* Concilium verò Vasense II. anni 529. *cap. 1.* non unum tantùm in qualibet Diœcesi, sed in cujuslibet Parochi domo, Clericorum Seminarium esse jubet, asseritque idem in totius Italiæ moribus positum : *Pla-*

cuit, ut omnes Presbyteri, qui sunt in Parochiis constituti, secundum consuetudinem, quam per totam Italiam satis salubriter teneri cognovimus, juniores Lectores quantoscumque sine uxore habuerint, secum in domo, ubi ipsi habitare videntur, recipiant: et eos quomodo boni patres spiritualiter nutriendos, Psalmos parare, Divinis lectionibus insistere, et in Lege Domini erudiri contendant: ut et sibi dignos successores provideant, et à Domino præmia æterna recipiant: Collectionis Harduini tom. 2. col. 1105.

II. Posterioribus tamen seculis infrequens est mentio ejusmodi Episcopialium Seminariorum; quod ideo evenisse, plerique arbitrantur, quod, illorum loco, passim erecta fuerint Clericorum collegia intra Monasteriorum claustra. At, licet Monachi scholas ubique aperuerint, in quibus pueri erudirentur, sicuti narrat Mabillonius *in præfat. ad secul. III. in Act. SS. Ord. S. Benedicti* §. 4. et colligitur ex Concilio Aquisgranensi anni 789. c. 72. ubi adolescentes vel in Episcopis, vel in Monasteriis, pro ipsorum, vel parentum libito, litteris, atque Ecclesiasticis disciplinis institui jussit. *Ut scholæ legentium puerorum fiant, Psalmos, notas, cantus, computum, grammaticam, per singula monasteria, vel Episcopia discant: tom. 4. Collectionis Harduini col. 842.* attamen, ut idem Mabillonius *ibidem num. 40.* probat, nunquam Seculares Clerici, intra monasterii septa educandi, bonisque artibus imbuendi, excepti fuere, sed duæ diversæ in quolibet Monasterio constitutæ erant puerorum scholæ: *aliæ interiores, seu claustrales* pro Monachis, et pueris monasterio oblatis; *aliæ exteriores et canonicæ* pro Clericis Secularibus; Clerici enim vocabantur, quotquot litteris operam dabant, quod testatur Ordericus Vitalis *hist. lib. 3.* inquiens: *Rodolphus autem quintus frater, Clericus cognominatus est, quia peritiâ litterarum aliarumque artium optimè imbutus.* Ejusdem

etiam discriminis inter secularium Clericorum, aliorumque, qui se Religioni devoverant, scholas præter Mabillonium, fidem facit Gerardus Dubois *in hist. Eccles. Paris. lib. 11. cap. 7. ubi pag. 776.* ait: *Scholæ illæ in primis cæptæ sunt ad Clericorum institutionem: unde Scholares, Clerici vulgò dicebantur, et eam ob causam scholas erigi jubent et Constitutiones Regiæ, et decreta Conciliorum: locus et episcopium, et monasterium designatur, hoc Monachis, illud Clericis: quin imò in Conventu ab Abbatibus Franciæ habito Aquisgrani anno 817. can. 42. expressè statutum legimus: Ut nullus plebejus, seu Clericus secularis in monasterio ad habitandum recipiatur, nisi voluerit fieri Monachus: et cap. 45. Ut schola in monasterio non habeatur, nisi eorum, qui oblati sunt: tom. 4. Collectionis Harduini col. 1231.*

III. Quamquam itaque verum sit, quod asserit Thomassinus *de vet. et nov. Eccl. disc. part. 2. lib. 1. cap. 102. num. 1.* nimirum, circa annum Christi millesimum neglecta prorsus fuisse Episcopalia Clericorum Seminaria, id tamen non inde contigit, quòd Clerici intra monasteria educarentur, sed quia satiùs visum est Episcopis, ut Monachorum, aut Universitatum, quæ jam eâ tempestate auctæ et propagatæ erant, scholas illi frequentarent. Sed cùm postea, quod idem Thomassinus *ibidem num. 4.* observat, in Universitatibus, litterarum fervore, et scholarum pompâ, penè oppressa languesceret pietas; Regulares verò Congregationes subalienatæ essent ab illa strictissima cum Episcopis conjunctione, quâ olim ab ipsis totæ pendebant, et quam Clericis omnibus inspirari avebant Episcopi: idcirco de antiquis Seminariis restituendis cogitatum est. Reginaldus Cardinalis Polus, cùm anno 1556. Anglicani Cleri reformationem meditaretur, inter cetera reformationis capita, quæ extant in Collectione Conciliorum Har-

duini *tom.* 10. *col.* 408. juniores Clericos educari jussit in Seminariis, quorum formam decreto II. expressit; uti etiam à nobis fuit adnotatum *in citata nostra Instit. Eccl.* 59. Formæ autem, quam Polus delineaverat, summam manum adjecere Patres Tridentini *sess.* 23. *cap.* 18. *de reform.* decernentes, ut à quolibet Episcopo prope suam Cathedralem Ecclesiam, aut alio convenienti loco, Collegium, seu Seminarium instituat, ubi Clerici omnibus liberalibus artibus, et Ecclesiasticis excolantur institutis: cujus quidem decreti executionem urgere non omisimus in nostra Epistola communitoria ad omnes Episcopos, quæ est secunda §. 2. *Bullarii nostri tom.* 1. Ne verò ejusmodi Seminaria ex reddituum defectu, ullo unquam tempore pereant, statuit ibidem Tridentinum, ut ex redditibus Mensæ Episcopalis, et Capituli, et quorumlibet Beneficiorum diœcesis, certa pecuniæ summa detrahatur, quotannis Seminario pensitanda, juxta mensuram, seu taxam, ab ipsomet Episcopo præscribendam cum consilio duorum de Capitulo, quorum alter ab ipsomet Episcopo, alter à Capitulo eligatur, ac duorum item de Clero civitatis, quorum quidem alterius electio similiter ad Episcopum, alterius verò ad eundem Clerum pertineat. Inter Apostolicas litteras S. Pii Papæ V. typis impressas per Franciscum Gaubau, complures leguntur, quæ hujusmodi Seminariorum erectiones respiciunt, dum Sanctus Pontifex Episcopis per Germaniam constitutis Tridentinorum Decretorum executionem hac in re enixè commendat.

IV. Præterea idem Tridentinum *loc. cit.* mandavit, ut Episcopus, singulis annis, rationem reddituum Seminarii ab Administratoribus accipiat, præsentibus duobus à Capitulo, ac totidem à Clero Civitatis deputatis. Hanc porrò reddituum rationem accipiendam in Synodo, docuerunt Piasec. *in prax.*

Episcop. part. 1. cap. 2. art. 1. num. 11. et Barbosa de offic. et potest. Episc. part. 3. alleg. 93. num. 22. Sed, cùm neque à Tridentino, neque ab ulla Apostolica Constitutione, id cautum reperiatur, veriùs existimamus, liberum esse Episcopo prædictæ administrationis rationem extra Synodum exposcere; nisi peculiaris cujusque diœcesis consuetudo ferat, ut illa in Synodo reddatur. Quoniam autem prædictorum Auctorum opinio occasionem nobis præbuit de Episcoporum Seminariis, eorumque curæ deputatis hìc loquendi, inopportunum non erit nonnulla Sacræ Congregationis Concilii decreta, præfatos Deputatos respicientia, simul conglomerata hìc referre.

V. In *Oscen.* anni 1585. *lib. 4. decretor p. 84.* hæc habentur: *Aliàs Sacra Congregatio ad interpretationem decreti cap. 18. sess. 23. censuit, Episcopum Oscen. cum consilio Deputatorum teneri tam circa institutionem, disciplinam, et mores Clericorum, quàm circa temporalium rerum administrationem providere: sufficere tamen, quòd Episcopus hujusmodi consilium requirat, eorumque consilio adhibito, posse Episcopum statuere et deliberare, quæ pro prudentia sua magis expedire judicaverit; exactionem verò, quæ fit pro Seminario, ad solum Episcopum pertinere.*

VI. In *Nullius*, anni 1595. *lib. 8. decretor. pag. 97.* ita legitur: *Sacra Congregatio censuit, omnes quatuor Deputatos, de quibus agitur in cap. 18. sess. 23. adhibendos esse in consilio, in administratione rerum ipsius Seminarii, præterquam in compulsionem ad portionem Seminario debitam, cujus facultas ad solum Episcopum spectat.*

VII. Instante Capitulo Salernitano, plures quæstiones discussæ, et decisæ fuerunt in eadem Sacra Congregatione, quæ habentur *lib. 6. decretor. pag. 22. et seq. Primò, an duo Canonici, electi ab Ar-*

chiepiscopo, ad constituendam educationem puerorum Seminarii, possint pro libito Archiepiscopi mutari. Secundò, an eorum consilium adhibendum tam in constituendis regulis universalibus Seminarii, electione singulorum puerorum introducendorum, electione Magistrorum, librorum legendorum, Confessoris, punitione discolorum, expulsionem, visitatione, et similibus. Tertiò, an alii quatuor sint deputandi in consilio tantummodo in taxatione, contributione fructuum ex unione Beneficiorum, ut in aliis difficultatibus, ob quas Seminarii instructio, vel conservatio impediretur, aut perturbaretur, an etiam in exactione, et temporalium administratione tam dicti Seminarii, ut putà deputatione, vel expulsionem ministrorum, et famulorum temporalium, expensis quotidianis provisionis bladorum, quàm etiam bonorum quorumcumque, et reddituum ipsius Seminarii, etiam ex Beneficiis unitis, ut putà locationibus, concessionibus, aliisque contractibus, litibus. Quartò, an hi quatuor Deputati sint perpetui, vel etiam amovibiles, servata, in eorum electione, ratione Concilii, et dicta electio spectet ad Capitulum. En quæsitæ. Sequuntur responsiones: Ad primum, non posse amoveri, nisi ex legitima causa. Ad secundum, in omnibus his esse adhibendum. Ad tertium, teneri Episcopum adhibere Deputatorum consilium tam circa institutionem, disciplinam, et mores, quàm temporalium rerum administrationem. Ad quartum, esse perpetuos.

VIII. In causa *Fundana Deputationis Officialium Seminarii*, 26. Martii 1689. disceptato sequenti articulo: *An Episcopus potuerit, et possit deputare Rectorem, aliosque Officiales Seminarii, absque consilio Deputatorum à Capitulo*: responsum fuit: *Negative*: et examinato subindè altero dubio: *An Episcopus in revisione, et solidatione computorum dicti Rectoris debuerit sequi consilium Deputatorum*: re-

sponsum fuit : *Teneri adhibere consilium , sed non sequi : lib. 39. decret. pag. 129. et seq.* His cohærent responsa ab eadem Sacra Congregatione data in *Tricaricen. Administrationis Seminarii* 24. Martii 1736.

IX. Verùm , quod diximus , Seminarii Rectorem esse ab Episcopo constituendum cum Deputatorum consilio , limitationem patitur quoad Seminaria , quæ , legitimâ auctoritate , tradita sint curæ , et regimini alicujus Ordinis Regularis , sub expressa conditione , ut ejusdem Ordinis Prælato integrum sit , quem maluerit , sui Instituti Religiosum in Seminarii Rectorem eligere , et deputare. Ita accidit Romæ , ubi cùm , juxta Tridentini statuta , Clericorum Seminarium à Pio IV. erectum fuerit , et suppositum jurisdictioni ac tutelæ Cardinalis in Urbe Vicarii , ejus cura et actualis administratio commissa est Præposito Generali , et Presbyteris Societatis Jesu ; quod legere est in Constitut. 134. Urbani VIII. §. 4. *Bullar. tom. 5.* Dubitaverant nonnulli ex iisdem Religiosis , an , sine violatione proprii instituti , fas sibi esset , curam acceptare Seminarii , quod Episcopi subsit jurisdictioni : sed , pervolutis S. Ignatii Regulis , perpensisque suarum Generalium Congregationum decretis , nihil inventum est , quod prædicto regimini suscipiendo adversaretur , modò tamen deputatio Rectoris , aliorumque Religiosorum , qui Seminarii præsent regimini et disciplinæ , ad Præpositum Generalem pertineat , quod à Congregationibus Gener. , secunda scilicet sub S. Francisco Borgia , quarta sub P. Claudio Aquaviva , et duodecima sub P. Carolo de Noyelle fuit declaratum. Cùm nos munere fungebamur Secretarii Sacræ Congregationis Concilii , Episcopus Civitatis Conceptionis in America Meridionali , se plurimùm adlaborasse retulit , ut Clericorum Seminarium , ad Tridentini normam , in sua erigeret diœcesi , sed vel nullum , vel exiguum sanè fructum ex illius jam

propediem absolvenda erectione sperare, nisi ejus cura demandaretur Patribus Societatis Jesu; cum difficile esset, homines seculares inibi invenire, ad Clericos in doctrina et pietate imbuendos, et Seminarium ritè administrandum idoneos. Actum fuit de hâc re in Congregatione habita die 13. Junii 1722. et deliberatum, dandam esse Episcopo, quam poscebat, facultatem, ita tamen, *ut Seminarium sit sub patrocínio, protectione, et subjectione Episcopi, ejusque alumni nominentur ab Episcopo*; quemadmodum habetur *tom. 2. Thesaur. Resolut. pag. 191.* Sub iisdem legibus, alia quoque Episcoporum Seminariorum, aliorum Regularium gubernio reperiuntur commissa: cura siquidem Seminariorum civitatis Albani, et Senogalliæ tradita est Clericis Regularibus, *Scholarum piarum* nuncupatis; et nos ipsi Seminarium nostrum Bononiensis regimen dedimus Clericis Regularibus, S. Pauli, vulgò *Barnabitis*, non amotis quidem Deputatis, qui, juxta enuntiatas Tridentini sanctiones, Seminarium disciplinæ, atque administrationi invigilent, sed eorumdem auctoritate intra certos limites coërcitâ. Post primam hujus Operis nostri editionem, ad manus nostras pervenit *Historia Seminariorum Clericalium* studio Joannis de Joanne, Metropolitanæ Ecclesiæ Panormitanæ Canonici, collecta, in qua de omnibus, quæ ad rem pertinent, diligentissimè agitur; quamque consulere poterit, quisquis exordia et progressus Seminariorum Episcoporum, optimamque eorum regiminis rationem noscere cupiat.

CAPUT DUODECIMUM.

De nonnullis monitionibus, in Synodo faciendis.

CLERICI constituti in Minoribus, nullum possidentes Ecclesiasticum Beneficium, nisi Clericalem habi-

tum , et Tonsuram deferant , aliasque adimpleant conditiones , quas Tridentinum *sess. 23. cap. 6. de reform.* exposcit , fori privilegio non gaudent , quemadmodum idem Tridentinum ibidem sancivit. Possunt tamen iidem Clericales vestes , quas dimiserant , resumere , et amissum fori privilegium , hâc ratione recuperare ; modò tamen id non fiat in fraudem , et nisi ab Episcopo fuerint illo , per sententiam , privati : potest quippe Episcopus Clericum , qui habitum deseruit , ut illum resumat , monere , et , si ter monitus non paruerit , potest per sententiam declarare , eum excidisse Clericalibus privilegiis , neque ad ea , quibus jam spontè , per habitûs dimissionem , se abdicavit , esse deinceps admittendum : quâ sententiâ prolatâ , etiamsi Clericales vestes iterùm induere propriâ auctoritate præsumat , ad fori privilegium non restituitur.

II. His positis , quæ summam hîc indicata , uberiùs à nobis inferiùs exponentur ; putarunt nonnulli , posse Episcopum in sua Synodo universim edicere , ut Clerici , qui Clericalem habitum dimittunt , nisi intra trimestre , numerandum à die , quo illum deponunt , iterùm eundem resumant , statim , et illicò Clericalibus excidant privilegiis , neque illis profuturum , si , trimestri elapso , denuò habitum suscipiant : trinæ enim monitioni , quam privationis sententiam præcedere debere diximus , hanc unicam declarationem , in Synodo factam , æquivalere autumant Panimoll. *decis. 41. tom. 1. Monacell. in formul. legal. pract. tom. 2. tit. 15. formul. 5. n. 3.*

III. Verùm , quamvis hæc monitio , seu declaratio in Synodo laudabiliter fiat ad incutiendum terrorem Clericis contumacibus , sicuti re ipsâ in pluribus Synodis eam factam vidimus , inutilis tamen est ad inducendam statim privationem , quam comminatur : quoniam , etiam hâc generali monitione præmissâ , in singularibus casibus necessariò

conficiendus erit judicialis processus super transgressione, et contumacia ejus, qui Synodali decreto non obtemperavit; ac propterea fieri nequit, ut alio ordine judiciario non servato, illa sola declaratio vires habeat quempiam privandi jure resumendi habitum, quo ceteroquin potiretur.

IV. Præterea juxta Constitutionem 18. san. mem. Gregorii XV. Episcopus, unâ cum Prælati Regularibus, interesse et præsidere potest electionibus Abbatissarum, quæ præficiendæ sunt monasteriis iisdem Regularibus subjectis: in cujus Constitutionis sequelam à sacris Urbis Congregationibus decisum est, debere Regulares futuram electionem Abbatissæ Episcopo denuntiare; et, si Episcopus dixerit, se velle per se, vel per alium eidem electioni interesse, teneri Episcopi adventum, usque ad præfinitum tempus, expectare. Jam verò, ne Episcopus gravetur onere suam voluntatem singulis vicibus manifestandi, eidem consulunt Doctores, ut semel in Synodo generatim declaret, se uti velle facultate à Gregorio XV. sibi factâ, et quarumcumque Abbatissarum, quantumvis exemptarum, electionibus semper, et quandocumque interesse: hac enim declaratione semel in Synodo emissâ ligari Regulares, ne, Episcopo inconsulto, Abbatissarum electionibus præsidere valeant, perinde ac si in singulis specialibus casibus fuisset Episcopi voluntas expressè iisdem significata, rectè probat Monacell. *in formul. legal. tom. 3. pag. 187.*

V. Multa, quæ controversias spectant inter Episcopos, et Prælatos Regulares, quoad electiones Abbatissarum, his subjectarum, sæpius excitatas, legi possunt in folio Sacræ Congregationis Concilii, habitæ die 26. Aprilis 1727. à nobis, ejusdem Congregationis Secretarii munus tunc obeuntibus, exarato, et edito à Bartholomæo Liverzani *Thesaur. Resolut. tom. 4. pag. 47.*

LIBER SEXTUS.

*De Constitutionibus in Diœcesana Synodo edendis,
earumque conscribendarum Methodo.*

CAPUT PRIMUM.

Summa statuendorum in Diœcesanis Synodis.

REM nedum difficilem, sed planè impossibilem aggredemur, si in animo nobis esset, cuncta sigillatim exponere, quæ in Diœcesanis Synodis constitui possint: innumera quippe sunt mala, quæ in hanc, aut illam diœcesim irrepere queunt, quibus, opportunis constitutionibus, sit occurrendum: cùmque non eadem sit omnium locorum indoles, non iidem ubique hominum mores, non eadem in omni loco simul inolescant morum corruptelæ, nequeunt omnes leges cuicumque loco, et tempori congruere, sed quod unius diœcesis status hic et nunc decernendum suadet, alteri diœcesi, si ibidem statuere- tur, inopportunum, inutile, et quandoque etiam noxium accideret, quod, inferiùs afferendis exemplis, ostendemus. Solùm itaque generatim asserimus, debere Episcopum in sua Synodo constituere, quæ ad vitia coërcenda, virtutem promovendam, depravatos populi mores reformandos, et Ecclesiasticam disciplinam aut restituendam, aut fovendam, necessaria et utilia esse judicaverit. Ut autem faciliùs remedia parare valeat, quæ ingravescentibus in diœcesi morbis medendis sint apta, expedire videtur, ut ante Synodum à Vicariis Foraneis, Parochis civitatis, Monialium Confessariis, aliisque probis et prudentibus viris sciscitetur, quænam, eorumdem iudicio, in diœcesi, præcipuè quoad

administrationem Sacramentorum, verbi Divini prædicationem, dierum festorum cultum et observationem, videantur corrigenda, et emendanda; in Congregationibus verò, quæ Synodo præmitti solent, Theologos, et Canonistas, doctrinâ, pietate, ac prudentiâ præditos, de modo consulet, quo inolescentes abusus suaviter simul, et efficaciter eradicari possint. Has omnes diligentias à Præsule Bonaventura, Episcopo Montis Falisci, et Corneti, præmissas suæ Synodo Diœcesanæ, ut uberem ex illa fructum commissa sibi diœcesis perciperet, deprehendimus ex Ordine ejusdem Synodi, à Francisco Gervasio typis edito anno 1719. Eademque in omni Diœcesana Synodo adhibendas, sancitum est in celeberrima Synodo Provinciali Coloniensi, habita anno 1536. ab Archiepiscopo Hermanno, annoque 1544. typis Venetis excusa, et evulgata; in ea siquidem *part. 14. cap. 18. Collectionis Harduini tom. 9. col. 2028.* ubi sermo est de Synodo Episcopali, hæc habentur: *In his ergo Conciliis.... apud Metropolitanæ, Cathedralium, Collegiatarum, monasteriorumque Prælatos, et præsertim Archidiaconos, ac quos vocamus Decanos rurales, qui vocati sunt in partem sollicitudinis Episcopalis, per Vicarium nostrum in Pontificalibus, ac Officialem, disquisitio diligens fiat: et quæ ex illorum judicio reformatione opus habere comperientur, communi consilio emendentur.* Hanc Coloniensem Synodum, saluberrimis sanè, atque utilissimis Constitutionibus refertam, cum laudis significatione commemoramus; at non eamdem laudem attribuere possumus ejusdem Præsidi Hermanno, qui turpiter postea ad Lutheranos defecit, eaque de causa fuit à Paulo III. per judicialem sententiam Coloniensi Archiepiscopatu exturbatus, uti narrat Cardinalis Pallavicinus *in histor. Concil. Trident. lib. 5. cap. 14. num. 2. et 3. lib. 7. cap. 1. n. 1. et 2. et lib. 9. cap. 13. num. 1.*

II. Opus est etiam, ut Episcopus sanctissima Concilii Tridentini decreta, summorumque Pontificum Constitutiones, Sacrarum Urbis Congregationum sanctiones, suorumque Prædecessorum statuta diligenter expendat, cum ut eorum inhæreat vestigiis, tum ut videat, an illa excitata, iterumque inculcata, satis sint ad compescendos abusos, quibus obsistere exoptat: non enim necesse est, ut in qualibet Synodo novæ semper condantur leges, sed quandoque expedit antiquas tantum instaurare, earumque insistere observationi; quod, inter ceteros, fecisse comperimus Joannem Episcopum Trecorensem, in sua Synodo, quam habuit anno 1423. relata *in sæpius cit. Thesaur. nov. Anecd.* Martene, et Durand *tom. 4. col. 1129.* ubi ait: *Communi utilitati, et grato regimini gregis nobis commissi intendere cupientes, nihil de novo, præter unum inferius descriptum ad præsens statuentes; sed potius laudabilibus statutis Prædecessorum nostrorum, infra designatis, et per nos maturè advisatis inhærentes, ipsa statuta dictorum Prædecessorum nostrorum, inferius per rubricas adnotata, et per nos ex multis aliis extracta, et alia, quæ de jure procedunt, laudamus et approbamus, ipsaque, juxta eorum formas et tenores, volumus et præcipimus, à subditis nostris inviolabiliter observari.* Ita cum nobis innotuisset, complures abusos in Regno Poloniæ invecos esse in usu Oratoriorum domesticorum, ideoque, ad eos de medio tollendos, Epistolam encyclicam dederimus ad Primate, Archiepiscopos, et Episcopos ejusdem Regni, quæ incipit: *Magno cum animi nostri dolore,* datam die 2. mensis Junii 1751. et impressam *tom. 3. Bullarii nostri num. 48.* collectis in unum Prædecessorum nostrorum legibus hac de re constitutis, necnon resolutionibus à Congregationibus Urbis, cum eorumdem Prædecessorum assensu, editis circa ea, quæ in

hujusmodi Oratoriis domesticis fieri possunt, vel non possunt, demùm §. 26. ita scripsimus: *Quòd si vos etiam id præstare curabitis, ut in Diæcesanis Synodis vestris, in vestris item Edictis, quæ à vobis pro bono diæcesis vestræ regimine publicantur, Pontificiorum Decretorum, ac Resolutionum desuper indicatarum observantiam inculcatis, duplex inde bonum extabit, ut et vivam in vobismetipsis eorundem memoriam teneatis, atque ab aliis aut ignorantiam expellatis, aut eandem, utpote crassam deinceps, atque supinam, inexcusabilem reddatis. Hanc agendi rationem et normam tenuerunt, atque in præsentia tenent nostri in Italia Episcopi, cum aut Pontificiorum Decretorum, quæ super privatis Oratoriis condita sunt, summam in Synodis suis inseruerunt, aut in Appendice ad ipsas Synodos eadem decreta per extensum adjunxerunt.*

III. Quoniam igitur specialia decreta, quæ fieri oporteat, Episcopis suggerere non possumus, eosdem monemus, ut scopum, ad quem Synodi colliment, studiosè perpendant; inde enim facili negotio assequantur, quæ hic et nunc specialiter sanciri debeant. Ut porro finis, quem Synodi respiciunt, magis magisque eorum menti insideat, et oculis obversetur, præter ea, quæ *lib. 1. cap. 2.* retulimus, alia subnectimus, illustrium Antistitum allocutiones, et monita, eorum Synodis plerùmque præmissa, quibus disertè causas explicarunt, propter quas illas coëgerunt.

IV. In Constitutione edita à Leone X. in Concilio Lateranensi dicitur, Synodos cogi, *ut depravata corrigantur*: quæ verba expendens Erasmus Chokier *in tract. de jurisdictione in exemptos tom. 2. part. 1. §. 18. num. 206.* ait: *Episcopalis Synodus instituta est quatuor ex causis, è quibus unam hìc designat Pontifex: primò, ut depravata corrigantur: secundò, ut ignorantes instruantur: tertio, ut regulæ*

morum, statutaque formentur : quartò, ut quæ in Provinciali Synodo decreta sunt, in Episcopali publicentur.

V. In Pontificali Romano *sub tit. de ordine ad Synodum*, ita Episcopus præsentibus alloquitur : *Venerabiles Consacerdotes, et Fratres nostri charissimi, præmissis Deo precibus, oportet, ut ea quæ de Divinis Officiis, vel sacris Ordinibus, aut etiam de nostris moribus, et necessitatibus Ecclesiasticis à nobis conferenda sunt, cum charitate, et benignitate unusquisque vestrum suscipiat, summâque reverentiâ, quantum valet, Domino adjuvante, percipiat, vel quæ emendatione digna sunt, omni devotione unusquisque fideliter studeat emendare.*

VI. Initio statutorum Synodaliùm Ecclesiæ Æduensis anni 1299. quæ referuntur *tom. 4. Thesaur. nov. Anecd. Martene, et Durand. col. 480.* hæc leguntur : *Quia humana natura de facili prolabitur ad delicta, expedit, ut homini noxius appetitus frenetur, et ligetur legalibus constitutionibus, et præceptis, ut declinet prohibita, et permissa sequatur.* Extant *eod. tom. 4. col. 522. et seq.* Synodalia statuta Ecclesiæ, et diœcesis Andegavensis, ab Episcopo Harduino anno 1423. edita, in quorum præfatione hæc Episcopus loquitur : *Cura Pastoralis officii, et suscepti regiminis, nos instanti pulsat aculeo, tantò velociùs ad subjectorum nostrorum culpas, et morum correctionem assurgere, quantò eas damnabiliùs desereremus incorrectas.* Et postquam diœcesis suæ vitia, et corruptelas longâ oratione est prosecutus, sic tandem præfationem absolvit : *Hinc est, quòd nos præmissorum consideratione debitum officii nobis commissi exequentes, vitia extirpare, virtutesque inserere, ac salutem, et periculis animarum subditorum nostrorum, et nostræ providere cupientes, ne sanguis eorum de manibus nostris in districti Judicis examine requiratur, plu-*

rimorum scientificorum, proborum, et honestorum virorum ducti consilio, prohibitiones, monitiones, ordinationes, et statuta, quæ sequuntur, fecimus, constituimus, etc.

VII. In amplissima Collectione veterum Scriptorum, et Monumentorum, edita à citatis Martene, et Durand, tom. 7. col. 1225. referuntur statuta Synodalia Ecclesiæ Ambianensis, condita anno 1464. in quorum initio hæc leguntur: *Cùm solùm illud benè actum censeatur, quo vita hominum corrigitur, nulloque dubium existat, quin ex decretis, et legibus, statutis, et constitutionibus humana coërceatur audacia, et appetitus noxius ad juris tramitem reducatur; ideo nos subditorum nostrorum mores in melius reformare cupientes, nonnulla statuta decrevimus promulganda.*

VIII. Episcopus Audomarensis in Synodo Diocæsana anni 1583. causam allegans, cur Synodus quotannis cogatur, ait: *Quædam sunt ita communia mala, ut diocësim unam integram obtineant, nec facillè possint, nisi communi consilio, et auxilio eorum omnium, qui in diocësi sunt, extirpari. Ad hæc congruit, ut una eadem diocësis, eodem uno modo, et eisdem unis legibus universa regatur. Quare rectè à Patribus, et nominatim à Tridentinis statutum est, ut præter particulares Ecclesiarum visitationes, quotannis etiam Synodi Diocæsane celebrentur, in quibus, congregatis totius diocësis capitibus omnibus, statuatur ea, quæ pro communi totius diocësis bono statuenda videri possint, et caveatur, ne quæ benè constituta sunt, temerentur.*

IX. Sanctus Carolus Borromæus in præfatione ad Synodum Diocæsanam Mediolanensem undecimam, quam habuit anno 1584. part. 2. Act. Eccl. Mediol. pag. 399. Quoniam, inquit, *præcipua quædam capita sunt, in quibus exequendis longè languidiori studio*

actum, aut fortasse crebriùs peccatum est (id quod ex speculatione nostra Archiepiscopali, quam in visitatione, alioque munere præstare debemus, hoc ipso præsertim anno, animadvertimus): ideo, ut prospiciamus, atque adeo caveamus, ne quid ex eo detrimenti jam institutæ disciplinæ ratio, progressioque patiatur, voluimus his nostris monitis assiduam eorum executionem excitare, eamdemque explicationibus augere, atque adeo ob oculos ponere, quo distinctiùs, et clariùs, ob eamque rem faciliùs, et commodiùs in executionis usum ab iis ipsis, quorum interest, inducantur.

X. Similia passim occurrunt in aliorum Episcoporum Diœcesanis Synodis, quæ scopum indigitant, ad quem Synodales Constitutiones collineare debeant. Hunc præ oculis habeat Episcopus, ad illum suas dirigat Constitutiones, et rem totam conficiet, quam ex crebra Synodorum celebratione Ecclesia intendit.

CAPUT SECUNDUM.

Quâ methodo, quoque sermonis stylo conscribendæ sint Synodales constitutiones.

Nunc peculiare dicendum occurrit de methodo, quâ sint exarandæ Synodales Constitutiones, nisi quòd in memoriam revocetur monitum Isidori *lib. 2. etymolog. cap. 10. relatum Can. 2. dist. 4.* ubi inter ceteras conditiones, quas in lege requirit, has etiam exposcit, nimirum, ut sit *necessaria, utilis, loco, temporique conveniens.* Haud enim imitatione dignos putamus illos Episcopos, qui ut methodum retineant, quam à suis Prædecessoribus servatam vident, innumeras consarcinaut, neque necessarias, neque utiles, neque tempori accommodatas Constitutiones: non animadvertentes, sapien-

ter utique eas conditas fuisse à suis Prædecessoribus, utpote maximè convenientes ætati, quâ suas celebrarunt Synodos; hodie verò, mutatis rerum circumstantiis, esse prorsùs supervacaneas. Inter plurimas Diœcesanas Synodos, quas pervolvimus, Synodum etiam percurrimus, anno 1609. habitam ab Anastasio Germonio, Archiepiscopo Tarantasiensi, cujus Constitutiones distributæ sunt juxta ordinem titularum Decretalium. Ideo autem hanc methodum Germonius elegit, ut suo Clero aliquod saltem specimen daret Juris Pontificii, cujus plerisque prorsùs jejunos, et ignaros deprehenderat. At, si quis vellet eandem methodum sectari, ubi Juris Canonici studium viget, et scientia emicat, superfluis certè, atque inutilibus Constitutionibus suam replet Synodum, et potiùs quàm statuta suæ Diœcesis indigentiis congruentia, novam videretur conficere collectionem juris communis.

II. Synodus coacta ab Antonio Maria Gratiano, Episcopo Amerino, anno 1595. referta est decretis Concilii Tridentini; et laudabiliter sanè: etenim celebrata cùm fuerit triginta circiter annis post absolutum, et confirmatum Tridentinum, necesse fuit, istius saluberrimis sanctionibus Clerum, et populum imbuere; quod ob eandem rationem à S. Carolo Borromæo in suis tam Provincialibus, quàm Diœcesanis Synodis præstitum, ex earumdem discimus lectione. At cùm hodie Tridentini decreta vulgatissima sint, frustraneum profectò videretur illa transcribere, atque in Diœcesanæ Synodi Acta intrudere; sed sat erit, eadem innuere, novis sanctionibus fulcire, earumque observationem urgere. Eadem præterea Amerina Synodus quamplurimis abundat adhortationibus, monitis, et statutis, quæ prudens Episcopus necessaria putavit ad radicetè evellendum vitiorum lolium, quod, ob diu intermissam Synodorum coactionem, in suæ curæ con-

credito Domini agro nimiùm supercrevisse, compererat. Hanc methodum illis commendamus Episcopis, qui Diœcesi præsunt, in qua abusus, et corruptelæ, unâ cum rerum Divinarum inscitia, adeo altas egerunt radices, ut non facilè extirpari queant: oportet enim tunc Synodo inserere congruas instructiones, ad erudiendos indoctos, et Synodales Constitutiones crebris conspergere adhortationibus, quibus earum jugo ferendo insuetus populus, ad collum eidem submitendum suaviter inducatur: quin imò, generatim loquendo, hanc methodum illis etiam Ecclesiarum Præsulibus summopere convenire arbitramur, qui ferè nunquam suum Clerum et populum encyclicis litteris alloquuntur, nec alias Synodos se facilè deinceps habituros prævident; ita quippe, in unius saltem Synodi lectione, omnes oves sui Pastoris vocem quodammodo audient, quæque facere, quæque declinare debeant, addiscent. Qui verò sæpiùs Synodos celebrant, aut frequenter, prout scilicet se obtulerit occasio, encyclicis litteris commissum sibi gregem pascunt, hortantur, et edocent, satius erit, ut à prolixis instructionibus, in suam Synodum inferendis, abstineant, ne secus inutiliter repetant, quæ jam aliàs edixerunt, rerumque frustra repetitarum multitudine, legentium mentes obruant. Verùm, cùm etiam hæc res ab innumeris pendeat circumstantiis, quas prævidere, et considerare est impossibile, idcirco liberum relinquimus Episcopo eam methodum in suis conscribendis Synodalibus Constitutionibus seligere, quæ magis ei arriserit, modò nunquam à proposito deviet prospiciendi saluti animarum.

III. Quod attinet ad sermonis stylum in componendis Constitutionibus servandum, meminisse etiam oportet, quod laudatus Isidorus inculcat, nempe: *Erit autem lex.... manifesta, ne aliquid per obscu-*

ritatem in captionem contineat : ac proinde talibus verbis est concinnanda, quæ omnem excludant ambiguitatem, conditorisque mentem, ac voluntatem subditis perspicuè exhibeant. Estque hæc conditio adeo necessaria, ut quamvis, juxta Suarez *lib. 1. de legibus cap. 11. num. 1.* ad solam pertineat legis perfectionem, non itidem ad substantiam; attamen, si lex verbis ita obscuris sit concepta, ut multiplicem sensum reddat, nec qualem Legislator intenderit, potuerint interpretes, et Doctores determinare, vim, et efficaciam obligandi eam non obtinere, docent Baldus *in l. Data opera, 11. Cod. de his, qui accusare non possunt.*, et Everard. *Arg. legal. loco à rubro ad nigrum, num. 7.*; et certè qui in praxi unum ex multis sensibus, quos lex obscura præsefert, sequitur, legis violatæ reus, et pœnæ obnoxius esse nequit; etiamsi postea, eo rejecto, alius sensus, legitimâ auctoritate, usuve approbatus sit, vel receptus, *Arg. Cap. Capellanus, 4. de feriis*, ubi Panorm. *num. 6.* Imola *num. 3.* Barbos. *num. 4.* Tanti igitur interest, claris ac manifestis verbis legem adornare, quanti exactam ejusdem executionem obtinere, aditumque occludere tergiversationibus, quibus subditi se valeant excusare à legis observatione. Ceterùm, dummodo obscuritas, et dubietas in lege evitetur, nihil refert, quo sit exarata stylo. Synodi habitæ annis 1680, 1686, 1692 et 1697. à Guidone de Seve de Rochechouart, Episcopo Atribatensi, qui annis amplius quadraginta eidem Ecclesiæ præfuit, gregemque suum assiduâ præsentia fovit, atque à noxiis erroribus, morumque corruptelis, indefessâ curâ, tutatus est, uti legitur *tom. 3. Galliæ Christianæ Dionysii Sammarthani col. 353.* scriptæ sunt brevi, conciso, et laconico sermone; eundemque stylum imitantur Synodi habitæ à Cardinali Lanfredino, Episcopo Auximano, et Cingulano, annis 1734, 1735 et 1736. Exadversò alias

multas invenimus Synodos , longo , et asiatico , ut vocant , elucubratas stylo , qui utique rudiorum captui videtur magis accommodatus. Sed etiam in hoc quilibet abundet in sensu suo , et stylum adhibeat , quem maluerit.

CAPUT TERTIUM.

Quæ utiliter in una , inutiliter in alia Synodo decernuntur : ubi nonnulla de Oblatis , Eremitis , et Græcis degentibus in Diœcesibus Episcoporum Latinorum.

AUDIVIMUS nuper ab Isidoro , legem convenire debere *loco , et tempori* : ex hoc verò illud consequitur , quod jam superius animadvertimus , non posse videlicet certam regulam præscribi , quæ Constitutiones indiget in qualibet Synodo edendas ; quæ enim uno tempore , atque in uno loco saluberrimæ sunt , alio tempore , alioque in loco incassum renovantur. Rem , uti nos facturos promisimus , nonnullis exemplis illustrabimus.

II. Pluribus Ecclesiæ seculis , liberum fuit parentibus , impuberes filios Deo , et monasterio offerre ; iisque semel à parentibus oblatis , integrum deinceps non erat , monasterium deserere , atque ad seculum regredi , sine apostasiæ nota : quocirca communis adagii loco habebatur canon. 49. Concilii Toletani IV. *Monachum , aut paterna devotio , aut propria professio facit* : tom. 3. Collectionis Harduini col. 589. Tantam parentum in filios potestatem aliqui profluxisse opinantur à veteri Testamento , ubi I. *Regum cap. 1.* legitur , Samuëlem , trium annorum puerum , fuisse à matre templo oblatum : alii eam referendam autumant ad antiquas Romanorum leges , per quas tantum parentibus in suos liberos adstruebatur dominium , ut jus vitæ , ac

necis in istos haberent, summâque urgente necessitate, possent eosdem in servitium vendere sine redemptione, quemadmodum constat *ex l. 1. tit. 3. lib. 3. Cod. Theodos. et ex l. 10. tit. 47. lib. 8. Cod. Justinian.* Quamquam autem Christianorum Imperatorum leges ejusmodi enormem parentum in filios potestatem multum coërcuerint, facultatem nihilominus illis reliquerunt, de suis liberis, quamdiu essent impuberes, pro arbitrio disponendi, excepto dumtaxat mortis, et servitutis negotio, uti habetur *in l. unic. tit. 15. lib. 9. Cod. Theodos.* Verum, quæcumque fuerit origo prædictæ consuetudinis, quam usque ad seculum XII. perseverasse, ex epistola I. Sancti Bernardi ad Robertum nepotem, atque ex epistola Siberti ad Rodulphum Abbatem Sancti Trudonis, colligit Coustant *in epist. Romanorum Pontificum tom. 1. col. 317.* certum est, quòd, quamdiu ea in Ecclesia viguit, ferè omnia Concilia aliquid decrevère de pueris, et puellis, à parentibus monasterio oblatis, uti, inter cetera, Aurelianense V. anni 549. *can. 19. tom. 2. Collectionis Harduini col. 1447.* Matisconense I. anni 581. *can. 12. tom. 3. Collectionis Harduini col. 452.* Toletanum X. anni 656. *can. 6. ibid. col. 980.* At, postquam ea disciplina obsolevit, ineptum planè foret, de iisdem Oblatis in Synodis verba fieri.

III. Quemadmodum porro diversitas temporum facit, ut in hodiernis Synodis nihil statuendum occurrat de impuberibus filiis, à parentibus monasterio oblatis; ita locorum diversitas efficit, ut in aliqua Synodo prudenter atque utiliter, in alia verò imprudenter et inutiliter de alio agatur, adhuc extante, Oblatorum genere. Alii quondam fuerunt, et alicubi etiam nunc sunt, monasteriorum Oblati, de quibus Mabillonius *in Præfat. ad sec. VI. in Act. SS. Ord. S. Benedicti num. 92.* et Carolus Du-Cangius *in Glossar. verb. Oblati monasterio-*
Tom. I.

rum : homines scilicet , qui se , suaque omnia in monasterii usus conferunt , ejusdemque monasterii Prælato ad omnia obediunt. Ejusmodi autem Oblati , qui etiam *Donati* appellantur , habitum quidem assumunt à secularibus paululùm diversum , seque monasterio tradunt sub certa verborum formula , nullâ tamen solemnî professione se obstringunt : quocirca Religiosi verè non sunt , nec matrimonii validè contrahendi incapaces ; simplex quippe castitatis votum , si quòd fortè in prædicta oblationis formula , quæ , pro monasteriorum diversitate , est diversa , contineatur , impedit utique matrimonium contrahendum , sed contractum nondirimit : uti ad rem ponderant Regens Tapia *in Aut. Ingressi* , v. *Sua* , cap. 10. num. 6. Covarr. *in Cap. Alma mater* , part. 2. relect. §. 2. cap. 8. Navarrus *consil.* 81. *primæ edit.* num. 15. *de Regul.* Fagnanus *in Cap. Ut privilegia* , de *privilegiis* , num. 30. Lezana *Oper. moral.* tom. 1. part. 2. cap. 8. et 9. ubi formulam refert , quam recitant Oblati Ordinis S. Hieronymi , Rocca *tom. 2. disput. jur.* cap. 140. ubi expendit formulam oblationis mulierum , sacras ingredientium ædes , nuncupatas *SS. Virginis Dolorum de Urbe* , Donatus *tom. 1. rer. Regular.* part. 2. tract. 13. *de Oblatis Religiosorum quæst.* 6. *per tot.* Rota *in Romana Majoratûs* , et *Primogenituræ de Cæsarinis* 16. Junii 1698. §. *Siquidem electio* , *coram Lancetta.*

IV. Quamvis verò prædicti Oblati Religiosi non sint , attamen si omnia bona sua , ne minimâ quidem eorum parte , neque quoad proprietatem , neque quoad usumfructum , sibi reservatâ , absque fraude , et dolo , in monasterium contulerint , et habitum aliquantulum mutaverint , censentur personæ Ecclesiasticæ , gaudentque privilegio fori , atque immunitate ab exactionibus secularibus : uti colligitur *ex Cap. Per exemptionem* , de *privileg.* in 6. ubi

Bonifacius VIII. statuit : *Per exemptionem Ecclesie concessam, ipsa Ecclesia, et ipsius Monachi, vel Canonici, Clerici etiam, et Conversi, perpetuòque Oblati..... intelliguntur exempti* : atque ex *Clementin. l. de decimis*, in qua Clemens V. postquam declaravit, teneri Regulares decimas persolvere *de animalibus familiarium, et pastorum suorum*, addit : *Ceterum præmissa extendi nolumus ad animalia, quæ per Religiosorum ipsorum Donatos, seu Oblatos tenentur, dum tamen illi Religiosis eisdem cum effectu donaverint, aut obtulerint se, et sua* : quas Constitutiones rectè perpendunt Fagnanus *in cit. Cap. Ut privilegia, num. 25. et seq.* et Barbosa *in eod. Cap. num. 43.* Ut verò subtrahantur etiam ab Episcopi jurisdictione, solique subdantur Prælato Regulari, non solùm necesse est, ut prædictas impleant condiciones, juxta apertam decisionem Alexandri III. *in Cap. Cùm et plantare, 3. de privileg. De Confratribus* (hoc nomine Oblatos appellat) *hoc constituimus, ut, si non se prædictis Fratribus omnimodò reddiderint, sed in proprietatibus suis omninò duxerint remanendum, propter hoc ab Episcoporum sententia nullatenùs eximantur, sed potestatem suam in eos, sicut in alios parochianos suos, exercent, cùm pro suis fuerint excessibus corrigendi*; verùm etiam, jure novissimo Tridentini *sess. 24. cap. 11. de reform.* requiritur, ut actu Religioni inserviant, cujus sunt Oblati : secus, etiamsi ab aliis conditionibus non deficient, Episcopali foro remanent obnoxii. Ad arcendas autem dissensiones, super prædicta Oblatorum exemptione, sæpè inter potestatem secularem, et Episcopos excitatas, accuratissimum decretum olim editum fuit à Sacra Congregatione Concilii, in quo singulæ enumerantur qualitates, quibus præstare debent Oblati, ut habeantur pro personis Ecclesiasticis; atque ad istius decreti normam om-

nes deciduntur quæstiones , Oblatorum immunitatem spectantes. Alia præterea ab eadem Sacra Congregatione emanarunt decreta , quibus definitum est , quandonam iidem Oblati etiam à foro Episcopali prorsùs subtrahantur , et quandonam tam Episcopi , quàm Prælati Regularis coërcitioni subjaceant. Primum decretum refertur à Cohell. *ad Bullam boni Regiminis cap. 50. num. 142.* Passerino *de hominum stat. tom. 2. quæst. 187. art. 4. num. 225.* Barbos. *cit. loc.* et fusè explicatur à laudato Fagnano. Alia decreta sunt à nobis indicata , et expensa in quadam causa *Anglonen.* Sacræ Congregationi proposita 15. et 29. Januarii 1724. de qua *tom. 3. Thesaur. Resolut. pag. 5. et 11.*

V. Jam autem Episcopus diœcesim administrans, ubi plures degunt Oblati , sapienter sanè enuntiata decreta in suam Synodum inseret , aut illis conformes novas promulgabit Constitutiones : at , si in diœcesi ejusmodi Oblati non reperiantur , Constitutiones ad eosdem pertinentes Synodi paginas inutiliter replerent. Idemque judicium ferendum est de Synodalibus statutis fœminas respicientibus , quæ vulgò *Beatæ , Beguinæ , Tertiariæ , et Bizochæ* appellantur : ubi enim ejusmodi fœminarum copia invenitur , prudenti certè consilio aliquid de iis , earumque vivendi ratione , in Synodo decernitur : laudabiliter quoque poterunt certæ regulæ designari , in earundem admissione ad *Beguinarum* habitum servandæ , quæ jam pridem à Sacra Congregatione Concilii præscriptæ fuère , et à nobis relatæ sunt in quibusdam ex nostris Institutionibus pro Archiepiscopi munere olim Bononiæ Italico sermone editis , ac deinde in Latinum conversis , videlicet *Institut. 29. §. Post Moniales , et Institut. 105. in Monitis pro Mulieribus Tertiariis , quæ privatim in suis œdibus vitam agunt , §. 1.* Ast , ubi aut nullæ , aut raræ sunt fœminæ , quæ *Be-*

guinarum amplectantur institutum, nemo non videt, supervacaneum esse, de illis in Synodo pertractari.

VI. A Religionum Oblatis ad Eremitas progredientes, aliud, ad rem nostram oppositum, ab istis desumimus exemplum. Quatuor sunt Eremitarum genera: alii tria substantialia nuncupant Religionis vota in aliqua ex Religionibus à Sede Apostolica approbatis, quales sunt Eremitæ Camaldulenses, qui propterea sunt veri Religiosi: alii à votorum nexu soluti, in aliqua Congregatione degunt, ab Episcopo approbata, modumque vivendi ibidem tenent ab eodem Episcopo præscriptum; et isti, licèt Religiosi verè non sint, interdum tamen, cum aliqua improprietas sermonis, *Religiosi* vocantur: alii sunt Eremitæ, qui nec Religionem professi, neque ulli adscripti Congregationi, habitum Eremiticum ab Episcopo accipiunt, ejusdemque auctoritate, alicujus Ecclesiæ addicuntur servitio: alii demùm sunt, qui pro suo libito Eremiticas vestes induunt, neque ullius Ecclesiæ, legitimâ auctoritate, alligati servitio, solitariam vitam eligunt. Ex his quatuor Eremitarum speciebus, de quibus à nobis actum est in nostro Opere de Canonizat. Sanct. lib. 3. cap. 35. num. 15. secunda, et tertia ordinariæ subsunt Episcopi potestati: Eremitæ verò quartæ speciei, utpote qui inter personas Ecclesiasticas non numerantur, fori privilegio non gaudent; absonum quippe videretur, ut quis, pro suo arbitrio, se à laicali eximeret jurisdictione, cui erat antea obnoxius: quemadmodum rectè considerant Ferosinus in Cap. Nullus, de foro competenti, quæst. 15. num. 1. et 2. Fagnanus ibid. num. 63. Cortiada decis. Catal. tom. 3. decis. 137. num. 61. Diana in Oper. coordinat. tom. 9. tract. 2. resolut. 174. alique passim: licet tamen Episcopo eos compellere ad habitum dimittendum, vivendique rationem deserendam, quam propriâ aucto-

ritate susceperunt. Hanc potestatem in sua Synodo exeruit Episcopus Gerundensis, prohibens, sub pœna excommunicationis, ne quis, sine Episcopi decreto, audeat Eremiticas vestes assumere, uti legitur apud Romaguer. *lib. 3. tit. 15. cap. 1. 2. 4. et 5.* Severiores etiam leges adversus eosdem Eremitas, tamquam apes sine rege, uti Doctores loquuntur, huc illuc discurrentes, tulit clar. mem. Cardinalis Portocarrero, Archiepiscopus Toletanus, in sua Toletana Synodo *lib. 3. tit. 13. constit. 4.* Nihil igitur est, quod à similibus Constitutionibus condendis alios detineat Episcopos, qui ejusdem generis vagos Eremitas in sua habent diœcesi. Jure pariter poterunt leges sancire, alios complectentes secundæ et tertiæ speciei Eremicolas; putà edicere, se nulli in posterum veniam daturum solitariè vivendi, cujus mores sibi non fuerint antea benè perspecti, aliorumque testimonio comprobati: quod laudabiliter sancitum legimus à Cardinali Carolo Barberino in sua Synodo Farfensi, atque à Cardinali Cybo in Synodo Ostiensi et Veliterna, habita anno 1698. *tit. 35.* Ea siquidem solitariè vivendi ratio adeo periculosa est, ut Hieronymus *in epist. 125. ad Rusticum Monachum num. 9.* eligendam asserat à solis verè, et non ex parte perfectis; et Synodus Venetica anni 1665. *can. 7. tom. 2. Collectionis Harduini col. 797.* ne Monachis quidem illam permittendam censuerit, *nisi fortè probatis, post emeritos labores:* multòque magis decet, ut Episcopus in Synodo regulas præscribat ab Eremitis religiosè servandas, quod itidem à præfatis Cardinalibus diligenter præstitum vidimus. Ex pluribus autem, quæ circumferuntur, Eremitarum regulis, optimæ sunt, quæ habentur in Appendice ad Concilium Romanum *pag. 257.* à san. memor. Benedicto XIII. concinnatæ, atque in eodem Concilio *tit. 22. cap. 2.* singulis Episcopis propositæ, et commendatæ, ut ad earum normam suos diœce-

sanos Eremitas vivere cogant. Has igitur rectè Episcopus suæ Synodo adjunget, earumque observacionem, ut in eodem Concilio Romano cautum est, *practicè promovebit*. Verùm hæc, ut quilibet videt, solis aptantur diœcesibus, quas aliquot incolunt Eremitæ; neutiquam verò aliis, à quibus absunt. Quamobrem qui istarum regimini præficiuntur Antistites, oleum et operam perderent, si vano pruritu voluminosam conficiendi Synodum, Constitutiones, et Regulas in illam ingererent custodiendas ab Eremitis, qui ceteroquin in nullo suæ diœcesis angulo existunt.

VII. In aliquibus Diœcesibus, uti etiam superiùs dictum est, unà cum Latinis commorantur Catholici, Græci ritûs, eidem Latino Episcopo omnes subjecti; cui propterea laudi adscribetur, si in sua Synodo proscribat errores, et insectetur abusus, si qui fortè in prædictos Græcos irrepserint. Ita se gessit Cardinalis de Torres, Archiepiscopus Montis Regalis in Sicilia, qui in Diœcesana Synodo interdixit Italo-Græcis, suam habitantibus diœcesim, usum *Synaxarii*, quod recitare solebant post lectionem sextam Sabbathi ante Dominicam Sexagesimæ, eò quòd in eo contineretur error, à Catholica Ecclesia jamdiu damnatus, de animabus in cœlum non recipiendis, neque ad æternas ablegandis pœnas ante diem Judicii: vetuit præterea, ne iidem recitarent Officium impii Gregorii Palamæ, Archiepiscopi Thesalonicensis: censurâque perstrinxit quasdam acclamationes, quibus plaudebant eidem Palamæ, ac scelestissimo Photio, pseudo-Patriarchæ Constantinopolitano, auctori Schismatis Græcorum: quæ quidem Synodalia Cardinalis de Torres decreta referuntur à Joanne de Joanne *in tract. de Divinis Sæculorum Officiis cap. II.* neque idcirco Cardinalis ordinariæ suæ potestatis limites est prætergressus; quamvis enim nequeat Episcopus quæstiones defi-

nire ad Fidei doctrinam pertinentes , non tamen prohibetur , ne aut in Synodo , aut extra Synodum , cavendos jubeat errores , jam ab Ecclesia proscriptos , quod colligitur *ex Cap. Ad abolendam , de hæreticis* , notatque Gonzalez *in Cap. Vestra , num. 3. de locato , et conducto*. Commendandi igitur erunt etiam alii similium Ecclesiarum Præsules , si suam curam et studium impendant , ut Græcorum , quibus præsent , præcidant errores , depravatosque mores corrigant. At , ubi nulli sunt homines Græci ritûs , videretur aërem verberare Episcopus , qui in sua Synodo de illis sanâ doctrinâ informandis se valdè sollicitum ostentaret. Sed de Græcorum erroribus , deque his , quæ præstare debent Episcopi Latini , ut græcos homines , in suis diœcesibus degentes , ab illis immunes servare valeant , alibi fusiùs agemus.

CAPUT QUARTUM.

Aliis exemplis demonstratur , non omnes Constitutiones omni Synodo æquè congruere : ubi multa de Judæis degentibus in terris Christianorum.

A multis Christiani orbis regionibus , uti in Hispania , et Lusitania , Judæi coguntur perpetuò exulare ; in aliis autem liberè habitare permittuntur. Ab omni temporali ditione Romanæ Ecclesiæ jussi sunt abesse , exceptâ Româ et Anconâ , per Constitutionem 110. S. Pii V. quæ incipit *Hebræorum* , tom. 4. part. 3. *Bullar. pag. 57.* Et quamquam Sixtus V. per alias litteras in forma Brevis , datas die 22. Octobris 1586. inter cetera privilegia Hebræis concessa , potestatem eisdem fecerit domicilium figendi in quolibet loco , temporali Ecclesiæ dominio subjecto , hæ tamen Sixti V. litteræ revocatæ postea fuère à Clemente VIII. Constitutione 19. quæ incipit *Cæca et obdurata* , quâ iterùm Hebræi expulsi sunt è terris Ecclesiæ , ex-

ceptis dumtaxat Româ , Anconâ , et Avenione. Cùm-que sub eodem Clemente VIII. ad Ecclesiam Romanam devolutus fuerit Ducatus Ferrariensis, et subinde sub Urbano VIII. Ducatus Urbinatensis venia data est Hebræis domicilium retinendi, quod antea habebant, in aliquot istorum Principatuum locis.

II. Quibus præmissis, facilè erit cuilibet dijudicare, quibusnam locis statuta conveniant, certum Christianis præfinientia modum cum Hebræis conversandi: illis quippe in regionibus, in quibus Hebræi stabilem sedem habent, omninò expedit, ut Episcopi in suis Synodis nimiam coerceant Christianorum cum illis consuetudinem, jurisque communis sanctiones, summorumque Pontificum instaurent huc respicientia decreta, quæ, ad eorumdem Episcoporum commodum, conglomerata proferimus. *In Cap. Judæi, 5. de Judæis*, prohibentur Christiani cum Hebræis cohabitare, et contravenientes subji- ciuntur excommunicationi. Quo verò exactiùs huic præcepto fieret satis, atque nimia evitaretur familiaritas Christianorum cum protervis Hebræis, quam omnes antiqui Ecclesiæ canones detestantur, præcipuè canon 50. Concilii Illiberitani *tom. 1. Collectionis Harduini col. 255.* canon 40. Concilii Agathensis *tom. 2. Collectionis ejusdem col. 1002.* canon 15. Concilii Epaonensis *ibid. col. 1049.* canon 15. Concilii Matisconensis I. *tom. 3. ejusdem Collectionis col. 453.* jussit Paulus IV. in sua Constitutione 4. §. 1. *tom. 4. part. 1. Bullar. pag. 321.* ut in locis ditionis Ecclesiasticæ, in quibus degere permittuntur Judæi, habitare debeant in loco separato, et clauso, atque à Christianorum ædibus penitùs sejuncto. Ne verò cum Christianis confundantur, decrevit Innocentius III. *in Cap. In nonnullis, 15. de Judæis*, ut in qualibet Christianorum provincia habitum deferant à Christianis diversum. In cujus decreti executionem Concilium Ravennatense, II. anni 1311. *rub. 23. tom.*

7. Collectionis Harduini col. 1370. Judæos portare statuit *in pannis superioribus certum signum, scilicet rotam panni crocei coloris; et mulieres eorum in capite*. Eodemque ferè signo eosdem à Christianis distingui, voluère Patres Concilii Albiensis, anni 1254. *can. 65. tom. cit.* ejusdem Collectionis col. 468. Nemausensis anni 1284. *tit. de perfidis Judæis, ibid. col. 936.* et Avenionensis anni 1326. *can. 57. ibid. col. 1514.* Paulus verò IV. in laudata Constitutione §. 3. ab Hebræis masculis semper deferendum constituit *biretum glauci coloris, à fœminis verò aliud signum patens, ita ut nullo modo celari, aut abscondi possit*: et licèt ab istius signi delatione Pius IV. in Constitutione 57. *tom. 4. part. 2. Bullar. pag. 105.* iter facientes absolverit Hebræos, ejus tamen Constitutio rescissa fuit à S. Pio V. in sua Constitutione 10. §. 6. *tom. 4. part. 2. Bullar. pag. 286.* atque à Clemente VIII. in citata Constitutione 19. Ne porro Judæi publicis præficiantur officiis, vetitum est ab Innocentio III. *in Cap. Cùm sit, 16.* atque à Gregorio IX. *in Cap. ex speciali, 18. de Judæis.* Ne iidem fiscalia, ac vectigalia conducant, atque à Christianis exigant, interdictum jam fuerat à Synodo Regiaticina anni 850. *can. 20. tom. 5. Collectionis Harduini col. 30.* iterùmque sancitum à Gregorio IX. *cit. loc.* Ne ad suos lactandos filios Christianas nutrices adhibeant, cautum est *in cit. Cap. 8. et Cap. 13. de Judæis,* atque à Gregorio XIII. in sua Constitutione 131. §. 11. *tom. 4. part. 4. Bullar. pag. 6.* Christianis autem non licere, aut, acceptâ mercede, servitium suum Judæis assiduè impendere, habetur *in cit. Cap. 5. 8. et 13. de Judæis;* aut, ad suas curandas infirmitates, Judæum Medicum arcessere, liquet ex citata Constitutione 4. Pauli IV. et Constitutione 129. Gregorii XIII. *tom. 4. part. 4. Bullar. pag. 1.* quin imò à Synodo quinisexta *can. 11.* relato à Gratiano *quæst. 1. 18. can. 13.* anathemate percelluntur laïci, et depo-

sitionis pœna decernitur in Clericos, qui ad suam sive tuendam, sive recuperandam valetudinem, Judæi Medici operâ utuntur. Aliæ plurimæ Ecclesiæ sanctiones, hanc materiam spectantes, congestæ sunt à Cardinali Sanctorio *in suo Rituali Sacramentorum tit. de Infidelium conversione procuranda*: quibus addenda est Constitutio Clementis XI. incipiens *Propagandæ, in ordine* 61. *tom. 10. Bullar. nov. pag. 64.* ubi prospicitur indemnitati Hebræorum Christi Fidem complectentium, caveturque, ne bonis priventur, quæ antea possidebant, neque excludantur à successione ad parentum hæreditatem. In iis itaque diœcesibus, in quibus licet Hebræis impunè commorari, licebit etiam Episcopo prædictas Constitutiones, ne è Fidelium memoria excidant, renovare. Legere etiam idem poterit nostram Epistolam die 28. Februarii 1747. datam ad Archiepiscopum Tarsensem, nostrum in Urbe Vicesgerentem, in qua ex communi Theologorum doctrina probavimus, Hebræorum infantes baptizandos non esse, invitis parentibus, nisi eæ occurrant peculiæ circumstantiæ, quas recenset S. Thomas 2. 2. *quæst. 10. art. 12. et 3. part. quæst. 68. art. 10.* eâque occasione, non pauca allegavimus Sacrarum Urbis Congregationum decreta ad eandem rem pertinentia, è quibus excerpere poterit Episcopus, suæque Synodo attexere, quæ opportuna judicaverit ad suum edocendum gregem, si quem habeat Hebræis permixtum. Hæc Epistola inserta est *in tom. 2. Bullarii nostri num. 28.* Aliam quoque Epistolam encyclicam ad Primate[m], Archiepiscopos et Episcopos Poloniæ conscripsimus, datam die 14. Junii 1751. in qua pleraque indicavimus, quæ vetita sunt Hebræis commorantibus in Christianorum regionibus. Eodemque anno sub die 15. Decembris, aliam dedimus Epistolam ad Præsule[m] Petrum Hieronymum Guglielmi, Romanæ Inquisitionis Assessorem, de

baptizandis Hebræorum infantibus : quæ Epistolæ , separatim tunc editæ , mox impressæ sunt *ejusdem Bullarii nostri tom. 3. num. 49. et 54.*

III. Verùm, quod plus negotii interdum facessit Episcopis , est matrimonium ab Hebræis in infidelitate contractum , et consummatum , de quo disputatur , an et quando , per conversionem alterutrius conjugis ad Christianam Fidem , dirimatur. Certum est , Infidelium conjugium , ex privilegio in Fidei favorem à Christo Domino concessio , et per Apostolum Paulum 1. *ad Corinth. cap. 7.* promulgato , dissolvi , cùm conjugum alter Christianam Fidem amplectitur , renuente altero , in sua infidelitate obdurato , cohabitare cum converso , aut cohabitare quidem volente , sed non sine contumelia Creatoris , hoc est non sine periculo subversionis conjugis fidelis , vel non sine execratione sanctissimi nominis Christi , et Christianæ religionis despicientia. Ex hoc verò fit , integrum non esse conjugii converso transire ad alia vota , priusquàm infidelis interpellatus , aut absolutè recusaverit cum eo cohabitare , aut animum sibi esse ostenderit , cum illo quidem cohabitandi , sed non sine Creatoris contumelia ; ut colligitur ex celeberrima Decretali Innocentii III. *in Cap. Quanto , de divortiis* , notantque Sanchez *de matrim. lib. 7. disp. 74. num. 12.* Salmanticenses *tom. 2. tract. 9. de matrim. cap. 4. num. 48.* Cardinalis de Lauræa *de matrim. disp. 16. num. 198.* Clericatus *de Sacram. matrim. decis. 11. num. 24.* At quandoque evenit , conjugem infidelem in longinquas abiisse regiones , aut ita latitare , ut interpellari nequeat , et tunc dubitatur , an , interpellatione omissâ , fas sit converso alias inire nuptias. Affirmant plerique , quibus adstipulantur Sanchez *cit. loc. num. 14.* Genuensis *in prax. Cur. Archiepisc. Neapolit. cap. 27. num. 20.* Riccius *in prax. part. 1. resolut. 241.* Alii exadversò , inter

quos Pontius lib. 7. de matrim. cap. 48. num. 22. in eo rerum statu necessariam putant dispensationem summi Pontificis, cujus est declarare, in quibusnam circumstantiis desinat obligare præceptum Divinum, quo prædicta interpellatio, ante rescissionem matrimonii, videtur injuncta: atque huic posteriori sententiæ in quadam causa *Florentina*, discussa 17. Januarii 1722. adhæsit Sacra Congregatio Concilii, cujus judicio nos omnia subjecimus rationum momenta, quæ à dissidentibus inter se Doctoribus in utramque partem afferuntur, uti legere est tom. 2. *Thesaur. Resolut. pag. 117. et seq.* Nec Sedes Apostolica difficilem se præbet eam petentibus dispensationem, quam urgens causa suadeat concedendam: etenim, sicuti in præfata causa *Florentina* animadvertimus, Gregorius XIII. locorum Ordinariis, Parochis, et Presbyteris Missionariis Societatis Jesu, in Angola, Æthiopia, et Brasilia degentibus, potestatem fecit dispensandi cum quolibet conjuge, qui Christianæ religioni nomen dedit, ut novum possit matrimonium inire, omissâ interpellatione alterius conjugis infidelis, quem constat legitimè interpellari non posse; et nos ipsi, ad Petri Cathedram evecti, facultatem concessimus Apostolico Nuntio, Venetiis commoranti, ut in simili rerum eventu possit ab ejusdem interpellationis onere relevare conjuges conversos, existentes in loco pio Catechumenorum ejusdem civitatis Venetiarum: quod habetur in *Constit. 3. nostri Bullarii tom. 1.*

IV. Sed alia hinc oritur controversia de temporis momento, quo rescindatur fœdus connubii, de quo est sermo. Plerique Doctores sentiunt, interpellato conjuge infideli, eoque aut expressè abnuente legitimè cohabitare cum fidei, aut intra terminum, sibi in interpellatione præfixum, nihil respondente, dissolutum statim censi vinculum conjugii, quo erant ambo constricti. Alii arbitrantur, tunc pri-

mùm dirimi, cùm conjux conversus alteras nuptias contrahit. Ab istius autem controversiæ decisione, alterius pendet enodatio difficultatis, de qua non semel contigit in Ecclesiasticis foris disputari. Fingite, Titium Hebræum Christianam Fidem amplecti: postquam fuit Baptismate ablutus, uxorem suam Næviam, quam in Judaïsimo pertinacem reliquit, interpellet, an velit secum cohabitare sine Creatoris contumelia: Nævia aut expressè renuat, aut intra præfinitum sibi temporis intervallum nihil respondeat: aliud deinde matrimonium cum Hebræo viro contrahat Nævia, Titius autem Christianus cœlibem statum eligat: fingite rursùs, post aliquot annos, Næviam, cum suo secundo viro, ad Christianam Fidem converti, colente adhuc Titio cœlibatum: gravis statim excitatur quæstio, an Nævia redire debeat ad Titium suum primum virum, an potiùs permanere cum secundo. Hujus autem quæstionis decisio ab alia pendet, quam antea proponebamus: etenim, si matrimonium Titii cum Nævia rescissum fuit, statim ac Nævia interpellata renuit cum Titio legitimè cohabitare, uti opinantur Doctores primæ sententiæ; validè profectò potuit eadem Nævia alteri se copulare viro, cum quo propterea perseverare debet, etiam cùm ambo Christianorum sacris sunt initiati: at, si matrimonium, in infidelitate contractum, tunc solùm dissolvitur, quando conjux conversus aliud conjugium init, uti existimant Doctores secundæ sententiæ, cùm Titius, in casu, aliam non duxerit uxorem, illegitimum certè fuit novum matrimonium à Nævia, nondum à priori vinculo soluta, contractum; atque idcirco, cùm Christianam Fidem amplectitur, tenetur ad primum virum redire. Verùm, cùm res contigerit Florentiæ anno 1726, et de ea disceptaretur in Sacra Congregatione Concilii, nos, pro nostro, quod tunc gerebamus, Secretarii munere, dissertationem elu-

cubravimus, quâ luculenter ostendimus, ex enunciatis sententiis posteriorem esse tam inter antiquos, quàm inter recentiores Theologos, et Canonistas, ferè communiter receptam: ex quo conclusimus, virum Hebræum, de quo res erat, quique cum secunda uxore, quam, juxta præmonstratum casum, duxerat, Baptismum petebat, post illud susceptum teneri redire ad primam, jampridem Christianam factam, et adhuc perseverantem inuuptam: et Sacra Congregatio ne latum quidem unguem à nostra sententia recessit, eoque libentiùs eam est amplexata, quòd, nobis pariter suggerentibus, compere-rit, ita, consentientibus Theologis in cònsilium adhibitis, fuisse ab eadem definitum anno 1679. et 1680. in simili casu, qui Florentiæ quoque evenerat: quæ omnia legenda sunt in *Thesaur. Resolut. tom. 3. pag. 346. et 352. ac seq.*

V. Alter ejusdem causæ articulus, Sacræ Congregationis discussioni tunc quoque propositus, indecisus remansit. Quærebatur itidem, an saltem jus esset summo Pontifici, primum matrimonium, in infidelitate contractum, et consummatum, supremâ suâ auctoritate relaxandi, veniamque concedendi conjugii, tardiùs ad Fidem converso, ut, in prædictis rerum circumstantiis, posset cum secunda uxore permanere. Opportuna etiam de hac, longè utique graviori, quæstione fuit à nobis exarata dissertatio, quæ extat *tom. 4. cit. Thesaur. Resolut. pag. 30. et seq.* in qua plures allegavimus Doctores, hanc potestatem Pontifici asserentes, simulque contendentes, eam re ipsâ exercuisse S. Pium V. et Gregorium XIII. sicut in citata dissertatione fusè habetur: sed Sacra Congregatio satius duxit, à sententia ferenda se abstinere; quoniam, etiam datâ Pontifici potestate rescindendi prius vinculum conjugii in infidelitate contracti, nihilominùs, quod nos Sacræ Congregationi insinuare non prætermisimus, meritò

dubitabatur, num eæ adessent gravissimæ causæ, quæ necessariæ sunt, ut per Apostolicam dispensationem dirimatur.

VI. Itaque Episcopus diœcesi præsidens, in qua, ob admixtionem Christianorum cum Hebræis, interdum casus occurrant, de quibus disseruimus, utiliter de iisdem sermonem instituet in sua Synodo. Salubriter in ea formam inseret interpellationis à conjugè converso, alteri faciendæ, in sua persistenti perfidia, quam formulam integram refert Clericatus *cit. loc.* Prudenter denique suis Parochis doctrinam tradet à Sacra Congregatione Concilii approbatam, secundùm quam dijudicare debeant, an et quando, per conversionem alterutrius conjugis ad Christianam Fidem, alter in infidelitate relictus libertatem nanciscatur à vinculo matrimonii, quo erat obstrictus. Severè autem prohibebit, ne maritus Hebræus, ad Fidem conversus, mittat ad uxorem in sua persistentem infidelitate libellum repudii, juxta ritum Judaicum, ut hâc ratione det illi libertatem transeundi ad alia vota. Hunc enim detestabilem abusum, Judaicâ utique superstitione infectum, nos proscripsimus nostrâ Constitutione, quæ incipit *Apostolici ministerii*, edita die 16. Septembris 1747. estque 38. *in ordine Bullarii nostri tom. 2.* Frustra verò et incassum hæc constituerentur, aut pertractarentur in Synodo diœcesis, à qua Hebræi coguntur perpetuò exulare, nec proinde unquam in ea casus eveniunt, de quibus hactenùs.

CAPUT QUINTUM.

Quæ in præcedenti capite dicta sunt, novo confirmantur exemplo, communicationis videlicet Catholicorum cum Hæreticis in Divinis, atque adeo etiam Matrimonii Catholicorum cum Hæreticis.

QUANTUM Ecclesia abominata fuerit Catholicorum cum hæreticis consortia, planè liquet ex epistola secunda Apostoli Joannis, in qua vers. 10. et 11. discipulos suos in hunc modum admonuit: *Si quis venit ad vos, et hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum, nec ave ei dixeritis; qui enim dicit illi ave, communicat operibus ejus malignis: et insuper ex epistola Apostoli ad Titum cap. 3. vers. 10. Hæreticum hominem, post unam, et secundam correptionem, evita.* Quocirca idem Apostolus Joannes, ut ceteris suo præiret exemplo, noluit cum Cerintho hæretico in eodem balneo lavari, sed dixit ad collegas: *Fugiamus ociùs, ne balneum, in quo est Cerinthus veritatis adversarius, extemplò corruat, uti Irenæus, Hieronymus, atque Epiphanius testantur.* Suique Magistri exemplo edoctus S. Polycarpus, Smyrnensis Episcopus, obvium, et salutantem Marcionem, nec resalutare ausus, reposuit: *Cognosco primogenitum diaboli.* Hujus autem disciplinæ adeo tenax fuit magnus Antonius, ut de eo scribat Athanasius in *Vita n. 68. tom. 1. part. 2. Oper. pag. 847. Cum Meletianis schismaticis nunquam communicavit, compertam habens eorum ab initio malitiam atque defectionem. Nec cum Manichæis unquam, aut aliis quibuslibet hæreticis amicè collocutus est, nisi admonendi causâ, ut mutatâ sententiâ piam sectarentur Fidem, ratus, eorum amicitiam et colloquia, animi damnum atque perniciem esse; quod item alios monebat.* Eamdem prohi-

bitionem instaurarunt innumeri Ecclesiæ Canones, sed potissimum institère, ne Catholici cum hæreticis communicarent in rebus sacris, neve eorundem frequentarent conventus. Inter Apostolicos Canones, XLV. al. XXXIII. statuit: *Episcopus, Presbyter, et Diaconus, qui cum hæreticis oraverit, tantummodo communione privetur, et LXV. al. LXIV. vel LVII. Si quis Clericus, aut laïcus, ingressus fuerit in synagogam Judæorum, vel hæreticorum, ad orandum, deponatur, et segregetur.* Similem in modum Synodus Laodicensis canon. 9. ex versione Dionysii Exigui, tom. 1. Collectionis Harduini col. 781. decrevit: *Quòd non permittantur Ecclesiastici ad hæreticorum cœmeteria, vel ad ea, quæ ab eis martyria appellantur, orationis causâ, vel sanitatis, accedere: sed hujusmodi, si Fideles fuerint, certo tempore communione privari: et rursus canon. 33. col. 788. Quòd non oporteat cum hæreticis, aut schismaticis pariter orare.* Et Concilium Carthaginiense IV. canon. 72. tom. 1. Collectionis Harduini col. 983. quem laudat Augustinus in sermone ad populum Cæsariensem, ait: *Cum hæreticis nec orandum, nec psallendum.* Hinc Cyrillus Hierosolymitanus *catech. IV. num. 37. in fin.* Catechumenum suum præcipuè odisse jubet omnia perfidorum hæreticorum conventicula: idemque monent ceteri Patres, quos adducit Christianus Lupus *in schol. et not. ad can. Concil. tom. 4. edit. Bruxellen. pag. 129. et seq.*

II. Et nihilominus ea est misera nostrorum temporum conditio, ut multis in provinciis, in quibus hæreses aut dominantur, aut grassantur impunè, duram Catholici subeant necessitatem cum hæreticis conversandi, et familiariter agendi. Quamvis autem per Canonem Concilii Constantiensis à Martino V. approbatum, qui incipit *Ad evitanda*, quique in suo semper vigore permansit, non obstantibus contrariis subsequentiis Constitutionibus Conciliorum Ba-

silæensis, et Lateranensis, nonnihil relaxata fuerit disciplina, in eo, quod pertinet ad conversandum, atque etiam in Divinis communicandum cum hæreticis, qui tolerantur, et expressè denuntiati non sunt tamquam vitandi, ut fusè probat Cabassut. *in Theor. et Praxi Juris Canon. lib. 5. cap. 11. num. 3. et seq.* non idcirco tamen arbitrari debent Catholici, fas sibi esse, indistinctè cum hæreticis, quamvis non denuntiatis, in rebus sacris et Divinis communicare: siquidem Paulus V. post maturam rei discussionem, neutiquam licere definivit Catholicis Regni Angliæ, hæreticorum templa adire, ritibusque interesse, quos inibi exercent, ut legere est in duobus decretis, ab eodem Pontifice editis, uno scilicet anni 1606. altero anni 1607. quæ referuntur à Cardinali de Lauræa *in 3. sent. part. 2. tom. 3. disp. 11. art. 9. §. 4. num. 292.* Haud equidem ignoramus, non deesse Theologos, ab omni culpa absolventes Catholicos, qui cum hæreticis, et schismaticis, nominatim non denuntiatis, communicant in Divinis, atque etiam Sacramenta ab iisdem recipiunt, dummodo hæ simul concurrant rerum circumstantiæ: primò scilicet, ut ad prædictam communicationem Catholicos adigat gravissima, et urgentissima causa: secundò, ut hæretici, aut schismatici, à quibus Sacramenta exposcunt, sint validè ordinati, ut Sacra administrent ritu Catholico, absque ulla admixtione ritus damnati: tertio, ut communicatio cum iisdem in Divinis non sit externa protestatio falsi dogmatis, qualis erat ingressus in Protestantium Ecclesias, cum Catholicis Angliæ illum inhibuit Paulus V. ideo quippe Regis edicta omnes adire jusserant hæreticorum templa, ut tali pacto se cum Protestantibus sentire faterentur: quartò demùm, ut Catholicorum cum hæreticis communicatio in Divinis nulli scandalum ingerat. Verùm in primis prædicta Theologorum sententia suos habet

adversarios, neque ab omnibus admittitur tamquam in praxi segura: deinde, eâ etiam admissâ, cùm omnes enumeratæ circumstantiæ simul et conjunctim adesse debeant, ut Catholicorum cum heterodoxis in rebus sacris societas omni vacet culpâ, quemadmodum docent Sylvius in *3. part. S. Thomæ tom. 4. quæst. 64. art. 6. quæsit. 3. conclus. 3.* Cardinalis de Lugo *de Fide disput. 22. sect. 1. num. 11.* Thomas à Jesu *tract. de omnium gentium salute procuranda lib. 8. part. 2. §. 4. vers. Sed Major est difficultas, pag. 556.* Cardinalis Albitius *de Inconstantia in Fide cap. 18. num. 30. et seq.* Cardinalis Gottus in *2. 2. S. Thomæ quæst. 4. dub. 6. §. 3. num. 2. et quæst. 3. de Infidelibus comparatè ad Fideles dub. 3. §. 2.* idcirco ferè impossibile est usuvenire, ut à flagitio excusari valeant Catholici, se se in rebus sacris cum hæreticis, vel schismaticis admiscentes. Quamobrem sacræ Urbis Congregationes, sancti Officii videlicet, et de Propaganda Fide, illicitam semper reputarunt communicationem, de qua est sermo, doctamque concinnarunt instructionem, nobis, in minoribus tunc degentibus, qualemcumque nostram operam navantibus, ad Missionarios, cùm opus fuerit, transmittendam, ubi rationes expenduntur, propter quas vix unquam accidere potest, ut in praxi sit innoxia Catholicorum cum hæreticis communicatio in Divinis.

III. In Divinis porrò cum hæreticis communicant Catholici, qui cum iisdem se se matrimonio jungere non dubitant: etenim, cùm matrimonium unum sit ex septem Ecclesiæ Sacramentis, à Christo Domino institutis, idem est matrimonium cum hæretico contrahere, ac unum idemque Sacramentum unâ cum eodem vel conficere, si nimirum ipsimet contrahentes sint talis Sacramenti Ministri, quod magis communiter opinantur Scholastici, vel saltem percipere, si scilicet, quod alii præsertim ex recen-

tioribus Theologis autumant, illius minister sit solus Sacerdos. Utrumque autem et illicitum, et sacrilegum esse, nemo dubitat: quare Ecclesia iisdem ferè legibus, quibus Christianis interdixit, ne connubia inirent cum Infidelibus, Catholicos pariter à sacrilegis nuptiis, cum hæreticis contrahendis, deteruit. Concilium Laodicenum *can. 10. tom. 1. Collectionis Harduini col. 784.* ait: *Quòd non oporteat indifferenter Ecclesiasticos fœdere nuptiarum hæreticis suos filios, filiasque conjungere.* Agathense *can. 67.* relato à Gratiano *caus. 28. quæst. 1. can. 16.* *Non oportet cum hominibus hæreticis miscere connubia, et vel filios, vel filias dare, sed potiùs accipere, si tamen se profiteantur Christianos esse futuros et Catholicos.* Concilium Chalcedonense *can. 14.* Lectoribus, et Cantoribus, inter inferiores Clericos, interdicit *Hæretico, vel Pagano, vel Judæo se conjungere, nisi fortè promittat se ad orthodoxam fidem persona orthodoxæ copulanda transferre.* Hasce verò sanctiones roboravit Bonifacius VIII. *in Cap. Decrevit, de hæreticis, in 6.* ubi dote privandam statuit mulierem, quæ scienter viro hæretico nupserit. Iis igitur in provinciis, in quibus ejusmodi conjugia, non sine sacrorum Canonum contemptu, passim celebrantur, debet Episcopus in sua præsertim Synodo, ab illis in propriarum animarum perniciem contrahendis Catholicos absterrere: quod nos faciendum ediximus *in nostra Constitutione 34. §. 3. nostri Bullar. tom. 1.* Præcipuè quoque Episcopalis muneris partes erunt, maxima Catholicis denuntiare pericula, quæ tam ipsis, quàm nascituræ soboli, ex præfatis imminent nuptiis; quæ propterea cohonestari nequeunt obtentu solius consuetudinis, (veriùs corruptelam dicerent) nisi ea amoveantur pericula, quod tamen vix evenire posse, rectè notant Layman *Theolog. moral. lib. 5. tract. 10. part. 4. cap. 14. num. 2.* Pirhing. *ad tit. de sponsal. et*

matrim. num. 166. Reiffenstuel *ibid. num.* 360. Engel *ad tit. de matrim. contract. contra interdict. Eccles. §. 2. num.* 2. Gobat *Theolog. experim. tract.* 9. *casu.* 11. *num.* 216. Nicolaus Serarius *in opusc. de Catholicorum cum hæreticis matrimoniis*, Van Espen *Jur. Eccles. part.* 2. *tit.* 13. *cap.* 8. *num.* 9. aliique passim.

IV. Diximus autem, vix evenire posse, ut à connubiis Catholicorum cum hæreticis ea amoveantur pericula, quæ ipsis plerumque conjuncta esse solent; verùm non id omninò impossibile esse pronuntiamus. Tales enim re ipsâ concurrere possunt circumstantiæ, quæ cùm ab eo, qui facultatem dispensandi habet, expensæ fuerint, aditum aperiant concessioni legitimæ dispensationis, cujus vi matrimonium inter partes, hæreticam unam, alteramque Catholicam, licitum reddatur, ùt alibi demonstrabimus. Quare in iis locis, atque regionibus, ubi hujusmodi matrimonia aliquando sic contrahi permittuntur, expedit omninò, ut Episcopus, ad tuendum Ecclesiæ decorem, ritus in eorundem connubiorum celebratione servandos opportunè prudenterque præscribat.

V. Putant aliqui, et fidenter docent, hujusmodi matrimonia à Sacerdote benedicenda esse. Ita censet Teophylus Raynaudus in libro, cui titulus *Heteroclitia Spiritualia*, *Operum tom.* 16. *pag.* 182. *num.* 24. *et seq.* Sed rectiùs judicat Pontius *de Sacram. Matrim.* in Appendice *de Matrimonio Catholici cum hæretico cap.* 9. admonens, hujusmodi matrimoniis Sacerdotalem benedictionem impendendam non esse, neque Missam in præsentia hæretici celebrari debere, nec matrimonium ipsum intra Ecclesiæ ambitum contrahi; quoniam nihil horum ad illius validitatem intervenire necesse est. In Collationibus Ecclesiasticis Parisiensibus *de Matrimonio tom.* 3. *lib.* 1. *collat.* 2. §. 5. exhibetur ritus quo celebratæ fue-

runt nuptiæ inter Henrichetam è regio Francorum sanguine Principem , et Carolum I. Magnæ Britanniæ Regem , quibus Apostolicam dispensationem Urbanus Papa VIII. in eum finem concesserat : quæ nuptiæ descriptæ habentur etiam in Historia , seu Commentario , cui titulus *Mercurius Gallicus* , tom. 2. pag. 359. Narrant itaque , matrimonium inter prædictam Catholicam Principem , et hæretici Regis Procuratorem , extra Ecclesiam contractum fuisse ad limina Ecclesiæ Metropolitanæ Parisiensis coram Cardinale magno Franciæ Eleëmosynario , à quo tamen benedictio nuptialis data non fuit : deinde Britannici Regis Procuratorem novam nuptam deduxisse usque ad ingressum Chori : ibi verò à prædicto Cardinale celebratam solemniter fuisse Missam , adstantibus Rege , et Reginâ Franciæ , et novâ Magnæ Britanniæ Reginâ , ac universâ Regiâ Familiâ : sed prædictum Regis Angliæ Procuratorem , quamvis ipse Catholicus esset , cùm personam gereret Principis Anglicanæ sectæ addicti , in proximum Archiepiscopi Palatium interim secessisse , donec Missa terminaretur ; quâ demùm expletâ , ad reducendam ab Ecclesia Reginam accessit. Honoratus Tournely in *Prælectionibus Theolog. de Sacram. Matrim.* pag. 106. juxta editionem Parisiensem , narrat , expressè vetitum fuisse à Clemente VIII. ne hujusmodi matrimoniis benedictio impenderetur ; Gallicanum verò Clerum anno 1670. suas ad Christianissimum Regem preces detulisse , ut eorum importunitatem cohibere curaret , qui Parochos ad benedicendas hujusmodi nuptias compellere sæpè tentabant ; aliaque ad rem hanc pertinentia subjungit *ibidem* pag. 108.

CAPUT SEXTUM.

De iis, quæ provisa sunt super matrimoniis initis, atque ineundis in Hollandia, et in regionibus fœderatorum ordinum dominio in Belgio subjectis; quæ scilicet in Synodis earum regionum, non autem in aliis, inseri et manifestari convenit.

SOLEMNE judicium de his rebus actum, quas in præsentî capite tractandas suscipimus, promulgatum fuit die 4. Novembris anni 1741. editâ Declaratione et instructione, quæ in Bullario nostro extat *tom. I. num. 34.* et diligentîæ eâ occasione adhibitæ, in volumine foliorum Congregationis Concilii anni 1741. in lucem evulgatæ fuerunt. Quia tamen facillimè evenire potest, ut hujusmodi rerum notitia nequaquam ad omnes perveniat, nos, qui hanc curam assumpsimus, ut quædam hîc indicarem, quæ laudabiliter inseri possunt in Synodis ab iis Episcopis, ad quos pertinent, id quod ab aliis, ad quorum curam illa non spectant, minùs laudabiliter fieret, cùm in hoc rerum genere ea matrimonia meritò recensenda putemus, quia in Hollandia, aliisque Belgii regionibus, Fœderatorum Ordinum dominio subjectis, ineuntur sine Parochi præsentia inter partes, vel utramque hæreticam, vel alteram hæreticam, alteram verò Catholicam: ideo quidquid ad eandem materiam pertinet, summatim in hoc capite inserendum suscipimus.

II. Cùm sacri Tridentini Concilii acta atque decreta à summo Pontifice Pio IV. die 26. Januarii anno 1564. confirmata fuissent, nullâ interpositâ morâ, Philippus II. Hispaniarum Rex Catholicus, Concilium ipsum per omnia Regna, ceterasque dominio suo subjectas regiones promulgandum man-

davit, ejusque decretorum promptam ubique observantiam edixit. Qua in re in Hispaniis quidem mirâ facilitate Regiis jussis obtemperatum est. Cùm autem ejusdem Philippi dominio Belgium quoque subjectum esset, illisque regionibus Margarita Parmensis Ducissa Gubernatricis munere præsideret; hæc verita, ne Concilii publicatio gravem aliquem motum excitaret in iis provinciis, quæ contra Hispanorum regimen jampridem tumultuari cœperant, ex sententia etiam Episcoporum, et Magistratum, qui omninò supersedendum censebant à promulgatione Concilii, pro ea in aliud tempus differenda ad Philippum conscripsit: à quo tamen responsum eidem mandatumque est, ut, omnibus posthabitis, Concilium publicaretur: id quod ab ipsa promptè adimpletum est. Ita Belgicarum rerum Scriptores testantur, videlicet Cardinalis Bentivolus, Famianus Strada, Nicolaus Burgundus, Joannes Meursius, Emmanuël de Meteren. Et sanè Provincialia duo extant Concilia, alterum à Maximiliano à Bergis Archiepiscopo Cameracensi anno 1565., alterum ab Archiepiscopo Mechliniensi anno 1570. celebratum, quæ legi possunt *tom. 10. Collectionis Harduini*, in quibus, secundum Tridentini Concilii decretum, irrita declarantur ea matrimonia, quæ sine Parochi, et duorum testium præsentia celebrari contingat; adeo ut valdè probabile ac verisimile fiat, Concilii decretum *de Reformatione Matrimonii*, in Belgio et regionibus Fœderatis publicatum observatumque fuisse, antequam res in apertam rebellionem erumperent, quod anno 1572. factum est. Ad cujus rei comprobationem facit etiam relatio quædam Præsulis de Turre Archiepiscopi Ephesini, olim in Fœderatis Belgii provinciis Vicarii Apostolici, in qua, Religionis statum in Hollandia exponens, anno 1656. ad Pontificem Alexandrum VII. scripsit, Concilium Tridentinum fuisse in his

locis et præceptum et promulgatum , ejusque decreta in praxim deducta , antequam fera pessima hæresis omnia illuc devoratum venisset. Relatio hæc impressa habetur *in Historia Ecclesiæ Ultrajectinæ Pauli Hoyneck in Appendice pag. 95.*

III. Cùm igitur eo tempore , quo Tridentini Concilii leges vim suam habere cœperunt , Fœderatæ provinciæ , non hæreticorum , sed Principis Catholici dominio subjectæ essent , cùmque decretum , de quo agitur , in iisdem promulgatum fuerit ; id gravi controversiæ viam aperuit , num scilicet , mutato earum regionum temporali dominio , iisque à Catholici Regis ditione in hæreticorum Principum potestatem translatis , matrimonia , quæ ibi fierent inter partes vel utramque hæreticam , vel alteram Catholicam , et alteram hæreticam , sine Catholici Parochi , et duorum testium præsentia , nulla et irrita censi deberent , veluti facta contra Tridentini Concilii dispositionem , an verò valida , utpote sub ejusdem Concilii censura minimè comprehensa.

IV. Hic , quod in omnibus quæstionibus usuvenire solet , in duas classes divisi Auctores fuerunt : alii enim tam ex Theologis , quàm ex Canonistis , pro nullitate ; alii verò pro validitate steterunt. Cùm autem in Romanæ Curiæ Tribunalibus , et Cardinalium Congregationibus , occasione quarumdam causarum matrimonialium , super hoc quæstionis capite deliberatum esset ; negari nequit , illis ut plurimum magis arrisisse priorem opinionem , quæ eorum matrimoniorum nullitatem tuetur. Nos quidem , cùm plurium annorum spatio , antequam ad majores dignitates ascenderemus , munera tum Secretarii Congregationis Concilii Tridentini Interpretis , tum Doctoris in Decretis in Pœnitentiariæ Apostolicæ Officio , tum etiam Consultoris supremæ Inquisitionis , exercuerimus , memoratarum causarum discussioni interfui-

mus ; sed nunquam opinioni illi acquiescere potuimus , per quam prædicta matrimonia nulla judicantur. Quare nobis continenter in votis erat , ut aliqua se opportunitas offerret , in qua generalis regula et lex pro eorundem matrimoniorum aut nullitate , aut validitate statueretur ; quoniam antea tempore non nisi particularia decreta in hac , vel illa causa , condita erant , quæ ne inter se quidem conformia semper fuerant , propter varietatem circumstantiarum , quæ modò in una facti specie aderant , modò in altera desiderabantur.

V. Optata à nobis opportunitas oblata quidem est , sed non eo tempore , quo nos memoratis officiiis fungebamur , verùm postquam ad Cardinalitiam dignitatem evecti , Bononiæ ad Archiepiscopalis illius Ecclesiæ regimen residebamus. Eam occasionem attulit factum hujusmodi. Yprensus Episcopus optimo Ecclesiæ suæ moderamini studiosè prospiciens , in relatione statûs suæ Ecclesiæ , quam , ex Sixti V. præscripto , ad Sacram Concilii Congregationem transmisit , certam sibi regulam præfiniri postulavit , secundùm quam posset opportunè se gerere , et matrimonia hujusmodi , quæ in Fœderatis Belgii regionibus , sine Parochi et duorum testium præsentia , vel ab hæreticis inter se , vel à Catholicis cum hæreticis contracta forent , aut nulla et irrita , aut firma et valida reputare. Ut igitur Episcopi illius postulatis satisfaceret , Præsul Cavalchinus , Archiepiscopus Philippensis , qui tunc temporis eidem Congregationi à Secretis erat , nunc autem hujus S. R. E. Presbyter Cardinalis , cùm laborem nullum omisisset pro iis colligendis , quæ hac super re antè decreta fuerant , accuratam dissertationem ad explanandam materiam conscripsit ; aliæ verò tres , de Congregationis ejusdem mandato , à tribus eximiis in Urbe Theologis elucubratae fuerunt. Quæ omnia in unum collecta in tomo foliorum dictæ Congregationis Con-

cilli anni 1741. quemadmodum dictum est, impressa reperiuntur. Cùmque sub Clemente XII. Decessore nostro materia minimè proponi atque examinari potuisset, nosque interea temporis, nullis meritis nostris, ad summum Pontificatum evecti essemus, lectis per nos, examinatisque omnibus, quæ super hac re in præcedenti Pontificatu collecta et conscripta fuerant, opportunum factu existimavimus, Congregationem Concilii coram nobis habere, ut Cardinalium ejusdem Congregationis sententias vivâ voce prolatas exciperemus; id quod die 13. Maji anni 1741. præstitum est. Decretum autem, quod à Congregatione conditum, atque à nobis die 4. Novembris ejusdem anni approbatum fuit, impressum, ut dictum jam est, *in tom. 1. Bullarii nostri* reperitur.

VI. Tres sunt partes illius Decreti, quæ unicuique legenti occurrunt. Prima versatur circa matrimonia inita, vel ineunda in locis Hollandiæ, et Belgii Fœderatorum Ordinum dominio subjecti, inter duos conjuges hæreticos, sine Catholici Parochi præsentia: et de his quidem decernitur, ea valida esse, tam quæ jam facta fuerint, quàm quæ eodem modo in posterum fieri contingat: ita ut, si ambo conjuges ad Catholicam Religionem convertantur, contracti matrimonii vinculo adstricti remaneant, absque eo quòd coram Catholico Parocho renovare consensum obligentur; si verò alter eorum convertatur, altero in hæresi permanente, neutri fas sit ad alias nuptias transire, nisi alterutrius mors intercesserit, per quam maritalis nodus dissolvatur.

VII. In quo sanè conformia fuerunt suffragia eorum, qui in Congregatione convenerant: et licèt alii aliâ viâ insisterent, omnes tamen ad eandem metam, eundemque finem pervenerunt, ut pro validitate matrimonii sententiam ferrent. Quidam enim existimarunt, certam et perspicuam deesse probationem,

quòd Concilii decretum publicatum fuerit in unaquaque parochia earum regionum, antequam illæ ab Hispanica dominatione se subtraherent; ideoque ex ejusdem Conciliaris decreti tenore, ea matrimonia nequaquam nullitatis vitio subjacere. Quamvis enim admitterent, edita fuisse Regia mandata pro Concilii publicatione, neque negarent, decretum *de Reformatione Matrimonii* in suprà laudatis Provincialibus Synodis insertum fuisse; attamen nil aliud ex his desumi posse dixerunt, nisi quamdam præsumptionem, quòd decretum promulgatum fuerit, ut par erat, in singulis Parochiis: quod tamen ad effectum, de quo agitur, demonstrari oporteret per positivam probationem, quæ saltem colligeretur ex immediata, nec interrupta serie plurium actuum similium, et decreto uniformium; quæ sanè probatio in proposito casu non adest. Hæc autem eo vel magis confirmari autumabant, quòd si, post finem bellis impositum, apertumque Catholicis aditum in Hollandia aliisque Fœderati Belgii regionibus vivendi, pro verisimili habetur, Parochos et Missionarios Catholicos Conciliaris decreti promulgationem tunc in suis quosque Parochiis fecisse; ex hoc ipso arguere licet, hujusmodi publicationem antea factam non fuisse, quantumvis Catholici Regis mandata pro Concilii observatione prodiissent. Videatur Marchantius *in Tribunali Sacramentor. lib. 1. tit. 7. quæst. 9. conclus. 4.*

VIII. Alii verò, omissâ quæstione, an ante defectionem earum gentium ab Hispanorum Principum fide, in singulis locis atque Parochiis publicatum fuerit, necne, Tridentinæ Synodi decretum, ac etiam admittentes publicationem hujusmodi ritè factam, duas reputabant hominum societates, inter se planè distinctas, per occasionem, et in sequelam illiusmet defectionis, efformatas fuisse; alteram Catholicam, et alteram hæreticam, quæ nunc invicem permixtæ iisdem re-

gionibus versantur. Quapropter, etiamsi ante civiles motus publicatum fuisset decretum, de quo agitur, cùm nondum exorta, neque ibi constituta tunc esset altera illa hæreticorum societas, hæc ipsis minimè videbatur ejusmodi decreti publicatione adstringi potuisse.

IX. Alii videntes, propositum casum cum adjunctis circumstantiis nequaquam dici posse litteraliter decisum in Conciliari decreto, quo nil aliud statuitur, nisi quòd nulla sint matrimonia, quæ coram Parocho et duobus testibus non contrahantur; quòdque hæc nova lex non antè vim habere incipiat, quàm post triginta dies, ex quo ipsa in singulis parochiis publicata fuerit; ulterius autem decretum non progredi, neque declarare, an ejusmodi lege heterodoxæ societates, quæ tunc essent, æquè ac aliæ, quæ in posterum efformari possent, comprehendi deberent: ideo necessarium putabant, ipsam Tridentinorum Patrum mentem indagare, ut secundum eam de proposita quæstione judicari posset. Quo posito, magnam sanè rationem habendam esse dicebant de ea conditione in decreto apposita, quòd nempe decretum ipsum non obligaret, nisi post triginta dies ab ejus publicatione in singulis parochiis elapsos. Quæ quidem conditio (si fides habenda Cardinali Pallavicino *in historia Concilii lib. 22. cap. 8. num. 10.* ut certè habenda est) idcirco adjecta fuit, quia, absque illa, magnus heterodoxorum querimoniis campus apertus foret, eoque magis aucta fuisset eorum aversio à Concilio, dum, illius decreti vigore, uxores suas pro concubinis haberi, suosque liberos illegitimos declarari doluissent: siquidem nunquam futurum erat, idque Patres ignorare non poterant, ut novum decretum ab illis acciperetur, et executioni demandaretur, eorumque matrimonia coram Parocho Catholico celebrarentur. Huic igitur incommodo providè occursum est per conditionem

illam decreto adjectam, quâ imposita fuit illius publicationis necessitas, ita ut in locis hæreticorum, in quibus procul dubio nunquam expleta foret hujusmodi publicatio, non verificatâ conditione, à cujus existentia Concilium pendere voluit decreti sui efficaciam, nec incolæ hæretici unquam adstricti forent servandæ formæ in ipso decreto præscriptæ. Quòd si nunc in proposito casu pronunciaretur pro nullitate matrimoniorum, quæ ab heterodoxis in Hollandia, et in Fœderato Belgio, absque præsentia Catholici Parochi ineuntur, futurum dicebant, ut in omnia illa incommoda et absurda incideremus, quæ Tridentini Patres, laudatum decretum efformantes, tantâ prudentiâ evitare studuerunt.

X. Alii denique Catholicæ Religionis causam utilitatesque potissimùm præ oculis habentes, ajebant. in hujusmodi rerum circumstantiis id consilii capiendum esse, per quod eadem Religio minùs invisa ipsius hostibus redderetur, quodque impedimenta non interponeret his, qui fortè parati essent in illius gremium sese recipere. Hoc autem præmisso, perpendere non omittebant, quòd, si matrimonia, de quibus agebatur, irrita declararentur, si quando aliqui conjuges de abjuranda hæresi statuissent, ut ipsis liceret in conjugali societate permanere, necesse haberent consensum renovare coram Parocho Catholico, et duobus testibus; alioquin pro legitimis conjugibus se invicem habere non possent. Quantum porro in hujusmodi consensûs renovationibus periculum insit, et quàm gravia incommoda inde metuenda essent, enarrando pergebant. Primum videlicet, quòd plures conjuges, quibus Catholicam Religionem amplectendi desiderium inesset, illud fortasse abjicerent, utrimque metuentes, ne alter ab altero, cum quo multorum annorum spatio libenter vixisset, relinqueretur. Deindè, quòd si fortè vir uxori, aut uxor viro

displiceret, nec alia ipsis suppeteret via, quâ se à contracto vinculo liberarent, facillimè evenire posset, ut simularent se ad Catholicam Fidem converti, quo sibi solutionem à matrimoniali vinculo quærent, requisitam nempè consensûs renovationem, post simulatam conversionem, alter alteri dene-gando. Tertium, quòd, etiamsi conjuges ad sanctam Religionem serio ac firmo proposito converterentur, attamen fieri posset, ut præcipua causa, ad conversionem impulsiva, esset spes recuperandæ libertatis et abrumpendi vinculi, quod ipsis ad ferendum molestissimum esset; quod ubi eveniret, nemo est, qui non videat, quanti conversiones hujusmodi faciendæ essent.

XI. Sanè, quod pertinet ad timorem simulationis, de qua modò dictum est, congruit Innocentii III. responsum ad Episcopum Ferrariensem, relatum *in Cap. Quanto, de divortis*, ubi Pontifex rogatus, num matrimonii vinculum dissolvatur, altero conjugum à Catholica Religione ad Ethnicam superstitionem, aut ad hæresim transeunte, nequaquam dissolvi respondet; et hanc, inter alias, rationem affert: *Quorumdam malitiæ obviatur, qui in odium conjugum, vel quando sibi invicem displicerent, si eas possent in tali casu dimittere, simularent hæresim.*

XII. De altero autem quæstionis capite, quod in secunda Decreti parte definitum fuit, nimirum de matrimoniis, quæ in iisdem Fœderati Belgii provinciis à Catholico viro, aut muliere, cum hæretica fœmina, aut viro, sine Catholici Parochi præsentia, contrahuntur, de quibus quærebatur, validane, an nulla habenda essent; quidam suffragia ferentium, Apostolicæ Sedis instituta præ oculis habentes, quibus semper ea matrimonia reprobata sunt, quæ inter duos contrahentes, alterum Catholicum, et alterum hæreticum ineuntur, in eam propendebant partem, ut matrimonia isthæc nulla et irrita

decerni deberent. Verùm ab aliis sapienter responsum fuit, non utique id agi, ut à prædictis institutis, et à veteribus hac de re decretis discederetur, quorum observantia etiam in præsentia inculcanda erat, quemadmodum gravibus verbis in Decreto inculcata fuit; sed propositæ difficultatis summam in eo esse, ut dispiceretur, num, contracto jam matrimonio in dictis regionibus à Catholica parte cum alia hæretica, et jam expleto hujusmodi actu, qui sine dubitatione ulla illicitus est, nullum præterea et irritum declarandum esset matrimonium, propterea quòd in eo contrahendo minimè servata fuisset Concilii forma: adeoque, cum matrimonium inter duos baptizatos, diversæ licèt communionis, de facto initum, non quidem nullum, sed dumtaxat illicitum sit, non idem pro nullo habendum esset, ex eo quòd sine Parochi præsentia in iis regionibus contractum foret. Sensu igitur quæstionis explanato, concordibus suffragiis in eam sententiam itum est, quòd sicuti valida declarata fuerant ea matrimonia, quæ in prædictis Fœderati Belgii provinciis inter duos contrahentes hæreticos, sine Parochi præsentia, inita essent; ita valida dici deberent illa, quæ in iisdem locis inter duas partes, alteram Catholicam, et alteram hæreticam, eodem modo contracta forent: quoniam, cum conjugum alter, tum ratione loci, in quo habitat, tum ratione societatis, in qua vivit, exemptus sit à Tridentinæ Synodi lege; exemptio, quâ ipse fruatur, alteri parti communicata remanet, propter individuitatem contractûs, vi cujus, exemptio, quæ uni ex partibus competit, ad alteram, secundum etiam civiles leges, extenditur, eidemque communicatur.

XIII. Postquam verò suprâ memoratum Decretum nostrum anno 1741. in Fœderatis Belgii provinciis promulgatum est, quæsitum à nobis fuit, utrùm

ea matrimonia comprehenderet, quæ in iisdem regionibus inirentur à contrahentibus utrimque Catholicis, non coram Parocho Catholico, et duobus testibus: quin etiam petitum fuit, ut, si fortè illud hæc minimè comprehenderet, ad ea saltem per viam indulti extenderetur: quo conscientia Catholicorum, qui in Fœderatis Belgii provinciis habitant, in tranquillo ponerentur. Responsum facile est, et dicta matrimonia in Decreto nequaquam comprehendi, et extensionem, quæ petebatur, absurdam, et mali exempli futuram. Et quidem, matrimonia Catholicorum in Decreto non comprehensa, facillè intelliget quicumque advertat, illud nominatim restrictum esse ad ea matrimonia, quæ in præfatis regionibus vel inter duos contrahentes hæreticos, vel inter unam partem Catholicam, et alteram hæreticam, contrahuntur. Extensio autem Decreti ad Catholicorum matrimonia, idcirco absurda, et mali exempli extitisset, quòd, cùm in iis locis Missionarii Catholici adsint, coram quibus anteacto tempore à contrahentibus Catholicis celebrata sunt matrimonia, cùmque Concilii Tridentini decretum inter Catholicos illarum partium, et in peculiari-bus eorum Parochiis, saltem postquam provinciæ Fœderati Belgii à Catholici Principis dominatione in hæreticorum potestatem transierunt, ritè publicatum fuisse constet; unusquisque videt, quanta cum offensione universæ Ecclesiæ auditum fuisset, matrimonia Catholicorum, quæ in regionibus illis juxta Tridentini formam celebrari possunt, à tam providæ legis observantia eximi per viam gratiæ et dispensationis. Videantur Juenin *de Sacramentis dissertat.* 10. *quæst.* 5. *cap.* 4. et Piette *Quæst. Theologiar.* part. 6. pag 441. edit. anni 1741. qui docent, à contrahentibus Catholicis servandum esse Concilii decretum etiam in iis regionibus, in quibus ab hæreticis non observatur.

XIV. Ultima Decreti nostri pars ea respicit matrimonia, quæ in Catholicorum Principum regionibus fiunt ab iis, qui domicilium habent in aliis regionibus Fœderatorum Ordinum dominio subjectis, necnon illa, quæ in provinciis Fœderatis contrahuntur ab his, quorum domicilium situm est in dominio Principum Catholicorum. De quibus sanè reputatum fuit nihil necesse esse peculiariter statuere, cùm satis provisum sit per Canonici Juris regulas jam pridem constitutas de iis, qui, relictâ regione, in qua domicilium habent, nec novo alibi domicilio, vel quasi, adhuc acquisito, matrimonium ibi contrahere cupiunt. De quibus regulis nos ipsi egimus *in nostra Institutione 33. editionis Latinæ.*

XV. Hæc autem satis erunt, ut in Synodis earum diœcesium, quarum conditio exigit, ut de hujusmodi matrimoniis agatur, opportuna super ipsis decreta, Apostolicis definitionibus consentanea, eformari valeant.

CAPUT SEPTIMUM.

De aliis quibusdam respicientibus Matrimonia, quæ à Catholicis contrahuntur in regionibus Infidelium, aut Hæreticorum Principum dominio subjectis, vel quæ in regionibus Catholicis ineuntur inter Catholicum ex una parte, et Hæreticum occultum ex altera: de quibus similiter nequaquam in omnibus Synodis agendum est.

QUEDAM regiones sunt Principum Infidelium dominio subjectæ, in quibus degentes Catholici matrimonia inter se coram Parocho et duobus testibus contrahunt, temporali Principe, cui parent, nullam in hac re molestiam eisdem exhibente. Verùm, quia vel ante, vel post matrimonium eâ ratione

celebratum , patriis legibus coguntur coram infideli ministro se sistere , eoque præsente quamdam contractûs matrimonialis speciem inire ; neque id ab iis prætermitti potest , quin graves ipsis perturbationes obveniant , et magnum præjudicium innocenti proli , quæ aliàs minimè legitima reputaretur : quæsitum aliquando est , num id à Catholicis , salvâ conscientîâ , fieri possit ; et quo modo Rectores animarum in hujusmodi casibus se gerere debeant : et quidem id , quod contingit in regionibus subjectis dominio Principum infidelium , in aliis pariter evenit , quæ Principum hæreticorum imperio parent.

II. Lessius in *Auctario cas. 24. in verb. Hæreticorum conversatio* , id , salvâ conscientîâ , neque fieri neque tolerari posse contendit : ejusque opinio verissima esset , si hæreticus ministellus adhiberetur tamquam persona sacra , quæ sacram cæremoniam intenderet exercere , ac per eam , sanctitatem tribuere contractui matrimoniali ; tunc siquidem viderentur Catholici eum agnoscere tamquam legitimum Christi Ministrum , ritumque hæreticum approbare , et profiteri. Verùm , cùm plerumque res aliter se habeat , illeque Catholicorum matrimoniis solùm assistat , tamquam minister merè politicus , neque virtute verborum , quibus conjugibus benè apprecatur , ullam credat sanctitatem accedere eorum conjugio , quod Sacramentum esse , nostri temporis hæretici communiter inficiantur ; rectiùs idcirco Catholicos eidem se sistentes , ut patriæ legibus morem gerant , graviaque evitent incommoda , quæ secus sibi imminerent , à culpa excusant Joannes Verjuys in *suo Pastoralis tract. 13. art. 7. Arsdekin Theolog. tripartitæ tom. 2. part. 2. tract. 4. de Matrim. cap. 8. §. 2. num. 17. la Croix lib. 6. part. 3. de Matrim. num. 775. Piette Quæstion. Theologic. part. 6. pag. 441. In hac quoque sententia*

fuit Sacra Congregatio Sancti Officii, quæ hanc quæstionem diligenter, uti solet, examinavit, et die 29. Novembris 1672. in eum, qui sequitur, modum definivit: *Catholici, qui matrimonio juncti sunt coram Parocho et testibus Catholicis, in pluribus locis (ita invaluit consuetudo) solent coram ministro hæretico, seu protestante, rursus conjungi, ad evitanda gravia damna; neque potest consuetudo hæc à Clero corrigi. Peccantne? Et quo peccato Catholici sic denuò conjuncti coram ministro hæretico? Et quomodo se gerere debeat erga illos Ordinarius loci? Sacra Congregatio respondit: Quatenus minister assistat matrimoniis Catholicorum, uti minister politicus, non peccare contrahentes. Si verò assistat, ut minister addictus sacris, non licere, et tunc contrahentes peccare mortaliter, et esse monendos.* Huic nos sententiæ, tunc à laudata Congregatione prolatae, auctoritatem nostram adjecimus in nostra *Constit. 89. §. 10. nostri Bullarii tom. 1. ubi Fidelibus degentibus in Regno Serviæ, finitimisque regionibus, interdiximus, ne, matrimonio inter se Catholicis ritibus celebrato, illud renovare præsumant coram Caddi: nostram tamen interdictionem hæc temperavimus limitatione, nisi scilicet nuptiarum cæremonia, explenda coram Caddi, actus sit merè civilis, nullamque contineat Mahumetis invocætionem, aliudve superstitionis genus includat.*

III. Postquam conditum promulgatumque fuit Decretum illud nostrum, quod in præcedenti capite sexto exposuimus super matrimoniis, quæ in Belgii regionibus Fœderatorum Ordinum dominio subjectis contrahuntur vel inter hæreticos, vel inter partem alteram Catholicam, et alteram hæreticam; eaque, licet non coram Parocho Catholico contracta, valida esse declaratum est: cum palàm factum fuerit, hujusmodi indulgentiam in illis matrimoniis minimè locum habere, quæ in illis eisdem regioni-

bus inter Catholicos contrahuntur, in quibus videlicet servanda est forma à Sacro Concilio Tridentino præscripta, expositum nobis fuit, prædictos Catholicos, in eis locis degentes, non solum teneri coram ministro hæretico se sistere, atque ibi quamdam contractûs matrimonialis speciem celebrare, idque re ipsâ ab illis fieri ad gravissima evitanda infortunia, quæ ipsis alioquin imminerent; verum etiam aliquando contingere, ut, cum memoratus actus coram hæretico ministello præcedat, celebratio autem matrimonii coram Parocho Catholico, et duobus testibus differatur, hoc intermedio tempore inter hujusmodi sponsos copula intercedat, ex eaque proles oriatur. Unde controversia orta erat inter Missionarios, quorum aliqui prædictos actus intermedios excusabant, eâ nixi opinione, quòd etiam inter Catholicos possit in matrimonio contractus à Sacramento sejungi: alii verò Concilii Tridentini sanctionibus inhærentes, quæ in illis regionibus inter Catholicos vim suam obtinere debent, nullâ ratione subsistere, aut validum censi posse putabant matrimonium illud, quod coram Catholico Parocho et duobus testibus celebratum non foret, adeoque omnes intermedios actus, quos suprâ innuimus, illicitos, et prolem inde susceptam illegitimam esse judicabant; contrariæ autem opinioni connivere, perinde esse contendebant, ac observantiam formæ, à Tridentino Concilio præscriptæ, ab iis regionibus, et ab ipsis Catholicorum matrimoniis penitus eliminare.

IV. Re itaque per Missionarios dissentientes ad nos et Apostolicam Sedem delata, unâ cum eorum rationibus hinc inde scripto exaratis, hisque per nos accuratè perpensis, audiendum nobis esse judicavimus consilium nonnullorum S. R. E. Cardinalium, aliorumque virorum Sacræ Theologiæ, et Juris Canonici peritorum, quibus antea singulis

dissertationem quamdam , super hoc à nobis conscriptam , distribui mandavimus. Qui sanè , iisdem principiis inhærentes , quæ nos in dissertatione posueramus , concordibus suffragiis eorum Missionariorum sententiam approbarunt , qui steterant pro nullitate matrimonii , nisi contrahentes Catholici vel ante , vel postquam hæretico ministello se præsentassent , coram Parocho Catholico et duobus testibus matrimonium ritè celebrassent ; quique proinde peccaminosos definierant prædictos actus , intermedio tempore à sponsis exercitos.

V. De hac controversia certiores nos fecerat vir religiosus , multiplici ex capite laudandus , P. Paulus Simon à S. Joseph è Carmelitarum Excalceatorum familia , cui propterea directæ sunt litteræ responsa nostra ferentes , quarum exemplum hìc subijcimus , quæque etiam referuntur *tom. 3. nostri Bullarii in Supplem. num. 3.* His deindè omnes in dictis regionibus facilè acquievisse , ac normam in ipsis traditam in posterum sibi sequendam proposuisse , ex posterioribus litteris , inde acceptis , cum gaudio intelleximus. Nostrarum litterarum tenor talis est :

BÈNEDICTUS PP. XIV.

Dilecte Fili , salutem , et Apostolicam benedictionem.

Redditæ sunt nobis per Dilectum Filium , eundemque primarium Administrum nostrum , Silvium Cardinalem Valenti , vestræ litteræ , quibus subortam inter vos in re gravis sanè momenti controversiam exponitis , eamque judicio nostro subjicitis. Non possumus equidem non magnopere commendare propositum vestrum , quo Sedem Apostolicam consulendam censuistis , ejusque definitionem exposcendam , ¶ ut eam unanimi consensu amplectamini :

quam si omnes, cùm similes emergunt quæstiones, pari docilitate exquirere, et sequerentur, non tanta succresceret in dies inter Evangelicos operarios opinionum varietas, nec doleremus aliquando, ob eorundem in tradenda morum doctrina diversas sententias, in partes distrahi Christianum populum, eamque scindi mentium, animorumque concordiam, quam Christus Dominus Ecclesiæ suæ commendatam voluit usque adeo, ut eâ præsertim, quasi tesserâ, discipulos suos cognoscendos prædixerit.

Exposuistis itaque nobis, non rarò isthic contingere, ut Catholici matrimonium inter se contracturi, civilem adeant Magistratum, aut hæreticum ministellum, quibus se sistere legibus patriæ coguntur, et coram illis mutuum exprimant in conjugium consensum, quem tamen postea renovare coram legitimo Ministro Catholico et duobus testibus, uti Tridentinum præcipit, aut omninò negligunt, aut in longum tempus differunt: interim verò, perinde ac si legitimi conjuges jam forent, non dubitant omnem conjugalem consuetudinem inter se habere. Quæsivistis deinde, quid de illo consensu sentiendum sit, coram civili Magistratu, aut hæretico ministello, præstito: num scilicet satis fuerit ad perficiendum matrimonium validum, saltem in ratione contractus, quod alter ex vobis affirmat, alter inficiatur; etsi ad Sacramenti dignitatem non assurgat, quod nemo vestrum in quæstionem adducit: si enim res ita se haberet, uti primus existimat, subsequens inter consentientes copula, etiam ante renovatum coram Parocho Catholico consensum, omni flagitio vacaret, et suscepta exinde proles absque ulla dubitatione esset legitima reputanda.

Jam verò, ut postulatis vestris breviter simul et dilucidè respondeamus, unàque controversiam om-

nem iudicio nostro præcidamus, sic habete: ubicumque promulgatum et receptum sit Concilii Tridentini decretum cap. 1. sess. 24. de Reforma. matrim. ibi nulla prorsus, atque in omni ratione irrita esse conjugia, aliter quàm coram alterutrius contrahentium legitimo Parocho, aliove Sacerdote Parochi vices agente, et duobus testibus, celebrata. Scimus profectò, esse Theologos, qui in ipso Fidelium matrimonio contractum à Sacramento ita dividunt, ut illum omninò perfectum quandoque consistere credant, quin ad Sacramenti excellentiam pertingat. Sed, quidquid sit de hac opinione, quam nos quidem nunc in medio relinquimus, ea certè, quod attinet ad rem præsentem, locum nullum sibi vindicare potest apud eos, qui Tridentinâ lege obstringuntur: etenim qui, præter formam à se præscriptam, matrimonium contrahere attentant, eorum Tridentina Synodus non Sacramentum modò, sed contractum ipsum irritum disertè pronunciat, atque, ut ejus verbis utamur, eos ad sic contrahendum omninò inhabiles reddit, et hujusmodi contractus irritos esse decernit.

Quare, cum inter Catholicos in istis provinciis degentes et promulgatum et receptum jam fuerit illud Tridentini decretum, quod ambo fatemini perspicuum est, matrimonium ab ipsis invicem initum coram civili Magistratu, aut acatholico ministro, et non item coram proprio alterutrius contrahentium Parocho et duobus testibus, neque in ratione Sacramenti, neque in ratione contractus sustineri, aut ullo pacto validum reputari posse. Neque verò rationes, propter quas valida pronunciamus matrimonia, quæ aut ab hæreticis inter se, aut à Catholicis cum hæreticis, in istis Fœderatis provinciis contrahuntur, non servatâ formâ Tridentini, aptari queunt conjugis inter se initis à Catholicis, quorum quilibet Tridentini decreto se

obstrictum agnoscit, ejusque se auctoritatem sequi profitetur.

Sciunt itaque Catholici vestræ curæ concrediti, cùm civili Magistratui, aut hæretico ministello, matrimonii celebrandi causâ, se sistunt, actum se merè civilem exercere, quo suum erga leges et instituta Principum obsequium ostendunt; ceterùm tunc quidem nullum à se contrahi matrimonium. Sciunt, nisi coram Ministro Catholico et duobus testibus nuptias celebraverint, nunquam se, neque coram Deo, neque coram Ecclesia, veros et legitimos conjuges fore: nec, si interim conjugalem inter se consuetudinem habuerint, eam gravi culpâ carituram. Sciunt denique, si qua ex hujusmodi conjunctione oriretur soboles, eam, utpote ex non legitima uxore natam, in oculis Dei fore illegitimam, et, nisi conjuges consensum ex Ecclesiæ præscripto renovaverint, illegitimam perpetuò futuram etiam in Ecclesiæ foro.

Erit porro officii vestri, hæc omnia, cùm comoda se obtulerit occasio, atque eâ, quam rerum circumstantiæ vobis adhibendam suaserint, circumspectione et cautelâ, singulis explicare prolixius; simulque omnes commonere, ut, siquidem regionis consuetudini, et terreni Principis sanctionibus obtemperare coguntur, faciant illi quidem, sed Religione salvâ, potioresque ducant sanctissimas Ecclesiæ leges, quibus Fidelium matrimonia constringuntur. Illud præterea vobis curandum est, ne, etiamsi duo Catholici civilem illam, ac merè politicam coram hæreticis cæremoniam peregerint, nimum inter se familiariter agant, aut sub eodem tecto in communi habitent, nisi se prius veris et legitimis nuptiis, ex norma Tridentini, alligaverint; quamquam enim ea familiaritas esse possit sine flagitio, flagitii certè periculo et suspicione non vacat: utrumque autem probis et benè moratis Christi fidelibus

cavendum est. Ad ejusmodi porro evitanda pericula, cognoscimus, consultius utique fore, ut Catholici, nonnisi matrimonio jam antea in faciem Ecclesiæ inter se legitimè celebrato, ad illam explendam civilem cœremoniam, secularem Magistratum, seu hæreticum ministellum adirent: sed, quoniam ex vestris litteris deprehendimus, id non sine periculo, et perturbationibus posse adimplere, id saltem pro viribus satagite, ut, postquam reipublicæ morem illi gesserunt, non diu differant Ecclesiæ legibus parere, et conjugale fœdus, juxta præscriptam à Tridentino normam, ritè et sanctè inire, et si quid tum super hac re, tum super aliis, quæ istam Missionem respiciunt, nobis suggerendum esse putetis, communicato inter vos consilio, operam nostram implorate, quam semper præsentem invenietis. Epistola hæc nostra tibi, dilecte fili, Paule Simon à Sancto Joseph, inscripta est: eam tamen volumus à te communicari etiam dilecto filio Hadriano Augustino Won-Duck Pastori Leidensi, cujus scriptum super ea, de qua nunc agitur, controversia à supradicto Cardinali de Valentibus nobis oblatum libenter perlegimus.

Postremò vos hortamur majorem in modum, ut istam Dominici gregis non contemnendam portionem sedulò, sicuti laudabiliter hactenùs fecistis, excolere; atque ad omnem pietatem informare pergatis. Vobisque interim Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 17. Septembris 1746. Pontificatùs nostri anno septimo.

VI. Quæ hactenùs dicta et narrata sunt, ad ea pertinent loca, quæ infidelium, aut hæreticorum Principum ditioni subsunt. Sed alia loca non desunt, in quibus etiamsi alia Religio, præter Sanctam Catholicam Romanam, non toleretur, complures tamen occultè vivunt ab illius communionem extranei, qui

Catholicorum speciem præ se ferentes, matrimonia cum Catholicis ineunt; eâque occasione Catholicus Parochus accersitur, qui matrimonii celebrationi assistat, licèt hic privatâ scientiâ satis superque compertum habeat, alterum ex contrahentibus hæreticum esse. In arduis hujuscemodi circumstantiis, sunt qui contendant, debere Parochum, nullâ oppositâ difficultate, vel morâ, matrimonio assistere, nec in occultam contrahentium fidem subtiliùs inquirere, quamvis matrimonium inter Sacramenta vivorum connumeretur; cùm etiam Eucharistia, quæ vivorum Sacramentum est, peccatoribus occultis, cùm ad eam recipiendam publicè accedunt, non denegetur, juxta doctrinam Sancti Thomæ 3. *part. quæst.* 80. *art.* 6. Contrà autem alii reputantes, quòd in Sacramento matrimonii tenetur Parochus suam assistentiam denegare, si noverit, privatâ etiam scientiâ, impedimentum aliquod adesse, nedum dirimens, sed vel dumtaxat impediens, ùt putà sponsalia cum aliis præcedenter contracta, vel votum simplex castitatis ab alterutro contrahentium emissum; in eoque rerum statu, illius officii partes esse, ut Ecclesiasticum Superiorem, sive Episcopum, de ea re certiore faciat, qui opportunè consulere, et providere valeat, eâdem ratione docent atque contendunt, se gerere debere Parochum, qui advocatur ad assistendum matrimonio, in quo ipsi constat, quantumvis privatâ scientiâ, alterum ex contrahentibus, pro orthodoxo publicè habitum, hæreticæ sectæ occultè adhærere. In Aquensi Concilio, quod anno 1585. celebratum est, *ad tit. de Parochis*, extat decretum hujusmodi: *Nullus Parochus, pœnâ illis excommunicationis propositâ, Sacramentum ullum administrare audeat hæreticis quibusvis, vel quocumque modo à Fide Catholica aversis, nisi priùs constiterit, illos resipuisse, et Ecclesiæ ritè reconciliatos fuisse: tom.* 10. *Collectionis Harduini col.* 1562.

VII. Altera hæc sententia non solùm priore tutior, sed etiam communior est. Cùm autem illius defensoribus onus incumbat diluendi argumentum illud, quod contra eam objiciebatur, de peccatore occulto publicè Eucharistiam petente, quam illi administrandam esse paulò antè significavimus; id sanè aggreditur Sanchez *in lib. 3. de Matrimonio disput. 15. num. 13.* verùm feliciùs rem confecisse videtur Cardinalis de Lugo *de Sacramentis disput. 8. sect. 13. num. 208. et seq.* quem super hac re consuli volumus; cùm minimè consilium nostrum fuerit, ut hìc ex professo, ùt ajunt, Tractatum de Matrimonio conscriberemus. Illud ad suscepti instituti rationem pertinet, ut Episcopis, in quorum diœcesibus hæretici, cùm publicè versari non permittantur, occultè vivunt, magnopere suadeamus, ut sive in Synodis, sive alia quacumque opportuna ratione, certas præscribant regulas de his, quæ præstari debeant ab illis omnibus, qui occultæ hæresis suspicione laborant, antequam Parochi ad Sacramenta illos admittant, atque adeo antequam eorum matrimoniis assistant; severiores autem pœnas constituent adversùs eos, qui, expletis semel illis actibus, qui pro solemnì probatione eorum orthodoxæ Fidei præscripti sunt, atque ita ad Sacramenta Ecclesiæ Catholicæ, et ad matrimonii celebrationem admissi, in hæresim postmodum relapsi deprehendantur. Hâc enim tutâ agendi methodo Parochis suppeditatâ, si ipsi eam sequantur, ab illis eximentur angustiis, in quibus hærere meritò solent, cùm ad assistendum matrimoniis accersuntur, privatâ scientiâ compertum habentes, contrahentium alterum, tametsi pro Catholico habeatur, hæreticum esse: poterunt siquidem, atque debebunt, in hujusmodi circumstantiis, eas probationes ab illo exigere, quibus se Catholicum esse, certâ et irretractabili professione demonstret, secundùm ea, quæ

ab Episcopo in Synodo, vel in aliis ordinationibus, præscripta fuerint.

CAPUT OCTAVUM.

De constitutionibus Synodalibus ad Missæ Sacrificium spectantibus, quæ peculiaribus quibusdam Diœcesibus, non verò aliis, congruere possunt.

PRÆSENS Ecclesiæ disciplina circa numerum Missarum, quæ singulis diebus à Sacerdote celebrari possunt, unum dumtaxat Sacrificium quovis die offerri permittit; excepto Natalis Jesu Christi solemnibus die, quo recurrente, cuique Sacerdoti fas est ter Missam celebrare, modò à purificatione absteineat, ne alioqui, eâ sumptâ, frangat jejunium naturale, quod alteram, ac tertiam Missam necessariò præire debet, ut expressè statuitur *in Can. Sufficit, de Consecrat. distinct. 1. in Cap. Te referente, et in Cap. Consulisti, de celebratione Missarum.*

II. Nonnullæ tamen à Theologis excitantur quæstiones circa alios casus, in quibus licere ajunt duas eodem die, etiam extra prædictum Nativitatis Domini festum, Missas celebrare; veluti si, priore Missâ expletâ, infirmo jamjam morituro ministranda sit Eucharistia per modum Viatici; si nuptiarum benedictio urgeat; aut festo die, celsioris nobilitatis aut dignitatis quispiam superveniat, qui Sacrum non audierit, et Missam iterari postulet, ut Ecclesiæ præcepto faciat satis, nec interim in hisce rerum circumstantiis alius Sacerdos præsto sit, præter eum, qui Sacrum pridem obtulit. Regino Abbas, qui floruit decimo Ecclesiæ seculo, *in libello de Ecclesiasticis disciplinis num. 33.* monet Episcopum, ut visitationem instituens, Parochum interroget, *si tempore statuto, id est circa horam tertiam diei, Missam celebret, et post hæc, usque ad medium diem jeju-*

net, ut hospitibus, atque peregrè venientibus, si necesse fuerit, possit Missam cantare. Quidquid verò sit de hujusmodi Theologorum quæstionibus, hodie unus dumtaxat superest casus, quo Sacerdoti fas est uno eodemque die geminum offerre Sacrificium, si nempe idem Parochus duarum Parochiarum curam gerat, quæ ad invicem longo satis intervallo dissocientur; ex quo fiat, ut vix, aut ne vix quidem, utriusque Parochiæ populus in unam se conferre possit Ecclesiam ad Sacrum audiendum. In quo rerum statu concors omnium opinio est, Parochum nedum posse, sed planè teneri bis eodem die Missam celebrare, ac, postquam in una Parochia Missam expleverit, ad aliam accedere, ne alterutrius Ecclesiæ populus, die festo, à Sacro audiendo excludatur. Rem banc fusiori stylo expendimus in Tractatu nostro *de Sacrificio Missæ sect. 2. §. 34. et seq.* ubi in unum colligere studuimus, quidquid circa eam cùm ex veteri, tum ex recenti Ecclesiæ disciplina, nobis haurire licuit. Itaque ad eandem lucubrationem lectores amandamus, ne actum agere videamur.

III. Cùm per Oscensis diœceseos tractum, non uno in loco, duæ Parochiæ, longo intervallo dissitæ, sub uno animarum Rectore socientur, Parochis illis consilium incidit, ut, post Sacrum in una Ecclesia peractum, aliud eodem die in alterius Parochiæ Ecclesia celebrarent. Verùm solers Episcopus, editâ Synodali Constitutione, id vetuit; non enim deerant Sacerdotes, qui, post Missam à Parocho in una Ecclesia Parochiali celebratam, possent illius vice in alia Parochia Sacrum obire. Excitatam hac de re controversiam nos definivimus favore Episcopi, cujus Synodalis Constitutio firmo satis innitebatur fundamento. Tunc enim solummodo permitti potest, die festo Missarum celebrationem iterari, ne alterutrius Parochiæ populus solemnè Sacrificio careat, cùm nemo, præter Parochum, adest, qui in altera

ex Parochiis Missam celebrare valeat. Ast, ubi alii suppetunt Sacerdotes, qui in secunda Parochia rem Divinam facere possunt, prædictæ disciplinæ indulgentia locum non habet; ùt accuratè expendimus, tandemque decrevimus in Constitutione nostra, *ordine tertiâ Bullarii nostri tom. 2.* quam lectores consulere poterunt; nolumus enim, quæ pridem scripsimus, hìc rursùm inutili labore repetere.

IV. In quarumdam Civitatum Ecclesiis mos obtinet, speciali quopiam privilegio firmatus, celebrandi Missas in pervigilio Nativitatis Domini ante noctis dimidium. Cùmque Synodali sanctione Episcopi decreverint, nulli fas esse Sacrum obire, qui à præcedentis noctis dimidio jejunos non sit, nonnulla hinc prodière controversiarum capita. Onus quippe minimè ferendum imponi visum est Sacerdoti, si à media nocte quæ præcessit, ad illud temporis spatium, quo sequenti nocte Sacrificium offerre debet (etiamsi hujusce noctis dimidium, ex vi privilegii, nondum expectet), jejuniò obstringatur. Nec defuère, qui arbitrarentur, ex privilegio semel obtento, necessariò sequi exemptionem à lege jejunii, quod aliàs à præcedentis noctis dimidio servandum præcipitur. Itaque existimarunt Sacerdoti, qui ante noctis dimidium jus habet Missam celebrandi, licere præcedenti die Sacrificium offerre, et ablutionem sumere, imò et prandio sese reficere; tum maximè, quòd in sacra antiquitate nonnulla suppetunt monumenta, ex quibus colligitur Sacram Eucharistiam etiam non jejunis ministratam fuisse. Enimverò, ùt alibi videbimus, infantibus, quos matrum ubera paulò antè lactaverant, olim Eucharistiæ Sacramentum post Baptismum porrigebatur, ùt patet è Sacramento Gregoriano apud Hugonem Menardum, *tom. 3. Oper. S. Gregorii pag. 73.* ubi legimus: *Pontifex verò redit in Sacrarium, expectans, ut, cùm vestiti fuerint infantes, confirmet eos; qui etiam non pro-*

hibentur lactari ante sacram Communionem, si necesse fuerit. Concordat etiam Ordo XV. Ecclesiæ Apamiensis penes Martene *de antiquis Ecclesiæ ritibus lib. 1. cap. 1. art. 18. col. 206. litter. C. edit. Antwerp.* Neque primus Ordo Romanus, relatus à Mabillonio *tom. 2. Musæi Italici pag. 28. num. 46.* statuit, ut infantes à lacte, aliove cibo abstineant à præcedenti nocte, sed jejunium dumtaxat indicit unius horæ spatio servandum, hoc est ab eo tempore, quod à Baptismo ad Eucharistiæ sumptionem intercurrit. Nec silentio prætereundus mos ille, qui apud Fideles olim invaluerat feriâ quintâ in Cœna Domini, quo die ad sacram Synaxim accedebant post comestionem: *Sacramenta Altaris nonnisi à jejunis hominibus celebrentur, excepto die anniversario, quo Cœna Domini celebratur: uti legitur in Can. Sacramenta Altaris, de Consecrat. dist. 1.* Qua de re interrogatus S. Augustinus, *in epistola 54. ad Januarium,* respondit, servandam esse locorum consuetudinem.

V. Ut rectè dissolvatur hæc controversia, quæ nonnisi ad peculiaris alicujus Diœcesis gubernium pertinet, hæc, quæ sequuntur, prænotasse juvabit: Et primò, juxta Missalis Rubricas, tempus ad privatam celebrationem Missarum statutum, ab auroræ initio incipere, et ad meridiem usque inclusivè protendi. Et quamvis ex ejusdem Rubricæ præscripto, pro conventualibus ac solemnioribus Missis certa quædam hora definiatur, ea tamen eisdem limitibus includitur, nimirum ab aurora ad meridiem. Cujus rei causam explicat Sanctus Thomas *3. part. quæst. 83. art. 2. ad 4.* nosque nonnulla item adnotavimus in Pastoralibus nostris Institutionibus Bononiæ editis, ac præcipuè in ea, quæ *tertiadecima* occurrit in Latina editione.

VI. Secundò, etiam post constitutam et usu firmatam ejusmodi disciplinam, adhuc tamen veterem consuetudinem celebrandi Missas vespertinas qui-

busdam per annum noctibus in more permansisse. De Missis hisce vespertinis consulendus Vicecomes *de Ritibus Missæ lib. 3. cap. 29.* ubi fusiori stylo rem tractat. Noctibus, quibus Sacrificium offerebatur, S. Thomas *loc. cit.* accenset noctem Sabbathi Sancti, quæ Dominicam Resurrectionis immediatè præcedit; aitque, tunc temporis Missam celebrari consuevisse *circa noctis principium.* Sed alii aliud tempus designant, hoc est post noctis dimidium. Ita sentiunt Suarez *tom. 2. in 3. part. disput. 46. sect. 2. et tom. 3. disput. 80. sect. 3. §. Secunda exceptio*, Vasquez *tom. 3. disput. 232. cap. 2. à num. 23.* Binius *tom. 1. Concil. pag. 77. num. 66.* Saussay *part. 2. Panopliæ Sacerdotalis lib. 1. cap. 9. art. 2. §. 3.* Rursùm alii, non jam post mediam noctem, sed eo temporis spatio, quod ad dimidium noctis accedit, Sacrificii tempus statuunt, ut refert Cardinalis Bona *Rer. Liturgic. lib. 1. cap. 21. num. 4.* quæ quidem sententia ceteris probabilior videtur, cùm à S. Hieronymo *cap. 25. in Matthæum* doceamur, in Paschæ pervigilio populùm antè noctis dimidium non dimitti; quod satis ostendit, Missam vespertinam paulò ante mediam noctem fuisse absolutam, ut scitè ratiocinatur Henaus *part 2. de Sacrificio disput. 21. sect. 3. num. 48.* Verùm, cùm prisca illa consuetudo Missam celebrandi nocte Sabbathi Sancti, justis de causis sublata jam fuerit, nihil est, quòd in hanc rem plura congeramus.

VII. Tertiò prænotandum, etiamnum vigere consuetudinem celebrandi Missam ipsâ nocte, quæ diem festum Nativitatis Domini antecedit: *Nocte sanctâ Nativitatis Domini Salvatoris, Missas celebrent Presbyteri, et hymnum Angelicum in illis solemniter decantent, quoniam et eâdem nocte ab Angelo Pastoribus nunciatus est:* sic habet textus in *Can. Nocte sanctâ, de Consecrat. distinct. 1.* Quæ verba cùm nullo modo definiant tempus noctis, quo Sacrum offerre liceat,

profectò ritum Missas celebrandi post noctis dimidium , à communi , et universali consuetudine , quam Ecclesia probavit, repetamus oportet, ùt animadvertit Pasqualig. *de Sacrificio novæ Legis tom. 1. quæst. 405. per tot.*

VIII. Quartò præmittendum , nonnunquam summos Pontifices Ecclesiis aliquibus tribuisse privilegium celebrandi Missas in pervigilio Nativitatis Domini ante noctis dimidium. Quo pertinet Indultum Alexandri VI. editum 6. Augusti 1502. favore monasterii Canonorum Regularium Venitiis erecti sub titulo S. Mariæ Charitatis , quod quidem privilegium refert Flaminus Cornelius *in decade septima Ecclesiarum Venetarum* , quarum ipse monumenta eruditè illustravit. Pius IV. Prædecessoris Alexandri exemplum sequutus , die 27. Februarii 1562. pari beneficio donavit Moniales S. Mariæ Miraculorum ejusdem urbis ; et sequenti anno 1563. instante Equite Jacobo Superantio , Venetæ Reipublicæ apud S. Sedem Oratore , benignè annuit , ut in Collegiata et Parochiali Ecclesia S. Pauli , Missa Sacrificium peragi posset primâ horâ noctis , quæ Natalem Christi diem antecedit. Præterea , ante ejusdem noctis dimidium , solemniss. Missa in augusto S. Marci Templo celebratur ; idemque ritus in aliis Ecclesiis benè multis , Venitiis obtinet , ut nos ipsi , quo tempore munus à Secretis Congregationis Concilii gerebamus , multis prolatis monumentis olim ostendimus in folio quodam , quod typis evulgatum in causa *Veneta* 13. Julii 1720. prostat *tom. 1. Thesaur. Resolut. Sacræ Congregationis Concil. pag. 345.*

IX. Quintò : S. Pontifex Pius V. privilegia omnia de Missæ Sacrificio ante dimidium noctis Nativitatis Domini celebrando , abrogavit per Constitutionem , quæ incipit *Sanctissimus in Christo* , et inter ejusdem Pontificis Constitutiones recensetur *ordine quarta tom. 2. Bullarii Romani.* Hinc communi suffragio

Scriptores affirmant, non licere post Pianam Sanctionem ullibi celebrare Missas in pervigilio Nativitatis ante mediam noctem, esto, ex vi præcedentium privilegiorum, id olim in Ecclesiis aliquot obtinisset. Ita censent Azor. *Institut. moral. part. 1. lib. 10. cap. 25. quæst. 3.* Francolin. *de tempore Horar. Canonic. cap. 29. num. 11. et 14.* Cardinalis Brancatius *de Privil. Capell. Cardinal. pag. 15.* Clericatus *de Sacrific. Missæ decis. 39. num. 15. et 16.* Quòd si etiam nostrâ ætate adhuc Venetiis in Ecclesiis nonnullis mos perseverat Sacrum offerendi ante dimidium noctis, quæ Festum Nativitatis præcedit, id aut ab aliis privilegiis posteriori ævo indultis repetendum est, aut à veterum privilegiorum confirmatione, justis ac rationabilibus causis ita suadentibus, concessa, ut contigisse meminimus in Pii IV. Diplomate favore Collegiatæ et Parochialis Ecclesiæ S. Pauli, quam suprâ memoravimus. Etsi enim Congregatio Concilii die 13. Julii 1720. rescripserit, hocce privilegium per Pii V. Bullam fuisse revocatum, addidit tamen, consulendum summo Pontifici, ut Pii IV. Indultum confirmaret; nec Pontifex confirmationem denegavit.

X. Postremò, aliquid etiam de jejunio ab iis servando, qui aut Missam celebrant, aut Sacram Eucharistiam percipiunt, præmittere opportunum ducimus. Vetustissima sanè est Ecclesiæ disciplina, quæ præcipit, neminem ad Eucharistiam accedere posse, qui jejunos non sit; nec desunt qui ejus initia repetant ab ævo Apostolico, ut probat Cardinalis Bona *Rer. Liturgic. lib. 1. cap. 21. Ut nullus post cibum potumque, sive quodlibet minimum sumptum, Missam facere præsumat*: verba sunt decreti, quod Antero Pontifici à nonnullis tribuitur. *Ut nullus accipiat Sacrificium post cibum, aut post aliquam parvissimam refestionem, nisi pro Viatico*: verba sunt alterius decreti, quod sub Eutyhiani

Pontificis nomine ab Ivone recitatur *part. 2. cap. 45.* Haud ignoramus, ejusmodi decreta apocryphis accenseri. Quidquid verò sit de genuino illorum auctore, nemo tamen, qui sapiat, inficiabitur, jam tum ab antiquissima ætate invaluisse consuetudinem ministrandi jejunis Eucharistiam, esto definitum originis tempus adhuc sit incompertum.

XI. Statutâ autem necessitate jejunii, ejusque jejunii, quod naturale vocatur, superest inquirendum, à quo tempore illius initium desumi debeat. Juxta communem Ecclesiæ consuetudinem, cujus item exordia adhuc ignorantur, jejunium illud à noctis dimidio incipit, et usque ad tempus, quo Eucharistia sumitur, perseverat. Ita unanimi consensu docent Theologi, duce D. Thomâ, qui *3. part. quæst. 80. art. 8. ad quintum*, ita loquitur: *Ecclesia Romana diem à media nocte incipit: et ideo, si post mediam noctem aliquis sumpserit aliquid per modum cibi, vel potûs, non potest eâdem die hoc sumere Sacramentum: potest verò, si ante mediam noctem.* Excipit tamen S. Doctor *in præcitato art. 8. infirmum*, cui, etiam non jejuno, ministrari poterit Eucharistia, si periculum mortis immineat, ne fortè saluberrimo Corporis Christi Viatico destitutus moriatur. Consonat Rubrica Missalis *tit. 9. num. 1. in eodem jejunii naturalis initio designando*: atque huc referri etiam possunt, quæ lato calamo scripsit Theodosius Rubeus *in Horario universali cap. 20.* Hoc naturale jejunium quamcumque vel minimam cibi quantitatem, sive, ut ajunt, materiæ parvitatem excludit, quæ tamen cum Ecclesiastico jejunio componi potest. Hinc patet utriusque jejunii latum discrimen, quod multis demonstravimus *in tractatu de Sacrificio Missæ sect. 2. §. 96. Latinæ editionis*, contra singularem cujusdam sententiam, quæ adstruere nitebatur, jejunium naturale per modicissimam cibi partem non lædi. Huic sanè non

parùm favet Petrus Ledesma, qui *in quæst. 24. art. 2.* veterum Theologorum opinionem obtendens, asserere non dubitavit, licere Sacerdoti, plures Missas celebraturo, ad secundam, et tertiam Missam progredi, etsi in primo Sacrificio consuetam purificationem sumpserit. At Henaus *in cit. disput. 20. sect. 4. num. 46.* id falsum esse demonstrat, relatis auctoritatibus Paludani, Durandi, Gabriëlis Biel, Sylvestri, ac aliorum. In Decretali Innocentii III. quæ incipit *Ex parte, de celebrat. Missar.* injungitur Sacerdoti, ut purificationem sorbeat, *postquam totum acceperit Eucharistiæ Sacramentum*: mox verò Pontifex monet, ne Sacerdos ita se gerat, si pluries eodem die Sacrificium offerat: *Ne, si fortè vinum perfusionis acciperet, celebrationem aliam impediret.* Eadem occurrunt in Sacramentario Gregoriano *tom. 3. pag. 111. litter. D. Ad vigiliam Sancti Petri et Pauli*, hisce verbis concepta: *Quando Apostolicus duas Missas celebrat unâ die, inter eas non lavat os, nisi post officium; sed absque intervallo, finitâ priore, incipitur altera.*

XII. Certam igitur Ecclesia constituit disciplinam cùm circa numerum Missarum, quæ à Sacerdote uno eodemque die offerri possunt, tum circa tempus ad Missas celebrandas statutum, tum etiam circa jejunii legem à Sacerdote servandam, necnon circa definitum temporis limitem, à quo jejunii naturalis initium ducere oportet. Cùm tamen in hac Ecclesiæ œconomia nihil occurrat, quod à naturali, aut Divina lege suam trahat originem; hinc sequitur, posse Romanum Pontificem, graviori quâpiam, ac legitimâ causâ impellente, super hujusmodi Ecclesiasticis Constitutionibus dispensare. Sed, cùm plura sint relata Ecclesiasticæ disciplinæ capita, eaque ad invicem distinguantur, quippe quæ nullo necessario nexu inter se copulantur; hinc etiam sequitur, dispensationis beneficium ab uno ad alium casum,

cujus expressa non fiat mentio , extendi , non posse. Quocirca improbanda est illorum opinio , qui ex privilegio Missam celebrandi ante dimidium noctis Nativitatis Domini , inferunt , ipsam quoque jejunii servandi legem , quæ à dimidio præcedentis noctis Sacerdoti imponitur , fuisse sublatam ; ita ut is , exempli causâ , qui Missam de vigilia Nativitatis pridem celebraverit , et ablutionem hauserit , adveniente nocte , ejus tamen dimidio nondum elapso , solemnem Missam de Nativitate Domini celebrare valeat. Indultum præveniendi in ea solemnitate statutam mediæ noctis horam , ideo à nonnullis cum prætensa exemptione à naturalis jejunii lege conjungitur ; quia alioquin gravi nimis incommodo premeretur Sacerdos , si à præcedentis noctis dimidio ad insequentem noctem , etiam non expectato illius dimidio , jejunium protraheret ; et quia non desunt sacræ antiquitatis exempla , quæ probant , Eucharistiam etiam non jejunis fuisse porrectam. At exaggeratum cumprimis Sacerdotis incommodum usque adeo grave non est , ut ferri non possit. Siquidem nostrâ etiam ætate multi numerantur , qui , per idem temporis spatium , jejunium tolerant citra ullum valetudinis detrimentum. Quæ ex adverso producuntur monumenta , minùs officiunt. Haud inficiamur , infantibus pridem lacte nutritis , ac Fidelibus feriâ V. in Cœna Domini prandio reffectis , sacram Eucharistiam olim fuisse distributam. Reponimus tamen , prius exemplum ad rem non facere , ut cuique patet ; posterius verò desumptum esse à peculiari dumtaxat quarumdam Ecclesiarum more , qui in memoriam novissimæ Cœnæ , à Christo Domino celebratæ , olim institutus , aliquandiu apud illas vixit , sed jampridem in usu esse desiit.

XIII. Opportunius ad præsentem controversiam produci potuisset exemplum Pontificiæ Capellæ , in qua primam Missam ante noctis dimidium celebrat ,

qui ut plurimum à præcedentis noctis dimidio jejunium non servavit. Antequam verò hujusce difficultatis nodum dissolvamus, abs re non erit aliquantò longiùs digredi, ut, quæ hac in re ad Pontificiam Capellam pertinent, accuratiùs explicemus.

XIV. Ex Diariis, quæ Pontificii Cæremoniarum Magistri ab anno 1484. ad annum 1517. digesserunt, colligimus, Matutinum in Pontificia Capella incepisse circa octavam, nonam, ac etiam decimam horam (ab occasu Solis numerando, juxta Italiæ morem) illius noctis, quæ diem Christi Natalem præcedit; ac præterea sacrum hunc ritum, unà cum solemnibus Missa, nonnisi quatuor horarum spatio expleri consuevisse. Leo X. referente in Diariis Paride de Crassis, anno 1517. ob adversæ valetudinis incommoda, Pontificiæ Capellæ initium statuit *horâ quintâ noctis*. Pontifex Hadrianus VI. veterem morem sequutus, horam noctis nonam restituit. At Clemens VII. Paulus III. ac Julius item III. circa secundam, aut tertiam noctis horam Matutinum inchoandum mandarunt: hinc horâ septimâ noctis ipsi etiam solemniori Missæ finis imponebatur. Varius in hoc tempore designando fuit S. Pontifex Pius V. quandoquidem, eo jubente, anno 1566. Matutino initium dedit hora noctis sexta; anno 1567. hora quarta; anno 1568. hora quinta; anno 1569. hora octava cum dimidio; anno demùm 1570. hora nona. Gregorius XIII. juxta veterem morem, tertiam, aut quartam noctis horam in usum revocavit. Atque hic demùm mos in Pontificia Capella deinde servatus fuit et adhuc viget, statutâ pro Matutini initio quartâ horâ noctis: ex quo sequitur, ut sollemnis Missa paulò ante noctis dimidium perficiatur.

XV. Jam verò à designatione temporis, et horæ, ad jejunium progrediamur. Cæremoniarum Magistri nonnunquam in Diariis referunt, Cardinalem, qui *primus* obtulit, ad Missam celebrandam accessisse

jejunum. Nostra ætate Cardinalis Leander Colloredus, qui per quamplures annos Missam nocte Nativitatis Domini solemni ritu obtulit, jejunium à præcedentis noctis dimidio accuratè servavit. Eâdem jejunii lege sese obstrinxit recondendæ memoriæ Benedictus Papa XIII. quem præterea novimus, ad meridiem usque Festi Nativitatis Christi jejunium protraxisse: siquidem, post Sacrum in pervigilio horâ consuetâ noctis solemniter peractum, alteram Missam in aurora recitabat; ac postremò Missarum solemnities aut in Pontificia Capella, aut in Vaticana Basilica perficiebat. Quia verò haud multa occurrunt eorum exempla, qui jejuni accesserint ad Altare; contra verò frequentius contingit, ut Cardinalis, qui nocte Nativitatis Sacrum explet, die præcedenti à refectione non abstinuerit; superest, ut rationem, quæ id licere suadeat, inquiramus.

XVI Sunt qui credant, Romanum Pontificem quotannis litteras in forma Brevis expedire, per quas Cardinalis nocte Nativitatis celebraturus eximatur à lege jejunii, quod alioquin à præcedentis noctis dimidio servare teneretur. Ita putat Pasqualig. *in Decisionibus Moralibus decis. 311. et decis. 451. de jejunio.* Id tamen gratis asseritur, et hujusmodi litteræ re ipsâ minimè conceduntur, ut appositè animadvertit Diana *in edit. coord. tom. 2. tract. 3. resolut. 12. num. 4.* Alii, ut à difficultate se expediant, aliam ineunt viam. Cardinalis de Lugo *de Sacramentis disput. 15. de Eucharistia sect. 2. à num. 55.* affirmat, Cardinalem, qui in pervigilio Nativitatis ante noctis dimidium Missam celebrat in Pontificia Capella, jejunium naturale non frangere, etsi manè cibum sumpserit, et Sacri oblatio mediam noctem antevertat, nec ullam à Pontifice obtinuerit dispensationem. Cùm enim, expressâ Pontificis voluntate, certum temporis spatium ad solemne Officium peragendum fuerit definitum, Pon-

tifex ipse mediam noctem anticipasse censetur , non universim quidem , sed quoad solum Pontificiæ Capellæ locum , et quoad personam dumtaxat Cardinalis , qui Missam canit , ac aliorum , qui ibidem Missarum solemnibus adstant. Ad hanc opinionem confirmandam , advertere juvat , fas esse Romano Pontifici Ecclesiasticorum dierum limites statuere , absque eo quòd mediæ noctis , vel auroræ physica momenta accuratiùs inspiciat. Enimverò iis in regionibus , in quibus , ob sublimiorem poli elevationem , punctum mediæ noctis statui vix potest , punctum verò insequentis auroræ magis adhuc latet , quia plerumque nullum est , Ecclesiasticorum dierum initia à moribus et consuetudine petenda sunt ; nimirum ab eo tempore , quo regionum illarum incolæ aut laboribus se se exercere incipiunt , aut quieti indulgent : ut olim sub Pontifice Urbano VIII. in Congregatione habita die 2. Novembris 1634. definitum fuisse testantur memoratus Theodosius Rubeus in *Horario universali cap. 19. à num. 17.* et in alio Opusculo *ad Rubricam Missalis de aurora* , Cardinalis Brancatius in *Dissertatione de privilegiis Capellæ Cardinalium pag. 22. et seq.* Merati *ad Gavantum tom. 1. part. 2 pag. 767. et pag. 1378. Decreto 276. Romanæ editionis.*

XVII. Sententiam Cardinalis de Lugo amplectuntur Magri in *Hierolexico verb. Nativitas Domini* , Aversa *de Eucharistia quæst. 8. sect. 8.* et Diana *loc. cit. resolut. 11. et resolut. 12.* Quia verò nunquam fortasse Romani Pontifices de noctis dimidio in Pontificia Capella anticipando cogitaverunt , proindèque fundamentum , cui Cardinalis de Lugo , ejusque sectatores innituntur , satis firmum non est ; hinc meliori consilio alii sentiunt , ac docent , in proposito casu , licèt expressa Pontificis dispensatio non appareat , inesse tamen tacitam , ac rationi admodum consonam. Enimverò , cùm , nonnisi præ-

habito summi Pontificis assensu , stata ad Matutinum inchoandum hora definiatur , profectò summus Pontifex haud ignorat , quo tempore in pervigilio Nativitatis Capella incipiat , quâ horâ solemnis Missa , cui nonnunquam ipsemet Pontifex interesse solet , celebretur. Et , quoniam præterea compertum persæpe illi est , eum , qui Sacrum offert , non esse jejunum , et tamen nullus unquam Pontifex edixisse fertur , ut Cardinalis eâ occasione ante noctis dimidium celebrans , à præcedenti mediâ nocte jejunium servaret ; nil ultrâ requirendum videtur ad tacitam Pontificis dispensationem inducendam , æquitatis tamen , ac rationis legibus consentaneam. In hanc sententiam descendunt Dicastillus *tom. 1. de Sacramentis tract. 4. de Eucharistia disputat. 9. dubitat. 17. quæst. 7. num. 404.* Gabriël de Henao *part. 2. de Sacrificio Missæ disputat. 22. sect. 4. num. 44.* Martinon *tom. 3. disputat. 35. num. 64.* Quartus *ad Rubricas Missalis part. 3. tit. 9. sect. 1. in dubiis conscientiæ dub. 6.*

XVIII. Hanc tacitam Pontificis dispensationem , æquitati ac rationi consentaneam diximus : non enim temerè antevertitur Officii nocturni hora in Pontificia Capella ; cùm et hujusmodi anticipatio modica sit , et Cardinalibus , ac Prælatibus , qui eâ nocte eidem Capellæ intersunt , non modò valdè opportuna , sed ferè necessaria dignoscatur. Nam iidem sequenti die ad aliam Capellam accedere debent , in qua summus Pontifex solemnia ut plurimùm exercet Pontificalia. Quare , cùm illi , qui Episcopi , aut Presbyteri sunt , manè tres Missas sint celebraturi , antequam ad tertiam solemnem Missam in Capella peragenda revertantur ; aut tempus illis deficiet , aut angustum nimis supererit , nisi per anticipatum nocturni Officii initium angustia temporis laxetur.

XIX. Quòd si rationi et æquitati consonum est

horam antevertere ; non minore rationis et œquitatis jure innititur tacita dispensatio , quæ celebrantem in Pontificis Capella ante noctis dimidium à naturali jejunio eximit. Si enim humani corporis imbecillitatem , quæ in dies gravior fit , expendamus ; quodque caput est , si ad celebrantis ætatem , quæ ùt plurimùm senilis est , oculos convertamus ; facilè apparebit , vix , ac ne vix quidem sperandum esse , ut possit tamdiu jejunium tolerare. Pontifex Julius III. die 15. Martii 1554. per litteras in forma Brevis concessit Imperatori Carolo V. ut , antequam sacram Eucharistiam sumeret , paululum cibi gustaret *ad necessariam sustentationem ventriculi* ; ac insuper eundem Imperatorem absolvit , quòd antea , citra Romani Pontificis dispensationem , *de Medicorum consilio* , ad sacram Eucharistiam accesserit non jejunos. Pius item IV. à Portugalliæ Rege certior factus , quòd nonnulli Sacerdotes , qui Indicas regiones , ejus dominio subjectas , inhabitabant , *aut propriæ infirmitatis , aut aëris intemperiei occasione quibusdam remediis comestibilibus , aut potabilibus nocte uti consueverant* , per alias literas datas die 10. Februarii 1563. benignè indulisit , ut , *si ipsos illis post mediam noctem uti contigerit , Missam die sequenti celebrare valeant , si urgentissima fuerit celebrandi necessitas , et paululum inde dormierint*. Præterea , inter Innocentii XIII. litteras in forma Brevis , una occurrit sub die 5. Octobris 1722. in qua regnanti Ludovico Galliæ Regi conceditur , ut die coronationis suæ *modicum jentaculum* sumere valeat ante Communionem , habitâ nimirum ratione diuturnioris temporis , quod in eo solemnî ritu peragendo impenditur , ac imbecillis valetudinis ipsius Regis , qui ætate adhuc recens , corporis habitudinem nondum satis firmaverat , ùt in memoratis litteris expressum legimus. Pari privilegio idem Pontifex donavit Imperatricem

Elisabetham , datis litteris die 20. Augusti 1723. ut scilicet modicâ refectione uti posset , quamvis communicatura , quo die illius coronatio in Bohemiæ Reginam , solemnî pompâ , ac in multas horas protrahenda , fieri debebat.

XX. Ex hactenûs dictis colligitur , privilegium celebrandi Missam in Pontificia Capella ante noctis dimidium , non quidem per necessariam connexionem secum ferre aliud privilegium exemptionis à lege jejunii ; imò verò posterius hocce privilegium esse repetendum à tacita Pontificis dispensatione , quam satis probant eæ rerum ac temporis circumstantiæ , simul sumptæ , quas suprâ memoravimus. Hinc sequitur , sublatis hisce circumstantiis , jam nullum tacitæ dispensationi esse locum : ideoque ad jejunium naturale servandum teneri , qui alibi Sacrum offerat , etiamsi , ex Apostolico Indulto mediæ noctis articulum in Missæ oblatione præveniat. Consulendi in rem hanc Andreas Piscara Cataldo *in Prax. Cæremon. lib. 3. sect. 2. cap. 1. num. 4. pag. 391. et cap. 3. num. 1. pag. 393.* necnon celebris Gavantus *part. 4. tit. 3. num. 5.* ubi ita loquitur : *Celebraturus ante mediam noctem ex privilegio , vel legitima consuetudine , verè non dispensatur in jejunio necessario ad Missam. Ideo à pridiana media nocte jejundet , neque in Missa vigiliæ sumat purificationem.* Consonat diligens Scriptor P. Merati *tom. 1. part. 2. Romanæ editionis pag. 853. num. 12.*

XXI. Itaque , ut rem hanc expediamus , Episcoporum partes erunt , duo hæc in Synodis opportunè secernere : ut scilicet primò edicant , nulli fas esse , citra Apostolicam dispensationem , in nocte Nativitatis Christi Missam celebrare ante noctis dimidium ; et id quidem fieri prohibeant , indicta in contumaces pœnâ suspensionis , quam etiam probant , ac laudant Polacus *in suis Aphorismis sacrar. Cæremoniar. Aphorism. 1. num. 4.* Pax Jordan. *Elucubrat.*

tom. 1. lib. 4. tit. 1. de Sacrificio Missæ num. 93. secundò apertè declarent , eos , qui ex Apostolico privilegio Sacrum obeunt ante noctis dimidium , adhuc teneri lege jejunii , idque à præcedentis noctis dimidio servandum esse. In ordine quodam pro Divini Officii celebratione , Romæ edito anno 1643. cujus etiam meminit Diana *in edit. coord. tom. 3. tr. 1. resolut. 55. num. 3.* hæc legimus : *Missæ hujus sacratissimæ noctis debet celebrari post mediam noctem ; aliter Sacerdos non celebraret jejunus. Celebraturus ante mediam noctem ex privilegio , vel legitima consuetudine , non dispensatur in jejuniario necessario ad Missam ; id est à pridiana nocte jejundet , neque in Missa vigiliæ sumat purificationem.* Eadem occurrunt in ordinario Patriarchali , quod anno quolibet Venetiis evulgatur , ubi ad diem 24. Decembris hæc legitur adnotatio : *Celebrantes ante mediam noctem sint jejuni à media nocte antecedenti , adeoque non sumant purificationem in Missa hodierna.*

XXII. In Regnis , atque ditionibus Hispaniarum et Portugalliæ Regibus subjectis , adest privilegium celebrandi tres Missas in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum ; quod olim pro aliquibus ex dictis Regnis , et pro quibusdam personis ibidem degentibus inventum , à nobis ampliatum , et declaratum est sub ea forma , quæ legi potest in decreto nostro , Apostolicis litteris firmato , quod extat *Bullarii nostri tom. 2. num. 61.* Sanè pro recto hujus privilegii usu plura observanda , pluraque opportunè præscribenda providimus ; eaque omnia eodem decreto complexi sumus. Proindeque Episcopi locales earum regionum , in quibus locum habet hujusmodi indultum , si quid statuendum habeant circa triplicem illam Missarum celebrationem , ut errandi pericula evitent , eidem decreto nostro in omnibus et per omnia se conformare curabunt.

CAPUT NONUM.

De Communionem sub utraque specie quoad Laicos, Clericos, et Sacerdotes non celebrantes: de qua etsi quibusdam in Synodis actum fuerit, in aliis tamen non expediret sermonem instituere.

DE Communionem sub utraque panis et vini specie latè egimus *in nostro Tractatu de Sacrificio Missæ, editionis Latinæ §. 356. et pluribus sequentibus*: ubi ostendimus primò, Fidei dogma esse, totum ac integrum Christum sub unaquaque specie contineri: secundò, eos, qui sub una tantùm specie Christum sumunt, nullâ fraudari gratiâ, quæ propria sit Sacramenti, et ad æternam salutem necessaria: tertio, nullo Dei præcepto iis, qui Missam non celebrant, Communionem sub utraque specie necessitatem imponi: quartò, ad Ecclesiasticam disciplinam unicè pertinuisse, quòd Calicis usus aliquando permissus, et Communio sub utraque specie Laïcis, Clericis, et Sacerdotibus non celebrantibus concessa fuerit; præviâ tamen protestatione, per quam agnoscere se profiteantur, totum ac integrum Christum Dominum sub utraque specie contineri, sequè ea omnia, quæ suprâ exposuimus, tamquam Fidei dogma ab Ecclesia definitum, tenere et credere.

II. In eodem Tractatu nostro *de Sacrificio Missæ* narravimus, Archiepiscopum Pragensem, ut Hussitas à seditionibus ac cædibus, quas propter sibi denegatum à Constantiensi Concilio Calicis usum passim instaurabant, tandem avocaret, in Synodo habita anno 1426. Eucharistiæ Sacramentum sub utraque specie illis concessisse; mox tamen Martini Papæ V. decreto hocce privilegium fuisse revocatum. Præterea memoravimus, Concilium Basileense, Bohemiæ, ac Moraviæ populis usum Calicis tribuisse,

modò in ceteris omnibus cum Ecclesia Romana convenirent , ac crederent , non minùs sub panis , quàm sub vini specie , totum ac integrum Christum Jesum existere : sed hanc itidem concessionem , ob varios , qui invaluerant , abusus , fuisse sublatam. Insuper addidimus , Romanos Pontifices Paulum III. ac Julium III. Apostolicis Nunciis auctoritatem delegasse , ut Calicis usum Laïcis permitterent ; eos autem satiùs duxisse ab hujusmodi privilegii largitione abstinere. Tandem adnotavimus , Concilium Tridentinum hanc ipsam de usu Calicis discussionem , Romani Pontificis arbitrio expediendam reliquisse : ac Pium IV. ut refractarios , ac rebelles ad veritatis semitam revocaret , per litteras in forma Brevis ad Archiepiscopum Pragensem datas indulgisse , ut nonnulli Sacerdotes Catholici destinarentur , qui , præhabitis necessariis de Fide protestationibus , possent Eucharistiam sub utraque specie Laïcis ministrare ; verùm , cùm spes , à Pio IV. concepta , irrita cecidisset , imò ex hac benigna Calicis concessione non levia prodiissent mala , oportuisse , ut successores Pontifices S. Pius V. et Gregorius XIII. beneficium illud , quod in perniciem vertebatur , è medio tollerent.

III. Nihil igitur hac in parte addendum superest , nisi hoc unum , nimirùm temporibus Sixti V. et Pauli V. iterùm de Calicis concessione actum fuisse , instantibus Apostolicæ Sedis Nunciis , qui eam indulgentiam , si tunc temporis in usum revocaretur , in magnum Catholicæ Religionis incrementum cesuram pollicebantur. Placuit tamen postulata rejicere , ùt patet ex monumentis , quæ in Archivo sacræ universalis Inquisitionis servantur.

IV. In Synodo Diœcesana ab Wratislaviæ Episcopo habita , atque *in capite sexto de Eucharistia* , quod Apostolicæ Sedis Nuncio , jussu Pauli VI. fuit transmissum , post rejectas preces à Nunciis , ùt modò

narravimus, porrectas, hæc, quæ sequuntur, circa Calicis usum statuta fuere. Ipso capitis initio declarat Synodus, præcepto Eucharisticæ Communionis solo Paschatis tempore Fideles obstringi; addit tamen, monendos eos ac hortandos, ut etiam solemnioribus festis Nativitatis Christi, Pentecostes, et Assumptionis B. Mariæ Virginis, ad sacram Synaxim accedant. Mox docet, jam tum ab Ecclesiæ primordiis Eucharisticam Communionem aut sub una panis, aut sub utraque panis et vini specie ministrari consuevisse; Ecclesiam tamen successu temporis, justis validisque rationibus ita suadentibus, hanc, quoad Laicos, probasse consuetudinem, ut nonnisi sub una panis specie sacrâ Eucharistiâ reficerentur. *Licet verò (verba sunt Synodi citato capite) ab initio Christianæ Religionis aliquando unius, aliquando utriusque speciei usus fuerit; progressu tamen temporis Ecclesia, gravibus, et justis causis adducta, consuetudinem sub altera tantùm specie communicandi approbavit.* Admittit etiam concessionem à Pio IV. Regno Bohemiæ factam; nec inficiatur, Diœcesim Wratislaviensem sub Bohemiæ Regni ditione contineri: fatetur tamen, se nolle à communi Ecclesiæ disciplina recedere: *Ex concessione autem Apostolicæ Sedis sub Pio IV. Pontifice felicitis recordationis Regno Bohemiæ facta, cui Provincia hæc et Diœcesis Wratislaviensis incorporata est, Laïcis Calicis usus liber permittitur. Nihilominus Ecclesiæ universalis approbatam consuetudinem, quantùm Domino suffragante poterimus, rursùm introducere cupimus.* Postremò methodum suppeditat, quam hac in re sequantur magistri erga discipulos, Sacerdotes erga parentes, quorum interest filios erudire, Confessarii erga pœnitentes; ut omnes studio pacis et charitatis incensi, communem Ecclesiæ consuetudinem ultrò amplectantur: *Quod obtinebunt facilius,*

ubi illos accuratè erudierint , tantum sub una specie , quantum sub utraque specie contineri.

V. Pietatis , prudentiæ , ac pastoralis sollicitudinis legibus consentanea profectò est memorata Synodalis constitutio , si temporum circumstantias , quibus edita fuit , inspiciamus. At verò pari dignâ laude fortasse non esset , aut saltem inutilis videri posset Episcoporum cura , si quæ olim in Wratislaviæ Synodo sancita fuêre , ad eas diœceses , et loca trahere vellent , in quibus , citra ullam controversiam , laudabilis ac inviolatus vigeret usus dispensandi Laïcis Eucharistiam sub unica panis specie.

VI. Quoad hosce Episcopos , in quorum diœcesi pacifica viget consuetudo Communionis Laïcis ministrandæ sub sola panis specie , hoc unum notatu dignum superest explicandum. Accidit non semel , ut Lutheranus aliquis , qui , pravo imbutus errore , Eucharistiam sub utraque specie sumere consuevit , Catholicam Religionem amplectatur. In hoc rerum statu solent aliquando Episcopi , pietate moti , ab Apostolica Sede supplices postulare , ut is , qui , hæresi ejuratâ , Catholicæ Fidei nomen dedit , valeat in posterum Eucharistiæ Sacramentum sub utraque specie recipere , veteri consuetudine , cui pridem assueverat , non immutatâ ; præmissâ tamen protestatione , per quam se credere fateatur , totum integrumque Christum tam sub panis , quàm sub vini specie contineri , ac spondeat , se non nisi in privata domûs Capella sacram Eucharistiam sub gemina specie sumpturum. In toties memorato Tractatu nostro *de Sacrificio Missæ* multa numerantur exempla Romanorum Pontificum , qui privilegium pro Communionem sub utraque specie , Catholicis Principibus aliquando ministranda , concesserunt. Hæc tamen exempla ad hanc , quam tractamus , causam transferri non possunt ; tum quia Personarum conditio , quæ ad privilegia impetranda plu-

rimùm aliquando valet , diversa est ; tum etiam quia suspicari non licet , eum qui , in Catholica Fide educatus , ab ea nunquam recessit , affirmare , aut docere posse , Communionem sub utraque specie Divino præcepto cunctis Fidelibus fuisse propositam. Contrà verò timendum , ne is , qui longo tempore hæresim professus est , in veteri errore adhuc permaneat , quantumvis eum solemnî protestatione ejuraverit , atque in hoc ipso articulo nominatim , quod Romana credit Ecclesia , se crediturum sponderit ; cùm præsertim de sinceritate protestationis antea emissæ ex hoc ipso dubitandum videatur , quòd nihilominùs sacram Eucharistiam sub utraque specie accipere , post factam hæresis abjurationem , in votis habeat : qui enim ita se gerit , videtur adhuc in eadem versari opinione , quam ante abdicatam hæresim fovebat. Hæc autem , aut his similia rationum momenta , in causa fuisse putamus , cur Prædecessor noster Urbanus VIII. anno 1627. privilegium à Barone quopiam Bohemo petitum , ut in privato domûs suæ Oratorio Eucharistiam sub utraque specie acciperet , constanter denegaverit. Neque verò nos ipsi faciliores hac in re fuimus erga nobilem mulierem , pridem Lutheranam , postea Catholicam ; quam tamen moneri curavimus , ut , quoniam singulari Dei beneficio ad Catholicam Fidem accesserat , æquo animo se submitteret legibus Romanæ Ecclesiæ , quæ mater omnium clementissima , ac de filiorum salute impensius sollicita , quid prosit illis , quid noceat , optimè intelligit. Hujusmodi sensus eruimus ex oratione , quam super usu Calicis habuit in Concilio Tridentino Villalpandæus Segobiensis Theologus , quamque Harduinus retulit in sua Conciliorum Collectione tom. 10. col. 312. *Tanti enim apud nos , modò piè christianèque simus instituti , Ecclesiæ auctoritas , et charitatis opinio valere debet , quâ*

nos illa semper tamquam piissima mater liberos tenerrimè prosecuta est, nostraque commoda procurat, ut, posthabito atque abjecto procul quocumque affectu, quem fortasse nos erga Calicem hunc temerè admodum induimus, gerimusque, illi unī nos, atque omnia nostra submittere, illud velle unum, quod illa vult, illud optimum putare, quod optimum illa ducit, suspectamque habere sententiam nostram, quæ non ex obedientia Ecclesiæ orta sit, et ortam jam, continuò deserere debeamus. Sylvius in 3. part. D. Thomæ quæst. 80. art. 2. quæsit. 4. proposito dubio, *Utrum Calix sit ex dispensatione concedendus hæreticis*, qui sanctæ Romanæ Ecclesiæ imperio ac legibus se obtemperaturos promittunt, respondet, posse quidem hoc privilegium concedi; addit tamen: *Vix est, ut ejusmodi dispensatio expediat respectu hæreticorum nostri temporis*. Haud equidem ignoramus, celebrem huic Scriptorem ita sentire de iis, qui, hæresi nondum ejuratâ, Calicis usum postulant, quo fruantur post hæresim abjuratam. Si tamen rationes, quibus ille utitur, expendantur, unusquisque facili negotio dignoscere poterit, eas sibi locum vindicare etiam quoad eos, qui pro usu Calicis orant post hæresim ejuratam: inquit enim Sylvius, quòd instantes pro usu Calicis ante hæresim abjuratam, ut plurimum ita se gerunt, pravo errore ducti, quòd putant, Eucharistiam sub utraque specie ex vi Divini præcepti esse sumendam. Jam verò hujus erroris suspicione non carent, qui hoc ipsum postulant post hæresim ejuratam. Addit, quòd, privilegio semel concesso, in præconcepta opinione magis adhuc obfirmarentur hæretici, quibus latior aperiretur campus, ut Catholicis audaciores insultarent, et contra infirmiores ac pusillos acceptam dispensationem ostentarent, perinde ac si Romana Ecclesia eorum dogmata tandem probaret. Ac denique

subdit, Sedis Apostolicæ indulgentiam ceteris exemplo futuram, ut privilegium peterent, quod aliis concessum scirent; ex quo communis ac perniciosa paulatim inolesceret consuetudo. Tanti Scriptoris animadversiones et valido non destituuntur fundamento; et si quis eas accuratè perpendat, easdem videbit utrique casui maximè aptabiles, hoc est tam illi, in quo hæretici ante hæresim abjuratam Calicem petunt, ut eo post ejurationem utantur, quàm alteri, in quo conversi ad Fidem Catholicam, Calicis usum, post hæresim ejuratam, efflagitant.

CAPUT DECIMUM.

De vernacula divinarum scripturarum lectione alicubi prohibenda Synodali decreto, si abusus irrepserit: si tamen nullus abusui locus sit, hac de re silere præstabit.

SPIRITUS Roterus, inter Dominicanæ familiæ alumnos accuratus Scriptor, et contra hæreticam pravitatem Inquisitor, cujus multa cum laude meminit P. Echardus *tom. 2. Scriptorum Ordinis Prædicatorum pag. 188.* celebrem edidit Dissertationem, de non vertenda Scriptura Sacra in vulgarem linguam, quam anno 1548. Henrico II. Francorum Regi nuncupavit. Hæc lucubratio communi plausu in Galliis recepta, anno 1661. publicâ Cleri Gallicani auctoritate iterùm prælo subjecta fuit. Tres item egregii S. R. E. Cardinales hoc idem argumentum pertractarunt, eorum sententiam refellentes, qui aut planè necessariam, aut saltem opportunam, ac valde utilem, jactabant versionem sacrarum Scripturarum in vulgarem linguam, ut nimirùm cuique promiscua esset earum lectio. Hos inter primus occurrit Cardinalis Stanislaus Hosius, qui in Tridentino Con-

cilio Legati munere præclarè functus est, *lib. 3. de auctoritate Scripturæ Sacræ pag. 247.* alter verò Cardinalis Jacobus du Perron. *lib. 6. cap. 6. Respons. ad Angliæ Regem*, tertius Venerabilis Cardinalis Bellarminus *tom. 1. Controversiar. Fidei lib. 2. de verbo Dei c. 15.* Si quis autem nosse cupiat Scriptores alios, et quidem benè multos, qui varios Tractatus ac Dissertationes erudito calamo elucubrarunt, ut ostendant, lectionem Sacrorum Bibliorum, vulgari linguâ redditorum, non esse cuique permittendam, consulat volumen jussu Cleri Gallicani Parisiis editum anno 1661. ita inscriptum: *Collectio quorundam gravium Auctorum, qui ex professo, vel ex occasione, Sacræ Scripturæ, aut Divinorum Officiorum in vulgarem linguam translationes damnarunt.* Quibus addere possumus, præter Justum Fontaninum in *Opere de Italica eloquentia verbor. Romanzo, sive Romanzio*, etiam Passavantium in *Speculo veræ Pœnitentiæ*, ubi solidis probat rationibus, quàm ardua res sit Sacrarum Scripturarum nuda et accurata in vulgarem linguam conversio. Non enim sufficit, ad opus ritè perficiendum, sola linguarum peritia; sed alia insuper scitu necessaria sunt, quæ ab interpretibus ut plurimum ignorantur. Nolumus hic silentio præterire Fridericum Furium Coriolanum, virum eruditione clarum, et Carolo V. Imperatori, ac Philippo II. ejus Filio satis acceptum. Hic Auctor scripsit ac evulgavit Opus *de Concilio et Conciliario*, communi suffragio comprobatum commendatumque. Mox tamen sobrietatis limites prætergressus, postquam Dissertationem adornavit anno 1556. Basileæ impressam, cui titulus: *Bononia, sive de libris Sacris in vernaculam linguam convertendis*: cunctorum indignationem ac censuram promeritus, in quamplura se se conjecit discrimina, teste P. Michaële à S. Joseph, nunc Episcopo Guadicensi, *tom. 2. Bibliographiæ Criticæ pag. 413.*

II. Propositum nobis non est, hanc controversiam universim expendere, ac funditus exhaurire: ab iis tamen abstinere nolumus, quæ semel cognita, plurimum prodesse poterunt. Itaque prænotare juvat primò, summum Pontificem Innocentium III. opportuna adhibuisse remedia, ut modum imponeret divinarum Scripturarum versioni, cùm earum in linguam Gallicam translatio Metis vulgata non leves in diœcesi illa tumultus excitasset; quippe vernacula lectio in omnium etiam muliercularum manibus et ore versabatur. Consulenda in rem hanc memorati Pontificis *epistola* 141. *lib. 2. pag. 432. et 434.* juxta Baluzii Collectionem. Consulendus item Raynaldus *ad annum Christi 1199. num. 27.* Secundò, Clementem XI. Prædecessorem nostrum, per celebrem Constitutionem *Unigenitus*, nonnullas propositiones, hoc est 79. cum aliis pluribus, quæ sequuntur, ideo proscripsisse, quòd communem omnibus inducerent necessitatem legendi sacram Scripturam: quo semel posito, etiam ipsa Scripturarum in linguam cuique obviam translatio statuenda omninò esset. Errorem hunc Pontificiâ auctoritate confixum, alii etiam Catholici Scriptores impugnarunt: quos inter numerandi P. Jacobus Fontana Societatis Jesu, *tom. 3. Operis*, quod Romæ prodiit anno 1721. contra Quesnellii propositiones; P. Fulgentius Bellelli ex Ordine Eremitarum S. Augustini, *tom. 2. Operis*, quod contra easdem Quesnellii propositiones scripsit, ac Romanis typis edidit anno 1737. P. Viva item Societatis Jesu, in suis lucubrationibus, quas adversus hunc ipsum errorem perfecit, ac evulgavit.

III. Nec defuere complures Episcopi, qui de ovium custodia solliciti, promiscuam sacrorum Bibliorum vulgari linguâ lectionem per Synodales Constitutiones è medio sublatum voluere. In Concilio Tolosano, habito anno 1229. atque ab Harduino in Con-

ciliorum Collectione relato *tom. 7. col. 178. cavetur cap. 14. ne laïci libros retineant veteris, aut novi Testamenti, exceptis Psalterio, et Breviario: mox verò additur: Sed, ne præmissos libros habeant in vulgari translatos, arctissimè inhibemus.* Pari œconomiâ Concilium Provinciale Oxoniense anni 1408. *cit. tom. 7. Collectionis Harduini col. 1491. ita statuit cap. 7. Periculosa res est, testante Beato Hieronymo, textum sacræ Scripturæ de uno in aliud idioma transferre, eò quòd in ipsis translationibus non de facili idem in omnibus sensus retinetur.* Dein prohibet, ne quispiam ullum Divinarum Scripturarum librum in Anglicum sermonem transferre præsumat; versionem à Wiclefo institutam damnat; ac tandem decernit, nullas translationes recipi, nisi primùm Concilii Provincialis decreto probentur. In novissimorum Conciliorum, quæ in Galliis celebrata sunt, Collectione, à Ludovico Odespun concinnatâ, occurrit Concilium Provinciale Bituricense, habitum anno 1584. in quo *sub tit. 4. de abusu Scripturarum tollendo, hæc decernuntur can. 2. Omnia Biblia sacra, et quivis alii libri de Fide, et Religione, vernaculâ linguâ scripti, respuantur, nisi quos Ecclesiæ Catholicæ, et Ordinarii auctoritas probaverit.* Eadem statuuntur in Concilio Hierosolymitano, ann. 1672. à Patriarcha Dositheo adversus Calvinistas coacto, cujus Concilii Acta prostant in memorata Harduini Collectione *tom. 11. col. 255. et 258.* Adstipulantur alia item Concilia in Belgii provinciis habita, nimirum Cameracense ac Mechliniense; necnon Synodi Diœcesanæ Brugensis, Yprensensis, Gandavensis, Namurcensis, ac Leodiensis, quarum sanctiones promiscuam Divinorum librorum lectionem vulgari idiomate expressam proscribunt, ut testatur P. Fontana *cit. tom. 543. pag. 593. sub num. 4.*

IV. Hæc tamen Conciliorum, et Synodorum decreta utilitati ac necessitati consentanea fuisse ar-

bitramur , quòd in provinciis , ac diœcesibus , in quibus promulgata fuerunt , jam inoleverit abusus promiscuæ lectionis sacrorum librorum , in maternam linguam pro cujusque lectoris intelligentia captuque translatorum. At verò iis in locis , in quibus ejusmodi abusus nondum invectus est , minùs provido consilio fortasse uterentur Episcopi , qui vetitam lectionem insectarentur , ac propositis pœnis interdicerent. Ea quippe hominum conditio est , ut nitantur in vetitum , ac , statuto semel interdicto , perniciosâ quâdam cupidine illecti , quod prohibitum audiunt , curiosiùs inquirent ; atque hac una de causa vetantem legem infringant , ut , quod legis jussu inconcessum norunt , introspiciant. S. Carolus Borromæus , prudentiâ ac vigili curâ verè magnus , in primo Mediolanensi Concilio , cui præfuit anno 1565. hanc legem servandam decrevit : *Ut Episcopi regulas Indicis de libris vetitis , ab iis , qui illi negotio à sacrosancta Tridentina Synodo præfecti fuerunt , ex auctoritate Sanctissimi Domini nostri Pii IV. editas , ab omnibus librorum impressoribus , ac bibliopolis , ceterisque omnibus laïcis , et Ecclesiasticis personis servari jubeant.* Quarta autem Indicis regula , jussu Tridentini Concilii statuta , et Pii IV. Pontificis auctoritate firmata , hæc circa vernaculam sacrorum librorum lectionem servanda præcipit : *Cùm experimento manifestum sit , si sacra Biblia vulgari linguâ passim sine discrimine permittantur , plus inde , ob hominum temeritatem , detrimenti quàm utilitatis oriri ; hac in parte judicio Episcopi , aut Inquisitoris stetur , ut cum consilio Parochi , vel Confessarii , Bibliorum à Catholicis Auctoribus versorum lectionem vulgari linguâ eis concedere possint , quos intellexerint ex hujusmodi lectione , non damnum , sed fidei et pietatis augmentum capere posse ; quam facultatem in scriptis habeant. Qui autem absque tali facultate ea legere ,*

seu habere præsumpserit, nisi priùs Bibliis Ordinario redditis, peccatorum absolutionem percipere non possit.

V. Quia verò insequentibus annis experientia docuit, Episcopos, et Inquisitores, quorum iudicio vernacula sacrorum librorum lectio concedi poterat vel denegari, indulgentiores hac in re se præbuisse; imò verò ipsos etiam Regularium Præsides eamdem, quæ Episcopis, et Inquisitoribus concessa fuerat, auctoritatem sibi arrogasse: hinc quartæ Indicis regulæ hæc, quæ sequuntur, jussu Clementis VIII. fuère superaddita: *Animadvertendum est circa supradictam quartam regulam Indicis fel. record. Pii Papæ IV. nullam per hanc impressionem et editionem de novo tribui facultatem Episcopis, vel Inquisitoribus, aut Regularium Superioribus, concedendi licentiam emendi, legendi, aut retinendi Biblia vulgari linguâ edita, cùm hactenùs mandato, et usu sanctæ Romanæ et universalis Inquisitionis sublata eis fuerit facultas concedendi hujusmodi licentias legendi, vel retinendi Biblia vulgaria, aut alias sacræ Scripturæ tam novi, quàm veteris Testamenti partes, quâvis vulgari linguâ edita, ac insuper summaria, et compendia etiam historica eorundem Bibliorum, seu librorum sacræ Scripturæ, quocumque vulgari idiomate conscripta; quod quidem inviolatè servandum est.*

VI. Itaque, ut rem conficiamus, ubi nullus quoad vernaculam sacrarum Scripturarum lectionem abusus irrepsit, aut sileant Episcopi, aut solùm quartæ Indicis regulæ urgeant complementum. Ubi verò abusus semel innotuit, etiam Synodali decreto radicatus evellatur. Concilium Tridentinum *sess. 22. de Sacrificio Missæ cap. 8.* declarat, non expedire, ut vulgari idiomate Missæ Sacrificium offeratur. Ubi verò, nullo contradicente, lex ista servatur, superfluum planè est, hac de re in Synodis sermonem

instituire. At contrà, si fortè paulatim inferenda timeatur prava consuetudo celebrandi Missam novo quopiam idiomate, quod Ecclesia nondum probaverit; Episcoporum intererit non solùm Synodali decreto contra abusum illum totis obniti viribus, sed etiam ab Apostolica Sede consilium, ac præsidium quærere, ut ingruenti malo validiores occurrant. In Ecclesiastica historia notum satis est duorum Monachorum Cyrilli et Methodii, quorum uterque sanctitatis famâ decoratur, exemplum. Cùm enim, post evulgatum in Moraviæ regionibus Evangelium, potestatem Sacerdotibus tradidissent, ut Missæ Sacrificium Sclavonico sermone perficerent, iudicium subire Joannis VIII. summi Pontificis, qui ab iis gesta, Apostolicâ auctoritate firmavit. Universam rei seriem *in Tractatu de Sacrificio Missæ sect. 1. §. 79. et seq.* fusiori stylo explicavimus. Hunc igitur locum, ne futili labore eadem repetamus, lectores consulant.

CAPUT UNDECIMUM.

Recens subortus in diœcesi abusus, modò reverà talis sit, et remediis canonicis submoveri valeat, necessariam interdum reddit Constitutionem, quæ in alia fortè Synodo redundaret: ubi de Confessariis, qui pœnitentes adstringerent ad sibi aperiendum nomen complicitis in peccato: item de denunciatione Confessariorum sollicitantium ad turpia, et de sollicitantibus ad alia illicita.

*Ne improbâ usurpatione dissimulatio in deterius convalescat, et fiat de consuetudine regula, quæ non veniat ab ipsa, quæ litteris mandata est disciplina (utî ad Episcopos, in Toletana Synodo constitutos, appositè scripsit Innocentius I. *epist. 23. num. 2. tom. 1. Collectionis Harduini col. 1023.*), quantociùs sanè præcidendus est abusus, qui sub*

specie severioris, et sanctioris disciplinæ, eam labefactat, quæ ab Ecclesia est tradita, veramque Sacramentorum sanctitatem contaminat. Rem enarrabimus, quæ non diu antea contigit. Concilium Tridentinum *sess. 14. can. 7.* anathemate perstringit asserentes, non esse in sacramentali Confessione necessariò aperiendas circumstantias, mutantem speciem peccati: an autem sint etiam necessariò aperiendæ, quæ inter eamdem speciem notabiliter aggravant peccatum, litigant quidem Theologi; sed Catechismus S. Pii V. *tit. de conditionibus, et circumstantiis ad Confessionem requisitis*, S. Carolus Borromæus *in Instruct. Sacerdotum, Actor. Eccles. Mediol. part. 4. pag. 765.* pluresque Synodi Episcopales, quas profert Genettus *Theolog. moral. tom. 4. tract. 6. de Sacram. Pœnit. cap. 6. quæst. 3.* etiam istas manifestandi gravem obligationem in pœnitente agnoscunt: quod etiam inter Theologos docent Suarez *de Pœnit. disp. 22. sect. 3.* Henriquez *de Pœnit. lib. 2. cap. 7. num. 6.* Thomas Sanchez *in Summ. lib. 2. cap. 32. num. 39. et lib. 4. cap. 11. num. 24.* Gonet *disp. 10. art. 3.* Salmant. *tom. 1. tract. 6. cap. 8. punct. 2.* Baron. *contra Amad. disput. 2. sect. 3.* aliique ab his citati. Cavere nihilominus debet Confessarius, ne occasione, seu prætextu exquirendi à pœnitente peccati, quod confitetur, circumstantias, eundem inducat ad pandendum nomen complicitis, hoc est personæ, cum qua peccatum illud perpetravit: etenim, quidquid sit, quando liceat pœnitenti sui criminis socium liberè et spontè Confessario revelare; certum tamen est, rarò evenire posse, ut liceat Confessario complicitis nomen à pœnitente sciscitari, multòque minùs ad illud sibi patefaciendum eundem obligare. Et nihilominus haud ita pridem rumor ad nos pervenit, aliquot Sacramenti Pœnitentiæ Ministros, suffultos quorundam Theologorum aut falsâ, aut malè intellectâ,

doctrinâ, cœpisse non solùm à pœnitentibus complicis nomen exquirere, sed ad illud sibi aperiendum, locumque insuper designandum, ubi is habitaret, eosdem adigere, denegata renuentibus alterutrum manifestare Sacramentali absolute. Hujus verò perniciosæ praxis hanc præferabant causam, videlicet, ut ipsi complicem postea corripere, atque ita in ejus tantùm utilitatem hujusmodi uterentur revelatione. Verùm nos gravia considerantes mala, quæ inde necessariò consequerentur; proximi enim lædebatur fama; arctum sacramentalis Confessionis sigillum periclitabatur; absterrebantur Fideles à suis culpis Confessario integrè, prout ceteroquin opus est, manifestandis; rixæ, et discordiæ disseminabantur, et tota demùm perturbabatur communitas: idcirco, pro nostri supremi Apostolatûs munere, prædictum tunc primò pullulantem abusum, priusquam inoleceret, præfocandum duximus nostris Apostolicis litteris, incipientibus *Suprema*, quæ habentur *nostri Bullarii tom. 1. num. 134.* aliisque duabus posterioribus Constitutionibus, quarum initia sunt *Ubi primum*, necnon *Ad eradicandum*, quæ insertæ sunt *ejusdem Bullarii nostri tom. 2. num. 8. et num. 20.* super quibus bon. mem. Ludovicus Antonius Muratorius peculiarem Dissertationem conscripsit, ac typis vulgavit.

II. Quod autem faciendum fuit à nobis, qui omnium Ecclesiarum gerimus curam, non illicò fieri decuisset à quolibet Antistite, cui unius particularis Ecclesiæ commissum est regimen; is siquidem sollicitus esse debet de sua excolenda diœcesi, non de insectandis abusibus, quos audit in aliena inolescere, nisi prudenter prævideat, eosdem, si non statim retundantur, suam pariter esse mox subituros: ubi enim abusus non est, quando novæ Constitutionis freno vitium cohibetur, quod nunquam

diœcesim invasit, injuriam sibi fieri credunt diœcesani, putantes nimirum, se quodammodo infamari, quasi reos criminis, quod ipsi non admiserunt. Ad Præsules verò, si fortè eorum diœceses exitiosus ille morbus inficeret, spectabat sanè opportunis sanctionibus eum quantociùs propulsare; quod sanctissimè factum legimus in pluribus antiquis Synodis. In Synodo enim Bajocensi anni 1300. *cap. 82. tom. 7. Collectionis Harduini col. 1238. habetur: In Confessione sibi caveant Sacerdotes, ne inquirent nomina personarum, cum quibus peccaverunt confitentes, sed circumstantias tantùm, quæ possunt aggravare peccatum.* In Synodo Lingoniensi anni 1404. *Caveant Sacerdotes, ne in Confessione inquirent ab his, quorum audiunt Confessiones, ut nominent eis expressè personas, cum quibus ipsi confitentes peccaverint, nisi esset tale peccatum, quòd oporteat exprimi aliquid de persona; puta, peccavi cum filia mea naturali, vel spirituali, vel nepte: et hoc casu non debet dici nomen proprium aut cognomen personæ.* In Synodo Leodiensi anni 1405. *Inhibemus Sacerdotibus, statuendo, et omnibus Confessoribus, ne à confitentibus nomina illorum, cum quibus peccaverunt, inquirent, vel circumstantias, per quas possint nomina eorum designari. Quod si fecerint, ab officio audiendi Confessiones noverint se ipso facto esse suspensos.* In Synodo Senonensi anni 1524. *In audiendis Confessionibus caveant Sacerdotes, ne inquirent loca mansionum, et nomina personarum, cum quibus peccaverunt confitentes.* His concinunt Synodus Carnotensis anni 1526. Synod. Paris. anni 1557. Statuta Synodalia Ecclesiæ Trecensis, et Sifridi Archiep. Colon., quæ videri possunt in Tract. histor. et dogmat. *de secreto inviolabili Confessionis*, edito anno 1708. à Langlet du Fresnoy, *pag. 223. et seq.* In aliis autem innumeris Synodis, quamquam spe-

ciatim agatur de Sacramento Pœnitentiæ , nulla tamen occurrit peculiaris constitutio , quâ expressè prohibeantur Confessarii , ne à pœnitentibus complicum nomina exquirant : quia scilicet ejusmodi detestandus abusus , non in omnes irrepserat diœceses , ac proinde non ab omnibus erat speciali constitutione repellendus.

III. Quare iterùm concludendum est , quod satis abundè demonstratum arbitramur , nimirùm non omnes Synodales Constitutiones omni loco , et tempori convenire ; sed prudentis Præsulis esse , eas tantùm in Synodo edere , quas ad obsistendum serpentibus corruptelis , atque Ecclesiasticæ disciplinæ nitorem restituendum , pro locorum , et temporum diversitate , utiles reputaverit et necessarias. Apostolicas verò Constitutiones , quamvis non omnes Episcopus Synodo inserere debeat , præsertim eas , quæ pertinent ad vitia , quæ in suam diœcesim minimè invecta noverit , nec facilè in eam introducenda prospiciat ; expedit tamen , ut ipse eas probè calleat , quo ipsi in promptu sit ad earum præscriptum se gerere , earumque executionem ab aliis exigere , quoties abusus , et crimina per eas damnata , aditum sibi in ejus diœcesim aperuerint , aut aperire moliantur. Præter superiùs adductum de Confessario complicis nomen à pœnitentibus indebitè exquirente , aliud exemplum afferre juvat de matrimoniis Eunuchorum , et Spadonum , qui utroque teste carent. Ea postquam à Sixto V. per Constitutionem 59. quæ incipit *Cùm frequenter* , nulla et irrita declarata sunt , talia etiam communiter agnita fuerunt ab Auctoribus , Schmalzgrueber *ad lib. 4. Decretal. tit. 15. §. 2.* Anacleto *ad eundem lib. et titulum num. 21.* Clericato *de Matrimonio decis. 32. num. 48.* Rosignolio *Oper. Moral. part. 1. tom. 6. prænot. 17. contract. 15. num. 37.*

aliisque recentioribus. Itaque in iis diœcesibus , in quibus de hujusmodi matrimoniis, contrahendis neque cogitatur , neque cogitatum fuisse constat , improvidum esset in Synodo præfatam Sixtinam Constitutionem inserere. Ut autem Episcopus , si quæ forsàn aliquando inter suos subditos hac in re attentari contingerit , de his rectè decernere valeat, opportunum ipsi, vel potiùs necessarium erit, hujusquoque Sixtinæ Constitutionis legem non ignorare.

IV. Innuimus autem in argumento hujus capituli, non omnes semper abusus reverà tales esse , ut novis condendis legibus causam præbere possint. Quod quidem ex iis , quæ mox dicturi sumus , probari poterit. Pervulgatæ sunt Romanorum Pontificum Constitutiones , altera Pii IV. et altera Gregorii XV. contra Confessarios , qui sacramentalis Confessionis obtentu pœnitentes ad turpia sollicitant. In harum postrema injungitur Confessario , qui personæ sollicitatæ Confessionem audit , ut eam adigat ad denunciandum Confessarium sollicitantem apud competens Tribunal , nimirum aut sanctæ Inquisitionis Officio, aut Ordinario loci. Et nos quidem has omnes Constitutiones innovavimus , et declaravimus per nostram , quæ incipit *Sacramentum Pœnitentiæ* , quæque extat *tom. 1. Bullarii nostri num. 20.*

V. Cùm itaque aliquando contingeret , et aliàs contigisse constaret , ut personæ sollicitationem passæ , admonitæ à Confessario de obligatione ipsis imposita denunciandi sollicitantem , huic antea rem communicarent , ut ipse quoque sibi consuleret , idem Tribunal adeundo , suumque reatum spontè accusando ; quidam Episcopi , corrigendorum criminum zelo flagrantes , hujusmodi communicationem pro abusu valdè pernicioso accipientes , cogitaverant , aut peculiaribus Edictis , aut Synodalibus

Constitutionibus districtè inhibere , ne personæ sollicitatæ sollicitantibus quidquam significare audent , quo hi ad spontè comparendum excitarentur.

VI. Favebant ipsis Edicta tum ab Hispanica Inquisitione , tum ab ea , quæ per Siciliam constituta est , emanata , quibus injungitur sollicitatis , ut sollicitantem denuncient , hoc addito , ut nemini id antea significant : Bannes *in* 2. 2. *quæst.* 33. *art.* 8. *dub.* 2. *in septimo argumento*, Sanchez *in selectis disput.* 11. *num.* 57. Diana *edit. coord. tom.* 5. *tract.* 9. *resol.* 68. *num.* 3. Felix Potestas *tom.* 2. *part.* 2. *de denunciât. num.* 257.

VII. Cùm verò hujusmodi clausula in Edictis supremæ Romanæ Inquisitionis minimè appareat , non deërant tamen alia , quibus veluti fundamentis inniteretur dictorum Præsulum sollicitudo , ut ea , quæ meditabantur , re ipsâ decernerent , atque statuerent. S. Th. 2. 2. *q.* 33. *art.* 7. *in corpore* , expressè docet , in criminibus etiam occultis fraternam correctionem judiciali denunciationi minimè præmittendam , quin imò illa confestim Judici deferenda esse , quoties ejus generis sint , ut etiam in occulto ad spiritualem tendant proximorum perniciem , quemadmodum in hæresis crimine evenire non dubitatur. Præterea Sylvius *ad cit. art.* 7. *conclus.* 3. certas quorundam Regularium Ordinum Constitutiones , tamquam justitiæ consonas tuetur , quæ statuunt , delicta quædam absque præviâ correctione fraternâ , Superiori statim denunciari debere. Quod verò plurimùm refert , illud est , Alexandrum VH. Pontificem Maximum , in Congregatione S. Officii coram ipso habita die 8. Julii anno 1660. illorum reprobasse opinionem , qui docebant , crimina ad S. Officii jurisdictionem spectantia , denuncianda illi non esse , nisi correctio fraterna præcesserit. Quod

quidem decretum in Opere Cardinalis Albitii *de Inconstantia in Fide* c. 35. num. 44. et seq. editum est.

VIII. Nec silentio prætereundum, quòd ex prævia admonitione, quæ à sollicitato ante denunciationem sollicitanti fit, justitia vindicativa non leve patitur detrimentum. Etenim, si reus ad se accusandum coram Tribunali compareat, antequam sollicitatus ad illum denunciandum accedat, ex consueta Tribunalis pietate, tamquam spontè comparens, salutaribus dumtaxat impositis pœnis, dimittitur. Nec aliter se res habet, ubi sollicitans Judicibus se sistat, semetipsum incusans, etiam postquam à persona sollicitata fuerit denunciatus; tunc enim, si ab unica tantùm persona præventus fuerit, non ampliùs quidem uti spontè comparens, verùm *ac si esset spontè comparens*, salutaribus solùm multatus pœnis, dimittitur.

IX. Dubitari nequit, quin allata rationum momenta aliquam vim præferre videantur. Verùm, cùm nullâ lege, aut decreto prohibitum sit, quominùs sollicitantem sollicitatus admoneat, ut, quoniam ab eo denunciandus est, interea temporis cavere sibi festinet, optimum factu visum est, Præsulibus significare, ut à quocumque Edicto, vel Synodali Constitutione super hoc promulganda se se abstererent, remque totam intactam relinquentes, non quidem approbarent eorum agendi rationem, qui delinquentem Confessarium ante denuntiationem monendum censebant, sed neque eam improbarent; cùm in quibusdam rerum circumstantiis, hujusmodi admonitio perniciosa esse, et pravos effectus producere valeat; in aliis autem proficua esse possit: siquidem, ut sæpè experiendo dignoscitur, vix unquam sollicitatus adduci posset, ut sollicitantem denunciaret, nisi liberum illi esset eundem antea admonere. Ex quo sequitur, ut id, non ab Edictis,

aut Constitutionibus, verùm à spiritualium directorum prudentia definiri debeat.

X. Diximus autem, nullam hactenùs legem, nullumque decretum adesse, quo interdictum sit, ne quis Confessarium à se denunciandum antea commonefaciat. Verùm duos casus distinguamus oportet. Alter ad illum pertinet, qui denunciare omninò recusat, quia secretam admonitionem satis superque esse censet; vel recusat ad tempus, propterea quòd nondum fraternè reum denunciandum admonuit: idque ab Alexandro VII. damnatur, qui non ideo quemquam ab onere denunciandi immunem fore decernit, quia fraternam correctionem non antea præmiserit. Alter casus est de eo, qui reum quidem admonet, verùm non idcirco ab eodem denunciando se abstinet. Hoc autem est, quod nullà adhuc lege, aut decreto vetatur; cùm sic et correctionis naturale præceptum, et simul denunciationis positivum, adimpleatur. Ita disserunt Sanchez *in selectis disput.* 11. num. 58. Escobar *in tractatu de Confess. sollicit. part. 2. quæst. 4. §. 1. num. 56.* Roccafull. *in praxi Theologiæ Moralis part. 3. lib. 3. cap. 6. num. 96. et 97.* Thomas del Bene *de officio Inquisitionis part. 2. dubit. 218. sect. 21. num. 20.* Diana *in edit. coord. tom. 5. tract. 9. resolut. 68.* Dandinus *in tractatu de suspectis de hæresi cap. 4. sect. 2. subsect. 1. num. 18.* Pignatellus *in novissimis Consultationibus tom. 2. consult. 143. num. 14.*

XI. Quod pertinet ad Edictum aliquod, à Superioribus Regularibus promulgatum, de quibusdam criminibus religiosæ communitati noxiis, etiam absque prævia secreta correctione, patefaciendis; Suarez *tom. 4. de Religione tract. 10. lib. 6. cap. 10. num. 31.* rectè sapienterque animadvertit, duas esse quæstiones, quæ super hoc institui possunt: alteram

scilicet , utrum prævia admonitio in hujusmodi casibus necessaria censeri debeat; et ad hanc negativè respondet : alteram verò , utrum sæpedicta admonitio præmitti possit : ad hanc autem respondet affirmativè , ubi potissimùm non alio consilio id agatur , quàm ut reus , se denunciaudum superiori non ignorans , et ad emendationem , et ad correctionem recipiendam se meliùs comparare possit. Hanc sententiam planè sectantur Antonius à Spiritu Sancto *in suo Directorio Regularium tract. 3. disput. 6. num. 614.* et Castropalaus *part. 3. tract. 16. disput. 5. punct. 7. num. 13.*

XII. Nec obstare videtur suprà indicatum justitiæ vindicativæ detrimentum. Ecclesiastica enim Tribunalia misericordiam æquè , ac justitiam fovent , atque id præcipuè spectant , ut delinquentes ad bonam frugem convertantur.

XIII. Illud præterea , veluti significando , indicavimus , nonnisi canonicis remediis procedendum esse in extirpandis abusibus , etiam cùm reverà tales esse comprobentur. Utque à sollicitationis materia , quæ prædictarum Constitutionum objectum est , minimè recedamus , cùm olim in quibusdam regionibus , quæ turbulentis et factiosis hominibus refertæ erant , evenisset , ut in ipsa sacramentali Confessione pœnitentes à Confessariis sollicitarentur ad tumultuandum , et rebellandum adversùs legitimum dominum , qui hujusmodi locis , urbibus , aut regnis actu imperabat ; non defuerunt Ecclesiastici Præsules , tantâ impietate commoti , qui senserent , et affirmarent , ac etiam propositis Edictis discernere vellent , pœnitentes ita sollicitatos teneri coram legitimo Ecclesiastico Judice Confessarios ad prædicta sollicitantes denunciare : non solùm quia hujusmodi Sacerdotes in Fide suspecti habeudi erant , propter

Sacramenti abusum; verùm etiam quia fundamentum prædictarum Constitutionum, quæ statuunt sollicitatos in Confessione ad venerea, sollicitantem denunciare debere, cùm sit irreverentia, et contemptus, quem hic erga Sacramentum ostendit; similis causa æquè militat adversùs eos, qui in Confessione pœnitentes sollicitant ad alterius generis crimina, adeoque etiam ad seditiones atque tumultus. *Ille quoque graviter peccat, nec levem contrahit malæ credentiæ suspicionem, qui in Sacramento Confessionis vel ad venerem, vel ad quæque flagitia, seu peccata, provocat confitentem; et propterea jure etiam optimo judicio Inquisitorum subjectus est: verba sunt Peniæ in Commentariis ad Directorium Eymerici part. 2. comment. 81. ad quæst. 56. Cui pariter sententiæ suffragantur Rodericus à Cunha in tract. de Confessar. sollicit. quæst. 2. num. 20. et quæst. 8. num. 9. Sanchez in suis select. disput. 11. num. 23. Trimarca de Confessar. abus. Sacram. Pœnit. disput. 14. sect. 3. num. 15. et seq.*

XIV. Sed cùm Pontificiæ Constitutiones, superiùs laudatæ, de Confessariis dumtaxat, qui sollicitant ad inhonesta vel turpia, loquantur; cùmque hoc delictum frequentius esset, et sæpiùs in Tribunali pœnitentiæ committeretur, quàm alia alterius generis, (atque utinam adhuc identidem admitti non pergeret) ideoque Pontifices huic potissimùm occurrere voluerint; denique cùm ageretur de extensione à casu ad casum in re pœnali, hinc factum est, ut neque laudari, neque probari meruerit consilium dictorum Præsulum, qui Constitutiones Apostolicas ad alia crimina, præter ea, quæ expressè in illis enunciantur, extendere cogitabant, atque decernere, ut, sicuti sollicitatus ad venerea in Confessione, Confessarium sollicitantem denunciare teneatur, nec, nisi expletâ hujusmodi denunciatione,

aut saltem datâ fide de ea adimplendâ , peccatorum suorum absolute donari potest ; et sicuti adversùs Confessarios ad præmissa sollicitantes proceditur cum testium singularium depositionibus , ita pariter agendum esset in casibus , quibus pœnitentes à Confessariis sollicitarentur ad crimina diversi generis , quæ ad carnis concupiscentiam non referuntur. His rationum fundamentis innititur sententia priori contraria , cui Doctores communiter suffragantur. Consuli possunt Carena , Diana , Bonacina , Homobonus , Bossius , Sanctarellus , et alii , quos allegat , et sequitur bon. mem. Card. Cozza *in suis dubiis selectis* de hac sollicitationis materia *dub. I.*

INDEX

LIBRORUM ET CAPITUM

TOMI I.

LIBER PRIMUS.

Notiones, Quæstionesque præliminares.

	pag.
CAP. I. <i>De Synodi nomine, et Synodorum divisione.</i>	31
CAP. II. <i>De Synodi Diæcesanæ utilitate.</i>	42
CAP. III. <i>Quo titulo sit cohonestanda Synodus Diæcesana, et quomodo inscribenda ejusdem decreta.</i>	49
CAP. IV. <i>An Synodus Diæcesana pertineat ad potestatem Ordinis, vel jurisdictionis; et an ad legem Diæcesanam, vel ad legem jurisdictionis.</i>	55
CAP. V. <i>De loco in quo Synodus Diæcesana habenda est.</i>	60
CAP. VI. <i>De tempore, quo cogenda est Synodus Diæcesana.</i>	68

LIBER II.

De his, qui Synodum Diæcesanam cogere possunt.

CAP. I. <i>An Romanus Pontifex cogere possit Synodum Diæcesanam.</i>	74
--	----

CAP. II. <i>Jus Romani Pontificis congregandi Synodum tam Provinciale quam Diocesanam, explicatur, et confirmatur.</i>	78
CAP. III. <i>De Cardinali Urbis Vicario.</i>	87
CAP. IV. <i>De Archiepiscopo.</i>	92
CAP. V. <i>Generalia de simplici Episcopo.</i>	97
CAP. VI. <i>De Episcopo privilegium habente gestandi Pallium, et Crucem ante se deferendi.</i>	102
CAP. VII. <i>De Episcopo Titulari.</i>	109
CAP. VIII. <i>De Vicario Generali Episcopi.</i>	113
CAP. IX. <i>De Vicario Capitulari.</i>	117
CAP. X. <i>De Vicario Apostolico.</i>	126
CAP. XI. <i>De Prælato inferiori.</i>	134
CAP. XII. <i>De Episcopo Latino, in cujus diœcesi Græci Sacerdotes, et Clerici degunt.</i>	149

LIBER III.

De vocandis ad Synodum, ordine sedendi, et sacris vestibus juxta proprium cujusque gradum adhibendis.

CAP. I. <i>De Prælatibus Regularibus, et secularibus.</i>	158
CAP. II. <i>De Abbatibus, Prioribus, Guardianis Conventuum subjectorum jurisdictioni Episcopi, tamquam Sedis Apostolicæ delegati.</i>	170
CAP. III. <i>De obtinentibus dignitates, personatus, officia, et de Vicariis tum Generali, tum Foraneis.</i>	176
CAP. IV. <i>De Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, et Collegiatarum.</i>	185
CAP. V. <i>De Parochis.</i>	189
CAP. VI. <i>De obtinentibus Beneficia Simplicia, ceterisque Presbyteris, et Clericis diœceseos.</i>	192
CAP. VII. <i>De Fratibus Capellanis sacræ Religionis Hierosolymitanæ, curam animarum habentibus, aliisque eidem Religioni inservientibus.</i>	196

CAP. VIII. <i>De Beneficiariis , Capellanis , aliisque aggregatis Ecclesiæ in solo Lateranensi fundatæ ; de Protonotariis , et Subcollectoribus spoliatorum ; ac de Ecclesiasticis privilegiatis Almæ Domûs Lauretanæ.</i>	201
CAP. IX. <i>De Laïcis.</i>	211
CAP. X. <i>De ordine sedendi in Synodo.</i>	220
CAP. XI. <i>De indumentis Episcopi , aliorumque qui Synodo Diœcesanæ intersunt.</i>	229
CAP. XII. <i>De pœnis , quibus fiunt obnoxii non accedentes ad Synodum , nisi legitimo detineantur impedimento.</i>	240

LIBER IV.

De Officialibus , seu Ministris Synodi , suam nimirum operam Synodo præstantibus , aliisque , qui pro futuris eventibus in Synodo eliguntur.

CAP. I. <i>De Officialibus primi generis.</i>	248
CAP. II. <i>De Judicibus querelarum , et excusationum.</i>	252
CAP. III. <i>De Testibus Synodalibus.</i>	254
CAP. IV. <i>De Punctatoribus.</i>	260
CAP. V. <i>De Judicibus Synodalibus.</i>	264
CAP. VI. <i>De Judicibus Conservatoribus.</i>	273
CAP. VII. <i>De Synodalibus Examinatoribus.</i>	280
CAP. VIII. <i>Expenduntur alia , ad Synodaliæ Examinatorum officium spectantia.</i>	293

LIBER V.

De gerendis in Synodo.

CAP. I. <i>De publicis Supplicationibus , Missis , Allocutionibus , Sermonibus , et Acclamationibus.</i>	304
--	-----

CAP. II. <i>De legendis in Synodo , et Fidei professione , in ea emittenda.</i>	314
CAP. III. <i>De Scrutinio.</i>	322
CAP. IV. <i>De auctoritate reservandi casus , eorumque reservatione in Synodo facienda.</i>	329
CAP. V. <i>Quænam sint atrociora et graviora crimina reservanda , unà cum aliis ad materiam pertinentibus , et signanter quoad Regulares.</i>	336
CAP. VI. <i>De Jure exigendi Cathedraicum , in Synodo ut plurimum solvendum.</i>	349
CAP. VII. <i>De nonnullis quæstionibus Cathedraicum respicientibus.</i>	356
CAP. VIII. <i>De eleëmosyna Missarum , et ejus taxatione in Synodo ut plurimum facienda.</i>	365
CAP. IX. <i>De advertendis ab Episcopo in statuendis Missæ eleëmosynis , evellendisque abusibus circa eas gliscentibus : et ne Confessarii easdem à pœnitentibus exigant.</i>	376
CAP. X. <i>De Missarum oneribus minuendis.</i>	383
CAP. XI. <i>De ratione reddituum Seminarii à Deputatis in Synodo reddenda , et de nonnullis ad eosdem Deputatos pertinentibus.</i>	387
CAP. XII. <i>De nonnullis monitionibus , in Synodo faciendis.</i>	395

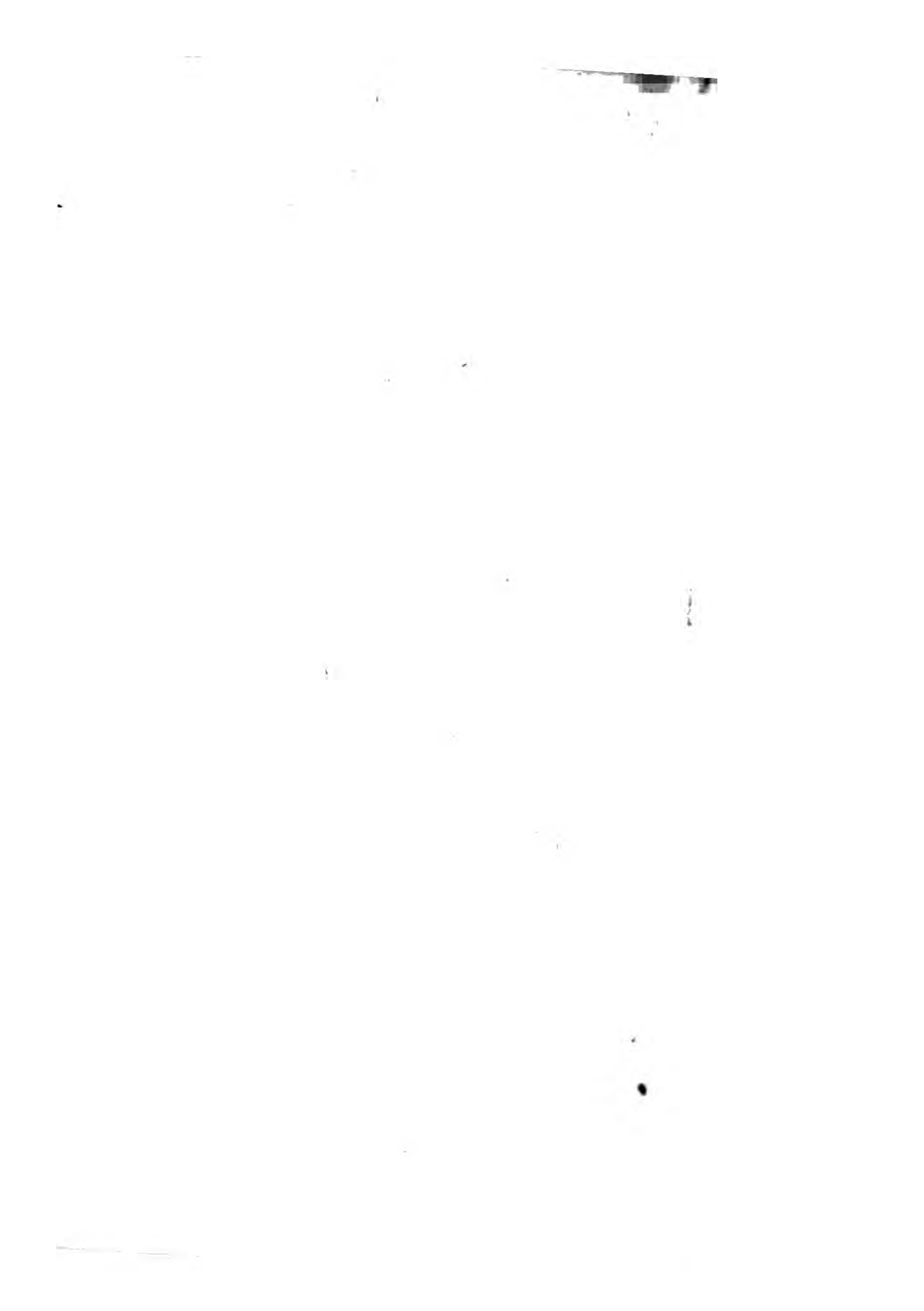
LIBER VI.

De Constitutionibus in Diœcesana Synodo edendis , earumque conscribendarum methodo.

CAP. I. <i>Summa statuendorum in Diœcesanis Synodis.</i>	398
CAP. II. <i>Quâ methodo , quoque sermonis stylo conscribendæ sint Synodales Constitutiones.</i>	404

- CAP. III. *Quæ utiliter in una, inutiliter in alia Synodo decernuntur: ubi nonnulla de Oblatis, Eremitis, et Græcis degentibus in diæcesibus Episcoporum Latinorum.* 408
- CAP. IV. *Aliis exemplis demonstratur, non omnes Constitutiones omni Synodo æquè congruere: ubi multa de Judæis degentibus in terris Christianorum.* 416
- CAP. V. *Quæ in præcedenti capite dicta sunt, novo confirmantur exemplo, communicationis videlicet Catholicorum cum hæreticis in Divinis, atque adeo etiam matrimonii Catholicorum cum hæreticis.* 425
- CAP. VI. *De iis, quæ provisa sunt super matrimoniis initis, atque ineundis in Hollandia, et in regionibus fæderatorum ordinum dominio in Belgio subjectis; quæ scilicet in Synodis earum regionum, non autem in aliis, inseri et manifestari convenit.* 432
- CAP. VII. *De aliis quibusdam respicientibus matrimonia, quæ à Catholicis contrahuntur in regionibus infidelium, aut hæreticorum Principum dominio subjectis, vel quæ in regionibus Catholicis ineuntur inter Catholicum ex una parte, et hæreticum occultum ex altera: de quibus similiter nequaquam in omnibus Synodis agendum est.* 443
- CAP. VIII. *De Constitutionibus Synodalibus ad Missæ Sacrificium spectantibus, quæ peculiaribus quibusdam diæcesibus, non verò aliis, congruere possunt.* 454
- CAP. IX. *De communione sub utraque specie quoad Laïcos, Clericos, et Sacerdotes non celebrantes: de qua etsi quibusdam in Synodis actum fuerit, in aliis tamen non expediret sermonem instituere.* 471

- CAP. X. *De vernacula Divinarum Scripturarum lectione alicubi prohibenda Synodali Decreto, si abusus irrepserit : si tamen nullus abusui locus sit, hac de re silere præstabit.* 477
- CAP. XI. *Recens subortus in diœcesi abusus, modò reverà talis sit, et remediis canonicis submo- veri valeat, necessariam interdum reddit Con- stitutionem, quæ in alia fortè Synodo redun- daret; ubi de Confessariis, qui pœnitentes adstringerent ad sibi aperiendum nomen com- plicis in peccato : item de denunciatione Con- fessariorum sollicitantium ad turpia, et de sol- licitantibus ad alia illicita.* 483
-

1

